Gorā sup Zolum̄e dnī Jacobi de pprondzowia

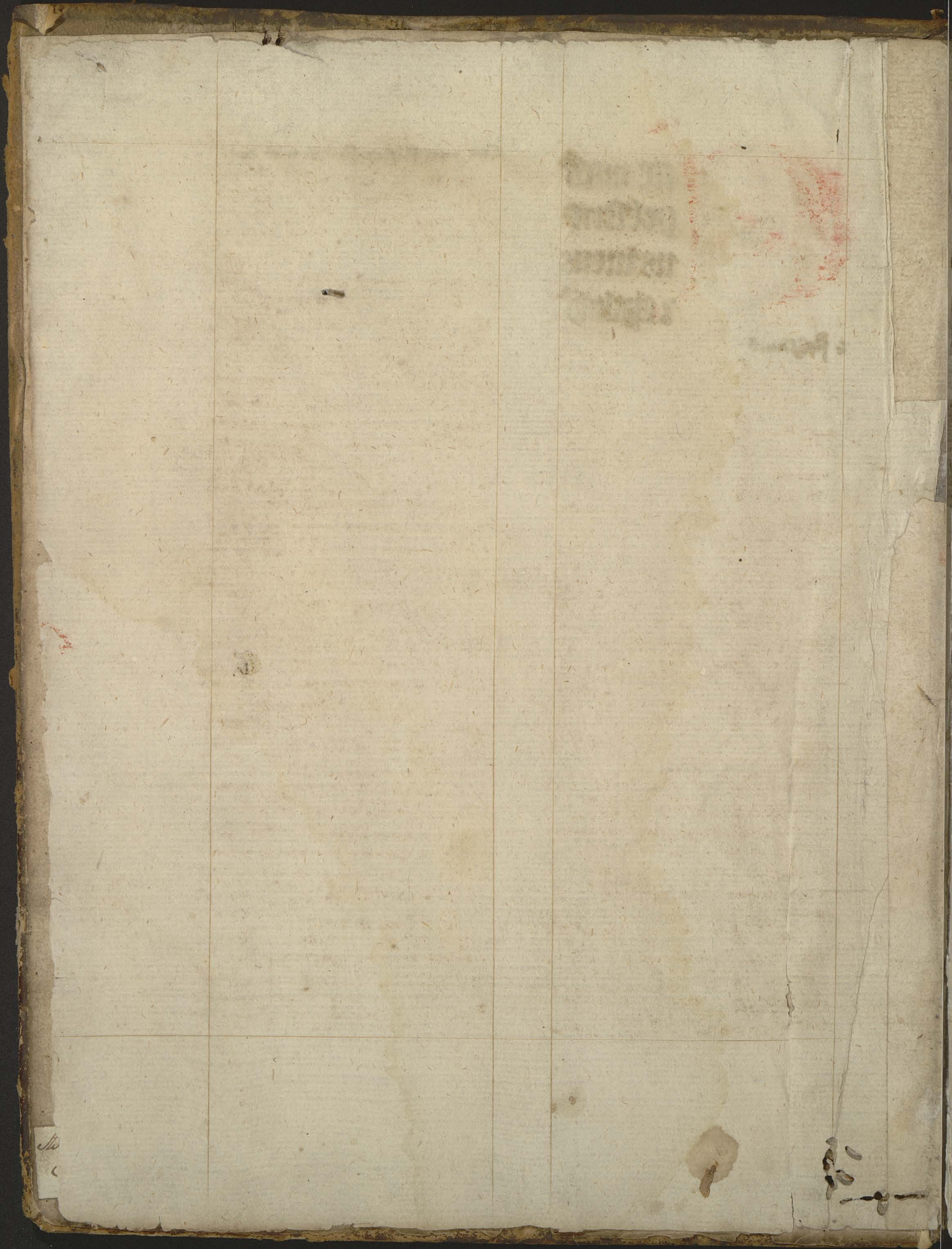
Gorra Super Joannem

N. Inv. 1316.

Ecce intelliget servus meus et

ce intelli
get servi
us meus
⁊ exaltab[r]

sublimis

Incipit prologus in Iohannem dicta gurreā

Ecce intelliget servus meus et exaltabitur et sublimis erit valde. Circa commendationem auctoris redundat in opus et commendatio operis in auctorem. Ideo verbum propositum quod scribitur Ysaie lii° assumptum est in quo beatus Iohannes evangelista commendatur a tribus scilicet a institucione cum dicitur Ecce servus meus. A claritate intelligencie cum subditur intelliget. Ab excellencia doctrine. Commendatur ergo a institucione in hoc quod dominus vocavit eum servum suum. Moyses enim inquit meruit dici servus domini quia in statu ille fuerunt debitis vite sue servum suum autem vocavit eum dominus racione obsequii quia ei fidelis est obsequutus. Unde recte de eo potest intelligi illud Numeri xii° Servus meus Moyses in omni domo mea fidelissimus est. Sic beatus Iohannes in omni domo dei fuit fidelissimus. Invenitur testimonium illius thezaurus scilicet matris virginitate dominus ei commendavit commisit racione officii quod ab adeo fuit impositum et ad quod fuit preordinatus ab eterno vocavit me de ventre matris mee id est nominavit. Ecce predestinatio et posuit os meum quasi gladium acutum in umbra manus sue protexit me et posuit me sicut sagittam electam in pharetra sua abscondit me. Ecce officii predestinationis commissio et dixit michi servus meus es tu Israel quia in te glorior. Ecce fuit acceptio quia non suscepit id officium ad gloriam suam sed ad utilitatem beneficii quod sibi dominus contulit qua adeo clarus et perfectus et dilectus et spirituali munere quo ditatus fuit secundum illud Ysaie xlii° Ecce servus meus suscipiam eum electus meus complacuit sibi in illo anima mea. Dedi spiritum meum [super eum]. Ite complacuit scilicet in beato Iohanne cum dominus ita est dilectus ille quem diligebat Ihesus Iohannis xx°. Sic igitur servus et fuit beatus Iohannes propter obsequium officium et beneficium. Ob hanc autem claritatem vite meruit donum intelligencie quo multipliciter fuit ditatus. Intellexit enim spiritus sancti unctione angelica revelacione Christi erudicione. Sancti spiritus unctione intellexit veritatem. Angelica revelacione intellexit abscondita. Christi erudicione intellexit sublimia. Spiritus sancti unctione et in hiis tribus omnis appetitus et desiderium mee intelligencie consumitur et perficitur. Intellexit igitur spiritus sancti unctione veritatem quia ille spiritus veritatis est spiritus [veritatis]. Secundo intellectu Ysaie xxviii Quem docebit scienciam et quem intelligere faciet auditum ablactatos a lacte avulsos ab uberibus. Ablactati et remoti adulterine consolacionibus mentis intelligunt veritatem alias non vero. Unde prima Cor. ii° Animalis homo non percipit ea que dei sunt stulticia non est ibi et non potest intelligere que spiritualiter examinantur. Beatus vero Iohannes ablactatus fuit quia patrem et matrem et eciam sponsam qua ducere erat amore dei dereliquit. Intellexit angelica revelacione abscondita id est que ventura erant. Unde recte ei convenit quod dicitur Danielis primo: Danieli autem dedit dominus intelligenciam omnium visionum et somniorum. Et hoc quidem misterio revelacionis angelice. Unde Danielis viii dixit dominus angelo: Gabriel fac istum intelligere visionem. Sed angelus hoc non faciebat propria auctoritate

Inventus est testis dominus Joh. vellet ad
ire angelum qui sibi illa ostenderet
prohibuit eum dicens vide ne feceris
conservus enim tuus sum et fratrum tuorum
Apoc. xix° In quo manifestatur
quod non revelavit ut deus sed ut se
minus. Intellexit autem de eruditione
sublimia et si enim xpistus omnes
suos discipulos edocet eum Johannem
quem preceteris diligebat erudivit
preceteris et altiore fecit. Unde recte
potest de eo intelligi quod dixit dominus
Salomoni iii Regum iii° Dedi tibi
cor sapiens et intelligens in tantum ut
ante te nullus similis tibi fuerit nec post
te venturus sit. Et nullus enim ante
eum fuit nec post eum secuturus
est qui ad tantam divinitatis cogni
cionem ascenderet. Sic ergo intellexit
Beatus Joh. valde abscondita et
sublimia et racione huius tante intel
ligentie sublimitatis fuit ad tante
dignitatis doctrine. Ideo dicitur exal
tatus scilicet ad kathedram apostolicam ele
vatus ad demonstracionem propheticam et sub
limis ac valde profunda eximia
propter quod tria scripta condidit
scilicet epistolas canonicas evangelium
predicator autenticum Apokalipsim tan
quam propheta eximius et evangelium tanquam
scriba doctissimus. Primo ergo ex
altatus ad kathedram apostolicam
prout recte convenit ei quod dicitur
in ps. Exaltent eum in ecclesia ple
bis et in kathedra seniorum lauda
bunt eum. Kathedra seniorum est
kathedra apostolorum in qua beatus
Joh. non sedit ut ociosus immo
erudivit presentes verbis et absentes
epistolis. Eccli. xv° Confirmabitur in illo
et non flectetur et continebit illum
et non confundetur et exaltabit illum
apud proximos suos. Elevabitur
ad demonstracionem propheticam secundum illud Eze.

viii° Elevavit me spiritus inter celum
et terram et adduxit me in Jerusalem in vi
sione dei. Hac elevacione beatus
Joh. elevatus est. Unde Apoc. xxi°
Sustulit me in spiritu in montem mag
num et altum et ostendit michi civita
tem Jerusalem descendentem de celo desur
sum quidem vidit ad demonstracionem. Unde
dictum est ei Apoc. primo Scribe que
vidisti et que sunt et que oportet
fieri post hec. Quia scripsit tercia
que prophetie et sublimis ac val
de profunda eximia nimis omnibus ad
intellectum. Ideo recte exponi potest de eo
quod dicitur Gen. vii° Multiplicate sunt
aque et elevaverunt archam in
sublime a terra. Archa ista beatus
Johannes in quo sublimatum est semen
ubi dicitur aque alie multiplicate
sunt aque sapientie salutaris que
multiplicate sunt in beato Johanne quia
sicut dicit Aug. affluenter eum de pro
funda pectoris fonte potavit. Iste
aque sapientie ipsum elevaverunt in
sublimi sublime super omnes mon
tes quia in eius altius est lo
cutus. Unde dicit Aug. Si altius
intonuisset totus mundus capere non
potuisset. Sed quia doctoris subli
mitatis manifestatur in sublimitate
doctrine recte videtur sublimitas
valde. Et ei eius omnis sublimitas
explicatur intelligendum est igitur quod
aliqua doctrina dicitur sublimis aut
quia de sublimibus agit aut quia
sublimiter procedit aut quia sublimia
producit. Eius Evangelium Joh. sublime
est quia de sublimibus agit quia
de verbo incarnato sive utraque
natura que valde sublimes sunt
maxime divina quia bene ex
primitur parabole. Ez. xvii° hec dicit
dominus deus Ego sumam de medulla

sublimius cedri et quam plantabo
super montem excelsum et eminentem
in monte sublimi israel medulla ce
dri sublimius est latens diuinitas
verbi hanc plantauit deus pater
in monte sublimi israel quem humane
nature in christo diuinit qui est la
pis abscisus de monte sine manibus
de hac medulla cedri sublimius
est ewangelium beati Johannis unde in eodem
capitulo aquila grandis magnarum alarum
per contemplacionis altitudinem longo
membrorum ductu per perfectionis
longitudinem plena plumis et uarietate
per uirtutum multitudinem uenit ad libanum
id est ad montem montium christum et tulit
medullam cedri id est latentem diuinitatem
ubi et summitatem frondium eius auulsit quia
opera diuinorum excellentissima descripsit
sicut nobilissima miracula et altis
sima doctrina que alii ewangeliste
reliquerunt in tacita. Hic igitur liba
nus est mons altus in mundo et
cedrus arbor alta in libano et
summitas frondium altissima merce
dis ordo. Sequitur quod qui summi
tatem frondium cedri auulsit de sub
limioribus tractauit non tamen de sub
limioribus ait sed etiam sublimiter
procedit modus procedendi subli
mis modus certitudinalis. Ille dicit
que sublimiores que ceteros. Iste
modus procedendi sublimis describitur
Ezechielis primo in figura animalium
per que ewangeliste intelliguntur audiebat
inquid aliarum quasi sonum aquarum
multarum quasi sonum sublimis dei
sonus sublimis dei est certitudinalis
non dubius quia non est deus ut
homo ut menciatur. Sic dominus dice
bat de se Johannis iii° quia scimus loquimur
et quod vidimus testamur. Hoc modo
certitudinali sequebatur beatus Jo

hannes Johannis xix° qui vidit testimonium perhi
buit et testimonium eius verum est et ille
scit quia verum dicit. Unde ipse dicit in ca
nonica sua capitulo primo. In principio
quod fuit ab inicio quod audiuimus quod
vidimus oculis nostris quod perspeximus
et manus nostre contrectauerunt de verbo
uite testamur et annunciamus vobis.
Non solum sublimiter procedit sed
etiam sublimia producit. Sublimia
sunt bona eterna nam bona temporalia
in fima sunt et monitamur verum
in Corinthiorum iiii°. Id quod est in presenti mo
mentaneum et leue tribulacionis
supra modum et sublimitate eternum
pondus glorie producit doctrina
ewangelii sancti Johannis. Johannis xx° hec scrip
ta sunt ut credatis quia Jhesus est
filius dei et ut credentes vitam
habeatis in nomine eius scilicet vitam eternam
et sublimem quam nec oculus vidit
nec auris audiuit nec in cor hominis ascendit.
Sit igitur doctrina ewangelii est sublimis
per se non in minuto et eius amor debet
esse sublimis sed etiam sublimis
valde in superlato gradu sicut
enim de luna scriptum est scripturis ce
teris antecellit et ewangelium dicimus
partes scripture diuine et ewangelium Joh
annis ewangelistis antecellit quibus est quasi
cibus iste singulariter ceteros libros
antecellit. Ex dictis patet quod in prin
cipio libet libri quatuor cause querun
tur ita esse fuis ut est Joh. xxiii° iste
intelliguntur exaltatum et eleuatum
et sublimior celis effectus causa
materialis est verbum in carnacione
maxime quantum ad ea que diuinitatis
sunt. Causa formalis sine modus
agendi et si sit primo narracionis
sed tamen certitudinalis. Causa non formalis
que diuiso libri et in fine magis
festabitur quo ordine procedit. Causa
non finalis proxima est fides et

40 ultima non est nisi ecclesia que est
finis desideratissimus. Sed quarta auc-
toritas ingens est hec doctrina commen-
datur ab utilitate doctrine et sublimitate
doctrina continue clauditur ergo que necessaria
sunt scribendi hec evangelium et dicit quod
[illegible] Chrysostomus super Matth. dicit super id
quatuor facies uni et quatuor alie:
quod Johannes scripsit alios quam Lucas cum
et ait ergo super hoc Johannes nichil fecit
nisi quod replicaret hoc nisi quod alii
evangeliste dixerant ergo si non scripsisset
vel dimisisset. Item aut alii sufficienter
scripserunt evangelium aut non si non ergo cum
ipse alia non scripsit sed assumpsit scripta eorum
scriptis sunt insufficientibus. Si sic suffi-
cientem doctrinam evangelicam doctrina ergo super-
fluunt omnia evangelia contra Johannem et
cetera. Item si necessaria sunt ecce ut quod
tantum tardaverit distulit et
retinuit verba que salutis ergo videtur
quod negligenter fecit et peccavit
quod tamen distulit. Dicendum quod
evangeliste sunt testes Dei et hoc non
ipse in dignitatem clarificandum sed
in firmitatem quia ergo necessaria in
firmitatis firmum et etiam credit
pluribus quam uni. Ideo dispensatione
divina sapientie ut plures essent evangeliste
et cum omnino diversa dicunt scilicet
non firma necesse enim est ut testimonium
sit solidum testes concordare si et
unus idem dicunt nisi esse totum
unum esset et superfluum dispositum.
Igitur Spiritus Sanctus ut aliqua singula
vel aliqua non que dubia aut
discordare cum obiceret cum sentit
unus et omnes necessarium est quia non
omnino idem dixerunt sed ubi conveniunt
in idem narrandum non discordant
sicut dicit Augustinus de concordia evan-
gelistarum vel fatenda est vero
in hoc quod dicit sentiunt quia
idem sentiunt tamquam duo

sancti illuminati sed tamen non omnino eadem
scribunt. Cum querit utrum alii sufficienter 90
dixerint. Dicendum ad hoc quod sufficienter
de aliquo tractare hoc est dupliciter
aut quantum exigit materie dignitas
et sufficienter de ipso tractare est impossibile
non tamen uni homini sed etiam toti mundo
si contineret ad linguas quia ad eius
narrationem non sufficiunt omnes
lingue. Unde Johannes ultimo cum si scri-
berentur per singula que fecit Ihesus
nec ipsum arbitror mundum capere
eos qui scribendi sunt libros.
Alio modo est sufficienter tractare quantum
sufficit ad uenientium in fine et
in quo omnes evangeliste ea que fidei quantum
sufficit continent. Sed tamen alii non super-
fluunt quia fecerunt ad fidei eta
rritate explicationem maiore cer-
titudinem et defensionem quod obti-
nuerunt tamen distulit. Dicendum quod non
sunt excepte scribentes quia sunt a
Deo inventis. Ideo ut necessarium
se in genere voluit quousque ab
episcopis assumpti rogaretur et obiectiones
excitaret. Unde in prologo dicitur quod
ultimo scripsit evangelium et hoc rogatum de
debere. Alia ratio sunt excepte scrip-
ture quia alii sunt super ecclesie
sublimitatem et est nisi activam
beatus Johannes contra nisi contemplativam
et dignitate sicut dicit Augustinus in glossa
quia ergo in ecclesia debent ad implia
et practica ad contemplativa debent
primo scribere alii ultimo vero Johannes.
Tertia ratio sunt excepte dispensa-
tionis divine quia cum Johannes ceteris
melius sciuit evangelium si ipse primo
scripsisset aut totum scripsisset et aliis
locum scribendi abstulisset aut si
non totum alii ipsum supplere non
possent. Ideo permisit in Spiritu
Sancto alios primo scribere

ut que alii obmiserant postmodum
ipse suppleret. Circa autem reddit
aliam causam ut alios corrigeret secundum me
ritum quia si eodem spiritu cum ipso lo
cuti sunt in personis sunt eos dicere sicut
ipso sibi aliquid addendum sed nichil
corrigendum. Secundo queritur de humilitate
narrationis et videtur quod male procedat
Cum enim modus narrationis est
debilis et infimus quam quis potest
contradicere nec habet quod refellat et Johannes modo
narratorio procedit ergo valde de
bilis et infime. Item quod deceat certi
tudinaliter procedere videtur quod nichil
est certius cognitione sua fide ergo illa
cognitio vel doctrina debet tradi
certius eam que generat fidem sed doc
trina Johannis est ad generandum
fidem sicut dicitur Johannis xx°. Ergo debet
esse certissima et certitudinaliter pro
cedere. Respondeo quod quadruplex est
certitudo scilicet demonstrationis auctori
tatis illuminationis et exterioris per
suasionis. Prima certitudo est cui
resisti non potest in illa cogitur intellectus
assentire sive velit sive nolit
et ideo talis certitudo ubi dominatur
evacuat fidem. Alia certitudo est
auctoritatis et hec fidem generat unde dicit Augustinus
quod credimus deum auctoritati. Tertia
certitudo est illuminationis interioris
et hec fidem perficit et consummat. Quarta
est persuasionis quam fides rationes
assignat congruentie et efficacie
ut quod credat intelligat et hec
certitudo fidem consequitur. Rationes vero
huiusmodi fidelibus sunt optime et
efficaces infidelibus non immo in ini
tio et in fine. Ad primum ergo quod certitudo
dicendum quod quia finis imponit necessitatem
his que sunt ad finem cum hec
doctrina sit ad generandum fidem non
debuit habere certitudinem demonstrationis

non potuit habere certitudinem interrogationis quia
inde est quod non debuit habere persuasionis
Ideo optinuit quod habet certitudinem
auctoritatis et hec est ratio quare libri
sacre scripture traduntur per modum
narrationis non ratiocinationis
quia sunt ad generandam fidem que
est assensus liber. Libri autem
doctorum traduntur probationes
quia sunt ad generandam intelligentiam
et ad fidem confovendam et intelligendam
sed rationes iste non habent robur nisi
fundate super fidem. Ad secundum est ergo
quod certitudo auctoritatis in aliis scripturis
inventis ab hominibus qui mentiuntur
fere parum habet roboris sed in sacra
scriptura que a spiritu sancto dictata est
magnam habet firmitatem quia ipse
mentiri non potest. Unde Augustinus super Ge
nesim maior est huius scripture
auctoritas quam omnium ingenii perspi
cacitas. Tertium de sublimitate per
scrutationis et sermonis et videtur
quod male agat beatus Johannes qui
tam sublimia perscrutatur quia
Eccl. iii° altiora te ne quesieris
et fortiora te ne scrutatus fueris.
Item Prov. xxv° perscrutator maiestatis
opprimetur a gloria. Quod maxime [?]
etiam ubi generatio [?] si dicas quod ipse
non perscrutatur sed narrat contra Ysaie liii°
generationem eius quis enar
rabit et Jeronimus exponit de
generatione eterna. Item apostolus prima
Cor. ii° commendat se dicens quod
non venit ad eos in sublimitate
sermonis sed in humilitate ergo videtur
quod beatus Johannes reprehensibilis sit quod
tam alte intonuit cum quod altius
non possit. Respondeo dicendum est quod perscru
tatio maiestatis etiam sublimis potest
esse tripliciter scilicet spiritu dyabolico humano
et divino. Prima est malignitatis

et sunt in hereticis Secunda non curiositatis
et sunt in philosophis Tercia perfectionis et sunt
in apostolis et prophetis Prima est omnino
reprehendenda Secunda est cavenda sed tercia
amplectenda quia prima et secunda per se
generat ducunt in errorem sed tercia non
quia spiritus sanctus scrutatur profunda dei prima
Cor. ii° Tercia Joh. filium dei afferens
fuit . Io. in celestium perscrutacione et
descripcione reprehendi non potuit et ideo
spiritus sanctus quatenus eciam curavit
non homo / Sed queritur de sublimitate
sermonis Sed est quod sublimitatis
sermonis alii respondent propter suam
intencionem ut cum homo loquitur
sublimia ut gloriosus appareat et
prohibet Romanorum xii° nolite loqui
sublimia gloriantes Alii respondent
propter materiam ut quia materia levis
et morta est non est vilibus aliis
agrivianda et obscuranda de qua
secunda Cor. ii° videte ne quis vos
decipiat per philosophiam et inanem et
fallaciam Sed alii respondent quia audi
tores non sunt capaces propter hoc
dicebat apostolus prima Cor. ii° non
veni ad vos in sublimitate sermo
nis et ideo carnis quia non potuit
intelligere dicitur de primo de quibusdam
aliis obduratis super alio gaudium ubi
tenuitates inter [illegible] de
scala plus prohibent Beatus vero
Joh. et iniciis habuit altum et inter
corum bona et audientes perfectos
quia iam eciam crevit quin recte
et debite sublime locutus est Dan.
hoc est mirabile sicut dicit Augustinus
quod in sermone suo invenit parvulus
lac quod sugit invenit eciam perfectus
solidum cibum qui eum reficiat
et nutriat. Illud gregorius quia
ubi elephas natat et agnus
peditat et ideo parvuli qui non possunt
natare cum elephantibus pedi
tare debet cum agnis

Incipit primus prologus in textum

Prologus

Hic est Johannes evangelista
causa formalis sicut
dictum est istius et cuius
libet doctrine consistit
in divisione libri et
modo agendi in doctrina
viso ergo de modo agendi est viden
dum de divisione libri et ideo hec
doctrina dividitur in duas partes in partem
prohemialem sive in prologum quem
habet doctor Beatus Jeronimus con
mittit et in ipsam doctrinam que
incipit ibi In principio erat finitur
ergo beatus Jeronimus habet totali libro
prologum in quo de auctore id est Johanne
evangelista qui hunc librum scripsit debiat
qui dividitur in sex partes Tercia volens
commendare opus commendat aucto
rem operis sive scriptorem In prima
parte commendat generis In secunda commendat
eum ab excellencia et in ista parte
dicitur ibi denique manifestans in evangelio
debuimus ordinem et locum ubi
Johannes scripsit hoc evangelium Sed hec autem
evangelium scripsit in Asia In quarta
ostendit obitum et modum
sui obitus ibi hic est Joh. qui sciens
superveniente declarat quod scripsit hoc
evangelium ibi Tamen post omnes In vi° ost
endit Jeronimus bene ordinem
huius libri ad alios libros suos
non debiet ibi quorum tamen Commen
dat autem primus Johannem primo a no
mine cum dicit hic est Johannes Secundo
ab officio cum dicit evangelista Tercio
a dignitate id est unus ex discipulis
Quarto a virginitate ibi quem virgo
dicit ergo hic est qui scripsit hoc
evangelium id est Jo. hic est in quo est gratia
non solum generalis que generaliter
fecit deo sed eciam specialis quia famil
iariter fuit Christo primo et singularis
quia virgo virginem custodiendam
suscepit et super pectus domini in ce
na recubuit ubi fecit aquam

stie perveniens deipo fonte potat
Sequitur evangeli .i. officium scribendi
hoc evangelium. Quibus sequitur dictis ex
discipulis dei et commendat a virginitate
quia virginem esse discipulum christi
quem tamen mali virum venerunt et multi
cum viderunt ceco illuminato. Tu dis-
cipulus eius sis. Nos autem moysi
discipuli sumus. Sequitur. Cum virgo
adeo electus est ex huiusmodi legitur
primo sic qui fuit ex virgo adeo
electus est ita quod virginitas fuit
aliqua causa et causa electionis eius
specialis. quia electio predestinationis
nec causam nec rationem habere potest
dicimus virginitate vel aliquid tale
ipse quod est quibus ydoneus ut eligeretur
in discipulatum/vel potest notari tamen
constantia virginitatis et electionis
non causa vel racio. Vel potest sic legi quia
electus etiam vel specialis electione virgo
et ut permaneat virgo et hoc modo est electa
causa virginitatis et hec expositio
magis consonat ei quod sequitur quod
ipse supple Iohannem volente nubere
de ipse meliori et excellenti vocatione
virginitatis homo expertus virginitatem
deus meus dempsis nocturne
et diurne hic nuptie festum fuere
quidem quod post contractum et ante
carnalem copulam celebrant
coniugati. Sed si Iohannes nubsisset vel
voluit nubere ergo non fuit virgo. Ad
minus mente ergo virginitas non fuit
causa electionis in discipulatum
Secundo pie credimus quod Iohannes ita nubsit
fuit sicut beata virgo sed commendatur
deo sua virginitate. Sed tunc quomodo
dicitur Iohannes habuit aureolam virgini-
tatis vel ne et dicendum quod non quia si voluit
nubere corruptus fuit mente sed au-
reola tamen debetur utrique virgini-
tatis carnis et mentis ergo etc. Secundo aure-
ola virginum nichil aliud est quam

gloria de incorruptione sive integritate
carnis et de spirituali integritate mentis
unde credimus quod Iohannes etiam
si corruptus fuisset mente etiam cor-
ruptione virum quod tamen falsum est si pe-
nitens decederet cum finali contineri
mentis continentia carnis integri-
tatis aureolam primam cum integri-
tate restituit et reparat statum
mentis integritas autem carnis ir- inreparabile
reparabilis est sicut dicit augustinus
in libro de civitate. Dicimus ergo quod
Iohannes utrique habuit unde licet integri-
tate mentis amisit primum tamen
ei reparata fuit. Unde sequitur. Cum
ipse Iohannes adeo dupliciter testimonio virgi-
nitatis duplicis .i. mentis et carnis dicitur
et hoc utrisque excellens in hac
vitate primum quod et preteris discipulis
dilectus adeo dicitur. Sed istud expresse
in fine habetur. quod preteris
fuit adeo dilectus sed tantum exponit
quem infra sepe replicat. Hic est di-
scipulus ille quem diligebat Ihesus
sed contra super illud Iohannis ultimo super illud verbum
Symon Iohannis diligis me plus hiis
dicit quidam glosa dominus interrogat
quod sciebat ergo petrus plus
dilexit Ihesum ergo plus diligebatur
ab eo quam tamen vel plus diligit
dominus qua diligitur iuxta illud
proverbiorum primo viii. Ego diligentes me
diligo cum dicit. Item tamen dicitur
deus diligit hoc verbum diligendi
significat divinam essentiam et quod
officium increatum sed constat quod
divina essentia non recipit magis et minus
ergo ex illa parte non est distinguere
inter dilectionem Iohannis et petri ergo ex
parte effectus quod causa sed effectus ille
est gratia que fuit maior in petro
quia plus dilexit ergo dominus plus
dilexit eum. Ad hoc dicimus quod
ex parte dei nulla est in tesio vel

Prologus capitulum primum

concupiscentia que mortem nidum mortis
no diruit et effectus concupiscentie i. do-
lor mortis. Secundo obicitur de domino ihesu
christo qui magis fuit expers ab omni
corruptione. Ecclesiastici 38 quod in corruptione
fuit tamen in sublimitate a dolore secundum vo-
luntatis dominum qui Solem in iuuentute
a dolore mortis fecit in laudem et
virginitatis et qui dolorem mortis
pro nobis sustinuit in nostram redemp-
tionem vnde dolores nostros ipse tulit
ysaie liii. Sed cum post omnes hec est
prophetia inquit Johannes ordine
huius euangelii ad alia euangelia quia vlti-
mum scriptum licet enim prophetis dilectus
fuit et tot prerogatiuis tamen
post omnes. i. alios tres euangelistas scrip-
sit euangelium. Quid ergo hic ultimo scribere
virgini debebat non primo quemquam
enim quemquam quemadmodum ut qui christo fa-
miliarior et secreta eius plenius
nouerat aliorum scripta ultimo scri-
bendo et approbaret et obmissa
suppleret quorum tamen hec est prophetia
vnde inquit Johannes ordine quare non
ex ponit hic euangelium nec ordinem eius
ordine ad alios libros scilicet apocalyp-
sis canonicas epistolas. Vnde dicit
quorum tamen q. d. Johannes mihi ita scrip-
sit Johannes apocalipsis euangelium quorum vel
scriptorum temporis dispositio i. vnico
ordinis vel librorum ordinatio Johannes
a nobis non exponitur per singula
i. expressa ratione ut sciendi desi-
derio collocata i. in tali libro
posita ut meliori desiderio scien-
di expectetur et querentibus sic ratione
quare apocalipsis ultimo ponitur et primo
fuit scripta et euangelium prius tamen ultimo
fuit scriptum fructus laboris habita
in querendo habeant rationem et dei ma-
gister doctrina seruetur eius solius
est occulta reuelare q. d. Johannes
nolui assignare rationem quare
Johannes ultimo inter euangelistas scripsit euangelium
et quare libri sui ita ordinentur

dicta ratione primum ut studens in
querendo mereretur. Secundo ut omnem doctrine
eorum magisterium soli deo tribueret
secundum quem est locus ubi sciendi desi-
derium collocatur. Ecclesiastici 39 ponit quod
ratio debeat haberi et non dicit quod
sit ideo ut plus desiderium legentes
amplius prouocentur ad querendam
causam si posita esset vnaqueque cum
diuina animam mouent. Vnde in sensu et
obiectum ubi quia Romanos in vnum co-
rruptibilem in bonum inuisibilem in-
uidum secundum quod sensum obiectum magis
fuit in alto tanto vehementius
attenditur ut moueatur in id etiam cum
Jeronimus dicit hic rationem et non po-
suerat eam que in loco alio est
collocauit et ideo eo magis vehementi
cum desiderio mouetur ut rationem
habeat inueniat. Incipit capitulum

Iste liber quem beatus Johannes
ad preces episcoporum asie compilauit
est de verbo incarnato in quo
duo considerantur. i. diuina
et humana et ideo diuiditur in duas partes
primo agitur de verbo in se sine
de eius diuinitate. In secunda de verbo
incarnato est eius humanitatem
sine de eius humanitate siue
homo missus et quia verbum dicit
operatiua potentia ut dicit Augustinus et
habet respectum ad dicentem et ad
dictum id quod per verbum dicitur. Ideo prima
pars habet duas partes. In prima de-
terminatur de verbo in comparatione ad
dicentem. In secunda de comparatione ad
ea que dicuntur per verbum i. omnia per ipsum
facta sunt. Et quia hunc librum com-
posuit contra hereticos destruentes
coeternitatem et consubstantialitatem filii. Ideo in
prima parte ponit iiii propositiones
quarum prima est de filii eternitate
secunda de distinctione filii a patre. Tercia
de consubstantialitate filii ad patrem
quarta de equalitate filii ad patrem
prima que est in principio erat verbum

consistunt nestorius et claudius here-
tici dicentes christum fuisse in initium
[illegible] que est et verbum erat apud deum
confutatur sabellius qui dixit filium
non esse distinctum a patre persona que
est et deus erat verbum confutatur arrius
qui dicebat esse primam creaturam
et non consubstantialem patri per quartam que
est hoc erat in principio apud deum
confutantur omnes simul quia ipsa propo-
silium dicit esse coeternum et consubstantialem
et coequalem patri et persona distinc-
tum a patre dicit ergo In principio erat
verbum Ista tribus modis exponitur
Primo primo sic In principio erat verbum
id est in eternitate. eternitas autem duo
dicit scilicet esse et interminatum id est esse sy-
[illegible] id est sine principio et sine fine ac-
cipit eternitas dupliciter primo secundum
se 2o non dicit eternitas sine initia-
tionem esse a filio vel respectu nostri
intellectus qui respicit omnia sub
quadam mensura eo quod sit ma-
lis secundum augustinum unde non potest intelligi in-
terminationem illam intuitionem [illegible]
mensure durant et mensurant
esse filii et hoc modo amplectuntur
eternitate et modum convenit secundum
rationem et haec convenientia et [illegible]
[illegible] propositionem et patet quod est ibi
[illegible] quo ad rem et distinctio
quo ad rationem sed tamen idem sit secundum
hanc expositionem in eternitate et in
principio quare non ergo dixit in eternitate
erat verbum sic eam exposuisset
eliderit errorem nestorii et clau-
dii dicentem filium fuisse initium
dicitur quod magis exposuisse confirmat
hereticos dicendo in principio licet enim
dicti heretici dicerent filium cepisse
ex tempore et non esse ab eterno tamen
dicebant prius esse omni creatura
ut dicit [illegible] alii autem dicebant
ipsum fuisse ab eterno non tamen esse
principium omnium sed solum patrem

[illegible] non poterat elidi hic duplex error
nisi dixisset In principio erat verbum
ponamus enim cum ipsis quod per
aliquo spatio precessit filium illud
spatium fuit ante filium ergo non fi-
lius est a principio neque fuit principium omnium
quia quod non est nullius rei principium
est quod a parte destruxit Joh. dicendo In
principio erat verbum quod non fecisset ita
expresse si dixisset in eternitate erat
verbum quia possent dicere heretici
quod licet filius incepisset esse per
prius tamen ad hoc fuisset eterni-
tas secundum rationem que eternitas consisteret
in duratione quam ipsius esse sine [illegible]
et fine hoc ideo Crisostomo in omelia
[illegible] super hunc librum ubi dicit dicitur in he-
tice nove penitus scilicet fecit sunt et
spatium certa [illegible] est enim consti-
tui non in [illegible] quare nichil
est medium filii et patris sed nichil
est medium non posterior sed coevus est
filius sed obicit hereticus sed principium
hic dicit eternitatem ergo cum dicit
In principio deus creavit celum et terram
dicit eternitatem sed hoc falsum est ergo
neque hic [illegible] dicitur quod omnis mensura
sive temporis sive evi sive eternitatis
non habet nisi inceptionem et termi-
nationem vel principium vel finem quo minus
a [illegible] mensuratur sed omnis me-
sura sequitur proprietates mensurati
unde cum dicitur In principio erat verbum statim
adiungitur et deus erat verbum quod sic
restringitur principium ad eternitatem
quia ut dicit [illegible] maxime proprium
est deo esse eternum et sine fine [illegible]
cum non dicitur In principio creavit deus celum
et terram restringitur ad statum primo
temporali aliter legitur secundum augustinum in principio
erat verbum id est in patre erat filius [illegible]
tunc queritur quare ponit substantiam
principii et non substantiam patris 2
vel dei et quid notet hoc propositio 90
in secundum hanc expositionem [illegible]

Capitolū

Dicimus quod per inuicem patris ignotum erat dicte cum Johannes ostendere debuit filium esse deum et eum et idem in substantia cum eo qui est principium posuisset patrem non fuisset intelligibilis filii nomen dei incognitum erat multis sed nomen principii omnibus erat notum sicud dicit augustinus et tangitur super epistolam ad romanos capitulo primo Ad primum dicimus quod hec propositio in notat ydemptitatem essentie inter verbum et principium id est inter patrem et filium et personalem distinctionem unde sensus est In principio erat verbum id est filius erat coniunctus substantie cum eo qui dicitur esse principium distinctum ab eo Tertio sic exponitur principium enim duo dicit scilicet ante quod nichil et ex quo vel post quod aliud vel aliquis propter primum dicit eternitatem que caret principio ex parte ante et ex parte post propter secundum dicit fontalem plenitudinem ex quo est quod quid est ab alio tunc sensus est In principio erat verbum id est verbum erat idem cum patre principaliter ita tamen quod per distinctionem personalis sit pluralitas ydemptitatis in equa quantitate pater et filius et spiritus sanctus hanc expositionem eliditur error grecorum qui tenent dure quod verbum sit idem principium Et verbum erat apud deum hec est secunda propositio per quam distinguitur filius a patre quam Origenes sic exponit [illegible] quia [illegible] cognoscibilis est deus est eternum et sine principio et principium omnium esse quod totum dicitur de verbo prima propositio que est in principio erat verbum ubi notatur esse ydemptitatis substantie inter principium et verbum id est inter patrem et filium et ne aliquis diceret quod ita ibi esset ydemptitas quod nulla distinctio ut dicebat Sabellius addidit Et verbum erat apud deum vel sic dicitur In principio erat verbum ne crederet quis Johannem

dixisse de verbo pluralitatis quod transit et non manet nec est ipsum aliquid sed tantum ab aliquo dicto addidit Et verbum erat apud deum propter quod equalem [illegible] personam personis que est tamen notat distinctionem et prohibet etiam sunt sum casuale supponere personam alia autem hoc verbum autem in ratione verbi significat ut ab alio et ita hec propositio dicitur [illegible] sum casualis ad preteritum verbum necesse cogit propositio sum casualem supponere personam patris ex quo est verbum et inde est quod non potest quantum propositio ut dicatur deus erat apud verbum et hoc innuit nichil que dicit verbum erat apud deum ut alia persona apud aliam personam apud notat permanentiam contra motum et transitum notat etiam vicinitatem sive proprietatem contra superiorem et inferiorem etiam non preter propter equalitatis ubi cum patre et coeternitatis permanens erat autem significat esse [illegible] ut actu propter verbi cuius presens est significative ita agere et ideo notatur quod filius habet essentiam a patre ita quod pater sit principium filii verbum propterea est Et verbum erat in principio apud deum id est coeternum et coequalem ipsi et distinctum ab eo sit igitur per hanc propositionem eliditur error Arrii et Sabellii quorum alter negabat ubi cum patre equalitate alter negabat patris et verbi distinctionem confutatur etiam Nestorius qui dicebat filium initium habuisse [illegible] sicut verbum pater coeternum Et deus erat verbum Nam sicut deus est sic verbum est equale deo et coeternum tamen nulla creatura possit ad tantam excellentiam elevari ut sit deo coequalis et coeterna nisi sit deus ergo sequitur quod verbum erat deus et deus erat verbum ergo oportet denotative dicere quod deus a patre quod erat verbum

est unum et ita sequitur error Sabellii
quod pater est unum. Ideo dicit quod in hoc
tertio Deum posito iuxta propositionem duo
sunt sicut alibi dictum esse scilicet certum
et suppositum. suppositum autem non dicitur
nisi positum ab aliquo dicto quod est
per se ante propositionem et verbum erat apud
Deum verbum propositionis sequentis vicariam
collateralem non superiorem vel inferiorem
vitat non tenet equalitatibus ubi ad prie
et equalitatis sit aliquorum pluralitas quia
est aliquorum non tantum distinctio patris
et filii pluralitas autem quod est in aliquo
ponitur exceptibus et ita nichil im
pedit quin Deus apud quem erat verbum
ut distinctum ab eo predicetur de
verbo ut idem est verbo. Hoc erat in
principio apud Deum. Hoc pronomen
hic refertur ad verbum cum omnibus
conditionibus predeterminatis unde
sensus est hoc scilicet verbum quod erat in
principio per coeternitatem erat apud
Deum per distinctionem et quod Deus
erat per se exceptionem [illegible] inquam
verbum in principio erat apud Deum
id est non erat aliud quam Deus. Ad
intelligentiam huius patet queritur quare
Johannes sic incipit ut ostendat quod libri
novi et veteris testamenti qui sunt
ab eodem auctore cum idem habeant
principium in quo confutatur Manicheus
qui dicebat vetus testamentum esse
a malo deo id est a diabolo novum testamentum
a bono deo. Item queritur quare Johannes
non facit mentionem de patre in prima
propositione cum quidam heretici contra ipsum
erraverunt dicentes filium non coeternum
patri nec equalem. Quare videtur quod
Johannes statim in prima propositione de
buisset occurrere ad hoc quod dicitur quod
omnis error illius erat de verbo
ponens ipsum non esse Deum et ideo
Johannes procedit quod maxime est
propositum eo probat ipsum esse Deum hoc
est sicut dicit Augustinus eternum esse et
sine principio esse et incommutabilem. Satis sane
est utrique heresi quando omnes ponebant
unum esse Deum cum propositum est esse eternum
esse et sine principio ostenso quod verbum
est eternum et sine principio ostensum est
quod ipse est Deus idem pater et eternus. Item
queritur cum filius importet relationem
maxime distinctam quare potius 90
describitur Dei filium sub nomine verbi quam
sub nomine filii. Videtur quod debet facere
contrario. Responsio. dicendum quod filius solus
dicit comparationem ad patrem verbum
non ad dicentem et ad id quod per verbum
dicitur et ad vocem qua induitur et ad
doctrinam que mediante verbo in altero
efficitur et Dei filius debebat hic
describi non tantum in comparatione ad
patrem a quo procedit sed etiam ad creaturas
quibus fecit et ad carnem qua in
duit et documenta que prebuit no
bilissime et decentissime sub no
mine verbi debuit describi quia nomen
illud ad omnia respicit. Item queritur
quare pluraliter verbum erat describitur cum sit
tempus preteriti imperfecti quod omnino repugnat
eternitati cum nunc sit imperfecto sed dicas
sicut dicit Augustinus in glossa quod verbum
substantiam alii importat [illegible]
nologum aliorum verborum hic autem
non dicitur sine ullo temporali motu
hoc non solvit quia non dicitur cum dicitur
filius generatur vel est genitus non
importat tempus et tamen melius
dicitur scilicet genitus quam generatur. Item
Dominus dicit Johannis viii antequam
Abraham fieret ego sum non dicit
fui vel eram quod et nunc propositus de
bet dici. Responsio. dicendum quia esse ubi
describitur hic ut principalis … est in
… ut ceteri alii et quia hoc
verbum erat ~~cum eam sit medium inter
preteritum~~ hec tamen sermo quod huiusmodi
importat ideo elegantissime di
xit erat cum eam sit medium inter preteritum
et perfectum et medium nam sapuit ex
tremorum apud hic principium

apetito in immutabilitate a tempore incessionem et ordine eternitatis ad tempus sol-
vere dicitur ... eius oppositum opponens generaliter
si verbum procedit adicente ut filius
a patre et filius est patre posterior
ergo verbum non erat in principio apud deum
sic tu dicas quod comparatur sicut
splendor ad lucem tunc opponit
aliud generaliter si lux multo luminosior
et nobilior splendore qui ab ipsa
procedit ergo et pater ... quod accepto
solummodo respectu dei in suo creaturam
reperitur quia omnis creatura plus
est dissimilis quam similis et ideo eo tunc
nimirum generaliter qui omnino assimilare non
valent sed in pluribus est accipe similitudinem
cum comparatur addicente sicut filius
ad patrem persimile in natura et perfectione
equalem comparatur ut splendor
ad lucem propter coeternitate et ideo
in omnibus talibus argumentum
est quod ... quare Iohannes
hic incepit a beati quadam et
alii ewangeliste ... iterum cum ipse
loquitur contra hereticos et contra ipsos
scripsit hunc librum quare non procedit
probando et silogizando ut vincio convin-
ceret ipsos iterum quare non facit
mentionem in principio de spiritu sancto sed
de patre et filio ad ... quod creatura
rationalis ceciderit in duobus aut
sed in hiis que sunt fidei que magis
remota sunt a creatura tam vul-
nerata quam illa que sunt morum
quia hec quodammodo sunt naturalia
illa vero supernaturalia et ita vicinius
est egroto bonum morum quam
bonum fidei et ideo prior fuit reductio
creature rationalis ad deum per fidem
in etiam alii ewangeliste sub scripserunt
temporaliter gesta de que mores nostros
informant sufficienter et reduxerunt
nos ad statum pristinum et ideo or-
dinaret in hiis que sunt fidei

relinquebatur ultimo scribendi
Iohanni ... alii solvit dicens derelinquens
ewangeliste in hiis que fuit carnem
sunt morantibus sermonibus timor
erat ne quidem propter hereticos exi-
stentes in hiis remanent solis
dogmatibus ex hoc ... hereticos ze-
lo ... reducens eos qui casuri
erant et ad celum trahens de celo
desuper et ab existentia etiam faciat 1
principium sue narrationis ad sum-
mitatem ... Iohannes scripsit precibus
auctoris ut sibi etiam crederent heretici
quia omnes heretici credebant Christo
et apostolis missis a deo deinde propter hoc sic
auctor non mentitur sed ex ipsa sua
auctoritate et materie intelligitur de qua
loquitur robur in dictis hec ideo non
potuit debuit scribere Iohannes
probando vel silogizando sicut philosophi com-
muniter ... tenebat actus alius
... sequitur ... ideo necesse
erat eis confugere ad aurum a-
borum que consistunt in silogismis
et argumentis ... quod
Iohannes ait in hoc loco de reductione
creature rationalis ad patrem et 2
de reducente ipsam et disponentibus
per quas fit reductio et ideo necesse
fuit facere mentionem de patre
ad quem fit reductio et de filio
per quem fit reductio et non de spiritu sancto
quia omnes dispositiones aut sumuntur
ex parte illius ad quem fit reductio
aut ex parte illius per quem aut
ex parte ea que reducitur omnia 2 ſ pᵗ
per ipsum facta sunt postquam declarat
beatus Iohannes de verbo etiam in com- 3
paratione ad dicentem hic declarat
de ipso in comparatione ad ea que
per verbum dicuntur et hoc quantum ad quatuor
conditiones describitur cum primo ipsum
verbum ut principium creationis
sufficientis cum dicit omnia per ipsum

facta sunt facto ut inferius cum dicit
et sine ipso factum est etc. et ut precogno-
scens cum dicit quod factum est in ipso etc.
et ut aliis cognicionem prebens
cum dicit et vita erat lux. Et quia
non omnibus prebet cognicionem suam
sicut sunt peccatores, ideo quando dicit
quod peccatores cognicionem suam non compre-
henderunt et lux in tenebris etc.
1 Dicit ergo omnia per ipsum facta sunt con-
tinuatur sic. Dictum est quod verbum habet
racionem principii et quantum ad hoc quod
ante ipsum nichil et ipsum ante omnia
sed quia racio principii in plus est
in hoc quod ab ipso omnia ideo sequitur
omnia per ipsum facta sunt scilicet visibi-
lia et invisibilia spiritualia et corpora-
lia. Ubi nota primum quod dicitur per ipsum patri (?)
quia unum non faciunt sed coniungunt (?)
per ipsum scilicet verbum quod eius principium erat
apud deum facta sunt scilicet a deo patre
verbum in ecclesiastico xviii° Qui vivit in eternum
creavit omnia simul. Et hoc per verbum
suum in psalmo dixit et facta sunt. Augustinus in
libro confessionum: Verbo tuo coeterno
dicis quecumque dicis et fit quod
dicis nec aliter quam dicendo facis.
2 Et sine ipso factum est nichil. Hic notatur
secunda condicio scilicet quod ipsum verbum est prin-
cipium inferius quia nulla operacio
deest. Nam pater sine verbo nichil
facit. Unde dicit et sine ipso scilicet verbo
omnia faciente factum est nichil na-
turaliter subsistens. Infra v° Omnia
que pater facit hec et filius similiter
facit. Similiter creatura sine verbo
cooperante nichil facit. Infra xv°
sine me nichil potestis facere. Quod
3 factum est in ipso. Hic notatur tercia con-
dicio scilicet quod verbum est principium precog-
noscens quia omnia sunt in ipso
antequam fiant et in ipso vivunt
sicut archa in mente artificis
unde Augustinus dicit quod filius est ars
plena omnium racionum viventium

Ecclesiastici xxiii° Domino deo antequam
crearentur omnia sunt cognita sic
et post factum respicit omnia. Ideo vocem (?)
in ipso vivunt quia non transmutantur.
Jacobi primo: Apud quem non est trans-
mutacio nec vicissitudinis obumbra-
cio. Dicit ergo quod factum est etc.
continuatur sic: si verbum erat in principio
per quod facta sunt omnia et sine quo
factum est nichil eo quod sit ars et sa-
piencia patris sequitur quod omnia que
sunt facta per eius facta sunt in eo ut in
arte sicut facta sunt in opere. Et hoc est quod dicit
quod factum est id est omne factibile in ipso
scilicet verbo genitum est vita erat. Et
4 vita erat lux hominum. Hic notatur condicio
filii (?) que est aliis cognicionem pre-
bens. Ideo dicit lux hominum quia homines
illuminat et intelligere facit. Unde in psalmo
signatum est lumen vultus tui domine
etc. sine quo lumine non est intelligere
sicut dicit Augustinus quia sicut non vi-
det oculus nisi a luce corporali illuminetur
sic non videt intellectus nisi a luce
spirituali illuminetur. Et licet omnibus
cognicionem prebeat non tamen prebet om-
nibus cognicionem suam quia peccatores
per ipsum cognoscunt ipsum tamen
5 non comprehendunt. Ideo dicit lux
in tenebris lucet scilicet cum peccato-
res vera facit intelligere et tenebre
eam non comprehenderunt id est infideles
tenebris obcecati ipsum non cogno-
scunt. Genesis primo: Tenebre erant
super faciem abyssi id est in fidelibus
facie cordis. Unde ... Ad Ephesios v°
Eratis enim tenebre nunc autem lux
in domino. Prima Johannis primo: Deus lux
est et tenebre in eo non sunt ulle.
Per istud eliditur error ille qui
ponit omnia a fortuna et non
esse providenciam nec deum cognoscere
acta nostra hic quilibet (?). Primo cum
in hac parte agit Johannes de exitu

creaturarum a suo principio quia ergo
ipse non emittit creaturarum species per
ordinem opera vi dierum. Ad hoc
dicendum quod moyses non intendit agere
de exitu creaturarum in esse proprium
vnde necesse fuit ipsum ordinem exitus
determinare. Johannes autem principaliter agit de re-
ductione creature rationalis ad principium
proprium per quod facte sunt omnes
creature et ideo nisi in summa secundum reduc-
tionis ordo debuit ordinari quo ad
dispositiones precedentes aliquem
reducentem. Item queritur de hoc omnia
per ipsum facta sunt per hec in hac vniuersa-
li distribucione includitur spiritus
sanctus et non respondit quod non
quia sicut pater et filius non sunt
inter omnia secundum super omnia ita et spiritus
sanctus non est inter omnia secundum super omnia
sicut dicitur genesis i. spiritus domini ferebatur
super aquas secundum augustinum non pos-
sit vere dici quod pater omnia fecit
per ipsum scilicet filium Ad hoc dicendum quod vere
et bene potest dici quod pater operatur
per ipsum scilicet sicut per filium quia patri
attribuitur potencia operandi filio vero
sapientia operando spiritui sancto complendo. Item
queritur de hoc quod dicit quod sine
ipso factum est nichil contra hoc est
quia cum furatur aliquid facit
ergo furtum est aliquid ergo est
a deo ergo peccata et mala sunt a deo
et non sunt sine deo si tu dicas
quia peccatum nichil est vnde sequitur est
sine ipso factum est nichil. i. peccatum
ut negacio significat inter bonum hoc
obicitur peccatum corrumpit et quod
corrumpit. agit et quod agit est
ens et quod est ens hoc est aliquid
ergo peccatum est aliquid videtur
dicendum quod peccatum alia nominat actum
priuacionem aliquam debiti circumstanciarum
alia nominat debitum consummacione
boni ad quod est alia nominat ipsum
boni priuacionem primo modo est aliquid
secundo modo nichil quid secundo modo est omnino
nichil secundum quod accipitur ut bonum
substractum racione ut illius est a deo
secundum vero deformitatem non quod ergo
obicitur quod peccatum agit hoc est per
virtutem boni subtractum ut dicit dyo-
nisius. Item queritur de hoc quod dicit
quod factum est in ipso ergo omnia sunt
in vita in ipso omnia in principio se-
cundum dicit ergo lapis viuit videtur
dicendum quod illud vnum exponitur
Origenes sic quod factum est quantecumque
ponitur clausule ut sit punctus sine
ipso factum est nichil quod factum est
et quod tenetur implicite
et post sequitur in ipso vita erat
et cessat absurditas hylarius non sic
legit. factum est in ipso hic punctus
sed quantum ad humanitatem ut in
carnacio passio et resurrectio erat
vita taliter loquendo. i. causa vite et
salutis vite Ambrosius sic quod factum
est in ipso vita. i. in ipso qui est
vita a potencia constitutio est erat
spiritus vita patris antequam fieret
Augustinus elegancius omnibus exponit
quod factum est in ipso vita erat
quia habebat in ipso exemplar
et racionem dirigentem que racio
dicitur viuens quia spiritualis non imma-
terialis quia in transmutabilis
non variabilis quia eciam non cor-
poralis et hec est racio inter vita
non est actus spiritualis et continuus
absente quiete sempiterno fluens.
Item queritur de hoc quod dicit tenebre
eam non comprehenderunt quia lux
corporalis dum lucet et est presens non
potest videri ergo racione dicitur de luce
spirituali et intellectu. Item queritur
quare dicit de tenebris quod in eis

eciam bonus eum comprehendat. Cum sit
incomprehensibilis. Secundo dicendum quod non est
simile de luce corporali et spirituali tum
secundo. Primum ex parte motuum quia corporibus
se invicem [illegible] spiritualis non nocu-
erit tum ex parte oculi quia oculus
intellectus creatus est respectu unius
et tamen videt respectu alterius
sicut videmus quod unus habet ingenium
[illegible] et alterius cognitionem.
Tertium vero ex parte comparationis
quia aliqua proportio est oculi
ad lucem corporalem sed spiritualis in-
proportionatur et ideo lucem [illegible] in-
comprehensibilem [illegible] Secundum de
comprehensione dicendum est quod comprehensio
[illegible] [illegible] [illegible] fi-
dei et caritatis adhesionem. Primo
[illegible] secundo [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] anima
[illegible] dicit et tenebre eam
non comprehenderunt id est nec fide
nec amore deo adheserunt. Fuit
homo missus a deo. Postquam
determinavit beatus Johannes supra
de verbo secundum excellentiam divinitatis
in hac parte agit de verbo secundum
assumptionem humanitatis et quia hec a
supra dicta est [illegible] salutem
que [illegible] est [illegible] et conservati
[illegible] ideo habet hec
pars in partes [illegible] agit de in-
carnatione in secunda de passione [illegible] in
fine xi capituli Collegerunt
ergo pontifices. [illegible] de re-
surrectione in principio xx capituli [illegible]
[illegible] et quia incarnatio
inutilis est nisi nobis manife-
stetur ideo primo agit de incarnatione
secundo de incarnationis manifestatione
[illegible] Primo [illegible] gloriosus
[illegible] quia adventus Christi [illegible]
[illegible] adventus Christi [illegible]
[illegible] precursorem et [illegible]

hoc agit primo de adventu precursoris
secundo de adventu [illegible] agit
Christi [illegible] lux vera [illegible]
ergo parte commendatur precursor
beatus Johannes in vi. Primo [illegible]
[illegible] 2o ab humilitate id est missus
[illegible] a deo quarto
ab habundancia [illegible] cui nomen
erat Johannes quinto ab officii dignitate
id est hic venit in testimonium sexto a
laudabili fine sive intencione
utili id est ut omnes crederent. Dicit
ergo Fuit homo missus etc. [illegible]
[illegible] est [illegible] in [illegible] quod
lux in tenebris lucet et tene-
bre eam non comprehenderunt licet
in [illegible] velata sint quia
tamen adhuc erat [illegible]
[illegible] et oculi [illegible] in [illegible]
[illegible] sunt quod [illegible] per-
[illegible] quod [illegible] et
[illegible] oculos [illegible]
[illegible] sunt ad [illegible]
[illegible] sicut [illegible] precedit
solem ita Johannes salvatorem
[illegible] Christo [illegible] Fuit
ergo homo [illegible] et [illegible]
homo [illegible] non angelus sicut
asserebant heretici [illegible] illud Mala-
chie ecce ego mitto angelum meum
et preparabit viam ante faciem tuam
sed angelus est id est nomen officii
non nature missus non se ingerens
quia quo [illegible] mittuntur
[illegible] a deo non ab homine [illegible]
[illegible] currebant et ego non
mittebam eos vel a deo ut ipsum
[illegible] [illegible]
[illegible] et non [illegible] quod dicit Fuit
homo [illegible] [illegible]
Johannes ad [illegible] ad que mittebatur
et ad Christum participant [illegible]
[illegible] Christo et [illegible] fuit
ut esset [illegible] Christi ad [illegible] et
[illegible] ad Christum secundum illud [illegible]

Cap.

vox. Ego vox clamantis et cetera. Illud Malachie iii. Ecce ego mitto angelum meum. Cum nomine Joh. eum antequam mitteretur. Illud Ysaie xlix. Dominus ab utero vocavit me, de ventre matris mee recordatus est nominis mei. Non enim in utero matris mee vocavit nomen meum i. quando non dicit cum non erat Jo. sed dicit cum nomen est Jo. quia antequam conceptus esset per nominatus esset ab angelo Luce primo. Unde de ipso dicit Ysa. primo. Prius quam te formarem in utero novi te et ante quam exires de vulva sanctificavi te. Hic i. talis homo missus scilicet Johannes i. gratia venit primo in undenum decimum desertum ubi alim similia dixit baptizans et predicans baptismum penitentie. Deinde venit de deserto in iudeam ut i. ipso predicavit. Unde Luc. iiio factum est verbum domini super Johannem filium Zacharie in deserto et venit Johannes in regionem Iordanis predicans remissionem peccatorum. Sed non predicabat baptismum penitentie nisi quia baptisat in nomine venturi post se ad baptizandum et predicandum et in hoc faciebat ei testimonium quia ipse solus remittebat peccata et cetera qui confitebat et hic est venit in testimonium i. ad testimonium perhibendum. Secundum illud Ysa. primo misit dominus manum suam et tetigit os meum et dixit dominus ad me. Ecce dedi verba mea in ore tuo et ita ydoneus fuit ad testificandum. Sed quo ante dicebat sine testimonium ostenditur Johannes dicens ut testimonium perhiberet de lumine i. de Christo nato de virgine sicut in Actibus narratur a Paulo sine aliquo eius corruptione vel diminucione officium eius sua fuit testificari de lumine non propter defectum luminis sed ad credendum in illum et hoc est quod sequitur ut omnes crederent per illum i. Christum per illum i. Johannem Act. xix.

Johannes baptizavit baptismo penitentie dicens in eum qui venturus erat ut crederent in Christum. Per illum non in illum. Unde sequitur quia non erat ille lux. Joh. testificans lucem in quam lux credendum esset quia lux est fons omnis lucis et illuminationis. Johannes non nichil habebat nisi receptum et ideo habebat aliquid luminis. Sed non erat ipsa lux nullius erat eius testimonium illius lucis. Unde sequitur sed ut testimonium perhiberet de lumine quod et fecit. Infra v. Vos misistis ad Johannem et ille testimonium perhibuit veritati. Q. D. Lucas non est solus sed testimonium perhibet sol. Et ita Johannes non erat lux sed venit ut testimonium perhiberet de lumine i. de lumine illuminante. Unde hic primo querit. Deinde hic quod dicit hic venit in testimonium contra. Infra v. Ego testimonium ab homine non accipio. Ergo non debuit ad hoc venire. Joh. mitti. Item lux non indiget illuminatione. Ergo nec summa veritas testificatione. Ergo Johannes frustra venit. Ecce viiim quod testimonium perhibet alicui et propter aliquem aliquo est oportunus testimonium vel eius cui perhibetur quia veritas est in suo et homo indiget testimonio alieno. Illa vero et propter que perhibetur quia in fide dubius vel in fluxu. Johannes autem venit in testimonium non propter defectum lucis in Christo sed in ex parte audientis in oculo in cordis desiderio. Quid deinde hoc quod dicit ut omnes crederent per illum. Quia cum omnes non crediderunt sed deus ad hoc misit eum. Ergo vel frustra est et deus et Johannes sine debito effectu. Ad viiim quod est duplex finis in se et in alio. Dico ergo quod frustra sine alio actu habeat.

fuit iuste non induceret impressionem sic
patet de vethore bene prudente
ab angelo custodiente de xpo vedi
mente et Johe testificante quia
testio suffuit perhybuit licet non
omnes et crederent tamen ex con
tingentibus nichil obmisit Ideo
quitur de eo non erat ille lux qz
xps · sc̄o erat alia tenebre nunc
aut lux in dno ergo nunc omnes
boni sunt lux ergo etc Videte
de eo qui est lux illuminans et lux
illuminata sz qz hic est quod dicit aut
viris Sic luceat lux vestra coram
ho · et phylosophus ergo nunc quos lucet
sicut luminaria in celo · Vnde est lux
illuminans effective est lux per eam
sic solus deus est lux illuminans
lux dispositive illuminans est lux
participatione sicut sancti sunt lux qui
illuminant libro et exemplo Erat lux vera
De luminato de adventu pertinsione
hic incipit determinare Joh de ad
ventu verbi tamen sunt pro etatibus
et constantibus hunc ergo adventu
ideo describit hic ordine primo advenien
tis di vero secundo advenient ceterasque
i. Justa venit etc tercio ipius ad
ventus utilitatis sive fructus ibi
quod quidam aut determinato adveniente
di modus i et lux erat · ideo
i venienti incarnem hic primo
tangitur quia ipse deus ante incar
nationem licet esset summa lux
omnibus prius non tamen cognosce
batur · Ideo jo visibilis effectus
est ut cognosceretur et hic est quod
sequitur · erat lux vera sup preceden
ut continuatur sic ita dictum est quod
non erat ille lux sup Johs sz ut
testi perhyberet de lumine sz quia
lumen non est lux sz alicuius ut vi
det quis quod sic ita esset ad

quod non deus ideo sequitur Erat lux
vera · i realis et in invisibilibus non participa
tione sz per eam · phylosophus enim quod dicit lux
notatur quod ipse est in omnibus facitur toti
bus perficit quod dicit vera notatur
quod in nimbis et non per participationem
sz omnia illuminans unde sequitur qui
illuminat sup quidam utique sz uate
gre doctrine miraculorum omnem hominem
venientem in hunc mundum a principio
mundi usque ad finem sicut enim dicit
Anselmus in libro Cur deus homo non e
credendum quod ex quo deus ho
ad participandum bene fecit umquam
fuisset tempus in quo in mundo isto
non fuit aliqui purgati ad quod
homo creatus est vel sic qui illuminat
omnem hominem etc sup in quo ego
sum i in celestem conversationem de
qua dicit phylosophus nostra conversatio in
celis est vel in hunc mundum · i in
superiorem partem anime ubi est
ymago dei In mundo erat contra
sic Jam obiecit quod ab illa luce
receperunt homines ideo hic alia
ponit lucis presentie qua generali
ter habet ad omnes creaturas
In mundo erat per presentiam et
ubique per sui immensitatem tamquam
regens et continens quod creavit
et istud dicit contra donatistas qui
dixerunt ipsum tamen esse [illegible] qui
quos dicit sapientia 8 attingit a fi
ne usque ad finem etc In mundo
erat sz non ut mundi [illegible] comparatus
sz perfectum subest et mundus
i universitas creature per ipsum factus
est i per ipsum et artem artificis
i patris Rom i omnia in sapientia
fecisti per ipsum factus est per quem co
gnosci poterat sapientia 13 a
magnitudine speciei et creature poterat
creator horum cognoscibiliter videri
et tamen mundus eum non cognovit

i. mundum metonomia est. In propria
venit. mundus eum non cog-
novit. Crisostomus in mundo erat non
probatur adesse eo quod nondum
cognoscebatur. et ideo sequitur In propria
venit. hic tangit adventum respectu
iudeorum et hic maxime qui debebant
eum honorare et de quorum genere
assumpsit carnem. propter quod dicit
in propria venit. i. in mundum quem finxerat [?]
est. vel potest adeo fieri [?] ut venit in
iudeos qui sui erant et proprii ut propter
peculiarem populum vel in urbem humanam
quam condidit et sui i. iudei eum
i. conditorem suum non receperunt
presidem qui tamen propter eos venerat
eis suum datum non ab eis aliquid
acceptum. Crisostomus venit ut non
indigens sed ut beneficiaturus et tamen
eum sui non receperunt non quia
nulli sed quia pauci. ipsi primo fi-
lios eumdem [?] vel iudei dicti sunt
sui qui secundum carnem erat rex con-
gruentius [?] de semine david erat quia
erat rex misericordie [?] usque in sempiternum
secundum illud deuteronomii xxvi elegit
Deut. te dominus in populum peculiarem. Ca-
pitulo decimo [?] quod dicit erat lux
que illuminat vel cum dicatur supra
quod aliqui homines sunt tene-
bre ergo non homines illuminat. Si di-
cas quia unica [?] lux est ergo si voluntati
eius nemo resistere potest necesse
Aug. est omnes illuminari. Ad hoc videtur
augustinus. sic illuminat omnem hominem. s.
qui illuminatur nisi per ipsum ex[?] de
Beda magistro docente pueros. Beda
videtur sic quod illud intelligitur de lu-
mine nature non gratie quia cuilibet
Cris. est signatum lumen vultus dei. Crisostomus
sic exponit quia pater est illu-
minare sed non omnes illuminantur
quia claudunt sibi viam lucis
christi [?] de certo exponit in solo ex

cu obicit si vult facit. Et hominem quod ab
soluta non vult illuminare nisi eos
qui volunt sed volunt [?] conditio
nali sicut vult omnes homines sal
vos fieri. Item queritur de hoc quod 90
dicit in propria venit si enim eius est
venire eius est abesse et deus
nunquam abest ergo non venit. Item
si deus facit omnia ubique ergo non
indiget propter aliquid venire ergo
si non venisset idem facere potuisset
ad hoc. Beda in mundo erat per divinitatem
in mundum venit per incarnationem
venire quippe vel abire est huma-
nitatis manere divinitatis. Unde Crisostomus est
venit i. visibiliter apparuit quod cum [?]
que necesse fuit veniendi [?] venit
non propter se sed propter nos. Quotquot autem
receperunt. postquam beatus Iohannes
ostendit adventum rationem [?] et adve-
nientem [?] respectum in hac etiam parte
ostendit ipsius adventus fructum sive
utilitatem que est dare filiationis
adoptionem sed quia hec utilitas non
se extendit nisi ad illos qui eum
receperunt et in eum crediderunt
ideo dicit quotquot autem
receperunt eum et sic geminatur
vel dictum est quod sui eum non
receperunt ne ergo credetur quod
nulli eum recepissent dicit quotquot
autem vel sive iudeus sive
gentilis sive nobilis sive ignobilis
sive servus sive liber sive femina
sive masculus sive puer sive senex
receperunt eum per presidem dedit
eis potestatem equivalenter sine acceptione
persone filios dei fieri per gratiam ad
optionis et hec fuit magna uti-
litas. Prima Iohannis iii videte qualem
caritatem dedit nobis pater ut filii dei
nominemur et simus in hoc etiam ma-
gna utilitas est. ad Romanos viii
si filii et heredes heredes quidem dei coheredes

aut 2° s; quia pt qui quibus data
sunt hec ptas addit hiis qui cre
dunt in nomine eius .i. in re nominis
eius cuius nominis glo. emanuel quod
est nobiscum deus q.d. hiis qui
credunt xpm verum esse deum et
verum hominem et data est ptas ut
sunt filii dei prima Joh. 5° omnis
qui credit quod ihesus est filius
dei ex eo natus est quia aut ista
generacio differt a carnali hic unde
ostendit evangelista subiungens quod non ex
sanguinibus neque ex voluntate carnis
neque ex voluntate viri sed ex deo nati
sunt q.d. hii qui sunt filii dei non
sunt geniti ex commixtione sanguinum
viri vel femine concupiscencia utriusque
movente actum generacionis sed per
graciam adopcionis in baptismo. unde
Jo. tercio. Quod natum est ex car
ne caro est et quod natum est ex
spiritu spiritus est. Et verbum caro factum est. Hec est
quarta pars in qua tangitur admirandus
modus qui fuit pro nobis assumpcionis
incarnacio fuit summa unio. Unde dicit
Et verbum caro factum est .i. carni unitum
phil. ii° exinanivit semetipsum for
mam servi accipiens vel sic continuatur
Aug. dixit quod omnes qui eum
receperunt ptatem acceperunt ut
essent filii dei et quod ex deo na
ti sunt sed quia hoc posset incredi
bile videri ideo ut hoc credatur scilicet
homines posse nasci ex deo subdit
deum ex homine nasci et hoc est
Verbum caro factum Ihesus filius dei factus
filius hominis ut hominis filios
faceret filios dei sed quia distincte
erant due nature quia s. et
divina in una persona non confuse
neque alia confusa in reliquam ideo
subiungit et habitavit in nobis
.i. in nostra natura quod aut habitat
in aliquo necessario distinguitur
ab illo et ita sicut phil. verum caro
factum destruxit Joh. errorem

manicheorum qui dixerunt xpm
esse fantasticum hominem non ve-
rum. phil. verum et habitavit in nobis
destruxit errorem eorum qui dixe
runt naturas esse permixtas in xpo
sicut miscetur aurum argento in elec
tro ut fiat una species. destruxit
eciam errorem eorum qui dixerunt
naturam divinam conversam in carnem de
hac habitacione dicitur Levit. xxvi
ponam tabernaculum meum in medio
vestri et non abiciet vos anima
mea. in ps. In pace factus est locus
eius etc. hic queritur primo de eo
quod dicit dedit ptatem filios fieri
etc. quia Aug. de predestinacione
sanctorum posse est credere nature omnium — credere
[illegible] hec ptas non omnibus datur.
Item queritur quare magis dicit
quod hec ptas datur in xpm crede
tibus quam amantibus xpm vel
aliis virtutibus. Ad primum dicendum est quod
est duplex posse passivum et activum
et hoc dicitur posse potencie et istud pos
se non est nisi per graciam et de isto lo
quitur beatus Johannes cum dicit dedit
eis ptatem etc. Aliud est posse — passiva
passivum et hoc dicitur posse possibilitatis
et istud est anima et de isto loquitur
Aug. etc. ad secundum quod queritur quare magis
dedit ptatem huius credentibus
habentibus fidem quam spem vel caritatem
Ad ii° quia fides est prima virtus et
fundamentum aliarum et ideo ei debetur
tamquam parti ad alias virtutes
Item queritur de hoc quod dicit verbum caro — q°
factum est hic dicitur tria verba. unde
quod est quare magis dicit verbum
quam lux cum deus sit verbum sicut
quam lux et sub racione verbi lucis
si tu dicas quod lux est communis
tribus personis deus non soli filio
qui solus est in trinitate. Item — q°
queritur ultra quare non dixit filius
et quare solus filius est incarnatus

cum divina bonitas sit summe gratiata
tuo adhuc quod solus filius est in
divinis sumit ratio ex parte nativitatis
operis et effectus innaturalis intimis
quia filius hominis unigenitus deo
non debuit filius alie persone ac
tibi ratione operis quam recreatio
nostri proprie facta est recreatio proprie
sicut creatio. Ex parte effectus quia
nos fecit filios et coheredes. Unde
ad filios utilem decem in hereditate
et in filiationem in divini. Unde
magis dignum verbum quia sit
filius ut exprimat intellectum
carnale et manifestet spirituale
filius enim carnale est qualitas
in carnis creaturis verbum spi
rituale habet generationem unde
spirituale manifestat quia dicit
Augustinus sicut verbum induit vocem
et non transit in vocem sic verbum
etiam induit carnem et non transit
qo sit in carnem. Iam quid de hoc
quod dicit factum est caro quia
spiritus est aut factum est caro id est
mutatus est in carnem aut factum
est caro id est factum est ut sit caro
per mentis intellectus est summe gratia
si tu dicis quod synodochia est
constructio et caro ibi etiam ratio
quam homo. Unde caro factum est
id est homo. Tunc quid quare ma
gis nominat humanitatem intelligi
per carnem quam per animam cum anima
sit nobilior pars hominis et quare
ipsius est hac locutione significata
cum posset in propria. Dicendum quod
illa unio fuit ad nostram eruditionem
et nostram salutem et eruditio fuit
quia visibile et liberatio quam pas
sibile et quia caro dicit partem vis
ibilem et maxime passibilem
Et vidimus gloriam eius. Superius
determinata est sibi incarnatio

in ista parte determinatur. Ubi incarna
tio quia sunt manifestatio habi
tum hoc per duas partes quia
primo agit de manifestatione
illa incarnati in generali secundo in
speciali ibi et hoc est testimonium. Prima
adhuc habet duas partes. In prima
tangit eius cognitio. In secunda cogni
tionis iuxta ibi incarnati quia
habuit apostoli et alii credentes
sunt ad cognitionem suam. Dico in
persona talium dicit evangelista. Et
vidimus gloriam eius id est cognovimus
gloriam suam quia ad evidentem
[illegible] subiungit gloriam quasi
unigeniti a patre. Sequitur gloria dicti
facti patris sive dominicus a deo
sive gloriam et honorem nostre
de ipsa ad eum quemadmodum
quemadmodum [illegible] gloria
hic est filius meus dilectus quem
[illegible] dicit plenum gratie et
veritatis quod dicit vidimus eum plenum
gratie etc plenum quoniam in eo
sicut dicitur Coll. II in eo ha
bitat omnis plenitudo divinitatis
corporaliter. Plenum gratie ad cognoscen
dum peccata plenum gratie et veritatis
ad implorandam promissa. Dicit
Johannes. Quia omnis gratia unde
et veritas per aliam legem. Et vidimus
gloriam eius quia in parte ista que
incipit ibi erat lux vera etc
incarnatus deus. Johannes distinguit
inter lucem veram id est Christum qui
illuminat omnes et lucem aliam
que ab ipso illuminatur et intellectus
non aperit [illegible] causans
intelligentia ut lux que non
[illegible] sicut est qui
illuminat omnem hominem venientem

in hunc mundum Et quod mundus
per ipsum factus et quod in propria venit
et quod receptores suos facit
filios dei et quod non ex sanguinibus
nascuntur et quia videt quod non
potest omnia enarrare que … summatim
concludit dicens et vidimus gloriam eius
etc. quid plena et vidimus i. co-
gnovimus per miracula per ipsum exp-
ressa de celo que fuit in passione
et resurrectione et transfiguratione
et assumptione et spiritus sancti missione
gloriam eius non aliorum quia ipsius
solius est gloria dei ysa. xlii glori-
am meam alteri non dabo prima thy. primo
soli deo honor et gloria sed quia potest quis
qualem gloriam habet gloriam quasi
unigeniti a patre et non est hic quasi
non similitudinis sed expressio veritatis habet
autem gloria est veritas et plenitudo
que in christo integre fuit unde sequitur
plenum gratie et veritatis Supra vidimus
eum in deficiente natura fontem
omnis gratie et veritatis sed quod ipse
deus est quia in ipso est veritas
increata veritas doctrine veritas iustitie
sed quod homo etiam plenus fuit gratie
et veritatis quia in ipso dimisit
et perfecit omnis gratie et veritatis omnes
alii habent spiritum ad mensuram ipse
autem sine mensura et bene dicit
plenum gratie et veritatis duplicem enim
defectum incurrit homo peccatum
ade scilicet culpam et ignorantiam et
ideo christus quia venit ut mediator
super remedium secum attulit contra
defectum culpe plenitudinem gratie contra
defectum ignorantie plenitudinem
veritatis et perficit totus homo quantum
ad intellectum in quo est veritas et quan-
tum ad affectum in quo est gratia item
plenitudo gratie legis rigorem
evacuat plenitudo veritatis umbram
legis exterminat Notandum quod plenitudini gratie duo opponuntur scilicet
vacuitas gratie et plenitudo malitie plenitudini etiam veritatis oppo-
nuntur alia duo scilicet vanitas et falsitas Christus ergo in quo duo ista exclu-
duntur christo scilicet gratie vacuitate et ma-
litie plenitudine vanitate et falsitate
cum dicit plenum gratie et veritatis hic
quidem dicit quod dicit plenum gratie
et veritatis secundum quid unum hic deum
est aut secundum humanitatem aut secundum divinam
secundum divinam non quia non est in eo
gratia sed ut est quidam habet nec
secundum humanitatem videtur quia fuit de
plenitudine eius etc. sed gratia apostolo dicitur
datur non ab homine ergo etc. Ratio
dicendum quod in ipso fuit gratia sin-
gularis maxima que potuit
esse in homine sicut gratia unionis
quia nulla maior potest cogitari et
ratione utriusque dicitur fuisse plenus
gratia et ratione huius dicitur gratie fuit
capitis ecclesie et quia caput in
omnia membra redundat ideo
de plenitudine accepimus omnes Ex quo
quidem nec secundum divinam aut secundum
humanam dico quod christus dicitur
hic plenitudine gratie et veritatis secundum
humanam unitam divine verbo hic est inter
de plenitudine redundantie Johannes testi-
monium perhibet postquam declaravit
Johannes christi … de ubi incarnati
cognitione ingenialiter hic declarat
eius cognitionis rationem triplicem
et secundum hoc potest hic tres partes
quarum primo declarat rationem cognos-
cendi per testimonium Secundo per singularem
eius essentiam cum dicit et de plenitudine
eius Tertio per singularem doctrinam
cum dicit deum nemo vidit unquam
quantum ad primam ergo ratio fuit testimonium
antecedens scilicet persone antecedentis
Johannes unde qui sanctificatus fuit in utero

matur Iohannes perhibet testimonium de ipso
prov. xiiii° Testis fidelis non mentietur
Iohannes scilicet baptista testimonium perhibet de
ipso i. de Christo non solum nos qui su-
mus discipuli eius et clamat Iohannes
aperte et secure secundum illud ysa. lviii
Clama ne cesses quasi tuba ex-
alta vocem tuam dicens ad eos qui
veniebant ad eum causa baptismi qui i.
iste nos prius astat erat quem
dixi i. de quo locutus sum vobis
adhuc cum esset absens quod
id est dicit cum esset presens esset alius cum
sepe veniebat ad Iohannem tamquam
ad illum per quem ipse manifestari
debuit et ab eo baptizari / dicitur
Iohannes testimonium perhibuit quod
esset maior eo et quod esset filius
dei veri et prius. Non fuit hec adulatio
non quia si tam absenti perhibuisset te-
numquam credidisset ipsum fuisse que
Iohannes predicavit cum esset in presenti-
tu et ideo presenti perhibuit testimonium
absenti perhibuerit. Qui post me
venturus est non mature vivum ve-
nerit sed ad predicandum et baptizandum
et populum liberandum et perficiendum
quod Iohannes inchoavit. Iohannes enim
baptismo suo disponebat iudeos
Ihesus vero postea perfecit baptismo suo
et consummavit peccata remittens et gratiam
tribuens quod non fecit Iohannes
Ante me factus est i. me dignior
et honorabilior eo quod dei filius
ille eo tam per gratiam ille dominus eo
servus ille rex ego servus et quia
ante dicitur multum scilicet ordine. ita dig-
nitate ipso declarat hanc multitudine
dicens quia prior me erat i. hono-
rabilior q.d. Iohannes ante me
factus est i. prepositus in ut dignior
et ut melior etiam secundum quod homo
quia antequam fieret homo erat
prior i. honorabilior et dignior
quia filius dei qui dignitate

non amisit. Et de plenitudine eius hic
etiam secundum racio cognoscendi Christum
fuisse dei filium per singulare eius
effectum qui est collocacio gratie. Un-
de dicit Et de plenitudine eius q.d. ne
cognoscimus eum plenum gratie et
veritatis quia de plenitudine eius non solum
precursor sed nos omnes discipuli-
simo etiam nos omnes fideles dum
et nos testimonium dare potuimus
accepimus ipso largiente quod
autem accepimus et quid declarat hic
nobis omnibus dicit et gratiam pro gratia
operante vel gratiam i. augmentum
gratie pro gratia i. usu gratie vel gratiam
future pro gratia vie vel secundum Aug. gratiam
novi testamenti pro gratia veteris testamenti
hunc exposicionem convenit quod
sequitur quod lex per moysen data
est q.d. vere accepimus gratiam
pro gratia quod patet quia lex per moy-
sen data est gratis et ideo fuit gratia
Gratia et veritas per ihesum facta est i. no-
vum testamentum quod est sub gratia
et ideo omnium istorum testimoniorum primo et
Iohannis baptiste Christum comparavit sibi
preponendo ubi dicit ante me factus
est quia prior me erat. Comparavit
autem Christum sibi non quod crederet
aliquam proporcionem inter se sed presumit
se magnum in opinione opinione
hominum et intendebat Christum maiorem
facere in opinione eorum sicut
erat in veritate. Deinde venit
Iohannes ewangelista et perculit eum omnibus
tamquam ab ipso habentibus
quid quid boni habebant dum dixit
de plenitudine eius etc. Et ideo idem Io-
hannes ewangelista dicit et veritas per ihesum Christum
facta est tamquam per dominum. Deum nemo
vidit umquam. Hic tangitur tercia ratio
cognoscendi que scilicet est sufficiencia do-
cumenti quia Christus solus de deo po-
tuit dicere et docere certitudinaliter

quia solus eum vidit. Et ideo dicit
deum nemo vidit umquam. Bern. primo
Thy. ult. lucem habitat inaccessibile
nil sit quod timeatur quam potest dicere
Israel non est maior quam moyses qui
nos utrosque videmus et audimus
et respondet. Joh. xviiiᵃ non est
verum quia deum nemo vidit umquam
et deus propinquus est. ergo xpc maior-
me est re nisi unigenitus aliquis li-
bri habet sed unigenitus utique licet hoc
est quia sicut est in nisi debet consumi
cum scientia hoc sicut est ipse unigenitus ubi
qui est in sinu patris ipse enarravit in
sinu patris quia ab ipso genitus non
recedit ab ipso. in sinu meo. Et nemo as-
cendit in celum nisi qui de celo
descendit filius hominis et sic ipse e-
narravit que vidit quod sermo
loquimur et quod vidimus hoc testa-
mur. Ebre. primo. novissime diebus
istis locutus est nobis in filio quem
constituit heredem etc. hic
9a quaeritur de hoc quod dicit de plenitudine
eius nos omnes accepimus gratiam
hoc est multi precesserunt xpm ergo multi
fuerunt ante plenitudinem eius ergo
non omnes acceperunt. Resp. dicendum
quod omnes acceperunt a xpo quia
xpc fuit caput omnium iustorum ab
abel usque ad ultimum iustum. huic
capiti uniuntur membra liga-
mine fidei et dilectionis. ergo nullus
fuit salvatus sine fide xpi sicut
dicit aug. nullus fuit salvatus
qui non recepit de plenitudine eius
9o Item quaeritur de hoc quod dicit deum
nemo vidit umquam contra Gen. xxxii
ore ad os loquor ei et palam
et non per enigmata et figuras
deum videt. Item ysa. vi. vidi
dominum sedentem super solium ex-
celsum. Resp. est deum conspicere

in se et in suo effectu. deum cognoscere
in effectu hoc est videre per speculum et
hoc dupliciter aut per speculum lucidum et sic
videbat primus homo ante lapsum
aut per speculum obscuratum et sic videmus
nos modo quia per peccatum oculi in-
telligentie et omnes creature
obtenebrate sunt. Et sic videmus
nunc per speculum in enigmate prima
Cor. xiii. Alio modo cognoscitur
deus in se et hoc aut clare et hoc
modo a solo filio et aliis alio modo
intelligitur sicut dicit Dyon. de di-
vinis de mystica theologia et
vidit moyses et sublimiter contem-
plantes in quorum aspectu nulla fi-
guratur ymago creature et tunc
veraciter magis sentiunt quam cogi-
tent unde Bern. dicit quod aliquid
in se sentiebat de quo bene
volebat unde statim amittebat
Hic cessat Joh. postquam de eminentia
est de manifestatione ubi in matu-
tinali hic agitur de eius manifestatione
temporali sed quia ipsum verum est sui
manifestatissimum et manifestum
procedit. Ideo hec pars habet duas
partes. In prima agitur de manifestatione
facta per precursorem baptistam quia fuit vox
precurrens. In secunda de manifestatione
facta per verbum incar-
natum. Prima pars habet tres
partes secundum tria testimonia que
sibi distinguuntur. primum est de dignitate
secundum est de baptismi po-
testate. tertium de eius sanctitate
vel aliter quia primum fuit factum
phariseis secundum turbis tamen dicit
Joh. vel sic primum testimonium phariseis
xpo absente secundum xpo ad se veni-
ente tertium xpo ante eum am-
bulante secundum non. et hic est testi-
Joh. primum ibi altera die iterum

ictum dicit prima pars in qua testimonium
ponit de christo absente habet duas
partes quia primo quibusdam respondit
veritate de se ipso secundo de christo ibi et
qui missi fuerant veritate ergo quantum
de se ipso quibus videtur hoc ordine
describit eum primo inquirentibus in
sinuat auctoritate secundo in Iohe stabilitate
ibi et confessus est tertio in quibus in po
testate ibi et interrogaverunt eum quarto
in Iohanne humilem veritate [illegible]
et ait ego vox clamantis in deserto
Continuatur sic quia Iohannes eum ta
faciebat Iohannem baptistam maioris
esse opinionis apud iudeos ideo
ad ostendendam manifestationem xpi
sepe replicat eius testimonium unde dicit
et hoc est testimonium Iohannis sicut pre
sunt de christo cum miserunt iudei ab
ierosolimis ubi iudicium et consilium
habebatur et ideo erant homines sapi
entiores et astutiores quos miserunt
sacerdotes hoc est sapientes in lege
et ordine priores et levitas hoc
est in minoribus ordinibus seruientes
Circa personas auctoritas eorum sed qui
missi erant ad eum et ad quid mis
si sunt ut interrogarent eum Iohannem
Tu quis es hoc querunt ut blandi
tiis abstraherent eum a testimonio christi
sed Iohannes non videt eorum sed
intentionem ipsi eum intendebant
facere quod diceret se esse christum
unde sequitur et confessus est pub
lice et non negavit veritatem et
tamen valet quantum testimonium et confessus
est quia non sum ego christus ut quidam
viri opinantur vel admirantur ut hoc
dicerent machinantur et manifeste
petunt contra eorum et in hac tali
confessione notatur stabilitas Ideo
quia non sunt patri eorum auctoritate
ut declinaret aliena confessione
Et interrogaverunt eum ipsi fraudati

abnuntiatione sua quod ergo uel
expectant iterum christum quem scribe
statuit supponunt aliorum opinionem
dicentes Helyas es tu et propheta
notatur secundum eorum opiniones et
dixit non sum et ad hoc in statim
propheta ipse aliquis de multo contrario
et respondit non sed ad hoc in statim
disponit ergo ei quis es et vaco
instancie subdunt ut responsum de
nuncius his qui miserunt nos in hoc
obumbrat dolum solum quasi dicens non
aliam causam querimus nisi ut habeamus
aliquid certum quod de te possimus
videre nec tamen hoc habebant
intende quod patet quia statim
ut audierunt quid de se dicebat
arguerunt eum quare baptizet
Quid adhuc inserunt quid dicis
de te ipso quasi dicens omnia testificati
de te ait Iohannes ego vox clamantis
vel non respondet Iohannes propriam
nominationem neque genus neque pa
triam ut diceret ego sum Iohannes
filius zacharie pontificis dominum
et quare hoc quia ipsi iudei nole
bant opinionem suam de christo
et quale Iohannes se habet ad ipsum
et ad hoc non potuit melius
videre quam sic ego vox clamantis
in deserto vel quasi dicens non sum quidem
christus nec Helyas nec propheta sed sum pre
cursor qui prius est et cum quantum
sed in visione sua tu humilis veritas
ego dico videns ordens eum
sicut vox ordine verbum vox tamen prius
transit usque ad auditum et preterea
perit vox et remanet verbum ita
Iohannes sicut ergo vox ex [illegible] et tale
auditu ut verbum recipiatur Ideo
dicit ego sum vox clamantis
in deserto et quid clamantis hoc
sed dirigite viam domini id est parate

nos in deus venit ad vos sicut
dicitur ysa xl ca° De isto ysa iudicit
quia ille erat apud eos excellens
propheta in specialius predixit de xpo
hic queritur de interrogacione iudeo
rum cum scirent originem Joh et
vitam et quid querunt ab eo quis es
Respondeo dicendum quod quis querit quando
sciam ut eam dicitur quis facit hoc aliu
propriam vocacionem ut dicit priscianus
quis pro ille vir qui sic quantitat
eminentem alicui interrogat aliquis eo
dicciones quia dignitate nam
persone digne et eminentes per
sone eximie vocantur eo hic
dicendum quod licet scirent originem
et vitam et nomen tamen dubi
tabant de eius dignitate Item
qo queritur de tercio Joh. quia respon
det quod non sit helias contra xi
dicitur dicit dominus de Johanne baptista
quod ipse est helias aut ergo Johannes
hic videtur falsum aut dominus dicit falsum
quod absit. Item ont se omo be
prophetam contra luc primo tu puer
propheta altissimi vocaberis Respondeo dicendum
quod Johannes nunquam videbat ant i
tencionem querencium quia eam adq
sicionem intelligendum est igitur quod
iudei querentes de helia corporaliter
de ipso querebant de illo eodem
qui fuit in veteri testamento Johannes
autem videt quod non est helias
ipse sed dominus in matheo dicit ipsum
heliam figuratiue quia hoc fuit
Joh. primo adventu quod helias
ho fit. Respondeo dicendum quod illi querebant
de propheta ex officio prophetandi pre
cipue sicut propheta dicitur fuit Sime
onis secundum hanc intencionem Joh
negauit se esse prophetam et bene
erat tamen propheta et plusquam

propheta quia demonstrauit xpm
ad oculum. Item queritur de tercia Respondeo qo
quare Johannes dicens est vox et
quare se dixit vocem Respondeo dicendum
quod sicut filius dei verissime dicitur
verbum ita precursor eius verissime dicitur
vox vox enim quadruplicem
habet respectum ubi proprietate voc
cum vero dicit Joh. vox. Vox
enim precedit verbum sic Johannes xpm
Luc primo ipse precedet ante illum
in spiritu et virtute etc. Secundo vox mani
festat verbum sic Joh. Infra eode
hic venit in testimonium etc. Tercio vox
transit et relinquit verbum sic Jo
xpm. Infra iij° illum oportet
crescere me autem minui Quarto
vox est in utilibus prime verbo sic
Johannis predicacio prime xpo. Infra
eodem ego baptizo aqua me
dius autem vestrum etc. Item quid
est quod ait dirigite viam domini
quia dicitur Ysa xl° questio dicendum quia
non est hominis via eius vel viri
est ut ambulet et dirigat gressus
suos videtur quod directio viae
est per gratiam et caritate que a
deo solo est et preparatio ad directionem
que a nobis est est facienda a no
bis et hoc precipitur hic unde gregorius
via dei ad cor dirigitur cum
ad preceptum via preparatur. Et qui
missi fuerant postquam Joh. vir
veritatem de se ipso hic dat testimonium
de xpo et hoc isto ordine primo po
quidem in phariseis Secundo testimonium
vitans i videt eas Johannes tertio
testimonium celebritatis i hec in be
thania facta sunt primo ergo tan
quidem in phariseis quia cum
audissent iudei veritate querunt

calumpniari volunt doctorem et
hunc ideo arguit quia indiscrete agit
unde dicit et qui missi fuerant
erant ex phariseis et ideo indiscreti et ob
servatores. Crisostomus. Illi missi
sunt qui voluntate nesciunt querere
sed voluntati invidere. Ideo indiscrete et
in prave querunt. Ideo sequitur et interro
gaverunt eum i. Johannem per hoc missi
et dixerunt ei audito quod nichil
magnum de se dicebat quasi redar
guendo ipsum quid ergo baptizas
tamquam habens auctoritatem baptizandi si tu
non es Christus neque Helias neque propheta
sine auctoritate facis et stulte. Unde
Crisostomus quia non inclinavit eum blan
diciis sub planitie accusationis
volunt eum attemptare in veniendo (?)
Unde exclamat Crisostomus o dementia
o delirio o contemptanea (?) in re
stigatione missi erant ab eo doce
ri quis esset et hii esset non le
ges imposituri erant sed Johannes
non indignatus non offensus dicens
Ego baptizo in aqua exterius
tantum lavans corpus non interius cor et
ideo non debetis ponere spem salutis
in meo baptismo. Medius autem vestrum
stetit i. inter vos et unus ex vobis
similis quem vos nescitis i. non cogno
scitis vera cognitione. Ipse est qui
post me venturus est prelatus quia
ego in etate qui ante me factus
est i. dignior et honorabilior
dum oritur quanta sit honoratio dicens
cuius non sum dignus i. sufficiens nec
ydoneus ut solvam corrigiam cal
ciamentorum eius. Literaliter est
verum quia nullus quantumcumque bonus
debet se reputare dignum et ne
cessarium Christum displiceret. Unde dicebat
centurio Domine non
sum dignus etc. Allegorice sic

legitur calciamentum quod est humilitas quo
pedes calceantur divinitatis humanitas corri
gia calciamenti unio vinculum solvere
ergo corrigiam calciamenti est ex
plicare misterium unionis ad quod
indignum se Johannes dicit. Unde Ysa. Gene
rationem eius quis enarrabit
q.d. nemo digne dicere potest. Declaratur
Johannis [illegible] sui testimonii dein
ceps tantum sed testimonium celebritate
que notatur in hoc quod in loco
quo hoc testimonium dedit ubi plures
concurrebant. Ideo dicitur hec in betha
nia facta sunt trans Jordanem ubi
erat Johannes baptizans aquarum
copiam et loci secretum et
populi concursum quia Johannes ibi
conveniat commorari. Hic in scrip
tum dubitatur quod dicit ego baptizo
in aqua si baptismus Johannis solum
exterius corpus lavabat
videtur quod frustra et inutiliter fiebat.
Item Johannes longe perfectior erat
sed ergo Christo dedit gratiam multo
magis baptismus. Jo. Ad primum dicendum quod
baptismus non fuit in remedium sed in preparationem
ad remedium. Ideo non sequitur ex
hoc quod sit superfluum non sequitur
quod gratiam conferre debeat. Baptismus
autem ille preparabat ad remedium
triplex. Primo per se mite (?) ... unde
dicitur non baptizabantur ab eo
confitentes peccata sua. Secundo per
assuefactionem ut essent ydonei
et non respuerent baptismum Christi. Unde
Gregorius. Decens erat ut qui nas
cituro nascendo preveniebat
baptismum baptizando preveniret bap
tizaturo. Tertio per manifestationem
Christi ut manifestaretur in Israel.
Propterea veni ego in aqua bap
tizans. Item queritur de hoc quod

p[ri]mu[m]

Sicut medius vero stetit. Hic est
quod dominus sibi locum medium elegit
cum sit omnium omnipotens et videtur quod non
fuit in medio eorum quia non est nisi
in medio bonorum [illegible] dicendum quod
secundum Crisostomum sicut medius eorum
i. in medio tamquam mediator dicit.
Aut Christum statuere in medio vel certe
locum medium eligere spiritualiter quia
medium est locus humilitatis. Unde
Luce xxii° dicit dominus ego in
medio vestrum sum sicut qui ministrat.
Est etiam locus equalitatis quia uni-
formem se habet ad omnes. Unde
Actuum x° in veritate comperi quia non est
personarum acceptor deus. Est etiam
locus unitatis quia extrema uni-
untur in medio. Ephesiorum ii°. Ipse est
pax nostra qui fecit utraque unum.
Unde est etiam locus stabilitatis
quia medium mundi est fixum. Primi
Regum ii° [illegible] mundi. Aliud medio
[illegible] id quod positum
est etiam locus proximitatis quia omnibus
partibus approximat. Actuum xvii°
si forte attrectent eum aut in-
veniant quamvis non longe sit ab
uno quoque vestrum. Item quantum
de illo verbo. Ipse est qui post
me venturus est. Contra. Matthei xi° quia
Johannes tu es qui venturus es an
alium expectamus. Ubi dubitando
loquitur. Quo ergo hic asserit. Ideo
dicunt heretici quod Johannes
primo credidit sed postmodum dubi-
tavit sed inveniuntur quia dubi-
tare [illegible]. Johannem sibi hoc
dicendum ergo quod Johannes certitudinaliter
sciebat ipsum esse Christum. Sed non
tamen interrogabat per discipulos
tamquam dubitans sed ut dubios
discipulos suos qui in eum

non credebant ostenderet et reprobaret.
Altera die vidit Johannes. Beatus Johannes
perhibuit super perhibuit testimonium
de Christo ad se veniente et hec
per duas partes continet quia
primo describitur testimonium perhibendo
secundo testimonium certitudo sive corro-
boratio ibi et ego nesciebam testi-
monium perhibendo describitur hoc ordine
primo tangitur testificandi ordo secundo
ipsa secundo ipsa testificatio ibi et ait ecce
agnus dei tertio ad precedentis testimonii
[illegible] ibi hic est de quo dixi. Primo
ergo tangitur testificandi occasio
et hec fuit quia Jhesus venit ad
Johannem tamquam volens ab eo
baptizari. Dicit altera die i. sequenti
die postquam facta est questio [illegible]
pharisees et levitis vidit Jhesus
Jhesum venientem ad se quidem
ut baptizaretur. Matthei iii° venit Jhesus
a Galilea in Iordanem ad Johannem
ut baptizaretur ab eo et ait Johannes
[illegible] ibi ecce agnus dei i. Christus
filius dei qui dicitur agnus quia pas-
chali agno prefiguratur. Ita sicut
sanguine illius agni [illegible]
[illegible] sunt liberati ab exterminatore
[illegible] omnes anime fideles in tute
passionibus liberantur a demone [illegible]
[illegible] Christus etiam dicitur agnus quia
excellentissimis [illegible] scilicet ipsius
comparantur cum agno in multis
locis xii° [illegible] animal agnum domine
dominatorem terre de petra deserti
i. ad certum. Item Exodi xii° sicut ovis
ad occisionem. Item dicitur agnus quia
innocens. Ipsa Exodi xii° eo quod iniquitatem
fecerit neque dolus fuit in ore eius.
Item quia hostia [illegible]
[illegible] hec sunt sacrificia
que offerre debetis agnos anniculos

in matutinos duos cottidie in ho
locaustum sempiternum unum offere-
bant mane et alterum ad vesperas. Item
glosa agnus tria nutrit scilicet lac in
potum lanam in vestimenta carnem
in cibum. sic Christus lac simplicis doctrine
prebuit per se et per suos. Ysa. xl.mo
primum agite appropinquabit et lac
vobis potum dedi non escam propter
suos. prima Cor. iii°. Item lanam
dedit i. indumentum virtutum. Luce ult.
manete in civitate quousque induamini
virtute ex alto. Item carnem
suam in cibum dedit. Joh. vi° Caro
mea vere est cibus. Dicit ergo ecce
agnus dei i. innocens et impol
lutus, quia tamen secundum ipsa testificatio
inquam prefulget testimonium dei innocentia
humanitatis eius deinde quanta ad vir
tute divinitatis cum dicat ecce
qui tollit peccata mundi quod est
solius divine virtutis. Ysa. xliii° ego
sum ipse qui deleo iniquitates
tuas propter me. Et dicit ecce quia
quod alii prenunciaverunt ipse digi
to monstrat vel patet hic ale. homini
sic dixerat. Johannes ecce agnus
dei. Et quia nomen agni convenit
tam agno typico quam vero ideo
ad discernendum de quo agno
intendit subiungit ecce qui tollit
peccata mundi. glosa non de loco ad
locum mutando sed ut penitus non
sint quod hoc facere poterat
typicus agnus. mundi i. omnium hominum
qui sunt vel fuerint vel fuit i. sunt
in mundo quo ad sufficientiam. prima
Joh. ii°. Ipse est propiciatio peccatis
nostris etc. Hic est de quo dixi. Hic
tertio tangit secundum ad testimonium precursoris
comparato replicat eius testimonium
quod de Christo dederat in absentia
eius dicens hic qui de vero

prudentem est invisibilis. Ego non
qui est misit me ad vos. De quo
dixi vobis antequam esset presens
et hoc in secunda testimonio dixe
rat quando qui post me venit secundum
tempore nativitatis quia per sex menses
post eum natus est ad predicandum
baptizandum ad moriendum ad liberandum
captivos de limbo. Ante i. prius
virtute nativitatis. Ieremie xxxi
primo. Creavit dominus novum super terram
mulier circumdabit virum. qui an
te me factus est i. dignior me tam
secundum humanitate et merito quia prior
me erat secundum divinitatem i. honora
bilior i. maiori honore dignior
hic queritur cum minor sit venire ad
maiorem et non econverso videtur quod
Johannes debuit venire ad Christum
et non econverso. Item cum Christus non
fuit macula et baptismus signi
ficet ablucionem a sorde ergo bap
tismum significabit in Christo ergo si non ibi
quod non recepit falsitate non de
buit baptizari. Ad primum dicendum quod ad
debito modo vel congruo fit quia
quia necessitatis aut quia est super
erogacionis quod minor ve-
niat ad maiorem hoc est debi
tum necessitatis. Unde dixit Johannes
domine ego a te debeo baptizari. quod
non minor veniat ad minorem hic
est perfectionis et super erogacionis
sic dominus venit ad Iohannem unde
dixit Joh. sic decet nos imp
lere omnem iusticiam. Ad ii° quod
ergo venit fuit in commendacionem
eius humilitatis et quia quare
voluit baptizari. Ad tertium dicendum quod
sicut verbo significatur aliquid de
de capite ratione membrorum
sic actu exercito aliquid in
capite pro membris. unde baptismus.

ille millam significabat ablucio
interiorem s. spiritualem in membris vnio
aut quare xpus voluit baptizari fuit
tamen ut daret exemplum humilitatis ut
vim regenerativam daret aquis ut
per baptismum Joh. manifestaret se vnus
vero non principalis tamen ministra/ Et
ego nesciebam eum/ posita testifi-
catione hic ponit eius corroboratio-
nem certitudo que testatur hic certe
primo tamen modus deveniendi
in notitiam per signum certificans i. et testimonium
eo testio. etiam i. et ego nesci-
ebam. hoc primo modo deveniendi
in notitiam qui fuit pactu baptis-
mo dicit et ego nesciebam eum
i. non eum certe cognovi s. ut mani-
festet et cetera. ordinate licet sic
s. sed ut ego Johannes veni missus
ab eo baptizans in aqua tantu-
mo tollens peccata in spiritu ut ma-
nifestetur ipsi baptizati et omnino hu-
militatis in iste populo iudeorum
vnde scilicet quod Johannes non fuit preco
xpi nisi ad iudeos/ Vnde ait in
ego baptizo vos in aqua ille au-
tem baptizabit vos in spiritu/ Et
testimonium perhibuit/ hic tamen per signum
certificans quod quidem fuit testimonium
spiritus sancti. Jo. dicit et testimonium per-
hibuit Johannes tamquam testis
vel alie continuatur dicitur Jo.
et ego nesciebam eum et quia
posset aliquis querere si Johannes ne-
sciuit eum quomodo ergo Johannes tes-
timonium perhibuit de ipso et videtur
eum ita dicens et testimonium perhibuit
Johannes dicens. quia vidi oculis corpo-
ralibus et interioribus spiritum desce-
ndentem sicut columbam de ce-
lo i. columbam in signum
spiritus sancti non quidem quod sub
specie descenderet spiritus sanctus in eum

s. ut per hoc ostenderet ostendat spiritum sanctum
descendere super baptizatos et ut ipsos
per hoc eius excellentiam cognosce-
rent/ sicut non descendit spiritus sanctus
s. corporale spiritus sicut columba
in ipsum et manentem super eum
quia in eo requievit ipsi xpo
et requiescet super eum spiritus domini
s. quare mansit super eum ut ostenderet
patenter ostenderet quod non
fuit fantasma s. veritatis fuit
quod viderunt omnes columba
qui aderant dicit Aug. quod
hic non omnes viderunt eum s. xpum
s. tamen illi qui se dignos exhi-
buerunt tanta visione forte omnes
viderunt visu exteriori s. non
interiori vel perviderunt fantasma
esse non veritate et ideo testio alie
non indigebant s. ipsud fuit signum
certificans ipsum. Joh. vnde dicit et ego
nesciebam eum sed spiritus sanctus isto
signo cognovi eum quia hoc
datum fuit ab eo deo vel ego
nesciebam eum sed per xpum esse vel
quod hic signo cognosceretur
s. qui misit me baptizantem in
generando baptizare in aqua tantum
exterius lavare non in spiri-
tu interius sanctificare/ ille mihi dixit
locutione interiori quia spiritus lo-
cutus spiritui cum multi venirent
ad baptismum tamen ille super quem
videris vtroque visu i. interiori
et exteriori spiritum descendentem
motu locali quo ad speciem
columbe et manentem super
eum quo ad virtutem perficiente
quia sp. mansit in xpo et in aqua
post baptismum xpi hic non alius
est qui baptizat i. aperto videat

in spiritu sancto .i. per gratiam spiritus sancti
quam confert in baptismo a solo xpo non
a moyse / Et ego vidi hic tangit tertium
scilicet testimonium quod homo testificatur dicit
quod vidit non dicit et ego vidi et
testimonium perhibui quia hic est filius
dei. Iohannes xix° Et qui vidit tes-
timonium perhibuit et verum est testimonium
q° eius hic primo queritur de descensu
spiritus sancti. si enim spiritus sanctus est deus
et deus est ubique ergo deus non
descendit. si dicitur quod non descendit
per essentiam / sed per effectum quia multis effectus
de novo collatus est xpo quod multa
munera que habuit tunc quod non habuit
a conceptione ergo non descendit per effectum
Item quare magis dicitur descendisse
in specie columbe quam in alia aut
enim vivebat columbe aut non
si sic ergo assumpsit creaturam si non
ergo eque erat in illa sicut in alia
ergo descendit in qualibet columba
Item quare magis descendit in co-
lumba quam in aliquo alio. Re-
spondeo dicendum quod deus dicitur esse
in creaturis quatuor modis primo
scilicet per modum presentie essendi et est
in omnibus et equaliter nec descendit
nec movetur nec ascendit nec recedit
secundo per modum significandi vel
ostendendi sic deus dicebatur
esse in hiis creaturis que ipsum de-
signant sicut in monte syon
synai et in monte nube tertio
per modum gratificandi sic dicitur esse
in hiis quos amat et qui eum
amant quarto per modum uniendi
vel assumendi sic in xpo primo
ergo modo existendi qui universalis
est et quibus non videtur ascensus
vel descensus aliis modis sic ergo
deus alicubi dicitur descendere quando

creatura que ipsum signat ali-
quid confert gratiam alia descendit
natura assumpta quia illa ad-
huc erat columba instituta
et speciem ostendebat spiritum sanctum non
dicitur descendisse in ipsa nec magis
non venire effectus vel donationis se-
cundum dispositionis sed quod queritur quare magis
descendit in columba quam in aliquo
alio / Respondeo propter proprietates columbe
quia columba est simplex et in-
nocens et fructuosa spiritus
sanctus non solum est benignus
et fructuosus et sine dolo spiritus
enim sanctus effugiet fictum quod-
dixit etiam dicitur quod dicit q°
et ego nesciebam eum contra
testimonium perhibuit Iohannes de xpo
antequam baptizaret eum sicut
dictum est supra aut ergo cognovit
eum ante aut tulit testimonium
de eo quem nesciebat / videtur
enim quod cognovit eum in ge-
nerali bene enim sciebat quod
xpus veniret et quod ipse eius
precursor erat sed tamen eum pro-
prie et singulariter non cognos-
cebat quia in deserto absconditus
fuit et eum non viderat et hoc
verbum non potest stare quia Iohannes
cognovit deum in utero matris
quo ergo eum non cognovit
cum unum tamen creaverit. Item Au-
gustinus dicit ego ante deo baptizatum vidit unde
videtur quod cognovit eum esse
xpum in sed non cognovit quod-
potestatem baptismi reservasset sibi
sed tunc obicitur quia aut de potestate
baptismi vel de potestate baptismi
excelleret utrumque modo plane quia
utrumque debebat scire / Respondeo dicendum
quod modo sic loquitur de xpo quia

adsciam quia non cognoscebat
mediatorem est ista certitudinalis signi
sicut cognovit post signum. Secundo quantum
tum ad virtutem baptismi mediatoris est sex
esse potestates. Prima est auctoritatis quia
deus a se ipso et non aliunde potest
interius mundare a culpa ista licet
deus non dare potuit. Secunda est coopera
tionis ut homo accipiendi munus
potestatis in tali actu sit spiritus dei
cooperator. De ista est contrarietas quia
magister dicit quod illam dare potuit
hoc tamen negatur communiter. Secundo quia
angelus et quidam alii hoc idem cum
magistro intendunt. Dicendum ergo hic distin-
guendum est quia cooperari aliquando
est dupliciter vel per modum causae efficientis
sicut ita cooperatur deo in productione
materialium et aliarum creaturarum
gratiae in faciendo opus mirabilium
vel per modum causae dispositivae sicut coo
peratur homo deo quando ad gratiam
[illegible] se disponit. Primo modo potestatem
dare non potuit. Secundo modo potuit et
dedit quod quidem dicit magister. Tertia
est excellentiae ut scilicet quidam [illegible]
gratiam exhibentem in baptiza
te maiorem confert gratiam bap
tizato. Quarta est in vocationibus
ut homo in nomine petri bapti-
zet sicut in nomine christi vel cuiuscumque.
Quinta est institutionis ut sicut
christus potestate instituendi baptismum
in aqua ita et alius sicut in
aqua vel in aliquo alio. Sexta
est ministerii quia datur ut peccatorem
possit exterius ministerio et verbo
et elementum istam dedit et dare
potuit deus omnibus ministris mediis.
Secundo quod dare potuit sed non
dedit scilicet cooperationis et excellentiae
non dedit ne spes in homine
poneretur quia si unus homo

posset alium sanare spiritualiter vel [illegible]
vult plus de gratia dare speraret
homo ab homine gratiam et nemini
gratia non et quintam scilicet invocationis
et institutionis non dedit ne tot
essent baptismi quot quot baptizatores
quia nominaretur et denominaretur baptismus
ab eo cuius nomine fit et ab eo qui
instituit. Johannes de potestate primi et
ista non dubitavit sed utrum mediis
dubitare potuit sed ea ita tenen-
dum est sicut dictum est. Altera die
iterum stabat. Superius posuit duo
testimonia christi subiungit tertium
quod perhibuit Johannes christo ante eum
ambulante et discipulis hoc testimonium
cum fructu suo. Primo ergo notatur
ipsa testificatio. Secundo discipulorum
conversio ibi et audierunt eum. Tertio
conversorum prosecutio ibi conversus autem
christus et inchoata prosecutione sunt
testificatio [illegible] cuiusque [illegible]
fructificationis prius praedicationis
attestatio [illegible] autem eum
ihesus vocat. Ergo primo ipsa testifi
catio quae facta est in praesentia sui et
discipulorum Johannis unde dicit altera
die stabat Johannes et ex discipulis
eius duo qui scilicet erant idonei
ad audiendum de christo testimonium quia
discipuli humiles quia magistro ad
haerentes quia etiam se se in [illegible]
[illegible] sunt discipuli erant
cum magistro suo sicut dicit
[illegible] [illegible] quam
[illegible] duos [illegible] non [illegible]
[illegible] [illegible] ante [illegible]
[illegible] altera die hoc est in crastino
praecedente stabat Johannes ubi sta
bat scilicet in bethania trans iordanem
in deserto et ex discipulis eius
duo unum plures sed hic duo
[illegible] dicitur stetisse cum Johanne

quia ipsi soli exaudierunt testim
de xpo Et respiciens iohannes ihesum
ambulante cum aliis qui veni
bant ad eum sicut cum veni
bat ihesus ad iohannem ut occasionem
daret eis sequendi testimonium de xpo
quia propheciam noluit xc revelari
apud quos iohannes magnum erat
dicit Iohannes ecce agnus dei ad
differenciam agni tipici et pascalis
ipso agnum vocat ut discipulos
per adicionem puritatis ...
ait xpo dixit ... alme quia
mitis sum et humilis corde Et notandum
quod xc fuit vir in carnacione
propter prefectionem sapiencie zacharie sexto
vi° ecce vir oriens nomen eius
agnus propter mansuetudinem pa
ciencie ysaie liii°. sicut ovis ad occi
sionem ducetur leo vero propter forti
potenciam Apocalipsis quinto ecce vicit
leo de tribu iuda Unde dicit ecce
agnus dei Glosa addit qui tollit
peccata mundi sicut probus et quinati
... hoc audientes ...
ut in fine ad medicum et audie
runt corde magis ... magis
quia cor erum ... iohannem vel eum
i. xpm in iohanne loquentem duo
discipuli loquente i. testificante
et hoc ... deliberatum et se
cuti sunt ihesum gressibus utriusque
hominis i. interioris et exterioris
non contempnentes magnum sum
sed consilio summo venientes secuti
sunt lucem quia bona gerebant
opera qui facit veritatem venit
veniat ad lucem ut manifestentur
eius opera et tactum est primum sed
discipulorum xpo ... ...
...pero xpo xpo ...
... dicit Conversus autem ihesus
i. retro aspiciens ad illos du
os qui sequebantur eum et videns
eos sequentes se ad ... a longe
non eum audebant ... sed
...et in hec audacia accedendi
ad eum contulit eis ... xpus
est ad quos ... illud zacharie 3o
Convertimini ad me et ego convertar
ad vos Et xpus dicit eis quid
queritis non ... dubitando sed eorum
... intencionem ... manifes
tando ut respondendo aliquid
... et ut audacia acce
dendi ad eum daret eis sed ...
non loquuntur eis assumendo eos
d. vos queritis hoc vel hoc veniente
ego ... vobis ... hoc
se magis manifestaret videtur
Crisostomus quod ... adulti homi
... est sine usu liberi ar
bitrii et ... sua ...
potuit ... ex sua volun
... loquitur ut ipsi ... eum
... adventu ... nec dixit
ihesus que queritis sed quid queritis
ne se laudare ... inderetur
qui ... discipuli audita causa
... benigna allocucione ihesu
dixerunt ei concepta fiducia
rabbi cum ... vos ... ...
esse discipulos Unde sequitur quod
est interpretatum magister nec tamen hoc
est ... sed in ... quod
patet quia Crisostomus non habet
... et ... rabbi quia grecum
est et ... iste fuit scriptus in gre
co ubi ... ...
doctrina ... ...
... facit ... que dicte
... Canticorum primo
Indica mihi quem diligit anima mea
ubi pascis ubi cubas in me
ridie et quia isti venerunt
ad interrogacionem interrogandi

eum xpc quid quererent nec ipsi in
venit hoc quinque scilicet interroga
tionibus ubi habitas et quia vera in
tentione sequebantur xpm. Ideo ad
mittuntur. Unde dicit eis venite
et videte et venerunt ubi maneret
tamquam discipuli obedientes
magistro suo. Contra ille qui non
vera intentione sequebatur xpm
repulsus est. Math. viii° ubi cum scri
ba ait illi magister sequar te quocumque
ieris dicit ei ihesus vulpes foveas
Acti habent volucres nidos etc. Et quare
sunt quintum addunt qui cum
ipso non permanet ideo dicitur et manse
runt ibi die illo electi permanere
ihesu et statim subiungitur ratio
quare permanserunt cum sequitur
hora autem erat quasi decima
in quo signatur dies gratie qui est
novissimus in quo permanendum
est. Prima Joh. ii° filioli mei novis
sima hora novissima est
In hac novissima hora permanen
dum est cum domino ihesu. Luce xx
ii° Vos qui permansistis mecum
in temptationibus meis etc. Tertio
primo de testio ipso ultimo ecce
agnus dei qui cum nichil plus
addiderit. Johannes videtur insufficiens
fuisse testimonium quia hoc potest dici
de quolibet sancto maxime de
apostolis Luce x° ecce ego mitto
vos sicut agnos inter lupos.
Item quare potius cum nomine
agni designatur quam alicuius alte
rius animalis. Videtur quod agnus
dictus est Johannes quia in
agno sunt prefiguratus Exo. xii
et predictus a prophetis Ysa. xliii°
et quia omnium debet esse melior
eligi in nomine agni de nostro
sanctus est Johannes sed ad hunc

restat questio exitare quod prefigu
ratus fuit nomine agni sine magno
vicio videtur in notandum Exo. xii°
erit agnus absque macula ma
sculus agniculus ione pacie
Ysa. liii° agnus coram tondente
se obmutescit ione naturalis
magno quia totus utilis est quia
tribuit lac in potum et carne
in cibum lanam in vestimentum pellem
in ornamentum quod quod obiectur quod
alii sunt agni dicendum quod in nostro
non differt ab aliis quia ipse sine
macula quia cum macula
nulla fuit sed alii sancti sunt sine
macula quia cum macule
sunt absterse per gratiam. Deinde queritur
de perhibitione huius testimonii
dicitur cum Johannes stabat coram
duobus discipulis testimonium perhibuit
contra. Johannes erat missus ad pre
nunciandum xpm quod videbitur
quod non debet stare sed currere
et nomine de annunciare. Item
in hoc videtur peccare quia tantum
duobus cum omnibus deberent ob
edire perillum unde dicendum est
quod testimonium Joh. ad hunc quod
a credentibus debuit esse uniteriori
placidum acceptum et non sus
pectum et quia antecedunt Ideo
stabat non currebat quare acceptum
ideo non quibuscumque sed quantibus
et scire volentibus testimonium perhi
bebat quia non suspectum non se
ad annunciandum ingerebat
ideo dicit Crisostomus quod suspectum esset
testimonium sed ita se ingeret ad pre
dicandum ut ei fuissent parati
ad contradicendum. Deinde queritur
de hoc quod dicunt rabi ubi
habitas et dicitur quod eis hospitium
contra. Matt. viii° vulpes foveas habent
etc. Hic dicitur quod hic hospitium

uno ddrm quod hic vocatur al
hospitium est duobus modis vel
pro propria possessionis sicut habent
divites homines vel pro emptionem
habitationis sicut habent omnes qui
declinant ad aliquam domum ad
inveniendum hospitium non habent
tamquam pauperes hospitantur tamen
quicumque non eum erat dyonisius
Erat autem andreas. hic tangitur
secundum discipulorum fructificatio quia
statim postquam ipsi fuerunt
ista duo discipuli Johannis ad xpm
alios ad xpm vocant ut an
dreas vocat petrum postea dicit
Erat autem andreas frater symonis
petri unus ex duobus discipulis
qui audierunt de Johanne testi
ficante de xpo et statim fructum
ipsum ad Johannis testimonium et andream
specialiter nominat ut fructum sue
predicationis ostendat unde
subditur fructum dicit. invenit hic primum
fratrem suum simonem hic. i. an
dreas primum i. antequam alios i
neniret magno notabiliter quod
multos vocavit andreas ad
ipsum fratrem suum symonem quem
studiose querebat ut eum ad i
nveniret thesaurum predicat hoc
ad ipsum xpm et dicit ei et venimus
messiam sicut boni cultores
thesaurum absconditum Ait xpm
simile est regnum celorum thesauro
abscondito in agro Et adduxit
eum ad ihm sciens quod si eum
posset facere ut veniret petrus
ad ipsum ipso audito non recederet
decetero ab eo Intuitus autem eum
ihesus. hic tangitur quintum scilicet predicti fructus
andree acceptatio quia dominus
acceptavit vocationem sive pre
dicationem andree suscipiendo
petrum scilicet quod nomen ei ponit
et tamquam suo discipulo dominus
dicit Intuitus enim scilicet petrum ihesus
oculis sue benignitatis ut audacter
daret ei accedendi securius et
loquendi ei de quo intuitu habetur
genesis primo adducite eum fratrem
vestrum ad me et ponam oculos
meos super illum dicit Joseph
i. xpc dixit tu es symon filius
Jona Johannis hoc quod erat
occultum et quod in illo sibi re
velavit dixit ut ostenderet
se esse deum qui omnia novit
ne petrus amplius fluctuaret
de adventu messie Et nota
quod nomen eius dicit ut aliquis
imponat dominus subiungit tu vo
caberis cephas quod interpretatur pe
cephas certum est petrus grece
aquostus latinum Beda dicit
quod syriaca lingua dicitur cephas
greca et latina petrus et in utraque
lingua a petra dirivatum. so dicit
eidem Ait xpus tu es petrus
et super hanc petram aquam scilicet. tu
nomen accepisti hoc est super me
edificabo ecclesiam meam prima Corin
thios petra autem erat xpc Unde dicit
tu vocaberis cephas quod me
placet xpc i. firma petra xpo
que ardent amicis nomi ac
cipies hic quintum primo de hoc 90
quod dicit erat unus ex duobus
discipulis illis andreas quare
magis andream nominavit quam
alium discipulum et se alium ta
cuit quare non fuit de andrea
eam quod vero exprimendi non
andree magis quia alius fuit
dupliciter prima quia in periori
erat ut dicit Crisostomus secunda ut ostendat
petrum per andream vocatum esse

et in hoc maxime patet discretio
eius quia noluit maiores et seniores
vocare primores et sapientes
primo piscatores unde petrum vocavit per
andream et nathanaelem vel per
philippum iusticiam. Deinde etiam
queritur de hoc quod dicit tu vo-
caberis id est cephas hoc nomen ei impo-
suit quod non hic probatur evangelice
ubi dicitur non dum imposuit ei nomen
sed prenunciavit. Item Matthei xvi dicitur quod
dominus vocavit xii. tunc imposuit
ei nomen Symon petrus. Item Marci
xvi dicitur quod tunc imposuit ei nomen
quando confessus est Christum. Ad hoc videtur
dicendum quod hoc nomen petrus
fuit prenunciatum Iohannis primo imposuit
Marci xvi confirmatum sed Augustinus hanc
solutionem contradicit quod hoc
nomen sit impositum petro
cum ab andrea ductus est ad Christum
et Beda hoc item dicit super Marcum
ita quod nomen tunc impositum fuit
ei sed tamen non fuit promulgatum
vel divulgatum quia adhuc
non ex tunc vocabatur petrus
ab aliquo sed postea Matthei xvi voluit
quod hoc nomine vocaretur. Marci vero
xvi hec nominatio celebratur vel
dicitur pro dignitate nominis convenien-
qo tem. Item queritur quare hic
dominus nomen imposuit petro in pri-
ma vocatione magis quam aliis et
videtur quod acceptor fuit perso-
ne quia dignitatem ei nominis
contulit sine merito. Ad hoc dicendum
pelagius quod hoc fecit propter
maiorem naturalem fervenciorem
quam vidit in petro. Sed dicitur quod
naturalia contingunt [illegible]
sed merentur. Sed aliter dicendum est
quod deus videt non solum exteriora
sed etiam interiora non solum que sunt

sed etiam que futura sunt. propter
ergo quod erat futurus pastor
ecclesie nomen ei imposuit quod
non dicit pelagius intentus est
naturalem fervenciorem et dicitur de
probatur unde dicit non super fundamentum
naturalem magis super addit edificium
virtutis sicut meritus est pelagius
hunc errat hoc dominum errore sed
intentus est oculo nature et benig-
nitatis que scilicet est quare modo
nomina non mutantur hiis qui reli-
gionem ingrediuntur vel etiam hiis
qui ad Christum convertuntur. Ad hoc dicendum
Augustinus quod mutatio nominis fiebat in
veteri testamento in circumcisione sed quod non
unum nomen habemus quod maxime
est adhibitum in circumcisione ab illo nomine
contenti esse debemus et hoc est
nomen christianus quia omnes
dicimur christiani tamen adhuc fuerunt
mutationem nominis romana ecclesia
in summo pontifice. [illegible]
[illegible]. Ista pars que inci-
pit ab illo loco hoc est testimonium
Iohannis in qua agitur de sua ma-
nifestatione divisa sunt in ii. partes
in prima tractatur de manifestatione
verbi facta precedentem usque ad locum
istum deinceps non usque ad finem
xxi capituli agitur de manifestatione facta per
ipsum verbum et quia manifestatio
respectum habet ad eos quibus fit
et ad eum de quo fit ideo hec pars
habet duas partes. in prima agitur
de manifestatione secundum quod respicit
conditiones aperte eorum quibus
fit in secunda agitur de manifestatione
secundum quod respicit conditiones ap-
te verbi manifestati et incipit
ista pars in principio capituli secundi
post hec erat dies. prima pars
habet iiii^or secundum iiii^or genera personarum
quibus se manifestat filius dei
in prima manifestat se in [illegible]

in medio secundi capituli ibi post
hec dixit. In tercia manifestat se
samaritanis in parte quarti capi-
tuli ibi ut autem cognovit. In quinta
parte manifestavit se galileis circa
finem eiusdem capituli ibi post duos
dies. Prima pars habet duas. In
prima igitur de discipulorum vocatione
in secunda de manifestatione sua discipulis
vocatis ibi et die tercia nupcie
vocacio illa discipulorum a domino
facta describitur. Hoc ordine primo
notatur vocatus simpliciter 2o sapienter
ibi Invenit philippum tercio vocatus
actio ibi et vidit ihesus nathanael
quarto actu confirmatio vidit
ihesus vocatio quo simpliciter. Qui
mitti primo facta adeo describitur
quia ab ipso domino de galilea vocatus
est propterea dicit magister sed post
vocationem andree et petri vo
luit exire in galileam et invenit
philippum. Non casualiter sed ex propo
sito voluit ipse ihesus exire
de iudea ubi fuerat cum iohanne
qui baptizabat ibi facta trans iordanem
In galileam terram suam ubi fuit
educatus unde et post voluit
eam visitare et invenit cum
exivit in galileam philippum quem
querebat et dixit ei etc. dicit
ei ihesus id est salvator volens sal
vare philippum sequere me non
solum gressu corporis sed cordis
ut possis consequi philippum vero
sequere autem si quo modo compre
hendat et in quo comprehensus
sum a christo ihesu et statim secutus
est eum tamquam servus dominum
tamquam discipulus magistrum gratia
[illegible] intus operante in illo sicut
et in aliis de tali vocatione dicitur

capitulo ix° vidit ihesus hominem sede
ntem in theolonio ait illi sequere
me. Immo et sunt levitas [?] sed qui
occulte operatus quod autem
in theolonio vocat. philippus
significat quod nemo dignus est voca
tione christi nisi qui distinguitur de
uno ad virtutes [illegible] et galilea
distinguitur interpretatur. Unde et capitulo
ultimo dicitur precedet vos in galileam
ibi eum videbitis etc. et tangit
eum tercio locum unde autem philip
pus ad maiorem manifestationem
propterea dicit Erat autem philippus
a bethsaida civitate andree
et petri civitate istorum nomi
ne ipso nomine officium ad quod
vocantur ostendat id est ad venacio-
nem secularem sed animarum Ieremie xvi
ecce ego mittam piscatores multos
et piscabuntur
eos post hec mittam eis multos
venatores et venabuntur eos
de omni monte superbie et de
omni colle avaricie in cavernis
petrarum luxurie mundialis. philippus
os lampadis interpretatur bedzayda
domus venationis sicut dictum
pro os significat [illegible] eloquentie de
qua luce xxi° ego dabo vobis
os et sapientiam cui non poterunt
resistere et contradicere omnes
adversarii vestri. per lampadem
honestas conversationis sic luceat
lux vestra coram hominibus etc.
capitulo v° per venatores predicatores
Ieremie xvi° mittam etc. In
vocatione igitur philippi de
bedzaida significatur qui assumit offi
cium predicationis debet habere
sapientiam eloquentiam et honestatem
vite quia cuius vita despicitur

r respicit ut eius predicatio quod depinat
-ur et statim subdit evangelista de vocatio-
ne philippi qui fratrem suum nathana-
el primo vocatus est unde dicit: invenit
philippus ut peritus venator cum
credit[us] nathanael fratrem suum in le-
ge doctissimum Unde sicut ipse inventus
fuerat a xpo sic etiam nathanael
invenit unde Beda ubi venatores
isti quanta capientes animalibus
esset intentus et dicit ei volens quan-
te a thesauro inventam que scripsit
moyses in lege Deutro xviii° et
prophete omnes sed potissime ysa[ias] vii°
xi et ezech[iel] xl° Daniel primo
prophete scripserunt quidam libri
quasi et prophetis et tunc debet suppli-
cia que scripsit moyses in lege et
prophetis scriptum est in veniens ihesum
i. salvatorem studiose querentes
de quo Abacuc iii° Exultabunt
meo filium Joseph non verum sed puta-
tum a nazareth i. nutritum nazar-
eth et hoc non est verum quia fuit
natus in bethlehem nutritus vero
in nazareth sed philippus putabat
quod fuisset natus in nazareth natha-
nael vero peritissimus in lege sciebat
quod non de nazareth sed de bethlehem
veniat venturus messias unde
micheas v° et tu bethlehem effrata
parvulus es in milibus iuda ex te
enim egredietur qui sit ductor
israel et dixit ei i. philippo natha-
nael a nazareth potest aliquid boni
esse ista littera legitur dupliciter primo
sic remissive ut sit sensus quod
aliquid boni potest esse a nazareth
per illud quod sequitur xxi° ut ad-
impleatur illud quod scriptum est
per prophetam quoniam nazarenus vocabitur
alio modo legitur dubitative et
interrogative quasi a nazareth

potest aliquid boni esse sed tantum
bonum quia sicut dicitur est de beth-
lehem nasciturus erat xpc. Jo. iudei
dixerunt Iusta vii° in quod a ga-
lilea venit xpc sive legitur utroque
quasi sive remissive Ait phi-
lippus et hortatur ut veniat ipse
quod dicit ei philippus veni et
vide Cum philippus dubitaret quod
invenit probatione doctrine non
potuit ad inventa dicit ihe-
sum fratrem suum et intelligendum
quod secutus est philippum. Circa te-
de adventu domini in galileam
queritur hic quod maxime
post testimonium Johannis venit in ga-
lileam et alii evangeliste dicunt quod
statim ductus a spiritu xxi iiii° et
ar° primo. Item iidem dicunt quod ihesus
venit in galilea postquam Johannes
traditus est sed constat quod ad-
huc non erat traditus sicut dicitur
Iusta iii° c. Johannes longo tempore
post baptizavit Ad hoc videtur
augustinus in libro de concordia evangelistarum
quod duplex fuit adventus dei
in galilea primus fuit post testimonium
Johannis antequam mitteretur in car-
cerem et de hoc omnes alii evangeliste
tacent secundus non fuit postquam
Joh. sed missus fuit in carcerem et
de hoc dicitur Iusta iiii° c. in primo
adventu fecit miraculum de aqua
vini in secundo adventu fecit mira-
culum de filio reguli quod quod dicitur
quod ductus est in desertum inte-
est quod testimonium illud fuit datum
post redditum domini de deserto. Item
queritur de vocatione dicitur eius hic quod
vocati fuerunt antequam Johannes
traderetur dicitur autem xxi° quod post-
quam traditionem Johannes vocati
fuerunt. Item cum dicit quod vocavit

267

40

et andrea decimam ut dicit aug. in omelia hic
dem est quod ad testimonium Johannis
venerunt ad ihesum primo andreas deinde
petrus / ut crisostomus quia sicut dicit Aug. Jo-
hannes pretermisit ordinem hystorie describere vocatio-
nis secundum illud dicit quod preter
primam vocationem quod obicitur de modo
vocandi dominum ad hoc quod discipuli
domini dicuntur sunt vocati uno modo
ad fidem alio modo ad prelationem primo
vocati sunt petrus et andreas
ut deum cognoscerent et in eum
crederent testimonio Johannis secundo vocati
sunt de retibus ut omnia relinque-
rent et christum sequerentur de prima loqui-
tur Johannes de secunda non loquitur. ut
Vidit ihesus nathanael hic terci-
um scilicet discipuli vocati attractio-
nem tangit autem discipulum duobus
modis primo pro discipuli condicione
secundo pro receptorum que in discipulo
crevit revelatione primum est Ecce vere
israhelita in quo dolus non est
primum ibi dicit ei prius quam te vel dicit er-
go vidit ihesus visione spirituali
nathanael venientem ad se si-
mulatum intendens desiderio et pa-
ratum a philippo et dicit de eo
scilicet christus de nathanaele ea ad-
huc distaret ita tamen quod
audire potuit ut dicit Aug. Ecce
vere israhelita i. non solum carne
ex israhel sed fide et imitatione
in quo dolus non est scilicet fraudis et simula-
tionis. id est dolus in eo non fuit quia
cum esset peritus non ambivit se
qui simplex est et quia hoc quod
credebat corde protulit ore et
quia veniebat non voluntate
temptandi sed studio proficiendi
contra Prov. xii dolus in corde co-
gitantium mala sed nathanael
non statim credidit condicionem que
prius supposuit ab eo audiret ma-
iorem certitudinem Jo. dicit

ei nathanael audita commendacione
sui ipsius ab eo unde me nosti magis
hic probat se nathanael verum israhe-
litam quia neque laudibus inclinat-
ur ad consentiendum se laudanti neque
sed verus prudens utrum sit christus occul-
te cognoscens investigat Et
quia christus non dum volebat eum ma-
nifestare in tali dubio respondit ihesus
et dixit ei · i · nathanaeli adhuc
dubitanti sed querenti et certificare
volenti priusquam philippus te vo-
caret cum esses sub ficu
esses sub ficu ad literam sub arbore
fici hoc est in orto secreto loco
erat ubi cum philippus vocavit
vel sicut dicitur consuetudo pensandi
ubi circa primi parentes sub foliis fici
se texerunt Gen. iii vel sub ficu
i. sub lege legis vidi te i. noveram
et quid ageres vel quid acturus
eras et dominus accepit eum pre-
ceterorum revelatione unde sequitur
eius fidei confessio respondit ei nathana-
el et ait rabbi · i · magister per hoc confite-
tur se discipulum tu es filius dei quantum
ad deitatem quia nosti secreta
cordium Jere. xvii ego dominus scru-
tans corda et probans renes
et probans confessionem probat se vere
israhelitam sicut dixerat dominus su-
pra tu es rex israel quantum
ad humanitatem sicut hoc confessa
sunt turbe Jo. xii. Benedictus
qui venit in nomine domini rex
israel cuius ego sum miles. Respondit
ihesus et dixit ei nathanaeli vero
dicenti sed non plenam veritatem
cognoscenti quia dixi tibi vi-
di te sub ficu cum essem absens
credis me esse filium dei et
regem israel q.d. ex quo hoc
modicum movet te ad credendum
maius · i · modicum dominus mee-

hijs que iam vidisti videbis non
solum oculo corporis sed eciam oculo cordis
et actu discipulorum confirmat
promissionem ostensionis maioris unde
statim subditur quod sit illud maius
et dixit ei amen amen dico vobis
videbitis celum apertum etc. et absque
dubio dico vobis id est tibi et alijs
geminare amen proprium est Johannis
propter maiorem firmandi certitudinem Et
nota amen quandoque tenetur nominaliter
ut Apocalypsis iijo hec dicit amen testis
fidelis et verus quandoque verbaliter ut in
libro ubi dicitur fiat fiat in ebreo dicitur
amen dico vobis videbitis celum
apertum sicut in assignacione
et in baptismo Johannis primo quod dicitur act
iijo aperti sunt celi et vidit spiritum
dei descendentem sicut columbam
et manentem super se et angelos
dei ascendentes et descendentes
super filium hominis ad laudem angeli
ad christum descenderunt secundum quod dicitur
mt iiijo et angeli ministrabant ei spi
ritualiter ut dicit Augustinus quod dictum est
nathanael non impletur nisi
quia postquam deus ascendit videntibus
omnibus apertus est aditus celi et videt
angelos id est predicatores ascendentes
dum archana dei considerat et de
scendentes dum sibi dicto de eo se
dicunt ista visio significata est gen
xxviijo ubi dicitur quod Jacob vidit
dum in sompnum scale et angelos
ascendentes et descendentes etc.
qo Hic queritur deus vocavit discipulos
de galilea cum iudei essent peritiores
in lege dicendum est hic quod de iudeis
non elegit eos et est quod crisosto
qo mus etiam imperator hic quare nomine
nathanaelem per philippum venientem
et iam cum nathanael esset peri
tum peritissimum talem inter eos
debuisset constituere in apostolum

si dicas quod noluit eligere simpli
ces quia si omnes tales homines essent i
struendi sed quod nos debemus eligere
prelatos simplices et ydeotas ad
hoc docet nos mirari apostolus prima
cor. primo non multi potentes
non multi nobiles sed que stulta
sunt mundi elegit deus ut confun
dat sapientes et alta mundi etc.
et non glorietur in conspectu eius omnis
caro et ut ostenderet quod
solum est per apostolos esse virtutis divine
et non humane prudencie hinc est quod
galileos elegit piscatores et
simplices rusticos in apostolos quia
sicut dicit glossa galilea habet incolas
rusticanos hinc est quod
postea vocavit philippum rusticum
et paulum factum suum sapientem
hinc est etiam quod nathanaelem
magnum doctorem in lege non
elegit in apostolum hinc est quod paulum
inter primos apostolos non vocavit
sed novissime omnium tamquam abor
tivo visus ei est ut humiliaretur
quod ergo ergo obicitur quod nos
debemus eligere simplices videtur
quod deus elegit simplices ut faciat
sapientes sed quia in nostra potestate
non est facere sapientes ideo sapien
tes eligere debemus. Item queritur qo
de obediencia apostolorum quia statim
secuti sunt nullis visis signis
videtur quod stulte moti sunt ad hoc
videtur per quod illuminati sunt interius
vel etiam domini quod exterius fuerunt
docti quidam testimonio ut an
dreas et eius socius luce Johannis
dam christo et philippus quia vidit
audierunt compositionem sim
sequite que noverat esse homi
nem queritur beda cum nathana qo
el vocet christum filium dei dicendum est hoc

Hic agit de manifestatione facta discipulis dominus

Dominica post octavam epiphanie prima

quod ipse vocat se filium hominis ec
videt. Beda quod iusto dispensa
tionis moderamine hoc factum est ut
cum utriusque nature ipse sit homi
litate ille eius alterius fecit fere
alter ut prius in potestate utriusque in
uno christo et ex humilitate domini ei
homo ipse humilia recognosceret et
dicit. Et die tertia nuptie facte sunt.

Postquam descriptum est
discipulorum vocatio
hic describitur probatum de
verbo mirabili mani
festatio. Unde glossa dicit
quod post ostensiones factas prophe
tie dum in miraculo se ostendit aut
igitur manifestationem describit cum
hoc ordine primo in initium miracu
faciendi occasio. 2o ipso miracu
impetratio ibi et deficiente vino.
tertio mirabili aque in vinum conversio
ibi erant autem ydrie sex. quarto
miraculi approbatio ibi et dixit eis
Ihesus. quinto christi manifestatio et
discipulorum edificatio ibi hoc fecit ini
tium signorum. Primo igitur in initium mi
raculi faciendi occasio que fuit
quod in nuptiis dum erat prius cum
discipulis suis quod dicit. et die tertio
scilicet post discipulorum vocationem
vel postquam exiuit de iudea ubi
fuerat cum Iohanne vel sic
et die tertio id est tertio repetito in quantum
tertio dicit ordinem et numero factorum
quod in una eadem die scilicet certam
et annorum revolutionem ubi qui
pro die nativitatis christi adora
verunt magi novum regem eadem
die completo xxx anno baptizatus
est christus eadem die anno uno re
voluto aquam mutavit in vinum
ut dicit glossa. Et die tertia id est eadem
die tertio repetito id est in tertia repe
titione eiusdem scilicet. Ita decimi

anuatim inter nuptias id est solemni
tas et communio desponsationis
facte in Cana Galilee glossa dicit quod
sponsus istarum nuptiarum fuit Iohannes
evangelista tamen istud videtur minus certum
quia iste nuptie facte sunt post
vocationem apostolorum inter quos fuit
Iohannes ut patet. Castimonio eleganter dicitur
non minus est credibile quod postea
retrocessit ut nollet uxorem
ducere qui usque tunc virginitate
observavit. Cana est nomen ville
in qua facte sunt nuptie in provincia
Galilee et erat mater Ihesu ibi. Crisostomus dicit
hic quod fuit vocata quia ratione
affinitatis debuit tamquam
officiosa sicut etiam abiit in mon
tana ad Helizabet ad serviendum
ei. ut dicit Lucas primo. Vocatus autem
vocatus etiam fuit dum non subdit
vocatus est etiam et Ihesus et discipuli eius quod vocatus
est Ihesus ad nuptias non ut ali
quis magnus sed ut consanguineus
et ipse ut humilis non respuit sed vel
inter doctrina. Lucas quarto cum
vocatus fueris ad nuptias vade
et recumbe in novissimo loco
et discipuli eius non fuit ut quidam
dicunt scilicet non vocati in discipu
latum sed quando vocati fuerunt Ihesus
et mater eius atque discipuli ad
nuptias cum essent pauperes quales
non solent ad convivia vocari. Videndum
est quia creditur quod sponsus et sponsa
pauperes fuerunt et ideo pauperes in
vitabant. Christus autem voluit nuptiis
interesse duplici de causa prima
ut gloriam suam coram inceptam ma
nifestaret. Secunda ut nuptias ap
probaret contra manicheos qui
nuptiis erant contrarii. Et defi
ciente vino. Hic tertio ponitur mira
culi impetratio que facta est a
matre quod inspiciente inopiam
sponsi unde dicit et deficiente

vino misso quinto/ quod est signum
paupertatis dicit mater ihesu vinum non
habent/ scilicet in festo communi vel forte
sponsus et sponsa vel forte omnes/
et hoc innuit eo quod non haberet
ipsum necesse sed ut ostenderet suam
compassionem et filii pietate/ paup
tis autem quinum et brevitatis temporis
quo non potuit congrue inveniri/
primo monuit aliquem ut defectum
vini indicaret filio suo quem scie
bat posse supplere omnem defectum/ et
dicit ei i. inter pie ihesus non offensus
non corrigens non arguens matrem
suam cuius compassio grata sibi
fuit dicendo quid mihi et tibi est mulier
de defectu vini/ q.d. cognicio huius
defectus non pertinet ad me vel ad
te sed ad illos quorum sunt nuptie
sed sufficit mihi ut prius defectum recogno
scerent et ergo quia miraculum quod petis
ut faciam sic acceptius erit illis et
ponit causam eorum sicut bonum deme
dico qui si velocius succurreret egroto
non multum curaret de eo egrotus
sed cum multis precibus egroti se
exhibet ei tunc multum eciam
egrotus reverenciam exhibet ei et
mulier hoc loco non est mollicie
nomen sed sexus sine condicionis
Augustinus autem exponit istud sic quid
mihi et tibi mulier scilicet est q.d. quid
hoc a te non possum hoc miraculum
facere q.d. ex te hoc vero pati et
mori possum quod in morte recog
noscam te discipulo recomme
dans sed ex te non hoc vero possum
miracula facere et ideo te in hora
mortis recognosco/ Non
dum venit hora mea hoc secundum unam
expositionem recte subsequitur
secundum primam sic non dum venit ho
ra mea qua sit magis gratum et
nobile miraculum illis quod pos
tulas fieri/ non enim conditor
temporum et horarum pot subiacet alicui

hore immo omni tempore est hora sua o
perandi ut vult ut dicit Augustinus sed tamen
quod homines dicunt competencior
est alia scilicet hec vel alia hora faci
endi miraculum eciam post recogni
cionem defectus quam ante/ Secundum secundam
expositionem sic legitur non dum
venit hora mea i. non dum est
tempus recognoscendi illud quod ex
te habeo sed erit in passione et ideo
predicato dicit mater eius hoc
est ihesu non turbata/ non irrita de
verbo filii sed magis confidens de
pietate ipsius ministris hoc est servito
ribus quodcumque/ Quodcumque dixerit vobis
facite ius hoc facite sciebat
enim quod potens sciebat eciam quod
sciret et sciebat quod vellet
quia sibi obediebat et ex hoc
eciam erat quod faceret unde dicit
quodcumque dixerit vobis facite/ Erant
autem ibi/ hic tangitur locus scilicet mi
raculi opportuno et quoniam deus omnia
fecit in numero pondere et mensura
ideo subtiliter mensura in quantum
miraculum factum est d. Erant autem
ibi i. in domo quinque lapidee ydrie
i. vasa aque receptibilia ab
ydros quod est aqua/ [illegible]
[illegible] dicta in amphoris aque de
ydria tunc sex posite sed ad hoc
ut si aliquis quomodocumque incur
risset aliquam maculam vel in
mundiciam lavaretur ablutis sicut
mos est iudeorum/ Unde sequitur secundum
purificationem iudeorum i. ideo posite
erant ibi ut purificari possent
immundi secundum morem iudeorum sex
autem ideo erant quia tres vel due
non sufficerent tante multitudini et
Et ne aliquis calumpniari posset
quod feces ex vino prius re
licte in illis vasis ex quo mixto
ne aque suppositae effecissent
vinum omne quod illa vasa nunquam

Hoc sp pro fe manifesta
tio gl'e ead post
hanc mortem et

[illegible]

fuit. Sunt receptacula ponens quanti-
tate ydriarum cum dicit capientes
i. capere valentes singule metre-
tas binas vel ternas. Metreta
dicitur mensura certa secundum aliquos
secundum has igitur mensuras factum est
miraculum addendo in ipsum. Et quod
subiungit dicit eis i. ministris ihesus
cogitans quare et forsitan ac-
minantibus quorum precium aliqui
architriclinus audierant. Implete
ydrias. Hic querit Crisostomus quare non
fecit signum ante impletionem ydri-
arum mirabilius cum fuisset vinum
condensabiliter facere quam
qualitates mutare. Ad hoc
respondet Crisostomus quod licet mira-
bilius esset de nichilo vinum
creare non tamen fuisset ita cre-
dibile. Alia etiam ponit racio-
nes ut destrueret errorem manicha-
eorum dicentium esse mundum. Et
omnia que mundi sunt a malo
deo creata esse ut ergo Christus ostendet
quod ipse mundum creavit et
omnia que mundi sunt naturale
iterum creature omnis quod si non
esset sua non obediret ei. Dicit
enim ministris ut impleant ydrias
ut eos haberet testes miraculi
et impleverunt eas usque usque ad
summum propterea alia vigens vel
... Johannes prophetizavit de Christo
et intelligendum quod cum implete
fuerunt demum in tota in vinum quod prius
est aqua. Ideo etiam impleve-
eas precepit ut plenum hoc est
perfectum opus faceret secundum quod in con-
dicione rerum dicitur Genesis primo. Vidit
deus cuncta que fecerat et erant
valde bona. Et dicitur xxxvi c.
Et dixit eis ihesus haurite nunc
et ferte architriclino et tule-
runt. Hic miraculi approbacio et hic
in approbacione vini facta ab architricli-
no cum erit de vino provenire
Et quod dicit et dixit eis ihesus
s. ministris immutatione facta haurite
nunc quia hora venit et ferte
architriclino. Secundum Augustinum archi-
triclinus est princeps trium camera-
rum vel trium ordinum mensarum
aliter altrinsecus dispositarum et dicitur ab ar-
chos quod est princeps et triclinium
quod est domus vel camera. Secundum
alios architriclinus non dicitur princeps
vel domus quarum vel domus magna
erat quasi ... sed ... magister
unde querit Crisostomus quare ihesus pre-
cepit vinum ferri potius archi-
triclino quam sponso vel sponse
et videtur quod ille erat quasi ter-
tius vel ordinatus quare non
comedit nisi post alios et so-
brior et discretior est ad iudi-
candum de vino quam quinque
qui iam repleti sunt vino vel
cibo. Idem ille misit sibi dubius vinum
ex aqua factum ut melius cogni-
tum aliis indicaret. Et tulerunt
ministri secundum preceptum domini. Sed querere
non precepit dominus ministris ut nar-
rarent architriclino quod ipse
mutavit aquam in vinum. Respondetur
... quia nemo ...
... predicat sed sua. Et cum
gustavit architriclinus aquam
vinum factam i. vinum ex aqua
factum et non sciebat scilicet archi-
clinus unde esset scilicet illud vinum
ministri autem sciebant qui hau-
serant aquam vocat sponsum scilicet
architriclinus mirans vini bo-
nitate quod secundum morem omne
et consuetudinem primo debuit pro-
pinari et dicit ei. Architriclinus
sponso credens quod ipse esset

sicut precepit | Omnis homo primum
i. in principio convivii bonum vinum
ponit in mensa et cum inebriati
fuerint cibo et potu bonum vinum
tunc illud quod deterius est i. vi-
num bonum minus | Quia per opilacionem
medie cellule eo tempore vi-
no percipit qualitates vini. Tu autem
servasti vinum bonum usque adhuc
i. usque ad finem convivii | Hoc fecit
initium signorum. Hic tamen quoniam
sunt due gle manifestacio bone
cum manifestacionibus dicit ex ipsa
hoc initium signorum fecit Ihesus in
Chana galilee. Unde dicit sumus primum
sed in Cana galilee primum et mani-
festavit gloriam suam i. latentem
divinitatem. Iuxta Iohannis xiiii° ego dili-
gam eum et manifestabo ei
meipsum | Cone edificacionem di-
scipulorum dicit et crediderunt in eum
discipuli eius i. firmius crediderunt
Beda Deficiente vino ad nupci-
as vinum defecit ut vino meliori
proprium miraculi ordine suo ma-
nifestaret in illo latentem gloriam
dei deinde in eum fides credencium
proficeret | Et dicit tamen | Nota allego-
rice tamen est dies tercius tempus
nature legis et gracie. Hic signi-
ficantur nupcie inter xpm et ecclesiam
in carnis assumpcione de quo dicit
Matthei xxii° simile factum est regnum ce-
lorum homini qui fecit nupcias
in hiis nupciis sex ydrie aque
insipide que sunt et sine mari-
nito que sunt in vinum sapidum
et iocundum. Prima est lex um-
bra quasi in littera | Ebreorum x°
umbram habens lex futurorum bonorum
Secunda varietas sacrificiorum in unde
Ebreorum x° sacerdos presto est cotidie
ministrans et easdem sepe offe-
rens hostias que numquam auffer-
re possunt peccata. Hic autem unam pro peccatis of-
ferens hostiam in sempiternum sedet
in dextera dei patris. Tercia aspicitis
penitus in cecitate | Actuum x° ex-
cepit in pone magnum super
tunge discipulorum carnem eius
ma in lucem | 2 ad Corinthios iii° usque in
hodiernum diem cum legitur Moyses
velamen positum est super cor eorum
et infra nos omnes nos revelata
facie gloriam dei speculantes in
eandem ymaginem transformamur
a claritate in claritatem tamquam
a domini spiritu | Quarta terrores in a-
morem | Ad Romanos viii° non accepistis
spiritum servitutis iterum in timore sed ac-
cepistis spiritum adopcionis filiorum
in quo clamamus abba pater | Sexta
promissionis in adepcionem Luce primo
in cantico zacharie Benedictus
dominus deus israel | Et facta sunt ad pa-
tres vestros ipsa invenientes Luce
primo ne timeas maria invenisti
etc. honorem in pace iste sunt dei
et anime in ipsa reconciliacio
anime ad deum de qua nubo | Ozee ii°
sponsabo te mihi in fide et scies
quia ego dominus. Ad has nupcias
faciendas venit filius dei Ihesus sed
in virtute | Apocalypsis iii° ecce ego sto
ad hostium et pulso si quis audie-
rit vocem et aperuerit ianuam intro-
ibo ad illum et cenabo cum illo.
Vinum in hiis nupciis defecit hoc
vinum est in devocio cordis
de quo in psalmo vinum letificat cor
hominis | Ecclesiastici x° Et nemo mittit
vinum novum in utres veteres illud
vinum defecit cum homo efficitur
... et in devocione stat dicit
... sicut terra
sine aqua tibi. Ad preces virginis

que comparantur, in sex ydriis impletis
in ydriis aqua compunctionis quod
significatur in dulcedine devotionis. Ber-
nardus in ... quod ... sunt
in dulcedine. Ratio quod ydria in qua
habetur aqua est consideratio ydria
secunda est consideratio defectus co-
gnitionis. Iob v° quale iudicium
gaudium erit qui in tenebris sedeo
et lumen celi non video. Tertia consideratio
defectus circumspectionis contra hostem
Ber. ... timeo ne sicut serpens
Evam seduxit astucia sua ita
corrumpantur sensus vestri et excidant a
simplicitate que est in Christo. Quarta
est defectus interne consolationis.
Ier. v° vide quia malum et amarum
est reliquisse te deum tuum. Quinta
est consideratio defectus virtutis ad
resistendum ... delinquit me virtus
mea. Sexta est defectus stabilitatis
ad permanendum. Gen. ... sensus
et cogitatio hominis in malum prona
est. Sexta est consideratio defectus
stabilitatis ad expectandum. Eccl. ...
v° nescit homo an odio vel
amore dignus sit. Sic sunt implende
iste ydrie ... ad summum aqua
qua anima penitens lavat per
singulas noctes ... ...
... lectum suum et ex aqua
fit vinum optimum devotionis de
quo Zacharias ix° ... bonum eius
est et quod pulcrum eius nisi
frumentum electorum et vinum germinans
virgines et hic significatur magna co-
punctionis ... ... in psalmo ... ob
... plenitudinem meum ... hic
... ... expositores ... ...
... ... agebant
... quod sunt eodem die
quo dominus baptizatus est ... quod ... ...
hoc ... cum dicatur quod die
eo sunt ... dominus venit de

post

... respondetur quod eodem die
anno revoluto ... repugnat
... ... iuxta eodem
quod dicitur ... et quod
non ... ibi dominus quia erat
prope pascha ergo impertie iste
sunt ... ... pascha non ergo in
epiphania. Quod si conceditur
in ... est ... ... quia ...
eodem die tria festa celebrat
... quod sicut dictum est hic
sunt diverse opiniones et utraque
... ... et sustinere ...
... ... sustinere quod ...
... hic miraculum post baptismum
domini et reditum eius de deserto et
adventum in Galileam dicemus
quod sunt ... pascha ... obstat
... ... sunt ista
tria celebrat de stella colum-
ba et vino mutato quia dominus
in his tribus ... in ...
... quia aque mutatio significat
... regulationem aquis collocari
... baptismo ... ... volumus
aliam opinionem sustinere videbimus
... ... post hoc
... ... intelligendum
est quod non statim post ... hic
... aliquanto tempore interposito ita
quod pascha appropinquavit ... ...
... ... sunt imperie et quod
sunt Ioh. hoc dicit in prologo
... et Augustinus dicit in glossa ...
... principium ... hic opponit
Victor cum ... sit ... ...
... medicinis non
est credendum quod Iohannes
... de virginitate ...
... consensit in actum
... ... est ad hoc
quia ... ...
... tenendum est ...

fuit Johannes et hoc signum pe
tiit expresse quia Johannes erat con
sanguineus domini et obtinuit cum
ipse et mater eius ad nupcias fuerunt
vocati quod ergo obicit mater
duobus modis solvitur. Primo
quod non consensit in carnalem
cum sive copulam carnalem
absolute sed fuit virgo nutrita de
potestate sancti spiritus se commisit ut sit
virgo qui erat virgine serviturus
in vita virginitatis cum virgine
conveniret. Alio modo ut iste qui consensit
absolute virginitati non est
minuta quia solitate consensit
per dignitatis virginitatis quia cum
virginitatis dicitur in corporatione
mentis et corporis perditur corporalis
perditur incorruptio mentis et
tunc perditur celestialis et temporalis
aut perditur incorruptio mentis tantum
et tunc perditur recuperabiliter aut
incorruptio corporis tantum et tunc perditur
temporalis sed non celestialis quia gloriam
virginitatis habebit sed minime sicut
dicit Jeronimus non tales ~~dicunt~~
ut prius virgines se comprobare
quia igitur Johannes carne virgo
fuit incorruptus et si mens con
sentiret postmodum in eandem rediit.
q° Item queritur de hoc quod dominus
non voluit ad nupcias vadere
quod non debuit sed cum locus
nupciarum est locus concupiscentiis
et ipse dominus omnem concupiscentiam de
buit fugere ergo nec illuc venire
debuit. Respondeo quod illuc venit ut fidem a
firmaret et hoc ex sua presencia
sed contra quia nupcias dampnant
quare dominus voluit esse presens
ad nupcias affirmare et approba
re miraculo quo miraculo et
fidem discipulorum roboravit

firmavit. Unde si dominus vocatus ne
locupasset causa ut illi heretici con
sensisse et nupcias dampnare.
Item queritur de responsione filii ad ma q°
trem quid michi et tibi est. Aut enim
bene virgo petebat petendum
aut non petendum. Si petebat
petendum ergo non debuit ei ita
agere. Ut in re si petebat non pete
ndum ergo ipsam non debuit exau
dire. Item quid est quod dicit
nondum venit hora mea aut ei
venit, et filius dicit aut non et
ita male facit quod ante horam
facit. Item ex hoc arguunt heretici
quod dominus fuit subiectus fato et fato
astris. Respondeo quod dominus non
fuit insultatoria sed instructoria
oratio cum qua ratione matri petenti
satisfaciat. Item in peticione tria
considerantur: petens et hic est
mater domini proximus petit quia pro
consanguineis pauperibus quid pe
tit quia miraculum et dominus in dis
posicione sua erat quod hoc non de
buit petere et mater quia non ex
... abusa terra hoc potuit. Ideo
dicit ei mulier non dicit mater et quod
non debebat petere pro consanguineis
tamquam caro habens pietatem car
nalem. Ideo dicit quid michi et tibi
est et quia miraculum non est
faciendum propter indigenciam sed
ad manifestandam suam gloriam.
Ideo dicit nondum venit hora mea
et quia tamen petens mulier sancta erat
et quia illa proximus petebat pau
peribus erant et quia discipulis
gloria manifestanda erat. Ideo
exaudit eam. Quod obicitur
de hora intelligendum nondum ve
nerat hora perfecte manifesta
cionis qualis fuit post et
mortem. De hora dicit Augustinus nunquam
cogeretur mori sed quando dignaretur

ocidi. Unde . iuxta xo parte hoc
ponendi animam meam. Post hoc des
cendit. Supra manifestavit se dominus
discipulis suis in hac parte usque
ad quartum capitulum agitur
de manifestacione sua in terris quibus
se capitulo manifestat scilicet verbo signo
et sacramento et sic hoc habet partes
tres partes. In prima agitur de ma
nifestacione sua per signum virtutis
iuxta primum eundicionis capitulo
iiiio. Erat autem quidam homo iuxta
penitenciam regenitionis ibi post
hoc venit ihesus in galileam primum pars
habet duas. In prima manifestat
se signo autem iuxta signo vult
et parat ibi respondunt ergo
iudei signum autem autem sunt in
secunda transgredientium correctione
que describitur hoc ordine primo
iunctum dicitur ad corripiendum ex
pedicio secundo manifesta iudeorum trans
gressio ibi et invenit in templo
tercio transgredientium correctio ibi
et cum fecisset quasi flagellum
quarto correctionis approbatio ibi
et recordati sunt discipuli eius
dicit vero ad corripiendum expe
dicio notatur in hoc quod descendit
capharnaum ut ibi matrem et fratres
relinqueret ipse ea dicit post hoc
i. questa sunt in nupciis des
cendit capharnaum hic queritur causa
quare dominus descenditur illuc tamen
saltem oportet enim iterum ascendere
iherusalem eo quod ipse erat pascha
et mater dicitur quia nolebat
matrem dimittere sic nolebat
eam dimittere sic in omnibus honorare
unde dicit post hec descenditur capharnaum
ipse et mater eius et fratres eius i. co
gnati eius et discipuli eius qui
non erant fratres eius cum omnibus
descenditur quia ibi ad habitandum
venit ab initio relicta civitate

nazareth venit et habitavit in ca
pharnaum et ideo cum omnibus descendit
ut expeditus ascenderet iherusalem ipse
ea dicit quod ibi mansit non multis
diebus ista nota et quare tamen
in capharnaum moram fecit cum matre sua
subditur causa et prope erat pascha iude
orum qui oportebat iudeos quemnibet
ad diem festum suum secundum preceptum deuteronomio
xxvo et ascendit ierosolimam ihesus
ut legem adimpleret quam hic misit
et ut iniuriam in veniret qui ea
salutem omnibus veniret unde iuxta
xviiio ego palam locutus sum
mundo etc. Dico quod dicit que
observanda sunt predicatoribus
precipue et locus et invenit in
templo hic tangitur secunda scilicet iudeorum
manifesta transgressio quia de
templo fecerant forum ipse quod dicit
et invenit in templo hoc est
argumentum quod frequentabat sepe
ad templum qui est locus oracionis
vendentes oves et boves et
columbas addit hic cum indicat
avaricia sacerdotes in volenti
bus offerre non deesset oblacio
et pecunias oves et boves et
columbas habeant quia alia
animalia quia ista animalia
prebebant ad ritum sacrificiorum
et nummularios sedentes ipse
venit et hos introduxerant
sacerdotes ut volentibus offerre
pauperibus non deesset precium et sic
collibe avaricie deserviebant
et quo acquirebatur. Dicitur per yeremiam vio
a maiore quippe usque ad mino
rem omnes avaricie student
et cum fecisset hic tangitur tercium scilicet
dicitur penitencia correctio quia eum
verbo corripuit sed etiam facto ipse ea
dicit et cum fecisset quasi flagellum
de funiculis ad correctionem

et no(n) accepit gladiu(m) vel fustem
quia talia mag(is) sunt ad videndu(m)
qua(m) ad disciplina(m) omnes ipse qui
talia faciebant eiecit de templo
i(d est) de claro templi fugiunt vel
ipse percussione vel ipse timorem q(uod)
forte homines no(n) percussit s(ed) timuit
s(ed) pecora pacienter expulit.
Unde sequitur oves quoq(ue) et bo
ves eiecit dicit(ur) etia(m) q(uod) quida(m)
radij claritatis exibant a facie
eius quibus exterriti ibi homines
fugierunt a conspectu eius no(n) va
lentes ei resistere et nummulario(rum)
effundit es quia in emptis effu(n)
[illegible] probabile eni(m) est quod
in pecuniis eor(um) manu(m) no(n) ex
tenderunt et hijs qui columbas
vendebant dixit auferte ista hinc
Et notandu(m) q(uod) venditores colu(m)
baru(m) lenius tractat quia colum
bas in templo co(n)venire non
ita inhonestabat templu(m)
sicut oves et boves qui facie
bant stabulu(m) de templo / Et
nolite facere domu(m) patris mei do
mu(m) negociacionis de hac domo
d(icitu)r in ps(alm)o domu(m) tua(m) d(omi)ne decet
sanctitudo no(n) negociacio Aug(ustinus) s(an)c(t)a ec
clesia prohibet in loco orac(i)o(n)is q(uan)
to magis potaciones et ebrie
tates et cetera consilia / Unde
d(icitu)r in oratorio nemo aliquid agat
nisi ad quod factu(m) est unde et nome(n)
accepit / Recordati sunt hic no(n)
quando s(ed) correctionis approbacio
sacra scriptura ipse ea dicit recor
dati sunt vel post resurrectionem
vel eciam tunc p(er) Cri(sostomum) vel etia(m)
no(n) tunc s(ed) post resurrectionem
discipuli qui secum erant no(n)
prius quia scriptum est ipse in ps(alm)o
zelus domus tue comedit me

in illo ps(alm)o lxix(o) salvu(m) me fac
deus de quo zeli comestione dicit
Aug(ustinus) ille comedit(ur) zelo domus
dei qui omnia que videt ibi p(er)versa
corrige cupit emendare no(n) desistit
si emendare no(n) potest tollat et
gemat [illegible] hic tria no
tanda s(cilicet) adventus d(omi)ni in templu(m)
inventio transgressorum et eiectio
eorum invenit vendentes boves
Beda. Boves sunt predicatores
quibus arat(ur) et seminat(ur) terra
d(omi)ni semine ubi dei sacra corpora
no(n) alligabis os bovis triturantis
Beda oves vendunt qui no(n)
divino amore s(ed) questu(m) in tantu(m)
dum predicationis audientibus
impendunt. Invenit etiam
vendentes boves sicut Beda
sunt opera pietatis et iuste hec
vendunt qui humane laudis intuitu
opera iuste et pietatis exercent
sicut ypocrite. Invenit etiam
vendentes columbas colum
be sunt dona sp(iritu)s s(an)c(t)i quia
sup(er) x(pistu)m in specie columbe apparuit
eccl(esi)a has columbas vendunt
qui accipiunt sp(iritu)s s(an)c(t)i gratiam
ad precium dant qui in porcione(m)
merent(ur) qui sp(iritu)s s(an)c(tu)s accipit(ur)
et si no(n) ad questum pecunie
ad vulgi tamen favore tribuunt
qui sacros ordines no(n) ad vite
meritu(m) s(ed) ad gratiam largiunt(ur). In
venit etiam nummularios Beda
nummos mutue dant in templo
qui no(n) simulate celestibus s(ed)
aperte terrenis rebus in ecclesia
dei serviunt sua querentes no(n)
que ihesu xpi / phil(ippenses) ii / omnes
querunt que sua sunt sicut
vendentes oves et boves
ut dicit Beda quia talium
intentio p(er)it et doctrina cont(aminat)

esse reprobata nummulariorum effudit
es et mensas subvertit quia dapes
in fine reprobus etiam ipsarum rerum quibus
dilexerunt tollent figuram scilicet
quod scriptum est transibit mundus
et concupiscentia eius. Prima Joh. ij°
Et preterit figura huius mundi. Idem
super cathedras eorum subvertit
quia talium negociatorum sacerdotum
deserviunt hinc est quod sic canoes
symoniacorum sedem dampnavit et eos sa
cerdotio privari precepit qui de sa
cris dotibus precium querunt quia
sunt de hystorie. Origenes hic enim dicit
quod hec eiectio fuit facta post
primum miraculum Joh. ij° et xxi° dicit
hoc fecisse et passionem qui sedet
super asellum. Ad hoc videtur Augustinus
de concordia evangeliorum quod bis hoc
factum est scilicet primum commemoratum est a Joh.
secundum ab aliis et per hoc solvitur repu
gnancia que posset obici quia ibi alia
qo et aliquo corripuit et alia ba
dicat quia hic. Item queritur de eie
cione omnium in templo sacerdotes
non patiebantur quod immundi homi
nes intrarent in templo quanto
ergo minus de columbis et bobus que
templum fedarent multo minus
videtur probabile ut quod maior erat
in templo atrium primum erat sacerdotum
secundum mundorum virorum tercium mundarum
mulierum quartum immundorum et
gentilium et quodlibet istorum large
appellabatur templum et in
hoc atrio inveniunt huiusmodi animalia
qo Item queritur de correctione quia
dicit xxiii° sinite illos ceci sunt
et duces cecorum tunc non videtur curan
dum esse de eorum correctione ut quid
ergo nunc tam acriter eos redar
guit cum essent incorrigibiles
dicitur quod et si sciret eos incorri
gibiles nolebat tamen zelum suum

circa domum dei ostendere ut prelatis
exemplum daret et ut per se
conformem ostenderet et legis amicum
quia non venit solvere sed adimplere
Item queritur quare illos qui ven qo
debant columbas solo verbo cor
ripuit alios verbo et facto et videtur
quod magis istos quia peiores de
signantur symoniaci qui sunt acrius
corripiendi. Ad hoc est racio litteralis
quia columbe minus dehonesta
bant templum. Mistica vero racio
est quia peiores intelliguntur
symoniaci qui non sunt puri
pena corripiendi sed similiter de
certa eiciendi vel quia per columbam
intelligitur donum spiritus sancti quod non
est emendum. Item queritur de
hoc quod iudei essent multi et
fortes et Christus unus et inermis
quare non insurrexerunt in eum
et occidissent eum cum ita eiice
bat eos et res eorum. Ad hoc dicunt
quidam quod licet mali sunt tamen
ypocrite erant ut non ostenderent
avariciam et maliciam suam tur
batos se non ostendebant nec
eum ledunt. Jeronimus aliter videtur
quod igneum quoddam atque
sydereum radiabat ex oculis
suis et maiestas divinitatis
lucebat et facie sua immutabat
eorum animum ut non auderent
in eum mittere manum. Super Joh.
magister reputat istud signum de
Lazari suscitacione quod unus homo
inermis tot expulit et percussit
Queritur etiam de hoc quod dicit
quod zelus fuit in Christo si enim zelus
in parte ira et ira perturbacio
et in Christo non potuit esse ergo
nec zelus. Ad hoc videtur Victor
quod zelus dicitur duplex unus
in parte animi perturbacionem

sicut etiam etc. non fuit in Christo. Ysa-
ie lix^o. Et non erit tristis neque turbulen-
tus. Alio modo zelus idem est quod
fervens amor et sic fuit in Christo. Unde
dicit Augustinus: Bonus zelus est
fervor animi quo mens abiecto
timore humano pro defensione veritatis
accenditur. Responderunt ergo iudei.
Postquam manifestavit dominus signo
auctoritatis hic manifestatur signo
petitis non exhibito sed petito et
promisso et hoc signum fuit mirabilis
sue resurrectionis et primo hoc ordine
habetur eius manifestatio. Primo
ponitur huius signi postulatio. Secundo
postulati oblatio, ibi Respondit Ihesus. Tertio
oblati expositio, ibi Dixerunt ergo iudei.
Quantum ad primum sciendum quod iudei edi-
ficato et [illegible] manifestato ibi
tunc autem esset iherosolimis. Primo
ergo describitur signi postulatio que
facta est a iudeis videntibus quod
tante auctoritatis se ostenderet. Propterea
dicit Responderunt ergo iudei domino sic
corripienti et dixerunt ei: Quod
signum ostendis nobis quia hec facis.
Quando signum petitis. Prima Cor. i^o. Quoniam
iudei signa petunt. Propterea dixerunt
Mt. xvi^o. Signa petite hec facis
et stulte querebant quia ipsum
factum magnum signum erat zelum
cum tantum accipere pro domo domini
maxime signum virtutis erat. Secundo
ponitur Respondit Ihesus. Hic tangitur signi
petiti oblatio offert enim eis signum
maximum virtutis de resurrectione
sui ipsius quod dicit Solvite templum
hoc. Nec occidendo solvite, id est solvetis
et in tribus diebus excitabo
illud suscitabo, quasi de se pro morte
eius in sepulcro dormiendo et re-
surrectione excitando. Psalmus Ego dor-
mivi et soporatus sum etc. Tribus
diebus scilicet per synodochen quia
pars ponitur pro toto non enim tante

tribus diebus naturalibus iacuit
mortuus sed partem pro parte parasceue
et illa ponitur pro toto die et nocte
et die sabbati et noctem dominice
et diluculo eiusdem surrexit.
Osee vi^o. Vivificabit nos post
duos dies et in tertia die suscita-
bit nos scilicet in capite. Dixerunt
ergo ei iudei. Quia que spiritualia
dixerat carnaliter intelligebant
hic tangitur tertium scilicet signi oblati
expositio quia non de templo pro-
[illegible] intelligebat sed de tem-
plo corporis sui. Iudei ergo de materiali
intellexerunt. Unde dicit Dixerunt
ergo ei iudei. Quadraginta sex annis edifica-
tum est templum hoc. Sicut
dicit [illegible] et Augustinus ipsi loquuntur
de edificatione sub zorobabel
non de illa que fuit sub salomone.
Illa enim in sex annis completa
fuit ista in xlvi non quod continue
per tot annos edificaretur sed quia
tot missi fuerunt a die inceptionis
usque ad diem consumationis eius
et tu in tribus diebus excita-
bis illud quasi dicat hoc omnino est in-
credibile et tibi impossibile et [illegible]
multo impossibilius [illegible]
si aperte aliquid spirituale dixisset
eis. Ille autem dicebat de templo
corporis sui. Si enim corpora nostra sunt
templum spiritus sancti Prima
Cor. vi^o, quanto magis corpus
in quo divinitas personaliter inhabitat
sicut Col. ii^o dicitur. Et ad hanc in-
telligentiam spiritualem non habebant
nec iudei nec carnales discipuli
sed post resurrectionem. Unde dicit Cum ergo
surrexisset a mortuis recorda-
ti sunt discipuli eius quia
hoc dicebat de corpore suo scilicet a
morte solvendum erat et a se
suscitandum. Unde tunc primo
aperuit eis sensum ad intelligendum

Luce ult. aperuit illis sensum ut in
telligerent scripturas et ex tunc
crederent. Crediderunt scripture pro
phetarum qui predixerunt xpistum
tercia die resurrecturum et sermoni cre
diderunt etiam sermoni eius que
dixit eis Solvite templum
hoc et in tribus diebus edifica
bo illud. Cum esset iherosolimis
hic tamen (?) edificari
ad aspectum signorum petit. Sciendum
enim quod multa signa fecit licet
licet eum non omnia conscripta sunt
sicut dicit Aug. supra conscripta sunt
dicit cum esset ierosolimis in
die festo i. in tempore paschali fes
tivo vel in festivis paschalibus
pontitur singulare pro plurali vel
dies festus sparsim dicitur primus et sep
timus ad quem xpistus ascenderat
multi crediderunt in nomine
eius i. in virtute operante mira
cula propria videntes signa que
faciebat quia iudei signa querunt
greci sapientiam et quia sensibus
corporum inniteban[tur] signis. Infra
vi°. De turba autem multi cre
diderunt in eum videntes signa
que faciebat et qui sensibus inni
tebantur. Ideo in fine cadunt in
fide. Propterea dicit. Ipse autem ihesus
non credebat semetipsum eis i.
non confidebat de eis ita ut
committeret eis secreta sue instruc
tionis ut acciperet eos in testes
vel in fidei (?) et tuitor (?) vel secundum glosam
non credebat semetipsum eis ut
simulavit quando tunc eum eis
non quia ut eos timeret sed quia
corum infirmitate cognosceret et
quo hoc scire potest ostendit quia
non ut homo ex relatione sed
ut deus intima visione eo quod
ipse nosset omnes. Primo regum
xvi°. homines vident ea que patent
deus autem intuetur cor et quia
opus ei non erat ut quis testimonium
perhiberet de homine quia plus scit
de homine quam ipse homo de se. Ideo
dicit. Ipse enim sciebat quid esset
in homine i. quid est et quid esse
potest in mente hominis. Hebr. iiii°.
Omnia nuda et aperta sunt oculis
eius. Ierem. xvii°. Ego dominus scru
tans corda et renes. Et hic queritur
de hoc quod dominus dicit iudeis
Solvite videtur quod eis impera
vit ut ipsum occiderent. Dicitur quod
sepissime aliud imperatorie dicitur
imperative ut ibi Deum time et
mandata eius observa. Eccl. xii.
vel aliud predicte ut hic glo. sol
vite i. solvetis. Aliud consultive
ut xvi°. Vade et vende omnia
que habes. Et aliud permissive ut
ait Mat. viii°. Si eicis nos mitte
nos in gregem porcorum. Item infra
xiii°. Quod facis fac citius dixit dominus ad Iudam
de proditione. Item queritur de hoc
cum quod dominus signum dedit
sed videtur iudeis ut ait xii° ubi
dicitur quod non dabitur eis iudeis
nisi signum Ione prophete cum ipsi
non intelligerent ad quid eis hoc
signum dabat et si det quare
non sic det ut intelligerent. Dicendum
quod hoc signum dedit eis
quia summum et quia occultum
summum quia a morte seipsum pos
se liberare etiam post mortem
hoc est omnium honorum novissimum
et mirabilissimum. Quia etiam occul
tum dabat eis in enigmate
dicebat quia in isto indicio ma
se manifestabat ut lateret
quousque post resurrectionem

se manifestaret. Dixit enim: omnino
fuisset manifestus nequaquam
fuisset in doctrinis. Ideo loquebatur
eis enigmatice et etiam difficiliter
quia etsi tunc non intelligerent
post mortem tamen eius erant intel-
lecturi. Item queritur quare dominus
q° templum se dicit et templo
se comparat. Et videtur Augustinus quod
hoc non solum est propter in figura
dominicum sed propter plenius ad templum
quia sicut templum in xlvi annis
edificatum est sic corpus perfectum
xlvi diebus formatur et illud
multiplicatum per senarium ...
Sed hoc non valet ad propositum ut
videtur quia corpus domini ab instanti
conceptionis fuit perfectum et etiam
perfectum et usum habuit liberi arbitrii.
Propter hoc dicendum quod corpus perficitur
duobus modis vel organizatione
vel mole. Et alia corpora a tempore
... iuxta illud tempus vel in 10
tempore edificantur et perficiuntur id est ad
perfectionem tendunt organizatione
et mole. Corpus solo Christi tamen
mole non membrorum distinctione.
Erat autem homo ex phariseis

Postquam manifestat
se dominus in operibus signo-
rum, hic manifes-
tat se verbo eruditio-
nis, et hoc in sermonibus
suis ad Iudeos, scilicet ad Nicodemum
principem Iudeorum. Et quia verbum
eruditionis credi non debet
nisi viro attendenti, hic ideo
hic primo notatur diligentia sto...
in doctrina domini ibi Venit ad Iesum
etc. Describitur autem Nicodemus a qua-
druplici condicione. Describitur
a vite honestate, ab officii di-
gnitate, ad discendum sollicitudine
et ad discendum aptitudine. Describitur
ergo primo a vite honestate

ut ostendatur idoneus ad disciplinam
quia secta erat probabilior et honestior
super omnes sectas Iudeorum. Unde apostolus
etiam gloriatur ad Philippenses iii° secundum legem
phariseus. Describitur etiam ab officii
dignitate cum dicitur princeps Iudeorum,
unde etiam ipse restitit furori
Iudeorum iuxta vii° Numquid lex nostra
iudicat hominem nisi prius au-
dierit ab ipso et cognoverit
quid faciat. Describitur etiam ad discen-
di sollicitudine ibi Hic venit ad
Iesum nocte. Ideo nocte venit ut
quietius esset in studio et doceri
quia tunc est hora magis quieta. Unde
in Psalmo Media nocte surgebam ad con-
fitendum tibi. Describitur ad discendi
aptitudine cum dicitur et dixit ei Rabi
... aptus erat do-
ceri quia doctor venit ad Christum
perfectum doctorem credebat et ideo eius
discipulus esse volebat et propter
hoc eum suum magistrum vocabat
sicut discipuli vii iuxta xiii° Vos vocatis me magister et bene
dicitis. Et quare hoc dicit videtur
subiungit: Nemo potest hec signa
facere que tu facis nisi fuerit deus
cum eo. Ideo patet quod erat ex
hiis de quibus dictum est supra ii°
Multi crediderunt in eum viden-
tes signa que faciebat et signi-
ficavit eo credendi quod esset
a deo iuxta ix° nisi hic homo
esset a deo non posset facere quicquam.
Aliter potest continuari hoc
... sic dixit enim ... in precedenti
capitulo in fine quod multi credide-
runt in eum videntes miracula
que faciebat sed tamen debiles
in fide erant et ideo Iesus non
credebat semetipsum eis id est se-
cretum doctrine sue eis non committebat.
Multi ergo qui crediderunt in eum

non ultimus profecerunt in fide sed vel-
lebant. Ad ipsa dicit prosequendo sed erat
homo secundum ipsum iudeos qui sic credi-
derat ex phariseis qui ipsum credunt
nunc sed non expedite nicodemus
nomine princeps iudeorum i. durabe-
ex pluribus notificat eum primo a
natura cum dicit ex phariseis ~~tercio~~
2º ex nomine cum dicit nicodemus
quarto ex dignitate cum dicit
princeps iudeorum iste est nicodemus
quarto ex dignitate cum dicit
princeps iudeorum. Iste est r. nicodemus
qui xpm sepelivit. Iuxta illud Io.
Et quia non plene reliquit synagogam
principatus propter metum iudeorum
Ideo sequitur hic venit ad ihesum noc-
te quia non in die audebat propter
iudeos vel quia magister erat pala
disputare erubescebat in eo etiam
quod dicit nocte significatur quod erat
adhuc in tenebris infidelitatis
et ignorancie et adhuc tenebat
obscuritate littere legalis nox enim
ut dicit glo. significat litteram legis
vel ignoranciam legis vel timorem
dentes et quod adhuc esset
in nocte ignorancie ostenditur per verba
que secuntur et dixit ei non cre-
debat quod deus esset sed aliquis
magnus propheta et amicus dei et
io sic formavit locucionem rabbi
non confitetur eum esse deum sed
magistrum et se esse discipulum
2º ordinat litteram rabbi scimus quod
est magister scimus quia a deo ve-
nisti non dicit quod deus sit
sed sicut alii prophete missi sunt ad
sic et te ipse et racionem huius
dicit nemo enim potest hec signa
facere que tu facis et cetera. Hic queritur
q° primo de hoc quod dicit quia nicodemus
erat princeps iudeorum et credebat
in ihesum quia dicit Iuxta illud Io.

Numquid ex principibus aliquis
credidit in eum quod dicit non videtur
quod nicodemus credidit et erat
ex principibus et illud verum quod
dicit Iuxta illud Io. Erat verum phariseorum
qui decepti sunt / nicodemus
credebat et si non palam tamen
occulte. Item queritur Cum hora q°
noctis sit hora malefactorum quia
qui male agit odit lucem ut
est hoc ergo quod nicodemus venire
voluit nocte ad ihesum videtur
quod inordinate venit / vnde
dicitur quod intencio fuit verecundia
quedam infirmitatis et diligencia
doctor nocte venit quia magi-
nistris palam disputare erubuit
deum firmitate cum adhuc in
dubia detinebat in firmitate
perpetua et nocte venit trepidans
in die hoc facere de diligencia
dicit. Beda nocte venit cu-
piens secreta allocucione
misteria fidei percipere cuius
iam aliquantem in divinitate
perceperat. Item queritur de hoc quod
dicit nemo potest hec signa facere
vel contra. Ait vero dicent multi
michi in illa die in nomine tuo de-
monia eiecimus ergo vel ...
quidam ad hoc facientes bonum
in hoc verbo nisi deus fuit cum illo
differt enim dicere deus cum
homine et homo cum deo sicut
videtur velle Aug. dicere in libro
confessionum mecum eras sed ego
non eram tecum sic et in propo-
sito homo est cum deo qui habet
caritatem per quam adheret deo
sed deus est cum homine quando
aliquem specialem effectum facit
cum homine sic est cum illis
quibus tribuit virtutem faciendi
miracula sed illud non solvit

iij

quia Nicodemus non intendebat
hoc dicere ~~[...]~~ immo non quod
esset adeo perfecti ca[...] doctum quod et
si mali et boni faciunt miracula
distinguntur tamen ab illis in
modo et in fine in modo quia boni
probantur iustitia mali per pugna
publice iustitie in fine quia bo
ni ad iustificationem mali ad glo[riam]
et quia Nicodemus in modo faci
endi et fine distinguebat ma
xime hoc fine potest in Christo quod
non provocationem faciebat mira
cula. Respondit Jesus. Postquam evangelista de
scripsit diligentiam Nicodemi hic
describit doctrinam Christi Jesu qua do
cet Nicodemum quo possit pervenire
ad salutem quia hoc querere venerat
et habet hec pars tres partes secundum
tria que ipsum docet primo docet
ipsum que sit via salutis secundo quod
sit salutis principium tertio quod est
salutis impedimentum ibi Sic
deus secundum ibi nemo ascendit in celum
tertium ibi non enim misit deus primo
ergo docet que sit via salutis scilicet
spiritualem regenerationem in eius in
formatione procedit hoc ordine
primo exponit necessitatem regenerationis
secundo modum regenerandi ibi dicit ad
eum Nicodemus tertio modum in
telligendi ad spiritualem regenera
tionem ibi Respondit Nicodemus necessitatem
regenerationis exponit ipsi Nico
demo adiscere cupienti cum dicit
Respondit Jesus et dixit ei ipsi Nico
demo de nocte venienti et que
renti Amen amen dico tibi ni[si]
quis renatus fuerit denuo i. re
generatus non potest videre regnum
dei et ex hoc patet quod re
generatio necessaria est ad salutem
secundum dictum concludit sic Nicodemus
estimabat se magna dixisse

de Christo quia vocavit eum rab
bi et adeo missum Christus autem
ostendit quod nec hominum ingressum
est doctrinis et neque cognitionibus
et ideo docere incipit de sacramentis
fidei i. de baptismo d. nisi quis re
natus fuerit etc. vel alia littera amen amen
etc. q.d. tu speculas et credis me ma
gistrum spiritualem quia prophetas et vis
intrare in regnum dei et ideo ad
me venis et ideo doceo te ma
gistrum est Amen amen dico tibi etc.
et nota quod bis dicit amen
ad maiorem confirmationem nisi
quis i. quilibet vel quicumque
natus fuerit denuo greci habent
pro denuo desuper et dicit anothen
quod exponunt greci dupliciter
quia quidam legunt ~~dupliciter~~
desuper i. de celo alii dicunt de
super i. insuper scilicet item quod nobis
est denuo i. secundo regeneratione
que est per spiritum vivificantem
et illuminantem non potest videre reg
num dei scilicet illi qui sunt in inferno
videbant sanctos paradisi usque ad diem
iudicii ut patet Petri videbit
et nunc Luce xvi^o dives
vidit Lazarum vel quod hic est in
tantum confirmatio non potest videre
regnum i. regnum quod est deus
solo cum mundo corde videbunt
deum regnantem nisi quis etc. dixit
alia littera unde sumitur propter peccati
et fieri generatio regni dei supra
post Justinum deduxit duas pa
rabolas alia littera potest legi
ut continue ad hoc quod iste non
deum sed tibi missum credebat
unde dicit nisi quis natus fuerit
denuo non potest videre i. perfecte
cognoscere regnum dei i. deum
qui est regnum scilicet dicit
quia veni adeo et quia pertinet

miraculorum ideo adeo et non tantum suffi-
ciebat mirari quia neque tu neque aliquis
prophetam. Dicit non deo cognitionem
habere potes nisi quis natus et re-
generatus fuerit. Ex regeneratione enim est
ad salutem. Nota est natiuitas
nature culpe gratie et glorie. Nature
Joh. xvi° Mulier cum parit tris-
ticiam habet quia venit hora eius.
tet(?) Culpe ad Ephesios ii° eramus
enim i. corruptione nature filii ire.
Job iii° Pereat dies in qua natus
sum. Gratie prima Joh. ultimo Omnis qui
natus est ex deo non peccat sed generatio
dei conservat eum. Et hec fit per spiritum(?).
Glorie Job xix° Cum te consumptum
putaveris orieris ut lucifer. Secundo
quod generaliter loquitur nisi quis natus
fuerit non dicit particulariter nisi
tu natus fueris et hoc dupliciter. Ratio
prima est ut ostendat se generalem
doctorem. Secunda ne indignaretur
Nicodemus si proprio doctrine ad eum
sparsim(?) dirigeretur. Quia fastum ma-
gistri non dum deposuerat. Ob-
scure autem eum docet de baptismo
ne nudam doctrinam contempneret
tum ut obscuritatibus eum studiosum
dum(?) crescente reddat quia sicut
dicit Crisostomus quod manifeste dici-
tur multotiens tepefacit(?) auditorem
quod autem obscure dicitur efficit
studiosum et diligentem ad querendum.
Dicit ad eum — Unde sequitur. Dicit ad eum Nico-
demus. Hic tangitur primum scilicet modus
regenerandi qui est spiritualis. Sed Ni-
codemus ipsum estimans carnalem
dubitat et querit Quomodo potest ho-
mo nasci cum sit senex. Non stetit in
fugit(?) iterum(?) dicens deo qui non
habet impietatem in iudice sicut
alii prophete ut sancti asserunt quia
in parte erat debilis non obscure dicta
intellexerat et desiderabat inna-
ri et id non regenerationibus querit

quomodo potest homo renasci q.d. est im-
possibile de sene iuvenem fieri.
Job vii° Dies mei velocius tran-
sierunt quam a texente tela succi-
ditur et consumpti sunt absque ulla
spe. Sed cum Christus dixit ei rabi et qo
discipuli sic credere dicitur magistri ut
dicit philosophus cum est solucio. Insolu-
bilio(?) duos modos dicitur duo modo
cum contradicitur magistro alio-
rum ut dubitatio discipuli elucidetur
iuxta hoc quod magister docuit et hoc
sine proponit iste sicut homo addu-
cens inconvenientis ex dispositione
q.d. Numquid potest in ventrem matris
sue iterato introire et renasci
et quia carnalis erat carnaliter
intelligebat. Prima Cor. ii° Anima-
lis homo non percipit ea que sunt spiritus
Ratione quod iste sub dubio proposuit
in conveniens maximam(?) spiritus reverenciam
quam habebat ad Christum quia ut dicit
Crisostomus lucidiorem doctrinam querebat.
Christus autem patienter sustinens eius
ignoranciam benigne ei videt api-
cius ei magis modum regenerationis
tribuens cum quod non de generatione
carnali sed spirituali loqueretur. Unde
sequitur Respondit Jhesus Amen amen
dico tibi nisi quis renatus fuerit
ex aqua et spiritu non potest introire
in regnum dei q.d. non de carnali
generatione loquor sed de nova quod
que est per aquam et spiritum sanctum. Et
notate quod idem est introire
quod supra dixit videre ut dicit
glosa qui enim intrat videt et qui
videt intrat. Unde nisi quis re-
natus fuerit ex aqua spiritus baptismi
exterius abluente et spiritu sancto i. gratia
spiritus intus mundante et intel-
lectus qui habet operacionem
baptismi non potest introire in regnum
dei q.d. non intelligendo de natura

que est in nature sed que est ex
aqua non enim intelligo de natiuitate
que est ex carne sed que est ex spiritu
sancto quoniam illa carnalis et manifesta
est ista spiritualis et occulta ideo
sequitur quod natum est ex carne
caro est et quod natum est ex
spiritu spiritus est ideo sicut generatio
ex carne carnalis est ita generatio
ex spiritu spiritualis est supra primo quod
non ex sanguinibus neque ex voluntate
viri etc. hec tamen est spiritualis sed etiam
occulta et ideo non debet mirari
Nicodemus carnalis si non intellexit
propter quod dicit non mireris quia dixi
tibi oportet vos nasci denuo quia
tu non intelligas spiritus ubi vult
spirat dando gratiam ubi vult et ubi
vero cum vult inspirat et que vult
indurat et vocem eius audis
in predicatoribus Matth. x° non
enim vos estis qui loquimini sed etc.
sed nescis unde veniat aut quo vadat
... Job ix° si venerit ad me
non videbo eum et si abierit non
intelligam sic est omnis qui na-
tus est ex spiritu sancto spiritualis et
occultus est Rom. vi° Consepulti
enim sumus cum illo per baptismum in mor-
tem sicut sepultura et mors
et vita spiritualis ita etiam regeneratio
qo sic queritur primo de hoc quod dicit
nisi quis renatus fuerit etc. contra
si hoc esset preceptum ergo nullus potest
salvari nisi sit baptizatus ex aqua
et spiritu sancto contra multi iusti sunt
qui non baptizati sunt. Item multi
sunt qui habent fidem et morte
preveniuntur sed dicitur infra eodem
qui credit in filium habet vitam
eternam ergo licet quis non bapti-
zaretur dummodo credat in filium
adhuc salvabitur quod si non est
preceptum ergo male dicit quod non

potest intrare in regnum dei quia
intelligere hic accipitur pro visione pura
unde est triplex baptismus fluminis et sangui-
nis flaminis ergo quod secundum legem quem
omnes tenentur baptizari quia preceptum
est; si autem intervenit impossibilitas
tunc autem est quod sine baptismo fluminis
vel sanguinis autem non si potest supplet
illum baptismus qui est per possibilitatem si non
non est tunc impossibilitas non excu-
sat nec facit ut talis salvetur
non propter transgressionem precepti sed propter
maculam originalem que deleta
non est per ipsum etc. patet quod
illi qui habent fidem formatam
salvantur cum morte preveniuntur
qo Item queritur utrum ex tunc fuit necessarium
baptismum quod sic videtur quia tunc
promulgata fuit sententia quod
sine baptismo non esset salus. Item
si tunc non fuit institutus quando ergo
fuit institutus videtur magister Hugo
et distinguit triplex tempus quia
quoddam in quo cucurrit circum-
cisio tamen ut ante adventum Christi
quoddam in quo baptismus tamen ut
post manifestationem eius quoddam
in quo utrumque ut tempore medio et
tunc habebat effectum circumcisio et de
tempore illo non esset necessarium baptismum
nec dubium hec sententia promulgavit
regenerationibus necessitate sed quod-
cumque esset renovavit. Quanto
ad hoc quod tunc queritur quando fuit
baptismus institutus videtur quod
materialiter tamen baptismus fuit Christus
formaliter quando resurrexit et forma
dedit sed vel effective quando passus
fuit ~~et formaliter quando resurrexit~~
~~et forma dedit sed vel effective~~
~~quando passus fuit~~ quia inde habet
virtutem sed finaliter tamen quando illud
predixit et vocaliter ut hic nisi quis
renatus etc. Item queritur de hoc
qo

quod dicitur quod natum est ex car-
ne caro est quod nascitur ex spiritu spiri-
tus est ergo filius homo generat filium hominem
quod maior est pater ergo sequitur
peccatorem. Item quod nascitur ex
spiritu spiritus est ergo quod nascitur
ex deo deus est sed omnes filii
ex deo nati sicut dicitur primo Johannis
ergo filii dei. Videtur quod hec in-
telligendum est prout quod nasci-
tur ex carne generante scilicet homine qui carna-
lis est carnalem filium. de spiritu est
spirituale. quod obicitur de uno secun-
dum quod carnaliter generat et non
generat filium carnalem sed progenitus
est homo quod persona non tamen
homo quod est generacionis principium
ex verbis augustini de generacione mundi
quod generat granum in paleis.
quod dicit de spiritu illud dicit
non per essenciam sed per conformitatem et ad-
herenciam. Prima Corinthiorum vi qui adheret
deo unus spiritus est cum illo. Vel
quantum ad hoc quod dicit spiritus
ubi vult spirat ut contra. Beda
dicit quod debet cogitari tempus co-
gnicionis inspiracionis spiritualis.
Crisostomus videtur quod hic dixit de ven-
to quia homo non habet cognicionem
generacionis multo minus spiritualis na-
tivitatis. Beatus Augustinus istam exposicionem
respuit quia bene scit ho-
mo unde venit ventus meridie et
tendit in septentrionem. Ideo exponit
de spiritu sancto quod homo dicitur nescire un-
de veniat aut quo vadat. Ricardus
est tamen in verbo non dicit nescit
unde veniat quia bene scit sive
per fidem et corpore unde venit
sed nescit unde veniat id est ad re-
tribuendum ipsa bona que
homo gessit vel ad augendum
meritum nescit quo vadat id est
longe non recipimus vel ipse illico

redditum. Ideo dicit Beda quod
sit timendum tamen cum accesserit
et cum abierit. Videtur Nicodemus h
hic tamen tam secundum modum intelligendi
hanc regeneracionem spiritualem quam
non habebat Nicodemus ideo dubitat
et querit unde dicit. Vel Nicodemus
et dixit ei quomodo possunt hec fieri
et in hoc notatur diligencia in Nico-
demo quia non cessavit querere
donec intelligeret. Crisostomus si iudei au-
dissent statim credentes recces-
sissent et ideo inceptum adhuc plenius
exortem quia motus est per intellectus
captivacionem et fidem. Ideo humi-
liat eum dicens. Tu es magister et doc-
tor tu es magister in israel et hec igno-
ras q.d. te doctorem magnum
reputas et tamen ignoras fi-
dei inicia. Glosa secundo Cum debeas
magister esse spiritus tempus unum in di-
gitis ut vos doceam que sunt
eterna exponendi sermone dei q.d.
si vis intrare oportet te humiliari
et credere quia si hec non credis
nec maiora intelligere poteris.
Ideo subiungit Amen amen
dico tibi quia quod scimus lo-
quimur i. ego et mei apostoli et
hic dicit glosa vel nos pluraliter
ut sum tamen in unitate et quod
vidimus testamur. Iustinus vero ego
quod vidi apud patrem meum
loquor et ita credendum esset
in sed tamen nos non creditis. Ideo
subest et testimonium nostrum non accipitis.
Infra eodem ego veni in nomine
patris mei et non accepistis me
et si non accipitis me unde quod
dixi neque creditis multo minus
in magnis. Ideo subest si terrena
dixi vobis et non creditis quomodo
si dixero vobis celestia credetis
q.d. nullo modo et ideo modus intelli-

est presidem credere maiora quasi
pervenire ad sublimia / Secundum Crisosto-
mus tamquam parvulis in christo lac vo-
bis potum dedi non escam quia aut
lac non susciperent quod escam susci-
pere possent. Eo enim dicitur patet
quod regnum dei est naturale et spiritualis
et occultum et quod nullus potest intra-
re nisi credat hic est vita quod dicit
quod dixi terrena dixi vobis et
que sunt ista terrena quia totum
est spirituale quod locutus est in
terram / videtur enim adhuc quod terrena
que dixit sunt illa que dixit
de spiritu i. de vento / Secundum augustinum exponit
de solutione templi quod predixit
factum iri secundum hoc quod dictum erat
sive intelligitur de templo materiali
sive de corpore et quod dictum non
suprtum est potest videri aliquod quod bre-
vitat ea que predicta sunt non
absolute sed quia prima sunt etiam
respectu dicendorum / Et nemo ascen-
dit in celum / postquam eius de-
terminavit salutis viam hic determinat
salutis principium ut per hoc plene
satisfaciat nicodemo querenti quo-
modo illa possunt fieri et describit hic salutis
principium hoc ordine primo de ea
quod est principium salutis secundo quibus
modis salvandi i. et sicut moy-
ses etc. quod non movet ad salvandum
i. sic enim / deus principium salutis
nobis est ille qui per solus intrare
in regnum dei potest et omnibus pollicetur
et hic est christus dominus hoc dicit Et nemo
ascendit i. nemo habet virtute ascendi
illuc nisi qui descendit pars superior
humanitatis filius hominis qui est
in celo propter etiam in temporalem
dicitur quod omnes qui ascendunt ascen-
derunt debeat potentia ascende-
ndi et descendendi dicitur / ad ephe-
sios qui descendit ipse est qui et
ascendit super omnes celos ut im-

plet omnia sed de existencia eius
in celo super omnes unigenitus filius
qui est in sinu patris enarravit
ipse est qui fecit ascendere de mor-
te ad vitam / Justus enim si filius
vos liberaverit vere liberi estis / Et sic-
ut moyses / hic tangit secundum quod filius
dei sumpsit passionem unde dicit
sicut moyses exaltavit serpentem
in deserto / numeri xx primo fecit
moyses serpentem eneum et posuit
pro signo quem percussi aspicientes
sanabantur ita exaltari i. crucis
patibulo extolli oportet i. oportunum
et utile est filium hominis i. me
ingenitum sum filius hominis et est
serpens tocius ubi / nicodeme di-
xi tibi quod obstupe quia ego sum
deus natura virtute ipsa factus
net est deus meum como quo
est cum celis qui magna operantur
et in virtute passionis mee perpe-
tem eneum figurate habet bap-
tismus virtute talem quod regnet
in mea eterna et liberet amorsibus
demonum sicut serpens moysi li-
beravit amorsibus serpentem et quod
nicodemus magister fuit in lege / Ideo
de lege induxit exemplum ut ostendat
legem esse umbram huius mi....
et in cessare debebat patente
veritate in aut filius typi ad-
veritate signatum hoc est secundum
crisostomum quod sicut serpentes venenati
nocebant et serpens eneus
erat in nimis pervius venenio
ita et demones qui nocent ve-
neno peccati et malicie pleni
sunt christus non serpens eneus
fuit exaltatus in patibulo ut
aspicientes aspectu morsibus
sanarentur ita christum operatur
pati exaltari in cruce ut omnes
aspicientes eum aspectu fidei
curarent amorsibus demonum
sicut sequitur ut omnis qui credit

in ipsum vera fide non periit morsu
serpentis i. demonum sed habebit
vitam eternam in re et sicut in deserto
simulacrum intuentes serpentis vitam habebat
temporalem unde sicut serpens erectus
signum fuit ita vita temporalis signum
est vite eterne. Cap. iii°. Non dixit
manifeste ego deo crucifigendus
quod adveniret typum [illegible]
ut discipulis contemporis testimonium
ita ut scias preter expressum quod cum
nulli noceret sed salus est multis
sed quia obscure locutus est dominus
ut palam faciat replicat illud
idem assignans cum passione
sue effectum scilicet patris sui dilectionem
generis humani unde dicit Sic enim
deus dilexit mundum. Hic tan-
tum scilicet tanto mones ad salvan-
dum et hec fuit immensitas di-
vini amoris ad hominem perditum
unde dicit Sic enim etc. Cap. iii° q.d.
ne mireris quod ego deo exaltari
ut nos salvem. Sic enim deus pa-
ter deus caritatis dilexit dilectione
gratuita mundum i. hominem ad
imaginem dei factum ut prius in
deus et daret filium quod non
faceret quis parvulo aut pristo
quis moritur vix pro bono quis
auderet mori. Oportet igitur exaltari
filium hominis sic enim i. tam vere
tam fideliter deus dilexit mundum
i. omnem creaturam quia omnis crea-
tura quodammodo respondit per
passionem et tunc absoluta ab
obligacione corruptionis sibi do-
minantis propter peccatum ade licet adhuc
subiaceat servituti illius usque in
diem universalis iudicii unde Ro.
viii° Nam expectatio creature re-
velacionem filiorum dei expectat
vanitati enim creature subiecta est
non volens sed propter eum qui
subiecit omnia in spe quia et ipsa

creatura liberabitur a servitute cor-
ruptionis in libertatem filiorum
glorie dei. Scimus enim quod omnis crea-
tura ingemiscit et parturit usque
non alienum unigenitum non de multis
unum sed ad quem totam spectat heredi-
tas primam qui totum patris affectum
possidet indivisum dare ipse [illegible]
Eph. ii° Deus qui est dives in
misericordia propter caritatem suam nimiam
qua dilexit nos et cum essemus
mortui peccatis convivificavit nos
in christo. Si autem minima quod plus
deo [illegible] Rom. viii° Qui proprio filio non
pepercit etc. daret unigenitum pro
nobis omnibus quantum ad sufficientiam
sed quantum ad efficaciam pro electis
et credentibus in morte ut qui
mortui sunt vivificavit in
vitam eternam. Ideo subdit ut omnis
qui credit in eum viva fide per dilectionem
operantem non pereat morsu serpentis
per mortem temporalem unde alias
non valet passio non credenti-
bus in eum quia sicut dicitur Hebr.
xi° sine fide impossibile est pla-
cere deo. Hic incidit questio de hoc
quod primo dicit Nemo ascendit
in celum etc. cum omnes sancti
ascendunt et tamen nullus
descendit de celo etc. Item corpus christi ascendit
in celum et tamen non descendit
de celo. Ergo etc. Item obicitur de eo
sed hoc intelligitur de christo aut intelligitur
secundum naturam divinam aut humanam
secundum humanam non quia illa non des-
cendit de celo et patet cum hic loque-
batur non erat in celo. Secundum vero
divinam non potest quia non ascendit
quia maior esse non potuit nec
locum mutavit. Videtur quidam
quod ex textu habetur non tamen conve-
nit christo qui est caput immo toti
corpori et illi omnes et soli
descendunt sed hoc non potest stare
quia corpus christi non descendit de celo

ipse tamen intelligendum est quod
ascendere hic dicitur ipsa anima non
anime data et solus Christus potuit
quod obicit de corpore respondet
augustinus quod non obstat quia corpus
est tamquam indumentum. Sicut ab
descendat induitur demonice et as
cendat vestitum non e[st] ascendit idem
qui descendit et est in proposito et quia
filium quem iam hoc dicitur. Sicut quod
in illa ratione tria dicuntur de una
hypostasi ascendere quoniam et de
scendere ratione descendendi ratione
divine relativa ad humanam quam se
humiliavit assumendo carnem
esse vero modo ut erit filium diu
pure et non potest totum retorqui ad
qo unam hypostasim istum qui de celo
descendit. Quod dicitur sicut moyses ex
altavit etc. exaltare eum expri
mat passionem non dixit pendere
in cruce ita quod a pueris loq
ueretur. Videlicet quod deus revelat
passionis mysterium nicodemo ut
honestum ne homo ad hunc car
nalis despiceret et horreret
ideo dixit exaltari et non suspen
di ut credibile ut fidem adhi
beret. Ideo per signum precedente mira
bile passionis effectum mirabile
insinuat ut etiam secretum ut car
nis haberet et ideo non explanat
sed relinquit locum medium et per hec
presistendi et ad domini intellectus
pervenienti. Item ergo est de hoc
quod dicitur omnis qui credit in eum
non pereat ergo nullus qui habet fidem
dampnabitur quod falsum est si tu
dicas quod intelligitur de fide formata
ergo filium hec nullus qui habet fidem
formatam potest dampnari. Augustinus quod hic
loquitur de fide vera aut fides
excludit fictionem duplicem. Fides
enim est ficta aut quia credit
et non amat aut quia credit

et amat sed non perseverat. Vera igitur
fides est que credit et amat et
perseverat et omnis talis salvabitur.
Non enim misit deus filium postquam
e[x]tra declaravit que sit salus
dei et quod salutis principium. Hic
ibi declarat quod est salutis nostre
impedimentum et ostendit primo quod impe
dimentum salutis nostre non est ex parte
dei. Secundo quod est ex parte defectus
fidei ibi qui credit in eum tertio quod
est defectus ex parte boni operis ibi
et hoc est iudicium. Ostendit ergo quod
non est ex parte dei circa dampnationem
cum dicit non enim misit deus
filium suum in mundum ut iudicet
mundum scilicet sententia condempnationis
sed ut salvetur salute gratie et glorie
mundus id est homines in mundo. Pro
pter hoc predictum in primo adventu
venit dei filius ut medicus
ad sanandum infirmos. Mattheus ix non
est opus valentibus medicus sed
male habentibus etc. In secundo adventu
veniet iudicare bonos et malos
ysaias iii° stat ad iudicandum dominus
et stat ad iudicandos populos. Et
ideo primus adventus comparatur
rori. Osee ultimo ero quasi ros
et israel germinabit quantum ad secundum com
paratur igni et sulphuri. Mattheus xx
iiii° sicut fulgur exit ab ori
ente et apparet usque ad occidentem
ita erit adventus filii hominis. Qui
credit in eum hic tangit secundum scilicet dap
nationem et iudicium venire ex parte
defectus fidei et hoc ostendit primo quod
qui credit non iudicatur sed qui non
credit iam iudicatus est. Propter hoc
dicit qui credit in eum non
iudicatur in eum hoc est in dei
filium non iudicatur. Iohannes v° in
iudicium non veniet sed transit
a morte in vitam vel aliter con
tinuatur potest aliquis dicere
quomodo salvat Christus. Respondet per fide

in ipsum vera fide non periit morsu
serpentis i. demonum sed liberatur. Sicut
vita eterna invenitur sicut in deserto
similiter intuitu serpentis vita temporalis
temporalem unde sicut serpens erectus
signum fuit et ita vita temporalis signum
est vite eterne. Ergo quare non dixit
manifeste ego deo crucifigendus
quod advenerit tempus. Consuetudo
ut dixitis contorquendi testimonium
ita ut scias prophetice exitus quod cum
nulli noceret sed salus esset multis
sed quia obscure locutus est dominus
ut palam fierent replicat illud
idem assignans causam passionis
sue efficaciam scilicet patris sui dilectionem
generis humani unde dicit Sic enim
deus dilexit mundum. Hic cau-
tum sed vero mones ad saluta-
rium et hec sunt in mensura bo-
nitatis amoris ad hominem perditum
unde dicit Sic enim etc. Ergo quod
ne mireris quod ego deo exaltari
ut nos salvemur. Sic enim deus pa-
ter deus trinitas dilexit dilectione
gratuita mundum i. hominem ad
ymaginem dei factum ut filius suus in
[illegible] daret filium quod non
fecit quis pannico aut pincerno
suus moriturum pro bono quis
audet mori oportet igitur exaltari
filium hominis Sic enim i. tam vere
tamen fidelis. deus dilexit mundum
i. omnem creaturam quia omnis crea-
tura quodammodo respondit per
passionem etiam [illegible] absoluta ab
obligatione corruptionis sibi do-
minantis propter peccatum ade licet adhuc
subiaceat servituti illius usque in
diem universalis resurrectionis unde ro-
manos 8 expectatio creature re-
velationem filiorum dei expectat
vanitati enim creatura subiecta est
non volens sed propter eum qui
subiecit omnia in spe quod et ipsa

creatura liberabitur a servitute cor-
ruptionis in libertatem filiorum
glorie dei scimus enim quod omnis crea-
tura ingemiscit et parturit sim-
non alienum unigenitum non de multis
unum sed ad quem totam spectat heredi-
tas paterna qui totum patris affectum
possidet indivisum daret ipse gratis
Ephesios 2 deus qui est dives in
misericordia propter caritatem suam nimiam
qua dilexit nos et cum essemus
mortui peccatis convivificavit nos
in christo. Ro. autem nimia est plus
etc. Ro 8 proprio filio non
pepercit etc. daret unigenita pro
nobis omnibus quantum ad sufficientiam
sed quantum ad efficaciam pro electis
et credentibus in morte ut qui
mortui sunt vivificarentur in
vitam eternam. Ideo subdit ut omnis
qui credit in eum viva fide per dilectionem
operantem non pereat morsu serpentis
per mortem et temporalem unde aliis
non valet et passio non credenti-
bus in eum quia sicut dicitur ad Ebre.
xi sine fide impossibile est pla-
cere deo. Sic incidit questio de hoc
quod supra dicit Nemo ascendit
in celum etc. contra omnes sancti
ascendunt et tamen nullus
descendit. Responsio: item corpus christi ascendit
in celum et tamen non descendit
de celo. Responsio. item obicit: de hoc
si hoc intelligitur de christo aut intelligitur
secundum naturam divinam aut humanam
secundum humanam non quia illa non des-
cendit de celo et patet eciam hic loque-
batur non erat in celo secundum vero
divinam non potest quia non ascendit
quia minor esse non potuit. Ne-
scimus mutavit ubi. Dicendum
quod ex tempore hoc non tamen consi-
deratur christus qui est caput ymo totum
corpus et ecclesia omnes et soli
descendunt sed hoc non potest solvere
quia corpus christi non descendit de celo

ipsa intelligendum est quod
ascendere hic dicitur ipsa unitio non
aliunde data. Tercio solvit Christus potuit
quod obicit de corpore. Respondet
Augustinus quod non obstat quia corpus
est tamquam instrumentum. Item si ab
descendat unitas demonice et as-
cendat necessitas unione assistencie idem
qui descendit. Tercio est in proposito ex quo
sequitur quia nam hoc dicatur. Vel quod
in illa ratione tria dicuntur de una
ypostasi ascendere que in te (?) et ratione
humane nature descendere ratione
divine relata ad humanam quia se-
cundum liciam (?) assumendo carnem
esse non merito ut erat secundum divinam
naturam et non potest communicari retorqueri ad
unam ypostasim. Item quod de hoc
Sicut quod dicitur sicut Moyses ex-
altavit serpentem et cetera. Cum expri-
mat passionem non dixit pendere
in cruce ita quod aperte loque-
retur. Ratio quia Dominus revelat
passionis misterium Nicodemo ut
honestum ne homo adhuc car-
nalis despiceret et horreret.
Ideo dixit exaltari et non suspen-
di ut credibile ut fidem adhi-
beret. Item per signum precedente mira-
bile passionis effectum mirabile
insinuat ut etiam secretum ut car-
nis hic et ideo non explanat
sed reliquit locum inquirendi et prophetie
persistendi et ad dominum intellectus
promerendi. Item quero est de hoc
quod dicit omnis qui credit in eum
non pereat. Ergo nullus qui habet fidem
dampnabitur quod falsum est si tu
dicas quod intelligitur de fide formata
ergo secundum hoc nullus qui habet fidem
formatam potest dampnari. Responsio quod hic
loquitur de fide viva aut fides
excludit fictionem. Unde fides
enim est ficta aut quia credit
et non amat aut quia credit

et amat sed non perseverat. Vera igitur
fides est que credit et amat et
perseverat et omnis talis salvabitur.
Non enim misit deus filium. Postquam
evangelista declaravit que sit salus
divina et quod salus principium. Hic
in medio declarat quod est salutis iure
impedimentum et ostendit primo quod impe-
dimentum salutis iure non est ex parte
dei. Secundo quod est ex parte defectus
fidei ibi qui credit in eum. Tercio quod
est defectus ex parte boni operis ibi
et hoc est iudicium. Ostendit ergo quod
non est ex parte dei circa dampnacio-
nem dicit Non enim misit deus
filium suum in mundum ut iudicet
mundum sed [illegible] condempnacio
sed ut salvetur salute gratie et glorie
mundus id est homines in mundo. Pr-
imo venit predictum in primo adven-
tu venit dei filius ut medicus
ad sanandum infirmos. Luce v° non
est opus valentibus medicus sed
male habentibus et cetera. In secundo adventu
veniet iudicare bonos et malos.
Ysaie iii° stat ad iudicandum dominus
et stat ad iudicandos populos et
ideo primus adventus comparatur
rori. Ezechielis ultimo ero quasi ros et
iste [illegible] quod celum secundo com-
paratur igni et sulphuri. Mathei xx
iiii° sicut fulgur exit ab ori-
ente et apparet usque ad occidentem
ita erit adventus filii hominis. Qui
credit in eum hic tangitur secundum scilicet dap-
nacio et iudicium venit ex parte
defectus fidei et hoc ostendit per hoc quod
qui credit non iudicabitur sed qui non
credit iam iudicatus est. Propter hoc
dicit qui credit in eum non
iudicabitur in eum hoc est in dei
filium non iudicatur. Iohannis v° in
iudicium non veniet sed transit
a morte in vitam vel aliter con-
tinuatur potest aliquis dicere
quod salvat Christus. Respondet per fidem

Iam qui credit in eum fide operan-
tem per dilectionem non iudicatur. iudi-
cio condempnacionis. qui autem
non credit. i. qui discredit fide hereti-
cus aut infidelis cum non credidit quia deprehensus
i. iam habet causam sue condempnacionis
scilicet peccatum infidelitatis vel iam iudica-
tus est. i. iam incipit sua dampnacio
Iam sicut dicit Augustinus ipsum di-
credere in penitenciam supplicium
est extra lumine esse sed semper
maximum habet supplicium. Tobie
quinto quale michi gaudium erit qui
in tenebris sedeo et lumen celi non
video. Quia non credit in nomine
unigeniti filii dei. i. in unigenito
filio dei nominabili nomine aut
filii dei in quo solo est filius est id est
nequam credere oportet. Actuum iiii
non est in alio aliquo salus non-
enim aliud nomen sub celo datum
et ideo qui in nomine nostro eum non
credit iusto dampnatus est. Hoc est
autem iudicium. Hic causa ... scilicet quod
impedimentum salutis sue et dam-
nacionis sue causa iudicium est ex
parte defectus operis boni racione
cuius refugiunt salutem unde de
hoc autem est iudicium glossa i. causa
iuste dampnacionis cum iam sub-
iacent fideles qui iam preferunt
tenebras meliores. Quia lux
venit in mundum. i. Christus qui illuminat
omnem hominem venientem in hunc
mundum. Et dilexerunt homines
magis tenebras quam lucem. i. tenebras
frigidas et obscuras. i. peccatorum
ille tenebras ut statum infidelitatis
quam supra lucem sanctitatis et veritatis.
Dicitur autem Christus lux quia illuminat te-
nebras et tenebras infidelitatis
et ignorancie fugat. Iohannis viii°
ego sum lux mundi. Qui sequitur
me non ambulat in tenebris
supra. Iohannis primo tenebre transferunt

tenebras transferunt et lumen dei iam
venit. Item lux in fecunditate et
frigiditatem facit. Item quia
fit per presenciam lucis. Item lux
confusum et inordinatum ordinat
et ornat. Unde dicit Dyonisius de
celesti ierarchia omnes hos
effectus habet lux. quare veniens
victor humani seculi. Christus veniens
in mundum per suas aspiraciones
et tamen homines diligunt te-
nebras que oppositos habent
effectus et ideo inexcusabiles sunt
quia sicut dicit Augustinus qui in ab-
sencia lucis in tenebris sedet
fortassis remissionem habebit qui
autem in presencia lucis tenebris
adheret perverse mentis et litigiose
argumenta peccatum defert et quia
racio huius creaturis est defectus
boni operis. Ideo subiungit erant
enim mala eorum opera et ideo tene-
bras dilexerunt. Quia autem malum
opus sit causa fugiendi lucem
hoc ostendit. Omnis enim qui male
agit odit lucem. i. refugit
doctrinam veritatis. Job xxiiii° oc-
culus adulteri observat caliginem
et non venit ad lucem. i. ad cuius
manifestacionem ut non arguantur
opera eius. i. manifestarentur
absque luce esse mala quia homo
cum venit homo non peccator ad lu-
cem. i. ad Christi doctrinam vel
consideracionem videt in speculo
suas feditates et ideo non venit
ad lucem sicut dicitur de muliere
turpi quod nunquam se respicit
in speculo quia deformis. Item ad
lucem racionis vel sue discussio-
nis vel predicacionis vel confe-
ssionis non venit peccator quia
ibi sua nequicia detegitur. Ephesios
v° nolite communicare operibus in-
fructuosis tenebrarum magis

aut verecundie que eciam in occul
to sunt ab ipsis turpe est dicere
Anima aut que arguuntur aliene
manifestantur. Sed econtra bonum opus
ducit ad lucem. Io. sibi eciam ac
facit veritatem .i. opera vere stabilia
et permanencia venit ad lucem
.i. ad christum ~~devocionis vel consideracionis~~
operum vel tocius discussionis vel
manifestacionis ut alii eius opera
edificentur et deus glorificetur. Mathei v°. sic
luceat lux vestra etc. Et in eodem
neque accendunt lucernam et po
nunt eam sub modio sed super can
delabrum ut luceat omnibus qui
in domo sunt quia bona opera
lux sunt. Sed sunt duo sub ut
manifestentur opera eius scilicet quia
sunt bona. sic paulus venit
ad iohannem et petrum et contulit
cum eis de predicacione sua ne
in vanum cucurrisset. Galath. ii°
vel ut manifestentur opera eius
aliis quia facta .i. secundum dei voluntatem
vel cooperacionem vel aliter. Qui facit
veritatem vite et iusticie et doctri
ne venit ad lucem glorie ut ma
nifestentur opera eius scilicet aut
coram christo quia in deo sunt facta
quod patet ex sanctitate et auc
toritate. quod opera eius sunt in
deo. hic primo incidit questio de hoc
quod dicit quod non misit filium
suum ut iudicet mundum contra
hetur. Iohannis quinto pater omne iu
dicium dedit filio. Responsio est adven
tus domini primus et secundus primus
tunc sedis iusticie primo venit
ad propiciandum non ad iudican
dum. sed in secundo venturus est ad
iudicandum. Item queritur de hoc
quod dicit qui non credit iam
condempnatus est. deus non iudicat iudi
candos et infideles iam sunt
iudicati ergo in die iudicii

non iudicabuntur. sic dicas quod iam
iudicati sunt multo plures et mali
christiani. Responsio secundum est iudicium pre
punicionis et isto omnes mali
iudicantur quia non est defectus
peccati sine defectu iusticie maxime
infideles quia infidelitas maximum
peccatum est. sibi eciam est iudicium ex
treme discussionis et isto non
iudicabuntur infideles et est iudi
cium future retribucionis primo
iudicantur omnes mali secundo mediocre
boni et mali tercio omnes boni
et mali. Ergo infidelis iam iu
dicatus est vel secundum expectacionem
vel quia non iudicabitur per discussionem.
Item obicitur de hoc quod dicit omnes
homines male facere desiderant
sicut et bene etc. Sed malicia operis non
inducit odium boni quoniam luce
vero quod lux duplex. Sed conspi
cit bone effectus primum secundum que
primam cognicionis etc. Manifesto
oditur aut racione effectus si
quia est turpe manifestum
quia omnes mali abhorrent.
Io. et lucem qua adhuc effam
continue in anima alicuius mali
deficiendo. Item obicit Aug. si qui
male agit non venit ad lucem
ergo nullus unquam peccator con
vertitur ad fidem. Responde quod qui
dilexit manere in malo opere ad
lucem non venit sed si incipit
malum odire cum primo ad
lucem veniet etc. veniunt pecco
res per contricionem. Post hec venit
ihesus postquam manifestaverunt
se discipulis miraculis virtute signo et
audicionibus verbo hic manifestavit
se regnacionis sacramento recipi
endo iudeos ad baptismum. Et quia
tamen discipulis quam Io. baptista Io
primo introducitur et Iohannes

purificacio pro desponsacione excellentis-
castitatis quod est sanctum est quod quo deo quoris
cuiuslibet et inter Iohannis discipulos ergo
purificacio per baptismum per quem Iudeis se
manifestat unde dicit post hec id est post
predictas manifestaciones venit Ihesus
et discipuli eius in Iudeam terram
ut scilicet discipulos suos instrueret faceret
per baptismum unde sequitur et illic demora-
batur cum eis scilicet discipulis et bap-
tizabat sequitur erat Iohannes et testimonium
perhibuit / supra in primo super que
intrat spiritum descendentem hic est quod
baptizatur id est intra interius confessio
vel glorificacio sive laudacio et
sequitur etiam sine causa quod ex pluribus
consistere quia est confessio de
peccatis et laudis et gratiarum actio de
perceptis beneficiis de primo dicitur
in psalmo dixi confitebor contra me
sanctum / et est primo confitebor tibi do-
mine rex vel de tercia / tercio primo be-
nedicite deum celi et coram omnibus
viventibus. De hiis tribus sequitur
ibi in primo / Gaudium et leticia in-
venietur in ea gratiarum actio et vox
laudis. Ideo hoc est in anima
post peccatorum confessionem ¶ Exultat
id est terram id est animam sic confitentem
tunc primo venit Ihesus et moratur
id est cum discipulis et baptizat venit
per gratie infusionem et moratur id est per bo-
ne vite continuacionem baptizat
per cordis contricionem et lacrimarum
effusionem Erant autem cum ipso
Ihesu discipuli eius id est mores gestus
et actus et sermones disciplinati
et ordinati talem cum non manet
Ihesus id est salus in anima nisi fir-
miter custodiantur ex tunc spiritu-
disciplina sic ergo baptizat Ihesus
in Iudea et quia non solum ipse bap-
tizavit beatam personam est scilicet Io-
hannes hoc dicit erat autem Iohannes
baptizans in Ennon iuxta Salim

quia aque multe erant illic
Salim fuit castrum Melchisedech
sicut dicit / ad cetera unde / Erat autem et
Iohannes baptizans id est subiungitur
quia aque multe erant illic
Unde dicit quia baptismus Iohannis tan-
tum erat in aqua / Matthei tercio / Ego
baptizo vos in aqua dicebat
Iohannes in hoc quod Iohannes typum
prelati qui habet officium baptizandi
predicandi confessiones audiendi
licet parum adimpleant illud
officium ¶ Baptismus autem iste debet
fieri in Ennon iuxta Salim
et non nisi per fontis castitatis in quo
notatur habundancia et continui-
tas doloris per quam fit ablucio
peccati unde Augustinus semper de peccato dole-
as et non doluisse doleas Ennon
est iuxta Salim que inter-
pretatur respiciens quod est cautela in
quo notatur quod dolor de peccatis
preteritis debet esse cum cautela
de futuris et talis penitencia vera
est unde Augustinus / sic describit penitenciam
¶ Penitencia est peccata preterita deflere
et flenda iterum non committere
Alibi dicit Augustinus ¶ Inanis est
penitencia quam sequens coinquinat
culpa sic est in Ennon iuxta
Salim id est in dolore continuo et
cauto proposito fit baptismus id est pe-
ccatorum ablucio quia ibi sunt aque
multe lacrimarum et gratiarum quibus
peccata lavantur non enim potest Ennon
esse sine aquis multis id est dolor
magnus sine lacrimis fontis et
tristicie lacrimarum saliat continue
et veniebant intrei ad Iohannem
in Ennon et baptizabantur ab eo sic
ad prelatum qui est in penitencia multi
veniunt et baptizantur id est mundantur
ab eo quia talis doctrina libenter
suscipitur unde Gregorius super Ezechielem

Adhuc ut fuerit ista s predictu
ut teneat. Ucte est altitudo di
uidi i tonandum eius. Johannes fu
erat missus ancilitam. Johannes et
maior erit quia non baptizabat. i. p
latus aut predicator preceptis sub
ditis non mundat sed sanctificant
ymo potius male ante i cum
Eccl. xxxiiij. ab immundo quid
mundabitur et amendace quod
bonis dicetur quod in ex culpa
vehement extendit. cum reverentia
ordinis petor honorit. Facta est
ergo questio hic introducitur ex dic
purificatione prius ergo que oritur
fuit a discipulis Johannis cum plebibus
judeos quod relicto Johanne baptiste
ibant ad Christum et quod dicitur facta e
ergo questio ex discipulis Johannis. Quoniam
abiqui turgitis origine eum
iudeis contradicentibus scilicet de pu
rificatione ubi scilicet esset maior pu
rificatio utrum scilicet in baptismo Johannis
vel Christi et de hoc eum discipuli Johannis
zelo invidie moti contra Christum
contendebant cum iudeis qui
erant baptizati baptismo Christi quoniam fere
opponebant Christus baptizatus est
alioquin ergo Johannes est maior eo dis
cipuli autem Johannis intendentes se p
ualere non posse ipsum Christum primum vi
dentes accusant eum sibi et vene
runt ad Johannem et dixerunt ei
in invidia concitati et tibi quod alt
terius auctoritate quod discipulus
eius quia tu ipsum baptizasti
sine etiam exaltasti eum subdunt
testimonium perhibuisti dans ei fa
mam quasi ignoto et imperfecto
ecce hic baptizat q. d. tuum officium
usurpatum sibi usurpat te pu
te quod est magnum in gratitudo
et presumptio et ut provocet eum

ad emulationem addunt Et omnes
veniunt ad eum te contempto scilicet
ad maiorem et meliorem baptismum
emulatione movebantur sicut fecit
Josue Numeri xi° dicentibus prophetantibus
dixit moysi domine mi moyses pro
hibe eos et moyses ait quare tu
emularis pro me Christus quilibet primo — 40
de hoc quod ihesus baptizabat
hoc dicitur est falsum quia dicitur infra iiij°
Ihesus non baptizabat sed discipuli
eius ergo est contradictio. Unde quod
ille faciat cuius auctoritate fit unde
facere hoc aliquid hoc est du
plex auctoritate vel quando ministerio Christus
baptizabat auctoritate sed eius discipuli
ministerio vel baptismus initium disci
puli autem eius extrinsece tunc est ergo
verum est hoc quod dicitur in propria
persona non baptizavit et videtur
quod debebat ut aliis preberet
exemplum et formam et modum. Unde dicendum
quod ipse aliis prebuit modum
et formam sed in propria persona non
baptizavit causa cautele erroris
et presumptionis erroris quia cre
didissent homines quod alii
qui non essent ab eo baptizati vel
baptizati non essent presumptionis ut
baptizati ab eo extollerent et despi
cerent baptizatos a discipulis
et perhibetur baptismus discipulorum. Item
cum Johannes baptista esset preparatorius
ad baptismum Christi et adveniente ueritate
cessaret umbra videtur quod Johannes
debuit cessare baptizare quo Christus
baptizare incepit. Unde quod cessavit
sed non statim et hoc fuit unde ex
ne videretur ei contrarius ne videre
in subito ne videretur indignatus
tulisse ne discipulos suos in
in invidiam et zelum mitteret

90 Item queritur quis baptismus pocior fuit
utrum Christi vel Johannis quod videtur Johannis quia
Christus fuit baptizatus baptismo Johannis ergo
etc. sicut nobilior fuit Melchise-
dech decimantibus Abraham eo quod de-
cimavit de baptismo. Item Christus non baptizavit
sed discipuli eius sed discipuli Christi
non erant maiores Johanne ergo nec
baptismus discipulorum Christi maior est baptismo
Johannis. Item queritur utrum baptismus ille
dabat graciam et videtur quod non quia ma-
gister *in sentenciis 4°* spiritus non dum erat
datus quia Ihesus non dum erat glo-
rificatus et si aliquis baptizatus fuisset
mortuus ante passionem Christi non in-
trasset regnum dei. *Sed contra magister*
Baptismus discipulorum ante passio-
nem Christi ... fuit sicut et baptismus
Johannis ... erat expers gracie
tamen *Beda* et Augustinus dicunt quod
baptizavit Johannes et rebaptizatum est bap-
tizavit Judas et non est rebaptizatum
unde dicunt quod baptismus iste ille
graciam dabat et eo nobilior quia
nobilioris efficacie quod ergo
obicitur quod Christus fuit baptizatus
dicendum quod baptismus *Johannis* nullum
omnino habuit in Christo effectum quod obi-
citur quod discipuli baptizabant dicendum
est quod exterius sed tamen in eo
baptismo Christus baptizavit interius non sic autem
in baptismo Johannis quod obicitur spiritus
non dum datus erat intelligen-
dum est de datione visibili quod
obicitur quod non evolaret baptizatus
mortuus dicendum quod verum hoc non
erat propter defectum gracie in baptismo
sed quia precium eius non dum solu-
tum erat et si obiciat quod
baptismus habet efficaciam a passione
intelligendum quod efficaciam habet
collacionis gracie a virtute divina
vel *in merito operante* a passione

non ianue ad regnum et ad apercio-
nem si non dum passus erat tamen
fides passionis erat presens vel re-
cens ... efficaciam habebat licet non
aperiendi ianuam tamen claudi ...
... Johannis posita est super Christi
et Johannis per baptismum purificatio et ex
hoc procedunt dubitacio hic po-
... dubitacionis declaracio facta ... dis-
cipulis requirentibus. Item de hoc
quod Christus est regnatio non ipse
et procedit hic omne primo Johannes
semper Christo postponit per considerationem
singularis humane ... se postponit et
in baptismo ... potentia ubi qui habet
sponsum ... in predicandi sapientia
vel qui desursum est ... in omnibus
gracie excellentia vel non enim adue-
... primo hoc semper humiliat
per considerationem singularitatis humane
contra discipulos volentes
quod se ipsum per baptismum magnificaret
propter quod dicit autem Johannes volens
... discipulos et dixit non
potest homo accipere quicquam nisi
fuerit ei datum de celo *Jacobi primo*
omne datum optimum et omne donum
etc. et ita tamen si ego ... hoc
non possum michi attribuere nisi quod
datum michi est et propterea hoc officium
non michi attribuo sed ... primo
Corinthios quarto quid habes quod non
accepisti. Ipsi vos michi testimonium
perhibetis quod dixerim non sum
ego Christus super primo et confessus
est quia non sum ego Christus sed
qui missus sum ante illum ...
vox ante ... *super primo* ego
vox clamantis etc. Sicut innuit
Johannes tres ... humiliationis
... prima est quia nichil habet
habet a se quod notatur ibi *non potest
homo accipere* etc. secunda est quia

nuncius est non dominus quod notatur
in non sum ego xpistus. tercia est quod
amicus est sponsi et non sponsus quia
non est eius dicitur Qui habet spon-
sam sponsus est. Ista eciam debet quilibet ministrorum
et maxime prelatus apud se recor-
dare cum subditi sui occasione ali-
quorum operum et miraculorum discipulorum
suorum voluerint eum extollere
sed quod nichil habet a se sed totum
a deo. Jaco. primo Omne datum optimum
vel Ecclesiastico quod primus est et non ex
vi sui et proditor esset si bona
domini sui sibi usurpasset. Luce 12
quis putas est fidelis servus
et prudens. Bernardus Fidelis es si nec
de innulta gloria domini tui et si non
exeunte a te tamen consenciente
a te inter manibus tuis adhere-
at contingat. Tercio quia amicus spon-
si est et non sponsus. Unde sequitur
Qui habet sponsam. Hic est sermo
ubi contra xpistus sibi sponsam in
potestate baptizandi quia cum bap-
tizare est cuius est regnare sed
qui habet sponsam ecclesiam quia quiete
quia est regnare gloriose propter quod
dicitur Qui habet sponsam sponsus
est et ex eo regnare potest et bap-
tizare. Tercio sponsa que est gloria
ut quia sibi soli retinet. Ysa. 42
gloriam meam alteri non dabo. primo
Thy. primo soli deo honor et gloria
vel aliter sponsa est que eciam quem
amat ut sponsus et. Unde ephesios
5° viri diligite uxores vestras
sicut et xpistus dilexit ecclesiam
et semetipsum tradidit pro ea ut
illam sanctificaret mundans lava-
cro aque in verbo vite ut exhi-
beret ipse sibi gloriosam ecclesiam non
habentem maculam. Hanc sponsam
zelat xpistus. Typus huius Zeli
Zacha. primo zelatus sum Jerusalem

et Syon zelo magno. Hanc sponsam
copulavit sibi xpistus duplici copula
primo in conformitate nature Ebre.
2° Nusquam angelos apprehendit sed
semen Abrahe apprehendit. Unde de-
buit per omnia fratribus assimilari
ut misericors fieret. Secundo in unitate vo-
luntatis. Unde dicit apostolus primo Cor. 6°
Qui adheret deo unus spiritus est
cum illo. Spiritus dehinc sponsus genu-
it xpistus filios verbo predicacionis.
Jaco. primo Voluntarie genuit
nos verbo veritatis. Jo. unde dicitur sem-
per primo et sicut bonus sponsus
exhibet sponsam suam hono-
rabilem victu et vestitu ita
xpistus ecclesiam. Ezech. 16 vestivi
te discoloribus et calciavi
te ianthino et cinxi te bysso
et indui te subtilibus et ornavi
te ornamento et in fine et orna-
ta es auro et argento et in fine
similam et mel et oleum comedisti.
De hac sponsa dicit qui habet spon-
sam sponsus est et cuius est rege-
re. Mea autem non est nunc in merere
sed potius gaudere tamquam
amici. Jo. sequitur amicus autem sponsi
qui stat per graciam et audit eum
per spiritum in tuam gaudio
gaudet propter vocem sponsi, id est ple-
ne gaudet sponsus iste sicut dicitur
est. Xpistus amici sponsi sunt prelati
quibus commissa est custodia spon-
se, id est ecclesie. Unde in persona Cant.
primo posuit me custodem in
vineis. Isti amici debent stare ex-
tenti ad superna perspectiva et
spe per contemplacionem. Unde Supra
primo stabat Johannes et ex discipulis
eius duo. Debent eciam audire
vocem sponsi, id est precepta domini
obedire ut tales fuit Jacob et
isti debent eciam gaudere propter voce

sponsi et sponse Cant. vltimo Que
habitas in ortis amici auscultant:
fac me audire vocem tuam. Vnde
totum gaudium prelatorum debet esse
de hoc quod sponsus loquitur ad sponsam
id est christus ad ecclesiam ad quam loquitur
tribus modis Primo per predicacionem
Secundo per beneficiorum largicionem tercio per
inspiracionem quarto per flagellacionem
et de hiis in ore domini Prouerbiorum primo Vocaui
et renuistis extendi manum meam
et non erat qui aspiceret despexistis
omne consilium meum et increpaciones
meas neglexistis Similiter quadruplici
locucioni sponsi debet sponsa
quadrupliciter respondere primo per auditorum
implecionem secundo per graciarum actionem tercio
per confessionem operacionem quarto per
vite emendacionem Vnde Job xiii
vocabis me et ego respondebo tibi Sed
audita quam vox sponsi et spo
se et tunc gaudio gaudet veraciter
et hic modo gaudebant Johannes
tamquam amicus non dolebat vt
in nidus Jo dicit In hoc gaudium
meum impletum est in hoc scilicet quod
christus amat et alloquitur ecclesiam
et in hoc debet esse totum gaudium
amicorum sponsi id est prelatorum scilicet de
honore et profectu ecclesie Vnde in canonica
Joh. vltimo maiorem horum
non habeo graciam quam vt audiam
filios meos in veritate ambulare
Sed ecce multi de amicis sponsi hodie
magis gaudent de augmento
pecunie quam de honore et profectu
ecclesie Illum oportet crescere me autem
minui Hoc optimum est signum
ne dileccionis cum aliquis gau
det de alterius exaltacione cum
sua depressione Vnde dicit Illum
oportet crescere in morte quia ex
altatus in cruce me autem minui
in amputato capite vel illum
oportet crescere in fama vt credatur
christus me autem minui vt qui ere
debar christus credar eius precursor Vel illum
oportet crescere in baptizando et in multo
discipulorum me autem minui quia baptismus
Joh. et discipulatus eius in proximo
cessare debeat Sed de christo amplius
debat amplicatione gaudebat
apostolus Phil. primo siue per occasionem
siue per veritatem christus annunciatur in hoc
gaudio et gaudebo Racionem autem
quare oportet christum crescere reddit
cum dicit Qui desursum venit
Iste quod dicit qui desursum venit
super omnes est Glossa Jo multo ces
sit et post hoc omnibus super fuerit
pro omnia subiecit ei Vel
aliter qui desursum est id est cuius con
uersacio in celis est Dux est angelorum
cum viti super omnes est id est abo
bus honoratur et maior omnibus
habetur Prima Corinthios ii spiritualis
homo omnia iudicat et ipse
a nemine iudicatur Vel sic quod
desursum est id est quem gracia de
sursum veniens illustrat super
omnes est id est ad celestia que supra
sunt tendit et aspirat Collo
ssenses iii Considerasti eum christo per do
ter sicut enim est de aqua quod
tum descendit tantum ascendit sicut
est de gracia que de celo est facit
hominem salire Vnde Johannes iiii
aqua quam ego dabo ei fiet
in eo fons scilicet aque salientis
in vitam eternam Sed hic queritur de hoc q°
quod dicit hic Jo se amicum
esse sponsi cum supra non sunt
ausus dicere se dignum sum supra
primo Cuius non sum dignus etc.
et est quod Crisostomus et videtur
Augustinus quod iusiones a pertinentur id est
derogacionibus et que supra
eodem in citabernt ad amicos
Joh. ibi se humiliauit et indignum

se sua noceant sed quia in crat
hic ad emulacionem · ideo se minui
nocuit et gaudere se debere bonum
omnibus dicit · Propter quod de hoc quod
40 dicit qui desursum venit hoc
est qui de celo venit sicut dicit
Infra vi° · videtur enim ex hoc quod
xpc non assumpsit carnem humanam
sed celestem aut spiritualem quare
ergo non dicitur venire de terra sicut alii
homines · ad hoc videt Augustinus quod
de celo sive desursum hoc est de
altiore humane nature in prima
primi parentis · sed hoc videtur contradicere
cum illa hystoria que dicit quod aliqua
particula mansit in adam in
corrupta que per successionem generacionis
usque ad virginem traducta est
et de illa facta est caro xpi · Propter
hoc sane intelligendum est hoc
verbum Augustini quod tamen dicitur
per quandam appellacionem quia sicut
caro in adam ante peccatum fuit
pura et sine macula sic xpc
carnem immaculatam assumpsit
Et notandum quod caro non vocat
hic nature passibilem sed corruptam
et generacionem per peccatorum corrupcionem
sed quia non est xpc genitus sed virtute
divina spiritu sancto concepit · ideo de
sursum est / Qui de terra est de
postquam iohannes se postposuit
xpo racione singularitatis humane
et postquam etiam sibi xpm preponit
in potestate baptizandi hic in° preponit
sibi xpm in sapiencia predicandi ·
quia iohannes ut terrenus de terrenis
loqui poterat sed xpus tamquam
celestis de celestibus et hoc est
quod dicit qui de terra est de ter
ra loquitur · i · augustinus est terrena
affectio et ~~consideracio~~ conversacione
consistens est terrena locucio

et operacio et aliqua cognoscit
homo in · Act xxvi° / ut et tu ex
illis es nam et loquela tua te
et talis fuit · Iohannes qui in preciis
conceptus qui de celo supra per con
templacionibus vel ad sacre scripture
vel celestis conversacionibus vel reli
gionis venit in mundum cum predi
cacionibus vel edificacionibus super
omnes est · i · honorabilior est om
nibus / Mt xi° · Qui minor est in
regno celorum maior est illo ·
vel super omnes est in dignitate
docendi xc de celo / Prima Cor xv°
primus homo de terra terrenus secundus
homo de celo celestis · ideo de celo
quia spiritualis quia in divinitate
sublimis · Infra viii° vos deor
sum estis ego de supernis sum et
quia de supernis est · ideo de supernis
loquitur · Propter quod dicit et quod vidit
et audivit hoc testatur tamquam
testis vidit ut dei sapiencia quia
seipso videt ut filius accipiendo
a patre mo notum fecit nobis · hoc
est enim testimonium quod fit ex visu
oculi et auditu verborum unde
ille verus est testis qui quod
vidit in factis factorum et audivit
in verbis eorum hoc testatur aliis
facto et verbo / licet tamen doctrina
xpi fuit excellentissima tamen a
carnalibus despiciebatur in subdit
et testimonium eius nemo accepit
i · nullus homo carnalis audire
verba vel attendere eorum
spiritualis et veri predicacionis ·
Prima Cor ii° Animalis homo vel
sed spirituales qui accipiunt de doc
trina eius fuit enim in subdit qui
autem accepit testimonium · eius in multum
reparacionem et in corde per intelli
genciam et amorem significavit
signo certissimo demonstravit

cap.

quia deus verax est quia ex-
actum misit per hoc eum quod
alius accipit verba nunciorum ipsius tamquam
quia verba veri sunt quod ipse lo-
quitur per illos econtrario etiam
qui non vult recipere verba nunciorum
dei sunt quod deus non sit verax
Luce x° Qui vos audit me audit
etc vel signavit i. in corde suo sup-
posuit quia deus verax est Can-
ticorum viii° Pone me ut signaculum
super cor tuum ut signaculum super bra-
chium tuum i. signum me verum per a-
morem cordis et confessionem vel
signabit i. signum habuit quia
deus verax est quia perfecte quod
alius recipit testimonium veritatis in ma-
nu bone operationis in cognitionem
interiorem veritatis dei venit Johannis
viii° Si quis voluerit voluntatem
eius facere cognoscet ex doctrina
eorum utrum ex deo sit quasi virtutes
tentus faciendo quia studendo
ondat quis enim credere posset
quod deus verax esset et ingu-
em meum sicut est et
et multa talia nisi gustasset
Bernardus Multi vident nostras cruces
qui non sentiunt nostras actiones
Bernardus Ihesu Christe si tam dulce
est flere de te quid erit gaudere
de te crue eum misit verba deus
dei loquitur i. de deo et ex deo
et propter deum non demando non
propter mundum non paruo sed illi
qui per questu aut laude huma-
na predicant aut docent de quibus
Michee iii° principes eius mu-
neribus iudicabant et sacerdotes
eius in mercede docebant et
prophete eius in pecunia divinabant
hii sunt sicut Balaam qui amore
muneris voluit prophetare contra
populum dei quibus in specie Judas

in canonica sua dicens de illis
qui in viam Caym abierunt et
errore Balaam mercede effu-
si sunt et in contradictione Core
perierunt Ysa. v° Ve qui iustificatis
impium pro muneribus et iusticiam iusti
aufertis ab eo ¶ Heu multi sunt
hodie lectores et predicatores qui
multa verba in suis lectionibus
et predicationibus proferunt que non sunt
ad edificationem sed magis ad oppo-
situm contra quod quos Jacobi iii°
secta est lingua que non inst-
de divinis nomen construere sermo-
nem aliquem cum locum potius verba dei
potius verba philosophorum vel alias fa-
bulas sicientes Dicunt predicatores
de quibus dicit apostolus ii Corinthiorum
ii° Non sumus sicut plurimi a-
dulterantes verbum dei sed ex sinc-
ritate sicut ex deo coram deo
in Christo loquimur Deutero. iiii° Non
addetis ad verbum quod vobis
loquor nec auferetis ex eo sed quia
bonus homo de bono thesauro
cordis profert bonum ideo post locutionem
sequitur devotioni repletione
Non enim ad mensuram Hoc est qua-
tum ubi excessus sibi proponit Christus
in gratie excellentia quia ipse omnes
in gratia excellit et ista excellentia
est intra predicatorum propter ea dicit non
enim ad mensuram etc. Notandum
sic vere dixi quod ad mensuram
deus dat spiritum i. gratiam aqua
traxit efficaciam per quod dubda-
bat verbum ecclesiis virtute multa
exponitur aut enim per istud primo
sic deus non dat spiritum ad mensuram
i. non dat sicut avarus sed habundanter
Jacobi primo Si quis vestrum indiget
sapientia postulet a deo qui dat
omnibus habundanter sic deus non dat spiritum
ad mensuram meritorum datur

munia verbis corporalibus vel primorum Bernardus
sume toti quod sum et vivo
quod possum toti deo pro mea
creacione quod facta prima recre
acione tuam et si ego millesies
vide possem quod sum ego in
dei pro eius recurrenda dimorte
eo sic deus non dat spiritum ad me
suram i. deus non ad mensuram
passionum dabat ad mensuram con
solacionum 2 Cor 1o Existimo
quod non sunt condigne passiones
Bernardus dic nobis domine quid speras
nos vinquid aurum aut argentum
aut lapides preciosos sed hec videmus
et audiuimus et fastidimus sed hoc
querimus hoc petimus hec flagita
mus quod oculus non vidit nec
auris audiuit nec in cor hominis
ascendit etc. Dicit ergo non enim
deus dat spiritum ad mensuram
Christo non ad mensuram etiam sicut
aliis viris tamen subdit pater enim diligit
filium i. filiale amore pro ego
dixi dii estis etc. et omnia dedit
in manu eius Luce 10o Omnia
sunt mea etc. Mat xi 10 Omnia
mihi tradita sunt a patre meo et
non nullus saluatur nisi per filium
unde subdit enim credit in filium habet
vitam eternam quia fides principaliter
meretur et causa adiuuenda vi
tam eternam Ioh 14 xvii 10
hec est vita eterna ut te cognoscant
etc. unde qui incredulus est non
habebit gloriam sed penam unde subdit
sed ira dei manet super eum
hic duplex ira exprimitur scilicet
pena dampni quia non videbit
vitam et pena sensus quia ira
dei manet super eum i. vindicta
perpetuum aut manendi non tale
pene perpetuitas super eum
i. vindicta proprium aut manendi non
pene perpetuitas super eum pene
perpetuitas pri xxvi parata sunt
derisoribus iudicia et mallei per
cucientes stultorum corporibus hic
queritur de hoc quod dicit Iohannes
cum de terra est etc. hoc dixit per
se et videtur quod inconueniens dixit
cum ipse non loquebatur terrena sed
celestia videtur ergo quod hic
non dixit absolute sed comparative
non quod esse ut terrena sed quod
terrena erant comparatione doctrine
Christi Augustinus videtur quod quod intellectum
est sumptum se cum reduplicacione
qui de terra est sumptum quod de terris
loquitur de terra sicut de cele
stibus hoc est sumptum quod in spiritu
in ceteris qui de super veniunt
Item queritur de hoc quod dicit 40
non ad mensuram dat deus spiritum
aut intelligit de Christo pro parte hu
manitatis diuina aut sumptum quod sumptum
diuina non potest quia ipse non recipit
spiritum immo ab ipso procedit si
sumptum humanitatem contra quia Christi humanitas
est creata sed omnia creat deus
numero pondere et mensura et
numerum unde nichil creatum quod est
infinitum ergo ad mensuram
videtur quod est mensura li
mitacionis et est mensura di
uisionis mensura limitacionis
loco quia unum quod quod creatum
finitum in sua substancia et virtute
est limitatum mensura diuisio
nis loco delectionem alicuius
ad aliquem actum sumptum illud
Cor xii 10 Diuisiones graciarum
sunt idem autem spiritus quod spiritus
dat alicui ad aliquem effectum
determinatum sicut dicit apostolus Ro
graciam habet ad mensuram primo

quia gratia eius non fuit in finita
propterea non habuit ad mensuram quia non
fuit arctata in eo ad aliquam
operacionem sicut caput habet omnes
sensus vel Crisostomus spiritum hic dicit operacionem
spiritus hec enim est que dividitur vel
vel quod loquitur de mensura per
gratiarum divisionem. Item quidam dicunt de hoc
quod dicit habet vitam eternam
quia si non habet non credit
fides que spiritualis est per amorem
et tamen perfecte habetur quando perfecte
creditur. Ut ergo cognovit ihesus

U hic ipse manifestat
se dominus discipulis et
iudeis. In hac parte
manifestat se sama-
ritanis et hoc predi-
cando et conversando eis immi-
scitur et habet hec pars partes
duas in prima notatur predicandi
opportunitas in secunda predicationis
forma ibi venit mulier de sama-
ria ubi dicitur samaritanis in
capit predicare opportunitas autem
predicandi erat ex parte loci et
hec quidem fuit duplex scilicet ad
transeundum et quiescendum. Prima ibi
venit ergo ihesus. Tamen ergo primo
opportunitas loci ad transeundum
cum enim vellet ire a iudea in
galileam necesse habebat transire per sa-
mariam secundum quod dicitur Ut ergo co-
gnovit ihesus quia audierunt
pharisei audierunt inquam a discipulis
Joh. qui tamquam iudei et
detractores referebant phariseis
zelantes Johannem contra Christum
vel suspicio dixerunt omnes
venerunt ad eum audierunt
inquam quod ihesus plures di-
scipulos facit quam Johannes
id est quod vel plures secuntur
venerunt ad baptismum eius quam ad
baptismum Johannis et discipulos eius

dum. Sic omnes credentes et etiam
illi qui non continue cum ipso erant
baptizabant et baptizati sunt plures quam
Johannes hoc innuitur fuit ipsis pharise-
is sed quia non erat verum. Ideo
subditur quamquam id est quamvis ihesus
non baptizaret id est intingeret sed discipuli
eius ne provocarentur ad invidiam
hic inquam hoc audivit ihesus
tamquam vincens in bono malum
reliquit iudeam ad tempus et
abiit iterum quia iam prius ierat
quando fecit de aqua vinum supra
ijo singula que remota erant
a phariseis recessit ergo ab eis ihesus
non timore sed ut dicit Crisostomus
sed abscindere volens eorum livorem
et mitigans invidiam unde
Infra viio ambulabat ihesus
in galileam non enim volebat in
iudea ambulare quia querebant
eum iudei interficere sic sed per
dictionem iudeis ostendit se oppor-
tunitas predicandi samaritanis
unde dicitur Oportebat autem eum transire
sic preceptum fuit a Christo discipulis
in viam gentium ne abieritis
et in civitates samaritanorum
ne intraveritis ne ergo aliquis le-
gens hunc locum reprehendat
Christum eo quod venerit contra preceptum
quod dicitur xo precepit eis
et etiam quod pacidius accessit
ad samaritanos et hoc est quod
dicit Oportebat quasi dicit ipse qui
deum voluit ire in galileam
sed inter galileam ad quam ivit et
iudeam de qua exivit erat
media samaria unde oportebat
autem eum transire per mediam sama-
riam. Tercio ad crcat loci opportunitas
ad quiescendum Luce xviiio
Cum iret ihesus in ierusalem transiret

per medium samariam sicut ergo
transibat. sic redire eum oportebat
Samaria civitas est metro
polis a qua tota terra dicta
est samaria et est in capite
cuiusdam montis quodam in quo
edificata est quia mons est
et dictus samar a quodam pos
sessore eius qui dictus est sa
mar ut dicitur iii reg. hic tamen oportu
nus loci ad quiescendum quia
lassus erat ihesus et locus amenus
se offerebat. Ita locum destruit
a civitate cum dicit venit ergo
in civitatem samarie que dicitur
sychar. Sychar in lingua cal
daica in ebrayca sychem hec
est civitas ubi symeon et levi
occiderunt viros in ultionem stu
pri sororis / Gen. xxxiiii. Et
hec civitas erat super in porta
predii .i. agri secundum glosam al. vel
lam secundum Lir. quod dedit Jacob
filio suo / Gen. xlviii. Do tibi
partem unam extra fratres tuos
quam tuli de manu amorrei in
gladio et arcu meo et hic locus
optimus erat ad quiescendum
quia amenus propter eam dicit erat
autem ibi fons Jacob .i. quem Ja
cob invenit secundum quod dicit
Jeronimus. Et quia xpistus indige
bat quiete ideo dicit ihesus
autem fatigatus ex itinere sedebat
sic super fontem quia locus
frigidus erat et calor erat
ideo subditur hora autem erat quasi
sexta et ideo fatigatus erat
et ex ieiunio et ex calore
unde ipse dicit ut in ps. pauper
sum ego et in laboribus etc. allego
rice ihesus relicta iudea exit
per medium samarie in galilea

quia iudeis ex certis xpistus
migravit ad gentes / Galilea
enim transmigratio interpretatur
Act. xiii. Paulus et Barna
bas dixerunt iudeis vobis op
portebat primum loqui etc. Ihesus
fatigatus ex itinere sedet hora
sexta quia filius dei carnem
nostram cum penalitatibus assump
sit sexta etate sicut dicit
aug. / ipsa vero hominis quasi
colonus fuimus eius in vita
et quasi matura declinans
ad iuventutem super puteum
aque sedet quia super fluenta
gratie requiescit et effundit eam
in se credentibus Ioh. vii.
Qui credit in me sicut dicit
scriptura flumina de ventre eius
fluent aque vive / Notandum
quod xpistus dicitur sedere super fontem
quia ipse est in quo requiescit
fons omnis gratie unde ante pro fonte
illum invitat / Gen. ii. fons ascen
debat de terra irrigans universam
superficiem terre ista est xpistus aqua
procedit quia dicitur flumen sine
aqua aqua mundi prima deleat
Ezech. xxxvi. Effundam
super vos aquam mundam etc. et
sic xpistus dicitur fons patens domui
david et habitantibus ierusalem in
ablutionem peccatoris et menstruate
quia deletur originale et
actuale aqua sapientie Eccl. xv.
aqua sapientie salutaris potavit
illum etc. et hec est sua doc
trina et xpistus dicitur fons
sapientie verbum dei in excelsis
Iste irrigat corda doctorum
aqua gratie de qua Ioh. vii.
Qui credit in me sicut etc.
et dicitur xpistus fons gratie Ioh. iiii.

eam bibit ex aqua quam ego da
bo fiet in eo fons aque salien
tis. Hec est gratia / ysa lv° aqua inte
degra / iusticie eam bibit ex aq.
qua ego dabo sibi non sitiet in et
nu 2c d? xpus fons vite rel
fons aque istorum fontium precte
dunt ad quos / ysa xii° hauriet
aquas in gaudio rel sed ad predic
inst in valles hec est in humiles pb
eum omnes fontes in quallibus
rel. Contra nota quod dyas sedz
sup fonte immundicie / de quo le
vitici xx° cum coierit cum mulie
re in fluxu menstruo et revelauerit
turpitudinem eius / Jeremie aperuit
fonte sanguinis sui in respiciendum
ambo mulier menstruata et in
munda est quando mala cum illa com
qui eius desideriis satisfacit co
municationis / prouerbiorum xv° fons tur
batus pede et vena corrupta ius
tus cadens coram impio im
pius cum dum consiliarium iusto
mala et bona relinquens bona
imitatur mala curiositatis vane
Eccl. xxvi° sicut viator sitiens
ad fontem os aperiet et ab
omni aqua proxima bibet. Et
dicitur decamina curiosa quia
curiosi omnia volunt scire de ap
paritionibus eius / Apoc. viii°
Et cecidit de celo stella magna
ardens tamquam facula et ceci
dit in tertiam partem fluminum et in fon
tes aquarum et nomen stelle dicitur
absinthium quasi dyas de celo
empireo cecidit in summa cala
mitate penarum ad quas aqs
aquas traxit omnes suos pecca
40 tores ¶ Hic queritur de hoc quod dicit
ut cognovit ihesus quia hec dt
sed ydemptitate quocumque modo
hic dicitur ¶ Sed. Sup quia xpc omnia

sciuit augmentative ergo post nichil
cognoscere incepit / Ut quod sciuit
xpc de ignorante quod non faciat
nos scire sicut horam iudicii sicut
dicitur aliquid primo cognoscere
primo scire / Unde hoc primus nomi
sed in tunc primo cum ¶ Sed dicitur quod xpc
sciebat preterita sed post modum relacione
et hoc non erat in omnibus sed ym-
aginatum ¶ Item queritur de hoc quod 40
dominus reliquit iudeam propter phariseos ia
cognoscentes vel quod timuerit
et fugerit / videtur Crisostomus quod non
timore sed propter scandalum eorum vita
dum et zelum in medie ¶ Sed tunc
obicitur quod veritas doctrine non est
dimittenda propter scandalum ¶ Unde
non dimisit eis veritatem dicere
propter scandalum in multis locis ut
Mt xv° Quare ergo nunc propter scan
dalum dimittit. Et dicitur propter inimi
diam quero quare magis xpo
inuidebant quam ¶ Johi cum Johes
plures baptizaret / Crisostomus quod ideo
ex toto reliquit iudeam sed propter
scandalum vitandum propter fruc
tum augendum et propter eorum dan
dum propter scandalum ne iudei propter
zeli accensionem efficerentur peiores
sed hec non fuit tota causa propter
etiam fructum quia ibi parum pro
fecisset et alibi multum profecit
et tunc relinquenda est predicatio
propter scandalum cum alibi fructuose
plus potest propter etiam eum dimisit
ut dicit Augustinus ut ostenderet
nobis esse licitum persequentium furo
rem vitare vel declinare ¶ Queritur
quare magis persequebantur xpm
quam ¶ Johem / Beda est quia ¶ Jo
non baptizabat in nomine suo sed in
nomine xpi venturi xpc vero
in nomine suo unde docebat

iiii

et bibebat sicut pater et tale habes qma go plur in ... vidi multas que nolebant superiore fo magis nunciebant et s. illa quid aug
90 quo cum tamen dicit fons Jacob tu infra dicat puteus video augustinum quod omnis puteus est fons sed non quilibet ubi enim
90 aqua manat de terra in superficie est tantum fons ubi in profundo et fons et puteus dicat Venit mulier de samaria optime predicandi sunt de samaria manifestatio fidei primo fecit est species sed quia ideo primo agitur de predicatione fidei mulieri. sed de predicatione fidei samaritanis ibi relinquit ergo mulier et quia non est efficax predicatio fidei nisi cum consensu liberi arbitrii. et liberum arbitrium non consentit nisi excitatum ideo
Ideo dominus primo mulierem excitat sed excitate et consentienti in tute fidei annunciat ibi dicit ei eam mulier / Excitavit autem dominus hoc ordine mulierem primo. petendo obsequium sed promittendo et offerendo ei beneficium ibi dicit ergo mulier ei tu exponendo beneficium oblatum ibi dicit ei mulier. Excitavit ergo postulando obsequium potes que mulier ministrare poterat quia aquam haurire venerat ipsa ita dicit venit mulier de samaria i. de civitate samarie regionis haurire aquam et ita potum dare poterat et xpc indigebat ideo petebat unde sequitur dicit ei ihesus da mihi bibere indigebat quidem potu quia non erat qui ministraret Unde dicit discipuli enim eius abierant ut sic continuetur: prius vidi

audientes hec fecit minus murmurare et quere quare sedit ibi colloquendo cum samaritana muliere et ideo dominus ponit sibi ipsam necessitatem querendi ab ipsa ad mensam quia discipuli eius abierant in civitatem ut emerent cibos emerent et hec sunt necessaria et totum cum suis expectationibus / Nota quod hic ex ... moventur docti a ad laborem ad paupertatem ad humilitatem de labore dicit Job homo ad laborem nascitur et avis ad volandum quia qui vult volare ad celum oportet primo quod sit homo ad laborandum sed In labore hominum non sunt et cum hominibus non flagellabuntur. Ideo in labore movent eum dicitur supra. Ihesus autem fatigatus sed quia multi post laborem nimias querunt refocillationes et refectiones quam plus exigit in fedo quam impenderunt in servitio. Ideo post laborem monet nos dominus ad paupertatem et sobrietatem in hoc quod fatigatus sedit super fontem et petiit aquam in potu et cibo ei ad huc hora illa non fuit propter de humilitate in utroque satis patet dicit ergo ei mulier hic sed excitat eam promittendo et offerendo ei beneficium quia mulier considerans ipsum esse iudeum noluit ei impendere obsequium sed magis quoniam in hoc ipsa ait dicit ergo ei mulier. Illa samaritana aquam sibi potum petierit quo tu iudeus cum sis bibere a me poscis que sum mulier samaritana ipsum esse iudeum cognovit ut dicit glossa et vestimentis quoniam iudei subnixa erant. Non enim contuntur.

iudei samaritanis ipsos in iudeos
reputantes quam gentiles erant
Unde Reg xvii° Sollicita enim est
egiptus convertere cum iudeis
hebreis et ipsam putant [illegible]
mori quam [illegible] Cum ergo mulier non
fuit mota ad obsequium faciendum
ei allicit eam deus promittendo
ei beneficium Unde dicit Respondit ihesus
et dixit ei Si scires donum dei
est spiritus sanctus de quo Act ii° pe-
nitenciam inquid agite et bap-
tizetur unusquisque vestrum in nomine
ihesu xpi in remissionem pecca-
torum et accipietis donum spiritus
sancti Spiritus sanctus donum dicitur quia non
debetur cum Act viii° pecunia tua
tecum sit in perdicionem Si inquam hec
cognosceres et quis est qui dicit
tibi da michi bibere quia ipse est da-
tor spiritus sancti non fecisses questionem
sed magis doni postulacionem Unde
dicit Tu forsitan petisses ab eo
forsitan non est nota dubitacio-
nis sed libertatis arbitrii et ille
peticioni tue satisfecisset Unde
dicit et dedisset tibi aquam
vivam tibi scilicet petenti dedisset
Mt vii° Omnis qui petit accipit
et qui querit invenit aquam
vivam vocat graciam fidei que
vivere facit Abacuc ii° Iustus
in sua fide vivit Hec tamen tunc
sibi explicacio doni ad beneficium
oblati mulier enim de dono tempora-
li carnaliter intelligit et propterea
dubitabat et explicit et petit
Unde ait dicit ei mulier Domine
neque in quo haurias habes et pu-
teus altus est et ideo non potes
dare de aqua putei huius sed aliun-
de quo hic potes unde scimus
Unde ergo habes aquam vivam

ita scilicet nec est Nunquid tu
maior es patre nostro iacob scilicet hec
Iohannis iiii° Nunquid tu maior
es patre nostro abraham qui dedit
nobis puteum Ideo dicit quia in veteri
dicitur puteo Gen xxix° profectus
ergo iacob venit in terram orien-
talem et vidit puteum in agro
et in fine os eius grandi lapide
claudebatur nec tamen alius dedit
sed ad ipsum usum habuit quasi meliorem
non habens ideo dicit et ipse ex eo bibi-
bit et filii eius et pecora eius
Gen xxix° Ex illo enim puteo
adaquabantur pecora Mulier
ergo carnaliter intelliges et dum
potacionem nesciens non alliciebatur
ideo explicat Christus donum et dicit
Respondit ihesus et dixit ei Omnis qui
bibit ex aqua hac scilicet visibili
et materiali sitiet iterum et ideo non est
magnum habere dare nec ego habeo
puteo qui autem biberit ex aqua
quam ego dabo ei non sitiet
in eternum Iohannis vi° Qui credit
in me non sitiet in eternum et ideo
sub- non sitiet sed aqua quam
ego do ei fiet in eo fons aque
salientis in vitam eternam quia illum
salvare facit ubi est fons sur-
giens Ps Apud te est fons vite
fons est perfecte reficiens Ysa
in ps [illegible] etc
et ad hanc aquam invitat
dominus Ysa lv° Omnes sicientes
venite ad aquas etc Sic ergo
mulierem excitavit petendo
obsequium auferendo beneficium expli-
cando donum oblatum Hic que-
ritur quare permisit discipulos suos
ut civitatem samaritanorum
non ingrederentur et in viam
gentium Mt x° et xv° non sum

missus nisi ad oves etc. Unde est
quod dominus non predicat samaritanis
videtur esse contrarie precepto suo et
ex hoc malum exemplum dare. Dicendum
quod hic dominus discipulis prohibuit
non quia mali essent sed quia iudeos
ad quos primo venit scanda-
lizaret. Ideo precepit quod non
ex proposito principaliter ad eos irent
Item licet dominus se ingessit sed quia
vult omnes homines salvos fieri
et oportunitas se obtulit et mulier
ad eum venit ideo verbum predicationis
aperuit. Item queritur cum iudei re-
putent samaritanos et iudeos
et dominus legem custodiebat
Item est hic quod a samaritana bi-
bere petebat scienter ipse sciebat
eius conversionem antequam peteret
et sciebat quod ipsa potum
ei non daret ergo fictitie petere
petebat. Ad primum Crisostomus quod dominus
reputabat pro differenti huius-
modi observantias custodire
unde dicit Math. xv^o non quod intrat
in os coinquinat hominem etc.
q.d. nichil extrinsecum coinquinat
hominem et ideo non dimisit petere
ab illa quamvis esset samaritana
quod obicitur quod sciebat quod
non daret. Dicendum quod sciebat quod
[illegible] et in ex illa
responsione occasionem descendi-
[illegible] ideo petiit. Item queritur de hoc
10 quod dicit quod discipuli eius
venerunt in civitatem ut cibos
emerent et discipuli erant iu-
dei ergo non debebant samari-
tanis communicare. Item dominus precep-
it eis ut non haberent peccuniam etc.
Quo igitur venerunt emere si pe-
cuniam non habebant. Dicendum quod
discipuli didicerant a domino

nichil esse inmundum vel quod
vel dicendum quod aliquam tibi erant indif-
ferentes [illegible] iudeos et sama-
ritanos ut panes poma et
tales cibos poma ierant emere
quod obicitur quod non habebant
dicendum quod primo quando missi non
miracula facere et predicare
quia erant multi ignoti ubi
panes et alios cibos quos
non invenirent ideo peccunias secum
[illegible] portabant. Item queritur
de hoc quod dicit mulier numquid
tu maior es patre nostro Jacob
quod ex hoc videtur implicare quod Jacob
esset pater samaritanorum et hoc
est falsum quia ipsi missi fuerant
a rege assiriorum. Dicendum quod pater
alius dicitur propter temporis antiquitatem
sicut dicimus senes patres nostros
alius auctoritate sicut prelatos et
viros antiquos dicimus patres
alius beneficio vel educatione sic
patres dicimus a quibus beneficia per-
cepimus alius cognatione sic
illos qui genuerunt nos dicimus
patres. Mulier dicit Jacob patrem 40
primis tribus modis. Item
queritur de hoc quod dicit qui
biberit ex aqua quam ego dabo
ei non sitiet. Videtur contra-
rium aut intelligitur de siti corporali aut
de spirituali. Si corporali falsum est
quia sicut qui [illegible] hunc
si spirituali adhuc falsum videtur
Eccli. xxiiii^o qui bibunt me
adhuc sicient. Dicendum quod de
siti spirituali loquitur. Quedam enim
est bona ut amplius spiritualiter
quedam est non bona ut concupiscentia
prima est in concupiscentia sed a in
gratia etiam non in gloria hic loquitur
de illa loquitur que est bona

ut magis habeat sitim eam que non
est ei non habitura quam sicut dicit
Augustinus etiam habet desiderium etiam anima
deo habet licet non perfecte / Dicit ad
eum mulier Postquam ita excitavit
dominus mulierem ad consenciendum
hic iam mulieri consencienti et
petenti donum fidei proponit aliqua
credendum quia licet mulier esset
excitata non tamen erat
illuminata Ideo dominus non statim verba
fidei sibi proponit sed hoc ordine
primo proponit procedit primo re
uelat secretum secundo manifestat
dubium ubi dicit ei Ecce non apperit
fidei sacrum id est dicit ei mulier mulieri
id est petenti aquam ita promissam
et ex hoc consencienti revelat
secretum sed ex quo dominus petivit
mulierem Dicit ad eum mulier ita
promisit ei dominus aquam iste desi
derium habuit petit mulier Domine
da mihi hanc aquam ut non siciam
neque veniam huc haurire quia
sitis erat ei penalis et labor
hauriendi Ideo petebat donum
ei quia sicut dicit Chrysostomus mala
que nos hic premunt ad deum
ire compellunt propterea dominus vocat
oppressos / Matthaei xi° Venite ad me
omnes qui laboratis etc. mulieri
sic petenti dominus aperit secretum
sed non statim ut non indignetur
sed occasione querit unde sequitur
Dicit ei Ihesus Vade voca virum tuum
non premittens sed palliavit et veni
huc Non dicebat quia credebat
eam habere virum sed videns secretum
de quo tenebat unum virum mulier
et dixit non habeo virum ex hac
veritati verbo Dominus occasione
accepta subiecit secreti reue
lacionem unde sequitur Dicit ei Ihesus

Bene dixisti quia non habeo quia
virum confessa es quinque enim viros
habuisti ecce revelat peccata et
hunc quem habes non est tuus vir
hic revelat peccatum hunc hic est
[illegible] et ut non indignetur ta
men commendat hoc vere dixisti hic
traditur forma predicatoribus
ut cum volunt audientibus dicere
aspera immisceant dulcia unde
Paulus hanc formam servabat
Prima Cor xi Laudo vos in hoc
non laudo non enim omnino redar
guebat Mystice mulier est per
in [illegible] [illegible] [illegible]
et legittimus est per superior
[illegible] / Prima Cor
xi° vir ymago et gloria dei est
Mulier autem gloria viri est Hec
mulier representat quod habuit quinque
viros quia quinque animus sensibus
in in [illegible] deservivit qui ei prin
cipari videntur tamquam viri prin
cipaliter secuntur opera iuvencula de
~~siderii fugite et inducant dul~~
~~cia aspera carnis sunt unde~~
~~pergit per que magis bonus luce~~
~~parvulo~~ ideo quod dicit apostolus Ad
Thymotheum Iuvenilia desideria
fugite et inducant dulcia aspera
tamen sunt unde pergit per que magis
bonum / Luce xii° Pugillum erunt
quinque et magis bonum sunt quinque
species gustum et dura [illegible]
[illegible] hunc sumit [illegible]
[illegible] per sanitatem / Ecclesiastes v° non
est melius est comedere et
bibere et ostendere anime sue
bona / Ysaie xxii° Comedamus
et bibamus cras enim moriemur
[illegible] hunc sumit [illegible]
[illegible] per sanitatem / Sapientie ii°
[illegible] nullum pratum sit quod non pertranseat

luxuria mea te. Caro est olofte(s)
qui desiunt delicosi in quorum
persona dicitur proverbiorum vii° Ve-
nite et nos impleamus et non
preteriat nos tempus coronemus
nos rosis quamquam virgis qui
desiunt carnes. Ecclesiastes ix° Ad
nichil aliud vocabat althimeses
nisi ut adiste vel audire ad no-
vi vel argentum. De sexto dico
non sic quia Vir est error quo
quis abducitur et seducitur. Hoc
igitur errore reiecto civitatum
dominus ut noceret virum et male volens
iudicium ut posset fidei sicut
perpe et non sit sicut cum virum
huius membris non est sicut virum
tibi aue dat deus aquam
salientem in vitam eternam. Hec est
aqua gratie que adeo destruit
et non ad eam salire sit spectans
eius aque est ut tam astudat
gratia destruit. Dicit ei mulier
hic talis est postquam eum re-
velavit secretum manifestavit
dubiam mulieri eum videns quod
deus esset cognitor secre-
torum suum dubiorum examinandam
proposuit quod ait dicit ei mulier
domine video quod propheta es tu quod
nosti secreta in hoc in quo beatum
in scriptum ut tu simulaveris
in homine videbis eam confitentem
et non ex invidia impugnes
Ecclesiastici xiiii° Nequam est oculus
lividi et avertens faciem quod ipse
non potest videre bona alterius quia
ergo deus novit secreta ideo et
dubitationem videre potest. Unde
sequitur Patres nostri in monte
hoc adoraverunt scilicet Abraham

et Iacob et vos dicitis quia
Ierosolimis est locus ubi adorare
oportet. Si igitur patres sunt multa
dei quod ergo nos dicitis hic ex-
more patrum contempnentes
hic dicebant videri propter illud
Deuteronomii xii° Cave ne offeras
holocausta tua in omni loco
quem videris sed in eo quem elegit
dominus huius quasi dubitatio dominus
sit omnis quod neque ibi neque propter se
adorabat eum. Unde ait dicit ei Ihesus
mulier crede mihi quia venit hora quando
neque in monte hoc neque in Iero-
solimis adorabitis patrem. Ista hora
tempus gratie in quo debebat cessare
error gentilium et ambitus lega-
lium. De hac hora dicitur Romanorum xiii°
hora est iam nos de sompno surgere
et in fine nos processerit hec
hora locum ordinis non debeat
alicubi sed ubique. Prima Thymothei ii°
Volo viros orare in omni loco
et licet nec hic nec Ierosolimis
proprie iam adoretur tamen melius
Ierosolimis. Unde dicit Vos adoratis
quod nescitis quia legem non ha-
betis. Ihesus deum sentit et ydola co-
lebant et deum localem credebant
ideo Regum xvii° dicitur de Samarita-
nis quod timebant deum et
ydolis serviebant. Nos adoramus
quod scimus nos scilicet fide iudei
quia salus ex iudeis est id est Christus
salvator. Galathas iii° Abrahe dicte
sunt promissiones et semini eius
quia ergo nec Ierosolimis proprie
adoratur Ihesus docet mulierem
et quo proprie adoretur ne ea
de timeat in suspenso dicens
dicit sed venit hora et nunc est

q. d. sic dixi quod non perfecte adoratis
quia deum localem creditis nec
etiam iudei perfecte subsequuntur. Sed venit
hora scilicet tempus gratie et nunc est quando
Christus iam venit quando veri adora
tores adorabunt patrem in spiritu
et veritate. in spiritu contra localitatem
et corpulentiam. in veritate abiecta
umbra figurarum quod dicit apostolus secunda
Cor. iii. nos vero omnes revelata
facie gloriam domini speculantes
transformamur a claritate in claritatem.
quod autem isti sint veri ado
ratores quasi diceret. Nam et pater
tales querit qui adorant eum.
scilicet. sicut deus est in spiritu et
veritate. Spiritus est deus non cor
pus ut vos creditis. Ysa. xl.
Cui simile fecistis deum aut qua
ymaginem ponetis ei. et eos qui
adorant eum in spiritu et veritate
oportet adorare ut sic ei con
formentur ut sint in spiritu non
in carne. Ro. viii. qui enim in car
ne sunt deo placere non possunt sicut
in veritate non in fictione scriptura
Sap. i. Spiritus sanctus discipline effu
giet fictum. Dicit ei mulier.
Scio etc. ex quo manifestatur
dubium a principio fidei factam mulier
em adduc instructam ad Christum
et a principiis gratie elevatam contra
rationis oculum eius aut dicit
ei mulier. Scio quia messias venit
qui dicitur Christus. Cum ergo venerit ille
nobis annuntiabit omnia. Sperabat
hec mulier quia Samaritani
legem admittebant credebant
eum maxime quod in lege pro
mittebatur. non tamen in libris sed etiam
quibus Deut. xviii. non autem
prophetam de medio et dixit de se
more eius dixit venit qui ...

tendus est. Et ipse erit expecta
tio gentium. Ex quo igitur mulier per
ducta est usque ad Christum et in eum
iam parata credere qui restat
nisi ut deus aperiat ei seipsum. Prop
ter quod sequitur Dicit ei Ihesus Ego
sum qui loquor tecum. simile
dixit ceco Jo. ix. Cum
cecus quereret quis esset dei
filius in quem deberet credere
dixit Et vidisti eum et qui
loquitur tecum ipse est. Et da
predicatio et collatio quam dis
cipuli redierunt. Unde subdit Et
continuo venerunt discipuli eius
et mirabantur quia cum muliere
loquebatur. Mirabantur eius cle
mentiam condignationem. August. Bo
na admirabantur non mala
suspicabantur. et hec admiratio
non induxit eum sed reverentiam
et timorem. Unde dicit Nemo
tamen dixit Quid queris aut quid
loqueris. q. d. que est locutionis
huius utilitas aut quid loqueris
cum ea. i. que est huius locutio
nis utilitas tamen eam quod
caret ratione iuste utilitatis
vel pietatis otiosum est ut dicit
Greg. in pastorali quod de
hoc quod dicit venit hora quando
neque adorabunt. Per hoc videtur
quod non construunt templa
ad adorandum deum. Item per eos
qui adorant in spiritu oportet ado
rare quod prestant qui adorant
faciendum ymagines corporales
Item contra que sunt omnibus que
sunt certum. ut circa intentio
et iusta petitio que accidentia
ut tempus et locus. dicendum igitur dominus
quod non dixit locum debitum
ab oratione non esse exequendum

m

ne superflua sed cognoscendum non
esse de eorum essentia quia veri
adoratores ubique deum adorant
et licet non sit necessarius non tamen
est superfluus valent enim ad
mentem hominum ad devotionem
excitandam ad humanitatem fundandam
ad spectaculum angelorum obtinen
dam quia fuerunt principes
cometi pestilentibus quod olim
de hiis quibus dictum est quod modo
non observant quia non creditur
aliquid esse in eis divinum nec deum
esse corporaliter ibi sed solum figuraliter
qo Item quaeritur de hoc quod dominus de se
et iudeis dicit nos adoramus
quod scimus etc. Iusta vero ne
quod me sciat neque patrem meum
sciat dicit dominus iudeis
Ergo iusta deum fidelibus intellectum
qui carent iudei solo nomine
hic autem loquitur de iudeis veris
qui re et nomine iudei appellantur
Item quaeritur cum verbum abbreviatum
fecit dominus super terram unde est hoc
quod samaritana protulit verba pro
phetie. Respondet Augustinus quod si
statim dixisset mulieri ego
sum Christus videretur delirare et
eo paulatim tamquam bonus
doctor eam docuit et ideo verba
Christi tribuit ut non designent
pertinet auditoribus legere ac
predicare. Item ipse unus vetule
tam longum sermonem fecit
qo Item quaeritur cum discipuli du
bitaverunt et petrus audacter
solebat dicere quid loqueretur
ad hoc est dicendum quod si quaesivissent
videretur eum Christum hic suspectum
Ideo timebant eum de suspitio
ne et de indisciplina et

eo non fuerunt ausi quaerere. Sequitur
Reliquit ergo ydriam. Laudanda
pote illa in qua dominus praedicavit
et se ostendit mulieri samaritane
singulariter et sinite hic mi
pit sermo quo in qua dominus quater
samaritanis predicavit et seipsum
eis manifestavit et quia haec manifestatio
festatio primum facta est per sermonem
mulieris primum sermone Christi et
de hoc discipulis audientibus
Iam ad hoc adeo debebant
esse solliciti Item patet in hac
manifestatione fuit haec ordo
primo enim notatur diligentia mulieris
ad nomen Christi annunciandum sed
despexerit Et ad eos surrexit
vel in ea rogabant eum ut ibi
maneret discipulorum ad praedica
dum Venite vos dicit quarto
samaritanorum devotio ad acce
dendum Exierunt autem illa
primo igitur describitur diligentia
mulieris quae fuit ad manifestandum
festandum nomen Christi et ad convertendam
suam gentem quia statim mit
annunciare civitate quae praeparat
sunt quod dicit reliquit ergo ydriam
suam mulier. Audito verbo Christi
reliquit ydriam ut citius cur
reret et annunciaret ne forte
dominus recederet ab quia prae fervore
oblita est eius pro quo venerat
Christum sic conviviam solebat cum
Augustinus Docet nos hec mulier
in spiritualem auditione omnia
temporalia contempnere Et abiit
in civitatem ad divulgandum
nomen Christi. Sequitur et dicit
hominibus illis venite et videte
hominem qui dixit mihi omnia
quaecumque feci sic praedicator debet
invitare ad eum qui sanctificatur

renes et corda p[er] hoc eis eos a
trahebat quos a s[e]c[re]ta reue
lauit vn[de] no[n] dixit venite et
videte p[ro]ph[et]am s[ed] viru[m] qui m[ihi] dixit
q[ui]c[quid] ut om[ne]s euelleret et attraheret
vnq[ui]d ipse est x[ristu]s no[n] asseru[n]t
ne decepta videt[ur] no[n] asseruit
s[ed] dubitando p[ro]posuit ut ip[s]i p[ro]p[ter]
dubitarent ut p[er] h[oc] venirent ad
x[ristu]m certificandu[m] Ergo nolebat
ex p[ro]pria amonic[i]o[n]e eos indu
cere s[ed] ex audic[i]o[n]e illius p[ro]p[ter]
q[uo]d excitati venit vn[de] seq[ui]tur
et exierunt de ciuitate et
veniebant ad eu[m] vn[de] exibat
quia d[omi]n[u]s ante p[ro]priu[m] erat
tanq[ua]m ignotus et ext[ra] p[at]ria[m]
p[ro]pter est exeuntes g[l]o[ssa] nos
ad eu[m] ext[ra] castra impp[er]iu[m]
eius portantes in h[oc] innuit
q[uod] qui volunt doceri a x[rist]o
d[e]b[e]nt relinq[ue]re ciuitatem tunc albu[m]
Ja[cobu]s ex l[i]b[er]o relinq[ue]ntes ciui[ta]tes
et habitacio[n]e in petra habitatores
moab quia d[eu]s in p[er]s[onis] in t[er]ra
deserta inn[u]it Interea roga
bant eum. hic tunc. s[e]c[un]d[u]m &
desiderium aduocatos p[er]tici
cordi quia cor[pus] salute dese
derat ut cibum huius an[te] p[er]
qui cibu[m] corpalem in se
indigere q[uo]d erat samaritanos
p[er] eu[m] d[omi]n[u]m vtcu[m] i. d[omi]n[u]m vide
luit et samaritani veniebant
rogabant eum discipuli eius
q[uo]d de magistro solliciti dicentes
rabi manduca quia cibos
attulerant et hora comede
di iam instabat Ergo videntes
eu[m] fatigatu[m] ex itinere et
calore et ieiunio rogabant
ut manducaret s[ed] d[omi]n[u]s m[agis]
cibum sp[irit]ualem desiderans

qui corpalem manducare
recipit p[ro]p[ter] quod dicit Ille
aut dixit eis ego autem hec
cibum manducare que vos
nescitis illu[m] p[ro]fecto nesciebant
discipuli quia erat sp[irit]ualis
cu[m] ipsi essent carnales Primo ergo
no[n] animal homo re[spondet] .so pa[ter]
q[uo]d nesciebant .so animali in
telligebant vn[de] ait dicebant
ergo discipuli ad inuicem nu[m]q[ui]d
aliquis attulit ei manducare
aut q[uasi] quid mi[rum] si mulier illa no[n]
intelligebat aquam ecce disci
puli no[n] intelligunt escam q[uo]d mag[is]
est docere discipulos no[n] intelli
gentes .so sequitur ex planacio
dicit eis Ihesus meus cibus
est que s[e]q[ui]t[ur] nos nescitis ut
faciam voluntatem eius qui mi
sit me voluntas dei mei fi
lius .Iusta v[er]o hec est volu[n]
tas patris mei qui misit me
ut om[n]is qui videt filium et
credit in eum habeat vitam
eternam hanc volebat d[omi]n[u]s co
summare p[er] opus iure recep
tionis vn[de] dicit ut p[er]ficiam
op[u]s eius op[u]s dei dicit
p[ro]p[ter] excellencia op[u]s misericordi[e]
siue reconciliacionis vnde
in p[ro]s[e]cuc[i]o[n]es eius re[spondet]
op[u]s d[e]i est vtr[i]m ad deum
p[ro]fidem q[uo]d ip[s]o Iustu[s] v[er]o op[u]s
dei est ut credat in eum q[ue]m
ille misit Nonne vos dicitis
quia tunc etiam s[e]c[un]d[u]m animam discipu
lorum ad p[re]dicandum p[ro]p[ter] salu
tem samaritanorum ad hoc
innuit eos ex consideracione
vincendi p[ro]p[ter] laudem ad q[u]o[d] p[ro]de
vnda aut humilitate cre
dencium p[er]agit sub parabola

d. r. iiii. Iohannes iiii. Dicitis quod ad
huc iiii[or] menses sunt et messis
venit. Adeam propinqua erat
et hoc quidem dicunt homines
cum videt tempus metendi appro
pinquare quod predictum cum ex parte
illa ergo dico vobis levate ocu
los vestros et considerate et
videte regiones i. mulieres
gentium quia albe sunt i. prompte
que ad fidem et parati ad cre
dendum sic est quod innuitur
Luce x[o] Messis quidem multa
rogate ergo dominum messis ut
mittat operarios in messem
suam sic igitur animat ex con
sideratione fructus mittendam
predicatores unde dicitur qui met
metit mercedem accipit non
temporalem sed spiritualem etiam unde dicit et
congregat fructum in vitam eternam
ubi neque erugo neque tinea
demolitur et ubi fures non
effodiunt nec furantur sicut di
cit Mathei v[o] Gaudete et exultate
quoniam merces vestra etc. et hec merces
est communis metentibus et
seminantibus unde dicit et qui
seminat simul gaudeat et qui
metit quia qui metit non
tantum fructum congregat semi
nanti sed etiam sibi prophete enim
laboraverunt Et sic reddit quod
tam metentes et seminantes
debent gaudere quia sunt publica
alii sunt isti et alii sunt illi
unde dicit In hoc enim est verbum
verum scilicet in hoc quod communiter
dici quia alius est qui seminat
et alius qui metit quia prophete
seminaverunt et post messuit
christus et hoc quidem dominus signi
ficat et in proprio suis auctoribus
dicit Unde dicit ego misi vos

metere quod non laborastis alii la
boraverunt et vos in labores eorum
introistis quia spiritualiter fructus eorum
predicationibus collegistis scilicet per
sermo prophetis revelatum est quia
sibi non ipsis prophetabant nobis
autem ministrabant ea que nunc
nunciata sunt vobis Ex civitate
hic tamen exiit scilicet samaritanorum de
novo ad credendum que inchoa
tum est in sermone mulieris unde
dicit Ex civitate autem illa multi
crediderunt in eum samaritanorum et
hoc sub propter verbum mulieris
testimonium perhibentis Secundo ma[?]
divinitate quia dixit michi omnia
quecumque feci ad testimonium mulieris
crediderunt samaritani sed iudei
recusaverunt credere. Ioh. ix dominus
dixit iudeis Mathei xxi Amen di
co vobis quia publicani et meretrices
precedunt vos in regnum dei. Et
licet samaritani non crediderunt sicut
credebant tam devote unde dicit
Cum venissent ergo ad illum sa
maritani rogaverunt eum ut
ibi maneret Luce ultimo Mane no
biscum quoniam advesperascit et
inclinata est iam dies. Gergesa
nea expulerunt eum Marci v mul
ta videntes signa non solum
non crediderunt sed a regione eorum
abire rogaverunt unde ait Mathei viii[o] dicitur quod
tota civitas gerasinorum exiit
obviam ihesu et viso eo roga
bant eum ne transiret a finibus
eorum ... samaritanorum precibus
condescendit unde dicit et mansit
ibi duos dies ad fidem eorum
confirmandam et multiplican
dam quod et fecit unde dicit
et multo plures crediderunt
propter sermonem eius nec mirum
quia erat ... iuxta modum dicitur a pe
... habes

net tm multiplicavit in eis fi
dem sed confirmavit vnde sequitur
et mulieri dicebant quia iam
non propter tua loquelam credimus et
mendicantes vom hominem ipsi
aut audimus et scimus quia hic
est vere salvator mundi i. audie
do scimus quia sicut dicitur Joh
xo fides ex auditu auditus autem
per verbum Christi vere salvator mundi non
tantum iudeorum vnde supra iiio sic deus
dilexit mundum ut filium suum vni
genitum daret Jo prima Joh
iio ipse est propiciacio pro peccatis nostris
non tantum nostris sed pro tocius mundi
iste figuratus est per Joseph de
quo dicitur Gen xlio mutavit que
nomen eius et vocavit eum
lingua egypciaca salvatorem
40 mundi hic quilibet Primum in quibus di
citur testimonia tua credibilia facta
sunt nimis et testimonium mulieris
sit vanum et fragile sicut est
sexus infirmus/ Vt quod deus non
debuit primum eius scriptum signa
virtutis manifestare / viio quod
Christus non accipit humanum testimonium
propter suam dignitatem sed solum propter
audiencium indigenciam quia et
testimonium mulieris nimis erat
suspectum samaritanus Ideo
noluit deus primum eis in
notescere alia non sunt ad indicia
diuina condempnata in iudicio
quia ipsi non crediderunt Johi
baptiste sed samaritani vnius
mulieri talis sicut ipse deus di
cit/ Matth xiio quod viri niniuite
et regina austri surgent in
40 iudicio contra iudeos Item querit
de testimonio mulieris quod dixit
veniente qui dixit michi omnia q
cumque feci contra non dixit
eis nisi decem quos habuit

aut quod mulier plena non fecerit
que factum est aut mentiebatur
et plus dicebat/ iiio dicendum quod
mulier antequam dixit ei non tamen
respexit ad sermonem dicentis
sed ad sapientiam per quam dicebat
et sicut ei vnum fecerat dixerat
eadem virtute potuit dicere
ei quecumque fecit Item mulier
nolens de virtutem exprimere
dixit in vniversali Item obicitur
tamen lex orima non sit vmbra
aut figure sed potius veritatis
aperte vnde est hic quod deus dixit
suis loquitur in parabolis videtur
quod non sic debet loqui sed aperte
tamen quod in figuris loqui est dupliciter
aut ita quod veritas claudatur
et ad exemplificetur audientibus
et hoc dicit vmbra et veritate
obscuritate et hoc pertinet ad
legem veterem non ad novam
alio modo est loqui in similitudinibus
ita quod similitudo explicetur et
manifestetur et tunc non est loqui
in vmbra sed potius in luce
et hic modo loquitur deus ut res
obscure proposita i. figura per ex
posicionem clare intelligantur
et prius homines hominis humilietur
et vtilius ardencius auctentur
et firmius teneatur ut talis eum ali
quantulum latens ignor efficie
ditur ... Item obicitur de hoc
quod deus tantam salutem suum
vocat cibum similiter fidem iudeorum
superius vocavit suum potum hoc
non videtur debite cibus enim confirmat
eum qui habet sed Christus confirmat nos
non nos Christum ergo non sumus cibus
eius Item quod est tamen in cibo pro
pter cibus prima est quod vehementer
desiderat sed Christus propter primum ille

qui cibat reficit. Tercia quod
cibus uictorum trahat conuersione
perfectus est Christus cibus in-
quantum enim desideramus et nos
sumus cibum quia ipse nostram salu-
tem desiderat conuerso sic Christus est ci-
bus meus non equus. Quia nos in-
uitat et reficit conuerso sic nos
sumus cibus Christi quia ipse trahi-
at nos in corpus suum. Unde Augustinus
dicit quod maiore manducatione
beatione. Item queritur de hoc quod
qo dominus dicit discipulis alius est
qui seminat alius qui metit
unde dicit apostolos messores non
seminatores sed cum verbum dei est semen
ergo qui predicat seminat sed apostoli
sunt predicatores ergo seminato-
res. Item prima cor. iii° ego eram
pte seminator. Item videtur quod
apostoli non sunt messores sed angeli
quod dicitur Matthei xiii° messis consummatio
seculi est messores autem angeli
sunt non ergo apostoli. Responsio quod hec
tria tempora sunt ordine tempus legis
mosaice gratie et glorie tempus gratie
est sicut fructus respectu temporis
legis mosaice tempus glorie est
sicut fructus respectu temporis gratie
et tunc sunt messores apostoli sed
seminatores prophete qui de hac
gratia predixerunt et prophetiam expe-
tiue fecerunt. Alia est in tempore
glorie et tunc sunt messores
angeli sed seminatores apostoli ergo
ad aliquos sed omnes quo ad
se ipsos et procedunt rationes
qo unius partis quia dominus loquitur
de messe gratie. Item queritur cum
dominus inueniret samaritanos habiles
ad credendum quid est quod tamen
per duos dies apud eos voluit
morari. Responsio quod hoc fecit propter
vitandum scandalum iudeorum

ne indignarentur quod eis relictis
transiret ad alienigenas postquam
manifestauit se dominus discipulis
et iudeis et samaritanis in
hac una parte manifestauit seipsum
galileis suis compatriotis etiam
durioribus ad credendum et
ponitur in hac materia quod factum est
primum miraculum hoc ordine primo in samaria
in galileis defectus reuerentie
ad honorandum Christum secundo tamen in eis
defectus fidei ad credendum ibi
et erat quidam regulus cuius
filius petiuit miraculum vel dicit ad
eum regulus ergo edificatio fidei vel
nisi aut eo deficiente primo
autem in samaria in galileis defectus
reuerentie ad honorandum quia
cum essent compatriote Christi
ideo ad eorum reuerentiam minorem
dum venit ad eos Christus ut in
miraculis se ostenderet. Unde dicitur
post autem duos dies quibus
ipse fuit in samaria exiit inde
et abiit in galileam ipse autem
fuit ut eos tamquam duriores
conuerteret unde subditur ipse enim ipse
Ihesus testimonium perhibuit tamquam
verum asserit quia propheta in sua
patria honorem non habet.
Luce iiii° nemo propheta accep-
tus est in patria sua. Unde dicit
glosa quod quia in primo aduentu
in galilea honorem non habuit
ideo adhuc secundo venit ut aliquam
sibi tamen cum crederent propter
miraculum quod dominus abilitati erant
Ierosolimis que Ierosolimis vide-
runt / propter ea dicitur / Cum ergo
venisset in galileam exceperunt
eum galilei quia pars eorum
honorare cepit. Responsio. ii°

Dnica xxi

Exceperunt itaque eum galilei cum
omni gaudio in dicto et cum magno
cum honore hesterno|et ro subdit
cum omnia vidissent que fecerat
ierosolimis in die festo vidissent
signa et ipsi enim venerunt
ad diem festum omnia enim que
viderunt fuerunt signa et miracula
sup. ro. Cum esset ierusolimis in
die festo multi crediderunt etc.
Venit ergo iterum in cana galilee
ipse ut ibi sic crederent ubi fecit
aquam vinum quod fuit signorum
suorum primum prius in nocte dictum
Unde. Glo. hoc miraculum primi
crediderunt i. discipuli sup. ro
hoc fecit signorum initium ihesus
in cana galilee|Et erat quidam
regulus. Hic tangit fidem sz defectus
fidei eorum ad credendum sicut et
eum quodammodo honorabat
quodammodo non et quodammodo
credebant in eum quodammodo non
et hoc patet in hoc quod regulus non
credebat eum posse sanare
filium nisi presens esset ipse quod dicit
erat quidam regulus cuius
primitive cuius filius infirma
batur capharnaum et ita in sui ab
sentia Hic cum audisset quod
ihesus adveniret a iudea in ga
lileam quam fama advenientis
illuc pervenit|ait glosa| et pre
cessit rumor eius famam in totam
regionem galilee abiit ad eum
predecessorem|ait Ambrosius| accessit
ad eum centurio etc. Et roga
bat eum ut descenderet et sanaret
cotidie|sup. ro descendit. descendit
capharnaum ipse et in illo et sanet
sanaret filium eius potentiam
invisibilem|luce pro| ubi de
illo egrediebat et sanabat omnes

incipiebat enim mori prim pocia
illam. sic erat dictum est|Erat
ro. rex ... moriebatur et non
vincebat ... et quia
iste regulus etsi petebat non
tamen credebat eum dominum
fuisse arguit de incredulitate
ipsum quod dicit dixit ergo ihesus
ad eum nisi signa et prodigia
videritis non creditis et ita ad
credendum dicit esse signa sicut
maiora prodigia ... mira
cula|debet ... Augu
stinus xvi. Cum tanta signa fe
cisset coram eis non credebant
in eum Samaritani solo verbo
crediderunt in eum ut probatum
est|Dixit ad eum regulus
Hic tangit etiam sz imperfectio
miraculi que etsi non fieret
ipse filium in eis perficiendum
fuit est ... ipse precium in ...
dum et regulus iterum petit et dicit
ad eum hoc est adhuc regulus
Domine descende prius quam moriatur
filius meus et quia instanter
petijt. ideo optinuit|ait ro.| omnis
qui petit accipit|et luce xi o et se
non dabit illi surgens eo quod
amicus eius sit et. ideo subdit dicit
ei ihesus vade filius tuus vivit
i. sanus factus est ideo dicit vivit
quia ... morti ...
inclinerat et hoc quinde regulus
meruit quia quamvis non dum
credidit in christum credidit tamen
verbo eius dicit|Credidit homo
sermoni quem dixit ei ihesus
Glosa sic meruit salutem filio
suo dicens|ait ro.| uno petenti
pro salute filij dixit si potes
credere omnia possibilia sunt cre
denti. i. omnia impetrare potes

Iam autem eo descendente hic tan-
guntur scilicet edificatio fidei in regulo
que facta est ex cognitione virtutis
et miraculi quod cognovit ex re-
latione servorum propter quod dicitur
Iam autem eo descendente occurre-
runt servi eius bonum nuncium portan-
tes / non sustinuit quousque domi-
num veniret occurrerunt pre gaudio
festinantes sicut servi boni / Mathei
xxv° Ecce sponsus venit exite
obviam ei et annunciaverunt ei
dicentes quia filius eius viveret
veniret .i. curatus esset. Interro-
gabat autem horam ab eis in
qua melius habuerat ut per
horam recognosceret in filio vir-
tutem potentie et dixerunt ei heri hora vii
reliquit eum febris. Ex hoc
cognovit vim et virtutem unde
sequitur cognovit ergo pater quia
illa hora erat in qua dixit
ei Ihesus vade filius tuus
vivit et ita quod virtus verbo
et tactu similiter sunt. Iuxta
illud / Sapientie xvi° neque herba neque
malagma sanavit illos sed tuus
domine sermo qui sanat omnia.
Ex hac cognitione sequitur
edificatio fidei. Unde dicitur et
credidit ipse et domus eius
tota iam fide perfecta ipse credi-
dit huic secundo signo quia post
primum non credidit / Unde subiungit
subiungit etiam Hoc iam secundum signum
fecit Ihesus sed respectu eius quod
fecit in nuptiis cum venisset
a Iudea in Galileam ut qui primum
non crediderat post secundum crederet
Exodi iiii° dixit dominus Moysi
si non crediderint inquid tibi
neque audierint sermonem
signi prioris credent verbo signi
sequentis. Moraliter hic commendatur

est quis regulus quis reguli
filius qua in infirmitate detine-
batur qua hora sanatur. Rex dicitur superior
pars rationis cui totum regnum anime
est commissum ad iudicandum
deum in partibus et inter reges intel-
ligere. Unde iste dicitur regulus
Amplecte parvule quia animam ma-
le et parvule regit / Ecclesiastes x°
Ve tibi terra cuius rex puer est / et
cuius principes mane comedunt
huius reguli filius dicitur inferior pars
rationis que eiusdem nature
et ab ipso docenda et regenda
Ecclesiastici xxx° qui docet filium
suum laudabitur in illo / huius reguli
filius infirmabatur febre quia
ideo sequitur concupiscentiam
que est tamquam febris cali-
da et putrida / Ecclesiastici xxiii°
Anima calida quasi ignis
ardens non extinguetur
donec aliquid glutiat / Concu-
piscentia tamquam febris hominem
inquietat modo pre calore modo
pre frigore / Ysaie lvii° impius quasi
mare fervens quod quiescere
non potest et redundant fluctus
eius / Iste liberatur hora vii diei
hec potest dici Christus quia ipse no
est sol lucens super terram Iohannis
viii° Ego sum lux mundi. Hore
huius diei sunt diversi status
vel ex quorum consideratione
anima a diversis egritudinibus liberatur.
Prima hora est incarnatio et hec .1
liberat a superbia illu-
minando ad humilitatem quia humiliat
se in incarnatione / Philippenses ii° semet
ipsum exinanivit formam
servi accipiens. Secunda est nativitas 2
et hec liberat ab avaricia illu-
minando ad paupertatem quia ...

pauperculus est sicut dicit Luce
ii° peperit filium suum primogenitum
3 et pannis eum involvit etc. Tercia est
circumcisio et hec liberat ab inobe
ad diencia illuminando ad obedienciam
cum enim Xc non esset legi subiectus
tamen se legi subiugat Unde
secundo vere dicitur illud apostoli prima
Cor. ix° Cum liber essem ex omni
bus omnium me servum feci ut plures
4 lucri facerem / Quarta est apparicio
et hec liberat ab invidia illuminan
do ad doctrinam communicandam quia
ipse tunc noticiam gentibus reve
labant / Sapiencie vii° Letatus sum
in omnibus quia antecedebat
me ista sapiencia et ignorabam quoniam
sine invidia communico et hones
tatem illius non abscondo / Quin
7 ta est in templo oblacio et
hec liberat ab ingratitudine
illuminando ad oracionem quia sicut
dominus oblatus est pro nobis in tem
plo ita se debet homo totum
offerre ut quia fuit dicitur Luce
6 ii° Tulerunt illum in Ierusalem / Sexta
est ipsius baptizacio et hec
liberat ab immundicia illuminando
ad interiorem mundiciam quia Xpus
lotus est in Iordanis flumine
Matthei iii° Venit Ihesus a Galilea
in Iordanem ad Iohannem ut bap
tizaretur ab eo / prima Petri iii°
Salvos facit baptisma non car
nis depositio sordium sed consci
1 encie interrogacio in Deum / Septima
est in ieiunio temptacio et
hec liberat filium reguli a fe
bre illuminando ad carnis mor
tificacionem quia tunc Xpus
carnem suam ieiunio maceravit
Matthei iiii° Ductus est Ihesus in desertum
Octava est passio eius et hec
liberat ab iracundia et illu
minando ad pacienciam quia Xc

in paciendo fuit pacientissimus
prima Petri ii° Xc passus est
pro nobis vobis relinquendo exemplum ut
sequamini vestigia eius / Nona est
ad inferos descensio et hec li
berat a duricia illuminando ad
iusticiam quia dominus visitatus est
eis qui erant in tenebris et
umbra mortis / Zach. ix° Tu vero
in sanguine testamenti tui emis
isti vinctos tuos de lacu in
quo non est aqua / maxima
enim est sanguinem proprium pro inimicis
fundere / Decima est in sepulcro
requies et hec illuminat a discordia
illuminando ad pacem
quia Xc in sepulcro quievit
ps. in pace in idipsum dormiam
et requiescam / in pace factus est
locus eius / Undecima est resurrectio
et hec liberat a vite vetustate
illuminando ad vite novitatem
quia tunc Xc novus homo
factus est / Rom. vi° Quomodo resurre
xit Xc a mortuis per gloriam patris
ita et nos in novitate vite
ambulemus. Duodecima est eius
ascensio et hec liberat ab amore
terrenorum illuminando ad desiderium
eternorum ad que Xc nos
precessit / Colloss. iii° Si consur
rexistis cum Xpo que sursum
est querite ubi Xc est etc. ¶ Hic
queritur de hoc quod dicit quod q°
propheta in patria sua honorem
non habet cum hic non honoratur
nisi ubi cognoscitur quia non cognoscitur
nisi a compatriotis non
nisi alienigenis videtur quod
magis honoretur in patria sua
quam in aliena / Item videmus
quod David in patria regnum suum
honorem habuit / Item videtur quod
Xc habuit honorem in patria sua
secundum illud quod Galilei acceperunt

6

eum quo honorauit. Augustinus quia
propter duplicem racionem non honora-
bitur in patria sua. Primo racione
cognicionis carnalis. Secundo racione
conuersacionis familiaris. Racione
cognacionis quia quamuis habet patrem
et matrem viles et ignobiles et
pauperes sicut Christus credebat[ur]. Racione
racione horum despicit[ur]. Racione
autem conuersacionis familiaris quia
nimia familiaritas contemptum
parit et ideo cum iudei pueri et
pauperes nossent et nosse[n]t
eius educacionem nichil diuini
in eo esse credebant quod quo o-
birit[ur] quia noticia facit honorem ho-
norem [illegible] quia noticia [illegible]
admittit sed noticia originis et
infirmitatis imperat quod obicitur
de dauid et aliis prophetis. Audit[ur]
quia raro contingere ut non
debet secundo [illegible] et quia
hoc raro contingit ideo hoc non
tenet quod obicit[ur] quia gali-
lei exceperunt eum. Videtur au-
gustinus quod exceperunt ex tota cor-
pale sed non mentis propter et [illegible]
honorem deus requirit non eum
fecit deus vnum de festo exterio-
ri sed deuote fidei. Item quia
augustinus de isto regulo neque crede-
bat non quod non hoc videt[ur]
quia deus increpuit eum dicens
nisi signa et prodigia etc. Hoc
ipsum arguit plenum quia petebat
quod descenderet nisi presens esset
saluare filium suum non posset. Sed
hoc est si non credit quod salu-
tem filii eius postulauit sicut
quia credit et semper plene credidit
credidit eum in Christo esse virtutem
ad sanandum filium sed non credidit
in eo esse diuinitate per quam
posset vbique [illegible] presens sunt

qui peciit salute. Sed de festus fidei
cum sequebatur presencia corporale
per quam quia. Beatus gregorius dicit est
quod deus ad preces centurionis
ire se obtulit et ad filium reguli
cum rogaret ire recusauit. Nota
quod hec sunt ad edificacionem fidei
et morum. Fidei quia dominus se ob-
tulit centurioni ipsius fidei de-
uocionem nobis manifestauit. Dum
iccirco se regulo [illegible] filio ac-
cedere [illegible] cum in absencia ad di-
uinitatis noticia nobis intimant.
Ad edificacionem autem morum ut
nostram superbiam detestaret[ur]
quia magnos veneramur et pau-
peres et paruos despicimus etc.
Post hec erat dies festus.

P
ermanata parte precedent
in qua agitur de eius
manifestacione ubi in
[illegible] secundum quod
respicit condiciones
aperte corporis quibus fit ma-
nifestacio. Hic incipit
secunda pars principalis in qua a-
gitur de eius manifestacione
ubi in [illegible] secundum quod
respicit condiciones aperte ipsius
ubi manifestari ostendit[ur] iohannes
quod ipse dei filius qui et
patris verbum est manifestat se
creatorem consummatorem
ductorem et vniuersitatorem. Po-
ugit[ur] ostendit se creatorem in
prima capitulo et post consummato-
rem capitulo vio. Post hoc
ambulabat Jhesus. Post eum
reparatorem in lazari suscitacione
in capitulo xi. Erat autem
quidam languens. Primus ergo
capitulus in quo manifestat se
creatorem precipue pralici
curacionem habet maior partes.
Secundum maior quere hic de eiusmodi.

In piscina cum tanta multitudo egro-
torum. Ipsa cum eodem casu
Erat autem sabbatum. Quia erat casus
in eodem consuetudo i. inter istos
ihesus in piscina. Quia consuetudinis
corroboracio et hic provocat te-
stio i. sic enim tempus illud vi-
debit quod annos ... desit
ad quartum. Primo a cognicione temporis
secundo a dispositione loci i. est autem
ultimus etc. aut ... languentis
Erat autem quidam homo ...
ante annis i. Dicit ei ihesus
Primo ... desit a cognicione temporis
quia tempus festum erat Iudeo-
rum ... dies ... impenderet
Io. dicit Post hec erat que narrata
sunt prius erat dies festus
Iudeorum. Aug. dicit quod iste dies
festus erat pentecoste qui
erat medius inter pascha et
scenophegia i. solempnitas taber-
naculorum et ... i. ...
sicut habebant in consuetudine omnes
ut et ... ascendebant ...
ultima ... dici festi
Est autem ultimus. Hic vero ...
dispositio loci ubi factum est miraculum
quia in loco erat piscina
probatica et dicitur probatica a probaton
grece quod est ovis quia ibi la-
vabantur oves ad ymolandum.
Piscina vero idem est hic cisterna
quedam ampla non multum pro-
funda ... omnem
aquam tangentem superiores
partes littoris vel ripe et dicitur
piscina ... eo
quod ... piscinas habebant ...
... Est autem in Ierosolimis piscina
probatica i. pecualis quia
sicut dictum est i. lavabantur
pecora hostie. Erat autem hec

piscina in monte templi et ab hoc
officio denominacionem accepit
Io. dicit que cognominatur
hebrayce Bethsaida habens
quinque porticus vel domus
... vel porticus et hec
significacione vocabuli dale-
...ipsum ... adventum
sacrificiorum ... cum illi
... fiebant sacrificia
et sicut hic habebat officium ita
et ... dicit quinque ... pa-
tres ... ipse ...
... quod ... representabant
in ... quinque ... iste locus
ut ... et plurimi
advenientes i. ...
ut ... dicit in hiis iacebat
multitudo languencium et
... in ... et ne
putetur quod piscina erat tam
ordinata ad ... ...
sicut ... balnea ...
Io. subdit cecorum claudorum aridorum
expectancium aque motum ut
sic sanarentur ... quia ...
... quod impendebatur ... in
descensu angeli in aquam unde
dicit angelus autem domini secundum tempus
descendebat in piscinam ad
... et ... des-
census ... et movebatur
aqua ut aquam viderent
qui angelum videre non poterant
... effectum et qui
prior descendebat in piscinam
post motionem aque sanus fie-
bat a quacumque detinebatur
infirmitate sine distinctione
quia sicut dicitur Act. x. non
est personarum acceptor deus
Erat autem quidam homo. Hic tan-
gitur ... languentis ...

b·

quia diu in firmus fuit et omni
auxilio destitutus et quia in firmi-
tate dicitur iacuit ut quidam glo-
sa dicit quidam dicit quia iste
in miseria suo fuit et quia diu
in firmus iacuit ideo dicit xxx et
viii annos habens in infirmitate sua. Sexto
in firmitatis longitudo super qua
dicitur modus est misereri et que-
re alloqui eum unde dicit hunc
cum vidisset Ihesus iacentem
in infirmitate opprimente et
cognovisset quia iam multum
tempus haberet in penalitate in spe-
dicit ei per benignitatem vis
bis sanus fieri pro virtute divine
potentie hoc non querebat quia
de voluntate dubitaret quod
et patet ex languidi responsione
unde dicit ei languidus
Domine hominem non habeo ut cum con-
turbata fuerit aqua mittat
me in piscinam et ita pauper
sum et non est qui adiuvet
nos. Tribulatio proxima est quo-
niam ego egenus sum in potius
unde subdit dum venio enim ego
alius ante me descendit et ita
sanari non possum quia non
sanatur nisi primus et ille qui
prior descendit ab infirmitate languenti
in actibus. Dicit ei Ihesus. Hic
curatur sed curatur paralyticus a
solo precepto quia solo pre-
cepto sanat unde dicit ei hoc
est paralitico Ihesus Surge pro va-
litudine tolle grabatum tu-
um pro fortitudine et ambula pro
similitate cure quod factum
est unde subdit et statim sanus factus
est homo ecce validitudo et
sustulit grabatum suum ecce
fortitudo et ambulabat

ecce sanitatis certitudo et hoc totum
factum est verbo presentis dixit et facta
sunt unde Mardocheus dice-
bat hoc est xiii° Domine rex omnipotens
in dicione tua etc. Erat autem
sabbatum in illa die. Moraliter non ...
est hic que sit ista piscina
quinque habens porticus qui sunt
in fine et quo curantur piscina
que ex aquis pluvialibus
congregatur prima est que in qua est
effusio lacrimarum pro amissione
superiorum. De hac pluvia dicitur
Jeremia v° non dixerunt in corde
suo metuamus dominum deum nostrum
qui dat nobis pluviam tem-
poraneam et serotinam in tempore suo
temporanea id est contritione pro malis
commissis et serotinam pro bonis
obmissis. Hec pluvia tamen des-
cendit in valles hoc est in
humiles non est in montibus
hoc est in superbis. Unde regum
primo montes Gelboe nec
ros nec pluvia veniat super
vos. Hec piscina prime habet
quinque porticus in quibus recipit
quia quinque sunt considerationes
que debent facere hominem in prima
penitentia. Prima est consideratio 1
reatus peccati quo se obligavit
ad penam pro quo ego in fla-
gella paratus sum et dolor meus
in conspectu meo semper. Secunda est consi- 2
deratio severitatis iudicii. Ecclesiastes
xii° ... primam non ... exercimus
incidere in manus domini. Ecclesiastes
x° horrendum est incidere
in manus dei viventis. Tertia
est oportunitatis loci quia post 3
non erit pene locus. Ecclesiastes
ix° quodcumque potest manus tua
instanter facere quia nec opus operare
nec ratio nec scientia nec sapientia erit

apud inferos quo tu properas
Quarta est consideracio incer-
titudinis diei extremi / Eccl.
ix° nescit homo finem suum
sed sicut pisces capiuntur hamo
et sicut aves capiuntur laqueo
sic comprehenduntur homines tempore
malo / quinta est consideracio
incertitudinis status sui quia
nescit utrum decetero aliquid
fecit deo placitum unde dicitur
in ps. et dixi nunc cepi / Eccl.
x° omnis potentatus brevis
vita et in fine rex hodie est
cras morietur / Ceci sunt ceci
peccantes ignoranter / Matth. x
v° Ceci sunt et duces ce-
corum cecus autem si ceco duca-
tum prebeat ambo in foveam
cadunt / Claudi sunt qui peccant
per impotenciam / Eccl. xv° Gressus
rectos facite pedibus vestris
ut non quis claudicans erret
Aridi sunt qui peccant per ma-
licia et duricia / Eccl. iii° Cor
durum male habebit in novissimo
Eccl. xxx° o presumpcio nequis-
sima unde creata es quo operire
aridam malicia / Hii sanantur
in adventu angeli i. inspiracionis
divine post quem motum aque i. la-
crimarum cordis interius / Tren. ii°
Effunde sicut aquam cor tu-
um ante conspectum domini prestissime
in piscinam aque i. humilitate
penitencie / Ysa. xlvii° descende se-
de in pulvere virgo filia babi-
lonis / Hic queritur cum piscina
haberet virtutem habebat et qua
racione illi piscine talis virtus
collata erat / Item cum tanta
esset virtus unde est hoc quod
scriptura de ea mencionem non
facit vel quod negligencia
scriptorum fuit sicut dicitis

quod hec virtus apparuit prope pas-
sionem queritur quare hoc et quare
adveniente passione cessavit
videtur quidam quod in piscina
erat lignum crucis quod tunc temporis
cepit apparere et supernatare et
ideo ad nobilitandum sue passionis
trophenum voluit dominus mira-
culum illud ostendere et prope pa-
ssionem et quia tunc cepit et non
post passionem quia lignum inde
extractum fuit sed hoc de scrip-
tura auctoritatem non habet eadem
racione qua probatur destruitur
Propter hoc dicunt alii quod in aqua
illa nulla virtus erat sed angelus
descendens certis temporibus faciebat
hec in aqua potentia sibi a deo
data Dicimus ergo quod hec virtus
data erat angelo in aqua
ad figuram baptismi in quo fit
ablucio per aquam et sanacio per
spiritum et ideo prope baptismum permissa
fuit et adveniente baptismo
cessavit et ideo quia pro tempore
duravit et tandem bene de-
fecit scriptura de hoc mencionem
non fecit / Item queritur cum eque
facile esset deo curare omnes
sicut unum et ipse sit largissimus
quare non dabat aque illi
effectum curandi omnes / Item
de ipso domino queritur quare sic
tunc unum curavit cum eque
facile omnes sicut unum curare
poterit / Respondeo illa sanacio corporalis
magis erat in signum quam in
beneficium illius / signabat eter-
nam curacionem / quia ergo ad
significanda et per significandum
ordinabatur debuit eo modo
fieri quo optime significa-
ret / et quia sanacio in eternam

40

non est nisi in unitate fidei et
caritatis. Non solum unus ama
bat. Sed quod obicitur non valet,
quia non tamen erat in bifsicam sed
etiam in signum, sed tunc maior est
quod sicut maioris est misereri,
quod ubi maior miseria maiori
debet misereri ... Non ergo
debuit sanari qui prior descende
debat sed qui magis indigebat,
non quod sicut dictum est signi
erat curationis ... et quia
iste curatus adeo fuit per dispo
sitionem ad suscipiendam gratiam,
non fuit ... in culpa, non
qui prius et sollicitius descende
debat. Prius ... operiebat
10 tamen quia tamen dominus paralitico
... fuerat confidentia,
et aliis quos ... fidei
confessionem exposcat unde
hoc quod ab isto ... nichil quer
... quod intelligimus cum
dominus aliquem curat curavit
non solum in corpore sed in anima
totum se ... requiret. Jo. 7
hic non tamen quod quidam erant
90 qui ex culpa in egritudine
inciderent, et quia hii debebat
sanari in anima non sanabat,
nisi per fidem et aliis dominus
confessionem fieri requirebat.
Alii erant qui ad gloriam dei
manifestandam infirmi erant,
ut cecus natus et aliis
dominus confessionem fidei non
requirebat, immo mera libe
ralitate eos sanabat et de ta
li curatione mirabili sicut
ait Johannes. Quia iste talis
sunt non eius fidem non requi
sivit sed quia hoc sonat ...
gloriam. Io. ... quod solum requirit

fidem ab hiis qui querunt sa
lutem. Erat autem sabbatum. Postquam
descriptum est miraculosum para
litici curatio, hic nunc describitur curantis
calumpniatio et prodit Ewangelista
hoc ordine. Primo insinuat curati
calumpniatio, 2° calumpnie in
curantem devolutio ibi: Dicebant eis
qui me sanum fecit manifesto.
Tertius autem quarto manifestati
persecutio ibi: Abiit ille homo.
Quarto in persecutione obstinatio
ibi: Propterea autem inter eos. In prima
ergo primo curati reprehensio ex
hoc quod tulit grabatum in die
sabbati in quo salvus factus fuerat.
Secundo quod ... occasionem ca
lumpniandi dicit Ewangelista: Erat
autem sabbatum in die illa scilicet in
qua curatus fuerat et gra
batum portabat et occasione huius
iudei illi qui sanus fuerat
dicebant ipsum calumpniando: Sabbatum
est, non licet tibi tollere graba
tum tuum. Tollere grabatum opus
servile videbatur quod prohibi
tum erat in sabbato fieri. Levitici
xxiii: In modo dies septimus erit
celebrior et sanctior. Nullum
sed opus servile facietis in eo.
Ratio eius: Hic tamen fuit secunda ca
lumpnie in curante devolutio
quia ille in hiis sanatus est
excusavit per mandatum curantis
Dicit sibi: Qui me sanum fecit pro
potestate ille michi dixit: Tolle gra
batum tuum et ambula. Scilicet primum
percipiens auctore et recte qui
curata sunt potestate hoc sunt tanti
mandatum auctore. Unde dixit ait
Ysodorus: Sicut qui filius hominis
habet potestatem dimittendi pecca
ta ... ait paralitico: Surge

ret Si go pcta potest dimitte
go et in precepto de sabbato dispe
sare Sed iudei hec non attendentes
interogant de eo ut eum possent
calumpniari Vnde dicit interoga
uit go eum quis est ille homo
dicit in sinus non deus omps
qui dixit tibi tolle grabatu
tuu et ambula q. d. qui contra
legem precepit non putatem
simulant mala qm bona tacet
gnt Glo. xio. Bene consurgit dilu
culo qui quit bona qui aut
in uestigator maloz est ab=
eas oppimet. et quia male q
uunt io in inquisitione defaut
io dicit. Is qui aut sanus fcs
fuerat nesciebat quis esset
io in quirendo nece sunt qi
defecerunt ps. defecerunt scruta
tes scrutinio. io dcm est. Ju
sta vno. Judeis querent me et
non inuenietis quia non querebat
eum ad habendum sed ad perse
quendum. Jhus aut declinabit
a turba. hic tanr. ecia sz xpi
quesiti et non inuenti manifesto
que sca est in turba Sz i ecia
vn dicit ihus aut declinabit
a turba constituta in loco Et
simul fuerit sp spectaculum
cum multa confluxerat ibi io
nesciebat eum ille sanatus qi
in turba recesserat Vnde sez
postea inuenit eum ihus in
templo quia sp iam a turba
recesserat Augs in turba po
situs non cognouit ihm sed post
in templo inquo non cognouit
ut quis quis qui ad uisionem
dei vult uenire fugiat turba
suoz affectuu et uequia homi
et adeat interiore orationis tempus

Vnde in suscitatione puelle pre
cepit ihus eici turbam tumul
tuante Mt ixo Et quia dm ma
nos fuerunt non dt qi ille in
uenire ihm sed quod ihus in
uenit eum peius audiconi
quia dct ei vn dicit et dixit ei
in seruens eum ut bonus me
dicus ecce sanus factus es redu
cit ea ad memoriam beneficii
iam noli peccare sed det pctm
ne deterius aliquid tibi contingit
communis pictum luc xio Et
sunt nouissima hominis illi
peiora prioribus Abijt ille
homo. hic tanr. ecia sz xpi
manifestati persecutio cog
nouerunt eum iudei illo referente
quia xc eum sanasset vn
dicit abijt ille homo et nunciat
iudeis qui s. abeo quesierunt
quia ihus esset qui fecerit
eum sanum tamen hoc non dixit
de traheudo xpo ut eum accu
sando sed nomen x annunciando
vn glo. nunciat iste salutem
iudeis ut sequitur sed illi econtra
persecuntur. Vnde sequitur. propterea
persequebantur iudei ihm quia hec
faciebat in sabbato videbant
eum uelle legem eoz destruere
Vnde dicebant. Justa no no
est hic homo a deo qui sabbate
non custodit Luce vjo obseruabat
scribe et phi ihm in sabbato cu
raret ut inuenirent vn accu
sarent illum. Jhus autem
rndt eis. hic tanr. quarta sz in
deoz in persecutione obstinatio
que consecuta est ad dm uoz
eius se non soluere sabbatum
vn dicit. Jhus aut rndt eis sz
iudeis persequentibus pr meus
usqz modo operatur ecia in sabbato

et non solvit tamen sabbatum et ego
oportet per cooperando etiam in sabbato
si ergo deus non solvit sabbatum
nec ego solvo / Augustinus xviij° dicit dominus cum
est filius hominis etiam sabbati et
quia dominus potest in eo sine aliqua
reprehensione operari et ideo ex hac
visione iudei sunt in malicia
obstinati ex quo debuerunt perfici
fieri. Ideo subditur [illegible]
propterea ergo magis querebant eum
iudei interficere. Iohannes vero quid
me queritis interficere hominem qui
veritatem locutus sum vobis quia non
solum solvebat sabbatum sed etiam suam
[illegible] patrem sed proprium suum
dicebat deum suum singularem
equalem se faciens se deum quod
ipsi reputabant blasphemiam
Iohannes x° de bono opere non lapi
damus te sed de blasphemia et quia
qo tu dicit patiens quasi non
esset sed se deum faceret. Consequenter queri
tur cum preceptum de sabbato sit preceptum
de prima tabula in quibus sicut
dicit Bernardus non potest dispensare
deus videtur quod dominus male
fecit solvendo sabbatum. Ad hoc
dicendum quod in hoc precepto est ad
morale aliquid ceremoniale
et secundum quod morale spectat
ad primam tabulam et non solvit
secundum quod ceremoniale non spectat
ad decalogum et solvit. Tamen
est questio quid est in eo mo
rale quid ceremoniale. Item
secundo est quare preceptum tertium ma
gis habet secum annexam
observantiam ceremonialem
quam aliud mandatum decalo
gi et videtur quod non debet
esse ad instar sicut umbra
mitati / hu° 88 quod sicut

dictum est mandatum de sabbato
aliquod habet morale habet
etiam aliquid ceremoniale et
ideo in lege tamen ponitur inter mora
lia sed etiam inter ceremonialia. Queritur
ergo quid sit in eo mo
rale et quid ceremoniale. Di
co quod in mandato illo precipitur
homini quod vacet deo ut tem
pus illius sit per dilectionem
et hoc est morale. Aliud est signi
ficatio dei et ponitur sic hic
quietatio ab omnibus operibus
servilibus et ista duo sunt ceremo
nialia. Item queritur quare magis qo
hoc preceptum habet quietam ceremo
niam. Videtur Augustinus quia est pre
ceptum dilectionis quia preceptum
tertium respicit tertiam personam in tri
nitate et precipitur dilectio ut
ideo ostendatur quod omnia ceri
monialia sunt referenda ad dilectionem
dei et proximi et ad illa sunt
exponenda. Item in dilectionis
mandato observantiam ceremo
nialem concepit. Alia ratio potest
reddi quia in dilectionis man
dato mandatum cetera diriguntur
et implentur. Item in meditando
et considerando legem
divinam diligentius efficitur homo
in legis observantia. Quia ergo in
hoc mandato precipitur dilectio
et deo vacatio omnium mandatorum
observantia pendet ex hoc et
ideo hoc neglecto et in oblivionem
tradito cetera negliguntur. Ideo
ne oblivioni traderetur signavit
dominus diem ne etiam propter alia ne
gligeretur ab hominibus aliis ces
sare precepit et hoc est ceri
monialie. Item queritur utrum qo
dominus mandatum de sabbato

solvit quantum ad observanciam ce-
rimonialem quod non videtur
quia non prohibebat. Vel iste opus
simile in eo faciebat. Luce [?]
xiiii° dominus dicit: quis vestrum solvit
sabbatum dum cuius vestrum asinus
aut bos cadit in foveam et ex-
trahit. Solvit vero quia iudei
propter hoc eum persequebantur. Videtur
quod observancia eius quod erat
cerimoniale in sabbato tunc pre-
erat, sed spiritualis localis et con-
suetudinalis. Spiritualem non sol-
vit nec solvere potuit sed ad-
implevit. Localem solvere potuit,
non tamen solvit quia nullum opus
simile in ea fecit. Consuetudina-
lem solvit et solum precepit. Sol-
vit quando fecit lutum ex sputo,
solum precepit quando precepit gra-
batum deferri. Hoc enim non erat
contra observanciam localem sed
qo consuetudinalem et superin-
ducta. Queritur de hoc quod
dicit textus quod iudei perseque-
bantur ihesum quia hoc faciebat
in sabbato. Si dominus eque bene hoc
facere poterat in aliis diebus
sicut in sabbato, videtur quod dominus ipse
sibi persecucionem procuravit iudeorum.
Videtur quod vero huius fuit doctrine
veritas quia cum observancie
cerimoniales debebant in Christi
adventu cessare propterea quod inges-
sit veritatem debuit hoc docere
per suam vitam ostendere ut a predi-
cacionibus veritas eorum remaneret [?].
Secunda vero fuit divini iudicii seve-
ritas quia sicut dicitur Johannis ix°
In iudicium ego veni in mundum.
Quia ergo ex hoc male excecabantur
ad procurandam eius mor-
tem que fuit multis salutaris [?]
non illuminabantur ad credendum in
eum esse qui legem dederat
et solvere potuit. Igitur tercia ra-
cio est quia veritatis quia
tunc pauperes et simplices con-
veniebant ad sinagogas quos
debebat attrahere primitus ad fi- [?]
dem. Item queritur de hoc quod dicitur [?] q
prius et quomodo Gen ii° requievit
dominus ab omni opere quod patrarat;
ergo videtur quod sit hec contradictio. Jo v°:
quod est opus prime condicionis
et hoc consistit in creacione
corporum que pertinent ad complementum
universi et includit in se creacionem,
distinctionem et ornatum et hoc
perfectum fuit in sex diebus. Ab hoc
opere deus requievit. Aliud
est opus conservacionis et quia
res non possunt conservari in seipsis
quia nichil sunt preter eum [?] corpori
consistit hoc opus in conservacione
et propagacione et aliarum creaturarum
et hoc opere operatur deus et co-
operatur nature cooperanti et
de hoc opere intelligitur. Hic autem
non cessavit in sabbato. Textus itaque
ihesus. Postquam descripsit miracu-
losam curacionem et eius calump-
niacionem. Hic incipit tercia pars
capituli in qua determinatur ca-
lumpniacionis confutacio. Confu-
tat enim iudeos dominus ipsum ca-
lumpniantes de opere creacio-
nis et hoc ostendendo suam
in operando potenciam et dividitur
hec pars in duo quia primo ostendit
eius potenciam et declarat in ge-
nerali, secundo in speciali ibi: Amen
amen dico vobis. Filii igitur dei
potencia hoc ordine declaratur
et manifestatur. Primo notatur
Patris origo, secundo potencie

b.

magnitudo i. quecumque enim ille
magnitudinis declaracio i. et maio
ra hiis quantum de celsitudine po
tencie eius i. Neque enim pater iudicat
i. notitia. potentie filii origo
dicit enim dei filius quod a se
ipso non habet operandi pote
nciam sed a patre. Ideo dicit: Amen amen
quod Ihesus et dixit eis scilicet iudeis
persequentibus et calumpniantibus
eum: Amen amen dico vobis
i. vere et certitudinaliter dico vobis
potest filius a se quidquam facere
sicut enim non habet esse a se
sed a patre sic nec operari a se sed a
patre. Iuxta illud: Quamvis ipso facto
nichil nisi quod vidit patrem
facientem i. solum hoc habet quod
a patre potentem accepit ut possit.
Iuxta illud: Ego quod audivi apud
patrem meum loquor et ita quod
quid potest a patre potest et nichil
aliquid potest nisi a patre, per quod acce
pit ut possit. Quecumque enim fecerit
hic tamen sequitur potentie magni
tudo in hoc quia quamvis filius
accipiat posse a patre tamen ita
infinitum posse habet ut pater.
Unde dicit: Quecumque ille dixi
quod filius facit que videt
patrem facientem quecumque fe
cerit ille hec et filius facit si
militer uniformiter et concorditer
similiter quia eque potenter unde
Coloss. primo: Omnia per ipsum et
in ipso creata sunt quia sicut
dicitur Iohannis primo: Sine ipso
factum est nichil et ideo in divi
sionis in opere est in divisionem
essentia et in dilectione. Ideo dicit
Pater enim diligit filium. Bene di
xi quia filius potest omnia fa
cere que et pater. Pater enim diligit
filium ymo summe diligit

quia summe unum sunt. Iuxta Iohannis x°
Ego et pater unum sumus. Et quia ma
xime unum ideo omnia communicat filio
suo sibi et omnia demonstrat ei que
ipse facit i. operacionis potentiam
ei communicat et huius communicationis ratio
est unitas et dilectio. Iohannis iii°
Pater diligit filium et omnia dedit
in manum eius. Et maiora hiis
hic tamen tertium sequitur magnitudinis
potentie eius declaracio que fit per
magnitudinem operum que duobus
iudeis ostendit erat per filium. Unde
dicit et maiora hiis scilicet que
vobis ostensa sunt demonstrabit ei
opera i. per eum demonstrabit
vobis ut vos miremini pre
magnitudine. Iuxta Iohannis x° Multa bona
opera ostendi vobis. Que autem
sunt ista opera ostendit quia suscitacio
mortuorum. Unde dicit: Sicut enim
pater suscitat mortuos et vivifi
cat per potentiam omnipotentem
sic et filius quos vult vivificat
per potentiam eandem ei. Iuxta
Iohannis de Lazari suscitacione in corpore
hic tamen de suscitacione in anima. Et
ego sum resurrectio et vita. Et etiam
suscitacionibus corporibus similiter habetur
Luce vii°. Neque enim pater. Hic ter
quarta scilicet declarandi potentiam
tercio quantum sed deus potentiam
suam declarat in filio et per filium
ut ostendat eum sibi equalem
et eque honorandum et ideo
tribuit filio iudicium. Propter quod dicit
Neque enim iudicat pater quemquam.
Bene dixi quia maiora hiis
demonstrabit opera ut vos mi
remini quia etiam propter hoc iudicium
sibi dedit. Ideo dicit: Neque enim pater
iudicat quemquam scilicet in iu
dicio apparendo sed omne iudicium
dedit filio. Actuum x°. Ipse est qui

constitutus est a deo iudex vivorum
et mortuorum et ideo racione huius sub-
filii honorificacio vnde dicit ut
omnes honorificent filium sicut
honorificant patrem. prover. vijo.
fili honora dominum et valebis
preter eum ne timueris alienum. filius
dei est honorandus et timendus
racione iudicarie potestatis quia potest
corpus et animam perdere in gehe-
nnam / Mt xo. Et ideo quanto potest
vt filium honorare quia honor
filii est honor patris et ex ipso unde
dicit qui non honorificat filium
non honorificat patrem qui mi-
sit illum. Iohannis vo. Ego ho-
norifico patrem meum et vos
inhonorastis me. Augustinus. si minor
crederet filius patre pater inhonora-
ret. quia aliter invidus nollet
q°. genuisse equalem aliter infirmus
non potuisset. Queritur de hoc quod
dicitur filius non potest facere a se quicquam
quia quis potencior est qui potest
a se quam qui ab alio sit. ergo sic
non potest quidquam a se sed tantum
ab alio ut a patre ergo potencior
est pater filio hic est filium ergo sum
sed hic dicitur quod inferioritatis
potencie significandi. et hic a se dicit
solum innominandi non ut ante
et ita non sequitur quod pater
potencior sit filio. Tunc ad
hoc obicitur quod nobilior modo
habet eum quam filius qui ab alio
quam a patre. ad hoc dicitur quod hoc
ab alio est duobus modis vel
per participacionem vel per emanacionem
participacionem minus nobilis
modus est modus enim parti-
cipacionis modo loquendi per essenciam
non equatur. per emanacionem
hic dicitur quod ille qui emanat
emanavit ita habet presenciam
sicut ille qui dat et hic nulla

omnino ponit ignobilitatem sed omnino
dignam equalitatem hic enim a patre
tota nobilitas est in filio sicut
generare in patre. Item queritur de q°.
hoc quod dicitur quod filius non
potest nisi quod videt patrem faci-
entem et etiam quod pater demon-
strat filio quecumque facit. er-
go si primum prius est aliquid
quod videt prius pater operatur
quam filius et sic filius ad eius
operacionem tamquam ad exemplar
certum si pater nichil omnino potest sine
filio operari quomodo ergo dicit quod
filius operatur sicut videt patrem
operantem / vnde quod idem dicitur
cum dicitur pater demonstrat filio et sic
videt patrem operantem solu-
cio est quo ad terminos intendi-
tur est quod ista verba tunc signa
sunt accenatur ad dandum dare
tur inperat verbum demonstrandi
filio et videndi complete vna sine
emanacio cognicionis quia videro
te sic operantem relinquitur
in me cognicio operandi. Alia
est exemplaritatis successoris
sicut operacio tua et demonstracio.
predictam cognicionem tamquam
exemplar dicitur ergo quod ratione
prime condicionis differtur
addimus secundum racionem emanacionis
ratione antecessionis non videt
patrem demonstrare non est quod
pater prius cognoscit quam sic
sed quod pater dat filio filii filium
videre patrem operantem non
est quod pater prius operetur
sed quod filius habet a patre
.Item queritur de hoc quod dicitur
quecumque pater et filius simi-
liter facit contra pater generat filium
ergo filius generat filium sic ipse

vi

hec dicas quod generare non debet
operacionem dicat sed relacionem ibi
et quia mittere filium dicat oppor-
tet si quacumque operacionem facit
pater hanc facit et filius sed pater
mittit filium ergo et filius mittit
filium Item cum trinitas sit omnino
in substancia et operacione indivisa mani-
festacio et operacio appropriata fiunt
per operaciones videlicet quod nullomodo pos-
sunt appropriari vel manifestari
trinitas de trinitate in aliquem et
filius in postea sim adhuc intelli-
gendum quod quedam verba dicta de
deo dicunt primum relacionem et
sicut generare quedam primitivam actionem
sicut creare quedam actionem
et relacionem sicut mittere quedam
actionem et significacionem sicut
appropriare dico igitur quod cum dicitur
quecumque pater facit intelli-
gendum ad operacionem que communis
est et essencialis si igitur respi-
ciunt verbum significans mere actionem
illacio omnino sophistica est per
figuram diccionis si autem verbum
significans actionem et relacionem et
si racione actionis tenet illacio
fallet racione relacionis in causa
se sicut sunt mittere et manifestare
similiter est de verbo actionem et signi-
ficacionem importante fallaret
racione significacionis sicut enim dicit
Augustinus et omnis accio pertinet ad tres
et species tamen alia separatim significat
patrem alia filium alia spiritum sanctum
ut in christo est de hoc nomine intelligencia
quod perfectum operacione tamen per se
sed memorie intelligencie
et voluntatis et tamen alterius appro-
priate. Secunda eciam est in proposito
40 Item queritur de hoc quod dicit quod
pater omnia demonstrat filio quia
filium diligit demonstrare filio
hoc est filium generare ut dicit
Augustinus aut ergo diligere sumitur
notionaliter aut essencialiter si notio-
naliter falsum est quia communis spiracio
non est racione intimandi per conve-
nienciam quam generacio sed racione
intelligenda est. Sed si essencia-
liter ad hunc falsa est quia essencia
non est racio emanacionis nec rela-
cionis tunc enim filius generaret
vero quod cum dicitur pater omnia de-
monstrat filio dico quod demon-
strat et dico quod omnia di-
co quod racio demonstrandi omnia
est dileccionem quia demonstrat
sed quia omnia dileccio accipitur
essencialiter et dicit unitatem
summam patris ad filium et quia
est summa unitas in essencia
ideo omnimoda indivisio in operacione
et ideo necesse est quod in omnibus
filius patri cooperetur. Ideo bene
dicit omnia demonstrat quam summe
diligit Amen amen dico
hic usque declarat duas summas
potencias in quo hic incipit et
declarat in speciali descendens
ad potenciam vivificandi et
ad potenciam iudicandi et ideo
hec pars habet duas partes in
quarum primum declarat suam potenciam
in vivificando in secunda suam pote-
nciam in iudicando ibi et potestatem
dedit ei. Potestas vivificandi respi-
cit benignitatem sed potencia
iudicandi veritate iusticie potenciam
igitur vivificandi hoc
ordine describit primo enim ostendit
quos vivificat secundo quo vivi-
ficat ibi Amen amen dico vobis
tercio quia virtute vivificat ibi
sicut enim pater Item enim iste respi-
cit obiectum secundum actum

tum in virtute quibus eum constat
potentie prefata cognito scilicet in virtute
ope et obiecto. Primo ergo declarat
quos vivificat vita scilicet anime
quia non omnes sed audientes quia
sunt qui verbum dei audiunt
et audito credunt. Ideo dicit
Amen amen dico vobis quia qui
verbum meum audit se ad fidem
disponendo. Ro. x° fides est ex
auditu et credit ei qui misit
me audito consentiendo. Infra
xii° qui credit in me non credit
in me sed in eum qui misit me habet
vitam eternam non penam unde sequitur et
in iudicium non venit super mortis
sed transit a morte in vitam id est de
peccati vita vite que mors est
transit ad vitam eternam sine iudicio
condempnacionis. Infra iii° qui
credit in eum non iudicatur vita
pro qua mors [illegible] quia sicut dicit
Ro. viii° corpus mortuum est
propter peccatum abstrahat morte transeunt
ipsi ad vitam quibus [illegible]
mori transire est. Amen amen
hic tamen sed scilicet quod vivificat
quia presentia in spiritu omne
qua qui audit vivificatur unde
dicit. Amen amen dico vobis
quia venit hora super quae et
nunc est de qua Ro. xiii° hora
est iam nos de sompno surgere
scilicet peccati et mortis quia mortui
super vocabunt audiant vocem
filii dei presentia in spiritualibus
Eph. v° surge qui dormis
et exurge a mortuis et il
luminabit te Christus et qui audie
runt vivent super presentiam quia
primo eius vivificat audien
tes. Infra x° oves mee
vocem meam audiunt et ego
cognosco eas et sequuntur me

et ego vitam eternam do eis. Sicut
enim pater. Hic tamen tamen scilicet quod mortes
qua virtute vivificat quia virtute
ipsa sed in divinitate sibi a patre
data per generacionem unde dicit sicut
enim etc. Sed bene dixi quia filius
vivificat sicut enim pater habet
vitam in semetipso id est per essentiam
sicut deus et filio dedit vitam in se
metipso per essentiam non per parti
cipacionem et quia illud quod
est vita potentia omnibus id est fluit
ut dicit Dionisius ideo filius
potens est seipso dare vitam
unde infra xi° ego sum via et
vita qui credit in me etc.
Infra xiiii° Ego sum via veritas
et vita non sum vita vivens
aliena sed sum vita aliis de
dando vivere. Et potestatem dedit ei. Postquam
quia declarat potentiam suam
in vivificando hic declarat po
tentiam suam in iudicando et
hoc facit hic dicens primo eius tamen
qua virtute iudicat secundo quos
iudicat ibi nolite mirari hoc
quod iudicat ibi non possum
ego. Primo ergo declarat qua
virtute iudicat quia potestate
sibi a patre secundum humanitatem colla
ta unde dicit et potestatem dedit
ei pater super filio iudicium facere
quia filius hominis est. Ideo
in humanitate quod possunt
eum videre reprobi in iudicio
qui deum videre non possunt. Apocalipsis
primo videbit eum omnis oculus
et qui eum pupugerunt et
in humanitate iudicatus est
[illegible] ibi Job xxxvi° Causa tua
quasi iudicata est causam autem
iudiciumque recipies sequitur

Nolite mirari hic tamen secundum
quos iudicat quia licet omnes
homines debeant sustinere non
tamen omnes iudicabit secundum ma
los vii dicit nolite mirari
scilicet quod deus quod pater dedit
et filio iudicium facere quia
filius hominis est quia venit
hora i. finis seculi. Job xiiiio homo
cum dormierit non resurget do
nec atteratur celum interim et
omnes qui in monumentis sunt
audient vocem filii dei et qui mor
tui audient constat quod
resurgent ad eius vocem. Prima
Thessa. iiiio ipse dominus in iussu
et in voce archangeli et in tu
ba dei descendet de celo et
mortui audient etc. non tamen
omnes iudicabuntur. Jo dicitur Et
procedent qui bona fecerunt in
resurrectionem vite procedent
quidem de monumentis cum cor
poribus suis qui bona fecerunt
similiter secundum formam vite statu
tam in resurrectionem vite ex
ipsa a morte qua detinebantur
resurgent in eo qui primi pecca
uita quia in adam omnes ... in
filio dei recuperat qui vero
mala egerunt in resurrectionem
iudicii i. dampnationis. hos
dominus iudicabit. Secundo Mach. viio
potius est ab hominibus morti
datos spem expectare a deo
iterum ab ipso resuscitandos ...
tibi resurrectio ad vitam non erit
dicit anthiocho secundum ad iudicium
Prima Cor. vio eos qui foris
sunt deus iudicabit qui foris
sunt parabola in vita. Dan. xiio
multi de hijs qui dormiunt
in puluere terre evigilabunt

alii in vitam eternam alii in obpro
brium. Non possum ego. Hic
tamen tangit quo iudicat quia
iuste non secundum suam voluntatem
a voluntate dei declinando sed
homines qui putant iudicium
sui dicit non possum ego etc. et ita
nec iudicare secundum sicut audio in
dico i. sicut a patre accipio et
perquirationem accepi et ex hoc sequitur
quod iuste iudicabit. Jo. dicit et iudicium
meum iustum est quia non declinat
a regula iusticie per discordiam
voluntatis et hoc est quia non
quero voluntatem meam scilicet iudi
cando secundum voluntatem eius qui misit
me patris i. dei patris qui iustus
est et verax et iusticia eodem
quia placita sunt ei facio sic et
jo iuste. Deutro. xxxiio deus
fidelis et absque ulla iniquitate
iustus et rectus peccaverunt ei et
non filii eius in sordibus ... iustus
deus in omnibus viis suis ... re
git qualiter primo secundum quod vero
datum sit filio patris iudicandi
quod secundum humanitatem ut plenius
dicit. Et potestatem dedit filio in
dicium facere quia filius hominis
est hoc etc. item aug. dedit pa
cem ei in terre mittendo hoc
etc. contra. Deutro. xxxiio mea
est ulcio dicit deus hoc solus
ei est vindicatum hoc et iudicium
sit vindicta hoc iudicium est filii
secundum diuinitatem hoc etiam con
plerum quia pater omne iudicium
dedit filio ut omnes honorifi
cent filium sicut honorificant
patrem qui misit illum. Ergo
hoc filius est honorandus
sicut pater non secundum humanitatem
sed solum secundum diuinitatem hoc etc.

cap

qo

Ku° quod ptas iudicandi est
dup(lex) s(cilicet) auct(oritas) et iusticia p(ri)me e
tocius civitat(is) iusticia no(n) filij
sedent(is) et appa(re)nt(is) in iudicio et
hec s(e)c(un)d(u)m humanitatem et de hac
loquit(ur) hic quod g(ra)o obicitur
in vindicare et no(n) exclu(dit)ur filiu(m)
in carnacione s(ecundum) hominem p(ro)pt(er) quod
obiciat de honorificatione dd(ic)
q(uod) p(ro)p(ri)a filij p(er) humiliacionem
incarnacionis videbat(ur) deesse
dixisse io(hannes) p(ate)r volunt q(uod) in eadem
humilitate in qua apparebat
humilis iudicaret ut nemo ip(su)m
in carne contempneret s(ed) sicut pa
trem tim(eant) tamquam eu(m) cui(us)
se(r)vum in nobili p(re)senci(a) vij
dicit iudicium p(ro)p(ter) humanitatem
facit terreri p(ro)p(ter) divinitate(m). It(em)
q(ue)rit(ur) utr(um) solus filius sit iudi
catur(us) quod sit p(re)stitu(tu)m p(ro) utrumq(ue)
p(ate)r omne iudicium dedit filio et
actu(um) x°. Ipse est qui constitut(us)
est iudex scil(icet) p(ri)ma cor(inthios) iiij° qui
iudicat me d(omin)us est ergo s(ol)us ipse
est deus ut ipsi(us) solius e(st)
iudicare contra p(ri)ma cor(inthios)
xi° si nosmetipsos diiudica
rem(us) no(n) utiq(ue) iudicaremur
ergo nostrum est iudicare nos. It(em)
quod ad alios vide(tur) mat(hei) xix°
dicit discipul(is) sedebit(is) et vos
sup(er) sedes iudicantes xij
tribus isr(ae)l. Item p(ri)ma cor(inthios)
vj° an nescit(is) q(uonia)m s(an)cti de hoc
mundo mundu(m) iudicabunt et
infra nescit(is) q(uonia)m angelos
iudicabimus ergo r(esponsi)o ad hoc
dicendum quod in iudicio est ex
aminacio est approbacio est
eciam p(ro)lacio sive diffinicio
p(ri)mus actus s(cilicet) examinacionis
ad om(n)es p(er)tinet et racione
hui(us) dicit ap(osto)lus qui d(omi)ne

reprobare .i. examinare sc(ilicet) d(omi)n(u)s
s(cilicet) approbacionis et reprobacionis
ad p(er)fectos p(er)tinent q(ui)a ipsi ap
bant viri(?) et reprobabunt et
eor(um) comparacione mali appro
babunt(ur) et reprobabunt(ur) s(ed) hec
no(n) in p(re)senti s(ed) in futuro. Un(de) ip(s)e
dicit tale iudicium s(ed) in futuro
un(de) ap(osto)lus dicit tale iudicium
in p(re)senti t(em)p(or)e esse an(te) t(em)p(u)s
p(ri)ma cor(inthios) iiij° nolite an(te) t(em)p(u)s
iudicare t(er)cius actus s(cilicet) diffini
cionis est solius filij q(ui)a ipse
sententiam p(ro)mulgabit hoc actu
no(n) utitur aliquis nisi usur
pative et temerarie un(de)
d(omin)us p(ro)hibet mat(hei) vij° nolite
iudicare ut no(n) iudicabimini
et ap(osto)lus ro(manos) xiiij° tu quis
es qui iudicas alienu(m) s(er)vu(m)
dico ig(itur) q(uod) q(uod) dixit quod
p(ate)r omne iudicium dedit filio
intelligit(ur) de iudicio diffinicionis
no(n) examinacionis vel appro
bacionis. Item q(ue)rit(ur) de iudi
cat(is) qui s(cilicet) iudicabunt(ur) et
videtur ex l(itte)ra quod mali
tantu(m) q(uonia)m qui v(er)bu(m) meum
audit et credit qui misit
me habet vitam et(er)na(m) et in
iudicium no(n) venit s(ed) t(ra)nsit in
vita(m) et sup(ra) iii° qui credit
in eu(m) no(n) iudicat(ur) ergo mali
no(n) credentes in eu(m) tantu(m) iudi
cabunt(ur). (con)tra s(ecund)a cor(inthios) v° o(mn)es
nos manifestari op(or)tet ante
tribunal xpi ergo r(esponsi)o videt(ur)
q(uod) iudicium diffinicionis acci
pit(ur) q(ua)n(do) ac (com)p(ar)at(ur) sentencia
salut(is) et pene et accipit(ur) qo
ip(s)e p(ro) dampnacione cu(m) dicit(ur)
procedent qui mala egerunt
in resurreccione(m) iudicij dap(nacionis)

90 fili · sup · morem quia de modo
iudicandi dicit quod iudicat sicut
audit contra Ysa. xi° / neque secundum
auditum aurium arguet. arguet
ergo recte. Item dicit quod non querit
suam voluntatem in iudicio sed patris
hoc est dei ergo voluntas sua non
discordat a voluntate dei. In
primo quod non iudicat secundum auditum
exteriorem et relationem sed secundum in
teriorem et superne illuminationis
ad secundum dicendum quod hec habet
duas causas instantie non quia non
sit veritate nisi singularem et
quia habet etiam non quia et
in hoc spiritu loquitur et ipse obi
cit in primo sermo / Si ego testi
hec est quinta pars huius capi
tuli qua debunt producte confirma
tionis corroborationis que sunt
ostenditur testimonio hic ap
parente quod supra duas dixit
et habet hec partes duas quia
primo adducitur testimoniorum
certitudo secundo non iudeorum non cre
dentium reprehensio ibi non vultis
venire ad me Prima habet
duas quia primo dubitari posset
suum testimonium adducere tamen
hoc removit secundo testimonium aliorum
adducit ibi Vos misistis ad iohan
nem ergo testimonium sum quia ipsi
non crederent in eum tamquam
in deum unde dicit si ego perhi
beo testimonium de meipso testimonium
meum non est verum id est non est effi
cax apud vos ad credendum
maxime si ego solus testimonium
perhiberem unde Ysa. viii° di
xerunt ergo perhibes de te ipso
testimonium perhibes testimonium tuum
non est verum sed non desunt michi
testimonia vera imm[o] sunt alius

est qui testimonium perhibet de me
scilicet pater vel etiam Iohannes et debet
ire intelligitur. quod sequitur
et scio quia verum est testimonium eius
quod perhibet de me quia tam
quam certum testificatur. pater enim in
dicit testimonium quia sicut dicitur
Iosue viii° / verax est qui misit
me scilicet Iohannes etiam est unde
supra primo dixit Iohannes ego
vidi et testimonium perhibui quia
hic est filius dei prov. xiiii° qui
non novit loqui iudex est
iustitie qui autem mentitur testis
est fraudulentus Vos misistis
ad iohannem. hic non adducit te
stimonium alienum et quia maioris
plurium testimonium est omne verbum
vel est suum testimonium. Ideo post ista
maior habet partes secundum que tria
testimonia que adducit
primum est Iohannis secundum est operis tertium
est dei patris quartum est scrip
turarum et distinguuntur hec testi
monia sicut quia primum est per
vocationem secundum exhibitionem eorum
scriptum primo ergo adducit testimonium
Iohannis quod ab eis fuit perhibitum
ad suum. Ideo dicit Vos misistis
ad Iohannem ille se non ingessit
sed ad vestram petitionem ut supra
primo hoc est testimonium Iohannis
quem miserunt iudei ad eum et
testimonium perhibuit veritati tamquam
testis fidelis prov. xiiii° testis fi
delis non mentietur et ne vi
deretur dubitas testimonium humanum in
dicitur subditur ego autem non
ab homine accipio scilicet propter
meum indigentiam prov. dixi domino
deus meus es tu quoniam bonorum
meorum non eges sed recolo sed

cap

salutem vitam ¶ hec dicit et hec
dico ut vos salui sitis scilicet per testimonium
eius credendo in me quia sicut
dicitur Marci ultimo qui crediderit et bap
tizatus fuerit saluus erit et hec ad Johannis
testimonium credere debuissent hec
subdit ille erat lucerna ardens
per gratiam et lucens per doctrinam uel
ardens per interna caritate et
lucens per exteriore vite honeste
Vn ardere tantum luce vanum sed
lucere et ardere perfectum et op
time Johannes signatus est per He
liam Ecclesiastici xlviii° surrexit Heli
as quasi ignis et verbum eius
quasi facula ardebat talis
igitur sic presbitero lucenti fides
adhibenda erat quod iudei non
fecerunt unde dicit vos voluistis
exultare ad horam in
luce eius ut scilicet eius doctrine
et testimonio crederetis putantes eum
messiam quem admodum vidistis
Math xi° venit Johannes neque
manducans neque bibens et
dicunt demonium habet Math xx
i° venit ad vos Johannes in
via iusticie et non credidistis
ei publicani autem et meretrices
crediderunt ei ¶ Ego autem habeo
hic adducit secundum testimonium scilicet operum
quod predicto maius est unde dicit
ego autem habeo testimonium maius Johanne
quia magis est motiuum ad cre
dendum in me opera enim que dedit
mihi pater quam que ab eo accepi
esse et operari ut perficiam ea id est
perfecte faciam quia dei perfecta sunt
opera Deuteronomii xxxii° ipsa opera
que ego facio perhibent ipsa
testimonium perhibent de me quia
pater misit me sicut deus filium
suum quia ea tantum opera

quecumque Johannis xiiii° pater in me
manens ipse opera facit et uero
si mihi non creditis operibus credite
Et qui misit hec tercium te
stimonium scilicet diuinum quod etiam
primum dicitur Johannis quod ait et qui
misit me pater per suam incarnacionem
ipse testimonium perhibuit de me per
in tua inspiracionem quia sicut
dicitur Johannis vi° nemo potest venire
ad me nisi pater qui misit me
traxerit illum unde voce intel
lectuali reuelabat eum et testifi
cabat que iudei carnales nec
poterant audire nec ipsum
loquentem uidere unde dicit Ne
que vocem eius umquam audistis
per interiorem reuelacionem sicut Petrus
audiuit Math xvi° Beatus es
Symon Bariona quia caro
et sanguis non reuelauit tibi
sed pater meus qui in celis est neque
speciem eius vidistis per apertam
visionem Exodi xxxiii° non
uidebit me homo et viuet
et Johannis primo deum nemo
vidit umquam et verbum eius non habetis
in vobis manens id est per fidem verbi
et verbo subtrahit quia quem misit
ille huic non creditis et ille
quem misit verbum est et in cordibus
manet per fidem Ephesiorum iii° ut
det nobis habitare Christum per fi
dem in cordibus vestris ¶ Scrutamini
hic tangit quartum testimonium scilicet scripturarum
ad quod monet nos dominus
et excitat ad diligenciam
unde dicit scrutamini scripturas
id est meliorem intellectum perscrutate
quia sicut dicit apostolus secunda
Cor iii° littera occidit spiritus
autem viuificat et iudei que
debent perscrutari subdit in quibus

P.

puerilis vita eterna hic .i. post
puerilis cognoscere et hic quia
per illos puerilis deum cognos
cere que est vita eterna supra
xvo cognosse te consummata est ius
ticia vestra et sibi est ille finis
que testimonium perhibent de me ob
scripture veteris testamenti
Luce ultimo unde est implevi omnia
que scripta sunt in lege moysi
et prophetis et psalmis de me etc. hic
queritur de hoc quod dicit ego te
stimonium perhibeo de me ipso testimonium
meum non est verum Io. viii. xxxviiio
non est deus quasi homo ut
mentiatur ergo si Christus est deus
ergo etc. Item Iohannis viiio si ego
testimonium perhibeo de me ipso testi
monium meum verum est et hic dicit
quod non est verum de hoc vero ex
prima racio est faciendo unum
in subiecto si ego secundum humanitatem
meam perhibeo testimonium meum
non est verum / est tamen verum secundum
divinam sed illud non solum quia
sicut nec divina mente. Item
nec secundum humanitatem propter hoc aliter
dicitur ut fiat vis in attribu
to testimonium meum non est verum .i.
non est efficax nec acceptatur
tamquam verum tamen verum est quod
verum dico etc. accipit. Item ut
dicamus verum secundum rem sed non
verum secundum iudeorum acceptionem
aliter adhuc dicitur quod verum istud
intelligendum est parte si ego
testimonium perhibeo de me ipso
sicut ego solus non est efficax
sed si ego cum alio efficax
est unde dicit Iohannis quia
non sum solus. Ipse cum supra
se testimonio commendasset sufficienter
ostendens in unitate ad hoc co

borandum adducit aliena
testimonia ¶ Hic queritur de te
stimonio operum opera in quid que ego
facio testimonium perhibent de me
sed eadem opera prophete fecerunt
ut miracula eadem apostoli ipsum
sequentes et mediocria ergo si opera
potuit cognosci ~~fecerunt~~ suffi
quod esset Christus eciam racio
de quolibet / vero quod miracula
bonorum et malorum distribuuntur
sicut dicit Augustinus cognoscere
igitur potuimus quod miracula et
opera essent boni viri et sancti
sed Christus dicebat se esse deum sed
nullus bonus homo manens
pro se facit deo equalem ergo
si ipsum cognoscere potuimus per
opera et verba quod esset Christus
opera sunt testimonium sufficiens
quod Christus dixerat verum
et per hoc quod esset Christus predi
de aliis bonis quod ipsi dicerent
verum sed ipsi non dicebant de se
sed de Christo ut apostoli. Ille dicitur
quod opera non sunt testimonium
cogens sed inducens. Ille testimonium
Iohannis et scripture sed testimonium patris
per revelacionem est completum
deinde queritur de testimonio patris dicit
eum quod neque vocem eius
umquam audistis neque speciem
eius vidistis / dicit lincolniensis no
ne multi adierunt qui vox
de celo audita est. Luce iiio
Tu es filius meus in quo dilectus
mihi complacuit. In Iohanne
Deuteronomio facie ad faciem
locutus est nobis in medio ignis
Item exo. xx. vos vidistis
quia de celo locutus sum vobis
ergo etc. dicitur quod duplex loquitur
deus et duplex apparet unomodo 90

in se ipse et loquitur per subiectam
mentem creaturam non quodam
invisibili sed tamen quodammodo intelligi
bili et non loquitur invisibiliter alio
per subiectam creaturam et locutus
est in legis datione sicut homo unde
venit enim in subiectam creaturam
et audierunt sensibiliter sed homo
non de hoc loquitur hic dominus. Augustinus
dicit super hoc per testimonium perhibent
de me qui me ex tunc oculis
hominum invisibilem exhibuit in
ternis corda hominum ad me co
gnoscendum attendit. Item quantum
de sufficientia et ordine istorum testi
moniorum est notandum quod primum
testimonium Iohannis fuit inducens
secundum scilicet operum promovens tertium
scilicet patris complens quartum
scilicet scripture immutabiliter stabiliens
et ex hiis resultat unum testimonium
completum et perfectum et quantum
ordinantur secundum dictas condiciones
Et non vultis posita est testimoniorum
certitudo hic ponitur incredulorum non
credentium reprehensio reprehendit
autem dominus incredulos in quorum modis
primo ad defectum amoris divini secundo
acceptatione erroris falsi tertio
ab appetitu honoris mundi ergo
ad defectum fidei primo reprehendit
eos ad defectum amoris divini cuius
signum est quod ipsi ad eum
non veniunt quem deus misit
unde dicit et non vultis venire ad
me ut vitam habeatis ita sufficientia
testimonia habeo et tamen ad me
venire non vultis immo odientes
me fugitis. Iohannis viii° Quare
loquelam meam non cognoscitis
quia non potestis audire ser
monem meum nec ipsos arguit
quod non veniunt propter gloriam suam

Unde dicit Claritatem ab hominibus
non accipio. Glossa interlinearis id est humanitus
non quero laudem nec honorem
quia veni dare spiritualem
secundum apostolum. Iohannis xvii° pater clarifi
ca nomen tuum et nobis non
arguo propter amorem glorie mee
sed propter defectum dilectionis divine
unde dicit sed cognovi vos quia
dilectionem dei non habetis in vobis
immo magis odium. Iohannis xv°
Nunc autem viderunt et oderunt
et me et patrem meum et ta
les sunt digni reprehensione
quia carent veste nuptiali
Mathei xxii° Amice quomodo huc in
trasti non habens vestem nupti
alem. Secundo Ego veni in nomine
patris mei. Hic tangitur secundum scilicet ac
ceptatio erroris falsi quia non
receperunt humilem sed receperunt
superbum unde dicit ego veni
in nomine patris mei ipsius scilicet
gloriam querens non meam. Iohannis
viii° Ego gloriam meam non quero
et non accepistis me scilicet humilem
superbi. Si alius venerit et
sic enim non receperunt si alius
venerit in nomine suo ut antichristus
qui querit suam gloriam propriam
secunda Thessa. ii° quia nisi venerit
dissensio primum et revelatus fuerit
homo peccati filius perditionis
qui adversatur et extollitur
supra omne quod dicitur deus
aut quod colitur ita ut in tem
plo dei sedeat ostendens se tamquam
ipse sit deus illum accipietis
iusto scilicet dei iudicio excecati
secunda Thess. ii° mittet illis deus
operationem erroris ut credant
mendacio et iudicentur omnes qui
quia noluerunt credere veritati

v.

Quo nos potest etc. hic mo-
rephus eos ab appetitu hom-
inum rone cuius erat in abiles
ad credendum in xpm tale qr cre-
debant vanitate. Jo dicit quomodo
potestis vos credere qui in tanti
qui gloriam ab invicem recipit
ad querendo vanitati gloriam cum hu-
mana vana est. ysa xlo omnis
gloria fenum caro et omnis gloria
eius quasi flos agri et ex
appetitu vanitatis redditur ho-
debilis ad fidem intelligit pro filii
hominis nostro quaerimus etc et gloriam
que a solo deo est non queritis
gloriam qui nam que a solo deo
est pro quaerim et gloriam dabit
dominus. Jo dicit. Jn co. xo cum glo-
riatur in duo glorietur et non cum
qui seipsum commendat ille pro-
batus est. Nolite putare quia
ego accusaturus sum vos apud
patrem meum quia non veni accu-
sare sed condonare vel ipse est
propiciacio pro peccatis nostris nec tamen
carent accusatore. Jo dicit
est qui accusat vos moyses
in quo vos speratis tamquam
eius discipuli. Jnfra xo nos
moysi discipuli sumus non ha-
stenus qui moysi locutus est
deus. Jlle nos accusat quia ei
non creditis vel dicit si enim cre-
deretis moysi crederetis forsitan
et in forsitan hic est verbo
incredulitatis dubitacio dei
et vere et in Deutro xviiio
deme eius ille scripsit prophetam
de gente tua et fratribus
tuis sicut me suscitabit tibi
dominus deus tuus ipsum audies
sicut et me et ille vos accu-
sabit quia in eum non credit

quo verbis meis credetis q. d. vllo
modo luc xvi si moysen et prophetas
non audiunt neque si quis ex mor-
tuis resurrexit credent ei hic
queritur de hoc quod dicit Clarita-
tem ab hominibus non accipio contra
Jnfra vlt dicitur de petro significans
quam morte clarificaturus esset
deum homines quomodo clarificauit
eum quomodo etc. Jtem phil. primo magni-
ficabitur xpc in corpore meo sive
per vitam sive per mortem. Rndeo quod
differt dicere clarificari in
homine et per hominem et ab homine
Clarificari in homine est sua
claritate hominem revelari. Cla-
rificari per hominem est per illum
aliis propalari. Clarificari ab
homine est gloriam aliquam ab
homine sibi dari et augeri
primis duobus modis est dominus
sed hoc est falsum. Jtem queritur de hoc
quod dicit nolite putare quia
ego accusaturus sum quia xpc est
iustus et non potest esse iustus quomodo
sicut est eius laudare bonos
ita etiam accusare malos. Jte
Jere xxix. Ego sum iudex
et testis dicit dominus quomodo si vere
testis est eius est accusare
malos. Rndeo quod xpc quantum ipse
est morte sua se obtulit et
summa pro omnibus. Jo inquantum
est de se neminem accusat vel
glo dicit augustinus qui neminem
accusat sed clamat venia sanguis
abel vindictam de caina nostri
cum vindictam vel intercedere
ipse ex se non accusat sed ex
cum materialiter est quod non primo
et principaliter accusat sed magis
per accidens. Moyses cui non credi-
derunt precedens vel. Jtem de-

archimiro dum cum filius illius non
crederet quo ibis inveis credidit
hic vel locus amon esse ne
grindus cum et si sit magis spi
no tamen minus iudeis secundum manus.
post hec abiit ihesus trans mare
iuxta capitulo
P ostendit se dominus cura
torem iudaicum(?) prius
ostendit se refectorem
quia ipse est confirma
tor corporum et spiritum et
principalia prevenit admi
rabilia. Primo se ostendit
conservatorem corporum secundo
vero spirituum. Alia autem die
turba conspiratorum tercio igitur
corporum se ostendit mirabiliter re
ficiendo corporaliter que mirabilis
refectio describitur quantum ad tria
primo quantum ad antecedencia secundo
quantum ad concomitancia tercio
quantum ad consequentia. Dicit ergo
ihesus trans [illegible] illi autem hores(?)
antecedencia autem que fuerunt causa
vel occasio faciendi miraculum
fuerunt maior fuerunt supervenientes multi
tudo secundum loci et temporis aptitudo
tam de ferens(?) per ad ciborum
emptionem quantum in sufficiencia
cibi ad multos refectionem secundum
igitur occasio faciendi mira
culum fuit superveniens multitudo
que secuta est christum extra
civitatem suam ad videndum eius
miracula. Propter quod dicit post
hec abiit ihesus. Aliter continua
tur ordine temporis sic quod primum
signum factum est in penthecoste
illud autem [illegible] pascha sequens
unde dicit post hec abiit aliter
continuatur sic quia propria
la verba christi divinitatis sue et
humanitatis archana invenit(?)
ideo eum [illegible] autem post hec
ut de isto miraculo in quo

quod deus esset ostendo verbo
secundum scripturam adhuc [illegible] continuatum
sit super erant iudei dominum [illegible]
scandalizati ideo nunc mitigat
eorum furorem per recessionem suam
unde dicit post hec que scilicet facta
sunt abiit ihesus trans mare ga
lilee quod est tyberiadis signum
aut dulce aque quod venit
iordane secundum ebraico ydiote
dicitur mare quia congregaciones
aquarum appellamus maria dicitur
autem mare galilee a regione
adiacenti dicitur tyberiadis a civitate
que super stagnum sita est dicitur
genezareth causa loci quia
ex se unde crispantibus ge
nerat auras dicit stagnum
quia aqua stat et sequebatur
eum multitudo magna et vo
lumus sub quia videbant signa
que faciebant super hiis qui
infirmabantur. Propter hec signa
videnda sequebatur quia dicitur
primi Cor primo quum iudei sig
na querunt et cum viderent signa ma
gnificant deum. Luce v° repleti
sunt timore dicentes quia
vidimus mirabilia hodie. Propter
hec signa attrahuntur iudei et
confirmantur. Exodi xiiij° sta
te et videte magnalia dei
que facturus est hodie. Abiit ergo
in montem. Hic notatur secunda occasio
scilicet loci et temporis aptitudo locus
aptus autem ad miraculum quia
desertus erat in quo erat re
fectionis defectus. Ideo dicit abiit
in montem ihesus et ibi sede
bat cum discipulis suis locum
quem Iohannes vocat montem
Matheus autem vocat desertum
Marcus solus [illegible] xiiij° recessit
inde in naviculam in locum
desertum seorsum et iste locus

ad faciendum miracula erat aptus
quia non erat ibi cibus. Unde
dicitur Mt xiiij° et dixerunt
discipuli sui desertus est locus
dimitte turbas ut euntes in
castella emant sibi escas. Erat
etiam aptitudo temporis quia prope pas-
cha. Unde dicitur Erat autem proximum
pascha dies festus iudeorum. Iuxta hoc
dominus fecit miracula et illa
nunc debebat evenire quia
novum pascha debebat fieri
et notandum ut dicit Crisostomus quod
pascha in [illegible]. Iohannes
itaque ad hoc solum erat [illegible]
[illegible] pauca nar-
rat de hoc quod alii narrant. Cum
sublevasset etc. Notandum hic 2a
occasio scilicet desertus locus ad emendum
cibos. Ubi [illegible] tanta mul-
titudo et ad hoc non esset unde
manducandum. quare dominus a Ph-
ilippo [illegible] dicit Cum
sublevasset ihesus oculos p[illegible]
[illegible] benignitate quia sciebat
dicit in Ps. oculi domini super ti-
mentes eum etc. Et vidisset
quia multitudo maxima
venit ad eum propter devotionem.
Unde dicitur Mt xiiij° quod secute sunt
eum turbe pedestres de civi-
tatibus. Dicit ad philippum
pro prudencie circumspectione [illegible]
[illegible]. Ipsi cura est de nobis.
Unde panes ememus ut man-
ducent hii ad corpus reficiendum
q.d. numquid habemus sufficientem
pecuniam ad emendum [illegible] ar-
gento non indigebat. Ipsa [illegible]
[illegible] aliquo [illegible]
quod non querebat quia dubita-
ret unde diceret. Hoc autem dixit
temptans eum non dubitans.
Ipse enim sciebat quid esset

facturus. Ideo dixit ut probaret et
probando ostenderet quod facere
deficit. Ideo sequitur Respondit philip-
pus. Unde et philippus ducentorum
denariorum panes non sufficiunt
eis ut unusquisque accipiat
modicum et ita magnum tempus
est [illegible] pauperes erant
et non habebant etiam [illegible]
eum reliquerunt. Unde quod dixit
petrus Mt xix° Ecce nos reli-
quimus omnia et secuti sumus te
[illegible] argentum non est
mihi. Dixit autem ei unus ex discipulis
eius. Notatur hic [illegible] scilicet in-
sufficiencia cibi ad tante multitudinis
refectionem cum essent quinque
milia non habebant panes nisi
quinque et hoc notatur in [illegible] An-
dree cum ait Dicit ei unus ex
discipulis suis Andreas frater
symonis petri domino suo philippo
[illegible] de turbarum refec-
tione. Est puer unus hic qui
habet quinque panes ordeaceos
et duos pisces. Tot inquit
panes nos habemus sed non suffi-
ciunt. Ideo sequitur hec quid sunt
inter tantos. In quo notatur
multa inopia domini et discipulorum
quod paucos panes habebant et
viles. Unde et sequitur discipuli
cum domino passi sunt famem.
Mt xv° Abiit ihesus [illegible]
discipuli autem eius esurientes
ceperunt vellere spicas [illegible]
panes quinque refectiones [illegible]
[illegible] habebant ex quinque [illegible]
[illegible] ex con-
[illegible] panis
[illegible] de quo [illegible]
Cibavit nos pane lacrimarum.
Iste est panis [illegible] iudicii

xi° videbat. in panis ex con
sideratione passionis et panis
afflictionis / deutro. xvi° septem
diebus comedet afflictionis
pane ex consideratione defectus
sui panis compassionis / Eze.
xii° vicite panem suum ferentes
aquas scilicet tribulationis sine
hoc miles debet presbiter prius non sum
mendicus ex consideratione sup
plicii eterni panis tremens / Eze
xii° manducaverunt panem cum
luctu et tremore metorans rel
Ex consideratione dilectionis
primi et ex hoc pane devotionis
qui est in presbiteris prius fiunt mechi
lacrime inde pa. rel. incidit hic
quoddam de hoc. quia dicitur / Mt. xiiii° quod
discipuli accesserunt ad dominum et
dixerunt ei quod turbas dimit
teret et dicitur plus / Mr. vi° quod
dominus cum discipulis non habuit victo
rie hic dicitur quod petiit a philippo
Item obicitur quod dicitur quod
philippus dicit ducentorum de
nariorum / Mr. vi° dicitur quod discipuli
dixerunt emetes cuiusmodi ducen
denariis panes et demus eis
manducare videtur augustinus quod
contrarietas solvitur ex hoc quod frequent
unus dicit quod alter obmittit et
intendit est quod discipuli prius
venerunt ad dominum et post dominus
inspexit turbas et allocutus
est philippum et tunc philippus prius videt
et alius ex contra. super philip
pi attribuit aliis ut Mr. presumo
Item et dicitur dominus quesivit
quot panes haberent et hoc Jo.
obmittit et respondet andreas
et hoc Jo. dicit de andrea sed pri
cipit attribuit pluribus quia
in persona plurium loquebatur / Est
etiam quoddam de ratione lectionis cum
philippus non esset dispensator
sed iudas videtur quod dominus de
buisset a iuda querere non a phil
ippo videtur augustinus quod illa quod fuit ad
probandum et in sanandum quia
philippus magis indigebat doc
trina sicut patet Jo. xiiii° cum
quesivit ostende nobis patrem et
sufficit. Ideo magis ab eo quesivit
aliter potest dici quod philippus erat
de illa patria omnibus unde
et turbis notus erat et ideo de
ipsis magis sollicitus erat et
vero credendum quod ipse primo dominum
de turbis sollicitavit et post dominus
ab ipso quesivit / Est etiam quoddam de
intentione lectionis quia dicitur hic. hoc autem
dixit temptans eum / contra
Jaco. primo deus neminem temptat
unde idem deus intemptator
malorum est idem temptatio dicta
est in parte sed deus neminem
ad peccatum inclinat sed dicitus quod
temptat non ad malum inclinando
sed probando iuxta illud ps. pro
ba me domine et tempta sed contra
hoc est probare. i. per experimentum
scire qui hominem non cognoscit
non temptat nec probat videtur quod
est temptatio ad malum inclinans
et hec est diaboli mundi et carnis
non adeo / et est temptatio probans
et hec potest esse triplex / autem non
temptat probanti aut ipsum non temptat
aliis aut ut probatum ipsum non temptat
sibi ipsi primo modo non temptat deus
sed homo / Eccl. xiiii° ex multis lo
quelis temptabat te secundo temptat
deus ipsum presbiterum ad ex / Gen.
xxii° temptavit deus abra
ham tertio temptat ipsum presbiterum ad
humilitatem multum quod homo humiliatur
dominum sibi eius in similitudine non
temptat prius proba me domine dicit

vi

xpo ihus.. postquam determinata que
sunt antecedentia ad mirabilem
refectionem hic notantur comitantia
que sunt circa ipsam sessio discum
bentium ad hoc in primo vi ait dicit
xpo eis ihus i. discipulis facite ho
mines discumbere hoc est ut co
medant residere discumbere enim
vel recumbere ipse est comedentium
vi luc. xiiii. cum invitatus fueris
ad nuptias recumbe in no. et locus ad
recumbendum erat aptus unde
dicit Erat autem multum fenum in
loco et illo loco convenienti fece
runt discipuli eos recumbere. secun
do distribuit xpo viri nu. quinque
quinque milia quod dicit est quia
forte aliquis deerat vel superat
sed quantum sexcentum non fiat vim
in talibus minutiis Alii dicunt
quod erant quinque milia virorum ex
ceptis parvulis et mulieribus. Acce
pit xpo ihus tercio hic fit ... mul
tiplicatio panum que in perfecta
est in gratiarum actione et consulta
in panum distributione. Iohannes vi dicit
Accepit xpo ihus panes res
ad multiplicandum res manum eius
domini potestativa est vi iiii xi
dixit dominus moysi numquid in va
lida est manus domini iam nunc vi
debis utrum sermo meus opere compleatur
res quibus egisset ad sanctificandum
Prima thy. iiii. ut veritatem dum in
quod cum gratiarum actione percipi
sanctificatur enim per verbum dei et orationem
distribuit discumbentibus scilicet
ad comedendum per apostolos ut scilicet
divisis daret per suum voluntate
hester primo et ... statuerat propo
nens mensis singulis de principibus
suis ut sumeret unusquisque quod
vellet scilicet ex piscibus quantum
volebant. i. usque ad saturitatem

Exo. xvi. vespere comedetis carnes
et mane saturabimini panibus
Ut autem impleti sunt Iohannes vi. quar
tum i. collectio fragmentorum ne pe
rirent ... quod dicit ut autem impleti
sunt i. saturati dixit ihus di
scipulis suis colligite que superaverunt
fragmenta ne pereant quia enim panis
in usum hominum factus est tamen frag
menta pereunt cum in usum hominum
non assumuntur per panis cor hominis
confirmat et discipuli domini im
primis exceperunt. Iohannes vi dicit College
runt xpo et impleverunt xii co
phinos Ecce mensura et plena
mensura Luce sexto multiplica
tionem non minor sed certe [illegible] que
superfluunt et quod panes erant
cophini [illegible] apostolorum nam doc
trina apostolorum per totum orbem erat
distribuenda ex reliquiis [illegible]
... collegerunt in quinque xii cophi
nos fragmentorum ex quinque panibus
ordeaceis que superfuerant hiis
qui manducaverant has reliquias
fecit colligi ut appareret hic dura
in ipsis in reliquiis tamen ...
veterum corporum Allegorice puer
unus habuit quinque panes orde
aceos et duos pisces qui in
xii cophinos reliquiarum sunt
multiplicati puer iste est moy
ses lator legis qui puer dicitur
quasi famulus Ebre. iii. Moyses
in omni domo fidelissimus tamquam
famulus panis est eius [illegible] ubi
Deutro. viii. non in solo pane
vivit homo. Quinque igitur panes
sunt libri quinque ... plus prima
Cor. xiiii. Malleum loqui quinque
panes verba in sensu meo ... Ieronimus
quinque verba sunt vel libri moysi
quinque a plus loquitur. Isti
panes multiplicantur dum
multorum intelligentia ... adiu

apitulum lucas ultimo incipiens a mo
yse incipiens tabula illis in omnibus
ex horum multi que remanent xii
cophini fragmentorum doctrina xii
apostolorum qui dispersi per orbem. Secundo
illud per moysen etiam exponitur
secundum corpus. Capitulum ultimo. Euntes in mun
dum universum predicate evangelium omni
creature. Eriment de multiplicatione
panum si enim deus suam potentiam
manifestare volebat et maioris
potentie est panes creare quam
multiplicare quia illud ex nichilo
hoc ex aliquo et eque facile fuit
ei. Dico utrumque id est verum quod
utrumque est potentie infinite tamen
multiplicatio extremi primi ma
in tanta quantitate quam hic erat
potentie infinite quia creatio
magis enim multiplicavit quam
creavit ut omnia hereticorum
concluderet qui dicunt hec visi
bilia ad deum tenebrarum non
ad deum lucis pertinere ut ergo
ostenderet quod ipse esset qui
omnia visibilia creavit in fieri
voluit multiplicare. Utrum autem
deus multiplicavit panes secundum
nova aliunde apponendo materiam
vel creando vel illam extendendo
dubium esse videtur nec hec dictio
sine preiudicio tamen dicendum quod fuit ibi
multiplicatio sine creatione et ex tunc
appositione non fuit extenso ma
terie tamen sicut est per virtutem
agentis naturalis secundum simul fuit cre
vita in materia et forma per virtutem
infinitam et hoc non habet simile
in natura sicut nec creatio. Ominon
tamen hic dicitur supplendo ex parte
vini fecit in est hoc quod pa
nem ordinem tribus distribuit
unde quod natura fuit talis ex hoc
quod super [illegible] converterunt vinum et
optimum fortem dedit hic multiple

cavit et auxit. Ideo forma ma
nente per statum quantitatem dedit
quia ultra necessitatem xii cophinos
Superficialis ratio est quia per quinque
panes quinque libri moysi intel
liguntur. Doctrina autem moysi as
pera est et dura et ideo panes or
deaceos multiplicavit. Item
quare Christus [illegible]. Est quia in hoc miraculo
faciendo gratias egit tamen in aliis
non fecit. Videtur in se ostendisse in
potentia. Unde quod illud non fecit
propter miraculum impetrandum sed
propter exemplum quia debebat in principio
comestionibus gratias agere et gratias
benedicere in quo instruxit ut
cum gratiarum actione et oratione de
beamus sumere cibum. Item quare est
tam bene suppletum sit et continuum
et deus omnia fecit in numero pon
dere et mensura. Ideo videtur quod
non debuit ultra sufficientiam pa
nes multiplicare. Unde quod
et si fuit ultra necessitatem non
tamen ultra utilitatem immo utilitatis
fuit refectionis et instructionis
donis refectionis quia post
modum discipuli manducaverunt
instructionis ut cognoscerent
quia deus ultra necessitatem indige
ntium potest et paratus est dare cogno
scerent etiam miraculum fuisse
verum et etiam ex hoc modo superan
tia fragmentorum apostolorum intel
ligimus doctrina et eorum fructu
multum. Illi autem homines. Descrip
ta sunt supra antecedentia ad mi
rabilem refectionem et commu
nia hic describuntur quia que
sunt in [illegible] sensibus devoto ad
[illegible] honorandum Christum ad
honorem fugiendum. Descensus
discipulorum ad [illegible]
[illegible] Christi adventum ad succ

primum ergo consequens sicut dictum est
ad predictum miraculum fuit turbarum
devocio ad Christum honorandum
et hoc cognoscentes eum per signum
quod fecerat unde dicit ille ergo
homines cum vidissent quod
fecerat signum id est consideravissent
signum magnitudinis dicebant quia
hic est vere propheta qui venturus
est in mundum id est Christus qui expectabatur
tamquam dux eorum mundi igitur
propter signum dicebant Infra vii°
numquid Christus cum venerit plura
signa faciet Ihesus ergo cum etc. Hic
secundum scilicet absconsio domini ad hono
rem fugiendum qui prudit
turbas sibi velle offerre propter
ea dicit Ihesus ergo cum cognovisset
tamquam de eo scilicet quod ven
turi erant ut caperent eum et
violenter et facerent eum regem
fugit iterum in montem ipse solus
quod precelerare discipulos non
expectans Volebant enim eum
rapiendo regem facere ante tempus
sicut ipse dicit Infra xviii° regnum
meum non est de hoc mundo Augustinus
fugit Christus cum eum facere voluit
regem omnium terre contempsit
homo Christus ut contempnenda mon
straret omnia mala sustinuit
ut nec in illis quereretur felicitas
nec in istis timeretur adversitas
Et autem ut sero factum esset ter
tium hic tertium scilicet discipulorum des
census ad recedendum nolebat
enim dominus turbis latere dimittere
ut ipsum non invenirent ideo pre
mittit discipulos suos ut descen
dentes de monte tempestive
Ideo dicit ut autem sero factum esset
hoc est hora redeundi ad hospicium
descenderunt discipuli eius ad
mare ut satis tempestive
et cum ascendissent navem

venerunt id est venire ceperunt parti
cipatione deinde venerunt ideo quia
ibi dominus habitabat Supra ii° Et
descendit Capharnaum et manserunt ibi
Et tenebre facte sunt. Hic quar
tum scilicet adventus Christi ad succurrendum
quia ipsi erant in periculo constitu
ti propter obscuritatem noctis et
tempestatem maris ideo dicit
et tenebre iam facte sunt id est
certe periculum noctis et maxime
quia deerat ductor ideo dicit
et non dum venerat ad eos Ihesus
ideo erant in periculo Infra xii°
qui ambulat in tenebris nescit
quo vadit Item periculum tem
pestatis ideo dicit mare autem
magno vento flante exsur
gebat mare autem exsurgit ad
ventum Ione primo misit deus
ventum magnum in mare et fac
ta est tempestas magna et quia
dominus prope est hiis qui tribulato
sunt corde ideo in fine adveniens
dominus ad succurrendum prope ea
cum remigassent ergo quasi sta
dia xxv aut xxx quasi dicat prope
in medio spacio in mari vident
Ihesum ambulantem supra mare
et proximum navi fieri ad succurren
dum sed non cognoscebant eum
ideo subditur et timuerunt et racio
huius redditur Mt xiiii° quia
putaverunt fantasma esse et quia
confortat dominus corda timida
ideo dicit ille autem dixit eis ego
sum qui scilicet presens ergo nolite ti
mere cum dominus adest non est ti
mendum Item illud Psalmi dominus
protector vite mee a quo trepidabo
et ex hoc consolati sunt voluit
ergo eum accipere in navim ag
noscentes eum et secure gau
dentes et statim fuit navis
ad terram quam ibant id est ad quam

quia deus omnipotens erat qui a
ventis non perturbatur sed perturbat eam
Glossa super Marcum preceptis omnia verbo
virtutis sue et statim quiescunt super
Marcum vi° Subest enim tibi cum volu
eris posse vis tua sunt miracula
scilicet super mare ambulatio tempestatis
quietatio et ad portum velocissima
applicatio ¶ Tercio notandum quia
villa ad quam venire voluit quo vadit
et quo ductore pervenimus villa
ad quam vadimus Capharnaum que
interpretatur villa pulcherrima hec est ce
lestis patria in qua summa pulchri
tudo ut dicitur deficit/ Sapientie vo
Accipient regnum decoris et dya
dema speciei de manu domini ad
hanc villam transitur per mare i(d est)
per tribulationem innumeram/ Actuum
xiiii° per multas tribulationes
oportebit. Per hoc mare transitur
navicula penitentie in qua homo
salvatur. Iuxta illud Actuum xxvii
nisi in navi manserint vos sal
vi non potestis fieri sic si peni
tenciam non egerit egredietur [illegible]
de manu domini/ Eccl. vii° Hec
navicula continue cum tempestatibus
flatibus vexatur/ Mat. vii° Vene
runt flumina et flaverunt venti na
vigantes vident deum ambula
tem sicut hic perhibentes videt
stantem Actuum vii° Video te stantem
sedentem/ Ysa. vi° Vidi. dominum sed
abest deus et ad portum perducit
iuxta illud Ysa. xliii° Cum tran
sieris per aquas tecum ero et
flumina non operient te et Psalmus
Cum ipso sum in tribulatione et
eruam. hic primo quod turbe
dicunt de Christo hic est vere propheta
vere dicunt [illegible] vel [illegible] quod
nec videtur quia dicitur deute
ronomio prophetam suscitabit nobis

Jo

deus et Glossa dicit quod ad litte
ram de Christo sed communis prophetia non
est comprehensor que videntur in
claritate sed ipsa videntur in specu
lo si ergo Christus fuit comprehensor
non ergo est propheta [illegible] propheta
dicitur dupliciter vel ratione intrinseca in
spiracionibus vel relacionibus et sic
in parte fatum quiete ignorancia
dicitur eciam propheta ratione in fallibilis
et veritatis denunciacionibus et hoc
modo dicitur propheta Christus sed ratione
predicti quia verum dixit in omnibus
et in fallibiliter/ Secundo quod deus
fugit in montem si eum rapere
volebant ergo recipiendus erat ut rex
et ipse debebat velle quod sui
eum reciperent ut debebant
ergo non debebat fugere ymmo se
offerre. Item quia filius pape pen
det ex aliquo electo non debet
se absentare. Cum ergo filius
pape a Christo est. Igitur etc. Item
quare solus fugit prius non
solus ascenderit sed ipse et disci
puli/ Ad primum quod Christus recipi
ut rex qui recipitur ut regnet
in corpore per fidem sed quia illi de
fide et salute non curabant sed
de temporali refectione. Jo. [illegible] iuste
se absentat et prophetis prius solito
ad secretius quia non pendebat
salus pape ex regno temporali sed ex celesti
sed ex regno spirituali. Quod queritur
quare solus fugit. Dicendum quod propter
celebritatem aliis non competebat
tunc propter absconsionem solita
hic noluit propter instructionem
ut ostenderet quod in susceptione
honoris a carnalibus familiaribus
non est petendum consilium quod
in hoc verificatur illud Michee
vii° inimici hominis domestici
eius erunt. De defensione discipulorum

quia dicitur quod descenderunt
cum sero factum esset quomodo magnum
solitarium reliquerunt. Vel quod re
presumpcibiles fuit. Iam dicitur di
scipuli venerunt Capharnaum quia
Marci vi° dicitur quod precepit eis
ut venirent Bethsaidam circa
quod sciendum est ait dominus compulit
discipulos suos ascendere in
navim. Et ideo non fuit reprehensibiles
quia domino obedierunt. Quod
obicitur de quarta. Secundo quod ait no
minat villam proximam secundum Johannem
70 ad quam ire intendebat. Circa
etiam de ambulacione domini super
mare ex quo patet fuit miraculum
vel aque subportavit vel corpus
super incedens et quare misit
miraculum non omnibus videtur
quod quidam dicunt quod fuit ex
parte corporis quod pro illo tempore
assumpsit agilitatem. Sic dicit magister Hu
go. Alii dicunt quod ex parte
aque que sub pedibus eius calcantis
se tractabilem prebuit et aciem
agreco. Sed melius est quod utroque
modo quod inde sua voluntate et po
testate sublimata dona dotate cor
pus est super offerebat aquis
magis autem manifestavit
discipulis quando timebat quia sic
discipuli procedebant intelligenciam
liberorum ut magis sit in aspectu
miraculorum vel miracula in secto
omnibus eis. Altera die turba ostendit
dominus se super esse gubernatorem
corporalem sic ostendit se esse guberna
torem spiritualem et quod nemo
reficitur spiritualiter nisi consenciens
et liberum arbitrium non consentit
nisi alliciatur et excitetur. Ideo
hec pars habet duas partes quia
primo sit turbarum excitacio. 2°
non proponitur eis spiritualis refectio
ibi Dixit ergo ad eum. Excitatio
igitur turbarum hoc ordine describitur
primo notatur turbarum ad quendam
Christum sollicitudo. 2° inordinate
querentium correctio. 3° dubitantium
instructio. quarto superbientium
humiliatio. Innuitur ergo turbarum
sollicitudo ad Christum querendum
provenientes ex viso miraculo et
quia eum nesciebant quo et
quo recesserat. Propterea dicit
Altera die turba que stabat
trans mare stabat inquam per ex
perientiam vel dici potest de
Petro ait xvii° domine bonum est
nos hic esse. Ideo non statim reces
serat per consideracionem. Videt de
uteronomii xxix° Non dedit tibi
deus cor intelligens ubi signa re
fecta fuerunt. Videt quod navicula
non erat ibi nisi una nec. Sed
Ihesus potuisset transire ut in va
transivit et videns Ihesum non intrasse
Ihesus cum discipulis suis in na
vim sed soli discipuli abiissent
et quia eum non inveniebat
invisibiliter eum transisse credebant
credebant et querere volebant
et poterant quia naves adve
nerant. Ideo subdit Alie vero super
venerant naves a Tiberiade
a civitate aqua denominabatur
locus ille iuxta locum ubi man
ducaverant panem gratias agentes
deo quia sic manducandum
est. Cum ergo vidisset turba
quod Ihesus non esset ibi neque dis
cipuli eius qui primo cum eo venerunt
ascenderunt naviculas et ve
nerunt Capharnaum querentes Ihesum
quem eos refecerat in panibus. Contra
illud Augustinus super illud qui edunt
me adhuc esurient in ligno
querebant qui salutem operatus
est. Iuxta illud sapiencie xxiiii°

Ex ignobili ligno credunt homi-
nes animas suas et eas semitas ma-
re in parvo (?) liberati sunt. Et cum
venissent. Tangitur hic secundum scilicet inor-
dinate querentium correctio. Querunt
enim iudei Ihesum et eo inveniendo
questionem faciunt. Io. dicit Et cum in-
venissent eum trans mare qui cum
sive enim non videbant dixerunt
ei rabbi quando huc venisti ex admi-
ratione querunt nescientes quando
venit et quo tempore querunt sicut
discipuli / Act. xxiiio (?) dic nobis
quando hec erunt et dominus non vidit
inquisitionem sed inordinate quere-
tium intentionem. Ideo subtrahit eis
Ihesus quia ut me non quia vidistis
signa que fecit per signa venit
ad fidem et ita nichil spirituale
querit sed carnale sed quia ex pa-
nibus meis ipsi ante multiplica-
tis manducastis et saturati
estis et hoc iudei carnales re-
quirebant scilicet corporis satietatem
sicut et patres eorum Exodi xvi
utinam mortui essemus
dum iuxta ollas carnium quando sedebamus
super ollas carnium et ergo inor-
dinate querebant. Io. dominus eos
dirigit et ordinat operamini
opere requirite non cibum qui
perit i. carnalem quia dicitur
Primi Corinth. vio Esca ventri et venter
escis deus autem et hunc et has
destruet / Act. xvio (?) omne quod
in os intrat in se (?) etc. sed qui per-
manet in vitam eternam i. cibum
spiritualem. Iste cibus est verbum
dei qui in eternum permanet unde
Ysa. xl. dicitur verbum domini manet
in eternum et ideo dat vitam eternam
Iusta codem (?) dicitur verba vite eter-
ne habes hunc cibum dat Christus Io.
dicit quem filius hominis dabit
vobis tamquam bonus pastor

Iusta (?) xo / Per me si quis introierit
salvabitur et ingredietur et egre-
dietur et pascua inveniet et
quod ipsum sit cibum hunc dare
Io. dicit hunc enim pater signavit
deus / Act. iio (?) Iubar (?) hic est
filius meus dilectus vel signavit pro-
signo ab aliis distinxit ut sit
singularis et in omnibus primatum
tenens distinxit eum etiam distinc-
tione scilicet unitione / Supra primo
verbum caro factum est deinde plenum
Supra iiio non ad mensuram dat
deus spiritum per (?) / Supra primo Ecce
agnus dei. Ista signatio prefigurata
est Aggei ultimo assumam te zoro-
babel serve meus dicit dominus
et ponam te quasi signaculum
quia te elegi dicit dominus exerci-
tuum per zorobabel Christum. Io. de-
signo dicitur / Exo. xiiio Erit quasi
signum in manu tua. Dixerunt
ergo ad eum. Tangitur hic tertium scilicet
dubitantium instructio non enim
intelligentes correctionem
incipiunt dubitare et querere
ipsi hoc autem dixerunt ergo supra
iudei ad eum quid faciemus
ut operemur opera bona dei. Ideo
querebant de operatione quia
per illam volebant venire in
refectionem. Iste enim est ordo secundum
Thess. ultimo Qui non laborat non
manducet. Prov. xiio Qui operatur
terram suam saturabitur et dominus
querentes eum instruit unde re-
spondit Ihesus et dixit ipsis querentibus
et dubitantibus hoc
est opus dei ut credatis in
eum quem misit ille. Hoc est opus
bonum principium omnium bonorum
operum quia dicitur / Hebr. xio Sine
fide impossibile est placere deo
qui vult bene operari a fide debet
incipere / Gen. xvo Credidit

B

abraham deo etc. Dixerunt ergo
ei etc. Hic quartum s. conceptam
et superbientium simulacio nolebat
eum xpo credere per signa que vide
rant quasi maiora signa vi
dissent patres eorum. Jo. Dixerunt
ergo tu quod facis signum ut videamus
et credamus tibi non enim credere
abiecti nisi signa videant prima
Cor. primo. Judei signa querunt
quid operaris q.d. quid magnum
fecisti modica est quod fecisti
respectu eius quod factum est in
deserto patres nostri manna man
ducaverunt in deserto non panem
ordeaceum sed celestem unde
subdunt sicut scriptum est panem
de celo dedit eis manducare
scriptum est in ps. panem angelorum
manducavit homo in Iudaica
sic offerebantur de miraculo
ostenso pluribus contempnentes
miraculum xpi et dominus eos simula
at. Ostendit quod scriptura illa
non est impleta per moysen sed
impletur per ipsum et ideo subdit er
go eis amen non moyses dedit
vobis panem de celo sicut illa
scriptura bene loquitur non in
quam vere sed typice quia sicut
dicitur prima Cor. x. Omnia in figura
contingebant illis sed pater
meus dat vobis panem verum
de celo et istum ab ipso petimus pa
nem nostrum supersubstancialem da nobis
hodie. Mt. vi. Et racionem huius
reddit panis enim verus est
qui de celo descendit et dat vitam
mundo et hic panis non fuit man
na sed xpus. Infra x. Ego ve
ni ut vitam habeant et habun
dancius habeant descendere de ce
lo hoc est in carnem venire
dicit Aug. Dum quod erat panis
angelorum dum descendit in carne

veniret in lac parvulorum. dicitur hic
quod dicit quid facis non quia
indiget signa querunt. Super eodem
sequebatur eum multitudo mag
na quia videbat signa. Vide tu
quod cunctis hec solent du[?]
uno modo prelacionem ad diversi
tempora quia ibi qui primo secuti
sunt propter signa postmodum seque
bantur propter escas. Alio modo
solent prelacionem ad diversas
personas quia utique nec est
quidam eum sequebantur propter signa
quidam propter escas. Unde notandum
quod quinque sunt cause quare
aliqui dominum sequebantur. Inhis
continentur. Morbus signum cibus
blasphemie dogma fuere cause
cur dominum turba secuta fuit. Se
quitur de hoc quod dicit opera
mini non cibum qui perit. Contra
Cris. videtur debet homo operari
pro cibo carnali quod non videtur
propter istum. Item Mt. vi. nolite
te solliciti esse quid manducetis.
Item Luce xii. respondit dominus Mar
tham que circa cibum corporalem
sollicita fuit ergo non videtur quod
homo debeat pro cibo naturali o
perari. Contra. prima Thess. iiii. o
peramini manibus vestris sicut precepimus
vobis. Item secunda Thess. ult. Qui
non laborat non manducet. Unde
et apostolus dicit se profuisse ex
emplo quod bonum est operari pro
quocumque cibo corporali sicut dicitur
labores manuum tuarum manduca
bis sed circa hanc manuum operam
contingit esse in ordinacio
ne in intencione ut cum finaliter
cibum habet requirit aut dominus
hoc prohibet in sollicitudine ut
quam absorbet mens circa terrena 90

z sic phibet dñs ma(r)t in tpe-
re q(ui) debet vacare audicioni
v(er)bi dei vacat opi al' cibo cor
pali z sic rep(re)hendit martham
q(uia) debuisset audire dñm p(re)di
q° cantem / q(ue)ritur de h(oc) quod d(icit)
opus dei est ut credatis in eu(m)
que(m) ille misit / Contra d(icit) ap(osto)l(u)s
ro. in auctoritate homo iustifi
catur p(er) fidem sine op(er)ib(us) / credere
ergo non est opus / R(espondeo) op(us)
accipit(ur) quando ad opus op(er)antis
et opus op(er)atum sp(irit)uale et
corp(or)ale internus et externus
aliomodo p(ro)p(ri)e s(ecundu)m alterum horum
q° s(ecundu)m differenciam p(ri)mo modo credere
est opus / 2° non / Item q(ueri)tur
de hoc quod d(icit) moyses non
de(dit) nob(is) panem de celo quia
d(icitur) / sap(ientie) xvi° / paratum panem
de celo p(re)stitisti eis / videtur q(uo)d a
quod est celum empireum et
est aereum a p(ri)mo eum non habuit
panem s(ed) a s(ecun)do h(abe)t solucio non
solvit quia x(ristu)s non fuit panis
de celo empireo et in ps. d(icitur)
panem angelorum (m)anducavit
homo s(ed) panis angelorum non est de
aere / R(espondeo) quod manna fuit cibus
materialis et de cibo materiali
genus in figura cibi veri cele
stis et sp(irit)ual(is) / Auct(oritat)es ergo que
dicunt illum celestem intel
ligende sunt s(ecundu)m figuram et i(n)
p(ri)m(um) opposite s(ecundu)m veritatem ap(er)t(am)

de corp(ore) x(risti)

Et dixit ad eum / Ex(s)pectavit
d(omin)us iudeos ad q(ue)rendam sp(irit)ua
lem refectionem h(ic) iam ex(s)pectat(us)
et petentib(us) tribuit instructo
et q(uia) x(ristu)s panis est refic(i)e(n)s
s(ecundu)m divinam naturam et s(ecundu)m humanam
io. h(abe)t ps. habet duas / in p(ri)ma
agitur de refectione h(uius) celest(is)
panis s(ecundu)m divinam naturam

in 2° q(uan)tum ad humanam / Et panis
que(m) ego dabo / P(ri)ma ps. habet
duas / in p(ri)ma ponit(ur) instructio
ad iudeorum peticionem / in s(ecun)da non
instructionis confirmacio p(ro)pt(er)
iudeorum murmuracionem ibi murmu-
murabant ergo iudei / Instruit
ergo iudeos ad hunc panis celest(is)
refectionem h(oc) ordi(n)e / p(ri)mo ostendit
quis sit ille panis reficiens
2° vero qui hoc pane refician-
tur quia illos et non alios
reficit / p(ri)mo igitur ad iudeorum
peticionem docet quis sit iste
panis reficiens / p(ro)p(ter) q(uod) intro(d)u
cit iudeos petentes dixerunt
ergo ad eum iudei s(cilicet) d(omi)ne da no
bis s(em)p(er) panem hunc quia eis
p(ro)miserat panem vivum / ideo petunt
ut non esuriant sicut mulier
aq(ua)m / sup(ra) iiii° / d(omi)ne da m(ichi) hanc
aquam ut non sitiam neq(ue) veniam
huc haurire / sic igitur petentib(us)
d(omin)us sp(irit)ualem panem ostendit d(icens)
aut(em) eis ih(esu)s ego sum panis
vite / i(d est) panis dans vitam quia
ip(s)e est sapiencia dei / Eccl. xv°
sap(ienti)e vitam filijs suis insp(ir)a
vit non tamen est vita dans ymo
etiam faciens et affectum et in-
tellectum vivere d(icit) qui venit ad
me panis vite s(em)p(er) non esuriet
ast / xi° venite ad me omnes
qui laboratis etc. Et qui credit
in me non sitiet in eternum s(ed) aqua
quam ego dabo ei fiet in eo
fons salientis in vitam eternam
Et notandum quod caritas pas
cit quia est in affectu q(ue) mag(is)
vivit fides potat que respicit
actum intus que minus vivit / Et
p(ro)ducta que ad modum potus du
cit cibum p(er) membra sic fides
et op(er)acio intellectus viam dirigit
v(ir)tutibus exeuntibus in affectum

in qua est cibatos sed dixi vobis
hic vocatur vij s. qui hoc pane re-
ficiantur et quia non materiali sed
fideles adeo electi et vocati io
dicat. Item dixi quod qui venit
ad me non esuriet sed vos qui non
creditis non potestis refici vij aut
sed dixi vobis quia vidistis me et
non credidistis. Supra iijo dixit
vobis quod scimus loquimur et quod
vidimus testamur. Item supra quo
modo vos potestis credere qui
gloriam ab invicem accipitis et
Item supra eodem Queritis me non
quia vidistis signa sed quia de
panibus meis manducastis
et quia non creditis refici non
potestis. Unde Beda pane de
celo desideratis ante vos habetis
et non comeditis quia non cre-
ditis sed illi comedunt qui electi
adeo sunt et vocati credunt.
Unde dicit omne quod dat mihi
pater per electionem et specialem
vocationem ad me veniet per fidem
et dilectionem de hac dilectione
in ps. postula a me et dabo
tibi gentes has postulat
dicens Joh. xvijo Pater sancte serva
eos in nomine tuo. De isto ad-
ventu ad Christum dicit Ysa. ijo venite
ascendamus ad montem domini et
ad domum dei Jacob et docebit
nos vias suas ad hunc adven-
tum hortatur Ysa. lv omnes sitientes
venite ad aquas sic refectos
sequitur et eum qui venit
ad me non eiciam foras sed in suo
ducunt eum. Juxta illud Cant.
jo Introduxit me rex in cel-
lam vinariam et non eiciam eum
sed intrabo ad eum. Apoc. iijo
ego sto ad hostium et pulso et
in hoc ostenditur dei instancia qui non

refecit nisi venientes et beni-
gnitatis quia omnes suscipit et
nullum abicit quia descendi de
celo. Hic tangitur causa quare s. refe-
cit eos predestinatos et adeo vo-
catos, non est conformitas volunta-
tis ad divinam. Ideo dicit quia desce-
ndi de celo carnem assumendo
non ut faciam voluntatem meam
scilicet discordando a voluntate
eius qui misit me ponam ipsi
obediendo. Ad Phil. ijo factus est
obediens usque ad mortem. Supra
vo non quero voluntatem meam
sed voluntatem eius qui misit me
sed voluntate eius qui misit me
sed voluntatis patris est ut electi
et vocati hoc pane reficiantur.
Ideo subdit hec enim est voluntas
eius qui misit me patris ut omne
quod dedit mihi per electionem Rom.
viijo quos prescivit et predestinavit
conformes fieri ymaginis filii
sui non perdam ex eo per reprobacionem
Juxta illud Prima Cor. primo
perdam sapientiam sapientum et pru-
dentiam et resuscitabo illud in novis-
simo die ad eternam beatitudinem per participationem
Rom. viijo si spiritus eius qui susci-
tavit Jhesum Christum a mortuis habitat
in vobis vivificabit et mortalia
corpora vestra. Hanc voluntatem imple-
vit. Joh. xviijo pater quos de-
disti mihi non perdidi ex eis quemquam
et quia sic elegit vos deus
ut premia fidei eterne consequamini
ut ondat arbitrium cum cooperatione
Item repetit hec est autem voluntas
patris mei qui misit me etc. ut
omnis qui videt filium per cognitionem
et credit in eum proprii arbitrii
libertate quia sicut dicit Aug.
non potest homo credere nisi volens
Ideo habeat vitam eternam et ego

suscitabo eum in novissimo die et
ita habent vitam consequenter. primo
Ephe. ii° Cum essemus mortui peccatis
convivificavit nos Christus et resu-
scitavit et consedere fecit in ce-
lestibus. hoc in novissimo die ex-
pectent. de primo Cor. xv° novissima
autem destruetur inimica mors.
exivit. deinde hoc quod dicit qui venit
ad me non esuriet contra. Iusta
vi° hec etiam quod multi ex discipu-
lis abierunt retro et constat
quod prius ad ipsum venerunt
ergo secundum Augustinum intendit de illis
est qui venit corde perfecto non ficto
et isti sunt qui veniunt. cum
caritate perseverante alio qui
hec etiam ac si non venirent eo quod
omnis iustitie in oblivionem
90 dant / clamit. deinde hoc quod dicit
vidistis me et non credidistis videtur
quod nichil dicat quia fides
est certum verum que non videntur
hypostasis et nichil patet eos respe-
ciente. deinde hoc quod non credunt cum
videant si dicitis quod videre
Christum humanitate est secundum credere secundum
divinitatem hoc nichil est quod visio
humanitatis potius impedit sed
fidem divinitatis que adimiret
ergo non debet eos arguere ex hoc
non secundum quod debet intelligi de
visione non de humanitate pure
ut in fine sed de visione virtutis
potentie et effectu et quam videbat
divina virtute in effectu ideo credere
debeant quod obicitur quod visio re-
pugnat fidei dicendum quod verum est
de visione essentie sed non est verum
de visione que est in effectu tamquam
in speculo quia fidei est videre
per speculum et in enigmate quam
quam. deinde hoc quod dicit omne quod
dat dicit omne quod dat michi

pater non perdam ex eo contra. Iusta
viii° neminem ex eis quos dedisti
michi pater nisi filius perditionis ergo
aliquis pater ex sibi datis. Respondeo dicendum
quod duplex est sicut in hoc quod
dicit dedit quia dare sunt duo
vel due partes iustitia et dati
sunt sibi iudas et pater vel dare
est secundum electionem eternam et sic dati
sunt predestinati ex quibus nullus
perit. alio modo quod sicut dicitur in
hoc quod dicit perdam quia ipse
ex diligentissime custodit eos unde
nullus perit propter defectum pastoris
sed quia nemo in viam salvat
aliquis perit propter malitiam suam
unde ex eos non perdit sed ipsi se. Mur-
murabant ergo iudei posuit supra
instructionem ad iudeorum petitionem
hic ponit confirmationem ad
compescendam eorum murmurationem
et procedit in hac parte hoc ordine
primo ponitur iudeorum murmuratio
secundo murmurationis cohibitio
tertio erroris amotio quarto ut
doctrine confirmatio in summa
ergo primo iudeorum murmuratio de
hoc quod dixit se de celo dixerit
descendisse propter quod dicit mur-
murabant ergo iudei de illo in
murmuratio est occulta detractio
unde Glosa non aperte sed occulte contra-
dicebant. quia signum de panum
multiplicatione adhuc recens
erat morem patrum suorum sequebatur
de quibus Ps. lxxvii° Dixit multi-
tudo hec pessima murmurant contra
me et sub de quo murmurabat
quia dixisset Ego sum panis
qui de celo descendi. ipsi enim que-
rebant panem temporalem ad man-
ducandum. unde quia spe sua fru-
strati erant in hac ratione eo
murmurabant et dicebant nonne
hic est ihesus filius Joseph.

Luce iii° Erat incipiens quasi annorum
xxx^ta et putabatur filius Joseph
cum nos nouimus patrem et matrem de
terra non de celis. Mathei xiii° Nonne
hic est filius fabri Nonne mater
eius dicitur Maria et fratres eius et so
rores eius apud nos sunt. Quo
ergo dicit quia de celo descendit cum
sciamus eum natum esse in terra
et impletum est illud quod dicit
Ysa. liii°. Ipsa in patria sua honore
non habebant quia eum cognosce
bant temporalem generacionem negabant
eternam et quia contempserunt Christum
humilem non potuerunt eum videre
sublimem. Respondit Jhesus et dixit
eis. Hic tangit secundum murmuracionis co
hibicionem cohibet eos a murmure
Unde dicit Nolite murmurare in
uicem et racio quia nichil prodest
Sapiencie primo Custodite vos a mur
muracione quia nichil prodest sed
obest. prima Corinthiorum x° neque murmura
veritis sicut quidam murmurauerunt
et ideo quare non debent murmurare
quia Christum non intelligunt et quia
eum non intelligunt stulte eum
reprehendunt et racio non intelligunt
quia non credunt et non credunt
quia non est eis datum a patre. Ideo
dicit Nemo potest ad me venire
per fidem et dilectionem et cognicionem
nisi pater qui misit me traxerit eum
per reuelacionem sicut petro Mathei
xvi° Beatus es Symon bariona
quia caro et sanguis non reue
lauit tibi sed pater meus qui in celis
est etc. Ita pater trahit ad me per re
uelacionem et ego resuscitabo eum
in nouissimo die per redempcionem
et liberacionem a morte. prima Corinthiorum
xv° Quoniam quidem per hominem mors
et per hominem resurrectio mortuorum et sicut
in adam omnes moriuntur ita in
Christo omnes viuificabuntur. Et non

mors eos silencium imponat con
firmat per scripturam Scriptum est in
prophetis et erunt omnes docibiles
dei id est omnes docentur a deo in prophetis
dicitur quia in pluribus invenitur
Jeremie xxxi° Dabo legem meam
in visceribus eorum scribam et non
docebit ultra vir proximum suum
vel fratrem suum dicens cognosce dominum
omnes enim cognoscent me a minimo
usque ad maximum. Ysaie liiii°
Ponam omnes filios tuos doctos a
domino et Joelis ii° Effundam de
spiritu meo super omnem carnem et pro
phetabunt filii vestri et filie vestre
senes vestri sompnia sompniabunt
Omnis qui audiuit etc. Hic
tangit secundum erroris amocionem quia eum
dixerat quod omnes docentur a deo
ne aliquis crederet quod videant
deum a quo docentur dicit quod
non vident sed audiunt. Unde dicit
Omnis qui audiuit a patre meo et di
dicit per inspiracionem iuxta illud ps
Audiam quid loquatur in me dominus
deus. ille inquam venit venit
ad me per fidem et dilectionem iuxta
illud Apocalypsis ultimo Et qui audit
dicat veni et non quia patrem
vidit quisquam secundum mortalem et
passibilem. Exodi xxxiii° non vide
bit me homo et viuet nisi is
qui est a deo hic videt patrem hic
unigenitus filius dei. supra
primo Deum vidit nemo umquam
nisi unigenitus filius qui est in
sinu patris. Amen amen dico vobis
Hic ponitur precedentium instructio
nis confirmacio vel verum est quod
dixerat et ad illud affirmandi
geminat particulam quod dicit Amen
amen dico vobis qui credit in
me habet vitam eternam et hoc probat
quia ipse est panis qui viuifi
cat credentes. Unde dicit Ego sum

Cap

panis vite et hec accidentibus quia
sicut dicit prima Iohannis lignum vite est
hiis qui comprehenderint eam sapien-
ciam et qui tenuerit eam beatus
qui tenuerit per comprehensionem et quia
sit panis vite ostenditur per effectum quia
prebebat vitam gracie et vitam glo-
rie quia non dabat panis ille
typicus unde dicit patres vestri man-
ducaverunt in deserto per xl annos
sicut dicit Deuteronomio viii dedit tibi
cibum manna quod ignorabas et
mortui sunt morte culpe scilicet et
infidelitatis Ebrei iiii non profuit
illis sermo auditus non admixtus
fidei hic est panis de celo des-
cendens per incarnacionem ut si quis
ex ipso ex ipso manducaverit
per fidem et dilectionem non morietur
per iudicationem quia sicut dicitur
Abacuk ii iustus autem ex fide sua
vivit sicut fides a morte liberat
sic et dilectio prima Iohannis iii nos
scimus quoniam translati sumus de morte
ad vitam quoniam diligimus fratres qui
non diligit manet in morte nec
tantum dat vitam gracie immo eciam
vitam glorie propter quod subdit Ego sum
panis vivus per essenciam quia vitam
habet in semetipso Iohannis v
sicut pater habet vitam in semet-
ipso ita dedit filio etc. Item de celo
descendi per nunc quidam Exo-
di iii vidi afflictionem populi mei qui
est in Egypto et dolorem eius audi- audi-
vi et descendi ut liberarem eum si quis
manducaverit ex hoc pane vi-
vet in eternum per gloriam de hac co-
mestione Canticorum v comedite
amici mei et bibite et inebria-
mini karissimi hoc erit in gloria a qua
comestione prohibitus est peccator
in figura Genesis iii ubi Ieronimo in iiii
ergo ne forte sumant de ligno

vite et comedat et vivat in e-
ternum Sequitur hic primo de hoc quod 40
dicitur quod iudei murmurabant dubi-
tabant quod iudei de doctrina
nativitatis Christi errant in murmura-
cionibus ergo cum sit doctrina non proficere
eis esset salutare medium non debuit
dare dicit hic sicut quod sicut Christus
dicit et solite sunt dare canibus
neque spargere margaritas an-
te porcos ad hoc ipsum primo non qui
erudit derisorem ipse sibi iniu-
riam facit ergo videtur quod talibus
non debet dari ymmo, sicut modo
qui cadunt in destructionem Vndo
sicut dicit Augustinus in libro de bono
non perseverancie salus divinis
bonis offensa est multis malis
hic concludit ex quibus eo unde
dicit ibidem quod cum scimus
doctrina veram prodesse bonis
eciam si scimus malos videre scan-
dalizari non debemus tacere quia
igitur optima erat doctrina
de pane vite et perutilis valde
bonis et qui tunc aderant
et nobis qui legimus et tempus se
offerebat quia multis et ma-
gnum refecto sua fuerat ideo bene
fecit dicendo non propter malos
sed propter bonos Vnde solvendum
est quod et si dominus malis loque-
retur tamen audiebat bonos
quorum quamvis deus hic quod omnis qui 90
audit a patre non quia quis quod
videat constat quod hic loquitur
de audire et audiencia principalis intellectus
scilicet ab intellectu non differt visus et
auditus et qui audit in eternum
videt in eternum ergo si audiuntur
per interius et videntur si dicas
quod aliud est eternum est capi
cere est videre qui igitur audit
aut videt aut non si intelligit

videt si audit et non intelligit et
venit ad auditum ergo venit non
incessibus tamquam ventum/ vero quod
visio respicit loquentem sed auditus
ipse locutionem ipse locutio in spi
ritualibus dei est vero quod hic accipitur
hec in spiritualibus effectus dei est in
anima qui est effectum potest anima ipse co
gnoscere quamvis non plene co
gnoscit. alio est vero secundum quod
illam in spiritualem et videt. et
audit sed ex hoc non sequitur quod vi
deat deum vero optime est dicit
omnis qui audit a patre i. in spiritua
lem provenientem a patre et illam
inquam videt sicut et audit sed ex
ex hoc sequitur quod non viderit
in spiritualem quia auditus enim
non respicit sed effectum sicut visus
causam. dehinc quod dicit nemo
potest ad me venire nisi pater traxerit
illum contra tractus est motus vio
lentus omne autem est voluntarium
ergo nullus meretur cum facit aliquid
coactus si non potest nisi tractus ergo
non est in sua potestate ad deum venire
et si hoc ergo cum nullus sit repre
hensibilis si non facit impossibile nullus
est reprehensibilis si ad deum non veniat
contra trahere est tractus trinitatis
quod est pervelationem quod proprie
est filii vel spiritus sancti quo attri
buitur patri quia non operatur ut per
apparitionem vero secundum quod est munere
ipse etiam hec nature est in se sicut
descendere pulsare ascendere gra
tuitu igitur natura corrupta est et
ad malum prona si supra se elevetur
nemo venit nisi trahatur quod
obicitur de motu violento dicitur quod
est tractus coactionis ex ... et
et est tractus inductionis preter
violentiam ponit vel iuuamine vel
aliter est tractus affectionis sicut
quod dicit Aug quod poeta dicit

trahit quemque sua voluntas et
hec intus et illa est tractus contra
voluntatem et hec non trahit et
de hoc non loquitur. vel secundum dicendum quod
non est in plena potestate venire
sed in potestate est se ad deum aptum
preparare quod apparet per dictum quod
apparatus sit in unitate ratione intel
ligentie dande ratione carnis famo
vendi ratione qualitatis ostendende
sic dico quod hic tractus sic ea
que sunt divinitatis per apparitionem
ut nos similiter doceat et patri
attribuitur. dehinc quod dicit erunt omnes
docibiles dei quia hic ecclesiasticus factum
est in omni statu. contra quo vero
est de quod dicitur Joelis 2o effun
dam illud de spiritu meo et super ...
...itur ponam omnes filios tuos
vel videtur Aug quod omnes
distribuit per quibus singulorum
sed tamen auctoritas pars valet ad pro
positum ipse hic alia exponitur
ut qui dicit docti erunt doce
bantur ad eo et nullus nisi proprie isto omnes
docibiles vel auctoritas valet ad
propositum/ et panis quem ego dabo
caro mea est supra ostendit deus se esse panem
reficientem mentem divinam nunc hic
ostendit carnem suam et quam hic videbant
filium et apparuit pro divinitate. Jo hec
pars habet tres partes. in prima
ponitur institutio fidelium 2o eius
confirmatio propter iudeorum litigium
vel litigabant Judei. 3o iustitia eius
ex placito propter discipulorum su
orum vel hec dixit in synagoga in
sacramento breviis ponitur inquan
tum carne sua dicit esse panem
propter quod dicit et panis quem ego
dabo etc. q.d. prius dixi ego sum
panis divinitate/ sum etiam
panis carne mea unde dicit
et panis quem ego dabo propter
ad reficiendum sicut quod petivit corde

dicta panem nostrum supersubstantialem
da nobis hodie / et ideo Caro mea
est que christus restitit / Primi Cor. xi o
panis quem frangimus nonne corpus
domini est / pro mundi vita data est christus
caro et cum supplicio est exposita
iuxta illud / Tre. iii o dabit percu
tienti se maxillam ymo totum corpus
ysa l o Corpus meum dedi percutien
tibus et genis meis vellentibus
et non tantum ad percuciendum ymo eciam
ad ymolandum vel / Eph. vo. Tradidit
semetipsum oblacionem et hostiam
litigabant ergo iudei / posita est in
secundo ponitur. hic secundo propter iudeorum
litigium confirmacio et primo ponitur
iudeorum litigacio / 2o doctrine confir
macio ibi dixit ergo eis ihesus litiga
cio autem de hoc quod carnem suam
panem dixerat quod ipsi carnaliter
intelligebant ideo dicitur litigabant
ergo iudei primo murmurabant sed modo
litigabant cum alto et aperto sermo
ne contendentes litigiosi erant
iudei quod non debet esse servi dei
unde / secunda Thy. ii o servum dei non oportet
litigare sed mansuetum esse ad o
vicem dicentes quomodo potest hic no
bis carnem suam dare ad man
ducandum q. d. hoc est impossibile
nisi se incideret sicut petebant
super incodemus quomodo homo potest
renasci cum sit senex. nunquid
potest in ventrem matris sue introire etc. dum
stulte hoc petebant / Cirillus quomodo
potest carnem dare petis propter quod
in panibus non dixisti quomodo quinque
panes in tot extendit / Dixit
ergo eis ihesus posita est in secundo
litigacio ponitur. hic doctrine
confirmacio confirmat igitur quod di
xerat carnem suam esse panem
hoc ordine primo ponitur manidu
cacionis carnis et utilitas / 2o
manducacionis utilitas causa

refeccionis interioris quia est salus
quarto dignitatis primum igitur
dicitur manducacionis necessitas quod
sine ea non est salus propter quod dicit Amen
amen dico vobis nisi manducaveritis
carnem filii hominis
tanquam verum panem et biberitis
eius sanguinem tanquam verum potum
non habebitis vitam in vobis vitam. Christus
quasi de quo ipse vivifica me
cum vbi tamen Aug. de spiritu et non
vivit nisi corpus et accipiat se ergo
vis vivere de spiritu de esto in corpore
et cum autem manducat corpus
et est in corpore et qui igitur non man
ducat non vivit quia dicitur infra
qui manducat carnem meam
in me manet / Cum manducat
tamen. hic 2m scilicet manducacionis
utilitas et qui manducat car
nem vivificatur in anima et corpore
in anima vero dicit qui mandu
cat meam carnem et bibit meum
sanguinem habet vitam eternam
hic in quantum in eo vel habet quia
cum quodam modo hic incipit ysa
lv o audite audientes me et
comedite bonum et delectabitur
anima vestra dat eciam vitam corporalem
vero et sibi Et ego resuscitabo
eum in novissimo die et infra hoc
de quia super quarto venit hora in qua
omnes qui in monumentis sunt audient
vocem filii dei qui bona fecerunt
in resurreccionem vite qui non mala egerunt
in resurreccionem iudicii / Caro enim mea
tamen. hic tercium scilicet refeccionis interioris
non enim resicit caro et quia verum
est cibus et ideo vitam dat propter quod
dixit caro mea vere est cibus
vere dixi quod habet vitam
qui manducat eam Caro enim
mea vere est cibus non fantastice
sicut cibi coralis qui ad momentum
reficiunt et deficiunt et sanguis
meus vere est potus quia sitim au
fert omnino super eodem qui venit

adiuuenit non esuriet et qui credit
in me non sitiet unquam Et quod d[icitur]
caro enim sit uere cibus refectionis
et unitatis et tali ratione qui ma-
net in me uiuit propter me hominis
primo posuit morem et dicit qui man-
ducat meam carnem spirituali man-
ducatione et bibit meum sanguinem
per dilectionem Prima Joh. iiii° qui
manet in caritate in deo manet
et deus in eo et ego in i° perfecta-
tionem. Infra xiiii° si quis diligit
me sermonem meum seruabit et pa-
ter meus diliget illum et ad eum ueniemus
et apud eum mansionem faciemus
posuit morem substantiationem proba-
tionem maioris illius scilicet quod qui
manet in filio uiuit propter illum hec
manifestat in se sicut misit me
uiuens pater uiuens per essentiam
et ego uiuo propter patrem scilicet quia ab
ipso mittor hec supra v° sicut pater
habet uitam in semetipso et hec ap-
paret in ipso manente. Infra xiiii
ego in patre et pater in me est
ex hoc patet maior qui manet
in me et ex hoc infertur conclusio
et qui manducat me uiuet propter
me quia ipse manet in me manducantes
manducantem uere propter me quia
sicut. Infra xv° dicit ego sum uia
et uita. Hic est panis qui digne
datur. Hic eum scilicet refectionis di-
gnitas quia excellit illam
primam refectionem qua supra lau-
dabant et quia nobilior et
quia permanentior / nobilior quia
iste de celo unde dicit hic est
panis qui de celo descendit supra
eodem non Moyses dedit uobis panem
de celo et ita nobilior est iste
panis est etiam permanentior
quia ille consumabat temporaliter iste non
eternaliter unde dicit non sicut pa-
tres uestri manducauerunt man-
na et mortui sunt et ita temporaliter

consumati quia in xl annis offensus
fui generationi illi et dixi semper errant
xciiii° filii mei erunt magis in defecto
sed iste eternaliter unde dicit qui man-
ducat panem hunc uiuet in eternum
ille scilicet qui digne manducat quia
eum quod dicitur Prima Cor. xi° qui
manducat et bibit indigne iudi-
cium sibi manducat et bibit qui
manducat digne uiuet in eternum
sepe permittit mala etiam ut appe-
tamus cibum cibum illum et ut
ab amore terrene mente eos abstra-
hat ad eterna sicut enim dicitur Matt. x°
qui amat animam suam plusquam
me non est dignus me. Deutero. xxx
elige tibi uitam / Erant delicti
gratione in deorum dequa quod est
hoc est hoc quod supra in occulto
murmurabant sed modo in aperto litiga-
bant / sed quod est ex ducatu carnis
tamen quia mali homines et seduc-
tores et discipuli in parabolis perstruunt
quanto magis eis mala explicantur
tamen etiam quia id quod supra dictum
erat de diuinitate et si uidetur filius tamen
non erat in humanum sed ipse modo di-
xerat de carne sua manducanda
non tamen filius sed in humanam et in madim
quod uideri refugiunt ideo litiga-
bant sumitur. Hic de manducatione 40
corporis et carnis sue et quod
non manducetur uidetur quia quod
manducatur atteritur et masticatur
sed caro Christi in passibilis dentibus
non potest atteri ergo non manducan-
dum quod manducatur in man-
ducantorem conuertitur sed corpus Christi
non conuertitur in nos sed nos in ipsum
ergo ipsum non manducamus. Sed
ipse nos. Respondeo in manducatione
tria sunt que reparantur scilicet ma-
sticatio est duplex enim duplicem
manducationem quia est mandu-
catio temporalis sacramentalis et in hac 17
est masticatio sacramentalis quia
species masticata est manducatio

Jo vi° b

sacramentalis. Est etiam manducatio
spiritualis et in hac est manducatio
spiritualis que est spiritualis distinctio
presidens. Est igitur unus incorporatio
qua corpori Christi incorporamur. Est etiam
conservatio qua per Christi spiritum confir-
mamur sicut membra corporis per arterias
de quibus et ibi dicit Augustinus o sacramentum
pietatis o signum unitatis o
vinculum caritatis. Item Ille vivere
accedat vivificetur incorporetur. Per hoc
patet primum quia ibi est manducatio non
carnalis sed spiritualis vel sacramentalis
quod obicitur quod non nos incorporamur
dicendum quod ultimus effectus cibi est
conservare et quia et si nos incor-
poremur Christo manducando et quia
in manducando convertimur propter
nunc ipse dicit in cibus. Item quantum
de hoc quod dicit nisi manduca-
veritis carnem ex hoc videtur quod sacramentum
sit eukaristie sit necessitatis et quod
nullus sine eo potest salvari. Contra
autem intelligitur de manducatione aut gloria
gratie non quia qui digne vult
accedere prius debet gratie intantum
gratie sive manducatione potest gloria
Unde Augustinus quod credere est man-
manducare unde dicit quid
paras ventrem et dentem
crede tunc et manducasti. Sic hoc
igitur attendendum est quod est
manducatio spiritualis et est man-
ducatio sacramentalis spiritualis est
presidens et tantum sacramentalis
substantia sive sacramentalis
potest esse salus ut est necessitas quantum
tunc est de institutione sacramenti
spiritualis est de necessitate. Sed obicitur
de parvulis baptizatis qui salvantur
nec umquam manducaverunt sacra-
mentaliter nec spiritualiter. Item addit de
manducatione carnis potum
sanguinis ergo sine potu sanguinis
nulli salvantur sed soli sacerdotes
sumunt sanguinem ergo ipsi soli

salvantur. Dicendum quod sicut dicitur
supra est effectus manducationis
scilicet incorporatio et conservatio nullus sal-
vatur nisi membrum Christi et tunc conservetur
a Christo sive a Christo unus sine effectu
manducationis nullus salvatur
ideo dicitur manducatio necessaria quia
non in parvulis dum baptizatur
potest esse effectus manducationis
sine manducatione salvantur
sine manducatione quemcumque
in adultis non potest esse incorporatio
sine conservatione sine manducatione
spirituali que est presidens et cetera tamen
sed potest esse sine sacramentali ideo hec
est necessaria adultis sacramentalis
non et si non sit de necessitate tamen
multum prodest utiliter quia virtute
sacramenti augetur in nobis omne
bonum et nobis e contrario obicitur de car-
ne et sanguine exponit Augustinus
de potu et cibo spirituali unde vult
intelligi cibum et potum societatem
corporis et membrorum que est sancta
ecclesia in predestinatis et vocatis sanctis
et fidelibus eius quia nullus
salvatur. Item de necessitate quantum
qui manducat meam carnem
etc. Multi enim manducant qui
tamen moriuntur et salvatur dampnatur.
Item sicut filius vivit propter patrem
vivere facit dicitur in littera quod
nos vivimus propter filium sed filius
non manducando vivit ergo pari
ratione et nos aut si nos man-
ducamus filium quare non man-
ducat ipse patrem. Dicendum ad primum quod
sunt ex isto libro heresis ex hoc
et una quod dixit quod ex quo
quis manducat corpus Christi non
potest dampnari dum tamen credens
manducaverit sed hec verba manifeste
manifeste sunt iudei alii dicunt
quod qui semel digne manducaverit

post iniqua dapnavit et hec
manifeste patet quia sicut propter
ea probari potest multi sunt boni
in ecclesia qui post modum dapnati sunt
ut catholice mater est que man-
ducat indigne et ab ea digne
non recte vivet in eternum ad aliud
secundum quod non est sic licet ad
ducatur per similitudinem filius eum dicitur
vivit propter patrem quia a patre habet
vitam et quia in patre manet sed
non quod participacione patris fiat
melior sicut nos non vivimus propter filium
quia ab ipso genus vitam et a filio
manente sed in nobis et participa-
cione eius meliores sumus ideo
quia manet in nobis non nisi per
manducacionem. Ideo manducamus
ut vivamus et meliores efficiamur
Jo Item queritur de digne et indigne man-
ducantibus dicitur quia manducan-
tes hunc panem non moriuntur
sicut manducantes manna que
dicitur et intelligitur de vita spirituali et
corporali sed de spirituali michi videtur
quia patres sui qui comederunt
manna non sunt spiritualiter mortui
sed corporaliter sicut qui manducat
hunc panem non vivit corporaliter
sed moritur sed dicas quod indigne
manducantes manna sunt mortui
spirituali morte et hos vocat patres
eorum sicut indigne manducantes
corpus domini moriuntur morte spirituali
prima cor xi° qui manducat
indigne iudicium sibi manducat
et bibit. Item queritur quid est man-
ducare indigne. Dicitur quod cibus
iste proponitur illi cibo spirituali vel
vivificacionis dicitur tamen quod ille
non potuit vivificare in se ipsum
que signabant. Ideo dicit semper
quod omnes eandem escam spiritualem
manducaverunt prima cor x°

sed qui solum ad illum habebant o-
culum mortui sunt spiritualiter quia
tamen carnaliter gustaverunt ita videt
Augustinus alibi. Etiam potest dici quod manna
ordinabat ad consumacionem vite
corporalis sed hic ad consumacionem vite spiritualis
et ideo dicit quia ille panis
solum vitam corporalem continuabat
ad tempus sed iste vitam spiritualem
continuat in eternum digne assumentibus
et ideo iste est dignior. Indi-
gne non accipientibus [illegible]
[illegible] panis in venenum et ideo sunt
qui remorsum habent mortalis pec-
cati quare petunt est conceptus
quia tamen hospitem inducunt
intra ille hospicium ideo cum
digne accipiatur dicit Augustinus
in concencia inquit ad altare
a peccatis si sunt cotidiana vel
saltem si sunt mortifera Augustinus
ad altare accedat dicat di-
mitte nobis debita nostra tunc
secure accedite panis est non
venenum. Hec dixit in synagoga
supra posita est instructionibus
confirmatio [illegible] litigium
hic ponitur explanatio propter disci-
pulorum scandalum [illegible] hoc
ordine primo enim in [illegible] discipulorum
murmuracio 2° obmurmuracionis doctrine
explanatio tertio redditur murmura-
cionis causa quod non credentium veritatem
sed quod credentium confirmatio
6° confirmacionis discretio disci-
pulorum murmuratio ait ex hoc
quod dixerat carnem suam dare
ad manducandum et quod sumere hoc
non est falsum quod dicit hec dixit
in synagoga docens in capharnaum
[illegible] in qua et ideo contra eum multi
sunt. Infra xviii° ego palam docui
in synagoga multi ergo ex discipulis
eius audientes quod murmure
durus est de manducacione carnis

dixerunt durus est hic sermo i(d est) cru
delis et inhumanus scilicet carnem
manducare quis potest eum audi
re non dicunt credere sed audire
q(uasi) propter horribilitatem non potuit audire
quia aures eorum erant aggrava
te iuxta illud ysa(ie) vj° Exceca
cor populi huius et aures eius aggrava
Sciens autem. Tangitur hic causa secunda propter
murmuracionem doctrine explanacio
et licet murmuracio esset in occul
to tamen deum non latebat unde dicit
sciens autem Ihesus apud semetipsum
quia murmurarent de hoc discipuli
eius non relacione sed cognovit
sed apud se. Iohannis vj° dixerunt
ei discipuli eius nunc scimus quia
scis omnia et non est opus tibi ut
quis te interroget. Sciens ergo
murmuracionem eorum et volens eam
abscindere explanat quod dixerat
hoc non esse intelligendum carnaliter
sed spiritualiter. Et primo quod non est
carnaliter intelligendum tum quia scan-
dalum quia inutile propterea dixit
hoc vos scandalizat quod supra dixi
de manducacione mee carnis
quasi carnaliter ipsam dividendam
credentes sicut prius audito hoc verbo
scandalizati sunt et hoc patet in-
fra si ergo videritis filium hominis
ascendentem ubi erat prius. Defectiva
est constructio unde supplenda est
tunc scietis quia caro non est
per frustra dividenda quia totus
integer est in celo. Aug(ustinus) totus
integer est in celo manet integer
sub sacramento manet integer
in corde tuo non sic intellectus
eorum erat falsus sed inutilis unde
dicit spiritus est qui vivificat
~~caro~~ caro autem i(d est) carnalis in-
telligencia non prodest quicquam
secunda Cor(inthios) iij° littera occidit spiritus

vivificat et ideo verba non sunt carnali-
ter intelligenda quia non prosunt sed spiritualiter
et ut sic prosunt unde verba que locutus
sum vobis spiritus et vita est quia
spiritualiter intellecta vivificant. Hebre-
orum iiij° Vivus est sermo dei et efficax
vivus est quia vivificat unde dicitur
Mathei iiij° non in solo pane vivit
sed non vivificant nisi spiritualiter intellecta
unde Aug(ustinus) intelligenti spiritualiter spiritus
et vita sunt intelligenti carnali-
ter nec spiritus nec vita sunt. Sed sunt
quidam. Hic tangitur causa secunda murmuracio-
nis causa quare scilicet discipuli mur-
murabant quia fidem non habebant
sed hoc non omnes sed quidam qui adeo
electi non erant propterea dicit sed sunt
quidam ex vobis quia verba spiritualiter
intelligenda sunt sed quidam ex vobis
non intelligunt unde qui non credunt hoc
dicit non ex coniectura sed ex certa sciencia
propterea dicit enim sciebat enim ab
inicio Ihesus qui essent credentes
Iohannis vj° Ipse enim sciebat quid
esset in homine et quis traditurus
eum esset. Ecc(lesiastici) vj° oculi domini
multo plus lucidiores sole unde
non fuit deceptus ut ignorans que
admonialis homines ideo hic dicit
causa ne putetur Christus deceptus
admittendo discipulos instabi-
les et discipulos instabiles et
proditorem vocando autem quod non crede
bant erat quia licet essent vo
cati exterius et secundum presentem iusticiam
non tamen secundum electionem eternam et hanc
racionem supra dixit sed repetit et dice
bat propterea dixi vobis quia nemo potest
venire ad me nisi datum fuerit a patre
meo supra eodem nemo venit ad
me nisi pater traxerit eum venire
nisi ad filium datum est opus et
donum patris. Iacobi primo. Ideo de
super est. Ex hoc multi discipulorum eius

hic tamen quantum ad non credentium
retrocessio unde dicit ex hoc i. post
hoc vel ex hoc i. occasione huius inter
pretationis et in stetentibus multi
discipulorum eius abierunt retro non
per imitationem sicut dictum est petro
mat. xvi° vade retro me sathana
sed per indignationem unde non tantum corde
recesserunt sed etiam corpore unde dicit
etiam cum illo non ambulabant
io. retrocesserunt multi et pauci
remanserunt quia secundum illud mat. xx°
multi sunt vocati pauci vero electi
ad regnum dei. Isti pauci sunt qui
non retrocedebant secundum illud luc.
ix° nemo mittens manum ad
aratrum et respiciens retro aptus
est regno dei etc. Dixit ergo ihesus
ad xii. hic quantum ad credentium et
electorum confirmatio et haec quidem
facta est in fideli confessione petri
in qua tamen duo dicit quibus
spiritualiter elegit unde et vos vultis
abire me derelinquendo fontem
aque viventis secundum quod predicti
fuerunt ier. ii° me dere
liquerunt sed quantum non quia hoc du
bitent sed ut fidem petri in expres
sionem adduceret. Respondit ergo symon
petrus ad quem ibimus domine
q.d. non volumus abire quia
alium non possumus invenire quia
non est alius tibi similis domine nec
[illegible] haec verba debemus abire unde
dicit verba vite eterne habes aliis
non credentibus erant dura et
mortifera sed petro et aliis crede
tibus erant vitalia et io. subditur et
nos credimus et cognovimus quia
tu es christus filius dei vivi qui
in hunc mundum venisti credimus
dicit et postea cognovimus quia fides
est quia in cognitionem nisi enim
credideritis non intelligetis
ysa. vii° vel ut eis esset hic notitia

sex[?] quantum ad remanentium discretio of
tendit et quod etsi nullus de xii
nullus de xii recedet non tamen omnes
fideles remanent unde dicit Respondit
eis ihesus super confessionem petri que
pro omnibus dixerat nonne ego xii
vos elegi etc. et ex vobis unus dyabolus
est. Judas scilicet dyabolus quia ipsius
dyaboli suggestionibus consensit
ps. de juda dicit constitue super
eum peccatorem et diabolum vocat de
malicia ut ceteri timeant et ex
ponit evangelista dicendo intelligebat
scilicet de juda unde dicit dicebat autem
de juda symonis. hic enim erat
eum traditurus cum esset unus de xii
ut hic dictum est ut ceteri timerent
ut imitarentur de aliis qui reces
serunt quia non erant spiritualiter electi
erant de hac electione dicitur act. x
et quod alii xii dedit eis potestatem
luce xvi°. Ex ipsis etc. electio ista
prefigurata est iosue iiii° elegit
tibi xii viros sed quantum delicto credit
si videritis filium ascendentem dicat
pius hoc non potest dici secundum humanitatem
quia secundum illam non erat prius in
celo filius non secundum divinitatem quia illa
ad hunc erat in celo cum loquebatur
unde io. iii° nemo ascendit in celum nisi
qui descendit de celo unde quod id dictum
est filium dei secundum divinitatem nam post
ceteris assumptionem in qua dicebat
intelligebat esse coniuncta ad scripturam
in assumptionem quia tunc non poterit
cogitari temporalia in fine
idem est ergo ac si diceret si filium
hominis videritis ascendere i. tam
clarificatum ut a patre patri esse
equalis. Item quantum dicit quod caro
non prodest quod quia si caro
nichil prodest ergo non debet dari
ad manducandum ut est re
tibus propter hoc dicimus hic quod
verba ista intelligenda sunt spiritualiter 90

ita quod non carnaliter ut intelligunt
qui abierunt summi carnis et sub
scandalizato et dicunt discipulos esse
re perversos qui hec cogitabant vin
dicunt non est in sacramento altaris
nisi sicut in signo sed possunt intel
ligunt quod dominus verum carnem su
mit in veritate et si cum verba xpisti
sunt spiritualiter intellecta nichilominus
dicit esse vera propter hoc dicit quod caro
quia carnem recipit sanguine est vene
tibus. Item autem dicitur quod non prodest quod
quia intelligitur dupliciter vel quia nichil
prodest sine spiritu sicut cum carbo
non comburit nisi ignitus ita igni
tus unit sic caro xpisti si separe
tur non accendit sed verbo juncta
est tamquam ignitum. Aliter videtur
quod caro non prodest secundum carnalem
intelligentiam sicut sic intelligebant quod
xpisti carnes sunt dande dividendo
sed in macello et intelligebant manduca
do sub forma carnis talis in his
intelligentia non prodest sed quod ut
caro sine spiritu sit sicut in sacramento
concedetur. Item queritur de eo quod
quare petrus solvit magis quam
alii. Item quare non est laudata
eius confessio sicut Matthei xvi
qo Item videtur quod mentitus sit false
prudenter quia ipse pro omnibus loquebat
tur quod petrus omnibus sunt fervencior
sicut patet in verbis suis et audac
ter dicto loquebatur. Alii non ita au
debant et hoc erat ob apostolorum
et in querendo et in videndo et
pro omnibus verba ad aliud dicit
Crisostomus quod verba hic pro omnibus
et quia fides inde non erat lauda
bilis ut hoc laudatum non est. Item cum
est mentitus licet plures dixit
quia peccatorem decipiebat
cum introductio de suis complicis
Item queritur de eo quod dicit unus
ex vobis dyabolus est. Crisostomus

quare non sunt confessi sicut
in fine xvi cum dixit unus vestrum
me tradet. Unde quod in fine non tamen
sunt confessi pro culpa quam
prodit in eius que erat sibi a
discipulo suo in secunda hic autem
post exposit malicia. Item quare
non abiecit eum ex quo dyabolus erat
et sciebat quod sit futurus esse
malus. Ut dicit Augustinus quod malis operibus
bene utitur deus sicut homo malo
utitur bono. Ideo hominem reprobum
elegit Judam ut per eum dispensatio
divine pacis in salutem mundi impleret
et omnibus mirabilibus pateret quod
talem iniquum in tanto officio susti
nebat et ut nemo gloriatur de sanc
titate sua. Post hec ambulabat
Jhesus etc. Postendit supra se cura
torem et confirmatorem
hic incipit tertia pars
in qua se manifestat
ostendit directorem et illu
minatorem et hec pars extendit
usque ad xi capitulum. Ostendit
igitur dominus se ductorem et ducto
rem tr primo verbo doctrine
secundo miraculo potentie. In principio
noni et presens igitur in eo quo
bone intelligit. In principio decimi
Amen amen dico vobis. Prima igitur
pars in qua manifestat se ducto
rem verbo doctrine continet
duo capitula scilicet vii et viii et dividitur
in duo quia primo tangitur doctoris
appellatio secundo doctrine commendatio
ibi Nonne moyses dedit vobis. Doctoris autem
appellatio vel manifestatio intel
ligitur ad quo hoc quod doceret
et quia processit cuius occultacio
ideo primo agitur de doctoris occul
tatione secundo de occulta manifesta
tione ibi Jam autem die festo doc
toris igitur sui occultatio hoc
ordine describitur quia cum facta
est propter incredulitatem predicationem ideo

primo in summa: iudeorum perfidia =
ad persequendum | 2° consanguineorum
vanitatis ad honorem promerendum
tertio humilitatis ad latendum 4°
iudeorum curiositatis ad querendum. 3m
insinuat ergo primo iudeorum perfidiam
ad ipsum occidendum scilicet quia dicitur
in galilea stabat et iudeam relinquit
querit iudeis furorem persequentium
ipsum. Dicit post hec scilicet que
dicta sunt de miraculo panum et
doctrina christi ambulabat ihesus
in galilea quasi i. non ibi erant z-
zelatores legis et pharisei ut sunt
de miraculo persecutores et non
enim volebant in iudeam ambu-
lare et non reddit quia querebant
eum iudei interficere ad ymo exci-
tati eius signis | Exo. ii° querebat
pharao occidere moysen qui fu-
giens et hos malos christus similiter
rem persequentium vitare docuit
in illud mat. x° cum vos persecu-
ti fuerint in una civitate fugite
in aliam | Erat enim in proximo et cetera
2° notatur hic 2m scilicet consanguineorum
vanitatis ad promerendum hono-
rem et vanam et rationem prome-
rendi accipiunt ab opportunitate
temporis edificatione proximi et ex-
altatione nominis optimi temporis
advenit unde dicit erat enim
proximo dies festus iudeorum ceno-
phegia erat festum tabernacu-
lorum quod debebat fieri in sep-
tembri. 2m illud levitici xxiii
mense vii festa celebrabitis et
habitabitis in tabernaculis et umbra-
culis ex hac opportunitate fit ei
persuasio unde dicit Dixerunt autem
ad eum fratres eius transi hinc et
vade in iudeam fratres autem dicuntur
cognati vel consanguinei in
2° gradu et fratrem Gen. xiii sunt iaco-
bus et iudas qui erant fratres

dicti quia melius esset quod essent
alii cognati scilicet carnem consequentem
credendum est enim quod apostoli isti
duo credebant in eum ratio quia est
frater meus sit omnis frater et similiter
pro narrabo nomen tuum fratribus
meis affectione fit bonus | mat. xii
cui sunt fratres mei omnis qui-
cumque fecit voluntatem patris
mei qui in celis est ipse meus
frater et soror et mater est cognata
cione. fit consanguineus ut iaco-
bus primo. Iacobum fratrem domini
etiam eorum persuasionis aliam
addunt proximi edificationem
scilicet quod dicunt ut et tui videant
opera tua que facis discipuli in
iudea qui scandalizati recesserunt
ut videntes magna que facie-
bat in galilea iterum redeant de
quibus dictum est | sup. vi° multi ex
discipulis eius abierunt retro et
iam etiam subdunt nominis scilicet
manifestationem nemo quippe
in occulto aliquid facit et querit
in palam. ipsa esse populus id
scilicet talis autem non recesserunt
a consideratione ypocritarum de
quibus | dicitur mat. xxiii° omnia
opera sua faciunt ut videantur
ab hominibus. ideo dicebant z
si hec facis manifesta te mundo
i. si ista sunt que facis mirabilia
ut deus manifesta te ipsum =
dubitando hoc dicunt et rationem
reddit evangelista neque enim fratres eius
credebant in eum | sup. ii° que
propheta in patria sua honorem
non habet sup. primo. In propria venit
et sui eum et cetera scilicet familiarite
hac de causa quia familiariter erant
fratribus suis non credebant in
eum | Dicit ergo eis ihesus tem-
pus meum scilicet opportunitatis in la-
titudo ipse quod se apud
eos excusat primo ad essen-

tempus optimum nondum enim erat tempus
optimum sibi ad manifestationem suam
quod dicit tempus meum nondum
advenit scilicet manifestationis mee
et ego congruitatem temporis
considero unde in psalmo Cum accepero
tempus etc. Eccl. iij° Cuncta fecit
deus bona in tempore suo. Tempus autem
vestrum semper est paratum i. glorie mundi
quam affectatis de quo tempore Jere.
xvij° Diem hominis non desidera
vi / Eccl. x° ut in die honoris
tui ne extollaris. Sic igitur non
venit quod nobis est opportunitas temporis non
venit eciam quod nobis est exaltacio
glorie temporalis. Unde dicit Non potest vos
odisse mundus vituperando quia
ipsum et gloriam eius diligitis. Me
autem odit in honorando / Gal.
vj° Michi mundus crucifixus est
et ego mundo quia ergo testimonium
perhibeo de illo quia opera illius
mala sunt vitia eius annunciando.
Sapien. ij° Circumveniamus ergo iustum
quoniam inutilis est nobis et contrarius
operibus nostris et improperat nobis
peccata legis et diffamat in nos
peccata disciplinae nostrae. / Amos v°
Odio habuerunt corripientem
in porta. Terencius dixit quidam odium
veritas parit quia ergo mundus
vos non odit ascendite ad diem
festum hunc quia non odit me
et persequitur. Ego autem non ascen
dam ad diem festum istum quia
meum tempus nondum impletum
est in quo pati decrevit / Supra ij°
[illegible] nondum venit hora mea
sicut enim in incarnatione observa
vit temporis plenitudinem sic et in passione
temporis aptitudinem. Gal. iiij° At ubi
venit plenitudo etc. apud eos
se excusavit ut posset latenter
ascendere [illegible] et post eos solus
ascendit non instigatus illorum

consanguineorum hoc enim dixisset
i. sicut excusasset ipse
mansit in galilea donec ipsi ascen
derent sicut eius tunc et ipse as
cendit ad diem festum non mani
feste sed in occulto quasi in occulto
ut humanitatem ostenderet in humilitate
et sic inveniet eos ad sedem vel
in occulto ut doceret virtutem humanam
cautelam servandam / Ait unus pro tunc
qui intelligit in absconso ipso etc. quod
ita fuit operibus manifesto quasi
in tenebris maneat in occulto sed
Judei ergo querebant eum etc. Dicitur
enim secundum iudeorum curiositatis ad q
vendum [illegible] tunc latenter ascendisset
quia prius manifeste ascendebat
ideo dicitur: Judei ergo querebant
eum in die festo quia tunc con
sueverat ascendere et ex odio
querebant unde subdit et dicebant
ubi est ille non eum proprio nomine
nominat ex odio vel contemptu
quo contradicat. Sapie. primo Sen
tite de deo in bonitate et simpli
citate cordis quaerite illum et ex
hac inquisitione tacita fiebat
collocucio de absente unde dicitur
murmur multum de illo erat in turba
et ex hoc oriebatur inter eos quoddam
[illegible] unde subditur quidam enim dice
bant quia bonus est ut pueri
alii autem non sed seducit turbas
et isti erant plures maiores qui
nocuerunt eum seductorem. Luc.
xxiij° recordati sumus quia se
ductor ille etc. Infra vij° Numquid
et vos seducti estis et licet esset
contradictio sua erat tamen submurmur
non manifestum unde dicit nemo tamen
palam loquebatur de illo propter
metum iudeorum sicut enim dicitur infra
ix° conspiraverant iudei ut si
quis eum confiteretur etc. et ideo
timebant quod contradicerent.
Ait Christus nolite timere sed querite

hic cum dominus venisset non tamen docet. Septimo etiam pati videtur quod ipse pacem vel predicatorem iudeorum non debuit auditorum cessare. Quarto ut iudeam relinqueret ubi maxime locus erat doctrine vel quia quod dominus esset pati vellet et pati non timeret tempus tamen passionis congrue prefixerat et ante illud manibus persequentium tradere se nolebat et ideo in iudea non ambulabat. Sed quintum est quia cum iudei tempus determinatum adhuc non possent pervenire. Vide quod ante id non possent in eum manus mittere. Quarto ut ipsi qui debuerunt se abscondere iudeo. Sicut se manifestavit bonis ut tamen se celaret malis et e contrario. Sic se occultat malis ut tamen non lateret bonos et ideo aut vivat hypocrita aut per penitentiam sanat de. Job xxxiiij° quia penitentiam eius pacis superbi et ideo quamvis potentia posset cohibere maluit tamen sapiencie declinare. Alia ratio est ut in se ostenderet utrumque humilitate ideo aliquando potentem aliquando in filium se ostendebat. Sexta alia ratio habet non enim iudeam poterit ambulare. Tertia ratio est in exemplo ut non invenient se vir si timeant et declinant pericula ut inde nobis ipsis defficeremus.

10 Item quinto dubitatur quod dicit ego non ascendam et post dicitur quod cum illi ascendissent tunc et ipse ascendit. Videtur quod faciat contra eius quod predixerat. Ad hoc multipliciter respondetur. Sic ego non ascendam simul nobiscum. Vos autem ascendite. Sed expositio hec quoniam quare noluit ascendere cum eis propter hoc quod videre deberet alii et faciunt unum in hoc quod dicit ad diem festum hunc id est ad primum diem qui erat solempnior sed ad dies intermedios

sed hec similiter habet questionem quare non ascendit ad primum diem. Ideo dicendo ex parte quod primo nec accepidi sunt primum tamen et dominus intendebat simulacionem suam quod se manifestaret ipse ei dicit non ostenda adhuc ipsum manifestandum. Ideo dicitur utilius non ascendit in manifesto et ideo non ascendit cum fratribus ut in primo die ut ascensus eius esset manifestus. Item quinto de expositione dominus 10
quod primo dicit tempus meum nondum advenit quamvis hic non dicatur in textu de facto videtur tamen quod comparato dum ab ipse descendat dependit quod videtur inconveniens cum sit omnipotens. Videlicet uno modo quod dupliciter est dum operacio divina in divinitate et hec ab ipse non dependet. Alia uno secundum humanitate et hec certum tempus requirit et hec erat operacio redempcionis et quantum ad hanc dicebat tempus meum nondum advenit. Aliter potest videri quod de certo tempore operum hic est duplex vel ex indignitate vel ex congruencia. Primo modo arbores in estate tempore determinato fructificant. Secundo modo inferetur dominus et indicat et filiat. Unde quia tempus pascale redempcioni nostre optime conveniebat ut lex in agno pascali optavi quemadmodum figuratur ideo tempus pascale expectabat. Iam die festo mediante. Postquam actum est de occultacione hic agitur de doctoris in predicacione qui superelevavit et procedit hoc ordine. Primo ponitur doctoris predicacio in docendo. Secundo iudeorum admiratio in audiendo ibi docere comodacio in videndo ponitur. Quarto primo doctoris predicacio ipse quod dicit Iam die festo mediante. et hoc fuit iiij dies sub glo

quia est mensura xii dierum. Ascendit
ihesus in templum et docebat in loco
publico non occulto ne suspecta esset
eius doctrina. Johannis xviii. Ego
palam docui in synagoga et in templo
quo omnes iudei conuenerant in
occulto locutus sum nichil et
mirabantur iudei dicentes. Hic 2m
secundum iudeorum admiracio et admiracio
nis causa sicut dicit Aug(ustinus) quod
nunquam viderant eum litteras disce
re et audiebant eum de lege
disputantem propter quod dicitur et mira
bantur iudei dicentes quomodo hic
litteras scit cum non didicerit. Unde
poterat dubitari. Idem psalmo xxx°
secundum primum non didici et nomen scrinium
scio. Luce ii. Mirabantur super pru
dencia et responsis eius. Respondit
eis ihesus. Hic ponitur etiam sententia xpi
[illegible] qui admiracionem eorum sensisse
erat omnes se non hic scrinium sicut
habent alii homines sed a sua origine
propter quod dicit mea doctrina sapientia quia
doceo non est mea id est a me uel ad
meam gloriam uel a me acquisita
sed eius qui misit me id est a patre
qui misit me omnia enim que habe
bimus accipit a patre super secundo non
possum facere a me ipso quidquam
ita nec docere quidquam nisi hiis
qui recte audiunt et hii sunt qui
audiunt ut faciant propter quod dicit
si quis voluerit voluntatem eius
scilicet dei patris facere cognoscet
de doctrina utrum ex deo sit an ego
a me ipso loquor quia aliter non
me nec doctrinam meam potest vere
cognoscere. Ideo dicitur prima Johannis ii°
qui dicit se deum nosse et man
data eius non custodit mendax
est. 2° est commendabilis ab origine
est etiam commendabilis a fine in hoc
quod in docendo non querit gloriam
propriam et intencionem qui a se ipso
loquitur propriam gloriam querit sed qui
querit propriam gloriam mendax est
quia alienam usurpat [illegible] propriam
gloriam meam alteri non dabo sed eo
quod gloriam eius qui misit me
ideo doctrina mea verax est propter quod
dicit qui autem querit gloriam eius
qui misit eum hic verax est et
iniusticia in eo non est quia gloriam
deum [illegible] que sunt non sue [illegible]
quia ei omnis gloria debetur. Prima
Thimothei ultimo regi seculorum et verax
quia e contrario usurpare sibi alienum
honorem est iniusticia sic usur
pabit antichristus de quo dicitur 2a Thessalonicenses
ii° extolletur et extolletur
super omne quod dicitur deus
sed querit. Hic etiam duo occulte
nunc contendit propter [illegible]
furorem iudeorum unde est quod
palam docet in templo unde
Aug(ustinus) quod latebat erat ad
exemplum quod palam loquebatur
et non tenetur est indicium potestatis
aliter potest dici quod ipse sua doc
trina furorem declinabat iudeo
rum dum eos eleuauit in admi
racionem [illegible]. De hoc quod dicit
quod litteras non didicit et litteras scie
bat quomodo ipsi sciebant quod
dubium litteras sciret. Item cum dominus
christus debet nobis dare non solum
humilitatis in tempore sed etiam in
cognicione [illegible] quod sicut
patet in christo sunt baptizati et circum
cisus quod debent esse discipulus
prius [illegible] doctor sed dicitur quod non
potuit adiscere cum omnia sciret
obicitur quod dicitur Hebreos v° didicit
ex hiis que passus est obedienciam
sed didicit obediens. Quare non
scriptum [illegible] glose quod que
sciebat ante scientiam sciebat
ideo sciebant ipsum scire litteras
sciebant etiam ipsum non didicisse

quia eius educationem ut dicit Aug.
et locum et parentes cognouit
quod obicitur. quod debuit dixisse
dico primo quod non debuit in esse
dicere quia omnes passiones nostras
assumere debuit preter ignoranciam
et peccatum que nobis onerosa et fa
bulose essent inutiles nobis
in hoc casu dare debuit quia in hoc
quod didicerat se ostenderet
ignorantem et tunc opus esset
simulatione quod ergo dicit de
circumcisione dicendum quod erat ad
distinguendum ne alienus uel uis
et gentilis uideretur. Ideo obseruabit
de baptismo Joh. ut agnus sanctifica
ret et in non testem quod obicit quod
didicit breuiter dicendum quod discere
uno modo est in ignoto non cita
per doctrinam deueniri. Alio modo
discere est agnitum experiri primo
non didicit quia ponit ignoran
ciam 2o didicit quia ponit pa
ssiones quas Christus assumpsit et
90 expertus est. Item quia de hoc quod
dicit mea doctrina non est mea
quia idem remouet a se et io
falsa uidetur. Item quod philosophus
sit ~~audiens~~ uiteris quia simile
possem ego dicere quod mea doc
trina non est mea sed a deo quia
omnis sapientia a domino deo ut dicit
Crisostomus quod doctrinam suam dicit
non esse a se inuentam sed a patre
esse. Item spiritus est mea doctrina
scilicet qua doceo non est mea sed a patre
est et in hoc satis facit quoniam
eorum nutriendo eos ad pacem
et sedat eorum furorem per humi
litatem. Item doctrina sua erat quod
est ipsa sapiencia paterna sed non
dicebat esse suam quia ab alio
accepit sed quare non dixit sic
ego sum ipsa sapiencia sed humiliat

se et ideo causas assignat. Causa prima
ut ostendat se esse ab alio et sic
vingenitam. 2a ut ostendat se
non esse deo contrarium ut et Christus sup
ponens quod dicitur deus tamen ut oste
dat se hominem esse unum contra
proprie imbecillitate audiencium
contra ad docendum humilitatem unde
illud. Vox Christi nolite alta sapere
aliter uidetur quod contradicto ista sol
uitur ubi Aug. aspiciendo ad
ducendum ut sit spiritus mea doctrina
2m diuinitatem non est mea sed patris quantum
ad humanitatem id est dicitur meam quod a nobis est
acquisita et sic satisfacit contra
dicendo sit minus inferior quod dicit
mea mea. Cum dicit libertate pos
sidendi et proprietatem efficiendi ut
meus liber meus est quem feci
sed hoc potest duppliciter dici uel simpliciter
uel discretiue sicut et mea et
in simpliciter ergo loquendo doctrina
erat christi quam eam liber possidebat
et a bipso et audientes emana
bat sed non autem discretiue Christus pro
fecerit quia et hec eadem erat
a patre uel aliter intelligendum est secundum
ueterem 2m quam uel originem
uitam 2m diuinam uel humanitatem sim
pliciter meam uel discretiue co
tron moyses hec est sed prius per eum
qui agitur. De doctrine commendatione
quia dictum est opus sapientis
manifestare mentientes et
non mentiri de quibus nouit ideo
primo confutat iudeorum peruersitatem
2o doctrine sue manifestat nobi
litatem. Presumpsimo. Item locutus
est eis ibi prima per habet maiores
partes primo eum confutat male
sentientes in corde 2o non obloquen
tes in ore ubi dicebant ergo quidam
ex iis insurgentes ipso tacito ibi
audierunt ergo pharisei quanto

in sidianter per malicia. Ipsius autem
prexit malignantes. Ideo confutat
hoc ordine. Primo ponit ipsam re
dargucionem. 2o iudeorum recalcitracio
nem. 3o redargucionis. Quarto a ma
lo renovato redarguit. Ideo eos
dicit de occultis cordis quod ipsum oc
cidere volebant contra legis man
datum. Ideo dicit Nonne Moyses
dedit vobis legem quam observare
tenemini per vitam tenemini per penam
promissionem secundum illud Exo. xxo Cunc
ta que precepit nobis dominus faciemus
et tamen nemo ex vobis facit legem. Per
omnia sunt inutiles facti sunt in
simul. Quia nunc corde eam simulan
ti est. quod dicitur Revelacius cor
cordis malicia. Unde dicit Quid me
queritis interficere cum lex precipit
in decalogo Non occides. Exo. xxo
et deutro vo. Et hoc innocentem
ipsum quia queritis quod. i. ipsum qui tamen
q. d. sine causa. Exo. xxiiio In
nocentem et iustum non occides.
Respondit turba. Tercio hic ponitur scilicet in
deorum recalcitracio quia tamen
non agnoscunt secundum arguenti convi
ciantur. Ideo dicit vir turba
non unus sed tota multitudo et
dixit Demonium habes. Hoc etiam ei ob
iecerunt. Infra viiio et infra viiio Nonne
convincit. Circumcisionem est et furore
et crimine indignabantur quibus te
queritis interficere q. d. nullus et men
ciuntur quia ipsi habent demonium et
filii sunt dyaboli qui mendax est
et pater eius. Respondit Ihesus et dixit. Hic
tercium scilicet redargucionis expli
catio quia ipsi hoc quod sanaverunt
hominem in sabbato volebant
eum occidere. Unde dicit Unum opus
feci et omnes miramini [illegible]
hoc opus fuit curatio paralitici
de hoc mirabantur quod fecit et in
dignabantur quod in sabbato super

non persequebantur iudei ihesum quia
hoc faciebat in sabbato quod solvit
legem. Ideo dicit dominus quod non solvit
legem pro loco amplior et facit
tale argumentum scilicet circumcisio que
non est ex lege sed ex patribus sab
batum non solvit quia opus no
bile. Ergo cum salus tocius hominis
sit opus nobilius multo magis sol
vit. Ideo quod dicit Ideo ergo Moyses dedit
vobis circumcisionem non quia ex Moyse
est sed ex patribus. i. non quia fuit
sibi preceptum primo sed Abrahe. Gen.
xviio Circumcidetur ex vobis omne ma
sculum. Et in sabbato circumciditis ho
minem. Ideo illud quod ibidem scriptum est
Infans octo dierum circumcidetur.
Et tamen non creditis legem solvere
sed observare. Ex hoc arguit pro loco
amplior quia magis videtur quod circum
cisio solvat quam perfecta salus
sed circumcisionem accepit homo in
sabbato ut non solvatur lex Moysi
mihi indignamini quia totum hominem
salvum feci in sabbato q. d. cum per
ficiam et sabbatum non solvat non est
iusta indignacio vestra quia secundum
illud Prov. xo Emulacionem quidem
dei habent sed non secundum scienciam. Nolite iu
dicare. Cum hic 4m scilicet a malo
renovato ideo dicit Nolite iudicare
secundum faciem accipiendo hominum
faciem. Sed bonum iudicate. Ysa.
xio Non secundum visionem oculorum iudi
cabit neque secundum auditum aurium
arguet sed iustum iudicium iudica
te non secundum iniusta non secundum faciem
personarum. Augustinus. Ille non iudicat per
sonam qui diligit equaliter
et quia inequaliter diligebant
quia magis curabant de exterio
ribus quam interioribus ideo in
iuste iudicabant. Matt. xxiii
Vos per hoc mundatis quod deforis
est et iustificabant se coram

hominibus luc xviii deus est qui
iustificat nos coram hominibus co-
gnouit corda vestra quia etc. hic nota contra e-
dium sit in sabbato et quod sit videtur
dicere glossa dicens et racio est quia
octauo die debebat fieri secundum contra
preceptum de sabbato maxime sentit in-
ter omnia precepta legis et pluries
repetitum ergo ideo preceptum debet ce-
dere maiori debebat ergo cessare
ne circumcideret in sabbato sicut quod pre-
ceptum de sabbato magnum est et circum-
cisionem non obuiabat quia non pro-
hibebat opus salutis exponi-
batur lex quia doctrina operibus est
salutaris et ideo circumcisioni non cede-
bat secundum simul utrumque preceptum concurre-
bat Item quia derogatum domini
quod circumcisio non soluebat sabbatum
multominus nec paralitici curatio
videtur argumentum istud nichil va-
lere quia circumcisio erat in precep-
to nec poterat differri secundum curatio
in alio die potuit fieri preterea cir-
cisio opus erat spirituale quantum
ad hoc quod mundabat ab origina-
li secundum curatio illa fuit opus corpora-
le quia egritudo erat sicut quod lex
moysi circumcisionem non precepit secundum
supponit quasi adiguncti eius
dictum exo. xxxi si quibus peccatorum
nolunt in vinum cuspide colonia
circumcideret secundum sabbatum in lege preceptum
est et non auferebat circumcisionem
que a patribus erat ergo multo mag-
nus curacionem a deo quamuis non
esset preceptum ad aliud dicendum quod cura
illa paralitici non tantum erat corporalis
secundum spiritualis unde dictum est ei iam
amplius noli peccare et ideo dicit
meam totum hominem sanum feci scilicet in-
terius et exterius esto tamen
quod tamen ex ratione adhuc tamen
opus erat pietatis et microrum
opera pietatis tamquam spiritualia ex-
cepta erant unde in sabbato licebat a-
sinum adaquare magis elemosinam dare
maxime in finem liberare ¶ secundum quia
queritur circumcisio fundata est an legem
Et hoc ipse dicit non ex moyse dumtaxat
quod ea dacionibus circumcisionis duo
principia sunt distincta primo de qua
rationes conuenit ex quacionibus et primo
notum est abraham cum fuit rep-
promissio una ab illo in thorum fuit
et alie cause circumcisionis dande
quare data fuit primo dei magis
quia aliud signum que eius ipsos
continentur Et signum mutu distinguit
sive medetur Circumcisio carnis signum
tum docet est signum fidei abrahe
mutu abest distinguit primum me-
detur contra originale signat octaue
resurrectionis docet castitatem
Dicebant ergo quidam Describuntur
hic supra malignantes hic contu-
tuit obloquentes primo ad primum et
audierunt primo ubi tenentur primo
loco et patet sicut ordine primo ponitur
ipsa oblocucio 2o obloquium co-
futatio tercio confutatorum obstinacio
quarto principalium sive maiorum edi-
ficatio primo ergo ponitur oblocucio
illi qui magis cognoscere debebant
et isti erant qui in ciuitate re-
gia manebant Et quod dicit Dicebant
ergo quidam ex iherosolimis qui con-
scii erant machinacionis princi-
pum hic est quem querebant
interficere tamquam malum erat
de quo primo principes eorum ad
malum currunt ecce palam
loquitur et nichil ei dicunt et
ex hoc animaduertere et examinare
eum debent excitatur ad fidem
procedunt in mendacem oblo-
cucionem numquid vere cognouerunt
principes quia hic est christus quod dicit principes
prius non sunt secundum vere sive non prius

Unde sibi secundum istum hunc unde sit
quia nazareth Supra primo Numquid
ihesum filium Joseph a nazareth Christus
autem cum venerit nemo scit unde sit et
ita derogabant eius originj hec
dicebant propter illud quod scribitur ysaie
liiij° Generacionem eius quis enarrabit
quasi generacio est indicibilis et ita in
perscrutabilis uel quia occulte venit
Sapie xviij° Cum enim quietum silen
cium contineret omnia et nox in suo cur
su iter haberet omnipotens sermo tuus
domine venit a regalibus sedibus
exiliens de celo Clamabat ergo
hic ponitur sermo scilicet obloquencium co
futacio hos quidem oblocquentes
dextre generacione confutat duplice
sua oris generacionem temporalem quam ipsi
sciebant et eternam quam ipse scie
bat propter temporalem dicit clamabat
ergo ihesus docens ut a choni(?) tos
facerent in instantes Unde per iosu(?)
sapiencia foris predicat in plateis dat
aperte et libere docet ysaie lviij°
Clama ne cesses et dixit et me
scitis et unde sim scitis secundum generacionem
temporalem vnde ait xiij° ex cone mi
cans de nativitate et hic sciebant quod
erat homo et civitatem natiui
tatis et de generacione est eternam generacionem tempore
secundum quam ab eterna dicit quod ipse est
a balio(?) que ipsi nesciunt propter quod dicit
Et a me ipso non veni in quo notatur
aperte processio secundum est verus qui misit
me quia deus est Est autem deus
verax omnis autem homo mendax
ps omnis homo mendax Numeri
xxiij° non est deus ut homo ut
menciatur quem vos nescitis Supra v°
Testimonium perhibet de me qui misit
me pater neque vocem eius audistis
neque speciem vidistis Ego scio eum
et si dixero quia nescio eum ero
similis vobis mendax Ubi metuim

dicentes nos ignorare natiuitatem
temporalem ego non sum mentitus ut
dicatis me scire eternam et ego scio
eum quia ab ipso sum et ipse me
misit tamquam filius cognoscit
patrem ut xj° supra primo neque patrem
quis novit nisi filius et cui
voluit filius revelare Scio propter
apertam cognicionem Supra primo
Deum nemo vidit Et ab ipso sum
per generacionem ysaie xviij° Ex(?) minime apte(?)
misit me per incarnacionem ysaie lxj°
Spiritus domini Querebant ergo eum Hic no
tatur etiam secundum obstinatorum obstinacio
quia cum ostenderat eos menda
ces et ignorantes in mala
confirmate et non valentes libe
re resistere unde dicit querebant ergo
apprehendere quidam scilicet maiores
sicut dicit Crisostomus secundum tamen effec
tum non habuit eorum malicia diuina fa
ciente potencia non apprehenderunt
eum ut retineret sed mendacium Jere
viij° apprehendit mendacium et
noluerunt reuerti Unde dicit secundum nemo
misit in illum manus scilicet manus
ad capiendum quia non dum
venerat hora eius in qua pati dig
naretur Unde Aug non dixit ho
ram qua cogeretur mori secundum qua
dignaretur occidi de qua dicitur
Infra xvij° secundum venit hora ut cla
rificet filium tuum De turba
autem et cetera Hic ex minorum sive
parvulorum edificacio Unde dicit de
turba autem multi crediderunt
in eum non de principibus et ma
ioribus quia abscondisti hec a sapi
entibus Prima ad Cor primo Videte
vocacionem vestram et sequitur vera
confessio et dicebat Christus cum
venerit numquid plura signa fa
ciet quam hec sunt que fecit Unde
quia signa maxima et multa

eis visa fuerunt credebant et confite-
bantur quod alius non esset expectandus
Johannis xv° si opera non fecissem
in eis que nemo alius fecit pe-
catum non haberent sed quantum primo de-
hoc quod dicit quod Christus cum venerit nescie-
mus sic scilicet videntur dicere quia
ex scripturis habebant quod ex semine
David et de Bethlehem castello
venit dicitur Johannis vii° quod doc-
tores legis erant divisi et diversis
scripturis convincebant Christum non se-
nascitur quemadmodum vero alii sicut
potuit quod ex ingnorancie et propter
eam ignoranciam non vero scriptura
nomine generacionis et nuncius esse
occultum sed ipsis propter aggravante in ma-
nifestum et clarum et ipsi sciebant
de Christo duo recte dum esse ex Dauid ma-
nu agnicione sed ignorabant quod quod
credebant per Joseph ¶ Aliter autem
exponitur vero de generacione scilicet
temporalem et eternam sciebat aliquo
temporalem et eternam ignorabant et sic
quantum de hoc quod dicitur Ecce ite-
rum loquitur sic continuatur Johannis dicitur
hunc nescimus vero sic ergo quod dicunt
sibi videtur eum quod non est in-
sapientia plebis tumultuans hoc dicit ex
quia non erat stabilitatis in iudi-
cis alias dicitur quod hoc dicitur de servo
noticia approbacionis quia nescie-
bant ipsum tamquam approbatum
a deo sicut Moyses cum locutus est
9o deus sicut ibi dicitur ¶ Item quantum
de hoc quod dicitur quod clamabat
Jhesus quia dicitur Ysaie xlii° non clama-
bit et non audietur vox eius foris
...° est clamor in penitente et
contemptionis et de hoc intelligitur Ysaias
10 et est clamor affectuose predicacionis
et de hoc hic ¶ Item quantum de hoc quod di-
cit scitis quod Johannis viii° si me
sciretis et patrem meum sciretis
ergo nesciebant eum vero dux

erat cognicio de Christo quedam pre-
sensium exteriorem sicut quod esset homo
natus tali villa et ex tali parte
hoc sciebant alia per revelacionem in-
teriorem que erat deum visibiliter
esse et hanc nesciunt et de hac dicitur
Johannis viii° ¶ Audierunt autem pharisei ob
sitiunt duas malignitates in corde
mentientes in sermone hic consistit
persequentes in tempore per potenciam et di-
cit pars in dicto propter quia primo ponitur
persecucionem constitutio 2° indicante
machinacione destructio vero ubi dicitur
primus lectio ex illa ergo turba con-
stitucionem persequentem hic ordine
describit circumstancia in primo ponitur
in sermone propter 2° ipsorum predoctri-
nam constitucio tercio constitutorum du-
bitacio in eo non negligenciam sed du-
bitacionem ad fidem nocivo ¶ Primo
igitur ponitur in sermone propter quod que
facta est apostolis et sacerdotibus propter
in iudicium quia turba incredebat
velle in eum credere ideo dicitur audie-
runt pharisei turbam murmurante
de illo quia palam loqui non au-
debant et viderunt principes et
phariseos ut apprehenderent
Jhesum pharisei audierunt quia ipsi erant
obpressores sed ipsi et principes
miserunt quia erant potentiores
plebe dicitur Actuum xxiii° ¶ Abeuntes pharisei
consilium fecerunt ut caperent Jhesum
in sermone et mittunt ei discipulos
suos cum herodianis etc Luce
xxii° ¶ Ceperunt pharisei etc et legis-
periti etc Dixit ergo Jhesus Circa hec
primo scilicet ipsorum persequentem constitucio
qui armata manu venerunt
capere eum et constituit eos ostende-
re eorum in potenciam duo videlicet primo quia
eum modo non possent capere secundo
quia eum post modicum tempus
non possent invenire ideo dicit
adhuc modicum tempus vobiscum

sum dicens vita mortali vel vo
luntarium sum super mortalibus vite qui
sicut me excusat licet sumptiba q
locutus sum ad vos et vado ad pa
trem qui misit me vado s. per passio
Iohannis xvi° ideo me non capere non
potestis quia non est adhuc tempus
Iohannis x° Ego pono animam meam
et iterum sumam eam et nemo tollet
eam a me et sumam eam unde non
potestis me comprehendere vel post
mortem invenire ideo subdit queritis me
et non invenietis queritis mei subse
quenter in inquisitione vestra sed subi
to et inesperato vel queritis me per
compunctionem vel dolorem et non in
venietis quia multi inciderunt
in desperacionem tamen aliqui penitentes
quesierunt eum et invenerunt cor
pore sed spiritu Actuum ii° his au
ditis compuncti sunt corde vel queritis
me et non me invenietis in iudicio
pro primo Marie consurgent
et non invenient me eo quod ex eo
sum habent scilicet disciplinam vel
alibi queritis me voluntate nocendi
et non invenietis potestate offendi
quia dicetur ei per ironiam se adex
tu do. po. iui t. sta. pe tuor
ideo subdit quod nocere non poterunt et
ubi sum ego vos non potestis
venire ideo non potestis eum in
venire quia in celo erit futurus
Iohannis xiiii° vado parare vobis
locum iterum venio et accipiam vos
ad me ipsum ut ubi ego sum et
vos sitis dixerunt ergo iudei. Hic
tangitur tercio s. quibus iudeorum dubio
probatur quod ipsum non intelligebant
unde dicunt quod hic iturus esset
quod non inveniemus eum et collo
quendo quierunt de loco nunquam
in dispersionem gentium iturus est
et docturus gentes hec dubitan
tes ut dicit Augustinus prophetiam un
cumque erit ad gentes non

presencia sua corporali sed per apostolos suos per
ipsos quod non cognoverunt et quia
multa dubitabant eo iterat du
bitacionem quibus ipse sermo quem
dixit queritis me et non invenietis
et ubi ego sum vos non potestis
venire ideo non meruerunt intrare
quia noluerunt ad credendum hu
miliare ¶ In novissimo autem die
hic tangitur tercium s. ad fidem invitacio
cum multo datur suspira et intel
ligitur eo dicitur in novissimo autem
die magne festivitatis hic dicit
quod quia erat solempnibus et sta
bat Ihesus et clamabat stabat
per immobilitatem Malachie iii° ego
dominus et non mutor clamabat
pre caritate prae laborum clamans
et ut excitaret ad veniendum
veniat et bibat sed nam sanguine
dicens si quis sitit veniat ad
me et bibat Ysaie lv° omnes siti
entes venite ad aquas dominus et comme
dite et mox ad veniendi describitur
quia est per fidem unde dicit qui
credit in me sicut dicit scriptura
flumina de ventre eius fluent aque
vive Crisostomus ubi hec dicit
scriptura et dicit quod nusquam
dicit ad litteram sed ad intellectum Ysa
ie lviii° eris quasi ortus irriguus
et quasi fons aquarum cuius non
deficient aque Proverbiorum v° per aliam
translacionem deriventur fontes tui
foras et in plateis aquas divi
dentur flumina quia flumen dat
gaudium et impetum et plenitudinem
dicit unde Crisostomus videtur manifeste
impletum quod dicitur s. ad Stephanum
sapientiam s. ad Petrum linguam et
ad Paulum cursum in processu
michil enim eis resistebat nec
plebis furor nec tirannorum im
petus nec demonum insidie nec mortes

cotidiane sed sicut flumina omnia pe-
cora tangentes abibant et q[ui]
hoc spiritualiter non carnaliter erat dictum
Jo[hannes] exponit ewangelista Hoc autem
dixit ewangelista de spiritu quem accepturi erant
credentes in eum de quo Actuum 2[o]
factus est repente de celo etc. Quem
accepturi erant sed non dum acce-
perant ideo dicit non dum enim erat
spiritus datus quia non dum erat
Jesus glorificatus. Infra xvi[o] nisi
ego abiero paraclitus etc. sed quantum
ad hoc quod dicitur hic flumina de ventre
credentium fluent aque vive dicitur
hic mistice de spiritu sancto sed spiritus sanctus
solum a deo patre filioque procedit
non ergo de ventre credentium fluunt.
Item vir sanctus quis spiritum non potest
dare spiritum sanctum sed a deo datur. Cum
non ergo fluunt de ventre. Item quod
nomine mentis ventris propterea quod dicit
quod fluent de ventre videtur quod
flumina spiritus sancti dicuntur et
dona et gratie autem ista dona flumina
fluentes non quia ab uno fluunt
in alium sed quia mente in credent-
ium fonte nunquam manat nec
deficit ut fons sed fluunt et refluunt
fluunt a deo et facit homines re-
fluere in deum in motu perpetuo
aque que tamen apparet in fluxu
quod deficit propterea dicitur Infra iiii[o] in
fiet in eo fons aque salientis
in vitam eternam primo ad locum
unde exivit flumina redeuntia ut
iterum fluant quod quilibet quod
prius erat videtur cuius quod-
nentur cor dicitur Jo[hannes] illud per
legem tamen in meo ventre tam-
men magis [illegible] tamen dixit ve-
trem ut significet quod anima
[illegible] Glo[sa] non exponit illud
de fluxu doctrine et operum
de ventre bone operis et ple

2[o] illud venit ubi demonstrat quod
[illegible] formabitur Item quidam dicunt quod
quod spiritus sanctus non dum erat da-
tus tamen prophete prophetaverunt vera
non nisi per spiritum sanctum ergo habuerunt
spiritum sanctum. Item david spiritum sanctum
tamen non auferas a me. Item apostoli
faciebant miracula sed Johannes
dicit quod non potuit miracula
facere sine spiritus sancti gratia. Item
quod dato spiritu sancto tunc est ma-
nifesta [illegible] manifesta
fuit in prophetantibus et miracula
facientibus ante passionem manifestior
fuit in sufflatione post resurrec-
tionem quando in signo [illegible] indivi-
[illegible] plenum datus est sed mani-
festus est post ascensionem quia
in signo visibili et audibili lin-
guarum 2[o] hic quod manifestius datus
est per et habundantius quod de-
cet quod non dum erat datus
intelligitur est in evidentia. Et Judea
Ex illa ergo turba. Determinat
prosequitur predicationem et con-
futationem hic determinat prosecutionem
predicationem et confutationem hic de-
terminat prosequitur dissensionem
usque ad finem capituli ubi determinat
[illegible] et hic quidem facit
hoc ordine primo in simulatum
dissensio turbarum audientium
2[o] [illegible] rederre
[illegible] in ma-
licia [illegible] que facta est
in simulatum primo multitudinis
dissensio propter doctrinam Christi propterea
quod dicit Ex illa ergo turba
cum audissent hos sermones
propterea auditum doctrine et quidam
illuminati dicebant Hic est vere
propheta quia tamen sapienter

loquebatur. Alii autem dicebant. Hic
est christus et hii erant magis illuminati vel
sim erant / Mt. xvi° Quem dicunt
homines esse filium hominis vos autem
quem me esse dicitis. Quidam autem
dicebant. Numquid ipsi excecati ex
littera scripture Numquid a Galilea venit
christus q.d. non. Unde et Nathanael dixit
supra primo A Nazareth potest aliquid
boni esse et moti sunt per scriptura(m)
nove (?) scriptura dicit quod ex se
mine David / 2° Reg. vii° suscita
bo semen tuum post te quod egredie
tur de utero tuo etc. et postea defunctum
ventris tui et de Bethleem ca
stello ubi erat David venit christus
Mt. v° et tu Bethleem effrata
parvulus es in milibus Iuda ex te
enim egredietur dux qui etc. et sic
ad invicem contendebant dissen
sio itaque facta est in turba propter
eum. Quidam ipse non erat eum secundum eorum
malitiam / malitiam eius nulli volt
cedere (?) ... dissensio (?) ... com
puncti propter istam dissensionem quidam
dimittere tanquam bonum et ex
ista contentione frustrata est
machinatio phariseorum quia ministri
manus non extendebant ad ca
piendum eum licet aliqui vellet
propter ea dicit quidam autem ex ipsis
scilicet ministri volebant eum apprehende
re (?) sed imperium sibi datum super eo inse
verunt (?) pharisei et pontifices etc. q(uasi)
dicens misit eum propter mitte manum
tuam de alto etc. frustrati sunt
ipsi intentione et vario (?) ...
quia cogitationes hominum vane
sunt sed consilium domini manet
in eternum quod idem non dum de
venit apprehendendi ihesum. Ps.
dominus dissipat consilia principum
Venerunt ergo ministri etc. Hic
ponitur secundo responsio ministrorum circa

deinde quia nichil horum fecerant
propter quod missi fuerant ideo abeat pharisei
eum quiarunt ut eos redarguerent
propter quod dicit Venerunt ergo ministri
ad pontifices et ad phariseos
non adduxerunt tamen eos eum
et dixerunt illi Quare non addu
xistis eum quia ad hoc missi fuistis
sic frustrati estis. Responderunt mini(stri)
Numquam sic locutus est homo sicut
hic homo loquitur. q.d. hoc est
ratio quare non adduximus eum
quia magnitudine doctrine sue per
territi sumus quia numquam sic lo
cutus est homo numquam sic dul
cis vel mulier eum audiens
dixit Beatus venter qui te portavit
Luc. xi° et Cant. iiii° mel et lac
sub lingua tua ... numquam
sic doctibilis et sapiens Luc.
ii° stupebant omnes super pruden
tia et responsis eius et in sequenti stupe
bant omnes super doctrina eius num
quam sic potens / Mt. vii° erat
docens tamquam potestatem habens
et io admirabantur super doctrina
eius numquam sic utilis supra vi°
verba que locutus sum vobis
spiritus et vita sunt supra eodem
Domine verba vite eterne habes Responderunt
ergo eis audita ministrorum responsione
pharisei reprehenderunt eos quod doctrine
eius fidem adhibuerant unde
dicunt Numquid et vos seducti estis tantum (?)
ostendere ex° maiorum Numquid
aliquis ex principibus credide
runt in eum q.d. nullus ex phariseis
qui sciunt legem ... sunt alii
scientes sed ignorantes sed turba
hec que omnino non novit legem
credidit ei et quia non quod
dicit maledicti sunt / Deut. xx
vii° maledictus qui non permanet

in sermonibus legis huius. Aug(ustinus) in l(ibro)
veritate simplicius nichil manifes
tius ac tamen malignantibus nichil
difficilius. Erant enim pharisei sapientes
et scribe qui signum dicerunt et
scripturis legerant veritate legis sed
et excecati sunt iuste ab eo qui
nichil viderunt ab vna sola lo
cucione capti sunt et qui liga
re venerant alligati sunt
ipsos post modum pharisei videbant
a fide avertere et ipsi ea dicebant. Math.
xxiiio. Ve vobis scribe et pharisei
qui clauditis regnum celorum etc.
Luc. xio. Ve vobis. Tercium hic tamen
sed redarguendo phariseorum fuit ante
legis peritum oc. quod non venit cum
turbe quia non diunt ante ab in
dicentium morti plegem. Jo. dicit
dixit et Nicodemus ad eos sed
discipulus qui ille qui venit ad
ihesum nocte qui vnus erat ex
ipsis scilicet phariseis. Jo. vijo. Erat
homo ex phariseis nomine Nicodemus
et vnquid lex nostra iudicat ho
minem nisi prius audierit ab ipso et
cognoverit quid faciat q. d. non.
Deutro. xvijo. Audiens inquisierit
diligenter. Hanc legem observabat
Romanus. Act. xxvo. non est consuetudo
Romanis dampnare aliquem hominem
quam qui accusatur presentes habeat
accusatores locumque defende
di accipiat ad abluenda crimina
riderunt et dixerunt ei quia
incorrigibiles erant et quia
ius non possent calumpniari
verbum tamen calumpniant inmoderum
decepturum quod ipse in deum credet. Jo.
dicunt vnquid et tu galileus
es. i. in galileum credis sicut
dicuntur romani qui credunt in Christum
vij. Iulianus apostata vocabat
Romanos galileos per amorem(?) et
stulte in eum crederent. Vij. dicunt

vij. dicunt scrutare scripturas et
vide quia propheta a galilea non surgit
ille que confitebamus quod angelus
non tamen a galilea surgit propheta
sed etiam dixit prophetas qui anathe
rath(?) dicebant qui in Nazareth natus
est et ipsi sunt quem reprehensio
cauterie et etiam contemptum. Unde in
consummare non poterant ideo
dicunt et reuersi sunt vnusquisque
in domum suam ita quod vnus non re
mansit cum alio. Eccl. xxio. Stup
pa collecta synagoga peccantium
et consummatio illorum flamma ignis
ignis per dissequentes qui bella
voluerunt sed scilicet hic quam venisti et
crediderunt quare Christum non sunt
secuti videt Aug. et peccatores
eius sunt nec tamen secuti sunt
quia ad statum perfectionis non ascen
dunt. sed quantum hic que magis sub
sublimia fuerunt dicebat locutus est
que dicebat nunquam sic locutus
est homo. videt eum vere in
corporatum fuit non est opus blog(?)
sermonibus tale quid est vltimus
tempus cum in veniret autem sub dispo
sicionem venit. ad hoc et allicit hic
quod cum pharisei omnia opera sua
facerent in conspectu hominum et vellet
male iudicare quo sit iustum
ordinem relinquebant cum talis
culpa sit manifesta. vel quod ad
iustum iudicium tunc conveniunt
iustus animus vij. sco. Philipp. xixo.
Cum diligenciam cuncta faciente
non est apud deum iniquitas
nec personarum accepcio nec cupido
munerum sed est iusta cum. Exo. xx
iijo. Innocentem et iustum non interfi
cies et xxijo. maleficos non
patieris. etc. est iustus ordo qui
est preceptum in inquisicionem. Deutro.
xvijo. iuste quod iustum est persequi
quod in presenti phariseus ypocrita in
ueniet in iusto animus quam morte

de sciebant et ibant insta· ea
quia pueris ipsum contempnere non
poterant ideo ratio cogebant·
ordinem iudicii pervertere maiorem
sunt que magnitudine eam putant
que fuerint inter phariseos que gentes in
scribis convenit· maior erat timor
odium dilectio eius sepe solent
homines eos putare semper et hoc
omnia fuerint in phariseis ut patet in dis
cendo contra hoc de quibus dicitur Exo
xviijo Elegi viros sapientes
et timentes deum in quibus sit
divitiis et qui oderunt avaritia
etiam quia· eo dubitant quanti est ex
se noverit ordinem fidem quid est q
ordinem suum occultarunt ut crederet
esse natum in nazareth in naza
reth et propter hoc non crederent esse cri
stum quod illud divino iudicio divina
dispensatione et scripture ad
impletione divino iudicio quia tempore
herodis natum cognoverunt et de
speraverunt iuvene in morte confessum
ideo sibi nativitatis locum per quos
in nazareth sibi celare merebant
Ergo quod ex divina dispensatione
quia volunt latere malos ut
patiendo animas suas redimeret eos
et scripture adimpletione quia
in scriptura non tamen dicit quod in beth
leem natus fuerit quod nazarenus
vocabitur· sicut dicitur Act iiijo et quod
inde non fuerint scripturis scruta
re erravimus· Ihesus autem perexit
post eam consultationem in specialem
potentiam ponitur· hic consultatio
in considerantem per malitiam quia
non poterant Christum occidere que
bant invenire occasionem ut eum
caperent in sermone et ideo proposi
erunt hominem ut dum caperent
ipsi eo casu capti sunt et confusi
et destructorum consultatio· hoc
ordine primo cum ponitur· de in structura
eo quod vero phariseorum maliciose quo
eo phariseorum confusio quanto mu
lieris rebellatio introducto quo de
instructione que erat diligens publi
cata et attentione diligenter dictum
dicit· Ihesus autem perexit in monte
oliveti quia in bethania hospi
tabatur in domo marie et marthe
Luce xx° primo Erat diebus illis
docens in synagogis in templo noc
tibus autem exiens morabatur
in monte qui vocabatur oliveti
et diluculo· iterum venit in templum
diligentia notatur in hoc quod diluculo
veniebat sapientie vjo preoccu
pat eos qui se concupiscunt ut
illis se prior ostendat proverbiorum viijo
qui mane vigilant ad me in
venient me Ecclesiastici primo· ut
dicit et omnis populus venit ad
eum Luce xx° primo omnis populus
ad eum venire manicabat in
templo venire ad eum Erat
autem attentio quod dicit et sedens
docebat eos sedens quia magistri
est docere· Mat xxiijo et super ca
thedram moysi sedent scribe et
pharisei sedebunt ipsi ad docendum
se et se· Adducunt autem ei
tantum hic 2am scilicet malitiosam questio
que autem de muliere de phariseis in
adulterio ut esset in lege impune
lapidanda ipsi quod dicit adducunt
autem scribe et pharisei mulierem de
phariseum in adulterio· quod scribe
et pharisei quia signatores et ma
gis in videbant Christo scribe in
videbant sapientie ij pharisei homini
Luce xjo Ceperunt pharisei et legis
periti graviter insistere et stringe
rant eum in medio quia de
ea volebant inquirere· et
dixerunt ei magister adulando

Cam xviij

dicunt ut decipiant et se occ
tent Crisostomus noverunt et tamen
noluerunt esse eius discipuli simile
dixerunt Act xx c. in gli sciunt
quia verax es et hec mulier modo
deprehensa est est in adulterio pro
contentia al p testes in lege aut
Moyses mandavit nobis huiusmodi
lapidare Deut xxii s. Si dor
mierit vir cum uxore proximi
sui utrique moriantur .i. adulter et ad
ultera. Hugo quid dicit hic querebat
ne studio sciendi sed dolo decipie
di et exponunt eum tamen hic antea
dicebant temptantes eum ut pos
sent eum accusare unde consu
quentibus ut dicitur Act xxvii et
cum accusaretur a senioribus et prin
cipibus nichil ut Ihesus ante
in terram se tenuit hic tamen pru
dens et iusto prudenter enim
quia cum magna modestia mo
destus enim fuit ne accelerando o
stenderet. Ihesus autem inclinans se
digito scribebat in terra sup ex
pectantes si agone respicerent
vel respicerent agone doloso di
gito legem scripserit modestus
etiam fuit in sedendo quia nec
declinavit ad [sententiam] rigore
legis ut eam diceret occidendam
nec contra dixit legi ne tribueret occa
sionem se accusandi unde dicit Cum
autem perseverarent interrogantes
eum et astutia vellent deci
pere erexit se et dixit illis Qui
sine peccato est vestrum primus in illam
lapidem mittat. Iterum inclinatus post
nimiam erexit se pro iustitia et
dixit eis pro secundo signum qui
sine peccato .i. est in sufflugendo pena
inquit vii. modesta constituit
eos tamquam ypocritas contra
illud Luc vi. Si vides festucam in
oculo fratris tui trabem in oculo tuo

non vides etc primo trabem de
oculo tuo modestus etiam fuit
post sine placacionem unde dicit et
iterum se inclinans scribebat in ter
ra ut sic confusis daret locum sine
verecundia exeundi unde Beda
coram temptantibus inclinavit et
in terra scribere voluit ut ad ad
ulterum intendens liberos eis da
ret exitum ut scilicet quos suam
visione perculsos tacitus exire
quam plura interrogationis impude
ret. Jere xvii c. Domine omnes qui
te derelinquunt confundentur. Jere
xxii Terra terra terra audi ser
monem domini scribe virum istum
sterilem. Audientes vocatum
hic eius scilicet peccatorum consciencia que
manifesta est in corporis dispositione
[illegible] dicit audiens autem haec
scilicet tam prudentem et iustam
visionem unus post alium exibant
incipientes a senioribus disp
si recedebant qui conglobati
venerant et seniores prius exi
bant quia ipsi primi exibant in
culpa et ideo in fuga Daniel xiii
Egressa est iniquitas a senioribus
iudicibus qui videbantur re
gere populum et omnes recesserunt
quia omnes conspiraverant unde
dicit et remansit Ihesus solus
et mulier in medio stans solus
remanet qui locum solitudinis
requirit Osee ii. adducam eam
in solitudinem et ibi loquar ad
cor eius vel quia solus offensus
est tibi soli peccavi. Aug. Duo
remanserunt misera et misericordia et
quia misericordia intueretur miseriam io
sub. Erigens autem se Ihesus. In
quo notatur quietem scilicet in lite
accusare in corde libera et quia
misericordia erit cum iusticia et non
est contra iusticiam quia dixit abeat
de contemptione et accusatione

ideo dicit mulier ubi sunt qui te accu-
sabant nemo te condempnavit domi-
ne et quia alium est invenire
deerat esse accusator videt immi-
gere de condempnacione contradixit
nemo domine scilicet condempnavit non
est condempnare scilicet aliquis | ait Ihesus
nolite condempnare et ideo tibi
relicta sunt et sequitur miseracionibus mu-
lier liberata unde dicit dixit autem
Ihesus nec ego te condempnabo
vade iam | Rome viiio deus est
qui iustificat quis est qui con-
dempnet vade et amplius noli
peccare ecce iusticia quod sic absolvi-
vit accusatam ut tamen non daret libere
peccandi ad culpam | Crisostomus non
enim ab illo actu perimat et in
peccatores respicit vel illius dyt |
Augustinus attendant qui amant
in domino mansuetudinem et timeant
veritatem etenim dulcis et rectus dominus
amatis quod dulcis est time quod
rectus est tamquam mansuetus
dicit tacui sed tamquam rectus dicit
ut parentes loquitur | Ysaie xliio ideo
subditur amplius noli peccare in-
cidit hic questio cum ista questio fuerit
esset determinata ex lege et quare temp-
tantes dedit dubium querere unde est
hic quod talem questionem pharisei dolose pro-
posuerunt videtur quidam quod
videtur tamen in distinguendum | Item
unde dicunt quod hic fuit in-
inventum in libro(?) | Ioh. viiio sicut
hystoria zuzanne danielis manu(?)
vel testacionem adduxerunt quod
tamen de hoc nullam facit mencionem
unde silebat ad illud item locutus
est Ihesus sed Augustinus etc. et expo-
sitores communiter exponunt de scrip-
tura quod non dicit nichil de
etiam nesto quidam dicunt
quod in antiquis libris non inveni-
batur sed quia ideo addit etiam viiio

completo processu eadem dicendum est quod pharisei
intendebant domino de hoc quod laudabatur
de mansuetudine et iusticia simul
ymmo illud psalmi propter veritatem et mansue-
tudinem et iusticiam | Ideo proponunt
inquam ut dicet declinare in vigo-
rem iusticie contra mansuetudinem
vel ut dicerent in unum vel contradicere iusti-
cie legis et quasi in sensibile
fuit ut utrique parte data sunt ob-
tinerent proposito sed dominus sapienter
unum ad honorem non ad obieccionem
| Item queritur de hoc quod dominus in pro- 90
pallacione sive scribebat in
terra utrum cum fuit puerile quod ma-
no aut manens nec aliquis
potuit legere | Item queritur quare
digito scribebat unde moralis
racio quare scribebat in ter-
ram et post intra ut doceat
nos ut dicit Beda prius quam
peccantem proximum comprobemus(?)
ipsos digna humilitate in questi-
one perpendamus ne forte
in alterum quod reprehendimus in aliis
simus per vel inventi alia racio quod osten-
dat quod summa cum maturitate est pro-
ferenda et primo scribenda et
ubi diiudicanda secundum ordinem
tercia racio ut ostendat quod
in mei condempnat et sententiam con-
dempnacionis in vitis et cum dolo-
re debet homo perficere quarta
racio ut locum desistendi daret
causa mulierosa et hic quidem
proficit adulteros ut queritur quid
scribebat videtur Augustinus quod
illud scripsit terra terra terra scri-
be viros abdicatos Ieremie
de Ie. xxiio contrarie dicitur quod
scribebat peccata eorum alii dicunt
quod scribebat litteras in quibus
quilibet posset legere peccata sua
| Item queritur quare scripsit uno 4
digito ideo est ... quod recto

quod non habebat aliam calumniam unde cena est et moralis et allegorica moralis quia per digitum intelligitur discretio voluit quemque qui discrete examinare. Allegorice autem ut significaret quod ille erat qui digito scripserat legem. Exodi xxxi. Item quaeritur de visione domini qui sine peccato est ex hac enim videtur quod nullus aliquem possit accusare quia nullus mundus a sorde et nullus sine peccato et si hoc verum habebant scelera impunita. Si hoc dicitis quod dominus intellexit de peccato mortali tunc obicitur quia preceptum est corripere fratrem et accusare ergo si nullus peccat faciendo ad quod tenetur ergo si peccator tenetur quia non absolvitur per culpam ergo non peccat accusando. Si dicitis quod peccat non in hoc quod facit sed in hoc quod indigne facit obicitur quia hoc non est opus privilegiatum. Unde dicendum quod peccator existens in mortali peccato qui aliquem accusat aut est notorius de eodem genere peccati et tunc scandalizat quantum in se est et peccat peccato duplici scilicet scandali et contemptus peccator aut occultus sive in eodem genere peccati sive in alio. Si sit secundum peccatum et communio ostenderit peccatum fratri et indicat et se ipsum negligit peccat peccato contemptus non in hoc quod accusat sed in hoc quod cum se deberet purgare et discutere negligit et contempnit unde ita intelligitur verbum domini et patet responsio ad illud. Item quaeritur de absolutione mulieris. Videtur quod dominus delicto fecit contra legem quia quam lex dampnabat ipse absolvit et adhuc tempus legis et observantia durabat. Item videtur quod iniuste fecit quia nullam penitentiam imposuit unde quod licentiam peccandi dederit. Unde dominus fecit contra legem quia ipse erat supra legem et potuit dispensare in preceptis legis. Nec tamen fecit contra quia accusatores non perstiterunt in accusando et sola erat mulier et sine accusatore et talem lex non condempnabat. Unde Bernardus reprehendit adversarios legis iusticie et pietatem quod delicta sibi leviter oculo bonitatis ut tamen condempnasset si adversarii perstitissent ut dicit Augustinus. Absit ut ille dampnaret qui venit salvare. Vel aliud dicendum quod dominus erat et ideo totum potuit condonare ut tamen condonando foveret peccatum quia prohibuit ut amplius non peccaret et hoc est quod sicut dicit Augustinus dampnavit dominus non hominem sed peccatum. Item locutus est eis hic consuetudine iudeorum presumptione iudicat. 2a parte manifestat dominus sue doctrine dignitatem et nobilitatem. Nobilitas autem doctrine sue consistit in hoc quod liberat a cecitate erroris a servitute peccati a dampnatione mortis. Primo ergo ostendit quod liberat a cecitate erroris et infidelitatis. Secundo quod liberat a servitute peccati ibi dixit ergo eis ihesus. Tertio liberat a dampnatione mortis ibi amen amen dico vobis. Primo igitur ostendit depingit sua doctrina in hoc commendat quod liberat a tenebrositate erroris et hoc quidem facit per quatuor modos: primo insinuat doctrine quiditatem 2o per iudeorum reprehensionem commendationibus approbationem. Tertio manifestius inducit ignorantie quantitatem. Quarto cum perfidie insinuat. Primo doctrine commendationem in hoc quod dominus se convenientes et doctrine sue adherentes dicit a tenebris liberari propter quod dicit. Item locutus est

eis ihesus quia eorum consilium aut
pusillanimitate cuiusvis resipisset ut doc
trine ostenderet nobilitatem. Co
mendat igitur doctrinam suam dicens
Ego sum lux mundi .i. hominum existen
cium in mundo. Supra primo. Illuminat omnem
hominem etc. Ego sum lux mundi
per instructionem. Ecclesiastici xxiiii° doctri
nam ante lucanam illumino omnibus qui
sequitur me modo per fidem habebit
postea per speciem. Intellectus fuit in mundo
et in eis obest qui sequitur me
particularis temptationis. Prima
Cor. x°. In captivitatem redi
gentes redigentes omnem in
tellectum obsequium Christi talis sequi
me. Supra xvi° cum [illegible] [illegible]
me sequitur non ambulat in te
nebris perverse expectationis. Ephes.
iiii° non ambuletis sicut gentes.
Supra xii° ambulate dum lucem
habetis sed habebit lumen vite per luce
[illegible] visionem sed habebit quod in
futuro erit lux vite que non poterit
extingui sed nunc non enim in psalmo
apud te est fons vite et in lumine tuo
videbimus quia nunc ambulamus
per fidem sed tunc habemus per speciem
comprehensionem. Supra primo nox
non comprehendit. Ista crimine ob
umbratur. [illegible] splendorem
illius eterne lucis nullus ferre
posset aspectus nisi obumbra
retur nubecula carnis. Ideo ait
esse de hac luce primo [illegible] alias
sancti obumbrabit tibi. Dixerunt
ergo pharisei hic causa sequitur
[illegible] apparato ipse [illegible]
responsionem reprehendebant eum
quia se commendabat
[illegible] dicentes tu de te ipso testi
monium perhibes testimonium tuum non est
verum et non tamquam lex est
acceptandum quia dicitur Proverbiorum xx
vii° laudet te alienus et non os

tuum extranens et non labia
tua ad hanc responsionem subiunxit
dominus suam responsionem. Ideo ait
Respondit ihesus et dixit eis et si ego perhibeo
testimonium de me ipso verum est
quia etiam quam legitur propria
dicit et ego testimonium perhibeo
de me ipso verum est testimonium meum
quia sum deus. [illegible] xxiii°
non est deus etc. Ideo verum et accep
tabile est quia etiam [illegible] dicit
quia scio unde veni et quo vado.
Supra xvi° [illegible] quod non loquitur
in [illegible] iusticie est qui autem
mentitur testis est fraudulentus.
Supra xiii° sciens quia a deo
exivit sed vos male arguitis
unde subiunxit vos autem nescitis
unde venio aut quo vado quia
nescierunt neque intellexerunt
et quod nesciunt id monstrat
unde dicit Vos secundum carnem iudi
catis. Prima Cor. iii° Cum sit
inter vos zelus quia ipsum purum
hominem esse credebant et glo
riam ut homo querebat et ideo eius
testimonium arguebat. Ego non iu
dico quemquam. Supra in parte
supra iii° non misit deus filium
in mundum ut condempnandum sicut
vos me vero condempnatis et
hoc non quia non possum ideo
dicit et si iudico ego iudicium
meum verum est non temerale non
[illegible] non insufficiens. Ysa xi°
non secundum visionem oculorum iudicabit
neque secundum auditum aurium arguet
et ideo in iudicio errare non possum
solus non sum sed ego et qui misit
me pater quia in iudicando
ab ipso non discedo ideo non erro.
Supra v° non possum a me ipso
facere quidquam sed sicut audio
iudico et iudicium meum iustum
est non tamen testimonium meum est etiam

sed eciam legittimum quia secundum legem
erat sufficiens unde dicit et in le
ge vestra scriptum est quia duorum
hominum testimonium verum est .i. accepta
bile / Deuteronomio xix° in ore duorum
vel trium etc. Ego sum qui testimonium
perhibeo etc. de me ipso et testimonium
perhibet de me qui misit me pa
ter testimonium meum non est repudian
dum / prima Johannis v° tres sunt qui
testimonium perhibent / dicebant ergo
de me tamen hic eciam secundum nicolaum
iudaice ignorancie primo in sua
interrogacione quia eum non
intelligebant quod dicebat
quod pater testificaretur de ipso
christo ideo querunt ubi est pater tuus
non querunt quis sit sed ubi sit et
inordinate requirunt quasi ubique
est / Jeremie xxiii° / Celum et terram
etc. et ideo inique inferunt. respon
sionem quia significacionem ideo sub
ditur ab ihesu / hic manifestatur
ignorancia in sua responsione
tercio quia eos respondit et ostendit
quod stulte requirunt de patre
quamvis ignorando filium
patrem nosse non potuit ipse eis
dicit neque me scitis neque patrem
meum scitis et racio huius est
quia ego sum via cognoscendi
patrem unde dicit si me
sciretis forsitan et patrem meum
sciretis / Mathei xi° nemo novit
filium nisi pater / prima Johannis / primo qui
negat filium nec patrem habet
qui autem confitetur filium et patrem
habet hec verba locutus est ihesus
in gazophilacio docens in
templo quia gazophilacium
erat in dextra parte templi
et nemo apprehendit eum et hoc
divino miraculo non humano
consilio quia non dum venerat
hora eius hoc verbum sepe repetit

evangelista ut ostendat christum sponte vo
luntarie captum et passum in
de / supra x° et octavo notandum est quod
gazophilacium dicebatur locus
ubi fiebant oblaciones et tamen
erat locus ad hoc deputatus vel
dicebatur gazophilacium ubi in
ferebantur oblaciones ad structuram
tecti templi et dicitur gazophila
cium de gaza quod est divicie
et filaxe quod est servare de
hoc / luce xxi° respiciens ihesus
vidit eos etc. alius locus sive
repositorium dividebatur corbam
vel corbana quod erat deputa
tum ad oblaciones que conti
gebant sacerdotes / de quo Mathei x
xvii° non licet eos mittere
in corbanam tercium depositorium
dicebatur mensa ubi repone
bantur tributa regis / regum iiii°
xxvii° mensa sabbati vel
alie mense ad oblaciones so
lempnitatum / corbam ad oblacio
nes nocivas gazophilacium
ad oblaciones spontaneas sed
quantum hic primo de hoc quod dominus di
xit si ego testimonium perhibeo de
me ipso testimonium nec est / proverbiorum xxvii
laudet te extraneus non la
bia tua quantum nullum testimonium
recipitur pro se ipso et dominus dicit
supra v° si ego testimonium perhibeo de
me ipso testimonium meum non est
verum ergo contradicit sibi / Istam
quaestionem de hoc quod dominus intitur
testimonium suum approbare per legem
quia duorum testium verum est te
stimonium sed hoc argumentum videtur
nichil valere quia in lege
cum aliquis testatur et alius
eciam non reputatur nisi primo
testis ergo filius cum hoc non ha
bet nisi unicum testimonium

qo

Item pater eius erat persona quietissima et talis persona racionem unica ad testimonium non admittitur. Item Iohannis viii° Ego et pater unum sumus ergo unum erunt non ergo duo testes non unum sunt pater et filius. Item quod ipse filius dei est lux sed omnis creatura est tenebra et ut est genitum est de se obscurari quia ergo lucis est manifestare se et alia Iohannis i° lux ipsa de se potest testimonium perhibere sed creatura quia tenebra est alio manifestare indiget. Item quia lux est non potest obscurari et obliquari Ideo simul iudicare et testificari potest etiam simul laudari et laudare quia non creatura potest obliquari non potest hec debet. Item ista duo simul operari illud non potest pluribus vero dat ad homines singulos et pueros ad veniam laudem id est quod deum est super dicto mete de Christo racionem humanam iniuram id est non quod obiectione detectio racionem intentandi est quia nullus potest testificari pro se sed si ita esset quod aliquis posset pro se testificari tunc sufficeret unius ad testimonium sed Christus poterat de se testimonium perhibere et hoc supposito sunt ad testimonium bonum est suppositum de persona quieta quod declarare potest ad plenitudinem non recta potest testimonium sed pater celestis qui necesse est declarare non potest quod autem obicitur quod pater et filius unum sunt dicendum quod sunt unum in essencia et distinguuntur in personis quia ergo innititur testibus est distinctio personarum et concordia testimonii et potest ibi reperiri. Ideo
40 auctentica est valde testimonium. Item quod de hoc quod dicit neque me scitis et cetera unum sunt et incisum est quod illud deum est racionem humanitatis hoc autem deum est racionem divinitatis quia qui videt filium videt et

patrem. Sed queritur de hoc quod dicit si me sciretis forsitan verbo quod hoc adverbium forsitan arguitur dubii fidelitatis non opinionis dubietatis in similitudine in nobis quam arbitrii liberis. Dixit ergo ihesus. Supra ostensum est quod doctrina Christi habebat auctoritatem eorum hic ostenditur et commendatur quod habebat efficaciam et dicitur hoc per quam sunt ostensione quod sine cognicione Christi sunt peccatores secundo quod per doctrinam et sermonem Christi homo efficaciter liberatur ibi dicebat ergo Iesus primum ergo ordine hoc ordine primo ponitur peccatoria defunctis quinario secundo Iudeorum dubitacionem quintacionis expositio tercio non credibilium conplementum quinario credencium multiplicacio primo ergo ponitur peccatorum defunctis quinario et hoc est quod homo moritur in peccato et quinario eos fina liter in penam propterea dicit dixit ergo eis iterum ihesus vado scilicet ad patrem per passionem et queretis me scilicet ad persequendum et in peccato vestro moriemini et ego eripiar de manibus vestris et eo sibi et quo ego vado vos non potestis venire quia non poterunt in gloriam intrare quamvis essetis in morte culpe et amissione glorie hoc dixit de Iudeis supra dicit discipulis quo ego vado non potestis venire. Iohannis xiii° sed Iudeis dixit quia ... distincte dissentendo unde post dixit Petro quo ego vado vos non potestis venire modo potes me sequi modo si quere autem postea Dixerunt ergo iudei tamen hic racionem sed propter dubitacionem Iudeorum quintacionis expositio Dubitabant enim de illo quo ego vado non potestis venire propterea dicunt inquid in iste

ciet semetipsum quia dicit ergo quo
ego vado vos non potestis venire
Augustinus stulta verba omnino in sapien-
cia plena si enim se ipsum interficeret
nonne ipsi similiter possent si de mor-
te locutus est nonne omnes mori-
untur circa autem ad hoc autem dubitacio-
nem duabus suis questionibus ex-
plicacionem et duo dixerat. Ideo
duo pro explanat primo illud quod
dixerat quo ego vado vos non
potestis venire quia enim hoc di-
cerat recedendo ad patrem per gloriam
passionis non possent ascendere
peccatores. Ideo dicit et dicebat eis
vos deorsum estis. supra iii° qui
de terra est ego autem desursum sum
et ideo ego sursum vado. Ideo dicit
quo ego vado vos non potestis
venire quia sicut dicitur supra iii°
Nemo ascendit in celum. Vos
descenditis ego autem ascendo
et vos estis de hoc mundo est quia
huic mundo adheretis per amorem
ego autem non sum de hoc mundo. Ideo
ego vos relinquo in mundo et
quo vado non potestis venire
Infra xvi° Exivi a patre et veni
in mundum iterum relinquo mundum
et vado ad patrem. Sic explanat
quod dixerat quo ego vado
intelligendum est potentie non presentie
exponit eciam quod dixit in
peccato vestro moriemini. Unde illud
replicat ut explicet. dixi
ergo quod moriemini in peccatis vestris ex-
plano quo intelligo si enim non
credideritis quia ego sum in peccato
vestro moriemini si vos non credide-
ritis moriemini. Ab hoc posset est
intelligi Augustinus reddita est spes
desperantibus excitatio facta
est dormientibus supra iii° qui
incredulus est filio non habet
vitam eternam hic pervenerat

Dicebat ergo ei tu quis es. Hic etiam sicut
explicatio fidei quia cum quidam
sibi exposuerat quod sine fide cog-
nitionem habebat amore dicens quod
in peccato essent morituri nisi cre-
derent quia ego sum. hoc quidem
in principio dixerat. Ideo quesierunt
nisi explicari et in fide doceri
Ideo dicebant tu quis es ex quo
salvari non possumus nisi cre-
dendo in te similiter credebant Iohannes
supra primo et sequitur Unde quia
in se sunt iudeos credere in se per
opera que respiciunt creaturam
principium scilicet et 2° per ea que res-
piciunt patris personam et non
cognovit primo namque est crea-
tor. Ideo quod ait dixit eis Ihesus
principium id est ego sum principium
creaturis quia omnia principium accepe-
runt esse sicut dictum est supra primo
In principio erat verbum et tunc
universa omnia per ipsum facta sunt. Se-
cundum doctor qui et loquor vo-
bis Hebreorum primo Novissime lo-
cutus est nobis in filio quem
constituit heredem universorum. Dominus
autem Samaritane dixit ergo
sum qui loquor tecum et ceco
Infra ix° Est eciam iudex quia
nisi nunc non loquitur verba con-
demnationis sed informationis
et vocationis propter ea dicit multa
habeo de vobis loqui et iudicare
id est contra vos et iudicare que non
remanebunt indiscussa non
ob maliciam sed ob iusticiam sed qui
misit me verax est et ego que
audivi ab eo hec loquor in mundo
et ideo iudico veraciter supra v° sicut
audio iudico et iudicium meum
iustum est quia non quero voluntatem
meam sed eius qui misit et quia
manifestavit se in comparacione

ad patris personam quam in dei intere
non potuit. Ideo dicit et non cogno
verunt quia patrem eis dicebant
deum et quia non volebant intere
alterius generationis mittit eos ad i
firmitatem passionis sue dicens
hec eis ihesus Cum exaltaveritis
filium hominis scilicet in cruce. Iuxta
xii^o Et si ego exaltatus fuero
tunc cognoscetis quia ego sum
i distincta identitate persona
liter personali distinctione. Exo iii^o
ego sum qui sum et a me facio
nichil scilicet hec dicit cognoscetis sed
sicud docuit me pater hec loquor
i sicud accepi a patre quia pater
omnia dat filio et in hec omnia ge
nerationis emanatio a patre supra
dicto non potest filius a se ipso facere
quid quia nisi quod viderit
patrem facientem non solum cognoscetis
personalem distinctionem sed etiam esse
tiem divisionem. Ideo dicit et qui
misit me mecum est scilicet essentie
unitate in quo non est divisio.
Iuxta xiiii^o non credis quia ego
in patre et pater in me est et non
reliquit me solum per voluntatem
discordantem quia que placita
sunt ei facio scilicet unde filius non
potest relinqui a patre quia non potest
discordare nec ei displicere. Contra
xvi^o hic est filius meus dilectus
e contrario peccatores a deo relinquuntur
quia ei displicent peccata. 2o pa
ralipp. xii^o vos reliquistis me
et ego reliqui vos. Hec illo
loquente etc. hic queritur scilicet mul
tiplicatio credentium in xpm
que facta est ad hanc instructionem.
Ideo dicit Hec illo loquente scilicet
que facta sunt multi crediderunt
in eum quia sermo eius habebat
efficaciam supra iiii^o multo

plures crediderunt propter sermonem
eius habebat efficaciam supra iiii^o
multo plures crediderunt propter ser
monem eius. Sequitur. De hoc quod
dicit vos in peccatis vestris moriemi
ni videtur quod revelavit eis dampnationem
suam ergo volebat eos desperare
ad hoc videtur dicendum quod hoc dominus non
dixit hominibus qui ei perfecte
adhererent. Ideo non cogebat eos
desperare. Unde non dixit credenti
bus sed incredulis. Tertio dicitur
quod dum loqueretur multi ideo he
retici accipiebant tunc et nemo
spiritus persona. Item cum principium dicat
generationem actionem emanationis
quia primo principium queritur pater
unde est hoc quod filius sibi ap
propriat principium quod hoc nomine principium
aliquando accipitur essentialiter. Sicut quod
dicitur primum ad creaturam. Secundo tota
litatis dicitur principium aliquando notiona
liter. Secundo pater et filius sunt unum
principium spiritus sancti aliquando personaliter.
Tertio principium dicit ipsam fontalem
emanationem que reperitur in patre
et dicit augustinus quod pater est principium
divinitatis. Dicendum est igitur quod hoc
nomen principium primum quod essentiale
trahitur ad personas. Filius dicitur uno
modo proprietatem generationis. Tertio potest
dici filius principium de principio
i genitum uno modo scilicet proprietate
ubi quia filius est primum et potest ita
dici Hic ego principium qui et
loquor vobis. Item quia tamen 90
in tribus filio appropriatur. Unde est hoc
quod filius de patre loquitur sibi
attribuit dicendum quod mentio dicitur
quia illa verba dicit quia ergo
pater dicitur filium qui est tamen verbum eius
in tribus appropriatur. Tertio ratione
originis quotiens autem potest ipse
cum principium. Item queritur de hoc quod dicit 90

quod non reliquit me quia quamplura sunt sicut secundum Mt. xxvii° dixit filius in passione deus deus meus ut quid dereliquisti me / uno modo est derelictio dispensationis probationis punitionis et ire deputationis prima dispensationis fuit filii passioni exponere ob quas humanam salutem 2a probationis est iniustis sicut reliquit deus Job in manu sathane tercia est in peccantibus in penam quarta est in dampnatis eternaliter que est derelictio sive destitucione ultima unde igitur dum hic intelligitur de derelictione in cruciatu non de dispensatione sapientie divine / Dicebat ergo ihesus etc. Sensum est quod sive doctrina et fide xpi est a servitute peccati liberacio et dicitur in tribus quia primo a servitute peccati per doctrinam et pro missionem in tercio liberacio 2o curacione glorificacio sed quia filii abrahe est ideo dicitur iudeorum consequens indignacio responderunt iudei primo ergo per doctrinam xpi promittitur et dicitur liberacio fieri hoc ordine primo enim liberacio promittitur 2o promissa auditoribus proponitur tercio eis ulterius dicitur promittitur ergo liberacio hiis qui in doctrina xpi permanent specialiter dicebat ergo ihesus ad eos qui crediderunt ei quia quia in iudeis crediderunt promissione alliciuntur ut perseverent Unde dicit si vos permanseritis in sermone meo Jo. xv° manete in me et ego in vobis sicut palmes non potest ille de quibus dicitur Luce viii° ad tempus credunt et in tempore temptacionis recedunt hii non reportant fructum si vos permanseritis vere discipuli mei eritis et cognoscetis veritatem et veritas liberabit

vos tunc dicit quia sicut honorem rectum primum est rectitudo affectus et hoc notatur in discipulatu xpi secundum rectitudo intellectus et hoc notatur in cognitione veritatis tercium rectitudo effectus per liberacionem acquisita et hoc notatur in liberacione intellectus tunc ut discipuli eritis in via permanentes veritate cognoscetis ante beatificationem et in veritate liberamini ab omni corrupcione anime et corporis / Ro. viii ipsa creatura liberabitur a servitute corrupcionis in libertatem glorie filiorum dei / Responderunt ergo ei contingit hic 2a scilicet quo liberacio promissa iudeis proponitur cum ipsi se liberos reputarent unde gloriant de libertate et non curant de liberacione propterea dicunt ei semen abrahe sumus et nemini servivimus umquam et ita liberi sumus per naturam quo tu dicis quod liberi eritis qui modo non sumus liberi / ideo dicebant se liberos quia multi inde abraham hystoriae quia filius sunt liberorum quod dicitur / Gal. iiii° eice ancillam et filium eius dictum est de agar non enim heres erit filius ancille cum filio libere et tamen est de genesi xxi° primo tercio ut eis ihesus tunc hic tercium quae dicitur liberacionis ostendit et ostendit eos servos et quod sint opus liberacione et quo liberantur quia ergo sunt servi spiritualiter ostenditur tali racione qui facit peccatum servus est peccati sed vos facitis peccatum ergo etc. minorem tamquam notam tacet quia in se manifeste exprimit et conclusionem tacet sed proponit maiorem dicens amen amen dico vobis qui facit peccatum servus est peccati hoc exponit beatus petrus in canonica iia° a quo quis superatus est eius et servus est hoc est pessima servitus dicit Aug. et

miserabilis servitus servus autem diaboli
in corpus flagitiis requiescit servus
autem peccati quo fugit secum trahit
malam conscientiam quocumque vadit
quia quocumque vadit a se non
recedit sic patet eos esse servos et
ex hoc probat quod indigent libe-
ratione talis ratione qui non manet
in domo in eternum indiget liberari
ab eo qui manet et potest liberari
sed servus non manet ergo servus peccati
indiget et potest liberari et vos esse
servi ut supra dictum est si ergo vos
filius liberaverit vere liberi eritis
sine conditionis ponit maiorem propositionem
cum dicit servus non manet in
eternum filius non manet in domo
in eternum id est familia quamvis possit
esse de parte ecclesie quantum ad minis-
teria sua et si sunt in domo tamen
bonis non habent tamen veste nupti-
ali. Ideo dicitur Matthei xxii^o
amice ad quid venisti post subditur pro-
ice eum in tenebras exteriores. Si ergo vos
filius liberavit vere liberi eritis
Ille inquam filius solus est liber
quia solus est sine peccato et ipse
factus sum sicut homo et sine
adiutorio inter mortuos et vivos red-
ditur. Iohannis xiiii^o princeps huius
mundi et in me non habet quicquam
filius liber ut vos liberaret factus
est pro vobis servus Philippenses ii humili-
avit semetipsum pro vobis hec eciam li-
berantur redempcione ipsi huic quibus
venditi estis quia sicut dicitur
prima Petri primo non corruptibilibus
auro et argento agni immaculati
sanguine redempti estis non in quantum
ut itaque sumus servi sed liberi
Galatas v^o vos in quantum fratres in liber-
tatem vocati estis sed quia hic de
hoc quod dicunt semen Abrahe sumus
et neminem servivimus nunquam cum servi-
erunt egyptijs unde Deutero-
nomio v^o eduxit vos dominus de domo

servitutis. Item servierunt Nabuchodono-
sor in captivitate Babilonis per lxx
annos. Si dicis quod ipsi loquebantur
de se non de patribus obicitur quod
eciam tunc tributum reddebant Romanis
unde quaerunt Matthei xxii licet ne
tributum dare Cesari. Ad hoc est dicendum
quod ipsi mentiti sunt sicut
sepe solebant et Augustinus dicit obli-
ti erant. Augustinus expellis
... non est ista magnitudo
sed timor quod vix dixisti Ioseph
venundatus est propheta in captivitate
ducti populus in egypto in luto
et latere serviebant. Vos ipsi eciam
tributum solvebant. Aliter dicitur
quod illud intellexerunt secundum
adiutorem quem habebat in se prop-
ter preceptum legis Levitici xxv^o servus
et ancilla sint tibi de nationibus
que in circuitu vestro sunt alii
dicunt quod est servitus conditionis per
originem sicut filius servi est
servus et intelligebant et isti
dicunt servi de re et est servitus
oppressionis per dominium et de hoc non
intelligebant sed quia cum peccator
omne quod vult in se est nunc
quo peccator dicitur servus dicitur quod
peccator dicitur servus peccati quia magis
servitus est sequi malam voluntatem
et propter condiciones serviles
que in peccatore reperiuntur propter
quas servus vere dicitur servus est
vilis si est sic peccator. Iero. regum
primo ... ego et filius tuus
peccatores id est viles ... nescitur
sicut peccator. Luce xv^o filius prodi-
gus implere cupiebat ventrem
de siliquis porcorum vilia opera
sicut peccator. Exodi primo opprimebantur
luti et laterum omnique famulatu
etc. viliter tractantur sic peccator Iere-
mie v servietis dijs alienis qui
non dabunt vobis requiem alie-

est alienus. Ezech. xviii°. Cuiusque peccatis non est in celis quamvis non faciet similia quod ipse fecit, alienum cognoscet eam alienus a domino sui peccato secundum peccator. Iosue xxiii°. Jam non dicam vos servos sed amicos quia omnia quecumque audivi a patre peccatoribus non revelat quia sunt in tenebris. Alienus a domo non manet sanctitate. Romanorum viii°. Non accepistis spiritum servitutis in timore. Alienus liber hereditatis peccator. Job xxvii°. Divites cum dormierit nichil secum auferet. Gen. xxi°. Non erit heres filius ancille. Scio quia filii Abrahe estis. Postquam ostensum est peccatorum a libertate excludat, hic in eorum gloria quam gloriabantur se liberos patrum et hic quidem duo facit. Hic ordine primo ponit duplex genus filiacionis carnalis et imitacionis. 2° ostendit quia imitacione non sunt filii Abrahe. 3° quod non sunt filii dei. 4° quod sunt filii diaboli. Primo ergo ponit duplex genus filiacionis primum et imitacionis prevalens generacionem cum dicit quia filii Abrahe estis secundum carnem secundum generacionem. Ysaie li°. Attendite ad Abraham patrem vestrum et ad Saram que peperit vos et sic patrem habet per generacionem sed habet alium per imitacionem sed vos dicit secundum quod queritis me interficere quia sermo meus non capit in vobis. Eccl. xx primo. Cor fatui quasi vas confractum omnem sapientiam non tenebit et hic quidem est opus iniquitatis. Sed hic alium patrem habet quem imitantur. Unde ego que vidi apud patrem meum loquor scilicet ipsum imitando. Eph. v°. Imitatores dei estote sicut filii karissimi et vos que vidistis apud patrem vestrum facitis. Unde patrem habetis

per imitacionem sicut ego. Hii habebant duplicem patrem carnalem et imitacionem scilicet Abraham dico quantum filios. Rom. ix°. Neque qui semen sunt Abrahe omnes sunt filii promissionis. Responderunt et dixerunt ei: Pater noster. Hic ostendit eis quod non sunt filii Abrahe per imitacionem sed ipsi gloriabantur quia intellexerunt et dixerunt ei pater noster Abraham. Abraham est. Ideo hoc replicant quia dicebat quod faciebant opera patris et ostendit quod non intellexit de illo patre. Ideo dicit eis Jhesus: Si filii Abrahe estis opera Abrahe facite, id est si vultis filii esse per imitacionem sicut estis carnem, opera Abrahe facite, alioquin frustra gloriamini. Jac. iii°. Et ne velitis dicere patrem habemus Abraham. Dico enim vobis quia potens est de lapidibus istis suscitare filios Abrahe, et quia opera Abrahe non faciat, ad structione consequitur ut filii eius dicendi est. Ideo dicit: Nunc autem queritis me interficere hominem qui veritatem locutus sum vobis quam audivi a deo, et ita iustum et innocentem. Hoc autem Abraham non fecit quia iniquum est et lege prohibetur. Exo. xxiii°. Innocentem et iustum non interficies. Ideo alius est pater quem imitantur, scilicet quod subdit: Vos autem facitis opera patris vestri. Unde opera Abrahe fuerunt fides, obediencia, mansuetudo; vestra in infidelitatibus, impietatibus et crudelitatibus. Dixerunt ergo itaque ei. Tamen hic ostendit eis quod non sunt filii dei quia cum non intellexerunt quod loqueretur de patre spirituali, ideo credunt se esse filios dei tanquam cultores eius non ydolatrie sed eos que fornicacio dicitur in scriptura. Unde dicunt: Dixerunt itaque ei: Nos ex fornicacione dei non nati sumus fornicatores

cum ydolis alienis, sicut ipsi credebant, meretrix. Jere. iij. Illud Jere. iij°: Sub omni ligno frondoso fornicata es et pollusti terram fornicationibus tuis. Non sic nos, sed unum patrem habemus Abraham, deum quem colimus, juxta illud: primi sunt ipsius. Exo. xx°: Non habebis deos alienos coram me. Et hunc non habebant. Malach. primo: Si ego pater vester sum, ubi timor meus. Et quia mendaciter gloriabantur, ostendit quod non sunt filii dei. Unde sibi dixit ad ipsos: Si deus pater vester esset, diligeretis utique me tamquam fratrem verum, quia spiritus adoptionis est spiritus. Ro. viij°: Accepimus spiritum adoptionis. Ego enim a deo processi ut filius per generationem eternam in mundum per incarnationem, et sicut ab illo sum genitus ita et etiam missus. Unde neque enim a me veni ipso, sed ille me misit ipsa autem. Ebre. v°: Christus non semetipsum clarificavit ut pontifex fieret. Quo contra Jere. xxiij: Currebant et ego non mittebam eos. Item Exo. iiij°: Obsecro domine mitte et tu me non diligitis, et hoc probans quare verbum meum abiectis, quare cognoscitis loquelam meam non cognoscitis, scilicet credendo in me verbum meum, quia non potestis audire sermonem meum propter odium et invidiam. Sapie. ij°: Gravis est etiam nobis ad videndum. Vos ex patre diabolo estis. Tangit hic quartum, ostenso eis quod non sunt filii dei, ostendit quod sunt filii diaboli, ut sic omnis gloria eorum evacuetur. Unde dicit: Vos ex patre diabolo estis, et non dicit per generationem sed imitationem in ex. Ezechiel xvj°: Pater tuus Amorreus et mater tua Cethea. Et prima Joh. iij°: Qui facit peccatum ex diabolo est, et probat hoc quia eum imitantur. Unde et desideria patris vestri vultis facere.

Hec sunt desideria de quibus prima Thim. ult.: Desideria multa et nociva que mergunt hominem. Et ostendit quod imitantur diabolum in duobus, scilicet in homicidio et mendacio. In mendacio est curiositas intellectus, in homicidio affectus. Ideo dicit: Ille homicida erat ab initio, id est post creationem, quia invidia sua suggestione hominem ad mortem perduxit, promittendo vitam et negando mortem: Nequaquam moriemini. Gen. iij° et Sapie. ij°: Deus creavit hominem inexterminabilem, invidia autem diaboli mors introivit in orbem terrarum. Et in hoc vos eum imitamini, sicut supra dictum est, quia queritis me interficere. Imitamini etiam eum in mendacio. Unde dicit: Et in veritate non stetit, immo ad falsitatem et vanitatem recedit. Ysa. xiiij°: Quomodo cecidisti lucifer qui mane oriebaris. Et veritas non est in eo, propter peccatum eius superbie non recepit. Eze. xxviij°: Nichili factus es et non eris in perpetuum. Cum loquitur mendacium, ex propriis loquitur, quia a se habet non alio suggerente, quia mendax est et pater eius, id est mendacii. Job ult.: Ipse est rex super omnes filios superbie. Augustinus: Pater mendacii est diabolus, pater veritatis est deus. Recedite a patre mendacii et currite ad patrem veritatis, amplectimini veritatem ut accipiatis libertatem. Quicumque patris filii mendaces sunt omnes qui oderunt veritatem, et tales erant judei, et hoc probat dicens quod oderunt veritatem. Unde dicit sic: Diabolus mentitur, ego autem quia veritatem dico non creditis mihi, et ita veritatem odit per hoc filii hominum ipsius quoniam corde et quia possent dicere non dixisse dominus propter odium veritatis sed imputat. Ideo addit: Quis ex vobis arguet

In dicit judicat:

me de peccato. Supple hic respondet Job. Ar-
guis eum qui non est tibi equalis.
Supple quod si ... non creditis q. d.
nullus potest. Si ego veritatem dico quare
non creditis mihi. Hic etc. Non est ipse cul-
pam merens sed virtutem, malicia et
hoc probat. Qui ex Deo est verba Dei
audit. Propterea vos non auditis. Augustinus: Nolite enim tamen
demum audit vos qui non est ex Deo
non audit vos sed vos non auditis
et quare supple ea vos non auditis
quia ex Deo non estis sed magis ex dya-
bolo. Ecclesiastici vi°: Amice domini cum omni con-
cupiscentia audiet sapientiam, quo contra
Judei non audiebant. Actuum vii°: Dura
ceruice et incircumcisi corde
et auribus vos semper spiritui sancto
restititis. Responderunt ergo Judei.
Postquam victa est veritas et in-
ceptum eorum contumelia est gloria ex p[illegible]
[illegible] hic ipsorum indignatio addens
reprehensionem et indignationem. Re-
spondit et illacio quarti, 2°. Petri
ii°. Eo patitur Christus inspiciens vo-
bis ergo conviciantur Christo. Unde
dicunt: Nonne bene dicimus nos quia Sa-
maritanus es et demonium habes.
Quia duo dixerunt quod non esset
filius Abrahe sed dyaboli, ideo duplex
redditur crimen. Samaritanum quasi patrem eius
quia Samaritanus est non filius Ab-
rahe. Demonium habes non mittentis Dei
sed dyaboli cuius in sermone doces
et adiutorio signa facis. Luce xi: In
Belzebub principe demoniorum eicit demo-
nia. Respondit Jesus. Damascenus: Hic stetit
sed patiens vituperio quia non ad
totum convicium respondet sed ad partem.
Unde dicit: Ego demonium non habeo, cum
virtute opera feci ad gloriam mag-
nam, sed honorifico patrem meum qui in
celis est, quia omnia in gloria per-
ficiebat. Secundum illud Apostoli prima
Corinthiorum x°: Omnia in gloriam facite

Dei. Et vos inhonorastis me in
ferendo mihi contumeliam et per conse-
quens inhonorastis patrem. Supple vos
qui non honorificatis filium non ho-
norificatis patrem. Ego autem glo-
riam hic etiam supple pater insponens
non non eum videbat ad se glorifica-
re sed non presumebat eorum convicium
non quia vim sed quia de gloria non
curabat. Supple quod dicit: Ego autem
gloriam meam non quero. Sed etiam contume-
liam non vindico. Jeronimus: Qui non
querit gloriam non sentit contumeliam,
ideo de contumelia illata non curo
sed tamen non credit vobis inmunes
actus a et retribucione digna.
Unde dicit: Est qui querit et iudicet.
Supple pater qui querit gloriam filii. Ju-
stum xvi: Et clarificavi et iterum cla-
rificabo. Glossa: Filius illatis con-
tumeliis patris iudicio reservat ut
nos perfecto innuerit quanto paci-
entes esse debemus de se, ad hunc
ulcisci non vult ut et ipse qui-
iudicavit. Sed quarta hic primo de hoc
quod de ipsa vos que indistis
apud patrem verum hic facit me-
morata eius dyaboli inderant et sacra-
mone etiam presepos potuit pe-
tere. Primo quod et si homo posset
presepim petere hic noticia paucis
tamen aut nulla sunt in quibus dyabolus
non interponat partes suas sugge-
rendo et incitare. Dicit: O pater pro
dyabolum suggestiones eius
intent incorde et compleat in
opere. Item quarta hic quod dicit: Vos
ex patre dyabolo estis. Ex hoc arguit
quod Deus non sit factor et creator
omnium malorum. Sed hic videtur Augustinus
quod precepit nocere non qui ge-
nerat per originem sed imitacionem
plus hec proposito ex non dicitur hic
originem in esse primo sed secundo

Unde Aug(ustinus) hic: filii dicunt non nascendo
sed imitando voluit Adam imitari
deum obediendo sed imitatus est
diabolum peccato consentiendo. Item
obicitur. Dicit hic quod diabolus homicida erat
ab initio. Ex hoc apponit manicheus
quod malicia diaboli non habet initium
et videtur quod duo sint principia
unum boni et alterum mali, contra quod unum
aug. id est unum modis exponitur. Quomodo fu-
erit homicida ab initio quia secundum
illud unum erat in principio quia non
habuit principium sed hec est heretica
et eluditur. Primum non enim dicit in initio
sed ab initio. Alia expositio est quod
a suo initio statim est malus sicut ut
dicere. Primo dicendo iste qui fornicatur
ad illum credidit(?) ... et hec est heretica
quia sicut impossibile est quod sine
calidum in frigidum sic quod natura
boni malum faciat et illud verbum
prius et conplicit(?) ... sunt ex po-
sito. Tertia expositio est hic homici-
da ab initio est id est statim post initium
quia parva fuit mora inter creationem
et lapsum. Ideo subditur: Ille in veritate
non stetit quia non perseveraverunt
veritatem est hic homicida ab ini-
tio non suo sed generis humani. Unde Aug(ustinus)
non posset homo occidi nisi factus
fuisset homo. Contra hec quod homi-
cida ab initio quia in eodem in-
stanti incepit esse adeo et malus
esse sicut anima una que corpori infun-
ditur. Sunt due heresie. 2a due
catholice. Ultima durior et declinans
ad hereticas licet non sit heretica
et ideo quia non tenetur. Item obicitur.
Dicit hic quod diabolus est pater men-
dacii ergo cum omne peccatum sit men-
dacium videtur quod sit unum principium
peccati contra quod non est ponere summum
malum quod idem sit summum in
genere entis quia non sit ab alio

sed est ponere summum malum ante quod
non precessit aliud malum et hic idem
est origo sequentium malorum non sed
effective sed occasionaliter et suggesti-
ve. Ideo dixit mendax est. Item 90
queritur. Dicit hic quod dicit qui ex deo
est aliquem supponit id est videtur errores
quod boni spiritus sunt ex deo mali autem
contra eos qui hoc circumveniunt est dicere
quod deus aliquis sit malorum cum
sit simplicissimus sed hic obicitur
quod sit ex deo sibi origine et cum
sufficientem efficiente et omnes
sumus a deo omnes ergo audimus
verba dei. Item ubi ipsi audiebant
contra sicut predictum est ex dicit con-
venienter non quantum ad esse summum
sed quantum ad esse secundum quod est
esse gratie et culpe et hoc quidem
cum conformitate et imitatione
unde sensus est qui ex deo est per confor-
mitatem voluntatis verba dei audit
aure cordis non corporis quia sic
mali sed audiunt. Item queritur de hoc 90
quare inter ista duo obiecerunt
Christo magis quam alia que contin-
gebant quare hec convicia magis
dicebant ... quod eis videbatur
quod Christum ob fractionem legis quidam
faceret quedam in sabbato
et huiusmodi et quia samaritani
sic faciebant quod partem observa-
bant partem non. Ideo dixerunt
eum samaritanum. Item dominus in
sua doctrina quedam dicebat
valde sapientia et alia eis quedam
valde improbabilia quia non in-
telligebant cum ideo videbatur
eis loqui tamquam homo alie-
natus et ideo quia demonium inducit
in mentis alienationem dicebant
eum demonium habere. Reinit(?) cum 90
duo fuissent obiecta quare
dominus tantum ad alterum tacendo con-
sensit. Samaritanus enim interpretatur
custos et ipse enim erat custos

vm ps[illegible] Sed custodient eam
aliter potest dici quod etiam cum eum
demonibus vocatum non operantur enim
videre quia [illegible] enim [illegible] ideo
iudei quod id de samaritano et
gebant suum intrinsecum sed de demonio
in spiritum divinum blasphemia sicut
dicitur act. xvi et derogabant glorie
patris. Ideo dicunt nobis sustine
dubium inter impium sed divina et hoc
patet ex ratione sua ergo demonium
non habeo. Amen amen dico vobis.
Ostendit quod predicatio sua
est liberans a activitate erroris et ser
vitute peccati hic igitur in ostendit quod
Christus est liberans a perpetua
morte et hoc quidem ostendit primo
sicut intrantibus quirentibus ostendit primo
in sua efficacia. 2o quantum argumen
tatur ostendit sua excellentia. tertio
admirantibus sua et veritate. in
persequentibus sua patiente humilitate
ponitur ergo primo doctrine de co
mendato in hoc quod ipsam observan
tes a morte eripiuntur et hoc sine
omni dubitatione. Ideo dicit amen
amen dico vobis [illegible] ego igitur
in veritate hoc assero si quis sermo
nem meum servaverit mortem non videbit
in eternum hec observatio est per cus
todiam mandatorum. Ecc. viii
eam custodit preceptum non experietur
quidquam mali et sapie. vi custo
ditio legum in corruptionis con
summatio est in corruptio facit esse pro
ximum deo et talis mortem non gus
tat per experientiam mortem [illegible] et
nam licet videre [illegible] posset secundum
illud ysaie ult. Egredientur et vi
debunt cadavera hominum qui
prevaricati sunt. act. xvi sunt
[illegible] [illegible] etc. Dixerunt
ergo iudei. hic in iudeis est re
pugnantibus [illegible] sua excel
lentia et impugnat dicente[s]

Vnde dicunt Nunc cognouimus quia
demonium habes. boni non poterant
cogitare sed ad malum erant pro
ximi iere iiii Sapientes sunt
ut faciant mala et hoc quidem
noluit ostendere in predicando dam
dum tamen quia solum tamen quia superbi
solum esse ipsum ostendunt hac ra
tione Abraham mortuus est et
prophete isti servierunt sermone dei
falsum est quod dicis si quis
sermonem meum. Et argumentum
est a maiori si enim servientes sermo
dei mortui sunt et non habent in
mortalitate de quo magis videtur
ergo etc. propter ea dicunt Abraham
mortuus est qui sermonem dei
servivit vnde Gen. xxii dictum
est abrahe in semine tuo benedicentur
omnes gentes quia obedisti vo
ci mee et prophete mortui sunt quibus
deus locutus est Ecc. xlix ossa
prophetarum pullulent etc. Et tu dicis
si quis sermonem meum servaverit mortem
non gustabit in eternum q.d. aperte
solum dicis nec tantum solum loqueris
sed etiam superbie Vnde dicunt nunquid
tu maior es patre nostro qui mortuus
q.d. non es maior et ipse tamen
mortuus est. Iere xxvi decre
pitus etate mortuus est senex
et plenus dierum et etiam prophete
mortui sunt ita ut Abraham
nec prophete potuerunt mortem evadere
multominus non tu quem teipsum
facis q.d. quare teipsum lau
das et excellis etc. argumentum
enim quia se laudabat et solum
dicebat quia se abrahe prepo
nebat cum multum mortem evadit
ro. reg. xiiii Omnes morimur
Adhanc impugnationem videt
dominus ostendendo sua excelle
ntia respectu abrahe aut tamen
quia dicit excellentia intus
arrogantia ne videatur hoc

dicere presumpcia | si ergo videndo
asserit se non querere propriam gloriam | Io.
dicit cum ibidem Si ego glorifico me
ipsum gloria mea nichil est id est vana
a nobis reputabitur gloria quam quis
semper laudat et commendat unde
dixerunt ei super eodem Tu testimonium
perhibes de te ipso testimonium tuum non
est verum id est si ego solus ego teneo
displicere | 2a Cor. x° non qui se
ipsum commendat sed non ego solus me
glorifico immo alius meus pater
dicit est pater meus qui glorificat me
dicitur supra primo vidimus gloriam eius
2a Petri primo | speculatores facti
18z illius magnitudinis accipientes
et quem vos dicitis quia deus
vester est id est quem patrem dicitis
esse deum verum et uni ei credere
debetis | ipse est enim deus abra
ham ysaac et iacob | Exo. iii°.
Sed non creditis verum dicit et non cogno
vistis eum Erant enim de illis de
quibus confitentur se nosse deum factis
autem negant Ego autem novi eum
et hoc quidem non ab iactancia
sed propter veritatem dicendam dico
vnde si dixero quia non scio eum
ero similis vobis mendax et ideo
nota verba oportet dicere quamvis nomine Aug.
sit arrogancia ut veritas non
relinquatur et hoc ita asserit
non dico quia non novi sed scio eum
et sermonem eius servo et hoc est
vere nosse deum quia dicitur prima
Ioh. primo Qui dicit se nosse deum
et mandata eius non custodit men
dax est sic igitur mira arrogancia
manifestat dominus sui excellenciam
quia non credebant eum esse ma
iorem abraham ideo dicit se esse ma
iorem abraham pater vester exultavit
ut videret diem meum vidit
et gavisus est [illegible] de maio
ri gregis dicit quod tunc ex
ultavit quia tres vidit
et vnum adoravit Gen. xviii°

vnde Luc. x° Beati oculi qui vident
que vos videtis vel potest dici aliter
quod abraham exultavit ubi vidit
dei vocacionem Gen. xii° sed vidit
et gavisus est in dei firma promis
sione Gen. xv° ubi deus promisit
abraham credidit et reputatum
est ei ad iusticiam et iterum in confir
macione pacti in datione circumcisionis
dicitur quod abraham risit vir et gavisus
est Gen. xvii° Dixerunt ergo iudei hic
in mentis amaritudine sua contra
Christum murmurabant de hoc quod dixit
quod abraham vidisset diem eius
vnde dicunt l annos non dum
habes et abraham vidisti quasi dicerent hoc
omnino est impossibile et non tamen
quod non dicunt abraham vidit
te sed tu abraham quia ipsi abraham
maiorem reputantes abraha
cum voluit quia in corporis re
putacione deus appropinquabat
ad quingentesimum annum hunc igitur
annuncionem subiungit deus sue
[illegible] ingenii sui contra eternitatem
et id non est mirum si alius det in
mortalitatem quam etiam abra
ham precessit sicut creator crea
turarum vnde dicit Dixit ergo eis
ihesus amen amen dico vobis
id est in veritate | Ioh. viii° Ante quam abra
ham fieret scilicet in esse creatura
produceretur ego sum non dicit ego fui
quia ego esse non cepit non dicit
ego fui quia esse eius non existit
in preterito ideo dicit | Exo. primo ego sum
qui sum quia esse eius est eternum
et invariabile quod nec habet preteritum
tempus nec futuris non habet sed presens
esse habet ideo recte dicit sum non
fui | Exo. xxxiiii° Ego existere alias
pedis Tulerunt ergo lapides hic modo
iudeis persequuntur deum propter
eius humilitate volebant eum
lapidare ideo dicit tulerunt ergo
lapides ut iacerent in eum

Greg(orius) ista civitas tibi metes
in fide(m) insenetes ad lapides cu(r)
rerunt et quod interere non poterant
obruere querebant Ideo volebant
eum occidere quia uidebatur blasp
hemasse Unde Levitici xxiiii° qui
blasphemaverit nomen domini mor
te moriatur lapidibus obruet
eum omnis multitudo Hanc igitur
persecutionem in specie dominus fugit
humiliter cum posset stare potenter
Unde dicitur Jhesus autem abscondit se
et exivit de templo Secundum Jd(orus)
Roma(nos) xii° non vos defendentes
karissimi date locum ire Prima petri iiº
cum malediceretur ... Quintum Hic
cum inter stimulati essent et non
intelligerent dominum quia solum car
nalia sapiebant Unde est quod dominus
non cessit a predicatione Vii° quod
dominus sic loquebatur quod ipsi poterant
sumpti mitere ... iusto dei iudicio
excecati erant nec tamen a predicatione
cessavit quia sicut dicit Greg(orius) cum
persistunt malorum crescit predicatio
non debet minui ... angeli Quintum
de hoc quod dicit Si ego glorifico me
ipsum gloria mea nichil est Dominus
qui pater testificatur quo et se glorifi
care Item opponit hereticus pater
glorificat filium filius non pater se glo
rificare ergo est minor patre Ad pri
mum dicitur solum hoc ut ita quod hoc nunc
dicas intelligitur gloria nichil esse
secundum humanitatem meam ut ita quod
intelligitur gloria nichil esse secundum
humanitatem meam non secundum maiestatem ...
ideorum essentia est ... Item
quintum de hoc quod dicitur Quod non
novit patrem cum dicatur in lege
deus tuus unus est et hoc credebat
... quod pater dicitur dominus unum esse
... nostri cognovit patrem
deum quia sic convenit toti trini
tati in patione ad creaturam

Homo dicitur persona in relatione
ad filium quia sic non cognovit ut
dicit Aug(ustinus) sicut et filium Sextum Quintum
de hoc quod dominus se abscondit unde tamen
quod timuerit et in persecutionibus fuit
quia inseparabilis est fugere Cum
abscondit se in signum quod mittis quem
non inveniunt humilem mente fugit
ut dicit Greg(orius) in ... ut qui re
sistere possumus ... superbientium
sit declinemus et dicit Greg(orius) ad
tempus optimum fugiendum Unde
Aug(ustinus) abscondit se qui in eternis
persecutoribus se obtulit ut
ostenderet se hominem Unde
Aug(ustinus) tamquam homo a lapi
dibus fugit in signum illius a
quorum lapideis cordibus deus
fugit Item Quintum de hoc quod
dicit est qui querit et iudicet
cum supra pater non iudicat quem
quem unde est iudicium condem
nationis et discretionis de primo
super de 2° quintum Et preteriens Jhesus

Capitulum xx

Et magnificavit dominus
in duobus precedentibus
capitulis se dicto
rem in Ubo sapientie hic
ostendit illud idem mira
culo potentie illuminando eum
corporaliter ... se illuminare spiritualiter
et hoc quidem fiat in presenti ca
pitulo ... partibus tamen in tres partes
primo enim insinuatur invisibilis
ceci illuminatio 2° phariseorum disputatio
patio sive examinatio ibi Et
duxerunt eum occasione illius
disceptationis spiritualis ceci
illuminatio ibi Audivit autem Jhesus
In prima igitur parte duo describ
untur primo ceci illuminatio 2°
illius publicatio ibi Itaque
veritum illuminationis igitur mira
culum describit hoc ordine primo
notatur divine bonitatis misericordia
2° divine sapientie dispensatio tertio
divine potentie mirabilis operatio

benignitatis divine miseracione tantum in
hoc quod divine oculo misericordie respexit
cecum unde dicit Preteriens Ihesus vidit
hominem cecum a nativitate vidit
inquam oculo misericordie et in primo vide-
re qui tribulatos videt et studiose
se respexit ut discipuli sui tri-
buerent ut dicit Crisostomus Et ipsi hoc
interrogaverunt eum discipuli eius
unde sequitur Et interrogaverunt eum
tangitur hic 2m scilicet divine sapiencie dispe-
sicio qua volentes discipuli sue
interrogaverunt eum rabbi quis pec-
cavit hic aut parentes eius ut cecus
nasceretur supponentes quod divina
sapiencia non infligit penam sine cul-
pa querentes in quo sit culpa
hoc quidem didicerant ex comminacione
paralitici cum dam sunt supra v^o
ecce sanus factus es iam amplius
noli peccare ne deterius aliquid
penitus tibi contingat sciebant
scriptum esse Exodi xx^o Ego sum
deus zelotes vindicans ini-
quitatem patrum in filios et quia
bene intendebant male autem
querebant dominus in unde ante
sua destruit quoniam ei dicit
Ihesus neque hic peccavit neque pa-
rentes eius et in sequentibus facit que-
stionis/ vnc sed ut manifestentur
opera dei in illo ideo ipse cecus est
natus cecus ut opera dei manifes-
tentur hec sunt opera miraculosa
supra ii^o / manifestavit gloriam
suam / Crisostomus modo dicit quod opera
que facit deus perseverant
in eternum ideo ad manifestacionem
cecus natus est qua se offert
operantibus manifestandi quod
dicit me oportet operari opera eius
qui misit me hec sunt opera
miraculosa que patri attribuit
quia sibi appropriatur potencia supra
in xiiii^o pater in me manens
ipse facit opera supra v^o opera

que dedit mihi pater ut faciam ea
operantibus hec opera divina donec
dies est venit nox quando nemo
potest operari tunc cesset operantis
Apocalypsis xiiii^o Amodo iam dicit
spiritus ut re/ Crisostomus modo cum unusquisque per-
manens tua fiducie instruit operari
non operibus nisi in apud inferos que-
quis potest ille dies hic explicat
unde dicit quamdiu sum in mundo
lux sum mundi sicut et dies non
est aliud quam presencia lucis solaris
sic dies iste non est aliud quam
presencia lucis in mundo Malachie ultimo
orietur vobis timentibus deum sol
iusticie ideo dominus dicit Iohannis xii
Ambulate dum lucem habetis
ut tenebre vos non comprehendant Hec cum di-
xisset Tangitur hic tertium scilicet divine vir-
tutis operacio in hoc quod sputo
et luto operacio lumen reddidit
solo imperio ideo dicit Hec cum
dixisset predicta sunt expuit
in terram et fecit lutum ex sputo
et linivit lutum super oculos
eius fecit quasi collirium ad
sanandum oculos eius tuos
ut videas et dixit ei vade et
lavare in natatoria Siloe
Syloa est fons ad radicem montis
qui non iugibus aquis sed incertis
horis ebullit per concavum terre
et quia hec aqua sine impulso procedit
est sibi exemplum nomine interpretatur
id quod interpretatur missus Crisostomus ut dis-
cas quod illic non tantum intendit opera
et virtus eorum fiunt in effectu unde
sequitur abiit ergo et lavit et venit videns
in quo notatur effectus virtutis
et obediencia ceci unde Crisostomus vide
ceci mentem ad omnia obedi-
entem non enim in aliquo angu-
stiatur quis vel scandalizatur
dicens quid opus est luto
cum quo unxisti eum gratia

lanam scepisti & nichil hoc reputaui & ad omnia sim obedunt & allegorice saliua sue spiritum quod ex ore procedit qui cetus sanat est signum dei sapientie etc. Ecc. xxiiiio Ego ex ore altissimi tria caro ligis pro tria mei dabit fructum sum saliua tue ungitur qui dei filius ex virgine nascitur et sic lutum cum verbum caro factum est et hic ad resurrectione mirum. Augustinus sicut hominem de limo deus terre formauit ita pudorum generis reparauit hic luto in vngentum oculi mei dum in Christum credentes illuminatur vnccione spiritus sancti etc. Joh. primo Eius vnccio docebit nos de omnibus et lauantur in aquis syloe id est sacre scripture que cum silencio fluunt quia non strepitu uerborum mundane philosophie sustinentur uel colorantur et in quibus reconquestus de montibus descendunt. Isaie viiio aque syloe que fluunt cum silencio sibi moraliter sputum est peccati feditate ex te mutatione forte putrescunt pro corruptione mundi et corporis sunt. Psalmus xxxviii Glosa luto oculos inungere est peccati frequenter considerare. Isaie xxvo statue tibi speculum. Isaie xxxviiio recogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine anime mee pro labori labo. Ipsa sanio lancinans Jacobi posita est et descriptio cecitatis ... illuminatio describitur hic ipsius manifestatio hic ordine sancto uidentur dubitatio scilicet dubitantium certificatio expressio in ducitur ergo sancto dubitacio uicinorum qui ex admiratione in mutacionis dissimilitudine cognoscere se dubitant. Illuminatio ipse

ea dicit Iacobus vicini et qui uiderant eum prius et quia mendicus erat sicut ceci mendicantes solent talibus personis miserabiles et contemptibiles et pauperes maxime diuersis egenis et quibus carebat in de conspectu. Ecc. xviiio Cecus quidam solebat ibi dicitur qui illuminatus est. Illi ergo qui eum solebant uidere dicebant nonne hic est qui sedebat et mendicabat dubitando hoc dicebant eciam hanc dubitationem supprimebat dum dicit alii autem dicebant quia hic est considerantes corporis figuram alii autem dicebant nequaquam sed similis est eius considerantes uisus immutationem credunt alium sed similem. Ille autem dicebat. Iste certificatur hic secundum scilicet certificatio dubitacionis que fit per eum qui ipsum certitudinaliter cognoscebat unde dicit ille autem dicebat quia ego sum ille qui cecus mendicabam. Augustinus uox gratiae ne damnaretur ingratus non erubescebat cecus confiteri se fuisse cecum ad gloriam dei unde. Ecc. vo Est confusio adducens mortem que scilicet minuit gloriam dei sed uitam et est confusio adducens gloriam et gratiam que minuit iram gloriam et manifestat ignominia aliquid diuina gloriam manifestaciam. Dicebant ergo mei tertium hic tertium scilicet mirabilis illuminationis expressio et hoc ad inquisitionem dubitancium unde dicit dicebant ergo ei quomodo aperti sunt oculi tui. Respondit ille qui cecus erat et firmat eius auctore commouit ille homo qui dicitur Ihesus quia non dum credebat eum esse deum. Lutum fecit et liniuit

przys. 163

Rkps 1316

adhuc me. cum in mundi peccata in sa
libus hoc actum est. a forciori et in de
uni quaque in rebus expectatores in
actionem. quia premisit dominus consilianc
insinuatum est auribus meis verisimili
dentia arbitracionem hec tota tractan

oculos meos ecce apertos. et dixit
michi vade ad natatoria Siloe et
lava et ecce ego precepto et abii et
lavi et vidi. ecce precepti adim-
pleto et pristinam illuminato imple-
to eius mandatum illuminatum
homo quia sicut dicitur Prov. 6° man-
datum lucerna est et lex lux que
obscuratur illuminat per preceptum
dei lucidum etc. secundum incidit hic
quo primo dubium est quod dicunt dis-
cipuli quis peccavit hic aut
parentes eius. hic videntur implicare
quod filii puniantur propter peccata parentum
contra illud est Ezech. 18° non
portabit pater iniquitatem filii nec
filius iniquitatem patris. ergo non
debet filius propter peccatum patris puniri.
contra hunc dicitur Exod. 20° visi-
tans peccata patrum in filios in 3am
et 4am generacionem. dico quod duplex est
pena peccati quedam temporalis quedam
eterna. dico quod pena eterna non
punitur filius propter iniquitatem
patris. unde et si parvuli non bap-
tizati eterna visione puniuntur
hoc non est propter peccatum patris tamen
sed suum quia quilibet habet ori-
ginale. de pena non temporali intelli-
gendum est quod filius portat
iniquitatem patris quia frequenter
malus pater punitur in filio etc.
usque in terciam et quartam generacionem
quousque ad illam etatem parentes per-
veniunt videre filios. aliter
dicunt aliqui quod hoc intelligitur
de filiis imitantibus scelus pa-
trum sed secundum Anselmum est contra quod
dicit quod dicit nec hic peccat
et quod nemo purus est a sorde
nec infans cuius est unius diei
vita super terram vivet. Aug.
... est supplenda sed
non peccavit pater propter quod in

40

infligebatur. hic est pena ceco et in
despectu petebant discipuli ut
dicit Chrysostomus quia antequam nasce-
retur non potuit iste cecus mereri
sed obicitur quia si omnis pena est
propter culpam et iste non peccavit
nec parentes eius ergo iniuste iste cecus
natus et pena sibi iniuste inflic-
ta. item Ioh. supra dicitur Iac. 1° vi-
te dubie dicit quicquid simpliciter
nobis accidit utile nobis est. item
si dicitis quod propter gloriam dei mani-
festandam aliter potuit manifestari
gloria dei quia sit et deus propter
suam gloriam non indiget bonis
nostris. multo ergo minus mal-
is quod est causa sine qua non et
hoc modo omnis pena habet culpa-
bam quia si non fuisset culpa
nulla prius fuisset pena. alio modo
est concomitativa et non omnis pena
respicit culpam et hoc modo loquitur
hic dominus. ymo sicut dicit Damas-
cenus alie pene infliguntur
propter vitandum culpe quedam ad virtutis
probacionem et manifestacionem sicut
dicit Thobias et Job non peccavit
et in caracteribus et Job 42°
ad virtutis conservacionem sicut in Pau-
lo scilicet dicebat datus est mihi sti-
mulus 2a Cor. 12°. alie propter divine
consilii dispensacionem sicut in
hoc. alie ad divine virtutis mani-
festacionem in hoc ceco non propter
aliud hoc factum est sed propter nos in-
fruentes et propter utilitatem ceca
quia occasione corporalis illu-
minacionis est spiritualiter illuminatus
sed magna fuit ei utilitas.
Tertium dubium est quod dicit quod oportet 40
eum operari donec dies est sed hoc
semper est dies ergo numquam cessat

operari. Secundo quia loquitur hic de operibus quibus operatur per nos et in nobis secundum illud Ysa. xxvi^o. Omnia opera nostra operatus es in nobis domine. et quantum adhuc opera venit quia clamat dicitur nobis extremus dies post quem non nos operari nec deus in nobis nec per nos in malis. Vij. cyt. x
10 xvj^o. ligati manibus perpetue in tenebris exsolores iacuerunt. hic de modo curationis cum duos alios curavit solo imperio unde est quod hic facit lutum et quare precipit lavari. dicitur quod ratio fuit allegorica et moralis ut supra. Secundo ad instructionem nostre cognitionis et operationis fuit etiam ratio literalis quia cum iusto medico in adventu suo et ceci venit illuminandi et peccatum excecandi lutum fecit in quo sabbatum solvere videretur et per hoc sordidi magis sordescerent et ex hoc ipse cecus illuminaretur et purificaretur. ad natatoria misit ut miraculum esset publicum sicut dicit Crisostomus quod omnes convenirent ad tantum spectaculum quod ut alii excecavit cecum illuminavit. Et dixerunt ei ubi est postquam in sumiata est mirabilis ceci illuminatio sequitur hic 2° pars in qua describitur ex hoc oneris indigne calumpniatio et dividitur in tres. In prima ondit quo phariseos mittunt. In secunda respondere intantur miraculum. In tertia negare ibi dicunt ergo ceco iterum tertio quo in his describentes intantur occultare ibi vocaverunt ergo rursum. Primo ergo describit quo mittunt respondere miraculum cum ante phariseos mittit. Primo cum in summitate respondentium sollicitudo insinuatur quod curatum requirunt et non curantem

requirunt et non invenientes curantem non dimittunt. Ideo dixerunt ubi est ille. Secundo curator ait nescio et quia curantem non potuit invenire curatum ad phariseos perducunt. Ideo dicitur adducunt eum ad phariseos qui cecus fuerat quia illi erant ad respondendum solliciti. Luce xvj^o. observabant scribe et pharisei. Erat autem sabbatum. tunc hic 2^m scilicet respondendi occasio que erat ex die festo et modo curandi racione diei dicit erat autem sabbatum quando lutum fecit Ihesus et aperuit oculos eius. Super Secundo ipse hic persequebantur iudei Ihesum quia hec sua opera curationis faciebat in sabbato contra legem contemptibiles alia occasio erat ex modo curandi quia ipsi quiuerunt quia iuste professione ceci scire non potuerunt quomodo ut quia factum est volebant respondere calumpniantur modum. Ideo dicit et iterum interrogabant eum pharisei quomodo vidisset et modum quomodo audivit vidi dicit. Ille autem dixit eis lutum posuit mihi super oculos meos et lavi et modo video. Curavit repetitur quod ipsi iam ab aliis audierant sed ad maiorem certitudinem ex proprio ore requirebant et appropriate hic constantia ceci qui veritatem non timuit confiteri secundum illud Eccli. iiij^o. pro anima tua non confundaris dicere verum. Dicebant ergo quidam ex phariseis quidam scilicet zelatores legis. Rom. x^o. Emulationem dei quidem habent dicebant non est hic homo a deo propter conformitatem et complacentiam qui sabbatum non custodit quod custodiri a deo preceptum est Exo. xx et in pluribus aliis

locus. Alii dicebant quomodo potest peccator
hec signa facere et isti erant magis
illuminati quia isti habebant aliquid
lucis sed alii obtenebrati ideo sequitur
quod et scisma erat inter eos i. divi
sio iusto dei iudicio dividenti lucem
a tenebris et bonos a malis propter
quod dicit Mat. x^o non veni pacem
mittere sed gladium. Dicunt ergo ceco iterum
temptant / temptant super phi. x^o
respondere non potuerunt concordare
temptant et fictam querunt miraculi
negare et hoc quidem describitur
propter hoc ordine primo notatur phariseorum
iusticia ad cecum temptandum
2° duricia eorum ad credendum
3° diligencia ad querendum 4° contem
ptum ceci humilitatis ad respon
dendum. Notatur ergo primo phariseorum
iusticia ad temptandum temptant
enim cecum quid de ipso sentiret
ut si ipse velle eum negare faciat
de miraculo si bene verbis eius
non credant propter quod dicit Dicunt
ergo ceco iterum supple pharisei tu quid
dicis de illo qui aperuit oculos
tuos utrum supple sit bonus vel
malus vel maliciose requirunt
cecus autem videt statim ille
dixit quia propheta est glossa con
stanter exprimit quod sentit sicut
turbe Luc. vii^o propheta magnus
non crediderunt ergo tunc hic
2^m scilicet iudeorum duricia ad crede
ndum ideo eum credere nolebant
propter hoc quia ipsum laudabat. Eo
suspectum habebant non credide
runt supple donec parentes eius
vocaverunt qui viderant sperabant
enim per eos miraculum infirmare
vel Crisostomus parentibus putabant
abortum facere miraculum
vel sperant terrebant. 2^m illud
Job xxiiii^o ipsi rebelles

fuerunt lumini et ignoraverunt vias
eius. Et interrogaverunt eos / tunc
hic tertium scilicet iudeorum diligencia ad
inquirendum querunt enim a parenti
bus tria per modum condicionum et eque
invisibilem similitudinem propter
quod dicunt hic est filius vester
querunt de persona que dicit quia
natus est cecus i. de quo dicitis
quia natus est interrogative
querunt condicionem quo ergo modo nunc
videt querunt immutacionem propter
quod dicunt hic est filius vester
querunt de persona que dicit pru
denter et diligenter requirunt ut
sicut dicitur Luce xvi^o filii huius seculi
prudentiores filiis lucis in ge
neratione sua sunt. Videre parentes
eius tunc hic quartum scilicet prudenti
tum dictis ad videndum et quia
ea tria que sumpserant addidit
videntur ad tercium non audent re
dere ad hoc ut possit eorum filius
et cecus natus videret eis pro eo
et murmur primo quia hic est filius
meus et quia cecus natus est et inter
confitentur. phariseorum contrario putant
tercio dicente Crisostomus quod credet
parentes talia mentiri de filiorum
licet utrique dixerunt tamen
non totum unde dicunt quo autem
nunc videat nescimus aut quis
oculos eius aperuit nos nescimus
quia supple parentes non sumus ne
que magistri sumus quia non oportet
vos interrogare sed ipsum unde
dicunt ipsum interrogate quia
ipse videre etatem habet ipse
de se loquatur quia ipse certior
est nobis racione huius modi
assignat ewangelista cum dicit hoc
fuit timor iudeorum conspiratis
unde dicit ewangelista hec autem dixerunt
parentes eius quia timebant

iudeos ysa. l° Tu quis ut ti
meas ab homine mortali et a filio
hominis qui quasi fenum ita arescet
et summa Math. x° a his vim et
racio timendi reddit. Iam enim
conspiraverant iudei ut si quis
eum confiteretur xpm extra synagoga
fieret conspiracio colligacio in ma
lum sicut d. Ysa. viii°. Inventa
est coniuracio in viris iuda et in ha
bitatoribus ierusalem. Reversi sunt ad
iniquitates priores suorum et conspira
verunt nomen xpi delere. Ysa. xi° Era
damus eum de terra viventium et
nomen eius non memoretur amplius.
ppterea eius parentes dixe
runt quia etatem habet ipsum in
terrogate interrogare. Idcirco ut ea
veniunt de illis de quibus d. Iohannis
xii° quod multi crediderunt in eum
sed propter phariseos non confitebantur ut
de synagoga non eicerentur. Vocaverunt
ergo rursum hominem illum. Iam sen
ciendo conatum phariseorum ad repre
hendendum et negandum hoc
conantur ad miraculum obumb
randum ut ipsum xpo deo non
attribuat sed nomen eius taceat.
Iam conantur hoc tacere confessione
nobis per retrahere hoc ordine scilicet primo
sed blandiciis secundo astuciis tercio
minis quarto iniuriis. Primo ergo
conantur ipsum retrahere blan
diciis blande eum admonent
ipsum cecum non tamen nec bonum
credat hunc fecisse miraculum
et hunc eidem confiteatur. Propterea d[icit]
vocaverunt ergo rursum hominem
qui cecus fuerat et dixerunt ei
da gloriam deo scilicet confitendo veri
tatem dare gloriam deo est veritate
de aliquo confiteri quasi dicens parte
2a glo. Iosue vii° fili confitere
et da gloriam deo et veritatis illa

crat in hoc ut miraculum xpo non at
tribuat propter quod dicunt nos scimus quia
hic homo peccator est confiteri igitur
te non debet curatum sed a deo
Cris. sub specie religionis hoc fa
cere temptabant et tamen ad malum
inducebant. Unde Aug. negare
quod accepisti non est gloriam deo
dare sed deum potius blasphe
mare vel aliter da gloriam deo quia
d. 2a glosa eum confitere istum non
deum sed peccatorem sicut et nos
et licet blandiantur non tamen
prevalent quia cecus a monitoribus
spernit et veritatem dicit. Unde
dicit. Dixit ergo ille si hic peccator
est nescio unum scio quia cum
essem cecus modo video q.d. auc
torem non iudico sed beneficium re
cognosco. Aug. ut calumpniam
fugeret vel celat veritate sapientis
eciam vide et in textu illud Eccl.
vi° si est tibi intellectus unde pro
ximo. Dixerunt ergo illi tercio
hoc 2m scilicet quod temptant eum
retrahere astuciis ex malicia
sequerunt ut aliquid inveniendo
obiciant propter quod dicunt
quid fecit tibi quomodo aperuit o
culos tuos. Cris. curiositas
non cecitatis faciunt. Unde
quia in vestigantes sed in hoc astu
cia deprehendunt. Quare ideo
venerunt videre sed arguit unde
subiungit ille dixi iam vobis
quid iterum vultis audire q.d. si
in malicia quam non videbo
si aut studiose videbo unde
dicit unquid et vos vultis dis
cipuli eius fieri q.d. credo quod
non vultis sed si vellent. Item dicens
attendit illud prov. ix° Qui
audit derisorem ipse sibi in
iuriam facit. Maledixerunt
ergo tangunt hoc tercium scilicet quod
temptant retrahere conviciis

Unde sic paulatim procedunt.
Unde dicit maledixerunt ergo ei
tu discipulus illius sis, i. maledi-
cendo et conviciando dixerunt ei
quod esset Christus et discipulus eius. Aug.
Tale sit ista maledictio, tale ma-
ledictum sit super nos et super filios
nostros per discipulatum. Et contempne-
bant eum et preferebant discipulatum
Moysi. Similiter nos ipsius et Christum
subdunt nos sumus, quia Moysi
locutus est deus sicut dicitur in Exo-
do et Levitico. Ut Exo. xxxiii°
loquebatur dominus Moysi facie
ad faciem. Hunc autem nescimus
unde sit. Jo. discipuli sumus quod
dominus approbat, sed tamen falsum dicebant
quia sicut dicitur supra v° si crederetis
Moysi crederetis et mihi. Et in hac
maledictione conviciati non pre-
valent, immo augent maledictio-
nibus eorum. Hic quod dicebant se
nescire Christum. Supra dicitur. Hic dicit
ille homo et dixit eis: in hoc
enim mirabile est quod vos nescitis
unde sit et aperuit oculos meos.
non dixit ipsum ne provocaret
eos sed mirabile quia ipse admi-
rabitur eorum duritiam et contradi-
dit quia vident signum eviden-
tissimum et non credunt. Unde dicitur
actum est illud Ysa. vi° ut vi-
dentes non videant. Scimus autem quia
peccatores deus non audit. Unde
Ysa. primo dicit dominus ad pecca-
tores: cum multiplicaveritis oratio-
nes vestras non exaudiam. Job
viii° deus non proiciet simplicem
et non porriget manum
malignis. Sed si quis dei cultor
est et voluntatem eius facit hunc
exaudit. Jo. xv° si manseritis
in me et verba mea in vobis. Prima
Joh. iii° fiduciam habemus ad deum
ut quecumque petierimus acci-
piamus quia mandata eius

custodimus et ea que placita
sunt coram eo facimus. Hunc pre-
cipue exaudit et hic probat
similiter. A seculo non est auditum quod
quis aperuit oculos ceci nati
sed hic aperuit ergo hic est a deo,
quia a destructione consequitur. Nisi
esset hic a deo non posset quid-
quam facere. Ysa. xxvi° sine
me nichil potestis facere. Res-
ponderunt et dixerunt. Tamen hic
conviciatur quia non valentes
retrahere blanditiis nec astuciis
nec conviciis aggrediuntur iniuriis
ut nec ex indignatione moti
viderunt et dixerunt ei: in peccatis
natus es totus et tu doces nos.
qui semper miseri reputantur vere
ista cernit prophetas illis qui se
in oratione laudabant. Luc. xviii°
et eiecerunt eum foras. Primo
in iniuriam intulerunt. Crisostomus
videns preconem veritatis quanta passus
est. Hec scripta sunt ut nos sa-
nitatem simile de Stephano. Act.
vii° et eicientes eum extra civitatem
sed quia primo de hoc quod cecus
dixit si peccator est nescio videtur
esse mentitus quia infra dicit
quod non erat peccator. Ut dicitur
primo sermo Crisostomi quia nescio, i. modo
non cavillationibus nescio quia
ipsius veritatem ignoro, potuit ex-
cecari et qui inquirit eum vidi-
ne sciatis sanatus sum. Item quia de hoc 40
quod dicit scimus quia peccatores
deus non audit quod nonne au-
divit publicanum? Dicitur ut exo glosa
primo modo ut fiat nobis in hoc
quod dicit peccatores non audit ad
salutem. Aliter videtur glosa quod
cecus non dum in veritate erat
nec illuminatus mente et ideo falsum
dixit licet credet bonum dicere.
Item quia de hoc misi hic esset 41

ideo dicunt multi mali faciunt
miracula plura sed dominus dicit Matthei
vii° domine nonne in nomine tuo
[illegible] quod cecus intendit quod faceret propria
auctoritate vel potestate videri sicut
de primo sed tunc [illegible] d[illegible]
oculi qui firmant ex [illegible] firma
[illegible] simul [illegible] grave est quod iste
cecus non fuit [illegible] videri
[illegible] quod cecus iste [illegible] fi-
delis erat sed tamen nondum fidem
explicitam habebat sicut [illegible]
[illegible] et ideo in fide melius instruitur
aut quod non [illegible] eum tunc
simul [illegible] quia non [illegible]
ex [illegible] sicut [illegible] ex [illegible]
sicut dominus [illegible]
[illegible] dicitur a phariseis in peccatis
natus est [illegible] videri potest quod
non dicunt ex ratione sed ex indi-
gnatione vel quia in peccatis in
quibus natus fuit non recessit
per religionem sicut pharisei vel per
cecitatem que erat pena peccati
non [illegible] eum in peccatis natum
Audivit Ihesus. Hic est tercia pars
capituli in qua describitur est
miraculosi ceci illuminatione
et medicorum disceptatione modo
introducit de [illegible] illius
illuminatione hoc autem describit
[illegible] hoc ordine primo enim
notatur [illegible] ceci [illegible] nota
benigna 2° consequenter illu-
minatio mentis tertio [illegible]
[illegible] [illegible] excecatio
[illegible] primo [illegible] ceci
[illegible] benigna [illegible]
[illegible] eum pharisei et dominus sus-
cepit eum [illegible] quod dicit Audivit
Ihesus quod eiecerunt eum foras
[illegible] sed nichilominus rela-
tum est ei et cum invenisset eum
Ihesus non [illegible] sed studio sus-
cipiendi [illegible] attendit
[illegible] et quod diligit donec
inveniat Dixit ei Tu credis

in filium dei quando excitat et ex-
citando vocat nec abiectum sus-
cipiat [illegible] illud ps. pater meus
et mater mea reliquerunt me Jere-
mie xlix relinque pupillos tuos
et ego eos vivere faciam Invenit ille-
tum. Hic [illegible] consequenter instructio
seu illuminatio interna consequenter
eum cecus in fidem unde dicit
quis est domine ut credam in eum
q. d. paratus sum credere [illegible]
[illegible] est et [illegible]
[illegible] instruit [illegible] et dixit
ei Ihesus et vidisti eum loquor
et qui loquitur tecum ipse est vi-
disti enim [illegible]
loquitur tecum [illegible]
[illegible] Ego
principium qui et loquor vobis
[illegible] dominus [illegible]
[illegible] Ego sum qui
loquor tecum et quia corde
creditur ad iusticiam ore autem
confessio fit ad salutem ideo
sequitur [illegible] ceci illuminati con-
fessio et confessio est fide [illegible]
lo dicit At ille ait credo domine
et devocionis obsequio et
[illegible] adoravit eum tamquam
deum qui solus est [illegible]
adorandus unde dicit dominus [illegible]
[illegible] dominum deum tuum adora-
bis Deuteronomii vi° dominum deum
tuum timebis et illi soli servies
Et dixit ei Ihesus. Hic [illegible]
[illegible] excecatio [illegible] quia
dominus manifestat cecitatem ad quam
ceca manifestandam [illegible]
corporalis illuminat [illegible] dicit
In iudicium ego veni in hunc
mundum ut qui non vident
videant et qui vident ceci
fiant [illegible] Romanorum xi
nolo vos ignorare fratres
quod vos metipsis sapientes
[illegible] quia cecitas ex parte con-
tingit in Israel ut plenitudo

nitatem genitam et item vobis vo
dentes que non sectabantur iusticiam
apprehenderunt iusticiam Israel vero
sectando legem iusticie non pervenit
quia illud iudicium iustum sit patet
exemplo in sermone philosophorum et tunc e
sequitur in mundum malicia et per
naturam unde quia cum viderunt
noluerunt credere et intrare et ideo
iudicio dei et suo peccato sunt ex
cecati Ideo dicit audierunt qui
dam ex phariseis qui cum ipso erant
presentes id erant et dixerunt
ei numquid et nos ceci sumus
indignabantur verbo domini quia
credebant super se fuisse deum
quia se sapientes reputabant
et ex hoc ipse ostendit dominus divinum
iudicium quod iuste sunt excecati
super quod dicit eis Ihesus si ceci essetis
non haberetis peccatum quia tunc vos
deus dominus illuminaret Unde prima
Corinthiorum si quis videtur inter vos sa
piens stultus fiat quia unde
tunc dicitis quia videmus et vos
sapientes reputatis peccatum
vestrum manet semper in infidelitate
secundum illud Romanorum primo di
centes se esse sapientes stulti
facti sunt Unde tales alloquitur
dominus Ieremie quinto audi populus stulte
qui non habes cor qui habetis oculos
non videtis et qui ipsi videntes
noluerunt credere ideo sunt ex
cecati Postea obstruentur oculi
eorum et ne videant secundum Crisostomum
deus quod dominus primo querit
ut credat in filium dei consilia
est quod filius dei sicut ibi
perdidit naturam secundum postea subdit
vidisti eum cum relatione ergo
refert naturam divinam ergo ce eius
videt divinam naturam Item si fides
est de hiis que non videntur
quomodo hortatur dominus ut credat
in eum quem videt Respondetur

quod ydeomatum est communicacio propter
quem ... in divina ypostasi Unde
sicut idem mortuus est et vivus sic
idem invisibilis et videndus quia equaliter
per idem qui loquitur et videtur
secundum in forma sua Queritur de hoc quod dicit
in iudicium ego veni in mundum contra
supra tercio dicitur non misit deus filium suum
ut iudicet mundum Respondetur quod venit
in iudicium discrecionis non dampnacio
nis aliter tamen potest dici quod differt
dicere venire in iudicium et ad iu
dicium venire ad iudicium dicit fina
lem ... ad iudicandum in
sic non venit in primo adventu
secundum venire in iudicium est ex ad
ventu eius aliquid fieri iudicium
in ... quia excecantur ex eius
adventu quamvis ad hoc non venit
Item queritur de hoc quod dicit ut qui
non vident videant videtur ergo
quod a domino Ihesu Christo fiat exce
cacio eandem hoc videtur sibi
debere primo quia si excecacio
est pena et omnis pena iusta
est et quod iustum est bonum est a
deo est ergo excecacio est a deo
secundum quia deus est lux sicut et calor
ergo sicut calor non est in frigiditate
nec lux est obscuritatis ergo nec
excecatio Item deus assimilat semper
sua ymagine sibi conformi ergo
si excecacio deformitas dei non est
excecator Respondetur quod excecacio
potest considerari aut secundum illud quod
est et sic privacio est et non habet causam
efficientem sed deficientem deus
autem nullius est causa deficiens et sic
causa eius est malicia nostra
secundum sapiencie secundo excecavit eos ma
licia eorum quia tamen excecacio et
indurancio pene sunt possunt
esse secundum illud quod est iusta
est et secundum illud quod est amplius
videtur dicendum quod dominus est aliqua
pena Ideo dominus sicut ab

ordinantie 2o peccatum est quod est
quod est pena peccati 3m quod est
quod est pena alicuius 4m illud
quod est in quantum nec pena alicuius
aliqua potest dici esse alicuius 5m illud
quod est et causa alicuius in segete
et secundum modos et per ea alie partes
contingit merere Aliquando alicuius
aliquid subtrahente modo isto
2o fomes alicuius cessavit cum deo
anime dare gratiam per quam regnetur
caritate et hoc isto modo quia gratia
subtracta caro ab inferius de
clinavit tercio modo sit aut a pone
re nostri intellectus excecando et
obumbrando alicuius aliquis cum
obduratur in malo quia a deo
non visitatur iusto iudicio aliquis
excecatur quia mens non illuminatur
ita dicit aug. anime cum di. de

A manifestavit dominus su
pra se ductorem verbo
sapientie in articulo po
tentie sic manifestavit
exemplo bone vite primus
enim duobus modis dirigebat
ut doctor sed sic tercio dirigit ut pa
stor in hoc igitur capitulo intendit dominus se
ondere dominum verum et bonum pas
torem et dividitur in duas partes quia
primo se dominus bonum pastorem
in proverbio et parabola demonstrat
2o vero proverbium exponit et ad
aperit ut per hoc bonum pastorem
se ostendat ibi dixit ergo eis iterum
ihesus demonstravit igitur se bonum
pastorem in proverbio hoc ordine
nam primo describit boni et veri
pastoris ingressum 2o indicium
tercio pastoris officium quarto dicit
hoc proverbium iudeis esse occultum
primo igitur describit boni et
veri pastoris ingressum per compa
racionem ad suum oppositum quia
opposita iuxta se posita ma
gis elucescunt et ingressus
pastoris est per hostium sed furis

per aliam partem unde dicit amen
amen dico vobis Sermone comminatur
dominus phariseis loquens qui non intrat
per hostium in ovile ovium id est in ecclesiam
dei inquinum gregis dominici continetur
sed ascendit aliunde ut superbus et am
bitiosus ille fur est et latro fur
quia alienum furatur dicitur latro
quia vero alienus destruit et
occidit de hoc ascensu mali pasto
ris dicit Job legitur ad aste
rum tunc ascensum non est
tantum gaudium excelsum terminis
se quanto maior est de excelso
corruisse sit aster ille princeps
latronum et ambitiosorum de quo
dicitur ysa. xiiijo In celum ascendam
super astra celi exaltabo so
lium meum qui sic inordinate
ingreditur fur est et non pastor
qui autem intrat per hostium pastor
est ovium ille intrat per hostium
qui intrat penitentem de hoc
introitu prima Thessa. 2o ipsi
scitis fratres introitum nostrum ad
vos et sub ibidem neque enim
aliquando fuimus vobis in sermone adu
lacionis neque in occasione avaricie
neque querentes ab hominibus gloriam
huic hostiarius aperit textus hic ergo
est veri pastoris indicium in hoc
quod cognoscitur ab hostiario
et rege pastorum dicit huic hosti
arius aperit sciens eum pasto
rem esse iste hostiarius est christus
qui habet clavem david ysa xxijo
Dabo clavem david super hu
merum eius et aperiet et o
ves vocem eius audiunt quia
bono pastori libenter obediunt
Ebre ult. Obedite prepositis
vestris et placeatis oves vo
cat. hic boni pastoris officium
quod est triplex vocare educere
dirigere nominatim vocat cog
noscendo educit ad pascua
instruendo sed ante eos vadit

bonum exemplum prebendo hec conveniunt pa
stori xpo per excellenciam aliis
per imitacionem unde primo dicit proprias
oves nominatim vocat ipse xpus
2a Thimo 2o Cognovit dominus qui sunt
oves eius et ab eius imitacionem
ps xxiio Nomine misericordie suis in
viror suorum et educit eas ad
pastura xo Ezech xxxiiiio Edu
cam eos de populis et congregabo
eos de terris et inducam in terram
suam que scilicet est lacte manans
sic et imitator eius ut moyses
et aaron per quos deduxisti sicut
oves populum tuum et cum proprias o
ves emiserit ante eas vadit
bonum exemplum ostendendo sicut
Zacharie xo ascendit enim
pandens iter ante eos unde
dicit Johannis xiiio Exemplum dedi
vobis ut quemadmodum ego
feci sic et vos faciatis imitator
sed pauci sunt tales Johannis
xiiio Et sicut proprias sic
sacerdos hoc est boni pastoris
officium magnum habet effectum
in omnibus quod scilicet est omni ducti
co pro imitacionem quia dicit oves
illum sequuntur quia vere pasto
rem oves sunt simplices et
humiles de quibus dicit hugo hu
militatis omnis est ut preesse non
appetens et subesse diligens
multi fugientes laborem nolunt
preesse subesse dedignantur
Isti non sunt oves quia non sequuntur
quia sciunt vocem eius esse
vocem consolacionis et ideo
Mt xio Venite ad me omnes
etc. Bonus pastor ad refici
endum vocat alienum autem
non sequuntur sed fugiunt ab eo
hec est malum pastorem vel lupum
quia non noverunt vocem
alienorum non approbant isti alie
ni sunt pseudo Xpiani et
pseudo prophete et pseudoapostoli

sequimur de 2o Cor xio quod
sub dolosi sunt operarii transfigurantes
se in apostolos et hos non sequuntur
monita eius sunt a suo pastore
Mt vii Attendite a falsis prophetis
qui veniunt ad vos. Hoc proverbium
dixit eis Jhesus hic tamen dicit scilicet
quod proverbium fuit illis occultum unde
dicit hec proverbium dixit eis Jhesus
Illi autem non cognoverunt quid lo
queretur eis unde Mt xiiio Ideo
in parabolis loquor eis quia ut
videntes non videant et audi
entes non audiant neque intel
ligentes intelligant Notandum
quod proverbium 2a Cor est primo uti
lis aut quid utilitatem continens
in apto plurimum sensum retinens
in occulto sensum vel aliud proverbium
est moralis eruditio cum dicto
virorum vite probabilis vel quamvis
acumen dirigens a decore
sensum quem nomen proverbium est locu
cio generalis et brevis in sentencia
illud in libris sunt continentur
Notandum est etiam ad intellectum dicti
pre dictorum quod vere pastoris
sunt officio qui per hostium non
ingreditur et hoc multa. Dixit
ergo eis Jhesus hic est 2a pars cali
gina domini proponit proverbium
sibi adaptando explanacione osten
dens se verum pastorem quantum
ad illa que predicta sunt in pu
blico primo quo ad verum pastorem
ingressum 2o quo ad verum pas
toris officium ibi Ego sum pastor
bonus 3o quo ad pastoris indicium
ibi Facta sunt autem encenia Primo
ergo ostendit se verum pastorem quo
ad ingressum hoc ordine primo
quod nullus nisi per ipsum recte ingre
ditur 2o quia per ipsum quicumque
ingreditur recte ingreditur tercio
quod ipse non tamen est via ingre
diendi sed etiam recte ingrediuntur.

audiet quo primo quod nemo nisi per me in ovile ingreditur. Ideo dicit Amen amen dico vobis quia ego sum hostium ovium ego districtive et nullus alius quia non est ingressus nisi per me. Unde omnes quotquot venerunt fures sunt quia ideo non per me non intraverunt et huius signum subdit sed non audierunt eos oves. Istud hostium clausum fuit diu sed in passione est reseratum ut plenitudo gentium intraret de quo hostio Apok. iiii° post hec vidi et ecce hostium apertum in celo. Vere apertum quia sicut dicitur supra vi° c. Eum qui venit ad me non eiciam foras. Ego sum hostium. Dicitur hic 2m scilicet quod quicumque per me ingreditur salubriter ingreditur. Ideo quod dicit ego sum hostium per quod ideo salubriter intratur et eo subiunt, si quis introierit salvabitur de quo ingressu Mat. vii° intrate per angustam portam quia angusta porta et arta via que ducit ad vitam quia Christus fuit pauper et modicus propter hostium parvum non intrant divites pleni diviciis. Ideo quod dicit Mat. xix° facilius est camelum per foramen acus transire quam divitem in regnum celorum quia divitem in regnum celorum ingressus est per fidem et baptismatis sacramentum qui hec est ianua [illegible] et sacramentorum qui hoc modo ingreditur salvabitur. Mar. ult. Qui crediderit et baptizatus fuerit salvus erit et ingredietur et egredietur et pascua inveniet et ingreditur per contemplationem quia ingreditur renovat que renovat ad meliora regredietur per actionem. [Gen.] xxxiii (?) provideat dominus spiritum omnis carnis hominem qui possit intrare et exire ante eos ut sicut exponit Aug. ingredietur ad contemplationem divinitatis

egredietur ad humanitatem et pascua inveniet quia omnibus reficitur intellectus in contemplatione divinitatis et sensus in contemplatione humanitatis de quibus pascuis Eze. xxxiiii° pascam eos in montibus Israel in pascuis uberrimis pascam eos. Fur non venit. Dicitur hic tertium scilicet quod ipse Christus ut verus pastor ingreditur non ut fur. Ideo quod dicit fur non venit nisi ut furetur bona temporalia extorquendo et mactet subditos temporaliter affligendo et perdat pernicialiter eos. Ego veni non sicut fur per rapinam extorquendo (?) ego veni ut vitam habeant et habundancius habeant ad quod innuendum ut pastor veni ut habeant vitam gratie de qua vita supra vi° hic est panis de celo descendens qui dat vitam mundo et habundancius habeant scilicet vitam glorie de qua infra xvii° hec est vita eterna ut cognoscant te solum deum. Hic dicitur habundancius quia dicitur Luce vi° mensuram bonam et confertam et coagitatam. Sed quare hic primo dicit quod deus se comparat hic hostio quia supra se comparavit hostiario quod idem est hostium et hostiarius et pastor, videtur quod sicut dicitur infra xiiii° Christus est via veritas et vita. Via ad patrem, ideo hostium; quia vero veritas que docet mandata, ideo hostiarius; quia vita, ideo pastor quia pascit et reficit. Item queritur de hoc quod dicit quod quot venerunt fures sunt, quia venerunt prophete. Ideo primo hic Iohannes Baptista. Dicendum quod omnes mali fuerunt ut dicunt heretici. Dicitur ad hoc ut patet [illegible] quod dicit quod venerunt ideo ipsa ante non divina sicut pseudo prophete de quibus Jere. xxiii° non mittebam eos et ipsi currebant. Boni autem non venerunt sed missi sunt. Unde Aug. non per se venerunt sed missi cum

q°

Dominica secunda post resurrectionem

illo venit ipse enim est ianua et
ideo cum illo venit quicumque in
alterum predicaverit. Item quid de hoc
quod dicit quod egredietur et pascua
inveniet contra nullus mittens manum
ad aratrum debet retro aspicere ergo
nullus ingrediens egredietur. Dicendum
quod duplex est egressus unus contrarius
ingressui et iste est egressus de eccle-
sia fidelium et de hoc obicit et de
hoc dicit Augustinus ingredi in ecclesiam
bonum sed egredi pessimum et de hoc
prima Johannis ii° Ex nobis prodierunt
exierunt sed non erant ex nobis. Ali-
ud est a contemplatione ad actionem
et iste non est retrocessus sed ex-
cessus de hoc in psalmo Exhibit homo
ad opus suum et ad operationem suam.
Ego sum pastor bonus. Ostendit
se dominus bonum pastorem quo ad
boni pastoris ingressum hic
ostendit quo ad boni pastoris affectum
et hoc quidem facit per quinque modos.
Primo ostendit quo ad suas oves ami-
citiam 2° diligentiam tertio prudentiam
quarto munificentiam et quinto excludit
inde eorum discordiam. Primo ergo
ostendit quo ad oves veram amicitiam in
comparatione ad amorem mercenarii
qui non est amor verus.
Ideo dicit ego sum pastor bonus
et hic vocat bonus pastor animam
dat pro ovibus suis ex vehementi
dilectione quam habet circa eas.
Unde dicit ipse infra xv° maiorem
caritatem nemo habet ut animam
ponat quis pro amicis suis. Talis
pastor erat Paulus qui dicebat
2a Cor xii° Libentissime im-
pendam et superimpendar ego
ipse pro animabus vestris non sic mer-
cenarius. Ideo dicit mercenarius
autem et qui non est pastor cuius
non sunt oves proprie quia eas
non amat sed lucrum pro quo sunt.

Unde Gregorius Mercenarius est qui
locum quidem pastoris tenet sed lu-
cra animarum non querit terrenis com-
modis inhiat honore prelationis
gaudet impensa sibi ab hominibus
reverentia letatur. De quo potest dici
Matthei vi° Amen dico vobis quia re-
ceperunt mercedem suam. Hic sic videt
lupum et fugit qui lupum timet
et oves non amat. Lupus est ut dicit
Gregorius super oves venit cum quilibet
iniustus fideles et humiles opprimit.
De talibus lupis Actuum xx° Scio quo-
niam intrabunt post
discessionem meam lupi rapaces
in vos non parcentes gregi. Advenien-
tibus lupis mercenarius dimittit
oves. Zacharie xi° O pastor et ydolum
derelinquens gregem. Ad hanc merce-
narii fugam sequitur ovium dispersio
et ideo dicit et lupus rapit et dis-
pergit oves. Ezechielis xxxiiii° super
omnem faciem terre dispersi sunt et
non erat qui requireret et vero
pro eorum redditur defectus scilicet vere ami-
citie propter quod dicit mercenarius autem
fugit quia mercenarius est et non
pertinet ad eum de ovibus. Hic est quod
diligit mercedem et non oves. Unde
Gregorius stare in periculo ovium non
potest qui in eo quod ovibus preest non
oves diligit sed lucrum terrenum querit.
De talibus dicitur Ezechielis xiii° non ascen-
distis ex adverso neque opposuistis
vos murum pro domo Israel ut staretis
in prelio in die domini. Gregorius fugit
quia tacet ne perdat quod timuit
quod diligit timor eius fuga est.
Ego sum pastor. Tangit hic 2m
scilicet quo ad oves diligentiam que
consistit in omni distinctione et
cognitione propter quod dicit se pas-
torem bonum. Ideo dicit ego sum
pastor bonus et cognosco oves

meas et cognoscunt me mee et
in hoc notatur diligencia circa illud Pro-
verbiorum xxvii° Diligenter agnosce vultum
pecoris tui tuosque greges consi-
dera. 2a Thy. ii° Novit dominus qui
sunt eius. hanc diligenciam mani-
festat ipse unde subdit sicut no-
vit me pater et ego nosco patrem
sic agnosco meas et cognoscunt
me mee. Glosa sicut est nota-
similitudinis non equalitatis sicut Johannis
xvii° sicut eius orans patrem pro disci-
pulis dicit ut sint unum sicut et
nos. Hanc etiam diligenciam mani-
festat perfectam unde dicit Et animam
meam pono pro ovibus meis. sicut
apostolus Prima Cor. xv° Cottidie
morior per gloriam vestram fratres et
ipse dominus Jer. xii° Dedi dilectam
animam meam in manu inimicorum eius
Et alias oves habeo etc. Hic
circa sciendum quod Christus oves predestinatas que con-
spersit in omni statu ad vnicionem
sicut pastor in unum colligit oves
ne patiantur in campum ideo dicit
et alias oves habeo que non sunt
ex hoc ovili ut fideles ex gentibus
predestinatos et illas oportet me
adducere quasi errantes et quasi
est advocem meam audient
et fiet unum ovile et unus pastor
per unionem tam ex gentibus
et iudeis unde Ephe. ii° ipse est
pax nostra qui fecit utraque unum
scilicet gentes et iudeos in unum ovile
ipse unus pastor est Ezech. xx
xiiii° suscitabo super eam pas-
torem unum. Et propterea me pater
diligit hic quantum scilicet ad ea
omnes mansisterint in hoc quod est
cum non esset debitor mortis non
necessitate coactus sed mera libertate
posuit animam suam pro ovibus et hoc
ad patris preceptum cuius gratia meruit

patris dileccionem propterea dicit me pater
diligit quia ego pono animam meam
in mortem scilicet in passione et iterum
sumam scilicet eam in resurreccione
et ita ex potestate quia meum est
ponere et meum est resumere et hoc ma-
nifestat nemo tollit eam a me
sed ego pono eam a me ipso et ita
libere pono unde dicit potestatem habeo
ponendi eam id est deponendi et potes-
tatem habeo iterum sumendi eam unde
Ysa. liii° Oblatus est quia ipse vo-
luit potest et quare posuit eam
quia hoc mandatum accepi a patre
meo unde Phil. ii° factus est obe-
diens patri usque ad mortem unde
Johannis xviii° dixit petro Ca-
licem quem dedit michi pater non vis
ut bibam quasi dicens obediens nolo
Dissensio iterum facta est Tangitur
hic quantum scilicet ad eorum discordiam
ex dictis in scriptione exorta quia
aliqui non intelligentes puta-
bant ipsum insanire. alii non sub-
limia ~~fore~~ dicere propterea dicit disse-
sio iterum facta est in iudeos quia
semper fuit facta propterea miracula supra
ix° propter sermones hos quia non
intelligebant propterea quod dicit dicebat
autem multi ex ipsis demonium
habet et insanit unde putabat
eum insanire. Ipsi autem decepti
de quo magis Prima Cor. ii° animalis
homo non percipit ea que spiritus
dei sunt stulticia enim est illi
et non potest intelligere quia spiritualiter
examinantur unde recusabant
audire unde dicunt quid eum
auditis unde dominus dicebat supra
viii° Quare non potestis audire
sermonem meum. Alii dicebant hec
verba non sunt demonium habentis
aliquomodo incipiebant illumina-
ri unde ad illuminacionem animali
consurgunt dicentes numquam

nequicia demonum sicut cecorum oculos
aperire. Christus quod aliis non pote-
rant obstruere ora illorum demo-
strationem ab operibus faciebant. Unde
opera dant testimonium de ipso. Infra eodem
Et si michi non vultis credere operibus cre-
q° dite. Queritur hic de mercennario utrum
sit abiciendus et puniendus ab omnibus
hic videtur quia hic vituperatur. Quod
autem sit sustinendus videtur per hoc Philippenses primo
sive per occasionem sive per veritatem
Christus annuncietur et in hoc gaudeo
sed etiam in hoc gaudebo. Quod autem
sit laudandus Luce xv°. probatur
quanti mercennarii in domo patris mei
idest dicit Ambrosius qui habeant fidem
spe et caritate. Responsio quod differt
mercennarius et fur quia mercennarius
unitatem dicit et oves con-
servat sed fur falsitate et oves di-
laceravit ut hereticus et iste omnino
est abiciendus. Sed mercennarius est tol-
lerandus. Sed hic dicitur quidam consistunt
propter mercedem temporalem et talis est
sustinendus et approbandus sed non
est tamen omnino extollendus. Consequenter
de hoc quod dicit pastor bonus
dat animam suam pro ovibus suis ex-
videtur quod prelatus teneatur mori
pro subditis. Sed quod prelati mercennarium est
super arrogationibus nullus tenetur
nisi vero se assumpsit ergo videtur
quod prelatus ad hoc non teneatur. Sed
videtur quod omnibus conveniat ad
hoc. Prima Io. iii. nos debemus
pro fratribus animas ponere non
pro morte pro grege dominico sicut esse
tempore aut proprio de bono in melius
cum promovendo. Responsio est superero-
gationis quantum ad omnes prelatos
aut proprio abiciendum periculo
liberando et quilibet prelatus qui
suscipit curam gregis dominici

et demum omnibus requiritur sanguis
eius aut proprio in extreme necessi-
tatis articulo nisi homo morti se expo-
nat sic dico quod est necessitatis hu-
ic ad omnes sit videre sua et dare
pauperibus qui sunt in extrema necessitate
et 2m habeas animas curant oves que-
de hoc quod dicit alias oves habeo que
non sunt ex hoc ovili quia nulla
ovis est ovis cui est Christus etiam
nulla in vocatis. Item quod dicit illas
oportet me adducere quia Mt. xv°
dicitur non sum missus nisi ad oves
que perierunt domus Israel ergo non debe-
bant illas adducere. Responsio quod
illas oves de gentibus non dum
vocatis secundum presentem iusticiam
suas dicit quia electionem secundum pre-
destinationem etiam illas adduxit
misso pastoribus et verbo predicationis
non suo sed apostolorum quia ipse per se pa-
ssurus et puniturus venerat per se ipsa
evangelio predicare quando missus
erat et a quibus occidendus erat
et 2m hoc intelligendum est illud Mt. xv°
non sum missus etc. De hoc quod
dicit ego pono animam meam quia
sic videtur quilibet facere vide-
tur quilibet qui ponit no-
luntarie animam ponit si dicas quod
ille necessario obiit demum tamen
qui moritur voluntarie video
quod aliter ponit quilibet homo
aliter Christus aliter quilibet
necessitate naturali sed Christus voluntate
sunt et potestate voluntatis eius
naturalis et sit absoluta amo-
riendo ut tunc non tamen amoriendo
semper sed Christus omnino liber. Item
queritur de hoc quod dicit potestatem habeo
ponere animam meam et iterum sume-
re eam. Sic dicit super divinam naturam
autem corporis quod deponit
animam sed 2m divinam ergo divinitas
deposuit animam quod nephas est
dicere et quod [illegible] dicit Augustinus

est autem dicit[ur] corpus et illud non
habet potestatem resumendi eam. Item
obicitur si corpus deposuit animam.
2° dicit Damascenus anima erat
medium uniendi deitatem carni cor-
pus di[c]tam deposuit ergo corpus quod
ne[o]phas est dicere, quod autem hic dicitur
videlicet quod est potestatem habeo ponendi
animam meam id est animam meam scilicet depo-
nendi priorem et potestatem resume[n]-
di priorem. Si autem dicitur animam ipse
tunc dicitur potestatem animam ponere id est deponere
ponere non quia hoc corpus fuerit
ipse dei filius qui potest supponere
pro scilicet animam et corpus quod non obicitur
de medio dicendum quod est medium distantie
colligantie et congruentie anima
non est medium distantie cum non in
ratione quia in medio dimittens unum
corpus nec colligantie quia non
ligat unum cum alio sed congruentie
quia corpus per se quod mutabile
est divinitati unibile est deus generaliter.
Ideo non oportet ut solvatur. Item
queritur de hoc quod dicit propterea
diligit me pater et ego pono ani-
mam quod videtur quod per passionem
meruit divinam dilectionem quia
ab instanti conceptionis dignus
erat super omnes dicendum quod loquitur
de humanitate et specialiter de ibi
eam meritoriam facit ibi sicut quod
deus exaltavit illum et nomen
tamen attenditur non quia dicimus de
bito magis debito debitum fieri quod
debetur videlicet una via et duobus
tam voluntate maior fit de-
bitum. Alia scilicet ope [ex]pectioni per-
fecta fuerit. Erat. Ego pastorem
dicitur se deus deus quo ad pastorem
ingressum et assum hic modo
dicitur quo advenit pastor iudicium
quod consistit in hoc quod oves
eum agnoscunt et sequuntur. Et
noverunt Erat hic primo ammoneas
cum iudicis postulatio 2° certi

iudicium expresso id est audientes ibi
tuis nova ex hoc iudeorum persecutio
id est sustulerunt ergo lapides iudei ubi
iudicium postulatio quod ipse esset
pastor et ductor in ipsis. Sit ante
ibus quibus iniquorum hominis despe
ctione invenitur temporibus et loci est et
quiendi modus quantum ad tempus
dicitur facta sunt autem encenia in
ierusalem et hyems erat. Notandum
quod encenia dicitur dicitur a cenon
quod est novum inde quod encenia
id est innovatio quia tunc celebra-
batur festum innovationis templi
quibus completi et dicitur pluraliter ence-
nia quia per octo dies durabat
ista solempnitas. Primo machabeo-
rum statuit iudas et fratres eius ut a-
gerentur dies dedicationis templi
eius per dies octo ab anno in annum
quantum ad locum dicitur et ambulabat
ihesus in templo in porticu salo-
monis id est in loco ubi salomon
prius fecit porticum ad orandum
quantum dicitur circumdederunt ergo
eum iudei et dicebant ei iudei
quousque animam nostram tollis Si tu
es christus in suspenso si tu es
christus dic nobis palam cum de te
sit iudicium et ut visionem ex-
torquent ad hoc intendit et potentia
et malicia potius ideo etiam
circumdederunt eum pro circumde-
derunt me viri multi ut ipse
non posset effugere pro circum-
dederunt quasi apes id est ma-
licia. Ideo prendunt de spe-
ciem ad ostendendi quo ipsi animam
pro suspendunt ipsum ad celos
quia non intellexerunt desperabant
sed calumpniabantur. Erat ibi ihesus
postquam posita est in questio
ponitur hic cum iudiciis ex hy-
bico et hoc quidem per hunc
modum. Primo igitur in dicit
responsione ponitur iudeorum argumento

2° certi iudicii ex opposito. Dicto illius
iudicii ... ponit infidelitatis inde
omnium argumento primo quod dicit loquor
vobis et non creditis et ideo stulte
et maliciose se gerunt et aperte loquor
quia non in ... sed facto opera que facio
ego in nomine patris mei hec testi-
monium perhibent de me | Supra vij° x° cum
venerit numquid plura signa faciet
quam que hic fecit quibus deberet
credere sed non creditis vos quia non
estis ex ovibus meis. Quasi si
essent oves iudicium sui pastoris
haberent verbo et opere. Augustinus eos
dicit non esse de ovibus suis quia
videbat eos ad sempiternum in-
teritum ordinatos non ad vitam
eternam sui sanguinis precio compara-
tos. | Oves mee. Hic tercium
scilicet certi iudicii ex ... quod quidem
mihi est quod auditur ab omnibus
et oves eum sequuntur. Hec ipse eis
[illegible] hoc est certe veri et boni
pastoris iudicium. Primo ergo dicit
Oves mee vocem meam audi-
unt [illegible] credendo quia fides ex
auditu | Ro. x° Et ego cognos-
co eas [illegible] discernendo non fa-
cie sed corde | Ebre. iiij° Discretor
est cogitacionum et intencionum cor-
dis et non est ulla creatura in-
visibilis in conspectu eius | Act.
xxv° Nescio vos &c. De malis
etiam dicitur. De bonis | 2a Thi. ij° Co-
gnovit dominus qui sunt eius et
sequuntur me [illegible] | Mat. x-
vj° Qui vult venire post me
abneget semetipsum et ego vi-
tam eternam do eis sicut bonus
pastor retribuendo | Supra vj° Ut
omnis qui videt filium | Eccli.
iiij° Sapientia filiis suis vitam
inspiravit et non peribunt in e-
ternum nec rapiet eos quisquam
de manu mea propter potentiam meam
pastor iste recte signatus est

predando qui [illegible] manum fortis
qui predam capiebat de ore leonis
et ursi sicut dicitur primo Reg. xvij
Pater quod dedit mihi omnibus maius
est [illegible]. Hic tercium scilicet illius iu-
dicii approbacio cuius duplex racio as-
signatur. Prima talis est quod pater
dedit mihi maius omnibus est sed quod
maius omnibus est non patitur
violenciam ergo impossibile est quod
aliquis rapiat hec de manu ma-
gnis [illegible] ponit medium cum dicit
Pater meus quod dedit mihi id est quod
dedit mihi pater meus est omnibus maius
quam dedit totum quod potuit | Supra
xvij° Omnia mea tua sunt et tua
mea sunt. Alia racio nullus potest rapere
de manu patris sed una est ma-
nus mea et patris ergo nullus de manu
mea aliquid rapere potest. Ideo dicit
Ideo nemo rapere potest de manu pa-
tris mei quia omnipotens est pater [illegible]
es et quis resistet | Eccl. xx° Nemo
eius potestate plenus est ergo et pa-
trum [illegible] unum sed in essencie uni-
tate [illegible] in personarum pluralitate.
Ideo una est manus mea et patris
[illegible] cum nunc audis nichil
sensibile estimes sed [illegible] virtute
et potenciam intelligas. Sequitur
Sustulerunt lapides | Postquam
[illegible] est veri pastoris perfecti iudicium
declaratio hic tercio malarum
ovium [illegible] luporum sui pastoris
persecucio quia sicut oves pasto-
rem sequuntur ita lupi persequuntur
et detinent. Persecucio hoc ordine
primo ostenditur ipsa persecucio 2° persecu-
[illegible] prudens & ex [illegible]
quanto furoris persecucio de-
[illegible] [illegible] multa-
plicato. Primo ipsa persecucio tangitur
in hoc quod [illegible] lapidare volebant
Primo quod dicit lapides sustu-
lerunt iudei ut lapidarent eum
sed non habuerunt effectum | Sic Aug.

Quia non deum venit tempus prioris non pervenit ad effectum lapidacionis statim noluit occidere quemadmodum illi de quibus proverbiorum primo pedes eorum ad malum currunt vincas istius vocat. Hic ergo sunt precedentibus racio et primo dominus ostendit eos inconvincibiliter moveri Io. dicit multa bona opera ostendi vobis ex patre meo propter quod eorum opus me lapidatis i. propter que opus eorum i. de quo eorum peticio est constituta probas retribuciam in mali pro bono proverbiorum xvii° qui reddit mala pro bonis non recedet a malo etc. Sed eorum malicia que recitat sub pelle omnia tecta apparuit ibi responderunt ergo iudei et de bono opere non lapidamus te sed de blasphemia quia levitici xxiiii dicitur qui blasphemaverit nomen domini morte moriatur etc. Et ostendit deus in quo blasphemat et quia tu cum homo sis facis teipsum deum etc. homo faciens se deum blasphemavit quia plures dicit esse deos et hoc est contra iudeorum legem in qua preceptum erat unum solum deum credere et confiteri ut exodi xx° vel xxvii° de consti. dicitur audistis blasphemiam quid adhuc egemus testibus contra non se de homine deum sed cum deus esset factus est homo quod scilicet non rapinam arbitratus est se esse equalem deo. Respondet eis Ihesus [illegible] hic etiam sed prudentes per excepcionem in qua dominus ostendit se non blasphemasse duplici testimonio scripturarum et operum testimonio meo scripturarum sic scriptura vocat deos ad quos deus locutus est sed multo magis dicendus est deus quem pater sanctificavit et misit ergo si scriptura non blasphemavit nec ego unde dicit

cione scriptum est in lege vestra quia ego dixi dii estis lex hic generaliter accipitur prout complectitur psalmos in quibus scriptum est si illos dixit deos ad quos sermo dei factus est ut prophetas et alios sanctos Ezechielis primo Et factum est verbum domini ad Ezechielem et non potest solui scriptura i. pulsari de mendacio vel blasphemia reprehendi actuum x° vel [illegible] unus apex non preteribit a lege etc. quem pater sanctificavit i. sanctum genuit et de terrenis misit [?] ut alios sanctos et vos dicitis quia blasphemas que dixi quia filius dei sum q.d. irracionabiliter dicitis si enim illuminati dii sunt lumen quod illuminat deus est non deus. blasphemabant sed ipsi qui de deo dicebant eum non esse deum unde dominus dixit mathei xii° omne peccatum et blasphemia remittetur hominibus spiritus autem blasphemie non remittetur neque in hoc seculo neque in futuro unde omnes erant lapidandi deinde ostendit idem quod non blasphemat testimonio operum que prius patri equale ostendit. Ideo dicit si non facio opera patris mei scilicet opera omnipotencie nolite credere michi dicenti me esse equalem patri. Exodi iiii° Dixit moyses non credent michi neque audient vocem meam sed dicent non apparuit tibi dominus dedit ei signa si autem facio et non vultis mihi credere i. sermoni meo operibus credite i. propter opera mea credite ut credatis et cognoscatis quia pater in me est et ego in patre et idem est quod supra dixi ego et pater unum sumus ut credatis i. credendo cognoscatis quia sum quod dicitur ysa. vii° iuxta aliam literam nisi credideritis Iohannis xiiii° dicit philippo non credis quia ego in patre et pater in me alioquin propter opera credite Querebant ergo eum Tangit

Cap.

hic quaerentium scilicet declaratio praesumptionum
quam non dum tempus advenerit pa-
tiendi. Ideo dicit quaerebant ergo eum
apprehendere sed non potuit unde dicitur
et exivit de manibus eorum simile
dicitur Luce iiii ipse autem transiens
per medium illorum ibat qui noluerunt
eum praecipitare. Et abiit iterum
trans Iordanem in eum locum ubi
erat Iohannes de quo loco dicitur
supra primo Erat et Iohannes baptizans
in Ennon iuxta Salim et mansit
illic in quiete scilicet. Origenes monet
tumultum fugere et in quiete o-
rare et mansit in abscondito quasi
diceret secundum illud Deut. xxxii
abscondam faciem meam ab eis.
Et multi venerunt. Tertio hic ultimo
ex parte recessus multiplicatio
fidelium scilicet quod dicitur Et multi ve-
nerunt ad eum scilicet praesidentem. Ieremie lx
filii tui de longe venient et filie
tue de latere surgent. Et dicebant
quia Iohannes quidem signum fecit
nullum quod ostenderet se esse Christum sed
tamen de Christo testimonium perhibuit. Om-
nia autem quaecumque dixit Iohannes de hoc
vera erant et ita isto duplici
testimonio inducti et multi credi-
derunt in eum. Unde ipse dicebat
supra eodem dixit et si mihi non vultis
non credere saltem operibus cre-
dite multi per diminutionem eos
et super et gen. xviii. Et pro-
multa quantum sed quid hic de-
claret quod dicit nemo rapiet eas
de manu mea nonne sunt in manu
filii qui sunt penitentes in sententiam
quam enim dispergunt contra illud quod
supra dicitur est lupus rapit et dis-
pergit oves. Dicendum quod etiam veri-
tatem non cum bestialiter sed ex
in firmitate custodiri. Unde secundum
Augustinum hic dicitur contra electos

que non possunt rapi finaliter. Unde
Augustinus nec lupus rapit nec fur tol-
lit nec latro interficit. Securus est
de numero earum qui eas numeravit
sed tunc queritur de hoc quod dicit
nemo potest rapere de manu patris
mei ergo que sunt de manu dei
ut praedestinati non possunt dampnari
ergo non habent libertatem peccandi
finaliter. Ad hoc videtur dicere Augustinus
sermo quod non possunt perire in libero
in bono perseverantie et tamen
perit liberum arbitrium sicut etiam
dicit non potest in confirmatis dominus et
quod nemo potest rapere quia pater
electis suis non permittit violen-
tiam fieri. Unde fidelis deus
qui non permittit nos temptari supra
id quod potestis et diabolus non
potest violentiam deo facere ut suos
eius temptaret ultra quam ipse per-
mittit manet ergo in eis liberum
arbitrium sicut etiam non potest in con-
firmatis dominus et quod nemo potest ra-
pere quia pater electis suis non permit-
tit violentiam fieri. Unde fidelis
deus qui non permittit nos temptari
supra id quod potestis et diabolus non
potest violentiam deo facere ut suos
nos eius temptaret ultra quam
ipse permittit manet ergo in eis
liberum arbitrium libertatis ad pec-
candum sed non manet in diabolo
potestas ad violentandum et vi su-
rripiendum. Item queritur de in-
sonendum quod Iudei se dixerunt
deum et dei filium. Ostendit quod non
blasphemavit per scripturam
que suos dei deus vocat. Ista
ratio videtur nichil valere quia Qo
scriptura vocat illos deos per
adoptionem sed ipse se dicebat
deum per essentiam. Et dicebat ergo

et per unum signum videtur ad hoc
quod cum dissentiebant [illegible] ei
Iudeis alii credebant ad deum
alii ad hominem videbatur quomodo
est ad similitudinem dei cum ipsi peti-
verunt [illegible] parte facere et dicit
Christus baptismus Io. de celo erat an ex
hominibus eos per interrogationem
arguunt. capitulo xx primo. sic et nunc
videt ad hominem ut mitigaret eorum
iracundiam. Sed super vero consistunt
maliciam qui sine peccato vestrum est
primus in eam lapidem mittat.
sic enim dici quod [illegible] oportet videtur
quoniam cum hic nomen deus dicatur tamen
non participatione et nuncupatione
ut in idolis [illegible] multitudinis habet
ortum ab univocatione sicut multi-
plicatis [illegible] verissimo modo deus pri-
mus illo modo dei participatione
participatione quia [illegible] solam
estimationem quam calumpniabantur
[illegible] quod nomen dei sibi attribueret
peccat quia sibi [illegible] sine blas-
phemia attribui quia si [illegible]
vel filius dei adoptivus deus dicitur
et [illegible] deus honoratur sine blasphe-
mia multo magis ille qui est per
naturam et est locus a minori. Item
queritur de hoc quod dicunt Iohannes
quidem nullum signum fecit quia
dicitur Luce primo. Ipse precedet ante eum
in spiritu et virtute Helie
ergo si [illegible] Helie sunt miracula
facere videtur quod dicunt [illegible] ei
dei parte miraculorum. Item si non
fuit melior Iohanne [illegible] et dicit
[illegible] discipulis testantibus potius
[illegible] potencia miraculorum
quam non fecit Iohannes [illegible] quod Iohannes
a pluribus estimabatur esse Christus sicut
patet ex primo capitulo. Solutio quantum ad
homines sensibiles debuit dicere

sensibile esse inter Iohannem et Christum
ut possent inter eos discernere. Si non
debuit in sanctitate vite quia [illegible]
est testem fidelem suum reputaret
ergo oportuit quod esset in miraculorum
virtute quod [illegible] et [illegible]
[illegible] Helie erat igneum
sic et [illegible] Iohannis sicut ipse dicit
dixit. Iohannis v°. Ipse erat lucerna
ardens et lucens quod dicitur
de discipulis [illegible] quod de nullo
discipulorum erat suspicio quod
ipse erat Christus et quia omnibus
constabat quod Christum secuti fuerunt
totum quod erat in eis et sanctitatem
et virtutem et sic [illegible] attribue-
bant. Sed Iohannes dominum non fuerat
secutus [illegible] discipuli [illegible]
etc. Erat autem quidam languens

Jo. xj

E Super omnes se dicit
curatorem et confirma-
torem et ductorem
hic omnes se esse perfectum
reparatorem quod sit
in anima et corporibus [illegible]
et hoc [illegible] quandam
substitutione et durat hec pars
ad finem capituli [illegible] colliguntur
ergo pontifices dicitur [illegible] hec
pars in duas. quia primo ponitur [illegible]
[illegible] 2° ponit
[illegible] hoc cum dixisset
primo pars habet in quatuor partes secundum
quatuor [illegible] que debemus
[illegible] notare [illegible]
[illegible] in 2° adventum medici
[illegible] deinde post hec [illegible]
[illegible] fidei ibi Martha
ergo [illegible]
ibi [illegible] ergo [illegible] ergo primo
in [illegible]
primo [illegible] languentis [illegible]
2° languentis [illegible]
[illegible] in
[illegible] languentis [illegible]

Cap

conditos describit. In omine ei d(icitur)
Erat autem quidam languens laza
rus a peria tum sub(tus) in bethania
in quem locum solebat d(omi)n(u)s
venire a [illegible] cum sub(tus) de cas
tello marie et marthe soror(um)
eius. Luce x° Intravit ihesus in quo
dam castellum et cetera. Ista describit
mariam. Maria autem erat que unxit
d(omi)n(u)m unguento et extersit capill(is)
suis magno [illegible] laudatur
eius devotio. Iohannis xii° Maria er-
go accepit libram unguenti nardi
pistici preciosi [illegible] vii. eius
Luce vii° Ecce mulier attulit
alabastrum unguenti. Lazarum infirma
batur cuius magna pietas fuit resusci
tatio que ecclesia nominatur. Iohannis eo(dem)
Ihesus ergo ut vidit mariam plo
rantem. Miserunt ergo eam [illegible]
sed in infirmitate denunciatio facta est
sororibus lazari d(omi)no [illegible] dicit
miserunt ergo sorores eius ad eum
dicentes d(omi)ne ecce quem amas
infirmatur. Dum noctuit non ma
gistro quia petebant miraculum
non docuerunt q(uasi) d(iceret) d(omi)ne qui po
tens est resuscitare eum. [illegible]
d(omi)ne si vis potes me mundare
et [illegible] a d(omi)no [illegible] exposuerunt
ecce quem amas [illegible] in
te qui noluit te qui [illegible] quia
te et optimatus est quia infirmatur
Io miserere [illegible] miserere mei d(omi)ne
quoniam infirmus. Audiens autem ihesus
dixit eis hec [illegible] sed in infirmitas [illegible]
qui d(omi)n(u)s infirmat salute petenti
bus [illegible] dixit [illegible] infirmitas
hec non est ad mortem sed pro gloria
dei hic dicit [illegible] dispensa
tionem [illegible] ut glorificetur
filius [illegible] opus
gratiam suam manifestavit qui in
resuscitatione manifestavit potius

suam et per hoc gloriam. Ubi supra Io
hoc signum fecit ihesus et manifestavit
gloriam suam coram discipulis suis. Quare
autem erat in eo manifestanda dei
gloria [illegible] propter
specialem amorem erga illas
personas [illegible] dicit diligebat autem
ihesus martham et sororem eius
mariam et lazarum. Io quia dilige
bant eum [illegible] illud prov(erbiorum) viii° Ego
diligentes me diligo [illegible]
omnia diligit d(eu)s. Sapientie xi°
diligis omnia d(omi)ne. Ut ergo audivit
[illegible] hic quare [illegible] sed [illegible]
dilatio [illegible] cum vellet cura
re non [illegible] statim noluit sed ma
luit expectare [illegible] ut ergo
audivit id est postquam audivit quia
infirmatur mansit quidem [illegible]
in illo loco duobus diebus. Ideo
d(omi)n(u)s ab amicis vocatus non statim
venit sed expectat ut in [illegible]
et ardentius requiratur. [illegible] in
[illegible] vigilantes [illegible]
est [illegible] infirmitas sed que et
honestatis amplectanda et hoc
[illegible] prov(erbiorum) xxx°
formice [illegible] qui preparat
in messe cibum sibi. [illegible]
[illegible] In fine mundi [illegible]
[illegible] quia abscondisti hec a sa
pientibus [illegible] Eccl(esiastici) xxx°
infirmitatis [illegible] sobriam red
dit animam [illegible] qui [illegible]
[illegible] alia [illegible]
[illegible] Cor(inthios) xii° [illegible] infir
mitate perficitur [illegible] Ia
cobi [illegible] opus per
fectum habet. Io [illegible] Cor(inthios) xii
libenter gloriabor in infirmitatibus
meis. [illegible] ii° Cor(inthios) xi°
[illegible] infirmatur et ego non infir
mor et [illegible] Cor(inthios) xv [illegible]
in [illegible] ut [illegible]
[illegible] est in infirmitatibus

x

pusitat culpe frigida et hec
quadruplex est s. cupiditas Ecc^s
est et alia infirmitas pessima
quam vidi sub sole divicie conserua
te et in malum carnalis voluptas
ysa xxviij lux vindemia in
firmata est ut inquieuerunt
omnes qui letabantur corde elacio
nis ysa xxiiij. Infirmata est
altitudo populi terre et terra in
fecta est ab habitatoribus suis obsti
nacionis deutro xxviij. infert a te
dominus omnem languorem et omnes
infirmitates egypti pessimas
quas nosti non inferet tibi
Infirmitates egypti sunt obsti
naciones in malo. Item est in fir
mitas difficultas sequele ad
virtutem et hec quadruplex a fine
presentandum in malo culpe errorum
primo infirmata est virtus mea de
lue dominus in manum de qua non potero
surgere et ysa xl^o. iuuenes in
firmitate sua cadent ad sustine
dum mala pene prima thess ult^o
Consolamini pusillanimes quo
contra Eze xxxiiij^o quod in fir
mum erat non consolidastis ad
aggendum bonum Ecc^i xxx
In omnibus operibus tuis esto ve
lox et omnis infirmitas non oc
cet tibi Ro^m xiiij^o Infirmum autem
in fide suscipite ad perseuerandum
in bono primo regum ij^o que mul
tos habebat filios infirmata est
Hec omnes infirmitates sunt reue
lande Ro^m viij^o. Ipse spiritus
adiuuat infirmitatem nostram
Item est infirmitas passiue pene
substancia et hec quadruplex
s. contricione pro purificacionem
postea accelerant in facte
ad dilue gloriae manifestacionem

ut augustinus hec non est ad morte
secundum glosam dei secundum quam hic primo de q^o
hoc quod dicitur in littera quod lazarus
erat de castello marie et marthe
et sororum eius. Quia cum caput
mulieris sit vir potius debuit
dici castello Marie et marthe
de castello marie. Dicendum quod ad
hoc non fuit cum introducuntur hic
martha et maria ut principes
quia si mulieres essent sexu tamen
infirmiore tamen et virtute lazarum
excedebant quia in multo fidei
operibus sicut in fine patebit est
lazarus suscitatus vnde accedendum
quod euangelista dicit de castel
lo marie et marthe ut eas sibi
preferat in virtute sororum eius ut
eas sibi postponat in sexus
fragilitate. Item queritur de hoc quod dicitur
mulieres mittentes ad ihesum
non rogauerunt secundum quod tamen insinuauerunt
et de fide vel quod aut fratris salute
neglexerunt aut dominum contemp
serunt/ dicendum quod mulieres ille op
time et fideles cognoscebant
de pietate. Ideo non rogabant quod
veniret sicut regulus rogauit
verebantur eius maiestatem
et ideo non audebant eum rogare
sperabant de eius bonitate ideo
insinuabant Ecce quem amas
infirmatur. Dicitur magister hugo dicit
quod in simulato est vera spes oro
nis quasi tacitus compaciencia
ut magister dicit super ecclesiastes secundum ordinem
sicut hic ut dicit hugo de sancto
victore contemplari sicut super
dicta alibi dicit de simulato. Item q^o
queritur de hoc quod dicit in salutacionis
hec non est ad mortem quod mor
tuus est vnde queritur Aug^g quare
non fuit scandalizate mulieres
cum non euenit quod dominus eis predixerat q^o

Cap

Respondetur quod spiritus est non ad-
mortem quia mortuus est. Unde
querit Augustinus quare non fuerunt scanda-
lizate mulieres cum non evenit quod
dominus eis predixerat. Solvitur quod spiritus est
non ad mortem id est ad finalem hu-
mane ut amplius non vivat sed
tamen ad mortem id est ad solucionem
anime accipe. Quod queritur quare
mulieres non fuerunt scandalizate dicendum
quod adhuc sperabant quod dominus debebat
ipsum resuscitare vel crediderunt
ex quo non evenit ad litteram quod
dominus parabolice esset locutus. Item
queritur quod dominus mansit duobus diebus
et expectavit. Dicitur quod non debuit
quia ipse erat amicus eius. Prov. iijo
dicitur ne dicas amico tuo vade et
revertere cras cum statim posset dare.
Solvitur quod distulit ut magis quod
faceret quia in fine curaret et
et quod magis esset acceptum magis
enim fuit mortuum suscitare quam
infirmum curare. Sic ergo distulit
ad maiorem certitudinem miraculi. Secundo
dicit Augustinus quia iam certum erat
quod non erat soporatus sed quod
vere mortuus ad maiorem
potencie ostensionem quia magis
fuit mirum vivificare corpus iam pu-
tridum quam adhuc recentem mor-
tuum. Ipse enim tempus congru-
um in omnibus operibus suis considerat.
Item dicit Augustinus de sorore eius
Maria que unxit dominum
unguento utrum fuit illa peccatrix
de qua dicitur Luce vijo quod unxit
pedes domini in domo Symonis
leprosi. Videtur quod non est illa
quia ista erat bona mulier
et famosa sed illa erat meretrix.
Glosa autem dicit contrarium et
similiter Gregorius. Dicendum quod assencien-
dum est glose et Gregorio. In
parte ista quod autem Augustinus sentit

contrarium dicendum quod non est inconve-
niens expositores contraria sentire
maxime in nominibus personarum
quia non ibi vis. Deinde post hec
postquam facta est dimissio in fine
describitur hic adventus medici hoc
ordine. Primo in summa adventus medi-
cantis. 2o veniendi necessitas. Tercio
discipulorum velleitas. Quarto Tho-
me adveniendum animositas.
Quinto corporis conditas. Sexto loci
oportunitas. Primo igitur notatur Christi
sanctitas ibi quam hortatur disci-
pulos in Iudeam d. Deinde post
hec dicit discipulis suis eamus
in Iudeam iterum. Ideo eos hortaba-
tur quia timidi erant et hoc
patet ex eorum responsione. Dicunt ei
discipuli rabbi nunc querebant
inimici te lapidare id est adhuc illa
turbacio recens est. Supra xo sus-
tulerunt lapides et non vadis illuc
q. d. non est eundum sicut dixit
Petrus Mt xvjo Absit a te domine
vel dissuadebat mortem Ihesu
et fuit reprehensus quia dominus se pre-
dixerat moriturum et ipse digna-
debat et volebat eum retrahere
a suo proposito. Isti autem nesciebant
tunc quod ipse vellet mori et ideo
instruuntur et confortantur ut
non timeant propter quod ait
Ihesus Nonne xii hore sunt diei
in quibus si quis ambulaverit bonum
est et securus unde dicit si quis
ambulaverit in die non offendit
quia lucem huius mundi videt
q. d. sicut nolim tale habebat
me lapidandi non fieret
hec lux est Christus supra viijo ego
sum lux mundi. Post hanc lucem
qui ambulat non offendit
quia sicut dicitur supra viijo qui
sequitur me non ambulat in

tenebris et ideo offendit ideo dicit
scriptura prouerbiorum iiii° ducam te per semitas
equitatis quas cum ingressus fue
ris non arctabuntur gressus tui et
currens non habebis offendiculum
non solum ambulare in die est securius
sed et optimum unde subdit si autem
ambulauerit in nocte offendit quia
lux non est in eo / matthei xv° si cecus
ceco ducatum prestet ambo in fo
veam cadunt propter quod dicitur iohannis xii
ambulate dum dies est hic aut
tem hic 2m scilicet ueniendi necessitas
propter lazarum qui mortuus non propriis
suscitari non potuit ideo dicit laza
rus amicus noster dormit sed vado
ut a sompno excitem eum pro
prissime loquitur quia mori deo
dormire est unde augustinus homilia
mortuus erat qui cum suscita
re non potuit dominus non dormies
qui tanta facilitate eum ex
citabat de sepulcro quanta non
excitas dormientem de lecto ideo
dicebat dominus / matthei ix° non
est mortua puella sed dormit
sed discipuli hoc non intelligebant
ideo dixerunt discipuli domine si
dormit saluus erit quia in acutis
egritudinibus hoc signum est sosp
itatis et hoc dixerunt non intelli
gentes propter hoc autem dicit eum tamen
dixerat autem ihesus de morte
eius illi putauerunt de dormi
tione sompni dicit augustinus decep
ti erant ut in multis cum tamen
equiuocatione dormitionis propter
quod intelligendum est quod dormicio
duplex est scilicet pigritie prouerbiorum vi°
usquequo piger dormis quando consurges
de sompno tuo paululum dormi
es prima thessalonicensium v° non dormi
amus sed vigilemus sobrii. et
sobrii simus culpe ephesiorum surge
qui dormis et exsurge a mor
tuis et illuminabit te christus

prima corinthiorum xi° quia inter vos multi
infirmi et imbecilles et dormi
unt multi quietis matthei xxvi° et in
uenit eos dormientes et subse
quenter dixit eis dormite iam et
requiescite mortis prima thessalonicensium
iiii° nolumus vos ignorare fratres
de dormientibus ut non contristemini
sicut ceteri qui spem non habent Job x
xvii° diues cum dormierit
nichil secum afferet tertium hic
tertium scilicet discipulorum utilitas ideo
replicat mortem lazari aperte
quam oculte exprimebat Io. dicit
tunc ergo dixit eis ihesus manifeste
lazarus mortuus est Io. manife
ste quia subdit matthei xiii° vobis datum
est nosse misterium regni celorum
et subditur utilitas de qua gaudet
unde dicit et gaudeo propter vos
i. propter vestram utilitatem ut credatis
quia non eram ibi hoc non refertur
ad presentem sed ad gaudium gaudeo
scilicet quia non eram ibi ut post mortem
ex vero aduentu fides vestra
solidetur ideo dicit sed eamus ad
eum propter securitatem et lazari
necessitatem et propter vestram utilitatem
iiii° quarte veniebat quia
amicus erat eius Iohannis xiiii°
si quis diligit me dixit ergo
thomas hic tangitur 4m scilicet thome
animositas etiam ad commoriendum
ideo dicit dixit ergo thomas qui
dicitur didimus ad condiscipulos
quasi diceret dubitans in euangelio eamus et
nos ut moriamur cum eo quasi
diceret quod thomas hic dixit et dicit
quod dixit ex formidatione
sed melius dicendum quod dixit ex forti
tudine i. ex hortatione domini ani
matus et supplens dixit et fortis
dicere thimothei ii° si commortui
sumus et conuiuemus si sustinebimus
et conregnabimus ueniet itaque

Cap

ilsius. Tertium hic continuit scilicet temporis tarditatis divina enim dispensatione hoc gestum est. Ideo enim invenit eum mortuum et fetidum ut tanto et illud mirabilius et gloriosius esset miraculum et ideo dicit quod invenit eum iiii e dies in monumento habentem et fetidum. Ioh. xi. Domine iam fetet quatriduanus enim est. Quartum aut in bethania. Tangit ultimo scilicet loci oportunitatis quia enim prope erat venerunt multi iudei venerunt qui essent testes miraculi unde aut quare venerunt causa loci oportunitatis pro propinquitate pro oportunitate dicit causa aut bethania iuxta ierusalem quasi stadiis xv. Quintum est occasionis [illegible] et pinguis causa [illegible] quia causa dicit multi aut ex iudeis venerunt ad martham et mariam ut consolarentur eas de fratre suo quia tunc multa causa tristicia de mortuis sed post mortem de bonis mortuis debet esse consolatio quia beati mortui qui in domino moriuntur et ideo Epistola Thess. iiii. Nolumus vos ignorare fratres de dormientibus sicut [illegible] notanda sunt tria. Primo quid est quod lazarus [illegible] Secundo quid est quod languet mortuum et quatriduanum invenit. Tertio quid est quod dominus discipulos suos exhortatur quod in die ambulent. Lazarus amicus noster [illegible] iste significat [illegible] qui [illegible] ad [illegible] illud ysa. xlix. Tempore placito exaudivi te et in die salutis auxiliatus sum tibi. Iste dominus dilexit. Ideo et ait Prov. viii. Ego diligentes me diligo. Iste lazarus languet in peccato [illegible] Secundo languor [illegible] continet

continet mediocrem quia dum contingit [illegible] de [illegible] in mortem [illegible] in [illegible] quia et [illegible] Iaco. Ro. Concupiscentia cum conceperit parit peccatum, peccatum vero cum consummatum fuerit generat mortem et quatriduanus efficitur et fetidus dum [illegible] in opus [illegible] sicut mulier [illegible] fit homo ut [illegible] nolunt erubescere et tunc fetidus est quia [illegible] in alios diffundit. Amos iiii. Ascendere feci putredinem castrorum vestrorum in nares vestras. Ad hunc [illegible] mortuus dominus sollicitat discipulos suos quos et prelatos ordinavit. Prov. vi. Discurre festina suscita amicum et hortatur ut [illegible] ambulent dies [illegible] temporis [illegible] dum sol oritur homo exit ad opus et demones absconduntur. [illegible] ortus est sol et congregati sunt [illegible] post exibit homo ad opus suum. Iste dies durat [illegible] usque ad diem iudicii quia [illegible] quia dum sum in mundo lux sum mundi et ipse usque ad consummationem seculi. Apoc. ult. Ecce ego vobiscum sum [illegible] usque ad consummationem [illegible] Tertio [illegible] xii hore [illegible] diei [illegible] xii [illegible] regnum dei est [illegible] apostoli qui [illegible] signati sunt per xii lapides per xii fontes [illegible] per xii leones [illegible] salomonis per xii lapides [illegible] per xii horas vel xii hore sunt xii virtutes que sunt [illegible] scilicet iiii cardinales

X

tres Theologice .vij. Dona spiritus sancti .vij.
hore diei .vij. fructus spiritus sancti
apoc. xxij lignum vite afferens .xij.
fructus per singulos menses Mar-
tha ergo et Maria de Bethania sunt
duo antecedentia ad miraculum scilicet de
invitacio in suscitans et adventus
medici tercium hic tamen scilicet intercessio
fidei quequidem merebatur Lazari
suscitacionem Hec autem erat fides
devocio duarum sororum Marthe et
Marie ubi primo insinuatur fides
Marthe 2o Marie ibi et cum hec
dixisset fides ergo et devocio
Marthe insinuatur hoc ordine
primo insinuatur Marthe officiosa
sollicitudo 2o ponitur fidelis con-
fessio tercio confessionis amp-
lificacio primo igitur Marthe sol-
licitudo insinuatur in hoc quod ipsa domino
occurrit non sustinuit quod ne veniret
usque ad domum eius Ideo dicit Mar-
tha ergo ut audivit quod Ihesus ve-
nit occurrit ei in hoc patet
quod Martha multum erat sollicita
scilicet [illegible] Maria quieta unde dicit
Maria autem domi sedebat scilicet quie-
ta [illegible] Luce x. Martha Mar-
tha sollicita es et cetera ei optimam
partem elegit optime per Martham
activam signatur activa [illegible]
Item per ambos occurrite fugienti
per Mariam domi sedentem contempla-
tiva unde Tre. [illegible] devoto con-
templativus sedebit solitarius et ta-
cebit quia levavit se super se.
Dixit ergo Martha Tercium hic [illegible]
scilicet Marthe fidelis confessio in
qua confitetur dominum potentem et
benignum ut posset et vellet libe-
rare et inde resuscitare Ideo dicit domine
si fuisses hic frater meus non fuisset
et cetera quasi voluisses et potuisses
liberare eum scilicet tunc potius re-

suscitare Ideo dicit sed et nunc scio
i. firma fide teneo quia quecumque
poposceris a deo dabit tibi deus Aug.
scio quia potes si vis facere. Iterum
autem facies iudicium tui est non mee
presumpcionis non fuit ausa pete-
re [illegible] ne pateat respe-
ctum scilicet sua fidem exprimendo in-
sinuavit suum desiderium et quia
non [illegible] quod petit xpc dat deus
scilicet quidquid petit in nomine eius
Iuxta illud si quid pecieritis in
nomine meo dabit vobis Dicit illi Ihe-
sus tercium hic tamen scilicet fidelis confessio-
nis amplificacio Confessa enim
fuit Martha quod deus posset im-
petrare fratri suo resuscitacionem scilicet dominus
volens eam adhuc inducere ut confitea-
tur eum posse resuscitare per virtutem Ideo
dicit resurget frater tuus et Martha
confitetur de generali resurreccione Unde
dicit scio quia resurget in resurreccione
in novissimo die et sciebant
eam ex lege Dan. xij multi
de hiis qui dormiunt in pulvere
evigilabunt. Sciebant etiam
per doctrinam supra vi. Ego resuscitabo
eum in novissimo die scilicet quod non-
dum confessa erat quod statim tunc
resurget Ideo insinuat de se
ipso quod dicit Ego sum resurreccio et
vita tibi est predicacio i. facio
resurgere et vivere primo Corinth. xv.
Nunc xpc resurrexit a mortuis
primicie dormiencium et hic [illegible]
qui credit in me etiam si mortuus
fuit vivet et ita facio resurgere
supra v. venit hora quando mortui au-
dient vocem filii dei et qui au-
dient vivent et non solum facio
mortuos resurgere scilicet et viventes
vivere Unde et omnis qui vivit et
credit in me non morietur in eternum
supra vi. Omnis qui videt filium

[illegible] evangelium

et credit in eum habet vitam e-
ternam et quia corde creditur ad iusti-
ciam ore autem confessio fit ad salu-
tem Jo. xi. Credis hoc ait illi utique domine
hic credo quod tu hic fuisses. Ego
credidi quia tu es xpc filius dei vi-
vi qui in hunc mundum venisti
et ita potes resuscitare et vivi-
ficare quem [illegible] Jo. v° sicut pater habet
vitam in semetipso ita dedit filio
habere vitam in semetipso et confiteor in hoc
[illegible] quia tu sic potes
quam [illegible] facies. Adhuc enim
[illegible] est. Et cum hec dixisset re-
porta fideli confessione marthe
ponitur hic fidelis confessio ma-
rie vocate que describitur hoc ordine
primo ipsius marie vocatio a ce-
lato vel iudeorum associatio [illegible]
fidelis et devota confessio primo
ergo ponitur marie vocatio a celato
in quo signatur quies et devotio
[illegible] quies quia non venit
nisi vocata a martha secreto dicit
Et cum hec dixisset abiit et
vocavit mariam sororem suam
silencio. Tre. iii°. Bonum est prestolari
cum silencio salutare dei. Do-
cuit in quo eam [illegible] d. ii.
Apoc. ult. Et qui audit dicat
veni et hic in nuncius qui vocavit
eam dicens magister adest et vocat
te. quamvis hoc non sit probatum ca-
[illegible] tamen ita fuisse in
credendum. Jo. xiiii° vocabis me et
ego respondebo tibi non tamen autem
via quieta sed cum devotione unde
dicitur illa ut audivit surrexit
cito et venit ad eum nondum enim
erat quod venit sed ipsa velociter oc-
currit antequam intraret. Ideo
dicit nondum enim venerat Jhesus
in castellum sed erat adhuc in eo
loco ubi occurrerat ei martha. Vel
significatur quod vir a Deo vocatus

debet accelerare sicut fecerunt beati
discipuli de quibus Matt. iiii°. Continuo
relictis retibus secuti sunt eum. Econ-
tra et ille respondit Luce ix° cum
dixit dimitte me ut vadam et
sepeliam patrem meum. Eccl. xxxi°
In omnibus operibus tuis esto velox.
Et prov. xviii° qui mollis et dis-
solutus est in opere suo. Judei igitur
cum [illegible] hic vero sequitur iudeorum associatio
et eos associandi erat voluntas
consolandi. Jo. dicit iudei ergo
qui erant in domo cum ea et con-
solabantur eam. Ad hoc enim venerant
cum vidissent mariam quia cito
surrexit et abiit quasi dolore
turbata non valens diu sisti ne-
secuti sunt eam dicentes quia
vadit ad monumentum ut ibi ploret. Jo
sequebantur ut consolarentur de qua con-
solatione Eccl. xxxviii° Consola-
re propter tristiciam et fac luctum
et [illegible] eius uno die vel duobus
propter detractionem. Maria ergo cum-
[illegible] sed marie fidelis confessio
devotio propter quod dicit maria ergo cum
venisset ubi erat Jhesus videns
eum cecidit ad pedes eius. Ecce
devotio quia fuit ad pedes domi-
ni. Luce x° Maria [illegible] secus
pedes domini et [illegible] sedens
secus pedes domini audiebat
verbum illius. Non legitur de martha
quod ceciderit ad pedes quia non
fuit devota ut ista calida erat
ut maria. Deutro. xxxiii° qui
appropinquant pedibus eius accipient
et sibi fidelis confessio et dixit
ei domine si fuisses hic frater meus
non fuisset mortuus in quo in-
sinuat virtutem domini ut soror prius
fecit sed illa amplius dixit
quia adhuc resuscitaret eum
si vellet et hoc [illegible]

et ob devotionem flevit et amplius
divinum meruit sicut iusti patebit
iugiter in mente quod deus magis atten-
dit gemitum cordis quam sonum
oris Gregorius in 1° moralium est a-
matos in compunctione gemitus et
non in compositis verbis responsione
vin primo regum primo dicitur quod anna
largiter flevit et tacite orauit
set queritur hic quare deus non di-
ligit quam confessionem marthe de
fide resurrectionis cum spiritualem
fidelis credere et quare meruit
solum quod fides sororum lazari
eius impetrauit donum et quia
tanta fides est eius et fervor quam
ore confitetur. Ideo deus petiit con-
fessionem sicut tunc quando dixit Simon
diligis me magis impetrare mira-
culum et quod fidei videtur quia iu-
stus dicitur nonne dixi tibi quoniam si
credideris Item est vi° si potes
credere omnia possibilia sunt credenti
et idem dicitur quod deus dixit a-
postolis quod non potuerunt eicere demonem
propter incredulitatem et apostolus prima
corinthiorum xiii° si habuero fidem om-
nem ita ut montes transferam quod
autem spei videtur patet xiiii° dicitur confi-
de filia eius ergo videtur quod sit
confidentie sed confidentia est spe-
ciem autem sit caritatis ut quando illius
est coniuncte deo et amica sancte
et maxime exaudiri digni
sunt cum quod miraculum non solum
impetratur a bonis sed a malis quod
a bona vita impetratur a bonis
et malis quibus est hec autem
fides est spes esse patet. Ideo mi-
raculum est fidei ut originale
principium sed fidei spei ut conditum
et quando consistit amorem complet-
tur ipse loquitur impetratio mi-
raculi est confidencie et oratio

quod oratio miraculum debet fieri
quia ipsa quibus quia prima elevat
intellectum quem habet considera-
re omnipotentiam Ihesus ergo ut vidit
populum fuit tria que ambula adla-
zarum mirabilem super hoc pone-
rem et est exauditionis pietatis
exaudientis 2° signum exauditio-
nis beato augustinus al patris exaudiendi
pietatis ergo exaudient notatur
in hoc quod vo ad fletum marie et
iudeorum flevit et doluit. Ideo dicitur
Ihesus ergo ut vidit eam ploran-
tem Iohannis xi et iudeos qui
venerant cum ea plorantes videt
super oculo pietatis primo regum xx°
exaudivi orationem tuam et vidi la-
crimas tuas confirmavit spiritu et
turbavit se ipsum ab compatiende
do et exhibet compassione ap-
proximatio dicitur et dixit ubi posu-
istis eum dicunt ei veni et vide
et sequitur compassionis ostensio
dicitur et lacrimatus est ihesus unde
ex visu oritur turbatio et ex tur-
batione approximatio ex propinquatione
doloris et compassionis ex-
pressio. Iob xxx° flebam quondam
super eo qui afflictus erat et com-
patiebatur anima mea pauperi luce
xix° videns ihesus civitatem et
flevit super eam flevit cum vidit
flentem mariam Ro xii° flere
cum flentibus et hec compassio signifi-
cat dolorem et dolere signum amoris
propter ea dixerunt ergo iudei Ecce
quomodo amabat eum quia de eius
morte flebat et vim dicebant
etiam quod super xiiii° dicitur dare diligis
omnia que sunt nichil odisti eorum
que fecisti et post tria sunt
dicte quidam amabat illum sed tantum
et expositionibus dubio incidebant quod
eum amatis illum non vult eum mori

cap

videtur scilicet quod contra voluntatem
eius fecisset mortuus esset et
murmurabant propter quod dicit quidam
autem ex ipsis dixerunt non poterat
qui aperuit oculos ceci nati
facere ut hic non moreretur. Du
bitando dicunt quia intencionem ad
utramque partem hic videntur. Unde
quidem possit quod Crisostomus
dicit: cuncta que voluit faciet
et luce primo: non erit impossibile
apud deum omne verbum. Sed si non esset
mortuus non manifestaretur
gloria dei in illo. Ideo ille mortuus
est sicut ille cecus natus est supra
nono: neque hic peccavit neque parentes eius
sed ut manifestarentur opera dei in
illo. Ideo cecus est natus et laza
rus mortuus. Ihesus ergo rursum
[illegible] hic tercium scilicet signum exaudicio
nis quod ibi manifestatur quia ad
monumentum venit et lapidem amo
veri fecit et corpus movebat de
facie. Io dicit Ihesus ergo rursum fre
mens in semetipso post passionem
venit ad monumentum et quia la
tuerat sepultum. Io monumentum
precepit aperiri quia clausum erat
Io supra posita causa propter fetorem
simul amonendum. Ait Ihesus tolli
te lapidem et quia Martha so
licita erat de duo quantum ad sen
sibilia et corporalia. Io dicit ei Martha
soror eius qui mortuus fuerat
iam fetet. Io non est aperienda
quia quadriduanus enim est et quia
Martha credebat quod dominus ex eo
passione cum vellet videre non
expositum sepulture. Io dicit ei
Ihesus nonne dixi tibi quoniam si cre
dideris videbis gloriam dei i. divine
virtutis magisterium. Actuum vii cum
esset Stephanus plenus spiritu sancto
et ex hoc senserunt quod non ideo
aperiri fecit sed ut videret mortuum
sed ut sepeliretur eum. Io tunc

crediderunt et opere me viderunt
luce primo [illegible] dicitur [illegible] luce
primo. Beata que credidisti quoniam
perficientur ea que dicta sunt tibi a
domino. Ihesus autem elevatis oculis
rsum tale hic tantum scilicet petitis ex
audiendi in Christo quo in firma
mentibus eius [illegible] ut se exau
diturum esse exaudiri et non
ex impotencia petere rogare
propter quod dicit: Ihesus autem elevatis
sursum oculis dixit pater gracias tibi
ago quia audisti me. Gracias agit
pro exaudicione non quia pater audi
ret eum tunc et non alias. Ideo
dicit ego autem sciebam quia semper
me audis. Ebre v° cum lacrimis
et clamore valido offerens semper
exauditus est pro sua reverencia. Io
non tamquam indigens petere vel
gracias agit sed propter populum qui circumstat
dixi ut credant quia tu me
misisti et ego in operibus meis
non sum tibi contrarius supra
supra octavo sicut docuit pater sic lo
quor et qui misit me pater non
reliquit me solum quia que placi
ta sunt ei facio semper. Gracias egit
et oravit non propter impotenciam
sed ad insinuandum sui et dei
concordiam. De quia supra quinto
non potest filius a se quicquam facere sed quer
gitur primo de hoc quod dicit tur
bavit semetipsum illius quoniam vi
quia dicit Ysai xlii non erit
tristis neque turbulentus si dicitis
quod voluntarie turbavit se non
involuntarie sicut nos tunc
obicitur. Quia perturbacio obstruit
oculum mentis. Ergo si in Christo mentis
oculus non potuit obstrui i.
ergo non potuit perturbari. Item
quia perturbacio est non voluntaria
tunc non potest esse simul cum
[illegible] et completa est

v

perturbacio quoniam si xpc voluntarie
fuit perturbatus patet ex hoc quod
plene perturbatus fuit vnde quod
perturbacio dupliciter potest est sicut
dicit Iohannes damascenus propassio passio
vna que tendit in racionem propassio
vna que sistit in sensualitate et hec
dicitur esse quia non est in sensualitate
et racione quod non potest facere aliquid
aut voluntarie sic igitur in xpo est
perturbacio scilicet racionis et hec mala
et in malis sensualitatis et hec necessaria
in bonis voluntate in xpo ut ergo
dicitur non erat turbatus intelligendum
est de illa que est racionis vel se
sualitatis in dolore quod ergo ob
icitur quia illa que est sensualitatis obsti
tit mentem saltem ad tempus
dicendum quod verum est vbique est natus
sed in xpo ascendebat quando vole
bat quod ergo obicitur quod voluntaria
est plena intelligitur quando racio turbat
seipsum. Item queritur de hoc quod xpc
lacrimatus est aut enim volebat
lazarum esse mortuum aut non
si sic ergo ficte flebat si non ergo
voluntatis eius erat distortus a divi
na et aliquid voluit quod
non fecit vnde dicendum quod fuit in xpo
voluntas quia scilicet racionis pietatis
et sensualitatis sicut dicit hugo et
voluntate pietatis que est velle
tatis volebat aliquid quod tamen
absolute non volebat et propterea
compaciebatur et flebat sicut
fleuit super lazarum. Intelligendum
quod xpc non fleuit super morte
lazari sed propter miseriam humanam que
in morte lazari signabatur vnde
legitur dominum fleuisse primo in
suscitacione lazari et tunc defleuit
humanam infirmitatem secundo super vrbem
luce xix et tunc defleuit humanam
cecitatem quia si cognouisses
et tu tercio in cruce ebreos v° cum

lacrimis offerens et tunc deflet
nitem malignitatem qui sunt tres
origines peccatorum et tres parte
in persona peccatis nobis quanto la
crimarum eius indigentes sunt. Item 90
queritur de hoc quod orauit vnde quod homo
et vnde quod orauit suscitauit ergo
differt modus eius suscitandi
a modo petri non patet in actu vt
orauit vt quibus egit vt patet
suscitandi accipit vt alij vel
se maiorem patri credi faceret quia
ut dicit aug non oportebat sed vt
deo se conformem aut vnitate
sua aperte non discordante osten
deret quod ergo obicitur suscitauit
vnde quod orauit falsum est quia susci
tauit vnde quod est deus orauit
vnde quod homo. Hec autem cum dixisset
et cetera posita sunt preambula
ad mirabilem lazari suscitacionem
hic ponitur consummacio et potest
in hac particula sic primo ponitur
... ponitur ipsius lazari vocacio
secundo ipsius resuscitacio
tercio ipsius solucio quantum conspectibus
aliorum edificacio. Circa primum pro
de suscitacione lazari non pertinuit vo
cacio in mutatur in hoc quod voce ma
gna clamauit lazare veni fo
ras. Crisostomus super dicit veni et voce
magna clamauit eo quod ad vocem
eius fiet alia vero generalis vnde
quod predictum est Iohannes v° venit
hora in qua omnes qui in monumentis
sunt audient vocem filij dei
et statim prodijt etc. hic vnde ad
dum ipsam lazari suscitacionem propterea
quod dicit et statim prodijt qui
fuerat mortuus in quo notatur
obediencia creature ad creatorem
aug vero. Crisostomus prius est iste
quia venti et mare obediunt
ei aug. Cum omnia obediant
creatori sola voluntas creatura

cap

in obediens invenitur non obsti
terunt et ideo vincula dei et liga
te manus et pedes institis et fa
scialibus quibus involue
bantur manus et pedes et facies
eius erat ligata sudario et io
non ipso egressus sed alia virtute
egressus est. Hac virtute xpc usus
est in morte sua. ait mt xxvii°
monumenta aperta sunt et multa
corpora corporum que dormierant surrexerunt.
Dicit eius ignis. tamen hic tertium
scilicet ligati solutio ad litteram deo-
solvuntur amissorum quia deus et sa
cerdotem possit facere ut in aliis sanctis
sentiens quia autem. Beda potuit
ligamenta solvere qui potuit mor
tuum suscitare sed propter unitatem
et indivisibilem unitatem dei
Aliquis solvite eum et sinite
abire. Ideo non voluit resusci
tatum sed duceret ut pompam
mundi nos contemnere doceret. Ambro
sius ex verbis tamen hic quartum
scilicet quorundam edificatio et aliorum
destructio propter illos qui edificati
sunt ad fidem. dicitur multi ergo ex
iudeis qui venerunt ad mariam
et mariam viderunt que fecit credi
derunt in eum qui venerunt primo
Dicitur cum eum cum sapientibus gaudet
sapiens erit. Sapientia io multi cre
diderunt in eum propter alios qui pei
ores effecti sunt. dicitur quidam
autem ex ipsis abierunt ad phariseos
et dixerunt eis que fecit ihesus
in eodem miraculo alii pro
fecerunt alii defecerunt. 2a Cor
iio aliis quidem sumus odor
mortis aliis odor vite in vitam
Luce iio positus est hic in ruinam
et in resurrectionem multorum in israel. Honor
in suscitatione lazari maior sed notandum
quia primo ergo deus querit ubi sit
2o lapidem amoveri precipit
tertio ipsum prodire fecit quarto

discipulis solvendum exposuit
1 quia ergo deus primo ubi peccator
sit cum ad delictum peccati sui consi
sit querebat deus adam
Gen iio adam ubi es et Iere
iio leva oculos tuos in directum
et vide ubi non prostrata sis. la
2 pidem amoveri precipit cum accu
sare peccati horrorem cessare sicut
que tamquam lapis ponderosus
deorsum trahit. Ideo dicebat anima
penitens in ps. iniquitates
mee supergresse sunt caput meum.
i Aug. quam difficile surgit quem
moles male consuetudinis premit.
Tren iio lapsa est in lacum
vita mea posuerunt super me
lapidem. Unde notandum quod
deus suscitavit mortuum per con
sensum in domo. Act ix° extra
domum i. populus iuvenem in se
pulcro procumbentem viduam ut
3 hic ipso ipsum prodire iussit cum
plenam iniquitate confiteri
fecit prodire est de occulto in
apertum venire. Dicitur prov xxviii° qui
abscondit scelera sua non dirigetur
qui autem confessus fuerit et dereli
querit ea misericordiam consequetur
Aug. qui contempnis mortuos
vices si maxime contempnis
sepultos vices qui confitearis pro
cedis. quarto discipulis solve
4 dum exposuit quia tunc necessarius
peccatoribus an confessionem
eum locum non habet sed deus pre
cipit ut ostendant se sacerdo
tibus ad solvendum. Luce xvii
leprosis mandatur. dicitur est eis
ite ostendite vos sacerdotibus
et deus dedit eis officium. Iohannis
xx° quorum remiseritis peccata
remittuntur eis et quorum retinue
ritis retenta sunt. Notandum

nota

nota

est quod lazarus quadriduanus triti vinculo
ligatus prodiit quia tres difficul-
tates remanent in homine post remis-
sionem culpe scilicet facies ligata
scilicet difficultas in cogitando
ligamen pedum scilicet difficultas
in bene volendo ligamen ma-
nuum in bene operando de hiis Joh.
xi° ligatus manibus et pedibus
institis et facies ab hiis vinculis
solvitur qui per satisfactionem in me-
ritum ab hoc triplici vinculo sol-
vitur et in statum pristinum restitu-
itur hic statim petebat scilicet psalmus Ju-
dica viii° Domine deus meus memento
mei et redde michi nunc pristinam for-
titudinem. Collegerunt pontifices et pharisei
Ista pars libri que ibi incipit
fuit homo missus a deo magna
agitur de verbo incarnato fuit
divisa in tres partes. In prima agitur
de eius incarnacione et deitatis
manifestacione. In secunda vero de pre-
dicacione eius hic primo incipit
2a pars. Intencio ergo huius partis in-
fra ad xx capitulum est agere de hiis
que pertinent ad passionem et di-
viditur pars in duas quia quedam per-
tinent ad passionem ut preambula
quedam vero ut concomitancia. Pri-
mitus agitur de antecedentibus. 2° vero
de concomitantibus in principio xviii
i. Et cum dixisset ihesus Ea que
sunt preambula vero ad passionem
sunt tria scilicet iudeorum machinacio
passionis predicacio discipulorum
consolacio. Ideo presens pars habet tres.
Primo igitur agitur de iudeorum
conspiracione 2° de passionis
predicacione ibi erant autem gentiles
infra xii capitulo. Tercio de discipulorum
consolacione infra xiii° ibi
ante diem festum pasche
in qua agitur de machinacione

iudeorum qui mortem Christi machina-
bantur. Hic in duas partes. In prima describitur
iudeorum conspiracio. In 2a conspiracionis
corroboracio ibi Jhesus ergo ante
sex dies etc. conspiracionis a-
plicacio ibi Convenit ergo turba
multa etc. In conspiracione obstinacio
ibi in crastinum autem turba multa.
Conspiracio ergo iudeorum hoc ordine
describitur. Primo ponitur eorum consi-
lium in deliberacione. 2° consilii determinacio
etc. ex hoc & occultacio quantum ad
occultacionem peticio sive inquisicio
ponitur ergo primo iudeorum conspiracio
que facta fuit accusacione manife-
stacionis Christi sed dicit Collegerunt
ergo pontifices et pharisei et scribe concilium
adversus ihesum. Vincta fuit simul
ambicio principum cum malicia
phariseorum ut primum facerent
concilium iniquum. Job xxi Stuppa
collecta synagoga peccantium. Et
dicebant quid facimus quia hic
homo multa signa facit. Origenes ad hunc
honorem vocavit qui tante dilectionis
fecit demonstracionem et dicit
timeo eum sic omnes credent in
eum et ex hoc sequitur inconveniens
et venient Romani et tollent nostrum locum
et gentem. Ideo hoc dicebant quia
Romani tunc imperabant eis et si
ipsi novum imperatorem vel regem
invenirent timebant eorum in-
dignacionem in eam ideo magis
voluerunt facere contra deum quam con-
tra hominem. Prov. xxix° qui timet
deum cito corruet vel cito aut hoc
fuit quia magis diligebant
temporalia quam eterna. Unde August.
temporalia amittere noluerunt et vitam
eternam non cogitaverunt et utrumque
amiserunt quod timebat hoc
eis accidit. Unde Origenes dicit in eis
esse impletum in psalmo Infixe sunt
gentes in interitu quem fecerunt

pu xo etiam timet impius ne et
ipse eum deserant sui iniustis
debitis. Unus autem ex ipsis / Cai-
phas etc. secundum consilium deterrimum quod
fuit contra iustitiam divinam et di-
vinam et eorum concordiam contra
veritatem propter quod dicitur Unus autem
ex ipsis Caiphas nomine cum
esset pontifex anni illius et contra veritatem
et propter consilium antecedentium da-
ret dixit eis vos nescitis quidquam
nec cogitatis quia expedit
nobis ut unus moriatur homo pro populo et non
tota gens pereat. Unus homo. Vox
eius unius delicati multi mortui
sunt multorum magis contra deum et
deum in contra primum hominis istius propter
in ples hiudaunt iste non dedit
consilium ut interficeretur propter peccatum
culpam quia non fuisset rebus
sed propter aliorum salutem ut nullus
posset eum hinc resistere propter
innocentiam. Jere xi° Venite
et cogitemus contra Jeremiam cogita-
tiones venite et percutiamus
eum lingua et non attendamus
ad universos sermones eius. Illud
consilium mortem propter processit a sa-
cerdotibus contra illud Dan xiii°
Egressa est iniquitas a senior-
ibus iudicibus qui videbantur regere
non solum fuit est malevolentie contra
sed etiam dispensatione divina. Ideo
subditur. Hoc autem a semet-
ipso non dixit hoc est propria adin-
ventione sed a divina inspiratione
Ideo dicitur Sed cum esset pontifex anni
illius prophetavit spiritus propheticus
honori sacerdotali attribuit in quo
patet quod spiritus sanctus multa nobilia
opera etiam per malos sacerdotes
in inveniuntur quod dicit spiritus sanctus per ea
eum Paulo maledicere summo
pontifici compto quod summus
pontifex esset dixit nesciebam
quod summus sacerdos esset ac-
tuum xxiii°. Et simul cum esset
iniquus prophetavit summo regi et
et prophetia eius explanatur sub-
ditur prophetavit inquam quia Ihesus
ihus autem moriturus pro gente et
non tantum pro gente sed etiam in eos
ut filios dei qui erant dispersi
congregaret in unum. i. ut per de-
structos ad unitatem ecclesie colli-
gerent hec congregatio predicta est
ysa lxi Congregabit profugos
israel et dispersos iuda colliget
a quatuor plagis terre in unum
colligent. Et ysa lx filii tui
de longe venient et filie tue
de latere surgent. Supra x°.
Alias oves habeo que non sunt ex hoc
ovili et illas oportet me adducere
cum ante veritatem et dispensatione
divina convenit subditorum
concordia. Ideo subditur ab illo ergo
die cogitaverunt ut interficerent
eum nullo unum contradicente quia
et si prius eum quererent sicut
dicitur supra vii et octavo quod inte-
quirebant interficere tamen non ita diffi-
nito consilio dehinc. Jou xxiii°
Ihesus ergo iam hic etiam secundum Christi
occultatio consultat eum se ab eis
declinet non timore sed nostra
instructione non ut mortem
fugiat sed ut tempus congruum
veniret cum dicitur Ihesus ergo iam
non palam ambulabat apud
iudeos sed abiit in regionem iuxta
desertum in civitatem nomine locum
sanctorum quod in civitatem
que dicitur Ephraim et ibi morabatur
cum discipulis suis dicit Augustinus
non ipsi esse peccatum si fideles
qui sunt membra Christi oculis
infidelium se subtrahant et
furorem persecutorum potius

X.

latendo declinavit qui se offe-
rendo nunquam attendat Christus prius in-
deos fugiebat et cum discipu-
lis manebat supra xo cuies
in secretum et noctem eos audiunt
Proximum autem erat pascha iu-
deorum hic quantum secundum Christi latentem
in quantum secundo qua fiebat ab eis qui
ascenderant ad diem festum
quia Christus in diebus festis sole-
bat ascendere ideo dicit Erat
autem proximum pascha hoc est dies
festus iudeorum per anthonoma-
siam pascha festiva dies dicitur
quia fiebat mense primo secundum a-
prilis Exodi xii° Mensis iste
vobis principium mensium primus
erit in mensibus anni Et ascende-
runt multi Jerosolimam de regione
ante pascha ante scilicet diem
festum et ideo subditur ut sanctifica-
rent seipsos quia nullus aude-
bat inmundus comedere pascha
Numeri ix° homo qui fuit in-
mundus super anima sive in via
faciat phase mense ii° Iohannis
xviii° ut non contaminarentur
sed manducarent pascha hii
venerant se ex ceteris mundare
sed in terris pollutis homicidium
inquinare ut dicit Querebant
ergo Jhesum scilicet ad prehendendum eos
confundabant et venerantur
res Et colloquebantur ad invicem
in templo stantes et modus
querendi subditur qui compunctus
quia non venit ad diem festum
istum quod fiebat in templo dei
impletum est illud Jeremie vii°
Spelunca latronum facta est do-
mus ista in qua invocatum
est nomen meum Luce xix° Vos au-
tem fecistis eam speluncam
latronum quidam autem sic querunt

in simul at eum Dederunt
autem pontifices et pharisei man-
datum ut si quis cognoverit
ubi sit indicet et apprehendant
eum mandatum persimile de
Saul de David primo Regum xxiii°
Considerate et videte omnia
latibula eius in quibus abscon-
ditur et si etiam in terram obstru-
xit scrutabor eum in cunctis 90
millibus Juda exivit ut pre-
caveret in David isto consilio
quod sic videtur quia iusti
principes peccaverunt et pharisei quod
Deum occiderunt sive occidi fe-
cerunt et ipse deus ... eos
super xyo quod non videtur quia
voluntatis dei erat quod Christus
occideretur ergo in volendo ipsum
occidere conformabant voluntatem
suam voluntati divine sic ergo non
peccabant Item ipse deus voluit
filium suum pati et non potuit
pati nisi interficeretur et iudei inter-
fecerunt eum Item ad hoc venit
ut pateretur ergo si iudei non inter-
fecissent adventus eius frustra
ergo etc. Item adventus eius ef-
ficaciam habuit ex iudeorum con-
silio ergo videtur quod iudei non
peccaverunt contra quod iudei peccaverunt
et ratione actus et ratione in-
tentionis ratione actus quia
voluerunt occidere eum quem sciebant
eum esse innocentem quod
nullo modo potest fieri ratione inten-
tionis quia non intendebant
implere divinam voluntatem
sed suam propriam in invidiam er-
go obicitur quod deo placuit
mors Christi dicendum quod actus occi-
sio fuit premissa sed passio
fuit beneplacita sicut est in
passionibus sanctorum quod illi occi-
debant mala voluntate

Cap

40 et xpc patiebatur bona voluntate
quod dicit quod frustra dedi quod
non quia alius modus erat deo
passibilis et deus parvulos in festis
multa bona implet sicut predicti
abolim probat sanctos et tamen iu-
deus agnos fecit demereri sed deus
actum ordinat in bonum / Cayfas
vero cayphas peccavit in dando
illud consilium quod non videtur per tex-
tum quia dicitur in littera quod non dixit
a semetipso prophetavit vero quod
dixit a spiritu sancto ergo quod est a spiritu
sancto non est peccatum / Item dicit prophetan-
tem esset pontifex ergo sacerdos prophe-
tandi bonus est non dicitur malum
consilium sed bonum ergo non peccavit
sed contra ipse hic verbo intendebat da-
re consilium sed xpc occideretur ergo in
dando illud consilium erat homi-
cida / videtur sponsio quod cayphas
in mala voluntate peccavit sed in il-
lius conciliis prolatione non peccavit
quia spiritus usus est eo sicut in-
strumento et sicut usus fuit asi-
na balaam verum non fuit fructus
male voluntatis quia voluntas
non fuit nisi mala locutio non ne-
que bona / Ad illud quod cayphas
non tamen prophetavit ut asina sed in[illegible]
prius intendens propheta persuadere
malum / Verum dicendum quod istius sermonis
duplex fuit principium interius
et hoc fuit prava voluntas sordi-
dum et dictum in spiritu prava vo-
luntas fuit principium mala et 2m
id duplex principium duplex videt-
ur in sermone primus est talis
et iste fuit mala ad vitandam
romanorum offensionem / 2us bonum
spiritus humani generis salvationem con-
descendendum quod peccavit et
aliquis propheta potest predicare sed
predicando sicut [illegible] fuit
[illegible] quam sua peritia intellectum
tem / Ihesus ergo ante sex dies

[I]gitur postquam descripta est inde
ordo conspirationis describ-
itur 2o ipsius conspirationis
corroboratio sed videlicet ac-
cepit ipsa conspiratio ex
proditoris indignatione Ihesu
igitur proditoris indignatio
ortum habuit ex avaritia sed avaritia
ex effusione unguenti facta in convi-
vio / Ideo describitur primum modum
primo describitur convivium dominum / 2o effusio
unguenti 3o indignatio inde ex
ex avaritia marie convivium / 1o dicto
factum est ubi erat suscitatus lazarus
ante diem festum per sex dies
unde dicit Iohannes ergo ante sex
dies pasche i. sexto die ante
pascha venit bethaniam ubi fuerat
lazarus mortuus quem suscitavit
ihesus ubi factum est convivium in proxima
lazari suscitatione unde dicitur fecerunt
autem ei cenam ibi quia apocalypsis
dicit si quis aperuerit ianuam
in tendo ad illum et cenabo
cum illo et licet in presentia laza-
ri fieret tamen lazarus non ministrabat
sed recumbebat ut homines miraculum
probarent / Apostolus / De puella susci-
tata iussit illi dari manducare
dicitur ipse quod dicit et martha
ministrabat lazarus vero unus
erat ex discumbentibus cum eo
sed martha ministrabat et sollicita
erat circa frequens ministerium mul-
tum luce xo dixit domine non est tibi
cure quod soror mea reliquit
me solam ministrare ideo per eam intel-
ligimus activam intelligimus que
sollicitatur circa plurima / Maria ergo
accepit / Circa hic 2m sed effusio
unguenti que facta est a maria
que non discumbebat sed ipsa dominum
spirituali refectione pascebat unde
cum eum vehementi devotione
flagrabat eius devotio · ex

expressit in unguento effuso. Tertio
quod dicit Maria ergo accepit li-
bram unguenti. Magna fuit unguenti
quantitas quia magna erat de-
votio nec cuiuslibet modi sed nardi
[illegible] nardus est herba
aromatica sicut dicit Ysydorus que
vehementer est odorifera. Quarto quod
Cant. primo: dum esset rex
in accubitu suo nardus mea dedit
odorem suum. Despicit nardi sit pre-
ciosum unguentum. Unde dicit ait Io.
xii° nardi spicati et pistici glo-
[ssa] i. fidelis additum zophisma pro-
pter quia magni precii erat et
valoris et unxit pedes Ihesu et
extersit capillis suis et domus
impleta est ex odore unguenti.
Ad literam inter unguenta melle
odoriferis utebantur. Ideo Dominus
prosperum unguentum sibi offerri
precepit. Exo. xxx° et aliis id
tribuit. Unde non caret illud sine
misterio quod esset modo de summis
summo Deo. Dicit ergo unus ex dis-
cipulis: hic tamen sed in dignatio contra
mulierem quia unguentum effudat.
Ideo dicit ergo unus ex discipulis
eius scilicet Iudas Scarioth qui erat
eum traditurus. Tertio avaricia dicit:
quare hoc unguentum non vendidit
trecentis denariis et datum est
egenis. Ait xxvi° Ut quid perditio
dico hec potuit enim venundari
multo et dari pauperibus et
quia [illegible] hoc dixisse ex
pietate sed avaricia quod dixit
ex capite. Tertio ea dicit: dixit autem
hoc non quia de egenis pertinebat
ad eum quia de pauperibus non cu-
rabat quo contra Eccli. iiii° Ele-
mosinam pauperi ne defraudes sed
quia fur erat et loculos habens
tamquam dispensator ea que
mittebantur portabat i. asportabat

et furabatur et ideo gaudebat quod
plura dabantur. Unde tertio avaricia
sua vendidit Dominum. Unde dicit ait
Mt. xxvi° cum abiit ad principes sacerdotum et
dixit quid vultis mihi dare et ego vobis
eum tradam. Avaricia totum in fraudem
redigit. Hec proditorem fecit Iudam
leprosum et avarum [illegible]
Dixit ergo Ihesus. Tertio hic enim
sed excusatio mulieris quia eam in malis
insultabat quasi de malo facto et vult
Dominus ostendere quod melius fecit
quod si dedisset pauperibus. Propterea
quod dicit: Sinite illam i. nolite
esse molesti ei. Nec eos culpavit
sed mulierem excusavit ut in diem
sepulture mee servet illud quod
quidem melius est quam dare
egenis. Pauperes enim semper habetis
vobiscum. Deut. xv° Non deerunt
pauperes in terra habitationis vestre
me autem non semper habetis. Propterea [illegible]
[illegible] Iohannis xvi° ad patrem vado
et iam non videbitis me. Ideo expedit
ut [illegible] ex hys
ideo non debetis ei esse molesti. Ait
xxvi° quid molesti estis huic
mulieri. Spiritualiter sunt hec duo
notanda quod sicut illud quod [illegible]
quod unguentum. Et notandum
quod [illegible] legimus duo [illegible]
[illegible] pueris [illegible] Ait [illegible]
[illegible] distribuente in domo inter
[illegible] et peccatores distribuebat
cum eo [illegible] est [illegible] incipientium
[illegible] persone [illegible] Luce vii° In-
vitavit quidam phariseus Ihesum
ut manducaret cum eo. Hoc est pro-
ficientium quia [illegible] legem [illegible]
bant tamen amicum Martha et
Lazaro in Bethania ut hic Betha-
nia est domus obediencie et hec
est religio [illegible] sunt homines in
statu perfectionis [illegible] illud ait
[illegible] si vis perfectus esse vade et

et nerde etc et hoc est quintum perfectorum
Nota sperma de unguento sensus spiritualem intelligentiam quod triplex
est unum est cum maria unxisse
pedes domini legitur est enim unguentum
contritionis quod signatum est in
illo luce viio ubi rigabat pedes
domini et unguentum devotionis et hoc
signatum est hic et math xxvi° Cum
recumberet in domo symonis leprosi etc
compassionis et ultimus maria
magdalena et maria iacobi et salome
que primo unguento in unguinum
pedes 2° caput tertio non totum
corpus domini Sed quia hic primo
dicit quod dicit quod ante sex dies
pasche venit bethaniam ubi erat
unctio a maria ergo videtur precedit
quod et hic dicitur quod post duos dies etc
obicitur de hoc quod dicit quod unxit
pedes domini quia dicitur math xxvi°
quod effudit super caput eius
quod ergo unxit pedes eius etc
et alia quaeritur quia ibi dicitur quod indignati
tres discipuli indignati sunt hic
dicitur quod unus indignatus scilicet
proditor. Ad has tres contrarietates
trudit pertres ratione Augustinus de
concordia ewangelistarum Prima quod
notandum est quod alii quod
unus dicit secundum seriem hystorie
alter dicit per recapitulationem
et post solvit per hoc quia est recapitulatio
dicit sicut ibidem dicit
2a regula est quod unus obmittit
alter dicit et ut ex hoc stare est sed non
ut ex hoc ab utroque dicitur sic solvitur
sed quia et pedes unxit et demde
totum super caput effudit tertia
regula est quod mos est scripturae
pro alium unum ponere pro singulari
etiam et ideo dicunt alii quod discipuli
indignati sunt sed Johannes exprimit
ipse quis fuerat Item quaeritur de
hoc quod dicit ewangelista quod iudas dixit
non quia de egenis pertinebat
ad eum sed quia erat dispensator
ideo pertinebat ad eum Item dicit
quod fur erat et loculos portabat
unde est quod dominus furi et loculos
committere videtur quod dare est
occasionem peccandi Item quare non
corripuit eum dominus ex quo sciebat eum esse in peccato Item cum
dominus esset in extrema paupertate et
precepit discipulis non recipere pecuniam
unde est quod loculos habebat dico ad
primum quod pertinere dicitur est aut
quantum ad esse aut quantum ad officium
primo modo non pertinebat 2° sic ad
secundum dico quod dominus fuit velo scilicet
divina iudicii dispensatio in hoc
quod dominus eius malo desiderio satisfaciebat ne amplius in peius
dicit quod iudas habet ex culpatione
quod prodit dominum i. ipsum in operam
maliciam in proditione quam omittit. dominus
quod. preciun scilicet unum facit in di
nariis ... Sed magis in thesauro
... Ad aliquid 2m quod non
corripuit quia sciebat quod non
meliorauerit sed peior efficeretur
nec officium abstulit ne perderet
causam et ad maius crimen in
citaret Ad aliud 3m quod sicut
dicit Jeronimus dominus habuit loculos
non ad usum suum sed magis ad usum
suum pauperum unde qui solent re
dirigunt iussit petro ad mare
math xvii° ubi invenit pecuniam
in ore piscis quam nolebat ea quae
data fuerunt erant pauperibus in
usum suum convertere alia non ut
in notescet contradictiones quod
liceret esse sine divitias possidere
Item quaeritur de hoc quod dicitur in ea
servare illam ut in diem sepulture
sed cum effuderat super caput quo
in diem sepulture poterat ...
servare Ad hoc dicitur tertio. unomodo
... exponitur. sic ut servet illud
... ex illo sed illud non valet

XI

quia non unxit unxia corpus domini
in die sepulture quod doctor exponit
Hector super hoc id est devocionem circa
illud scilicet devocionem ungendi quia
voluit corpus domini ungere quamvis
non unxit aliquo sic ut sunt verba
in libro scrutinii scripturarum contra
perdere unguentum quod metra sim-
dicitur perditur secundum quod mortuorum
corpora condiuntur perdi non dicitur
secundum Iudei non volunt dominus contra
Mariam dicere quod non est factum
unguenti perdicio secundum conservacio in die
sepulture sacramento unde dicitur
Marci xiiii° prevenit ungere corpus
meum in sepulturam sic intelligendo est
Cognovit ergo turba de Iudeis
est conspiracio et conspiracionis cor-
roboracio certo hic tamen conspiracionis
amplificacio quibus cum cogitaverunt
occidere ihesum hic non solum ihesum sed et
lazarum suscitatum et racio erat quia
multi propter eum credebant in ihesum
dominum quod hic notatur secundum credencium
multitudo et perfectio in decorum am-
plificacio credencium multitudo
sua est occasio conspiracionis lazari
propter quod dicit Cognovit ergo turba multa
ex iudeis quia illic esset scilicet in
bethania et venerunt non propter ihesum
tantum ut lazarum viderent quem suscitavit
a mortuis addit in fine causam
quia oculi eorum non tantum delectabantur
in conspectu auctoris sed eciam operis
unde causa dicitur decimo dicitur supra
ii° Multi crediderunt in eum viden-
tes signa que fecit unde invidia la-
zarum interficere volebant quia propter ipsum secedebant
ihesum multitudo magnum cogitaverunt
autem [illegible] hic [illegible] scilicet conspiracionis
et perfectio amplificacio in auctorem
quia non solum dominum sed timebant scilicet
in alios propter eum unde dicit cogitave-
runt autem principes sacerdotum et ut
lazarum interficerent non tantum ihesum ipsum
primo manibus suis sanguine plene

sunt et racio subditur quia multi propter
illum ibant ex iudeis et credebant
in ihesum et ideo eum interficere volebant
Amen stulti dicunt qui suscitare te
potuit et mortuum iterum potuit
suscitare occisum nimium stulti cre-
dere volebant Ait Crisostomus ipsi non
in crucifixerunt et alios miracula [illegible] phy-
sicum In crastinum autem de turba
est amplificacio conspiracionis de
multitudine hic primo tangitur racio pos-
sumpcionem multitudinis confluencia et hec
ostenditur occasionem sunt ex ho-
nore domino exhibito propter quem in-
vidiam in invidiam prosiliebant et
procedit sic primo describitur Christi
honorificacio 2° honoris illius per
spiritum tantum approbacio certo honori
scrutandi racio quantitas per honoris
multi volentes [illegible] obstaculo hoc
autem describitur primo admodum occur-
rendi quia cum leticia propter quod dicit
In crastinum autem turba multa
que venerat ad diem festum cum au-
dissent quia ihesus venit iherosolimam
occurrerunt ei cum leticia in aug-
mentum acceperunt ramos palmarum
et processerunt ei obviam morem
gerebant ex lege unde dicitur primo machabeorum
xiiii° Egredimini in montem et affer-
te frondes olive et frondes ligni
pulcerrimi et ramos palmarum
describitur eciam quo admodum clama-
di quo dicit Clamabant osanna
sicut dicit Glossa Vox ista est ob-
secrantis ponitur in dictionibus affirm-
ativa aliquid significatur sicut in
interiectionibus et tantum valet quantum
salva obsecro laudantes qui venit
in nomine domini rex ipse in quo
confitentur et in ipsa regia dignitate
non absorbere secundum adeo ideo dicunt rex
ipse in nomine domini in illud luce
primo hic est magnus et filius
altissimi vocabitur Et dabit illi
etc describitur eciam quo admodum

precedendi quia non procedebant
pedes sed super asellum sedebat Jo. 12
dicit et invenit Jhesus asellum et
sedet super eum et licet verus rex
esset et honorem suum regium sibi off
erri permitteret non tamen in multitudine equorum
sed super azinum venit in quo signatur
ut dicit Aug. quod non ad exigendum
exercitum ferro rex erat sed rex iste
qui mentem regit qui consulit qui
in regnum celorum credentes speran
tes amantes quos perducit sicut
scriptum est. Textus. Hic 2m scilicet sed hoc
prescriptura approbato et hoc facit
ostendendo illud in scriptura fuis
se predictum quia hic iobem dat me
rite fidei ipse ea dicit et sedit super
azinum in honore regio et ne putetur
hoc tantum gestum ideo dicit sicut scrip
tum est Zacharie nono noli ti
mere filia syon i. ecclesia dicit
et plus mitet i. exulta Zach. 9
Exulta satis filia syon iubila
filia ierusalem et ratio exultationis
redditur ecce rex tuus [illegible] venit
tibi Ecce regia dignitatis sedens
super pullum azine Ecce mansuetu
do et humilitatis et in adventu
talis est letitudo quia dicit Prover.
xvio. In hilaritate vultus regis vita
et clementia eius quasi ymber sero
tinus et licet honor iste esset
predictus tamen a discipulis non cog
nitus ut sciunt hic facit materiam
ad inventione sed dum dispersione
Jo. subdit hec non cognoverunt discipuli
eius primum i. quando ipsi sibi honorem
ei contulerunt sed quando glorificatus
est Jhesus ipse post resurrectionem et ascen
sionem tunc recordati sunt i. ad
vertunt quia hec erant scripta
de eo et hec fecerunt ei i. post glori
ficationem cognoverunt non ante quia
tunc primo sicut dicit Luce ultimo
aperuit illis sensum ut intelligerent scrip
turas. Testimonium ergo etc. Textus. Hic ter
tium scilicet honoris exhibite ratio et hec
erat ipsa mirabilis lazari suscitatio
que turbis constabat ipse quod dicit
testimonium ergo perhibebat turba que
erat cum eo quando lazarum vocavit
de morte d. lazare veni foras
et suscitavit eum a mortuis et ista
turba perhibebat testimonium ex dispo
sitione turba ipse simpliciter quia ex
turba sapientium Actus xo hinc
omnibus propter testimonium perhibent sim
pliciter propter Ex ore infantium etc.
quod signum et testimonium collatum est ei
honor iste ideo dicit ipse ea et
obviam venit ei turba quia audie
runt eum fecisse hoc signum turba
simplex videns signa movebatur
ad fidem et devotionem. Jo. dicit viri
videntes turbe timuerunt et glo
rificaverunt deum sed scribe dicebant
quod blasphemaverunt. Pharisei ergo di
xerunt etc. Textus. Hic quartum scilicet
phariseorum ex invidia obstinacio
ideo dicebant inter se videtis quia
nichil proficimus ipse quia dicit
2o Regum ino nec alteri resistunt
homines corrupti mente reprobi
circa fidem sed ultra non proficient
et post ecce mundus totus post
eum abiit in quo notatur quod ipse [illegible]
lo in medie quoti sunt [illegible] dicitur
Act. xxvo cum intentes scribe
et pharisei in dignitati sunt quia
ex invidia dolebant ex superbia
despiciebant ex ira fremebant
et ideo in malicia obstinati. In
vidia autem diaboli mors intravit
in orbem terrarum Sapientie iio Ecc.
primo cuius invidia in tristicia
erit super mentem suam Ec. quinto
hic quia videtur quod dominus in operi
bus suis fuit sibi contrarius
quia supra xio dicitur quod dominus ab
scondit se a facie iudeorum persequentium
hic autem ita manifeste se offert

Item dominus. Superius quod fugit in mon-
tem cum volunt eum facere regem
hic suscepit honorem collatum sibi
tamquam regi et approbat. Ratio quod
dominus sicut dicit Augustinus non facit quia
secundum congruitatem facit divina secundum
suis vices et post nonam ediderit
testatur. Ideo quod dicitur quod tempus pa-
ssionis suis non dum advenerit
non adherat. Ideo suis se occultabat
quia tempus exspectabat non cui ad
est oportunus et tempus se manifestat
sibi. Ad racionem quia ante passionem
ignotus esse volebat post passionem
non glorificandus. Ideo tunc honore
regio et non ante suscepit. Alia
ratio est quia isti non fecerunt ante
regem secundum affectum missum recogno-
scebant. Tertia ratio est quia dominus
sciebat post hoc erat passurus et
ideo honorari voluit ut ex hoc
40 honore augeretur presentibus co-
gnitio passionis. Item quid est
de contrarietate quia dicitur Mathei xxi
ea primo misit in castellum pro
asino et deinde quod turba venit
ei obviam. Item ibidem dicitur
quod sedit super asinam et pullum
hic autem dicitur quod super asinum. Item hoc
non est scriptum in Zacharia noli
timere filia Syon secundum exulta et
iubila quia etc. Ratio quod ad illud
ultimum quia cum ewangeliste per spiritum
sanctum loquantur qui totum condi-
dit scripturam et est auctor. Ideo
non fecerunt vicem in libro suo plene
secundum intellectum sententie et ideo
quod dixit ille prophetam exultandi
hic ipsum sicut ewangelista prophetam non ti-
mendi quos non obicitur de quantitate
et proposicione dicendum est quod dominus
sedit super asinam et etiam super pul-
lum eius et dicunt quidam fuisse
hoc modo primus in sedit pullo et
quia recalcitrabat postea sedit

super asinam. Secundum hoc nichil est quia
non credo ut pullus domina domino
in sedente recalcitraret. Ymmo intel-
ligendum est quod dominus propter figuram
primus sedit super asinam id est super veterem
synagogam et postea super pullum
id est in gentilitate in commune et
prius sedit super asinam quia tunc
he convenerunt tunc sedit super
asellum et sciens super eum non
curabis dicere totum quia alius
dixerat. Erant autem gentiles
secundum de similitudinem est unum preambu-
lum ad passionem quod est phariseorum
conspiratio. Hic declaratur. Ratio secundum
gentilium illuminatio et iudeorum ex-
cecatio. Ideo hec pars in duo habet
partes. In prima ostenditur vocatio gen-
tium per signatio 2o ubi passionis
per de fructificatio ibi Amen amen
dico vobis. Tertio ubi fructus exponit
ibi turba ergo que stabat. Quinto ergo
describitur futura iudeorum excecatio
ibi Hec locutus est Ihesus. In prima autem
ergo primo fit gentium vocatio in
hoc quod dominum querit et dominus se offert
benivolum et describitur hic ordine
primo ponitur gentilium sollicitudo
in hoc quod videre Ihesum cupiunt et que-
runt ibi quod dicitur Erant autem gentiles
quidam ex hiis qui ascendebant
ut adorarent in die festo. Ipsi
adorabant in templo quia et ipsi
exaudiebantur ut dicitur iii Regum viii in
oratione Salomonis alienigena
qui non est de populo tuo si
venerit et oraverit in loco hoc
tu exaudies domine. Hii ergo accesse-
runt ad Philippum qui erat a Beth-
zaida Galilee. Super primo Erat
autem Philippus a Bethzaida civitate
Andree et Petri tamquam ad
magis notum inclinantes et desiderium
suum ei exposuerunt rogantes et ro-
gabant eum dicentes domine

Cap

Volumus ihesum videre. nec mirum quia
desiderabant / quia eum illud pre
speciosus forma pre filiis hominum / totus
erat desiderabilis. aug. ecce volu
erunt eum iudei occidere / genti
les videre / [illegible] hec agg. [illegible] inse
ano bis regum et dabo genti fa
cienti fructus. venit philippus
et dicit andree. Tangitur hic secundum
scilicet discipulorum intercessio ad gentilium
peticionem / et ut facilius philippus
impetret assumit socium. ideo dicit
venit ~~philippus~~ philippus et dicit
andree tamquam minori et tunc
andreas tamquam maior prius
et annunciacione eius dicit andreas
rursum et philippus et philippus
dixerunt ihesu in quo innuitur quod
prelati sunt medii inter simplices
et deum qui desideria parvorum
deo offert / Accedite vos dixit moy
ses ego sequester et medius fui
inter deum et vos. Ebre. 9o Omnis
pontifex ex hominibus assumptus pro
hominibus constituitur in hiis que sunt
ad deum. Ihesus autem etc. Tangitur
hic tercium scilicet domini condescensio qua
satisfecit gentilium desiderio dicens
venisse tempus manifestandi
se gentibus [illegible] quod dicit venit hora
ut glorificetur filius hominis i. genti
bus manifestetur et per eius cla
ritas et gloria cognoscatur. Et est hic
hora passionis et resurreccionis que
quedam fuit exspectata et deside
rata / in hac gentes vocantur. [illegible]
quod dicit apostolus ro. xiiio hora est iam
nos de sompno surgere. hec est
hora de qua supra dictum est supra
vijo nemo apposuit manum quia non
dum venerat hora eius. Et quia tunc
gentiles sua ydola fere adorarent
et deos suos [illegible] que
credebant adorare in [illegible]
quare gentibus [illegible] adiuvan
iudeorum et hii dicebant proselici
et hii dicebant. Crisostomus dicit de hiis
quod ipsi existentes erant ut pro
seliti fuerunt. Ideo tamquam incipientes
credere veniebant ad solempnitatem
videre et in templo adorare. Sed tunc
queritur quare philippus non repulit
eos et videtur quod debuisset quia ipse
audiebat a domino Mathei x° In viam
gentium ne abieritis et Math. xv°
Non sum missus nisi ad oves que
perierunt domus israel. ideo videtur quod
contra domini mandatum fecit quod
peticionem ipsorum admisit. Dicendum quod
ipse philippus videbat quod ipse non
tantum iudeos sed eciam gentiles ama
bat. videbat etiam quod omnium sa
lutem videbat volebat. Ex alia
parte mandatum eius considerabat
ideo caute egit quia nec peticionem
omnino repulit nec prius admisit.
Ideo andream consuluit. Ille
vero [illegible] sciens tamen
primo dixerunt ihesu quia se potuit
facere volebat ut deus manifesta
ret omnibus. Item queritur quare
nunc magis quam ante manifestavit
se gentibus. Dicendum quod propter propinqui
tatem passionis in qua salutis
erat gentium. Alia racio quia iam
iudei per conspiracionem mortis Christi
repulerant graciam dei et ideo
post conspiracionem eorum dominus
convertitur ad gentes. Amen amen
dico vobis. Postquam descripta
est vocacio gentium per significacionem
ponitur hic passionis predicte
fructificacio ~~hec quidem per simili~~
~~tudinem primo predicitur passionis~~
~~fructificacio~~ hec quidem per simili
tudinem primo predicitur passionis
fructificacio. 2° illo quia passio
non habet effectum nisi in imitato
ribus ponitur de imitacionibus
exhortacio ibi Qui amat animam
suam. Tercio vero quia multi
murmurant nisi qui doctrinam

Jn de Lauency   Fut 2 p[illegible]

ad nos. Ideo patribus factum est. Orate
quia nunc anima mea turbata est. Quinto quia
ipse impetrauit omne quod petiit
eius uocatur exauditio. Item Venit
hora. Secundo hora temporis passionis
significatur ex hoc. Quinto Amen amen
dico uobis asserendo loquitur gen-
tibus qui eum quesierunt ut
ipsos in fide confirmet. Nisi granum
frumenti cadens in terram mortuum
fuerit ipsum solum manet. fidelitas
non multiplicatur nisi moriatur
Primo Corinthiorum xv. Insipiens tu quod
seminas non uiuificatur nisi prius
moriatur. Si autem mortuum fuerit
multum fructum affert. Quia
tunc producit messem. Sic intelligitur
in christo qui est granum frumenti
propter eius puritatem et adipis
multitudinem propter quod optimus ex eo fit
panis uiuus qui de celo descendit
Iohannis vi. De quo dicitur in psalmo. Et
adipe frumenti satiat te. Hoc gra-
num cadens in terram per humilitatem
mortuum est per passionis acerbitatem
Ideo in psalmo dicitur. Primus fructus
tuos in dixisti supremo et
hoc granum attulit multum fructum
quia multos filios adduxit
in gloriam. Hebreorum ii. Decebat enim
propter quem omnia et per quem omnia
qui multos filios in gloriam ad-
duxerat auctorem salutis eorum
passione consumari. Nisi Christo quasi
diceret fuit ad te mutatio mire
fortitudinis quam diu. Qui amat animam
suam. Hic tangitur 2m scilicet ad passionem 2
animi tundam exhortatio et ex-
hortatur personas in quodam et
extremum propter in quodam dicit qui
amat animam suam perdet eam
animam suam uocat uitam corporale
sicut Iohannis x. Dixit Petrus
animam meam pono pro te et qui
odit animam suam in hoc mundo

dando eam propter christo in uitam
eternam custodit eam. Iohannis xii. Qui
uoluit animam suam saluam facere
perdet eam. Augustinus Si cupis uitam Augustinus
tenere propter christo noli timere mortem
propter christo. Felices qui uitam custo-
diunt perdendo ne perdant amando
ad hoc idem hortatur personas. Si quis
mihi ministrat me sequatur. Sicut si
nos dixeris sim aliquid non est ne-
cessarius propter passionis neces-
sitate. Primo Petri ii. Christus passus
est pro nobis uobis relinquens exemplum ut
sequamini uestigia eius. Ut sicut eum
quis imitatur in passione sic in gloria
propter quod subditur et ubi ego sum
et minister meus erit. 2o Thimothei ii. Nos
fideles. Primo enim si commortui
sumus et conuiuemus si sustinemus
et conregnabimus. Ideo fideles
et pinguius adduco. Apocalypsis iii. Qui
uicerit dabo ei sedere in tro-
no meo. Et ne aliquis dedignetur
sibi ministrare subditur honorificabit
eum. si quis mihi ministrauerit hono-
rificabit eum pater meus quia ipse
honorificauerunt me. Primo Regum
ii. Quicumque honorificauerit me glorifi-
cabo eum qui autem contempnunt
me honorificabit magna quia
de seruo faciet filium. Romanos viii.
Ipse spiritus reddidit testimonium spi-
ritui nostro quod sumus filii dei
si autem filii et heredes. heredes
quidem dei coheredes autem
christi. Nunc autem anima mea turba-
ta est. Hic tangitur 3m scilicet pro eundi 3
oratio et cum dominus sit in ter-
dio positus quia eam refugie-
bat mortem oportebat eum pro
illa orare sed quia uirtus per
salutem nostram uenerit salutem
proferet orationem primum quam passione
... per sua ablatione per qua-
tinus orat primo unde dicit
nunc anima mea turbata est

sed timore mortis. Matthaei xxvi° Coepit
contristari et moestus esse. Et quod
dicam quod dicit: numquid pro ipso petivit
ut mortem evaderet? Sed quod dicit
Pater salvifica me ex hac hora secundum pa-
ssionis. Matthaei xxvi° Pater mi si possibile
est transeat a me calix iste. Sed hoc non petiit
ut exaudiretur sed quia subdit secundum sensua-
lem miseriam clamat ut sibi mori-
ar. Secundo dicit non volo exaudiri sed
dicit Pater glorifica nomen tuum et
hoc est petere ut nomen dei notum
fiat gentibus per passionem. Unum orat
pro illis pro quibus ipse offert. Ebre-
orum v° de Christo dicitur. In diebus carnis
suae preces supplicationesque ad eum
qui posset eum salvum facere a morte
cum clamore valido et lacrimis
offerens exauditus est pro sua re-
verentia. Venit ergo vox de caelo
clarificavi hic ulterius sed exauditio
eius signum dicit venit ergo vox
de caelo dicens: Et clarificavi et ad-
huc clarificabo. Sed propter mira-
bilia fiunt sibi vita redemptio
et ad caelos sublimatio a patre facta
est. Unde Ebreos v° Christus non
non semetipsum clarificavit ut
pontifex fieret sed qui locutus est ad
eum filius meus es tu ego hodie genui te
unde hec vox patris clarificavit sic
Matthaei iii° Johannis baptista. Sed Matthaei xvii°
in transfiguratione et unum ibi vox
Christo testimonium perhibuit similiter in
circumcisione in passione et resurrectione
quinto dicit quod dicit qui diligit
animam suam etc. Ephesios v° quia nemo
carnem suam umquam odio
habuit sed nutrit eam et fovet ergo
nullus umquam animam odit. Videtur quod
causa dat mortem animam suam
~~aliquam dicitur~~ explicite dicam
1 et hoc uno modo dicitur carnal-
2 iter secundum quod carnalis homo non percipit
ea que dei sunt et hec non est
animanda quia sic in perit vicium

unum. Ecclesiastici xviii° Qui praestabat animae
tuae concupiscentias eius praestabit te in
2 alio modo dicitur anima naturalis unde
Justitia xvii° animam meam pono pro te
3 tertio modo dicitur anima spiritualis unde
Psalmus Qui diligit iniquitatem odit animam
suam. Quo modo dicamus de anima quod
sonat in dictum sed hoc non solum
quia deus hortatur ad mortem
ergo vult quod homo det se morti
et ita habeat odio animam naturalem
quod si ita est videtur mereri
qui se interficiunt ut Christo obediant
sed hoc manifeste falsum est quia nulli
licet interficere seipsum sicut proba-
tur. In primo libro de civitate dei
dicitur. Quod utrum de anima naturale
sed attendendum est quod non est
absolute accipiendum amare
vel odire sed in respectu ut sic ille
dicatur amare qui magis eam
diligit quam dei praeceptum implere
odire qui magis vult implere praeceptum
quam servare vitam unde non tene-
mus mori aut se occidere nec
in mortem se praecipitare debet
unde Augustinus si cogatur homo aliquid
mortem eligere committere peccati
tore potius eligat deo dilecto
mori quam offenso vivere. Item 10
quintum dicit quod petit salvari
ex hora mortis ipse enim sciebat
quod deus noluit eum quo ad
hoc exaudire ergo in distincte pete-
bat. Item hic petiit et non fuit
exauditus constat ergo quod non
in omnibus est exauditus. Contra
Johannis xi° Ego sciebam quod
semper me audis. Si dicis quod petitio
ista fuit sensualitatis quia contra sensualitas
non se convertit ad deum patrem
ergo si fuit ratione vero quod in Christo
duplex fuit voluntas sed rationis
et sensualitatis rationis voluntas
ratione semper conformis est deo
in volito et sic semper exaudit

secundum voluntas sensualitatis in domino
discordat a voluntate dei secundum mo-
dum volendi et ideo voluntas
sensualitatis in Christo non fuit perfecte asse-
cuta quod voluit quia non evenit
nisi quod deus voluit. Petitio
ergo ista non fuit ex voluntate
rationis procedens sed sensualitatis et ideo
non est exaudita. Quod ergo obicitur
ad quod petebat dicendum quod sicut
dominus aliqua precepit non ad implendum
sed nobis in similitudinem et instructionem
nobis in hac petitione explicat nobis
voluntatem sensualitatis quod est refu-
gere et item quod ipsa subdenda
est voluntati divine et item quod diffi-
dere non debemus si formidamus
mortem. Quod obicitur quod ideo
petiit dicendum quod primo id est fortius est secundum
impetum rationis et ideo proposuit pe-
titionem et statim advocavit aliam
non petitam quia illud vel-
let secundum rationem et quia aliud vol-
uit et ideo principaliter petebat
ut tamen hoc nolebat nisi potius
mori pro salute mundi. Turba ergo
postrema declamatio est passionis
future significatio subditur evangelista secundum
illius explanatio modo hoc ordine
procedit circa textum. Primo in murmur
turbe admiratio secundo a Christo fit
explanatio tertio turbarum dubio
quaestio dubitationibus. Circa pri-
mo turbarum admiratio de auditu
vocis illius quia nesciebant unde
essent sermo quod dicitur Turba ergo
que stabat et audiebat illam
scilicet vocem dicebant tonitruum
factum esse audientes vocem magis
audibilem et sensibilem et hi e-
rant de simplicioribus de quibus dicitur
xxiii° non dicunt esse angelum
nec spiritum. Alii vero dicebant
angelus ei locutus est attenden-
tes vocis articulationem tamen
eius significationem non intelligebant

Isti erant de secta phariseorum qui
dicebant angelos esse. Unde
Actuum xxiii° cum sic scriptum ei locutus
est aut angelus. Sequitur: Respondit et dixit
hic tantum secundo illius vocis expli-
catio quia ipsi nesciebant ut-
rum quod facta esset ut quid signi-
ficaret ideo dicit non propter me facta est
vox scilicet ista sed propter vos, secundum quod pro-
vos quia ad instructionem vestram
secundum veritatem ideo dat vocem in clarum
Nunc iudicium est mundi scilicet in proce-
dere nunc princeps huius mundi eicietur foras
scilicet qui credebatur esse princeps quia
a multis gentilibus adorabatur sed
a nobis potius est demon pessimus
reputatus. Luce xi° Cum fortis
armatus etc et ipse mat mundi
eum pro principe. Ut supra xiiii
Confidite ergo ego vici mundum
et modum eiciendi principem dicit
esse per passionem. Ideo dicit et ego
si exaltatus fuero a terra scilicet per passionem
crucis omnia traham ad me
ipsum per fidem et dilectionem. Canticorum
primo Trahe me post te. Supra
xxi Traxit Simon Petrus rethe
in signum ad terram plenum magnis
piscibus. Sequitur Hoc autem dicebat sicut ex-
altavit Moyses serpentem et hic
exponit evangelista hoc autem dicebat
significans qua morte esset mo-
riturus quia morte crucis que erat
vilissima secundum rudem non morte turpissima
condempnemus eum. Sequitur: Responderunt ei turba
tertio hic textum secundo turbarum dubio
quaestio ad illos qui in lege instructi
erant quia audierant de eius im-
mortalitatem et hic dicebat se
esse Christum et dicebat se moriturum
scilicet quod dicitur Nos audivimus ex
lege quod Christus manet in eternum secundum quod
hoc in lege in lege audierunt
intendens quia lex hic comprehendit
prophetas et dicitur Ezechielis xxxvii

eius ab inicio adie bubeceint
Dan. vijo. potestas eius potestas eterna
2o Reg. vijo suscitabo semen tuum
post te et stabiliam thronum regni eius et quomodo tu dicis oportet
filium hominis exaltari quis est
iste filius hominis hic modo Christus
non dixit sub hac forma sed supra
viijo cum exaltaveritis filium hominis
tunc cognoscetis modo non dicit
et ego si exaltatus fuero non q[ue]
rebant hic quod audiebant sed quod
prius conceperant. Dixit ergo eis
Ihesus hic quasi sed dubitationis
illius amoveret et ostendit quod illa
dubitatio non veniebat a malo
intellectu sed defectu intelligentie
quia scripturam interpretatur ideo dicit
et quod eternus et quomodo mortalis
Ideo dicit adhuc modicum lumen
in vobis est lumen est quia credit
Christum eternum sed modicum sed non
credit moriturum. Ideo hortatur ut
in fide proficiant dum tempus habent
Ideo dicit ambulate dum lucem
habetis. Illud ambulare est per fidem
ad Christum accedere. Ps. accedite ad
eum et illuminamini et ideo subditur ut
tenebre vos non comprehendant
sed excecatio infidelitatis. De quo
supra iijo lux venit in mundum
et dilexerunt homines magis
tenebras quam lucem et quia
periculum est ab eis comprehendi ideo
dicit et qui ambulat in tene
bris nescit quo vadat. Prov. iiijo
via impiorum tenebrosa nesciunt
ubi corruant et explanat quod
dixerat ambulate id est credite. De
inde dicit lucem habetis credite
in lucem ut filii lucis sitis. Lucis
filii sunt filii dei quia ipse lux
vera est et hic sit per fidem. Supra
primo dedit potestatem filios dei fieri
hiis qui credunt in nomine eius
Optime sic facit eis quia

ab illa dubitatione non poterant
liberari nisi accedendo ad eum per fi
dem. Unde Aug. accedite totum
intelligite et Christum mortuum et
Christum in eternum victurum sanguinem effu
sum quo redimeret et astra sursum
ad sublimia quo perduceret. Hoc
est ambulare. Sed queritur de hoc quod dicit
nunc est iudicium mundi quia deus
non iudicat quemquam. Item venit
ad iudicandum. Responsio: est iudicium
condempnationis et discretionis. Hoc
iudicio iudicatur mundus in pace
de pena distinguntur omnes ab eo dis
primo iudicio non. Sed queritur hic de
hoc quod dicit quod princeps mundi huius
eicietur foras. Quis est iste princeps
si dyabolus. Ergo videtur quod mundus iste
sensibilis pertinet ad dominium dyaboli
et tunc vera erit impietas ma
nicheorum. Responsio quod mundus hic
dicitur mundo dediti per avariciam
horum princeps est dyabolus non quo ad
naturam sed quantum ad excellentiam
in culpa quia ipse est rex super
omnes filios superbie. Job xli.
Item queritur de hoc quod dicit eicie
tur foras quia non videtur ad hunc
eum dominari in hiis qui mundo
dediti sunt et foris sunt
eos quia cumque peccant. Item
quod dyabolus dicitur eici de mundo non quia
temptet sed quod non interius regnet
sed quod non in toto ut prius
regnet quia maximam tribulationem
habet abscisum. Item queritur quod chiro
graphum quod erat adversum
nos in passione deletum est
et affixum cruci manibus in pelles
est debilitata vita maxima ad
resistendum fortificata per fidem
Prima Petri ult. cui resistite
fortes in fide. Item queritur de eo
quod dicit omnia traham ad

se quia non omnes vel meliores p(er)s(one) qui sunt
sunt ad fidem immo sic permixti et
mali quam boni unde sicut dicit
Augustinus qui credidit adhuc esse non
dum natum et tales sunt mali
dicit prophete quod cum omnia non sit dispar
sancto insimul prelecti qui erunt filii
dei prelectorum et hos Christus ad
se congregat in unum ac omnia
tribuum i. de omni gente vel re
gno non tamen iudeos sed et gentiles
sine distinctione nationum. Haec lo
cutus est Iesus. Postquam descripta
est futura gentium vocatio et
persuasionis fide predicatio et ex
positio hic in 2o in multis futura iude
orum excecatio et preter in quantum re
dedicatione hic ordine primo cum in
multis ipsa excecatio 2o vero
aliquorum electio 3o vero in plurium
electorum sit confortatio quarto
non ipsis excecatis in fide gentium
excecatio iudeorum in multis in propo
sito dicit quod abscondit se ab ipsis
iudeis qui eum conspicere ceperant
primo quod dicit Haec locutus est Iesus
et abiit et abscondit se ab eis. Augustinus
non ab eis qui cum ramis palmarum
obviam ei venerunt qui
eum videbant et eum invidebant
Deuteronomio xxxiio abscondam fa
ciem meam ab eis et considerabo
novissima eorum. Et ista abscondi
tio corporalis signum erat absconsionis
spiritualis et hoc in multis sequitur
Cum autem tanta signa fecisset
coram eis non credebant in eum
sicut fuit signum de suscitatione
Lazari non tamen credebant quia
malicia eorum non sinebat. Sapientie
2o Excecavit eos malicia eorum
vel hoc cum gestum est secundum adno
tationem et prophetiam ysaie predictam
primo quod dicit ut sermo ysaie
prophete impleretur quem dixit Domine

quis credidit i.d. in verbis vel illis
auditum meo i. ei quod audivimus
a Deo vel ei quod audit a nobis
prophetantibus quia fides ex au
ditu. Romanos xo. Et brachium domini cui
revelatum est. Brachium domini ut
dicit Augustinus est filius patris sicut
enim tuum brachium est quo operaris
ita dei brachium dictum est ver
bum quod operatum est mundum. Hoc
brachium ut porrectum vel contractum
contingit nec solum sunt pauci
sed etiam evenit iusto dei iudicio
primo quod sequitur propterea non poterant
credere in eum quia excecati
erant et hoc dixit ysaias. Sequitur
quia iterum dixit ysaias. Excecavit
oculos eorum et induravit cor eorum
ysaie vio. Excecata cor populi huius
Ad Romanos primo Tradidit illos
deus in reprobum sensum ut non
videant oculis et intelligant
corde et intelligendo convertantur
et convertendo sanem eos. Jeremie iiio
convertimini filii revertentes et sana
bo aversiones vestras et ne cre
dant ancte ista usum pertinent
sequitur Haec dixit ysaias quando vidit
gloriam eius et locutus est de eo
ysaie vio dicit quod vidit dominum seden
tem super solium excelsum et elevatum etc.
t ma eo Verumtamen ex principibus
Consequenter 2m scilicet quorumdam electio
ad utilitatem dicit licet dictum
sit quod non crediderunt verumtamen
ex principibus multi crediderunt
in eum. Lucas xxiii huius tempore re
que 2m electionem gratie dei salve
fuerunt sed tamen non erant in fide
perfecti. Propterea quod sequitur sed propter phariseos
non confitebantur ut de synagoga
non eicerentur. Supra ixo. Iam enim
conspiraverant iudei ut si quis
eum confiteretur Christum extra synagogam
fieret et hoc quidem timebant

tamquam in persona propter quod sibi t
imor timoris Dilexerunt enim
gloriam hominum magis quam gloriam
dei Et stulte egerunt 2m quod
dicitur prouerbiorum xxix° Qui
timet hominem cito corruet Qui sperat in domino subleuabitur
petrus ne timerent quia gloria
eorum et vivus est homo ex toller
tiis non in nemet ps dissipat
ossa eorum qui hominibus placent
Ihesus autem clamauit et dixit
etc. hic eorum scilicet infirmorum in fide
fortificatio que fit efficiosa
exhortatione qua sublevat
mentes credentium ad dignitatem
diuinitatis propter quod dicit qui credit
in me non credit in me scilicet in eum
visibilem sed in eum qui misit
me vel credendo non honorat
me tantum sed eum qui misit me et
quod credere in se non est credere
in hominem sed in deum et hoc mani
festat et qui videt me videt
eum qui misit me quod verum sunt
in essentia mittens et missus quia
videt vnum videt et alium vnde
Iohannis xiiii° philippe qui videt
me videt et patrem meum et
hoc est vnitas essentie quia ego
in patre et pater in me est et ipse
filius est hoc videndi patrem sicut
videtur dicente sicut splendor
lucem propter quod dicit ego lux in
mundum veni ut omnis qui cre
dit in me in tenebris non ma
neat sed videat et etiam ipse
lux fiat ephesiorum v° eratis aliquando te
nebre etc. et hoc credendo in
eum de quo dicitur hebreorum primo
cum sit splendor glorie et si quis
audierit etc. hic quantum scilicet
contra non credentes fiat comminatio
et simul in comminatione ostendit suam
benignitatem et iudicii seueritatem
ideo dicit et si quis audierit
verba mea et non custodierit

ea ego non iudico eum i. non
condempno et hoc propter suam benignitatem
non enim veni in mundum ut iudicem
mundum sed ut saluificem mundum
Luce xix° non misit deus filium
Iohannis iii° filius hominis non venit a
nimas perdere sed saluare ut tamen
effugient seueritatem iudicii ideo
dicit qui spernit me et non acci
pit verba mea habet qui iudicet eum
et quis est ille qui iudicet
hoc ostendit sermo quem locutus sum ille
iudicabit eum in nouissimo die
Math. xxiiii° celum et terra trans
ibunt etc. ymmo stabunt sed dicitur
Luc. in ordine clarificationis re
darguam eos et ecce absida
ex causa iustitiam Math. v° esto consen
tiens aduersario tuo dum es cum
eo in via vite de sermone Christi
et quod sermo suus habeat virtutem
iudicandi eos manifestat quia
non est sermo humanus sed diuinus
et eternus Ideo dicit quia ego
ex me ipso non sum locutus sicut
vane glorie de qua supra viii°
cum a semetipso loquitur propriam
gloriam querit sed qui misit me pa
ter ipse michi mandatum dedit quid dicam
et quid loquar et ideo ego non
loquor sed mandatum eius uita
eterna est Math. xxii° ymmo si vis
ad vitam ingredi serua mandata. Deut.
xxx° elige tibi vitam et di
ligis et ideo ego a mandato eius
non declino propter quod dicitur quia
ego loquor sicut dixit michi
pater sic loquor quia ipse loquitur
homo per hominem secundum diuina
data et voluntatem conformabat
supra viii° que audiui a patre
loquor in mundo et ideo ego hoc
rationes quod sermo suus non est
spernendus sed accipiendus
ut sermo diuinus si est debitus

dicitur prima Thess. 2o. Cum accepissetis
illud non sicut verbum hominum sed quemadmodum
est vere. De hoc quod dicit quod
non poterant credere quia Ysaias dixit
Excecavit videtur primo quod male
dicit quia si non poterant credere
ergo non erat eis imputandum
in peccatum. Ad hoc dicit Crisostomus non
poterant, id est non volebant. Sed idem
non solvit quia tunc facile esset
omnia solvere quia non dixit
ewangelista non volebant et ita lo-
quitur ad animum. Item esto quod
Ysaias esset prophetans non volebant cre-
dere quia Ysaias dixit quod ipsi sic
essent malevoli. Tercio contra quod
aliquid non posse dicitur duobus modis aut quod
nullo modo sit aut magna diffi-
cultate sit sicut dicitur quod vir assue-
tus in malo non potest bene facere
Ieremie 13o si mutare potest ethiops
pellem suam et leopardus varie-
tates suas sic vos poteritis bene
facere cum didiceritis male. Secundum
illam viam dicitur quod viri exce-
cati non possunt credere et ewangelista volt
hoc dicere quod non poterant
credere quia excecati erant sed
quod predixit Ysaias non quod predictio
Ysaie fuisset causa sed ipsa malicia
et divinum iudicium scilicet dispensacionis
dei. Augustinus: excecat et obdurat
deus deserendo non adiuvando
quod occulto dei iudicio fieri
90 potest non tamen iniusto. Item quantum
de hoc quod dicitur qui credit in me
non credit in me. Videtur hic contradictio
sed est dicitur credit in me non
credit in me tantum sed eciam in eum
qui misit me sed ista via similiter
debet dicere qui videt me non
videt me tantum sed eum qui misit
me. Tercio quia fides distinguit
articulos et quis cogitat
de uno articulo non cogitat

de alio. Primo aliqui credunt unum
qui non credunt alium sed in visione
quia una est essencia qui videt
unam personam omnes videt. Ideo in visione
dicit qui videt me videt et patrem
meum quia impossibile est unum
videre sine alio sed in credulitate
distinguntur et solitarie excludit
qui credit in me non in me solum
credit sed in me et in eum
qui misit me. Tercio potest dici quod
est credere articulum sed videre ut in
termino cum est in patria per apparicionem
tunc autem est credere. Quinto filius
apparet patri quemadmodum credere
cum dicit qui credit in me etc.

In cena domini

Ante diem festum pasche etc.

Accelerata sunt duo
circa ad passionem
scilicet iudeorum conspiracio
et passionis predictio
Iude parte sequitur.
Determinandum tamen scilicet discipulorum
confirmacio discipulos autem duobus con-
firmat et in nunc contra instante
tribulacione. Primo humilitatis exemplo
2o exhortacionibus et consolacionibus
verbo. Inprimis 13 capitulo. Non turbe-
tur cor vestrum etc. Non oracionis presidio
Inprimis 17 capitulo. Hec locutus est
Ihesus et sublevatis oculis in quo deus
confortat discipulos. Primo ergo
habet unam particulam in qua
primo cum proponit exemplum
hortatur ad eius imitandum ibi
Postquam ergo lavit. Quantum ad
primum detegit unde puritatem
ad devincendum. Cum hec dixisset
Inquietatur non et discipulorum
puritatem infirmitatem ad se passionem
sequendum. Filioli adhuc modicum
tempus vobiscum sum. Exemplum dicitur
quod eis proponitur ad eum imitandum
deserviet. Hoc ostendit primo oportere triplex
congruitatis 2o non humilitatis

Tercio petri renitencia exemplo ipsius
obediencia temporis optimatis ostenditur in-
sinuatur hic quod iam tempus mortis instabat
propter quod specialia signa dilectionis
ostendere volebat. Ideo dicit ante
diem festum pasche id est ante primam
diem azimorum cuius vespera erat
xiiii luna ad vesperam qua agnus
ymmolabatur. Sciens ihesus quia
venit hora eius ut transeat ex hoc mundo
ad patrem. pascha transitus est et ideo
dominus mori voluit in pascha quia
sibi transire fuit. Iste transitus est
per transitum maris rubri de quo figura
Exo. xv° pedibus inter omnes mali e
transierunt. Et cum dilexisset su-
os qui erant in mundo in finem
dilexit eos id est tunc precipua signa
dilectionis eis ostendit quasi absit
ut dilectio in morte finiretur qui-
a non dum est finitus et non est iste
finis consumens sed consummans sicut
dicitur Rom. x° magnus ob
causam est immo in fine sui ut
non inficiatur tempus tantum et hora
temporis et cena facta cum dyabolus iam
misisset in cor iude id est suggessisset
ei ut traderet iudas symonis scariotis
quia tunc dissimulabat tradi-
tore quia tradicione non est mi-
noratus sed sublimatus unde sequitur
Sciens quia omnia dedit ei pater
in manus primum illud ait ultra tradi-
tum est mihi omnis potestas et sciens
quia a deo exivit et ad deum vadit
primum illud Iohannis xvi Exivi a patre
et veni in mundum et vado ad pa-
trem et hoc sciens id est mortem suam
instare precognoscens surgit a ce-
na ut exemplum preberet quia iam tempus
optimatis advenit sicut dicitur est
ministro acte. Actuum xii° surge velo-
citer. Et ponit vestimenta. Tunc hic
primum sua humilitas quia deponit
vestimenta ut sit expeditus sancti
ministerii. Ideo dicit ponit vestimenta

sua sic etiam paulus ut ministri ipse ca-
dit et cum accepisset linteum
precinxit se. Luc. xii° Amen dico
vobis quia precinget se officium
ministri exequitur propter ea dicit deinde
misit aquam in pelvim et cepit
lavare pedes discipulorum et extergere
linteo quo erat precinctus hoc est
officium ministri tale officium dominus
assumpsit. Luc. xxii° Ego autem
in medio vestrum sum sicut qui ministrat
filius autem hominis non venit mi-
nistrari sed ministrare et dare animam
suam in redempcionem pro multis et
hec humilem ministrum fuit loco pedum
venit ergo ad symonem petrum tertia
hic tamen sed petri renitencia qua
domino obsequium recusabat propter quod
dicit venit quo ad symonem petrum
ut scilicet eum lavaret et dixit ei petrus
tu domine mihi non lavabis pedes
quasi dicat expavendo dicit petrus tu
mihi tu dominus mihi servo tu magister mihi
discipulo tu omnipotens mihi impo-
tenti. Ambrosius quis oculos appo-
suisti leprosos mundasti mortuos
suscitasti mihi lavabis pedes quasi dicat
non audeo pati et quia mysterium
veniam excedebat monet eos
dominus eum ut desisteret propter mysterium
unde sequitur Respondit ihesus et dixit
ei Quod ego facio tu nescis modo
scies autem postea. Ideo oportet
te sustinere nunc sed in postea scies per re-
monicionem non sufficit unde dicit
ei petrus non lavabis mihi pedes
in eternum et quia in sua prima pima
vere non decrevit de celo quia
concessit eo. Ideo dicit ei ihesus si non
lavero te non habebis partem mecum
partem dicit consorcium deitatis mecum
De quo in ps. dominus pars hereditatis
mee et calicis mei poculo in adiu-
tiva. Dicit ei symon petrus
Tunc hic primum sed petri obediencia

communicatione sibi facta. Sed sicut prius dictum
est petrus dicitur petra petrus secundum in
hac visione dicitur symon petrus
id est obediens fuerat quia plus
offerat quam dominus preceperat dicens
dicit domine non tantum pedes meos sed
precipis lavari et manus et caput
Unde symon petrus vere obediens
dicere id est pes patiens est cor meum
secundum quia superius in renitentia erra-
bat modo vere in obedientia excede-
bat. Ideo sicut petrus est titulus se-
cundo etiam symon in structura (?) ideo
dicit. Dicit ei ihesus qui lotus est
non indiget nisi lotione. De quibus dicitur ysaie primo
lavamini et mundi estote et zacharia
xiiiº Erit fons patens domui david
Jere iiiiº lava a malicia cor tuum
ierusalem ut salva fies. Ille inquam
non indiget nisi ut pedes lavet
id est affectus de quibus Cantica v: lavavi
pedes meos quomodo inquinabo eos
Isti pedes magis indigent la-
vari quam alia membra sed hoc
quia magis vicinantur sordibus ter-
re. Primo sordes eius in pedibus
eius et non est recordata finis
sui secundum quod isti pedes lavantur tunc
est mundus totus. Ezech xxxviº
Effundam super vos aquam munda-
tam et vos mundi eritis et ideo non
indiget nisi lotione pedum. Infra
xvº Vos mundi estis propter sermonem
quem locutus sum vobis secundum ne
videantur discipuli furtum ignorare
subdit secundum non omnes. Sciebat enim quem tra-
deret. Et ewangelista sciebat quis esset
qui traderet eum propter hoc
dixit non estis mundi omnes. Ideo
ewangelista ubi loquitur de proditione
et quod sciebat quis tra-
deret (?) tamquam deum posse
decipi. Infra viº sciebat ab initio
ihesus qui essent credentes et
quis eum traditurus esset. Sequitur

de hoc quod dicit quod cena ista
fuit facta ante diem festum pasche
et hoc videtur quod dominus confecit
de fermento secundum in contrarium aliorum evangelistarum qui
dicunt dominum comedisse fermentum (?)
propter quem secundum hoc videntur greci
fulciri in glosa quod dominus prevenit sic
hic dicitur diem pasche et confecit de
fermento et illos corrigit aliorum
evangelistarum secundum Ieronimus dicit quod absit
sit quod aliter evangelista in aliquo sen-
tiret cum eodem spiritu loquentes
Unde non dicitur hic dies pasche dies
ymolationis secundum primum ut dies
azimorum utrumque sero precedenti
ymolabatur agnus. Item queritur de hoc
quod dicit quod cum dyabolus iam mi-
sisset in cor iude ut traderet eum
ergo videtur quod dyabolus sit immissor cogi-
tationum nostrarum et est sic videtur
quia etiam ipse dominus huius seculi scilicet
dicitur in filios diffidencie. Ephe-
siorum iiº sicut deus elevet in
cuius dilectione (?) immittit bonas cogi-
tationes sic et dyabolus malas
secundum contra hoc est quia si dyabolus immittit
ergo velit nolit homo peccabit
ergo secundum hoc esset proprior ipsa
mente p(er) quod est contra rationem
et augustinum. Sed quod immittere
in cor potest intelligi dupliciter
proprie et quia proprie est actualiter
formare intellectum et est solius dei
quod vero immittere est offerendo
suggerere peccatum secundum modo non
convenit dyabolo. Et sic quaeritur o-
bicitur quod dyabolus regnat de eis
quod non regnat ipsa virtute secundum
possessionem sine voluntate qui volens
ei consentit. ii id est gregorius. De-
bilis tibi hostis. Ideo non dicitur
immisisse sed suggessisse ad inducere
Item queritur de hoc quod solus
petrus domino volenti lavare
restitit quo omnes nichil dixerunt

et si omnes tacuerint quo ipse dolebat esse socius si tu dicas quod dominus primo venit ad eum et ipse prohibuit et post alii sunt conticti circa est litera quia dicit cepit lavare et terge et post venit ad symonem petrum sicut textus quo circa quia forte lavabat unde quia ille tamquam superior et primum locum anticipavit et post venit ad symonem petrum et illi restitit sed melius dicendum secundum glo quod primo venit ad petrum et illud dictum est participatione per post quam ergo lavit pedes etc postquam posuit exemplum hic hortatur ad imitandum ipsum et hoc quidem facit ponit mouit primo ex consideratione dignitatis magistri 2o magnitudinis ipsius circo ex cellentis eius hortatur ergo ex consideratione dignitatis magistri quia ipse magister et dominus fecit et lavit et eo dicitur et ipsi facere et eo eum suscepit ut magistrum eum incipit docere ut magister eo vestimenta resumpsit et audientiam petiit propter quod dicitur postquam lavit pedes eorum accepit vestimenta sua quibus se prius posuerat ut servaret et cum recubuisset iterum dixit eis scitis quid fecerim vobis faciet eos sollicitos ad attendendum quia debet docere ut magister et est doctrina sua ut ipsi eum imitarentur ideo dicit vos vocatis me magister et benedicitis si et est eum magister ait xxiii unus enim est magister vester ihesus xpistus et est dominus vester david vocabat eum dominum psalmo in spiritu dixit dominus domino meo si ergo lavi pedes vestros dominus et magister vester et vos debetis alter alterius lavare prima petri v in humilitate superiores arbitrantes invicem et post hoc sententiate et ratio quo subiungitur quia hoc fecit

ad se imitandum fecit eum multa que non possumus imitari quia non fecit in exemplum sed in potentie indicium fecit et opera humilia ad nostrum imitandum sicut et hic exemplum enim dedi vobis ut quemadmodum ego feci vobis ita et vos faciatis ait ultimo xio discite a me quia mitis sum etc et quod in operibus humilitatis sit imitandus ostenditur tali ratione quia non est servus maior domino suo ergo si dominus non dedignatur humiliari multo magis servus et hoc est quod dicitur amen amen dico vobis tamquam vero etiam non est servus maior domino suo et eo omnibus sui est dicitur conformare eo conveniens est proprie ut turbabat se servus suorum dei vade textus ubi sunt qui despiciunt eos suos ubi sunt qui honores expetunt predicatores et sunt pedes lavant de his tempore predicationis et tu magna capis et in sublime erigeris si hoc scitis hic 2o hortatur ad eum imitandum consideratione magnitudinis premii quia qui hoc facit beatus est ideo dicitur si hoc scitis beati eritis si feceritis ea non si tamen scitis immo si etiam facitis iacobi primo quia factor est operis hic beatus in facto suo erit ait vero qui solvit et post qui autem fecit et docuerit hic magnus vocabitur in regno celorum et quia promisit eis beatitudinem ne crederet eum proditor promisisse sibi non omnibus vobis dico scio quos beati eritis sed de electis sicut ego scio quos elegerim ait xx multi sunt vocati pauci vero electi 2a thimotheum vero novit dominus qui sunt eius sicut quod dixi beati eritis quod de aliquibus verum et pluribus non de omnibus non de eis est intelligendum sed ut adimpleatur scriptura qui manducat mecum

xiii

i. ms compositus leuabit calcaneum
suum contra me super hoc verbo 2a aliam
translacionem homo pacis mee re-
leuabit aut calcaneum ut dicit Crisostomus
est leuare calcaneum dolum et
fraudem et osculacionem in perdi-
cionem et loquitur presentialiter sicut homo
qui osculans eum leuat calcaneum
super eum sic Iudas osculans xpm
et hec dicebat de Iuda non enim
accipiendo sed discipulos instruendo
ut credentem traditum ut ho-
minem ipse cupiebat vel amando =
amen amen dico vobis priusquam
fiat ut cum factum fuerit credatis quia
ego sum ipse deus qui scio omnia
antequam fiant. Ecclesiastici xxiiii° Domino
deo antequam crearentur omnia sunt agnita
Amen amen dico vobis hic in o-
noratur admittendus se in honore
pro nobis prior considerationem magnus
multum magnum enim multum habet
qui deum honorat et ipse deus
honorem factum pro eo reputat sibi
et ita magnum multum habet qui
honorat eos quos misit ipse ut dicit qui ac-
cipit si quem misero accipit i. qui
honorat missum honorat me
mittentem. Act. xxv° quod uni
ex minimis meis etc. qui autem
me accipit accipit eum qui misit
me et ex hoc arguitur quia sicut
est magna transgressio deum de-
spicere et magnum multum ipsum =
honorare sic etiam in suis dei
Sed queritur hic primo quare deus
dedit discipulis suis magis exemplum humilitatis
quam alicuius alterius uirtutis cum sint
alie uirtutes excellenciores dicendum
quod deus super omnia quesiuit
discipulos suos humilitate et quia
superbia ire frangit humilitatem
quia inter superbos semper sunt iurgia
et discipuli contendebant =

quis eorum esset maior ideo ne
pessimam contentionem uiciis esse
rumpere dedit exemplum humilitatis ut quilibet
alteri subiciatur. Alia racio est quod
sicut dampnacio hominum fuit a super-
bia ita salus ab humilitate. Secundo queritur 90
de hoc quod dicit quid dicendo omnibus
dico ego scio quos elegerim
~~Dicunt~~ Quia supra vi° dicit nonne nos
xii elegi sic elegit xii Iudas au-
tem electus tamquam dicendum quod modo
triplici quod est electio ad potestatem
dignitatem et Iudas fuit electus
sicut eliguntur multi episcopi et prelati
non errore sed in certa dispo-
sitione et est electio ad eternam
solempnitatem et hoc modo Iudas non
fuit electus quia hec pertinet ad
finales bonos. Item queritur de hoc 90
quod dicit qui recipit si quem misero
me recipit sed hic qui honorat honorat
missum honorat mittentem =
quia sicut honor ymaginationis
refertur ad prothotypum sic in ea
ad dominum si refertur ad ymaginem
quod debemus adorare ydolatria
sit et nichilominus hoc ipsum indecen-
plurimum quasi opponit principali
et qui honorat ipsum honorat prec(?)
sed quod honore honorandus est neces-
se quia honorem refert ad aliquid
est dominus aut sicut ad obiectum
aut sicut ad finem dico ergo quod
honor ymaginis refertur ad pro-
thotypum sicut ad obiectum quia
non honoratur lapis sed deus sed
honor missi refertur ad mittentem
sicut ad motiuum et finem quia ho-
mo honorat missum nisi propter mit-
tentem et ex quo non propter se re-
fertur ad obiectum quia ex hoc deus
reputat se honoratum vel de-
honoratum. Ideo primo est adora-
dus ydolatria sed nichilominus dulia
quod obicit despicere dicendum quod non est

cap.

omnino simile quia non est conformitas
nature. Hic autem quere | Cum hec di-
xisset | postquam exemplum propositum
est et inducti sunt discipuli ad
humilitatem hic incipit tercia pars
capituli in qua dominus proditorem vide-
tur ad demonstrandum et hec fit
hoc ordine primo fit inquisitio pro-
ditoris in summario secundo discipulorum
dubitatio inquisitio tercio de se-
creta quarto de proditoris
revelatione primo igitur inquisitio pro-
ditoris et hec inquisitio non tamen in dubio
sed in certitudine et hec manifestat xpi
turbatio ibi quod dicit Cum hec di-
xisset ihesus etc. que spectabant
ad discipulorum instructionem tur-
batus est spiritu i. voluntarie et pro-
testatus est et dixit quia certissime
asserit dicens Amen amen dico
vobis quia unus ex vobis tra-
det me ille scilicet unus erat eum
traditurus | de quo | Crisostomus non dixit unus
ex vobis dignus est Aspiciebant
ergo ad invicem etc. Hic secundum scilicet
discipulorum inquisitio et primo ce-
rte ponitur dubitatio ibi quod dicit
aspiciebant ergo discipuli ad
invicem hesitantes de quo di-
ceret. Ideo ad invicem aspiciebat
quia unus de alio dubitabat
Augustinus sic in eis erga invicem erat
pia caritas ut tamen unusquisque eorum
timeat alterum de alio similiter et
in similitudine et quia dubitatio
ducit ad inquisitionem et inqui-
sitio ad familiaritatem familiaris
erat Johannes ut primo inquisitio
fiat ideo ait Erat autem recumbens
unus ex discipulis eius in sinu
ihesu tamquam familiarissimus
inter alios et hoc quidem ex a-
moris prerogativa quem dili-
gebat ihesus. Iste discipulus
fuit Johannes dominus consequenter

Johannis evangelista non enim dicit no-
men suum sed quem amavit ihesus sic apostolus
2 Cor. xii. Scio hominem non dixit
scio paulum. Hic ergo discipulus
sit familiaris idoneus erat in-
quisitor ibi quod dicit Innuit
ergo huic Symon petrus et dicit
ei Quis est de quo dicit q. d. re-
quire a deo petrus scilicet ipse et pro
aliis sollicitus. Ideo ad petri roga-
tionem inquirit ille discipulus ita
quod cum recubuisset ille super
pectus ihesu ut dilectus et familiaris
et propinquus quod est signum dilec-
tionis | dicit ei | Domine quis est
que astitit pectus delicijs
affluens in cubilibus super di. eos
[illegible] dominus quis est scilicet qui te
tradat super pectus ihesu recubuit
ut secretum audiret quia in eo erant
omnes thesauri sapientie et scientie abscon-
diti unde Augustinus dicit Johannis quod
[illegible] eum de eo dum [illegible]
forte potuit. Respondit ihesus. Hic
hic secundum scilicet dominus secreta revelatio quia di-
scipulo familiari satisfacit ipse
quod non verbo dixit sed in signo
manifestavit. Ideo dicit Ille est cui
intinctum panem ego porrexero
intinctio panis est fictionem unde
signat et cum intinxisset pane
dedit iude Symonis scarioth et in hoc
scivit Johannes quis esset eum tra-
diturus Augustinus panis proditori tra-
ditus de monstratio est quare cum
proditor fuit ingratus dominum in presbytero
demeliorum unde consequitur sic inimicus
meus maledixit michi et cetera
tu ideo unanimis Et post buccellam
etc. Hic tercium scilicet proditoris revelatio
que facta est per sathane in festa
tionem dyabolica quia intravit in iuda
post ipsius contrarium ibi quod dicit
et post buccellam introivit
in eum sathanas ut efficacius

xiij

eum possideret et negociacionem con
ceptum ceteris committeret et hic
in presenti consideracione super eum perfectio
rem et dominus fecit ad exemplum ceteris
eius et quia non latebat dominum
et dicit ei ihesus quod facis fac
cicius perdicione dicit non impa
ciencie non tamen incitative negocium
detegisse ostenditur experiencia quod hic
vim omnibus latuit sed dicit hec
autem nemo sciuit discumbencium ad
quid dixit ei nec eciam ipse johannes
qui vix sciebat eius negocium
vnde augustinus benigne monet et
mansuete fuit non nullum de aliquo
suspicari ymmo econtrario in bonum
interpretari vnde dicit quidam
enim putabant quia loculos
habebat iudas tamquam dispen
sator quia dixisset ei ihesus eme
ame ea que opus sunt nobis
ad diem festum ut egenis ali
quid daret quia maiorem propter
illos habebat loculos magis signum
est quod de loculis certe licet pre
latis emere que opus est i(?)
necessaria sunt et reliqua dare
egenis et ipsi sanctitatis datum
est mandatum de alleuandis pau
peribus dominus Eccli xxixo propter man
datum assume pauperem et propter
inopiam ne dimittas eum vacuum
et sicut dyabolus suggerebat et xpistus
predixit ita acceleravit iudas
jo dicit Cum ergo accepisset ille
bucellam exiuit continuo ut ne
locus impleret et tunc erat tempus
suum erat autem nox Job xxxiiij
oculi adulteri observant caligi
nem et Jo iijo omnis qui male a
git odit lucem sed queritur de hoc
primo secundum protestacionem quia
dicit turbatus est spiritu sed in xpo
omnia erant perfecta quia perfecta
...e figuratur in qua omnia perfecta

erant quo spiritus turbatus est dicendum
quod illa turbacio nullam in
xpo faciebat inordinacionem quia spiritus
uoluntati erat subiecta sensuali
tas et non limitare turbacio-
nem eius testis(?) ostendit turbatus est
spiritu id est uoluntate sed tunc queritur
de quo turbatur sensualitas sed
de morte futura timuit hic nichil
est quia illa non crediderat in
sensu cum esset futura ergo nec ca
debat in sensualitate ergo de hac
sensualitate non dolebat dicendum quod
mortis ymaginacio erat in sensu
sensibili interiori non a sensu pro
cedens sed a cordis cognicione
descendens Cum enim futurus
aliqua possumus ymaginari
et propter hoc quod enim tenere teneo(?)
perturbari et si obiciatis quia
est ordo preposterus dicam aliqui
quod nichil impediebat in
xpo inquo inferiora viderunt
subiecta superiori sed tamen non oportet
dicere hic quia esset ordo prepos
terus sed semper intelligibilis
descenderet in sensum et fiet sensibilis
sed quia sunt species in ymaginacione
et cor aliquid cogitat et facit
sensitiva ad idem ymaginari
et exterius nulla est preposte
ritas sed tunc queritur Cum xpus
ab inicio cognouit mortem futuram
sicut et tunc quare non
semper turbatus fuit sicut et tunc
dicendum ad hoc quod cognicio mortis
non erat tota ei sed congnicio mortis
imminentis dominus magis abhorret
naturam periculum iminens quam
distans ut ad hoc illud et est
causa sed cognicio mortis imminet
ei uoluntate turbandi se et tunc
hoc voluit tunc ut ostenderet se
esse verum hominem Item queritur in
in questione discipulorum 40

Unde est quod cum isti fuerunt discipuli
querere decrevit occulto videtur. Ipse
iste apostolus et etiam quamvis tamen
petrus esset audacior inter omnes
quamvis non posset quia fuit secundum primam
propositionem premissam super Joh. Unde
quod ipse petrus per discipulum omnibus
innuebat ¶ Sed hic dubitatur quod non quere
bat ipse apostolatus sciendi culpa
proximi sed quia dominus quemlibet ut
dicit Aug. de se timebat et ti
more illo cruciabantur volebant
certificari et quia sciebant quia
dominus palam non diceret vel ipsi no
lebant cum ita palam confunderet
occulte quesierunt et occulte
eis responsum est et ideo pe. non est
locutus sed innuit illi qui familiarius
erat et potuit occulte querere
unum recumbebat super pectus illius
et secrete querere poterat non sic pe
qo ¶ Item queritur de missione domini cum in
tinctum panem porrexit videtur
quod dominus iudam prodidit ad hoc dicit
Aug. quod omnibus dedit panem
intinctum sed etiam quod signum fuis
set Jo. quod ille esset cui intinctum
panem porrexero. Item dicitur
Mt xxvi° cum cepissent singuli di
cere numquid ego sum domine et
post de iuda numquid ego sum
rabbi et dicitur hic quod dominus: tu
tu dixisti ergo videtur quod dominus eum
aperte manifestat et quod non tantum
signo sed verbo tunc quod dominus proditio
nem revelavit sed non omnibus
immo alicui sed occulte revelat
ante dictam questionem Jo. quia compa
tiebatur eius desolationi cum
etiam ipse esset testis pro cognitionis
se [illegible] non pro correctionis
ipsum discipulorum proditorem quod non
dicitur quod non est peccator proditus

intellexerunt est quod non publicandum
sed tantum dici per signum quod non potuit pro
desse et non licet obesse quod non
dicitur de Mt xxvi quod illud verbum
domini ut dicit Aug. de concordia e-
vangelistarum intellexit cum dicebat
tu dixisti q.d. non ego sed tu. vel
potest esse quod dominus ita ei dixit
quod nullus alius intelligeret et hoc
quidam quod innuit Mt xxvi sic
dictum fuit et quia non erant petrus
et Johannes certificati ab hoc secreto
petrus Johannes ¶ Item queritur de hoc quod qo
dicit quod post buccellam intro
ivit in eum sathanas videtur
quod dominus quod non bene fecerit
quia per buccellam quam dedit iude
peior est effectus ergo etc. ¶ Item
qua ratione post buccellam dicitur
plus dici quia sicut dicit Aug.
solus deus intrat animam non ergo
sathanas. Item prius dixerat quod
dyabolus immisit in cor iude quod ergo
post buccellam ¶ Primo ad hoc sunt
diverse opiniones quidam nolunt
dicere quod panis ille intinctus
fuit corpus Christi et hoc dicit magister in
hystoriis et ideo non datur nobis
communicantibus panis intinctus et
hoc videtur dicere Aug. in omelia [illegible]
[illegible] in quo sic dictum est iude
panis Christi per quem mancipatur
dyabolo cum iudeus apostolo datum
angelum dyaboli per quem perficitur
in Christo et ideo dicunt quod tunc intravit
in eum sathanas qui indigne
corpus Christi suscipiens iudicium sibi man
ducavit et bibit. Alii dicunt aliter
et melius credo et hoc dicit Glo.
quod panis intinctus non fuit corpus
Christi immo sicut dicit Aug. de con
cordia evangelistarum iam corpus Christi disci
pulis erat distributum et iudas

cum aliis fecisset sed alius prius
fuit et post illum sathanas in-
travit in eum quia tot malis ex-
cecatus est penitere et non penituit
Sed dicas plenius eum possedit
quod obicitur quod deus intrare
animam solus nam est illabendo
sed demon suggerendo quod obicitur
quod prius suggessisset dicendum quod verum
est sed exterius eum amplius pos-
sedit et ad maliciam complendam
acrius impulit. Cum ergo exisset
postquam exivit est inde persistis
ad denunciandum hic ostendit ord-
dinem eorum in fine ad eum se-
quendum et hoc est iustus per capitula
et hoc quidem hoc ordine primo mo-
dum predicat futurum passio-
nis discipulorum dei in perfecto eius
in perfectorum audito qualiter respondit
petrus presumpto predicitur ergo primo
de futura passione et passionis
clarificatio que acceleranda predi-
tore accelerante christo quod dicit cum
ergo exisset christus iudas ut perficeret
quod conceperat dicit ihesus nunc
clarificatus est filius hominis nunc
dicit christus passionem instantem
cuius iniquo erat sublimandus
per hoc ergo glorificavit se ipsum christus quod
et deus exaltavit et deus clari-
ficatus est in eo quia per omnibus
innotuit. Iustus vero primo manifestum
festum esset et si deus glorificatus
est in eo in patre prinnulla ...
manifestus quia mors sua et pas-
sio valde fuit in gloria dei sicut dicitur
de petro. Iustum vero sufficienti
quia morte esset clarificandus
dominum et deus clarificabit eum
in semetipso per gloriam resurrectionis et
continuo clarificabit eum quia
non poterit eius resurrectio differri unde in ps.

non dabis sanctum tuum videre corruptionem
et vult dicere quod christus continuo
glorificandus a patre per resurrectionem quia
ad clarificationem manifestandam patris
ipse sustinere debet passionem unde
in fine cum et homines deum in clari-
ficat et ideo potentia dei resurrectionem mor-
tuum suscitavit et clarificavit
Filioli adhuc modicum. Tunc hic
secundum fit discipulorum ad sequendum christum
in perfecto ideo vocat eos filiolos
in fide infirmos quia sunt fi-
dei filios vel filiolos non
parvos tenere sicut dicit ...
diminutiva aliquid persemnitatem
virtute et amore dicimus ut se
negrolus horum igitur in perfectorum
manifestavit eum sibi adhuc
modicum vobiscum sum propterea
presencia et sicut dixi iudeis super
vero modo quia et me quo ego va-
dam non potestis vos venire
etiam vobis dico modicum quia
passionis addite sive non potestis
quod non potuit quia virtute ex
alto non perceperant ideo dicitur eis luce
vel sedere in civitate donec induamini
virtute ex alto quia sine
virtute robore in proelio stare non
est possibile. Mandatum novum
tamen hic tertium fit discipulorum
in perfectorum in sancto et quia erat
in perfectis dat eis remedium dilectionis
ut mutuo se diligant et insiste-
tunt christi quod dicit mandatum
novum do vobis ut diligatis invicem
ideo novum quia semper debet esse re-
cens in corde quia semper debet di-
lectio et nunquam in ... unde
ad ro. xiii. Nemini quicquam debeatis
nisi ut invicem diligatis et modum
diligendi exprimit. sicut dile-
xi vos et ut et vos diligatis
invicem. Ipse autem se dilexit

ut magis diligeret salutem nostram
quam uitam suam sic vnusquisque
magis animam proximi quam corpus suum
primo Iohannis iiio. In hoc cognouimus
caritatem dei quia ille pro nobis
animam suam posuit et nos debemus pro
fratribus nostris animas nostras ponere
et 10 mouet ad dilectionem ad hoc
ut hoc cognoscent omnes quod discipuli
mei estis si dilectionem habueritis ad
inuicem quia sicut dicit Augustinus
dilectio ipsa est specialis virtus preter
ceteras hec est que distinguit filios
regni a filiis perditionis Ephesios
iiiio nolite contristare spiritum
sanctum dei in quo signati estis in die
redemptionis hoc autem signaculum
spiritus est dilectio Romanos vo caritas
dei diffusa est in cordibus
nostris per spiritum sanctum Decimo petrus
declaratur hic enim fuit [illegible] professionis petri
ex professio qua se offerebat
ad eundem moriendum Iohannis xiii dixit petrus
[illegible] ut se offerret domine quo
uadis et quia se offerre nolebat
[illegible] dominus faciem suam in potentia
Secundo ne in [illegible] presumpsit de
se ihesus quo ego uado non potes
me modo sequi sequeris in similitudinem
sequeris autem postea consimiliter
[illegible] petrus admonitione non
flectitur Iohannis subsequitur ei petrus quare
non possum te sequi modo pro te animam
meam ponam et hic est pro [illegible] sequitur
Iohannis xxio. Maiorem caritatem
nemo habet ut animam suam ponat
[illegible] hic possum [illegible] posse et quia
non destitit petrus [illegible] per
admonitionem fragilitatis sue [illegible]
[illegible] per dilectionem [illegible]
[illegible] [illegible] quod dominus [illegible]
[illegible] petri ut [illegible] eum
[illegible] ihesus animam tuam pones
pro me Augustinus [illegible] potes quam

sequi non potes quid te esse arbitraris
audi quid pro te sumne dico
tibi non cantabit gallus donec ter me
negabis Augustinus quid in [illegible] mor
tua negabis uita etiam [illegible]
uita est compatiens [illegible] tempore
de tue [illegible] mortem dabis
morte anime tue [illegible] de hoc
quod dicit primo nunc clarificatus est
filius hominis quia in passione
et perditione Iude poenis dicit
mortuus quia clarificatus tamen
Augustinus quod hic dicit in signo quia
in egressu Iude [illegible] remanserunt tamen
boni et tunc signata est futura
claritas in qua tamen cum bonis
erit tamen demum alibi per dicta quod hic
dicit in [illegible] quia in pace
[illegible] clarificauit et quia in se
clarificauit deum quod [illegible] de hoc
quod dicit quo ego uado uos
non potestis uenire quod [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] eos ad impossibile
Item petrus dicit [illegible] Canticum
[illegible] [illegible] passus est pro
omnibus [illegible] quod ergo
dicit uos non potestis uenire
[illegible] ad hoc quod sicut posse [illegible]
[illegible] dicit dupliciter uno modo dicit
possibilitatem et [illegible] est nature
alio modo dicit [illegible] actum
[illegible] est gratie sic et posse imitari
passionem quod posse est in persona
est in nobis [illegible] est [illegible] completa
[illegible] spiritus sancti in qua non [illegible]
[illegible] induti apostoli [illegible] [illegible]
[illegible] caritatem per quam [illegible]
[illegible] quantacumque temptationi
ergo [illegible] apostoli [illegible] [illegible] po
terant [illegible] ad hoc [illegible] opi
nionem quidam dicunt quod
[illegible] non tamen [illegible]
te quia [illegible] istos [illegible]
[illegible] [illegible] ut [illegible] quod non

non poterant percipere illud quod habebant
in alia vita in anima patet quia non
faciliter ymo valde difficiliter et non
90 parum. Item quaeritur de hoc quod dicit
mandatum novum do vobis quare
non percipit eis dilectionem dei quod
est primum et summum mandatum. Item
quod dicit novum quia ab initio da-
tum fuit deuteronomii primo. Iohannis primo. Eo
quod de hoc mandato dicit non
mandatum novum scribo vobis sed manda-
tum vetus vel ad primum quod in
dilectione proximi dei dilectio in-
telligitur. Ad secundum quod si illud mandatum
fuit in veteri testamento datum tamen
in novo est innovatum quemadmodum
quando amicus hic inimicos vel ac-
bene facere hic inimicus inimico hic
in patet quod sub est sicut dilexi
vos. Item quaeritur de hoc quod dominus
dixit petro ter me negabis
ex hoc videtur quod revelavit
peccatum [illegible] suum et quod coegit
petrum desperare. Non quod differt
et revelare dominus nulli revelat
sed tamen bene predicit quia quod
revelatur evitandum malum fit quod non
predicitur non quia aliter creditur
ex quia comminatione dominus aliter non sub
conditione dominus et petrus sub conditione
ne intercipitur si non timeret tibi et
non desperabit interim. Et ait dominus.

Enim confirmavit eos
discipulos suos ex quo
magis parte confortat
eos conditionibus
[illegible] et continet haec
pars tria capitula. In secundo hic dicit
in tribus. Primo praecludit eos
dicens ut sint constantes in fide
2o non in dilectione et hic incipit
post principium xiiii capituli ibi
ego sum via. Tertio vero

in spe retentione et incipitur
hic in principio xvii capituli ibi
hic autem ab initio vobis. Prima
pars quae continet primum capitulum
hic partes in qua dominus hortatur
ad bona operationem vel si diligitis
me mandata mea servate. Tertia vero
predicat recessum suum accelerationem
vel haec locutus sum vobis. Primo ergo
hortatur discipulos ut recessum
suum non vacillent in fide ostendens
quod primo recedendi modum de recessu
suo non timebant nec deficiant
in fide sed magis credant propter ea
dicit non turbetur cor vestrum neque
formidet sed credat creditis in
deum et in me credite non tur-
betur de absentia mea sed in absentia
credite sicut in deum creditis. Deum
et in me credite quem non videtis
et ideo quare non dicit turbetur
sed credere quia dominus abiens non
omnino recedit sed eos praecedit ut
tamen eos assumat ad gloriam. In domo
plures sunt mansiones in
patre in electione et tamen sed pau-
ce adhuc in vita. Unde hic dicitur
parte in expositione Augustini in
littera exponitur accipit in duas
duas significationes propter ea
debet legi littera sic in domo pa-
tris mei mansiones multae sunt
in me sed patre in electione etiam
Ephesios primo elegit nos ante mundi · 1o
constitutionem. Item Iacobi patet sic
intellegendum se mansiones diversis
[illegible] quas [illegible] personae
non accipiunt sed opera et dico sic
patet secundum i. si non ita esset
in alia littera Augustini secundum quo minus
vel [illegible] si non non i. si non esset
pater preservationem dixissem
vobis quia vado vobis parare lo-
cum sed [illegible] quod [illegible]
aliquo et de novo post [illegible]

sicut dicit aug. ideo dicit quod
mansiones sunt in domo patris
mei idest parate per predestinacionem
sed adhuc sunt parande per actum fidei
que maxime meritum habet in absen-
cia et ideo subdit si abiero et prepa-
rauero uobis locum per fidem quam ha-
bituri estis in mea absencia unde
aug. dicit dominus. i. et paret lo-
cum careat ne uideatur lateat ut
credatur tunc enim locus paratur
si ex fide uiuatur creditur si qui de-
siderat ut concupiscentiam habeat de
fectum dilectionis est preparacio
in absencia iterum uenio et acci-
piam uos ad meipsum per gloriam scilicet
ut ubi ego sum et uos sitis super
xiiii. si quis diligit me se-
quatur hortatur ergo eos ad fidem
in absencia quia ideo se absentauit
ut fides meritum habeat sicut legit
aug. et Gregorius per hanc exposicionem to-
tam in una significacione quia ubi patet
ut sit sensus non turbetur cor uestrum
sed credite in me quia in domo
patris mei mansiones multe
sunt in quibus requiescetis et ma-
nentiam ad quas eos dicam per
paro ideo non debetis dolere sed tunc
debetis secundum dixissem uobis
i. si non dixissem quia uado
parare locum uobis sed quia dixi et
dico uobis si abiero preparando uo-
bis locum iterum uenio et acci-
piam uos quocumque tamen non
legatur ad fidem et quo ego
hic tenet enim sed uia recessus et
uenire eis dicere aliquod
nomen de recessu suo dicit quippe
sciebant et eum et uiam ideo
dicit et quo ego uado scitis
et uiam scitis sed quidem ecclesiae
non plene intelligebant ideo
queritur scilicet thomas et philippus

unde dicit ei thomas domine nescimus
quo uadis et quo possumus uiam
scire thomas dubius tarde in-
telligebat et hoc ad utilitatem nostram
quia sicut negacio petri profuit
ad tollendam presumpcionem sic
nesciencia thome ad fidei robur
et distinctionem ideo ostendit eum
dominus de uia et termino dicit ei ihesus
ego sum uia ueritas et uita quo
ad eum quia ueritas intellectum uita
respicit ad affectum ego sum uia
erratibus ueritas in uenientibus
uita sine morte permanentibus
ego sum uia non circuitus per quam
uenit in medio et non in uia ego
sum ueritas non fallens per fidem
dominus in te uita indeficiens
luc. xxiiii. o uia que per te ego
sum uia ducens per me ducita
te presenciabis exercitus ego sum
ueritas luces malach ult. orietur
uobis timentibus te uita pastus
super xxi. si quis in trouerit ego
sum uia ego super xiiii. ex eo
dedi uobis ut quemadmodum ego
feci uos faciatis ego sum ueritas in
promisso per que procedunt de la-
m. non te ego sum uita in premio
ro. vi. stipendia peccati mors
gratia autem dei uita eterna et quod
sit uia ostendit nemo uenit ad patrem
nisi per me et prius utique uenit
si cognouissetis me et patrem
meum utique cognosceretis quia dicitur
super xiiii. ego et pater unum sumus
mt. xi. o nemo nouit filium
nisi pater et amo cognoscetis
eum scilicet in aduentu spiritus sancti
infra xvi. cum uenerit
paraclitus docebit uos omnem ue-
ritatem et iustificabit in uobis id
ier. xxxi. dabo leges meas
in uisceribus eorum et in cordibus
dicit ei philippus tenet hic tamen

Malachie q. et ulo i. oriet sol tem-
tib. nom me. ipsi in specie

qa si gg ... pasce fides ... cui ... experimentum

sed secundo recessus eius quem cupie-
bat Philippus videre patrem quod
dicit ei Philippus
domine ostende nobis patrem et suf-
ficit nobis quasi dicat non aliter quies-
cere potest quia ipse enim est omnia in omnibus
prima Cor. xv et non tantum ipse sed etiam
filius eius 2a Cor. xiio sufficit tibi
gratia mea et quia Philippus quere-
bat quod non oportebat ideo arguit
dominus Philippum quod ipse quesivit
quod scire nolebat unde dicit ei
ihesus tanto tempore vobiscum sum et non
cognovistis me quasi dicat fedum est ideo
dicit Philippe qui videt me
videt et patrem meum quo tu di-
cis ostende nobis patrem videt
oculis fidei sed quod abraham
Genesis xviii dicit cum vidit tres
viros et unum adoravit et quia
ita debeat credere ostenditur quod unum sunt
pater et filius dicit non credis quia ego
in patre et pater in me est tamquam
unum quasi dicat debes credere et hoc
manifestat per opus verba que
ego loquor vobis a me ipso non
loquor pater autem in me manens
ipse facit opera et ita sicut una est
operatio et una est [?] supra vo
quecumque pater facit hec et fi-
lius similiter facit et unum sunt a me ipso
facio nichil non creditis quia ego
in patre et pater in me est similiter
sine permixtione sicut su-
pra dixi alioquin propter opera
ipsa credite supra xo si non facio
opera patris mei nolite credere
michi unde Augustinus si separati essemus
nequaquam inseparabiliter operari
possemus. Tertio explicatur est
quo dicit se ire quia non
ibat ad patrem ut ad aliquem
extra se sed patri se equalem
credi facere volebat et hoc

quidem discipuli eum sciebant quia
deum verum esse credebant et ita
patri equalem pro omnia alioquin
non esset verus deus. Amen amen
dico vobis etc. Tertio recessus fructus
et utilitatis in credentibus propter
quod dicit qui credit in me opera
que ego facio et ipse faciet et
maiora horum faciet aut …
si habueritis fidem ut granum
sinapis et ideo huius est recessus
a nobis ideo dicit quia ego ad
patrem vado ut scilicet appareat
claritas dei ad interpellandum
pro nobis .i. Io. prima .ii. advoca-
tum habemus ad patrem ihesum christum
et ideo dicit et quodcumque petie-
ritis patrem in nomine meo hoc fa-
ciam. ideo dicit quod petere debemus
a patre in nomine filii ut sic glo-
rificetur pater in filio quia filius
patrem glorificat non quia sed pater
sed deum est supra xvii clarifica
gloriam eius qui misit me hic verax
est et ad maiorem etiam [illegible] quia
filius sit promissio dicte affir-
matione ideo subinfert si petie-
ritis in nomine meo hoc faciam
et non dicit patris ut ostenderet
quod etiam si petunt ab ipso
optinebunt cum sit equalis patri
prima Ioh. iiio si non reprehendit
nos cor nostrum fiduciam habemus
ad deum ut quecumque petierimus
accipiemus sed quia dixerat primo
quod dominus dixit discipulis suis quo
ego vado scitis et viam scitis quod
Thomas fecit quasi tamquam
ignorans et dicit se ignora-
re quo autem dominus dixit scilicet
autem ipsi querebant quia sciebant
veritatem ad hoc tamen pater primo quia
dominus non de omnibus dicebat
sed de aliquibus sed hec solutio
non est conveniens quia dominus

in precedentibus expripriebat inda
no deocommbus dico aliter videtur
quod sciebant et via et tam
sed non super visione degna eo
querebat ut eam de quo quesito xpm
sed non inquantum est veniens et ideo
possunt confuse cognoscentes
querere tamen et dubitare deinde sub
visione veniendi aliomodo dicitur quod
sciebant et non adtendebant nec
actualiter non considerabant et
eo philippus ieshum fuit de
consideratione sed tunc quando
dixit dominus ad thomam ego sum
via veritas et vita quo ipse est
qui vadit est via quo ipse venit
est et vita et tres sunt valde
videntur in quaerentes dicitur quod ipse
est qui vadit et via per quam venit
vita ad quam pervenitur et hoc
per pluralitatem nature quia homo
vadit quia deus tamen quia
mediator dei et hominum facit via
qo. Item quando dicit quia dicit phi
lippo tanto tempore vobiscum sum
et non vidistis ergo quod philippus
non dum credidisset in xpm
sed tunc quod deum esse sicut supra dixi
et quod esset vindus eam in visibilem
esset vindus nisi per fidem si tu
dicis quod credebat quod ergo
eam patrem et filium dicit vnius
essentie quod videre patrem que
bat videtur quando fidei credidit
est quod philippus credebat in
eum et credebat eum equalem
patri et vnum in substantia in habitu hoc
credebat sed quia tunc filium de
patre distincte loqui audiebat
volebat eum etiam distincte
querere et videtur quod non considerasset
sicut actu considerasset essentie
vnitate. Ideo ex talibus subreps
tione veniabiliter peccavit et eo re
prehensus adhuc. Item quando est quod
dicit qui videt me et filius nisi
fuisset sed pater mansit in visibilis
si tu dicis quod loquitur xpus in
tellectu hoc nichil est quia deum
nemo vidit unquam nec patrem
nec filium tunc et patrem vero quod
loquitur de visione divinitatis non
videntur sed hoc est dicitur si per fidem
sicut nunc videmus per speculum
in enigmate et non per speciem et
loquitur hic de visione per fidem
quia nullus per fidem credit in filium
qui etiam credat in patrem. Item
quando dicit quod dicit ego in patre
et pater in me est contra arguitur
quod pater est in patre vel quod
idem ipso in alio in parte distinc
tum alio non hic in parte gene
ritate et eo concedit quod quod
pater in filio et filius in patre sed non
sequitur quod pater sit in patre
immo est vel attendas sicut hic
ego sum simul et et tu vel ego
sum solus vel actus quia solido
in parte simul quemadmodum et
distinctionem. Item quando dicit quod
dicit qui credit in me opera que
ego facio faciet. Item est quod
opera illa erunt potentie infinite
et nullus illa facit nisi deus. Item
quid est quod dicit maiora
faciet quia maximum est susci
tare mortuum et fetidum mor
tuum quod potest esse maius mi
raculum. Item si non est homines
maior domino suo non est quaerens
quod dicit maiora opera faciet
per suos quia per xpm filium dei
tamen quod dicit ad invocationem
apostolorum plura fecit miracula
quia per se ipsum fecit quod et
quod credidit faciet hoc dicit quod

xiiii

quia ad primis in vocationem fit
vel quia ab hominibus ipse facere
putabatur. quod item dicitur quantum
ad dominum quod maiora non quantum ad
formam sed quantum ad modum quia legitur
actuum v° cum ad umbram petri sa-
nabantur infirmi. Item dicitur de apostolis
quod ad preces eorum plures resuscitati
sunt mortui non tamen christus. Et plures
est minor deo suo quia apostoli
non faciebant ad gloriam suam sed ad
gloriam dei. Item quantum ad hoc quod dicit
credit in me opera que ego facio
et maiora horum faciet. De fide infor-
mi aut ficta quod de omni ut
fidem dicitur prima cor. xiii° si habu-
ero omnem fidem ita ut montes
transferam caritatem autem non habu-
ero per fidem informem sine cari-
tate. Item hic videtur quod multi mi-
racula fecerunt miracula sed Matt. vii°
sed contra hic est quia peccator indignus
est pane quo vescitur. ergo si habens
fidem informem est in peccato mortali
non meretur exaudiri. videtur quod est
exaudire de congruo et de digno
habens fidem informem exaudit
sicut et meretur exaudiri quantum
de congruo quantum ad ea de quibus
habet fidem quod deus exaudiret fi-
dem suam sed non quantum. si habentes
fidem faciunt miracula ergo patet
aut nulli habent fidem in quantum
fictionem adducitur quod Matt. xvii° primo
dicitur si habueritis fidem et dixeritis
montibus transfer te in mare et
fiet sed quis est qui posset hoc
facere. videtur secundum Gregorium et Augustinum quod
duplicia sunt opera mirabilia
corporalia et spiritualia. Que corporalia visibilia
ut suscitare mortuos et huiusmodi
sunt ad astruendam fidem sim-
plicium sed spiritualia sunt suscitatio
a morte spirituali per penitentiam

prima
ipsa cessaverunt quia fides est mul-
tiplicata. Secundo quia manent semper
in ecclesia salutem dante intentio quod
dum loquebatur eis in ecclesie mirabi-
libus spiritualibus vel loquebatur per spe-
ciem primitive ecclesie quo gentes et
iudeos informandi erant ad fi-
dem nichilominus tamen sunt ...
... quia non est fides
operibus. Si diligitis me. Supra hortatus
est dominus ad fidem in hac
parte quia fides sine operibus mor-
tua est hortatur ad observantiam
mandatorum et hoc quidem facit
hoc ordine primo hortatur promittendo
auxilium secundo promittendo solatium
... primum quarto exponit quod
sit horum mutuum. primo hortatur ergo
ad observantiam mandatorum et est
contingit mandata servari ex
timore ut in lege et hoc non non
sufficit contingit etiam servari ex
amore et hoc sufficit. ideo dicit
si diligitis me mandata mea ser-
vate scilicet amore meo. glossa Johannis
primo hec est caritas ut ambu-
lemus secundum mandata omnibus talibus
promittit auxilium scilicet quod dicit et ego
rogabo patrem et alium paraclitum
dabit vobis. paraclitus dicitur consolator
vel advocatus. alium dicit in quo
innuit se consolatorem et ad-
vocatum. prima Joh. primo advoca-
tum habemus apud patrem Ihesum. Sed
alium advocatum promittit eis etiam
quia ipse consolator in presentia
corporali non fuerat nisi ad tempus
ut maneat vobiscum in eternum
non sicut ... vel de quo primo
regum xvi°. spiritus domini recessit a
saul et quis sit iste advocatus
subdit spiritum veritatis qui semper a patre
procedit. dabit scilicet alium paraclitum
spiritum veritatis hunc spiritum desiderant
quantum ad essentiam tamen non alium spiritum
veritatis quia docet vera sicut

spiritus ueritatis sancta. Iohannis xvi° Cum
venerit spiritus ueritatis docebit vos
omnem ueritatem. Respicit etiam quantum
ad hospicium quia non in infidelibus
sed fidelibus, non in omnibus hominibus
sed spiritualibus propter quod subdit quem
mundus non potest accipere et racio est
quia cecus est per infidelitatem quia
non uidet eum cognicione aperta
non scit eum quantum intelligencia.
Sapiencie primo Spiritus sanctus disci-
pline effugiet fictum et auferet
se a cogitacionibus que sunt abs-
que intellectu. Et prima Cor. ii° Animalis
homo non percipit ea que dei sunt.
Vos autem cognoscetis eum quia
apud vos manebit et in vobis
erit. Apoc. ii° Vincenti dabo man-
na absconditum et in calculo da-
bo nomen novum scriptum quod nemo
scit nisi qui accipit. De hac noti-
cia Sapiencie xv° Nosse te consumma-
ta iusticia est et scire iusticiam
tuam et virtutem tuam radix est in-
mortalitatis. Et notandum quod
dicit apud vos manebit et
apud vos erit propter duplicem
gratiam spiritus sancti prevenientem et
subsequentem propter quam eius preveniet
me. Non vos relinquam orphanos.
Hic ii° dicit promissis mandatorum ob-
servantibus promittit solacium de se-
cunda visitacione ipse quod dicit non
relinquam vos orphanos id est de-
solatos veniam ad vos spiritu vi-
sitando. Act. ult. Dixit angelus
precedet vos in galileam ibi eum
et sicut spiritus sanctus non mittitur
nisi ad bonos sic christus visitacio-
nem bonis [illegible] subdit adhuc modi-
cum et mundus iam non videbit
quia post passionem non apparuit
iudeis sed apostolis. Act. x° Dedit
eum manifestum fieri non

omni populo sed testibus preordinatis
a deo. Vos autem videbitis me quia
ego vivo et vos vivetis. Primam
gloriam que inchoatur in fide de qua
Abacuk primo iustus ex fide vivit
et quod hanc vitam fidei perfecte
habebant monstrat. In illa die vos
cognoscetis quia ego sum in patre
meo. In quo notatur personarum distinctio
et unitas essentie quod spectat ad
fidem trinitatis et vos in me et ego
in vobis [illegible] et hoc spectat ad fi-
dem redempcionis vos in me sicut
palmites in vite in me et ego
in vobis sicut inhabitator in habita-
culo templi. Templum dei sanctum est quod estis
vos. Prima Cor. iii° Qui habet
mandata mea et cetera. Hic tercium
sed quod observantibus mandata re-
promittitur. Et racio huius est quod
talis est qui servat mandata
diligitur a deo et deo beatificatur
et glorificatur. Non dicit qui habet
mandata mea et servat ea ille est
qui diligit me quia sicut dicit
Gregorius probacio dilectionis exhibi-
cio est operis. Unde [illegible] iusticie
illius huius qui servant testamentum
eius qui servat ille quidem
diligit me non tamen verbo sicut illi
de quibus dicitur prima Ioh. iii° Non
diligamus verbo neque lingua sed
opere et veritate. Qui autem diligit
me diligetur a patre meo et etiam
amare et ego diligam eum. Prover.
viii° Ego diligentes me dili-
go et dileccionem ostendam in
premio [illegible] et manifestabo ei
meipsum et hoc est premium. Unde in
Psalmo ostendam illi salutare me-
um. Glosa visio est tota merces.
Iohannis xvii° Hec est vita eterna
ut cognoscant. Dicit ei iudas
hic iii° exprimitur multum esse in
mandatorum observacione quia

xiiij

quia cum dixerat quod manifestare
se debebat apostolis et non mundo
cepit dubitare discipulus propter-
quod dicebat. Ideo sequitur Dicit
ei iudas non ille scarioth. Domine
quid factum est. i. que causa huius est
quia manifestaturus es te ipsum
nobis et non mundo et videtur eidem
quod multum est iniquum quia illi man-
data non observaverunt in quinque est
est minus intelligendi. Ideo dicit Respondit
ei ihesus et dixit ei si quis diligit
me sermonem meum servabit. Glossa Crisostomus
Quid vocatis me domine domine et non
facitis ea que dico amor dei non
est ociosus operatur enim magna si
est si autem operari renuit amor
non est exigat observacionem manda-
torum manifestacionem. Unde et pater
diligit eum et exigat dilectionem
sequitur manifestacio. Ideo dicit ad eum
veniemus et si venit deus nullum
bonum deest. Sapientie vii Venerunt
mihi omnia bona pariter cum illa et man-
sionem apud eum faciemus et hoc
merito observancie mandatorum
Unde Gregorius qui deum non diligit et
mandata eius non custodit
profecto in te deus mansionem facit
quia sic eum diligit amor
penetrat ut ab hoc amore temp-
tacionis operis recedat et ideo
ipsis manifestabor vobis quia man-
data mea servatis eo quod me diligitis
et ideo e contrario Qui non diligit me
sermones meos non servabit. Ideo
talibus non mereor me videre talis
est mundus et mundani. Infra xv
si mundus vos odit scitote quia
me priorem odit et ideo mandata eius
non servat. Ideo se non manifestat
se mundo et ne reputetis quod sermo-
nes meos propterea dixerim et non
patris subdit Et sermonem quem
audistis non est meus i. sermo

auctoritatis est ponitur causa sermonis
sed eius qui misit me patris. Glossa
Crisostomus Ex me ipso non sum locutus
sed qui misit me pater etc. Secundo
dicit hoc quod dicit si diligitis me
mandata mea servate Et postea ego
rogabo patrem et alium paraclitum
Ideo videtur quod possent dili-
gere et mandata servare ante
quam daretur eis spiritus sanctus vel si-
cut quia recepit et quo vero
quod spiritum sanctum habebant ad dili-
gendum et mandata servandum
sed eis promittebat adhuc ad ampli-
ores affectus et maiores. Unde
Augustinus restat ut intelligamus
spiritum sanctum habere qui diligit et habendo
mereri ut plus habeat et plus ha-
bendo plus diligat. Item quinto
dicit hoc quod dicit ego rogabo
patrem Augustinus et de me et gratia quia
nullus orat vel rogat pro eo quod
potest ipse facere ergo si filius orat
vel rogat pro datione spiritus sancti
filius non potest dare spiritum sanctum. Respondeo quod
commodo rogat quo meretur et hoc
in humanitate nam cum qua passus
est sublimatus sua passione et
oracione meruit nobis spiritus sancti
donacionem et cum illam nunquam
non potuit impetrare. Item quinto qo
dicit hoc quod dicit alium paraclitum da-
bit vobis sed enim paraclitus dicitur ad-
vocatus et advocatus est media-
tor spiritus vero sanctus non potest esse me-
diator ergo nec paraclitus vel advo-
catus. Respondeo quod spiritus sanctus dicitur
paraclitus in dupla significacione et
quia consolator spiritus bene dici-
tur est nobis in signum hereditatis
eterne et eciam quia advocatus
sed advocatus dicitur dupliciter aut quantum
ad personam aut quantum ad officium
filius est advocatus quantum ad per-
sonam advocati quia est media-
tor sed spiritus sanctus quantum ad officium

tux aut est advocati officium scilicet
postulare et hoc habet spiritus sanctus
Roma viij spiritus postulat pro
nobis gemitibus inenarrabilibus
videre et hoc quidem facit spiritus
ait xpo Nolite cogitare quod vel
ad quem patrem arguere et hoc facit
spiritus sanctus Ysaia xxiij Cum venit
arguet mundum de peccato. Item quia
debet quod dicit quem mundus non cogno
scet spiritum sanctum vos aut cognoscetis
quia in vobis erit. Sed obicit. scilicet quod
spiritus sanctus est in omnibus tam in
bonis quam in malis cum sit deus
ergo omnes cognoscunt si tu dicis
quod non loquitur de esse principali
sed per gratiam · i · sanctam quia nemo scit
utrum habeat spiritum sanctum quantum ad essentiam
gratie. Vel ideo quod hic loquitur de co
gnicione spiritus sanctus in suo effectu
manifesto. Vel non loquitur de esse
eius in nobis per essentiam sed per effec
tum. patet ut ad primum. Secundo notandum
quod duplex est effectus spiritus sancti
quidam qui est in nobis et nos
respicit sicut amare credere et
timere et nos sumus certi nos habere
eum hec habemus quidam qui respi
cit aliquid supra nos scilicet gratifi
care quod est deo gratum facere
et quantum ad hunc effectum nobis
non est notus nisi per specialem reve
lacionem licet tamen esse notus probabi
liter non certitudinaliter. Item quia
debet quod dicit de patre quod pater
veniet vel ad eum veniemus ipse quare
potius dicit de se et patre quam
de spiritu sancto et videtur quod non debeat
de patre dici quia pater mittit filium
eum et seipsum. Item quomodo venit
qui ubique est et creatura non
capit creditur quod venire dei ad
nos sicut dicit Augustinus in trinitate vero
effectum et non presenciam. Unde

qe

Augustinus in trinitate venire est effectum et non presen
ciam vel Augustinus venit subveniendo
venimus obediendo venit obiciendo
venimus intuendo venit inspi
rando venimus capiendo. Quia ergo
opera trinitatis sunt indivisa ideo quando
venit spiritus sanctus in veritatem
venit pater et filius tamen appropria
cionem attribuitur per alias personas
mittere. non sequitur quod dicit eff
ectum in patre personalem distinctio
ne ex auctoritatem et ideo si pater veniat
cum filio non tamen mittitur sed cum filio
de spiritu sancto non facit mencionem quia
supra dixit ait hec locutus sum vobis
hec est tercia pars capituli in qua iam
facta exhortacione predicit recessum
suum consolacionem ut cum factum fuerit
credant et ne de hoc desolentur
non statim ponitur sed promittitur
consolacio et subiungitur consolacio
vel unde dixi vobis et consolacio
ab habet primo ex spiritus sancti expec
tacione 2o ex patris devocione
tercio ex impetracionibus promissione
quarto ex patris exaltacionis con
gratulacione. Primo ergo ponit
consolacionem ex spiritus sancti expec
tacione scilicet quod dicit hec locutus
sum vobis apud vos manens
Luce ultimo hec sunt que dicebam
vobis cum adhuc essem vobiscum
discipulum nec debet turbari si non
intelligit quia intelligetis
in adventu spiritus sancti quem mittet
pater in nomine meo. i. in fide nominis
mei quia non nisi credentibus
in xpo datus est supra dixi qui cre
dit in me sicut dicit scriptura
flumina de ventre eius fluent aque
vive. Actuum iiij non est aliud
nomen sub celo illo in quam
spiritus ille vos docebit omnia
et suggeret vobis omnia quecumque dixero
vobis. Sapientie vij omnium artifex
docuit me sapientia est enim in illa

Spiritus intelligencie secundus pacem
meam relinquo vobis hic vos consolatur
eos ex parte divisione sine domi-
nacione inquit magna est consolacio
Io dicit pacem meam relinquo vobis
pacem meam do vobis augmentat pa-
cem ut in nunc pacem gracie et pa-
cem glorie unde aug(ustinus) pacem suam
reliquit migrans manentes hostes
vincimus pacem suam dat nobis
qui sine hoste regnabimus ysa(ie) x
xxvio efficiet in dus pacem fa-
ciet in hanc dat obedientibus
mandata ysa(ie) xlviii utinam
attendisses mandata mea ex pot
quod dicit meam quia distincte
deum est meam scilicet non mundi et io
subiungit non quo mundus dat
ego do vobis quia mundus dat
carnaliter ego do spiritualiter mundus
dat temporaliter ego autem eternaliter
mundus exterius ego non interius
ut ait sibi et phil(ippenses) iiii pax dei
que exsuperat omnem custodiat corda
vestra et intelligencias vestras pax
mundi custodit corpora et possessiones
de qua ait xo non veni mittere
pacem | Non turbetur cor vestrum
hic iam iiiio consolatur eos ex
visionis promissione quam eciam superius
premisit unde quod dicit non tur-
betur cor vestrum neque formidet Cite
vero audistis quia ego dixi vobis
vado et venio ad vos supra eo
Et si non abiero paraclitus Iohannis xvi
Iterum videbo vos et gaudebit cor
vestrum et gaudium vestrum nemo tollet
a vobis | Si diligeretis me hic iam
vo consolatur eos ex sue exal-
tacionis congratulacione dat
enim eius congratulacionem exal-
tacionem congratulari si eum dili-
gunt Io dicit si diligeretis me
utique quia vado ad patrem qui in
hoc itinere est mea exaltacio unde
subdit quia pater maior me est et

ita eum unito sedere ad dexteram
patris ego exaltor de qua exal-
tacione sic | Ebr(eos) primo | sedet ad
dexteram maiestatis in excelsis tanto
melior angelis effectus et de
hac exaltacione canticis congau-
det | xii Cor(inthios) xii | Gaudete cum
gaudentibus et nunc dixi vobis
postquam premissa est eorum consolacio
subiungitur hic recessus accelaracio
et primo notatur modus predicendi secundo
vero accelerandi tercio signum accelera-
cionis notatur ergo primo vero quare
predicit scilicet ad fidei robur unde quod
nunc dixi vobis prius quam fiat
ut credatis quia illud firmavit
fidem eorum quod viderunt evenire
sicut predixerat si enim non predixisset
dubitassent utrum hoc voluntarie
pertulissent unde post vero hoc
ad memoriam eos reducebat
Luc(e) ult(imo) hec sunt verba que locutus
sum vobis cum adhuc essem
vobiscum quoniam oportet impleri que
cum scripta sunt de me et quoniam scrip-
tum est quod oportebat xpm pati
Iam non multa | dant Chrisostomus scilicet
accelerandi vero et hec est dyabo-
li manifestacio et divine voluntatis
manifestacio dyaboli qui armabat
suos satellites ad compre-
hendendum xpm unde dicit Iam
non multa loquar vobiscum venit
enim princeps mundi huius i(d est) dyabolus acce-
lerat dyabolus eum veniebat cum
suis satellitibus scilicet tamen non cogit
quia in me non habet hec quidquam
non habebit quod quamquam exigit
nec quod reprehendat quia non habe-
bant peccatum et ipse principabatur
in peccatoribus unde Iob xli Ipse est
rex super omnes filios superbie unde
est princeps tenebrarum Ephe(sios) vi
adversus mundi rectores tenebrarum
harum et in xpo nulla tenebra

quia ipse erat lux vera que illuminat
omnem hominem venientem in hunc
mundum. Sed alia ratione dicitur scilicet vo-
luntatis magis cum dicebat Io[hannes]
dicit Sed ut cognoscat quia . di . pa . vo-
luntas eius xiiii° dicitur et sicut
mandatum dedit mihi pater sic et facio.
de hoc mandato supra x° hunc man-
datum dedit ei deus pater non quia
meruisset ipse sed pura salute om-
nium. 2a Cor. v° eum non novit peccatum
pro nobis peccatum fecit deus pater
i. hostiam pro peccato ut nos efficeremur
iusticia dei in ipso. hec autem fecit
pura dilectione supra iii° sic deus
dilexit mundum ut filium suum uni-
genitum daret. Surgite eamus
hinc. hic tamen scilicet signum accelerandi
recessus quod est in hoc quod disci-
pulos suos monet inde discedere
ideo dicit surgite eamus hinc id est
quo ostenderit nolunt pati similiter
dicitur Mat. xxvi° surgite eamus
ecce appropinquat qui me tradet
Sed hic quaeritur primo de hoc quod dicit
quod spiritus sanctus suggeret omnia
que filius dixit suggerere est in-
ferius ad hoc videtur Greg. quod spiritus
sanctus suggerere dicitur non quod scientiam
ab imo inferat sed quasi ab occulto
40 Item quaeritur quare gauderet utique quia
vado ad patrem quia pater maior
me est ad hoc arguit Arrius quod
filius minor est patre si tu dicas
hoc esse dictum secundum humanitatem non tunc
debet dicere quod ego minor me
ipso sum. Item Hylarius dicit quod pater
maior est filio secundum divinam naturam
et tunc arguitur Arrianis quod
filius minor est patre ergo non equa-
lis. ad hoc per regulam Augustini
in libro primo de trinitate quia omnia
que dicuntur de filio equaliter
omnia referuntur ad divinam naturam
que non in equaliter ad humanam
secundum ipsum responso intelligendum est unde

aug. ~~[illegible]~~ humane conditionis
laudandum est eo quod sit assumpta
est a verbo unigenito in unitatem in mor-
tales constitueretur. in celo ut incorru-
ptibilis sedeat ad dexteram patris
secundum hanc determinationem considerandum
est quod filius secundum quod deus maior
est se ipso secundum quod homo. quod autem
obicitur de hylario dicendum quod hylarius
accipit quod est maior non secundum
quod dicit excellentiam magnitudinis
persone vel virtutis sed secundum quod dicit
auctoritatem et quia pater habet auctoritatem respectu
filii sicut principium ideo dicit quod
maior est filio tamen minor non dicitur
filius quia est nomen imper-
fectionis. Item quaeritur de hoc quod dicit
et nunc dixi vobis priusquam
fiat ut cum factum fuerit credatis
ergo videtur ad hoc apostoli non haberent
fidem quia ideo predicebat eis ut
crederent. Item fides non habet meri-
tum cui humana ratio prebet experimentum
sed ideo predixit eis ex quo viderent
evenire quod dixerat experge-
bantur esse verum ergo erant vacui
a merito fidei. non dicendum est quod apostoli
habebant fidem sed tamen non ex ple-
na certa perfecte firmitatem vel
propter quia nullo modo volebant re-
cedere. vel dicendum ergo quod dominus pre-
dicebat eis passionem suam ut in
illam crederent qui nichil perver-
tebant etiam ad robur fidei ut
videntes passionem et vacillan-
tes rememorentur quia volens
ut passus est non ~~[illegible]~~ aliud dice-
bant et aliud credebant quia
videbant quod homo passus fuerat
et volens pati ut deus animam
suam posuerat et huius signum fuit
sua predictio sed non cogens ratio
que aufert meritum. Item quaeritur 40
de hoc quod dyabolus non habebat in
christo inventionem aliquam ergo

merebatur quod deus iniuste fecit quod
christum cum ad ypo. aperit. Item dicit
quod fecit propter mandatum patris
ergo si debeat obedire ergo mouebatur
ex debito non ex mera libertate
Item quod aliquem volentem puniri
pro culpa sua hoc est iuste et iudicat
aliquem volentem puniri pro culpa
aliena hoc est iuste dispensationis
et dignationis quia ergo christus
est et volens puniri pro nostra
salute placuit pati in eo iniu-
riantes eum iniustorum et puris scele-
ribus ignominiam oblatus est quia
voluit et ideo nulla iniustitia ex
parte dei facta fuit sed ex parte dyaboli
et ideo quia iniuste sibi usurpauit
dominium super ... ideo amisit iuste do-
minium quod habebat in membris
... ad aliud quod obicitur quod
debuit mori dicitur quod est de-
bitum meriti et nulla precepti
peccator debet mori quia meruit
sed christus quia pater precepit hoc
autem nullum debitum non repugnet
liberalitati quia fecit ex amore et
fecit christus et ideo dicit ut cognoscat
mundus quia diligo patrem

Ego sum vitis uera. Apostolus
hortatur est duos discipulos
plos suos ad perfectam
constantiam in hoc hor-
tatur eos ad dilectionem
perfectam et veram et quia vera
dilectio primo diligit deum et amicum
et ideo et inimicum diligit et tollerat
propter deum ideo hortatur discipulos
ad dilectionem dei secundo ad dilectionem
amicorum hoc est preceptum ibi ad
dilectionem et tollerantiam inimicorum
ibi si mundus vos odit hortatur
eos primo ad dilectionem dei et quia
qui manet manet ... in deo manens
hortatur ad manendum in se et hoc
quidem facit hoc ordine primo

describit mansionis locum secundo fructum
tertio modum quarto effectus mansionis
igitur locus exprimitur primo ubi per
viniorem dicit. sed verbis sicut pal-
mes manet in vite ideo dicit Ego
sum vitis uera ideo vera quia vinum
bonum producit. De quo Genesis xlix
lavabit in vino stolam suam et
in sanguine uve pallium suum alli-
gans ad vineam pullum suum
et ad vitem asinam suam hec vitis
non est inculta ideo dicit et pater meus
agricola est non tamen qui extra
colat sed qui intus augeat prima
Cor. iii. Ego plantaui apollo
rigauit etc. et paulo post dei
agricultura estis dei edificatio
estis sed ideo pater dicitur verus agricola
quia opus eius excedit. Unde dicit
omnem palmitem in me non fe-
rentem Matthei iii. securis ad radicem posita
omnis arbor que non facit fruc-
tum bonum excidetur et in ignem
mittetur et omnem qui fert fructum
purgabit eum ut fructum plus
afferat purgabit punitum
vel primo Johannis primo si confiteamur
...um peccata fidelis et iustus est
qui dimittet nobis omnia peccata nostra
emundat nos ab omni iniquitate
purgat ecclesia passionem in ipso
qui purgauit nos deus igne nos
examinauit sicut examinatur
argentum purgat igitur vinum optime
locauit ... mundi ideo discipulos
vim mundos hortatur ut in se ma-
neat propter quod dicit Iam vos mundi
estis etc. Iste fuit primo fidei quo
purificat credentes Actuum xv. fide
purificans corda eorum quia
ergo mundi estis manete in me
ut in vita et ego in vobis ut in
templo dicit prima Johannis iiii. qui
manet in caritate ... ideo mundicia
est mansio quia mundicia dilectio

Dictum petri

Prov. viii° ego diligentes me diligo
a patre meo. Sicut tergit palmes
mansionibus locum. Sic tenet sero-
mansionibus fructum quem hic pal-
mes non sine vite sed in vite. Ideo
mirum quod fructus ex palmite ori-
ginem habet ante primo mansio-
nis perfectionem 2° in proposito primam
sionem proponendo dicit sicut palmes non
potest facere fructum a semetipso nisi vos
nisi manseritis in me et ideo si qui non
sciunt fructificare necesse est quod ma-
neant in eo a quo fructus habet ori-
ginem. Item Ezech. xv°. Ipsum dedit caput
super omnem ecclesiam que qui est corpus
eius et plenitudo eius qui omnia
in omnibus adimpletur. Ioh. primo
De plenitudine eius accepimus omnes. Sic
nos non potestis fructificare nisi
manseritis in me sed sine me potestis quia
ego sum vitis vera et vos palmites
et ideo qui manet in me et ego in
eo hic fert fructum multum et ideo
manete in me tamquam fructus
in origine quia sine me nichil
potestis facere. Ysa. xxvi° Omnia opera
in nobis operatus es domine et quod
nichil potest sine me ipso ostendit
sequitur si quis in me non manserit. 3° autem
separatus ex eius unione perdetur
perfectionem abscindetur et Apok.
ult. Foris quasi canes vene-
fici et impudici et non faciet
fructum. Unde dicit et arescet priua-
tionem gracie. Et colligent
eum et in ignem mittent et ar-
det quia ardebit per afflictionem
pene. Unde mala consequuntur. Primo
quod plantatio ait Math. xv° Omnis
plantatio quam non plantavit
pater meus eradicabitur. Parescet
Math. xxi° dixit dominus ficulnee
nunquam non inveniens nisi folia tan-
quam expers fructus arescit. Ideo autem
tamquam terra ... colligentur
primo ... Math. xiii° Colliget

de regno eius omnia scandala
Quinto igne comburitur. Ezech. xv°
fili hominis quid fiet de ligno vitis
et sequitur Ecce igni datum est. 3° pro-
ostendit fructus originem propter man-
sionis. Sic vitis est idem ostendit propter
in vite mansionem quem fructum
dat et respectu sui. Si manseritis
in me et verba mea in vobis manse-
rint non sicut illi de quibus ait Luce viii°
ad tempus credunt et in tempore temp-
tationis recedunt sed sicut illi de
quibus in ps. c° qui servant testamen-
tum eius et memores sunt manda-
torum ipsius ad faciendum ea quodcumque
volueritis petite et fiet vobis.
Ioh. ix° Si quis voluntatem dei facit
hunc exaudit et quia non solum
est fructus respectu sui sed etiam proximi
quo tendit ad dei gloriam. Ideo subdit
In hoc clarificatus est pater meus
ut plurimum fructum afferatis ut sic
homines videant vestra opera bona et
Math. v° Sic luceat lux vestra
coram hominibus et ex hoc efficiamini mei
discipuli i. imitatores quia plurimum
fructum nobis attulit per suam mortem
supra xii° Nisi granum frumenti mortuum
fuerit multum fructum afferet. Sicut
etiam apostoli in ecclesia ... de
eis quod plantaverunt ecclesiam sangui-
ne suo. Primo Col. primo Adimpleo
ea que desunt passio-
num Christi. Sicut dilexit me pater
hic tangitur 2m scilicet manendi modus
qui est per dilectionem ad quam
nos debet imitare quod ipse
prior nos dilexit. Ideo dicit sicut
dilexit me pater et ego dilexi
vos et ideo manete in dilectione
mea. Primo Io. iv° Et nos ergo
diligamus deum quoniam ipse prior
dilexit nos et quia veram di-
lectionem opus manifestatur sub-
iungit si precepta mea servaveritis
manebitis in dilectione mea

sicut et ego precepta patris mei servo
et maneo in eius dilectione / Secundo
primo ut cognoscat mundus quia di-
ligo patrem et sicut mandatum
dedit mihi pater sic facio sic et vos debetis
facere / Prima Iohannis primo / qui dicit
se in illo manere debet sicut ille am-
bulavit et ipse ambulare / Deutero x
et incipit quia deus deus petit
a te nisi ut timeas eum et ambules
in viis eius et diligas eum / Hec
locutus sum vobis. Hic tangitur tertium scilicet eff-
ectus mansionis et effectus est gaudium
in patria dicit ut gaudium meum sit
in vobis hoc est gaudium patris quo ego
in patria gaudebo in deo meo i. modo
de quo Philippenses ultimo Gaudete in
domino semper iterum dico gaudete propter
gaudium in futuro dicit et gaudium
vestrum impleatur. De quo Mathei xxv
qo. Intra in gaudium domini tui. Secundo queritur de hoc
quod dicit ego sum vitis vera
secundum planctuarie videt angelus qui
addens vera ab illa se distinc-
tam dicam est quod quasi est in anima
vitandum vel aliena / Iere ego
quod quasi est in patria vinea ale-
vum dicitur vera ut possit secundum vera
quia non alie pt dici tamen
quod sicut vinum verum est quod
habet operationem vini sic vitis
vera que habet operationem vitis
ergo adiectum tunc est vera quando
vinum producit non vera que non fruc-
tificat per se planctum dicitur vera que habet
actualiter non vera que non habet
sic et Christus quia verum habet actu
vel vera vitis dicitur secundum synagoga non
qo. degena in primis ex spectavit ut fa-
ceret uvas fecit autem spinas secundum
tunc vestri ego quare deus qui
non similiter magis se comparat
vitis quam vinea et ligna vitis vitis
lignum non est hoc propter corpus verum
et misticum verum corpus Christi verus
cibus est et verus sanguis

est verus potus quia regitur ex
granis simul sic panis operare
refectivus et hec ex multe vini-
operatione potatus se comparat se
viti et grano et inde est quod
his duabus speciebus sacrum al-
taris conficit. Alia ratio est propter
corpus misticum quia sicut ex pluribus
granis simul et aquis =
hoc conficitur panis et vinum sic
ex pluribus fidelibus corpus Christi misticum
Item queritur tertium quia verum Christus qo
sit vitis cum tertium dicam agricola-
tum et quod tertium humanum dicit
Augustinus unigenitus sunt vitis et
palmites propter quod esset deus
cum natura non sumus factus est
homo ut in illo esset vitis humana na-
tura et nos palmites esse possemus
secundum contra hoc est quod tertium Christus vitis
in fluit in palmites humore
sed ego si humorem gratie non influit
nisi solus deus ergo tertium quod est deus
ergo est vitis tertium divina natura item in
hac vite omnes sancti ab Abel usque
adultimum insitum mansuit et
processerunt secundum Christum tertium humanum vitis
secutus est Abel ergo non fuit pre-
vitis tertium humanum natura vitis
est quod quedam dicitur deo absen-
te hoc sicut esse eum et impale
que tertium humanum poterat secundum esse mor-
talem et passibilem quedam tertium hu-
mana patet unita divine et ergo ipso
ut esse mediatorem natura si esset
deus tantum non mediator sed deus
et homo enim mediator et tertium hoc
vitis caput est ecclesie tertium Christus medi-
ator item quod dicitur vitis tertium humanum ra
natura pure secundum tertium quod quando erit
divina in unitate ypostasis et pre-
unitate ypostasis Christus est ob-
iectum fidei tertium natura utraque unde
inquantum credimus deum et hominem
et quia sine hac fide implicata

vel explicata in illis fuit salutis
l. ¶ Timor gratie abstrahat mente in omni-
bus redundauit etc. pro quo modum
fuit respectu [illegible] esset pre-
cedentium et sequentium unde et qui
preibant et qui sequebantur clamabant
osanna filio David unde optime figuratus
est Christus per Boos qui est allectus de
tanta prouisionibus / 2 Regum xxiiii° quem
afferebant in humeris et qui pre-
ibant peribant sed non videbat se-
quentes peribant sed 2 videntes ¶ Et
q° quia Augustinus de hoc quod dicit Vos
mundi estis propter sermonem quem locutus
sum vobis quia sermo est exterius
immunditia intus quomodo corpus exterius
sermo intus mundare non potest vel
corpus profitens vel propter fidei sacramentum propter
fidem quia fides exaudita corde
cor purificat propter fidei sacramentum quod est
baptismus unde Augustinus aqua mundat de-
terget unde quid est aqua nisi aqua
accedat verbum elementum et fit sacramentum
illud autem verbum fidei est sacramentum
et si sit verbum tamen mundat ut dicit
Augustinus non quia dicitur sed quia creditur
Romanos x° Si confitearis in ore tuo
dominum in celum Deum et in corde
q° tuo credideris quia Deus exaltauit
eum a mortuis saluus eris Creuit
de hoc quod dicit pater tollet eum pal-
mitem non ferentem fructum aut
tollet de vite aut tollet de vita
de vite vel quia non ¶ pro de filio-
rum separat aut si tollit quod nos
tollit de vite quia qui non operatur
boni hoc ipsum separatus est a vite
Christo quia fructum non habet ymo
reddit si de vita illud solum est quod
plus [illegible] mali quia boni ut
in Iterum ¶ tamen bonos etiam tollit
de vita corporali sicut malos non
quod palmites a Christo trahunt non
tamen necesse sed tamen gratie et tamen glorie
sed amissi vel separati palmites
abstrahat mente non per mortem nature
sed per mortem culpe vel dampnationis
extreme unde palmites infructuo-
si et qui in vacuum gratiam dei re-
cipiunt a vite separantur in isto sue
culpe iudicio diuine iustitie unde
Apocalypsis iii° Quia tepidus es et ceteris
incipiam te euomere quia in isto
iudicio gratiam imponit eis deus
iudicio dampnationis extreme tollentur
ut in ignem mittentur quia tempus
inexpendi eis perdidit unde dicit
tollet non quia statim auferet
cum locum prius turbauit ¶ Et quia
de hoc quod dicit Sicut dilexit me
pater et ego dilexi vos quod sicut est
quia dilectio patris ad filium est nat-
uralis dilectio filii ad nos est pure gra-
tuita quo non videtur similitudo / Crescit
ergo per quod dicit sicut dilexit me
pater in [illegible] quod sicut dicit Richardus
de Sancto Victore in diuinis est amor
pure gratuitus debitus et ex utroque
quod per modum amor patris ad filium est
pure gratuitus quia pater dat filio
et nichil recipit amor non spiritus
ad patrem et filium est pure debitus
quia tantum recipit Amor non filii ad
patrem est debitus quia recipit
ad spiritum sanctum gratuitus quia dat
quia igitur filius dilexit nos
gratuitate pure eo amorem quo
diligit nos comparat amori patris
ad se hoc est preceptum meum postquam
hortatus est duos ad dilectionem
dei hic nos hortatur ad dilectionem
fratris et amici et hoc quidem facit
pro hunc modum primo ad dilectionem
proprium astringit in tuitu obedientie
2° in tuitu diuine amicitie bonorum
in tuitu diuine remunerationis eterne
astringit primo precepto obedientie et
in incredibili esse non inuolunta-
ria tamen quam preceptum ipse quod dicit

hoc est preceptum meum ut diligatis invi-
cem. Jo. xv^o. Mandatum
novum do vobis et ideo subiungitur sicut
dilexi vos non verbo vel lingua
sed opere et veritate sicut ego vos
et ipse opere dilexit vos eo-
monstravit maiorem in quo hanc
dilectionem nemo habet quam ut
animam suam ponat quis pro amicis
suis q. d. non plus potest facere quam
vitam dare pro omnibus caris. Ephes.
v^o. Christus dilexit nos et tradi-
dit semetipsum pro nobis oblationem etc.
et hec fuit vehementissima dilectio
non solum in Christo qui tradidit se et
animam suam sed in patre. Unde Roman.
viii^o. Proprio filio suo non pepercit sed
pro nobis omnibus tradidit illum. Unde
non traditum quam magna est dilectio
qua non dilexit filium super hanc di-
lexit nos Christus. Ysa. xlix^o. Nun-
quid oblivisci potest mulier infan-
tem [illegible] maior quam uxor viro
et super hanc dilexit nos. Jere.
iii^o. Vulgo dicitur si dimisit vir uxo-
rem suam numquid revertetur ad eam
ultra tu autem fornicata es cum
amatoribus multis tamen revertere ad
me et ego ad te. Item maiora
[illegible] ad cor et super hanc di-
lexit nos Christus. Jere. xii^o. Reliqui
domum meam dedi dilectam animam
meam in manu inimicorum et ideo verum
est illud Canticorum viii^o. Fortis est
ut mors dilectio. Vos amici mei
estis. Hic secundo hortatur ad dilectionem
mutuam dicens amicitie. Unde offert
amicitiam suam hiis qui servant
precepta sua ut magna dixi pre-
ceptum in vitam diligunt. Ideo
quod dicit Vos amici mei estis
si feceritis que ego precipio vobis.
Magnum quod promittit cum ami-
citiam promittit. Aug. Magna
est dignatio domini cum vos amicos
vocare dignatus est cum sit

amicus nomen paritatis. Est enim a-
micitia divinarum humanarumque rerum cum volun-
tate consensio. Sed cum sapientia nos
dei constituat unde sapientia in animas
sanctas se transfert et amicos dei con-
stituit. Quo maior dilectio est
dilectio probatur in opere. Ideo dicit Vos
amici mei estis si feceritis que ego
precipio vobis. Ex amore amici
non ex timore ut servi quia non
est amicus in servitute. Ideo dicit
Iam non dicam vos servos. Licet
sub servitute. Roman. viii^o. Non accepistis
spiritum servitutis iterum in timore
sed spiritum adoptionis filiorum et
per consequens hoc est quia servus nescit
quid faciat dominus eius. Vos autem
non sic. Ideo dicit Vos autem dixi
amicos quia omnia quecumque
audivi a patre meo nota feci vobis.
Hoc signum est magnum amicitie
revelatio secreti. Ephes. primo.
Notum fecit vobis sacramentum volunta-
tis sue. [?] xiii^o. Vobis datum est etc.
Non vos me elegistis. Hic tertio
hortatur ad dilectionem in tanta re-
muneratione et [illegible] ad quam vocati
erant non per se venerant. Ideo
dicit Non vos me elegistis sed ego
vos elegi. Ephes. primo. Elegit
nos ante mundi constitutionem et ad quid
elegit subdit et posui vos ut eatis
et fructum afferatis in aliorum conver-
sione et sit predicationem ubi dei quod
est [illegible] semen quod fructum
affert quod recipitur in terram bonam.
Luc. viii^o. Quod autem in terram
bonam hii sunt qui in corde
bono et optimo audiunt verbum
dei et fructum afferunt in patientia.
Jac. v^o. primo. Beati [illegible] ex-
[illegible] et fructus vester maneat ad
vitam eternam et consolationem
[illegible] remunerationem et subiungit
[illegible] et quodcumque petieritis
patrem in nomine meo dabit vobis. Quod

sit ad vitam salutem dedit vobis
hec autem que est precepta domini est nostra
salus vera act. iiij. quociens reg-
dei sic petebat. illa scilicet ea in
ps. unam petii a domino hanc requi-
ram et intuitu huius vertimus mandatum
dei mandatum ipsum servare est ideo
illud dicat hoc mando vobis ut dili-
gatis invicem mandatum dilectionis
dei quod mandatum est expressum dedit
non super xiij mandatum. Notum
do vobis et prima thess. iiij de kari-
tate fraternitatis non necesse habemus scribe-
re vobis ipsi enim vos a deo didicistis
ut diligatis invicem sed queritur
primo de quod dicit hoc est preceptum
meum cum tamen divina eloquia
sint plena divinis preceptis quid
est quod de dilectione singulariter dicit
hoc est preceptum meum. Dicit augustinus
quod divina precepta multa sunt et tamen
multa per diversitatem operis sunt in
radice dilectionis et radicem
dilectionis dicit quia ideo hic vidi et
... boni operis nisi man-
sit in radice dilectionis quia ergo
mandata omnia precepta dilectionis
referuntur in quo omnia continentur
et implentur inde est quod dicit hoc est pre-
ceptum singulariter. Item queritur de hoc
quod dicit maiorem dilectionem
nemo habet ut animam suam ponat
contra ... aliquis dicit
fit et alius ... pro inimico
... quid est ergo quod dicit maio-
rem etc. Item in patria est multo
maior caritas quam hic in via
quid est ergo quod dicit maiorem ergo
caritatem etc. quod hic non dicit sim-
pliciter ... ad hic caritatis ...
proprium ... ad signum effec-
tum quia hoc est proprium signum
dilectionis ... quod maius
est pro inimico mori quam pro amico
ergo adhuc non est maximum signum

dilectionis mori pro amico. Sed inquit
apostolus Roma. v° plurimum amoris
Si cum inimici essemus reconciliati
sumus deo per mortem filii eius multo
magis reconciliati salvi erimus in
vita ipsius. Ad hoc videtur glossa quod
hoc nomen amico non tamen supponit
pro hiis qui deum diligebant sed etiam
pro inimicis qui amici dei erant quia
deus eos amabat dum pro eis
animam suam ponebat. Ut intellectus
quod deus loquebatur de dilectione
amicorum et quantum ad illam dilectio-
nem magis signum quam mori
pro amico unde non notatur hic excessus
simpliciter. Sed inquit item queritur de hoc
quod dicit iam non dicam vos servos
sed ... xv° ... fuit hoc
et ... beatificandos servos quod
est ergo quod dicit non dicam vos
servos. Item supra xiij° dixit se dominum
eorum ... et illos di-
xit servos ... quod servus dicitur dupli-
citer ... propter obedientiam et
subiectionem et sic non distinguitur
contra amicum et omnes amici dei
servi sunt eius. Alio modo servus dicitur
serviliter timens et talis qui solo
timore servit amicus non est et de
tali loquitur hic quia nolebat
quod mandata eius serviliter imple-
rent sed potius amicabiliter. Item
queritur de hoc quod dicit omnia que
audivi a patre meo nota feci vobis cum
audivit filius a patre infinita
ergo nota fecit infinita videtur
quod non loquitur de hiis que
audivit sed quod deus est quod
homo ... quia dicitur ...
homo ... non tamen ...
noluit revelare ...
... quod omnia pertinentia ad salu-
tem ... Ad hoc ...
... vobis dicere que
non potestis portare modo et con-
stat quod ad eorum salutem ...

Respondet Aug(ustinus) omnia non fecit
(et) disposuit nobis facere sic eum sic
que loquitur scriptura ponens preteri-
ta pro futuris in signum certitudinis vel
omnia necessaria ad salutem eorum que capere
non poterunt 2° patent omnia ista
consequenter dicit quod dicit non vos me
elegistis etc. Deutro(nomii) xxvi° dominum
elegisti ut sit tibi deus sed unitas
liberi arbitrii consistit in electione
quo invitabantur si ipsum non elige-
runt unus quod hic intendit est bo-
no quia primo nos elegit dominum
sed 2° quia ipse elegit predestinando
et postmodum elegit ex aliis vocando
deo sed nos postmodum eligimus non
electioni consenciendo / si vos mun-
dus odit hec est tercia pars capi-
tuli in qua dominus hortatur ad tollerancia(m)
inimicorum persecucionum et hic quidem
facit primo proponit motivum primo dicit inimi-
cicia[illegible] non exigit precedentem
iniuriam ut in iniuria[illegible] vero
ostenditur persequentur sine odientem ma-
liciam quia non sunt in innocencia
quia vero discipulos animat
ad pacienciam primo quod predicit mundi
maliciam que futura erat contra
membra ad exemplum capitis fuerat
enim odium mundi respectu capitis
quod est Christus propterea quod dicit si mundus
vos odit scitote quod quia
me priorem vobis odio habuit
racionem huius odii assignat dominus
supra capitulo iii° Omnis qui male agit
odit lucem et supra vii° me odit
mundus quia testimonium illi perhibeo
quod opera eius mala sunt propterea hanc
eandem racionem huius odii reddit
quia ipsi dissenciebant a mundo
propterea quod dicit si de mundo fuissetis
(et) in mundo mansissetis / proprium con-
suetudinis mundus suum erat diliget
vii supra vii° dicitur mundus eius [illegible]
autem vero propterea est patimini non sic
vos odisse mundus quia non de mundo

estis (i.e.) mundane conversacionis sed
ego elegi vos de mundo propterea odit
vos mundus illud odium significatum
fuit Gen(esis) xxvii° Oderat enim sed
dicitur oderat Esau Jacob pro benediccione
qua benedixerat eum pater quia mundanos
vos et reprobos signat sed electos
electos / mementote sermonis. hic autem
[illegible] eodem modo quo invicem
scilicet capitis et membrorum propter capitis
ad exemplum capitis propterea quod dicit me-
mentote sermonis mei quod ego
dixi vobis non est servus maior
domino suo supra xiii° amen amen
dico vobis non est discipulus super
magistrum neque apostolus maior domino
et ideo sic arguit si me persecuti
sunt et vos persequentur et illud est
quia ut predixit et persequentur ca-
put eciam membra ut Aug(ustinus) sic
cupit esse in corpore qui odium
non vult sustinere cum capite de per-
secucione capitis hic in Ps(almo) persecuti sunt hominem et mendicum ·viii·
compunctum corde mortificare dicit si sermonem meum
servaverunt et vestrum servabunt (i) sicut
sermonem meum contempserunt ita
et vestrum Luc(e) x° Qui vos audit
me audit et qui vos spernit me
spernit vel servaverunt (i) servaverunt ad
calumpniandum / Luc(e) xxii° Ab
[illegible] pharisei consilium inierunt
ut caperent Jhesum in sermone et in
[illegible] peccator [illegible] et
[illegible] persecuti fuerunt mundani
caput et membra non persecuntur
caput propter membra sed [illegible]
[illegible] sed hec omnia vos facient
propter nomen meum propter delendum
pro quo [illegible] est [illegible] vos persecu-
tio. et ideo [illegible] causa infideli-
tatis quia nesciunt eum qui misit
me supra viii° neque me scitis neque
patrem meum scitis et in fine [illegible]
si non venissem. hic in textu [illegible]

odiendo me et persequitur malicia in excusabilem tunc peccatum quia audierunt tunc peccatum que viderent et que audierunt unde dicit si non venissem et locutus eis non fuissent verba ioh. sidera et audiendo verba peccatum non haberent sed ita grave et inexcusabile quia luce xii⁰ dicitur servus qui cognovit voluntatem domini sui et non facit vapulabit plagis multis et ideo si non audissent excusabiles essent aliquo modo ignorancia nunc autem excusacionem non habent de peccato suo quia non ex ignorancia non crediderunt sed ex odio quod odium redundat in patrem ioh. quod dicit qui me odit et patrem meum odit superbia enim elevati sunt pro exemplum eorum qui te oderunt ascendit semper quia ergo ex malicia eorum audire recusarunt ideo inexcusabiles sunt luce xii⁰ regina austri surget in iudicio in generacione hac que venit a finibus terre audire sapienciam salomonis roma. xii⁰ inexcusabilis es o homo omnis qui iudicas in quo enim alium iudicas teipsum condempnas sic inexcusabiles eciam sunt iudei propterea que viderunt ideo dicit si opera non fecissem in eis que nemo alius fecit peccatum non haberent sed in credendo tam magnum peccatum quia sicut supra v⁰ dicit opera que ego facio testimonium perhibent de me nunc autem et viderunt et oderunt me et patrem meum et ideo scienter et ex malicia recusant credere et persequuntur ioh. ideo inexcusabiles sunt augustinus xix⁰ de e [illegible] ne e sicut [illegible] quia si in tyro et sydone dico vobis tyro et sydoni et hec in die malignitatis in scriptura est ioh. ca dicit sed ut adimpleatur sermo qui de lege eorum scriptus est quia large lex pro toto comprehendit quia odio habuerunt me gratis in ps. scriptum qui adversantur mihi gratis et qui oderunt me gratis et annuunt oculis ociabilis ps. dum loquebar illis et cetera. Illud odium persequuti sunt gen. xxxvii⁰ ubi dicitur quod fratres ioseph oderunt eum et non poterant ei. Cum autem venerit hic modo insinuat innocenciam ex commendacione testium ioh. et apostolorum ioh. cum dicit cum autem venerit etc. ipsi me persequuti sunt tamquam virum nequam et morte dignum. Cum autem venerit paraclitus quem ego mittam vobis a patre meo ille testimonium perhibebit de me i. ioh. est testis quod dedit deus omnibus obedientibus sibi perhibendo de me in more tua testimonium arguet mundum de malicia. supra xvi⁰ cum venerit paraclitus ille arguet mundum de peccato quia non credit non solum ille testimonium perhibebit sed vos illo confirmati vos testimonium perhibebitis quia ab inicio mecum estis act. primo eritis mihi testes et qui vobiscum sunt congregati ab eo tempore quo intravit et exivit inter nos dominus testem fieri resurreccionis eius sic testimonium non crediderunt apostoli ante adventum spiritus sancti sed post unde petrus ad vocem ancille christum negavit cum magistratu ante principes sacerdotum post missionem spiritus sancti viri debat act. v⁰ oportebat obedire magis deo quam hominibus. Hec locutus sum vobis.

Hic iam questio divinat discipulos suos ad paciendum ut scilicet ioh. tribulacionibus non deficiant sed eas sustineant ioh. ca. dicit hec locutus sum vobis ut non scandalizemini quia dicit greg. minus feriunt iacula que previdentur et tollerabilius mundi mala [illegible] sustinemus si contra hec premunimur

clipeo muniuntur. Ideo sumunt eos
de tribus conventui absque synagogis faciet
vos. Act. 8o Facta est persecutio
magna in ecclesia [illegible] et eo dis-
persi sunt omnes per regiones Iudee
et Samarie et Saulus [illegible] acerbe
persecutionis subiungitur. Sed venit
hora ut omnis qui interficit vos
arbitretur obsequium se prestare deo.
Hora autem ista fuit tempore predicationis
apostolorum tunc occidendo eos arbi-
trabantur se bene facere unde exemplum est
in Paulo Act. 9o Saulus petiit litteras
a principibus sacerdotum in Damascum ut si quos
inveniret huius vie viros ac mulieres
vinctos perduceret in Ierusalem. Talis
talibus autem cogitatio orta est ab in-
fidelitate et ideo dicit et hec facient
vobis quia non noverunt patrem
neque me id est propter ignoranciam et incre-
dulitatem. Exemplum est in Paulo prima
Thim. primo qui blasphemus et perse-
cutor et contumeliosus sed ignorans
hec feci in incredulitate. Que igitur
hec mala ~~[illegible]~~ [illegible] discipulos
predictos predicens eis unde dicit Sed hec
locutus sum vobis ut cum venerit
hora eorum quia [illegible] vos
reminiscamini que ego dixi vobis
reminiscentia et [illegible]
valet ad omnia mala perferenda
contrario oblivio nocet. Ideo dicitur
Deutro. 8o Cave ne quando obli-
viscaris domini dei tui et negligas
mandata eius et recordatio
sermonum dei hominem erigit et di-
rigit unde ait 26o recordatus
est Petrus verbi Ihesu et egressus fo-
ras flevit amare. Postea reminiscentem et quanto
ad dominum omnibus finibus [illegible] sed quanto
hic primo de hoc quod dicit non no-
verunt me quia neque ipsi postea
cognoverunt christum quod sic videtur
quia de eo ait 26o in parabola de vi-
nea illi cultores dixerunt [illegible]
hic est heres venite occi-
damus eum. Item in Luca dicitur

quia nunc autem et viderunt et oderunt
me ergo scientes ipsum oderunt sed
hic est quia Act. 3o Et nunc
fratres scio quia per ignoranciam fecistis
sicut et principes vestri ergo principes per igno-
ranciam occiderunt christum ergo non
cognoverunt. Item prima Cor. 2o Nam
si cognovissent numquam dominum
glorie crucifixissent [illegible] quod christus et [illegible]
[illegible] promissus
[illegible] in lege sed ergo quod [illegible]
[illegible] cognoverunt quod ipse erat
christus promissus et [illegible] et in [illegible]
sed quod esset dei filius non cognoverunt
quia eius [illegible] agnitam impug-
naverunt nolentes ostendere ipsum
non esse neque bonum neque [illegible] ideo
excecati sunt ut in eo divini-
tatem non cognoscerent [illegible]
oderunt quia ergo dicitur autem cog-
noverunt aut quod non referenda
est cognitio ad diversa cogitata
Alii referunt ad diversa tempora quia
in principio cognoverunt sed postmodum
in [illegible] excecati sunt [illegible]
Item [illegible] dicit quod dicit
si non venissem et locutus eis non
fuissem peccatum non haberent ergo
[illegible] illi qui non audiunt
et non credunt non dampnantur
propter infidelitatem quod manifeste
falsum est quia nullus salvatur sine
fide. Item sed hic Tyrii et Sydonii
qui non crediderunt non dampna-
buntur quod manifeste est falsum
[illegible] quod per excel-
lenciam [illegible] quia peccatorum nomine
peccati [illegible]
[illegible] peccatum in speciem
quod est [illegible] peccatum [illegible]
[illegible] nomine igitur
peccati [illegible] peccatum in [illegible]
[illegible] peccato [illegible]
infidelitatis et sic non haberent
[illegible] si solum remansissent in
infidelitate. Si opera non fecissem

90

signa manifestasset eis. Item
circa textum quod dicit si opera non
fecissem in eis que nemo alius fecit
illud videtur falsum quia maiora
et mirabiliora signa legimus in
veteri testamento legimus enim mare
rubrum divisum et iordanem
conversum vel aves de celo pastos
mortuos suscitatos et multa
talia. Item ipse dominus dicit qui
credit in me maiora horum
faciet ergo signum aptum non erat
ad eum signum ut sciri potuit
quod ipse esset Christus. Ad hoc glosa
videtur quod non intelligitur de operibus
miraculosis sed de mirabilibus
ut quod mulier circumdedit virum
et quod ipse de virgine natus est
et consimilia sed illud non sic sunt
quia hec non credunt non. Ideo solutio
dicendum est aliter aliquod hoc dicit
quantum ad operum multitudinem et diu-
turnitatem quia nullus umquam
tot miracula et tot mira fecit
sicut Christus vel faciendum est vel
in hoc quod dicit fecissem que
nemo alius fecit quia non
erat deus sed ad omnia in nostro
facta sunt Christus autem fecit tamquam
ille qui erat omnipotens. Item circa q°
textum quod dicit viderunt me
me et oderunt me contra hoc
est quia sicut dicit Augustinus nullus
convictus est odisse deum quo-
modo ergo oderunt patrem. Item nec odit
nisi quod novit sed ipse dicit
quod non noverunt patrem et me
et in multis ergo deum non habebant
odio. Solutio ad hoc dupliciter. Primo ut
distinguatur odium quia est odium
vero quod est in affectu contrario
ipsi adversus aliquem et nullus potest
odisse deum et est odium impro-
prie inquantum aliquis ad modum
odientis se habet sic dicitur aliquis
odisse deum quia voluntati eius
adversatur. Aliter dicitur quod deum conspicere

ipsum ut iustum et in suis operibus
nullus potest deum odisse nec odium
in se odit timere enim quod iusto
quod autem obicit Augustinus dicendum
quod illud Augustinus retractat tamen
illud verum est de actu odium sicut
expositum est quod obicit quod
non cognoverunt dicendum quod est co-
gnitio eternitatis et claritatis perfecte
et hac nullus deum cognoscit
nisi sit comprehensor et est cognitio
non eternitatis sed enigmatis et hac
nullus deum cognoscit nisi fidelis
est et est cognitio estimationis
et hac infideles et multi mali
cognoscunt et hec sic cognoverunt
patrem et per consequens odire potuerunt. Item q°
circa textum quod dicit veniet
hora ut omnis qui interficit vos
contra hoc illi qui occidebant apostolos
bona intentione occidebant er-
go merebantur. Si tu dicas quod
non potuit bona intentione fi-
eri falsum est quia multa in genere
que non sunt mala possunt bene
fieri possunt et tale est occidere
secundo quod quedam sunt opera que
nullomodo possunt fieri ut mentiri
sicut dicit Augustinus quia contraria
sunt mala ut dicit philosophus
quedam autem sunt que statim
possunt bene fieri tamen adest bona
intentio ut sunt bona in genere
quedam que non sunt bona sola in-
tentione nisi assit circumstantia et ordo
et talia sunt occidere et consimilia
unde quicumque homo occidit alium
proprio nisi assit ordo iudiciaria
nullomodo bene fit. Tali modo vi-
gebat in apostolis quia iusta causa
et in quisito debente. Hec autem
admonitio super dominus ubi eandem
non confirmavit discipulos
in fide et dilectione in hac parte
intendit eos confirmare in
spe exaltatione consolans

eos contra turbacionem et desolacio
de suo recessu et hec pars dividitur in
tres partes. primo ponit consola
ciones dicens prima consolacio est
ex spiritus sancti remissione 2o vero
ex filii visitacione et hec debetur
modicum et non videbitis me
tercia est ex patris audicione amen
amen dico vobis si quid petieritis
tota trinitas consoletur. prima co
solacio est ad [illegible] intelligen
ciam 2a ad leticiam tercia ad patre
et confidenciam prima respicit racio
nalem 2a concupiscibilem tercia vero
irascibilem prima igitur consolacio
eos de spiritus sancti missione et desolacio
hec consolacio preponitur modo primo
premittit discipulorum desolacio
2o spiritus sancti promissio tercio missio
officium [illegible] missionis patet
premittit ergo primo discipulorum deso
lacionem occasionem sui recessus cum
racione predictis admoniciones fe
cerat Jo dicit hec autem vobis
ab inicio non dixi scilicet que predi
ximus de spiritus sancti missione et
vestra persecucione quia vobiscum
eram consolabar vos in [illegible] pa
cia et ideo non dicebam vobis tris
ticia vel Mt. ix non possunt filii sponsi
lugere quam diu cum illis
est sponsus et nunc ad eum vado
qui me misit scilicet ad patrem ideo
vobis predico et ex hoc recessu
[illegible] discipuli non insurge
tes inquisicione sed tristes [illegible]
dicat et nemo ex vobis interro
gat me quo vadis audiebant
et non intelligebant et que
negligebant et hoc est [illegible]
ticia sed quia hec locutus sum
vobis tristicia implevit cor
vestrum [illegible] in quo significatur
Judaysmi tristicie quia solum
considerabant absenciam [illegible]
non absencie fructum [illegible]

Thess. iiii non contristemini sicut
et ceteri qui spem non habent tales
implentur tristicia ii ad Cor.
iio consolamini ne forte habundanciori
absorbeantur tristicia que habundans
est Jer. iiio replevit me amari
tudinibus inebriavit me absinthio
sed ego veritatem vobis dico. hic tan
gitur spiritus sancti promissio promissio
que implet in suo recessu ex
qua debent consolari ideo dicit sed
ego veritatem vobis dico q.d. ita
tristiciam sed [illegible] debetis consolari
de recessu meo expedit vobis
ut ego vadam et racio redditur
si enim non abiero paraclitus non
veniet ad vos et ideo [illegible]
[illegible] desolati non consolabi
mini Mt. vo Beati qui lugent quoniam
ipsi consolabuntur. De licita

est [illegible] consolacio non
enim datur [illegible] alienis si autem
abiero mittam eum ad vos
quia substraxit consolacionem
visibilem dabitur vobis consolatorem
invisibilem Ysa. xxviii quem
docebis scienciam et quem intelligere
facies auditum ablactatos a
lacte avulsos ab uberibus et
[illegible] redditur. [illegible]
[illegible] est princeps ex
[illegible] est [illegible] iusticie [illegible]
[illegible] est. Et cum venerit ille
[illegible] spiritus sancti offi
cium [illegible] ad mundum
et hoc est arguere [illegible]
ad bonos et hec est docere offi
cium [illegible] ad malos ex
[illegible] dicit Et ille ar
guet mundum de peccato de iusticia
et de iudicio et ipse salvator ex
ponit de peccato quidem quia
non crediderunt in me et hoc est
peccatum infidelitatis de quo Jo. viii
vos in peccato vestro moriemini
si enim non credideritis quia ego

sum morem in peccato vero de iusti-
tia autem quia ad patrem vado et
iam non videbitis me. Glo. non de
iustitia qua fecit sed qua noluit
imitari et hec est iustitia fidei
que tenet quod non videt. Fides
est substantia rerum sperandarum argumentum
non apparentium secundum auctorem Ebre. xi°
Et hec est iustitia fidei per quam
iustus saluatur Roman. iiii° arbitramur
hominem iustificari per fidem sine
operibus legis. De iudicio autem quia
princeps mundi huius iam iudicatus
est supra xii° nunc iudicium est
mundi nunc princeps et cetera aliter expo-
arguet eum mundum hoc est mani-
mundo secundum illud Ephe. v° omnia
arguuntur manifestantur. Alme-
paracletum spiritus sancti tria mani-
festata sunt mundo peccatum iustitia
et iudicium peccatum mundi iustitia
Christi iudicium dyaboli et ideo hoc verum
est quia Christus erat redemptor
mundi dyabolus deceptor et mundus
peccator mundus detinebatur a dy-
abolo scilicet peccatum infidelitatis Ephe.
vi° adversus mundi rectores tene-
brarum et hec de hoc peccato spiritus
sanctus arguit mundum dum ostendit
a sua infidelitate arguit de peccato
et hic concordat cum littera dicens
de peccato quia non crediderunt in
me contra quem mundum redemit
pro iustitia qui enim iustus fuit et
pati non meruit patiendo pro
mundo ipsum saluando in cuius iustitie
attestationem sublimatus
est ad dexteram patris et hunc
concordat littera de iustitia scilicet
mea quia ad patrem scilicet per sublima-
tionem et hic uirtute iustitie Phil.
ii° humiliauit semetipsum factus est
obediens usque ad mortem dyabolus
non mundum iniuste detinebat
et iniuste contra Christum pugnabat
ideo iudicatus est et ipse amisit

dominium in genus humanum et hunc
concordat sequens littera de iudicio
non quia princeps mundi huius
iudicatus est id est iustum saluatorem
verus factus est legitur ergo scilicet
arguet mundum de peccato scilicet suo
quia non crediderunt in me de iustitia
scilicet mea quia ad patrem vado i. huius
exceptionem de iudicio scilicet dyaboli quia
princeps huius mundi iudicatus est sic
declamavit officium eius ad mundanos
deinde subiungit officium eius ad disci-
pulos et hoc est docere quia non
plene potuit docere in presentia
et ideo dicit Adhuc habeo vobis mul-
ta dicere sed non potestis portare
modo et ideo huius erat quia adhuc
carnales erant. Prima Cor. iii°
non potui vobis loqui quasi
spiritualibus quasi carnalibus nondum
enim poteratis sed nec adhuc potestis
sunt ista carnalitas amouenda
erat paracletum spiritus ideo subdit
Cum autem venerit ille spiritus veritatis
docebit vos omnem veritatem. Unde
prima Johannis ii° Unctio docebit
vos de omnibus et quod doceat
veritatem ostendit per hoc quod non a se sed
ab alio ideo dicit non enim loquitur
a semetipso sed dyabolus qui mendax est
et pater eius supra viii° cum loquitur
mendacium ex propriis loquitur sed quae-
cumque audiet loquetur id est vera
loquetur supra viii° qui me misit
me verax est et ego que audiui
ab eo hec loquor nec tantum docebit
veritatem de preteritis et etiam de fu-
turis. Unde et que ventura sunt
annunciabit vobis. Unde prima Thi. iiii°
spiritus manifeste dicit quod in nouis-
simis diebus discedent quidam
a fide. Ille me clarificabit et ce-
tera. hic demonstrat spiritus sancti processionem
et hoc quidem non tam est pater

Verum etiam filius accipit sicut filius
qui patrem a patre clarificatur in suis
operibus patrem a quo est sic et
spiritus sanctus filium id est ille me cla
rificabit et laudem reddit quia de
meo accipiet et annunciabit vobis
tu spiritus sanctus similiter sicut supra est
quis quod habet hoc sibi accepit
a quibus a filio tamen accepit etiam
sequitur quia a filio procedit sed con-
tra dicitur ex hoc quod a patre solo
procedit vel a patre principaliter. Ideo
dicit quod a patre procedit. Verum tamen
pater a patre. Ideo subdit omnia quecumque
habet pater mea sunt. supra quinto omnia mea
tua sunt et tua mea sunt ipsi ea
dixi in nobis quia de meo accipiet
et annunciabit vobis de meo quod tamen
a patre accepi sic spiritus sanctus annun-
ciat filium a quo procedit sicut et filius
10 patrem. supra primo unigenitus filius
qui est in sinu patris ipse enarravit
Sed contra hoc supra eodem quod dicit
nemo ex vobis interrogat me
quo vadis. contra supra 13 dicit ei
petrus quo vadis. Verum dubitabat
ad ignominiam passionis ibat
ad gloriam resurrectionis et cum plus lo
queretur quod iret ad passionem quando sic
petrus quo vadis sed modo velet
eis dicere quod vadit ad glo
riam. Unde nemo ademit ad eum
qui misit me et ipsi tamen turbati
erant de iturne ad passionem ymmo
cogitabant de gloria. Ideo de hoc
non querebant sed dominus nolebat quod
quererent ut ipsos consolaretur. Ideo
queritur de hoc quod dicit si ego non
abiero paraclitus non veniet ad vos
ex hoc quod Christus non fuit causa
quia spiritum mittere non potuit nisi
personaliter recedendo. Et tu dices quod
hoc non fuit ipse sed in potentiam
sed ipse dispositus in optime conting
hoc est quia Christus presentia petrus dis

ponebat ad gratiam quod impediebat
quod patet quia ante adventum
Christi non fuit tempus gratie sed post. Unde
quod impediebant quia carnaliter
ipsum amabant sed hoc nichil est
quia in illo amore non peccabant
ergo non repugnabant gratie. Item
simul manebat in carne sed tamen
dicitis quod non repugnat in compos
sibile sed tamen ut impediens hoc non
est quia quando aliquis amat ali
quem sensibiliter et spiritualiter similiter
diliget quia dilectio naturalis intendit
spiritualem. Unde quod circa corpora non no
fuit datus spiritus sanctus ante ascensionem
Christi unde non est ex parte sufficientia
quia conversatio sensibilis presentie
corporalis Christi non deserebat
aliam consolationem. Deus autem
non vult dona sua contemni et
ideo non datur nisi indigentibus. Ideo
oportuit abesse Christum separare filium
meo ex parte mittentis quia non
deceret missum priores fructores
nisi per appareat gloriam id est supra
supra 7o spiritus non dum erat da
tus quia Jesus non dum erat
glorificatus. Tertio ex parte re
cipientis quia adhuc manebant in
imperfectione melius et dum et ideo
primo oportuit Christum pati quam spiritum
sanctum mitti. Item queritur de hoc quod 90
dicit Cum venerit spiritus docebit
vos omnem veritatem. Primo indetermi
nate dicit quia docebit qui a
doctus est atque sapiens et supra
apparet filio non explanationem quod
docebit omnem veritatem. Contra hoc
videtur quia apostoli fuerunt geome
triam et omnes artes. Et hoc dicendum
est quia etiam sciebant male
...ut apostolus dicebat
et si imperitus sermone non tamen
scientia. Unde quod docere est docentis
... tamen alii aliunt filio

et experiencie et donacionis et hec
attribuuntur unctioni spiritus sancti et
de hac loquitur et per hec patet so-
lucio ad sequens videtur enim non decom-
municare sumpcionem [illegible] per excellenciam
et hec veritas est vera ad [illegible]
quam plene cognoverunt apostoli vel
dicendum quod non videtur hic dici quod omnis
distribuit pater quam secundum progressus
suorum. Est enim veritas doctrine
vite et iusticie et habes doctrinam
de veritate doctrine / ait Mt xxii magi-
ster scimus quia verax es de veritate vite
ysa xxxviii o memento domine quomodo am-
bulaverim coram te in veritate
de veritate iusticie prv xxiiii accipe-
re personam in iudicio non est bonum
[illegible] dicitur quod dicit de meo ac-
cipiet videtur falsum quia si spiritus
sanctus est deus nichil novum potest
habere ergo potest amplius accipere quam
est ergo quod dicit de meo accipiet
40 tantum quantum de racione dicit ipse in
quod dixi accipiet quia omnia
que pater habet mea sunt omnia
distribuunt perfectionalibus [illegible]
est quia filius non habet in [illegible]
bilitate sed perfectionalibus secundum exposicionem
sequitur quod si spiritus sanctus procedat
a patre quod sic ergo procedat a filio
quia procedere est personale per idem
racionem posset dicere spiritus sanctus de
filio meo accipiet quia omnia que
habet pater mea videtur quod
dicendum est spiritus sanctus processio eterna
scilicet et temporalis quantum ad eternam
a solo patre accipit a patre et non
a filio quantum ad temporalem a filio
procedit unde iuxta textum accipiet
quia temporaliter procedit et racionem sui
[illegible] accipiunt a sermone domini
quia dominus dicit quod mittet alium
spiritum sanctum scilicet [illegible] quod a patre
procedat spiritus quod a patre sed tamen filius
patre sua nichil dicitur quod est

scilicet ex hac littera spiritus sanctus accipiet
a filio quod accipit quod accipiat
hoc non est aliud quam ipse cum sumpserit
sit [illegible] se accipit quod potest acci-
pere cum ipse et non esse temporalis spe-
cialiter dicendum quod spiritus sanctus procedit a
filio eternaliter et temporaliter mittitur
in creaturam quod ergo dicitur accipiet
in creatura quod ergo dicitur accipiet
futurum quod eternitas in glo[illegible] apparuit
omne tempus [illegible] preteritum
de futuro dicitur accipiet non quia non
[illegible] accipiet sed quia non desinit
dicitur tamen accipiet idem est ac si diceret
se accepisse videbit ad aliud dicendum
quod illa non est racio cogens
quare spiritus sanctus procedat a filio
sed illa est racio dicti scilicet quod dixit
ipse accipiet de meo non quod de ipso
excludendo patrem sed quia filius
cum patre unum et eandem est
quia dicitur omnia que habet pa-
ter mea sunt. Modicum et iam
hec est 2a pars capituli in qua con-
solatur eos ex parte promissionis
visitacionis et patet in hac parte
primum quod [illegible] primo ponitur visi-
tacionis promissio 2o discipulorum
dubitacio [illegible] dubietatis explanacio
2o exemplificacio quantum ad primum adap-
[illegible] visitacionem igitur promittit [illegible]
post suum recessum et dicit modi-
cum et iam non videbitis me
quia recedam a vobis per mortem et iterum
modicum et videbitis me quia
statim post passionem visitavit
eos vel modicum erat usque
ad passionem in qua debebat non
videri et modicum a passione
usque ad racionem in qua debebat
eis apparere ysa liiii ad punctum
et in modico dereliqui te et in
miseracionibus magnis congregabo
te et racionem quare non essent
[illegible] reddit quia vado
ad patrem. Aliter exponitur [illegible]

pro gloriam ut sit sensus quia modicum temporis erat usque ad recessum eius et ascensum ad patrem et iterum modicum usque ad adventum eius ad eos ut perducat eos ad gloriam suam. supra xiiii et si abiero et preparavero vobis locum iterum veniam et accipiam vos. Dixerunt ergo ex discipulis eius ad invicem. Hic tertio scilicet discipulorum dubitatio que procedebat ex eo quod dixerat in modico non videbitis et videbitis me. Quod dicit Dixerunt ergo ex discipulis eius ad invicem quid est hoc quod dicit nobis modicum et non videbitis me etc. hic dubitant primo inter dicere duo contra apposita et de alio dubitant scilicet quod ait vado et quare modo ad patrem nesciebant eum quo intelligerent. Ideo dubitabant de positione ubi. Dicebant ergo quid est hoc quod dicit nobis nescimus quid loquitur. Nesciebant quid per hoc volebat dicere per modicum quia adhuc vos prime in tenebris estis. Cognovit autem Ihesus. Hic tertio tangitur scilicet dubitationis amotio que facta est per Ihesum ad inquisitionem discipulorum. Ideo dicit Cognovit autem Ihesus quia volebant eum interrogare. Ecclesiastici xxiii Oculi domini plus lucidiores sunt super solem. Et Ecclesiastici xxxiiio Omne cor intelligitur ab illo et [illegible] quibus intelligitur. Et sciens [illegible] dubitationem prime interrogationem et dixit eis De hoc queritis inter vos quia dixi vobis modicum et non videbitis me. Hic dubitationem solvit [illegible] omnibus temporibus tribus [illegible] et [illegible] et secundum unum esse dicendum non videbitis me et secundum aliud videbitis et propter hoc non fuit contradictio quia non referebat ad idem tempus sed secundum diversa tempora dictum est modicum. Ideo dicit Amen amen dico vobis plorabitis et flebitis vos. Plorabitis ex [illegible] flebitis [illegible] proprie [illegible]

i.e. tempore

videbitis et ideo beati qui lugent Luc. vi. Beati qui nunc fletis quia ridebitis. Mundus autem gaudebit. Job xx primo Laus impiorum [illegible] ad momentum [illegible]. Prima Petri i Modicum nunc si oportet contristari in variis temptationibus. Sed tristitia vestra vertetur in gaudium. Et ideo dicitur modicum et videbitis. Thobie iii post lacrimationem et fletum exultationem infundis. Ecclesiastici vii Cor sapientium ubi tristitia est et cor stultorum ubi letitia est. Sed Mulier autem cum parit tristitiam habet. Quarto scilicet exemplificatio et exemplificatio est hec quod cito in modico tempore tristitia convertetur in gaudium et ex hoc est [illegible] que cum parit tristatur [illegible] sed cum peperit gaudet statim. Ideo dicit Mulier autem cum parit tristitiam habet quia venit hora eius pariendi quia adhuc vellet differre pro dolore quia vehemens dolor est in parturitione. Ysa. xxvi Sicut parturientes dolebunt. Prima Thess. v Et sicut dolor in utero habentis et non effugient. Cum autem pepererit puerum iam non meminit pressure propter gaudium quia natus est homo in mundum. Pro gaudio quod habet de prole. Gen. xxi primo Risum fecit mihi deus et quicumque audierit congaudebit mihi. Hic est exemplum ad apertionem quod ipsi tristabantur pro Christi passione sed gavisi erant in eius glorificatione sive resurrectione. Ideo dicit Et vos igitur nunc quidem tristitiam habetis et hoc de recessu ipso. Matth. ix Venient dies cum auferetur sponsus et tunc lugebunt. Sed ista tristitia modicum durabit. Ideo dicit Iterum autem videbo vos et gaudebit cor vestrum. Ihesu xxx [illegible] Gaudium fuit discipuli

Dixit Sara mater ysaac

visio domino et hoc non ad tempus sed in
eternum. Jo. dicit et gaudium vestrum nemo
tollet a vobis quia postquam erit
ipsorum gaudium resurgens a mortuis
iam non moritur apostolus ad Ro. absterget
deus omnem lacrimam et tunc erunt beate
visiones vite ne turbabunt vos ut
modo. Jo. dicit In illo die non me rogabitis
quidquam i. non interrogabitis sed hoc
refertur ad diem glorie verum est quod
tunc omnia intelligent clare. Ysa
liiii° ponam universos filios tuos
doctos a domino sed aut intelligatur
post glorificationem absque verum
est quia tunc habebunt interium
doctorem. Nota illud quod dicitur
est Eccl. eodem capitulo ne per te de
no. et lumbis dominus vivat do
cebit vos de omnibus. sed non
rogabitis quia non indigebitis sed
aut ubi quilibet ad nutum cuncta
succedent aut sed queritur in hoc primo
quod dicit modicum et videbitis me
quia dicitur Act. ultimo Ecce ego vobiscum
sum usque etc. Item quod est quod dicit
modicum et videbitis me quia
dicitur supra eodem ad patrem vado
quia iam non videbitis me quod
recedet et manet vel et non
videtur. Responsio quod in Christo est esse
divinum et humanum visibile et invisibile
et visibile minimum et gloriosum
quantum igitur ad esse divinum numquam
recedit ab electis quantum ad esse hu
manum et invisibile sub sacramento
non relinquet usque ad consummationem
quantum ad esse humanum visibile et
passibile reliquit in passione
quia non visus sunt passibilis ut
tunc eis ut passibilis postea gloriosus
Item queritur de hoc quod dicit plorabitis
et flebitis vos. Queritur utrum apostoli
in illa tristicia meruerunt
vel demeruerunt quod sic videtur
quia dicitur 2° Cor. non sit compatiens

compatiebantur ergo compatiendo erant
eis meritorium. Item tristicia mala
quantum in minorem tristiciam sed illa
que quantum in gaudium illa magna bona
est sed tristicia apostolorum conversa est in
gaudium ergo fuit bona et meritoria
contra hoc est aut volebant quod
Christus moreretur aut non si non tunc peccabant
vel petrus de hoc fuit reprehensus
si non volebant ergo non dole
bant. Item videtur per textum quod dominus
hortatur eos ut non turbentur sed
dominus non dehortatur bonum ergo turbari
non est bonum. Item supra xiiii° dicitur
si diligeretis me ergo gaudendum
erat de passione sed qui tristatur
vel gaudendum est in ordinate
tristantur ergo apostoli inordinate
et culpabiliter tristabantur. Responsio
dicendum quod dupliciter est indicare de
tristicia cum sit ex parte originis
tristicia omnium habet ex dilectione
quandoque igitur ex dilectione non
luxuriosa et carnali ut gulosus
1 tristatur in amissione boni incor
2 poralis quandam ex mortali ut ava
ri in separatione a corpore aut in mor
3 te filii quandam ex sociali ut
tristatur amicus cum coram se em
ptum ab amico cuius conscientio
4 placet quandam ex spirituali ut
cum aliquis dilexit ex caritate
et compatitur patienti. Prima
tristicia est culpabilis secunda et tercia
suportabilis sed quarta et divina
diligebant eum dominum amore
sociali quo diligit aliquis
socium quia non vult ab eo separari
et amore spirituali. Ideo fuit in eis
tristicia quedam laudabilis
qua compatiebantur Christo et
quedam supportabilis qua nolebant
separari a Christo apud mori tristandi
inter dicit quod non gaudium est
in tristicia. vel dicit ergo non consolatur
tem vel dicit tristiciam separatum

gaudio et gaudium .i. hoc excesse-
runt apostoli et prophete quibus flebiles fuerunt quia
nullo modo gaudebant ymo ut
desperantes dolebant et gaudium
ad quod eos hortabatur. Dicens ut
non contristentur sed ut gauderent
Vnde Gregorius magna est tristicie
tristiciis et multa nobis utilitate
opus est ut nos resistamus huic
passioni et quod utile tristicia
tes quod est simpliciter dimittas
ideo laudabiles erunt in tristi
cia sed multiplicabiles in modo
¶ Amen amen dico vobis. Hec est tercia
pars capituli in qua dominus discipu
los consolatur ex petitionum su
arum exauditione et procedit
in hac parte sic. Primo monet primo
notatur dei liberalis promissio 2o
discipulorum consolatio ibi dicit
ei discipuli sui ergo destitu-
tu sit primo notatur dei liberalitas
ad promittendum 2o temporis optim
tas ad petendum ibi nolumus
promptitas ad exaudiendum primo
notatur dei liberalitas ad promitte
ndum sub certitudine [illegible] quod dicit amen
amen dico vobis signum est cer-
titudinis si quid petieritis pa
trem meum [illegible] dabit vobis si quid
i. si aliquid est [illegible] eternam
unde Augustinus quid quid aliquid
petitur nichil petitur [illegible] quia
[illegible] nulla [illegible] sit sed quia in
[illegible] compatione quid
quid concupiscitur nichil est
[illegible] Jacobi si quis
indiget sapientia postulet a deo
qui dat omnibus affluenter et
non improperat usque modo non
petistis quidquam hic tangitur 2m
scilicet aptitudo temporis ad petendum
quod hactenus non fuit sed dein
ceps erit futurum ideo dicit
usque modo non petistis quidquam
in nomine meo quia non erat

tempus optimum quia dominus erat
cum eis qui omnia dabat unde
supra xvii° Cum essem cum eis
ego servabam eos in nomine tuo
sed modo venit tempus petendi
ideo dicit petite et accipietis ut gau
dium vestrum plenum sit quia omnis
vestra petitio ad illud gaudium
referri debet hoc gaudium consistit
in dotibus anime et corporis ysa
ie lx videbitis et gaudebit cor
vestrum et ossa vestra [illegible] ger
minabunt et quod tempus aptum
ad petendum advenit patet
quia ipsi non nesciverunt nec
cognoverunt a quo debuerunt petere
sed nunc cognoscent ideo dicit hec
in proverbiis locutus sum vobis i. in
similitudinibus unde supra x° ego non
potui vobis loqui quasi spiritu
alibus sed quasi carnalibus sed
venit hora cum iam non in proverbiis
loquar vobis i. occulte sed
palam de patre meo annunciabo vo
bis. Vos honorasti tempus erat
missionis spiritus sancti in illo die
hoc est in illo tempore in nomine meo
petetis quia tunc me et patrem
meum cognoscetis unde Jere xxx
primo non dicet vir fratri suo cog
nosce dominum omnes enim cognoscent
me a minimo usque ad maximum et
hoc fuit in tempore post adventum
spiritus sancti qui non tantum docebat
sed etiam petere compellebat Rom
viii° spiritus postulat pro nobis
gemitibus inenarrabilibus
i. postulare facit et non dico
vobis notatur hic tertium scilicet ad ex
audiendum promptitudo quia
paratus exaudire apostolos roga
tes sine aliquo intercessore
meo ideo dicit et non dico vobis
quia ego rogabo patrem de
vobis quia non oportet ipse enim

pater amat vos et ideo libenter ex
audit et racio huius est quia vos
me amastis supra xvi° cum dixit
me diligetur a patre meo non solum
amor erat in causa sed eciam fides
ideo dicit et credidistis quia a deo
exivi et inde fides meretur ex
audiri quia dicitur Mt xxi° omnia
que pecieritis in nomine meo cre
dentes accipietis quia ergo cre
didistis merentur exaudiri sed in
quantum tunc pro causa sufficit credere
quod exissem a deo de minoribus
oportebat credere quod redirem
ad eundem deum ad suplendam eorum per
ficiendam fidem exivi a patre et
veni in mundum exivi per humi
liacionem veni per carnis unionem
et hoc credidistis. Unde Mt xvi°
Tu es Christus filius dei vivi etc. Item hic
iterum relinquo mundum
per passionem et vado ad patrem per
gloriosam resurrectionem. Unde cum re
surrexisset misit discipulis suis dicens
per mulierem Johannis xx° dic fratribus
meis ascendam ad patrem meum
et patrem vestrum de quibus duobus
dicitur in psalmo A summo celo egressio
eius. Dicunt ei discipuli. Postquam
positum est de promisso hic ponitur
discipulorum consolacio que describitur
hoc ordine primo notatur eorum con
solacio deinde quia decipiebantur
ponitur eorum instruccio tercio quia
vacillabant ponitur eorum con
firmacio primo igitur innuitur dis
cipulorum consolacio quia habebant
de verbis domini quia iam intel
lexerunt et iam tempus consola
cionis promissum adesse crede
bant. Propter quod dicitur Dicunt
ei discipuli eius ecce nunc palam
loqueris et proverbium et ita venit tempus
de quo dixit venit hora ut iam

non in proverbiis loquar vobis sed
palam annunciabo. Nunc scimus
quia scis omnia et non est opus
ut quis te interroget et ita nec
hora de qua dixisti supra in illo
die me non interrogabitis quidquam
in hoc credimus quia a deo exivisti
quia omnia nosti. Johannis vi° nos
credimus et cognovimus quia tu
es Christus filius dei vivi. Solius
dei est scire occulta. Jeremie xvii°
pravum est cor hominis et inscru
tabile et quis cognoscet illud
ego dominus. Respondit eis Jesus. Tan
giturn secundo discipulorum erudicio quia
eorum opinione confortati domini
credebant se consolatos et
in fide perfectos docet eos dominus
humilia sapere sicut supra fecit Pe
tro ideo respuit verbum eorum ut
eos corrigat ideo dicit respondit
eis Jesus modo creditis. i. videtur
vobis decet quod ego dixi ecce
venit hora et iam venit ut dis
pergamini unusquisque in propria quia
vix unus eciam alto non remansit nec
fide nec corpore Zach. xiii° percu
tite pastorem et dispergentur
oves gregis et me solum re
linquetis Ysai lxiii° Torcular
calcavi ego solus et de gentibus
non est vir mecum sed hec solitudo
non erat propter defectum divini auxilii
sed humani ideo dicit sed non solus sum
quia pater mecum est supra viii° qui
me misit mecum est et non
reliquit me solum. Hec est causa
quia dicitur in psalmo ut quid dereliquisti
me quia racio intelligitur. De
expositione ad penam hec lo
cutus sum vobis. Tangitur in
secundo discipulorum confirmacio quia
predixerat dispersionem futuram
subiungit confortacionem quia
hec non dixerat ut desperarent

sunt per confidenciam patrem suum
ideo dicit hec locutus sum vo-
bis ut in me pacem habeatis de quo
ysa ultimo de ciuibus super eum
lumen pacis de hac pace non
venit nisi pressimus. Io 8 in
mundo pressuram habebitis Act xiiij
per multas tribulaciones oportet nos in-
trare in regnum celorum in hiis
pressuris non est desperandum ideo
subdit sed confidite ego vici mundum
prima Cor xv° Gracias deo qui
dedit nobis victoriam per ihesum christum
dominum nostrum hanc victoriam adipi-
scuntur credentes in christum prima Joh
ultimo hec est victoria que
vincit mundum fides vestra
Sequitur secundo de hoc quod dicit
si quid pecieritis patrem in nomine
meo dabit vobis exultacio tercio de
item dixerat supra xiiij° et xv°
et quid nunc iteretur superfluum
quod si in hiis [illegible] nunc fuit superfluum
quare totiens dicit. Item quia
hec est plus quam paulus petiit
stimulum amoueri a se et non ob-
tinuit 2a Cor xii°. Item tota
die videmus quod sancti petunt et
tamen non exaudiuntur quid est quod
dicit si quid petieritis quod ad hoc
quod alicui oracio sit digna ex-
audicione requiritur quod orans sit
dignus sit assiduus quod petit
quod sit ad salutem quod petat
pro se hiis condicionibus concurre-
ntibus intelligitur promissio et tunc
non fallit quin exaudiatur ad
hoc autem quod sit dignus necesse est
quod habeat fidem spem et ca-
ritatem ideo ter ista promissio
facta est primo in vito fidei secundo
caritati et iam tercio spei ad hoc
quod sit assiduus necesse est quod
pluries petit ideo multociens
iterant si quid petieritis ut

ostenderet multocies item esse
petendum tamen est quod peticio sua
sit salutaris et ideo supra dicit quod
pecieritis in nomine meo Aug. hoc
est intelligens quia ihesus salus
petere in nomine ihesu hoc est petere
ad salutem et ideo paulus non
fuit exauditus quarto pro se ideo
dicit dat vobis et non dicit dat
aliis sed vobis exultacio de hoc quod
de hiis quia Jo xiiij° Vobis da-
tum nosse etc. Ceteris autem in
parabolis quo non debebat dis-
cipulis suis loqui in prouerbiis
Item quo loquitur in prouerbiis que- qo
stionem sequitur ex ecce pala(m)
loqueris et prouerbium nullum dicis quod
discipuli dixerunt filium autem dominus. Item
cum ipsi haberent modicum in-
tellectum quare in prouerbiis et occul-
te loquebatur videtur quod vellet
amittere / videtur quod prouerbium aliud
dicitur dicto publicato aliud dicitur
obscura sententia dubius in similibus
parabolice loquebatur turbis tamen
intelligens discipulis loquebatur
in obscuris sermonibus turbis quare
in parabolis ut videntes non vide-
rent apostolis in obscuris sermonibus ut
intelligentes postmodum magis
doctrina placeret sicut dicit
Aug. in libro de doctrina christiana
quod quod dixerunt discipuli quod
palam loquebatur dixerunt tamen
non intelligentes quia credebant
se ipsum intelligere et non intelligebant
quia obicit quare dicebat disci-
pulis quod tunc ex quo non
intelligebant unde quod tunc ali-
quomodo cogitabant sed per aduentum
spiritus sancti quem verba
Christi postulant clare viderunt
sicut quis magis dicit aliquid
occultum quam intelligit qui si omnino
apertum esset. Item quare de hoc qo

quod discipuli dicunt quia scis
omnia per quod fatebantur discipuli
quia deus sciret omnia. Item hoc
est quod sequitur quia non est
opus ut quisquam te interroget
primo tamen notandum est quia scit omnia
tunc est bonus doctor et talem
debet quisque querere. Secundo quod
ideo fatebantur quod ipse sciret omnia
quia non erat opus ut quisquam
eum interrogaret experimento
sue dubitationis. Ipse enim sciebat
de quo homo dubitaret et hoc
quidem non poterat nisi esse scien-
tis corda ut deus et ideo deum
fatebantur et quod non esset opus
ut quis ei aperiret sua dubia
fatebantur propter hoc quod ipsi prius
dubitaverunt de hoc quod dixit
modicum et ipse non expectabat
interrogationem sed precognovit quod
volebant eum interrogare et
satisfecit et ideo non dicunt nunc
sermonem. Hec locutus est Ihesus sub-

Hec ... dus discipulos
confortavit ex co
audiendis verbis
confortavit eos ora-
tionis subsidio et hic
fiat in parte capitulo
in quo ponitur oratio et habet partes
capituli. Primo in prima deus petit
sibi clarificationem in secunda apostolis
petit veritatis manifestationem co-
firmationem ibi pater manifestavi nomen
tuum. In tercia credituris per apostolos
petit confirmationem ibi Non pro
eis tantum rogo. In quarta tam hiis
quam illis perpetuam gloriam ibi pater
quos dedisti mihi. Primo igitur
sibi petit clarificationem sive manifestationem
hoc ordine primo ponitur orandi
modus secundo peticionis fructus
tercio exaudiendi ratio quarto
ipsa peticio petendi. Igitur modus

insinuatur in hoc quod Christus devote
petebat et intente manus suas et
oculos ad celum levabat. Jo-
hannes dicit hec locutus est Ihesus quod predica-
vit et sublevatis oculis per de-
votionem supra xi°. Ihesus sursum
elevatis oculis pater dixit gratias
tibi ago quia exaudisti me.
Psalmus ad te levavi oculos meos
qui habitas in celis. Trenorum iii° le-
vemus corda nostra cum manibus
ad dominum non solum devote sed et
humiliter. Unde sequitur dixit pater. Deum
vocat patrem quia ipsum honorat
ut patrem. Malachie primo honor-
ificat patrem suum et vos non
honorastis me. Petit ergo discre-
te ideo dicit venit hora clarifica
filium tuum. Discrete petebat
quia tunc clarificari petebat
cum oportunitas temporis advenit.
De hac hora venit sepe dictum est
supra vii° et sicut non dum venit
hora mea ideo clarificari prius
non volebat sed cum hora hec
venit clarificari petebat in
hac igitur modo insinuatur orandi
ut nos oremus devote humiliter
et discrete. Ut filius tuus clarificet te
hic peticionis fructus et hic
est duplex scilicet divini nominis mani-
festatio et nostra beatificatio. Prima
manifestationem divini nominis
ut dicit ut filius tuus ita pater
clarifica me ut filius tuus cla-
rificet te quia ipse te manifestabat
supra xii° pater clarifica nomen
tuum et cetera. Alius fructus est nostra
glorificatio ipsa quod dicit sicut
dedisti ei potestatem omnis carnis
ad salvandam omnem carnem. Ma-
thei ultimo data est mihi omnis potestas
in celo et in terra ad salutem ut
omne quod dedisti ei ipse det eis
vitam eternam per glori-
ficationem et cetera supra v°

Hec est non limitatus pater meus qui
misit me ut omne quod dedit mi-
chi non perdam ex eo quod quasi
explanat que sit ista vita
eterna ut cognoscant te solum
verum deum vivum et quem misisti
ihesum christum. Ideo regina [illegible] vir tum (?)
et beati servi tui hii qui stant
coram te semper et audiunt sapien-
ciam tuam. Nosse te consummata est iusticia
tua quia scire iusticiam tuam et
virtutem est radix immortalitatis
et ideo vita eterna. Sapiencie xv. Glo-
sa est ad quam iusticia consummata.
Ego te clarificavi. Notandum. Hic
tantum scilicet exaudiendi racio et hic
erat vita quo merebatur cla-
rificari. Ideo dicit Ego te clarifi-
cavi super terram. Quasi hic mereor
a te clarificari opus consummavi
quod dedisti michi ut faciam
iusticiam quia ideo consummavit quia
usque ad mortem obedivit. Luce
xii. Baptismo habeo baptizari et quomodo
coartor usque dum perficiatur.
Dicebat consummatum est. Hebreorum
ii. Decebat enim eum propter quem
omnia et per quem omnia qui mul-
tos filios adduxerat in gloriam
auctorem salutis eorum per passionem
consummare et quia mandatum fecerat
ideo exaudiri debebat. Et nunc
clarifica me pater. Hic tangitur secunda
peticio qua petit claritatis
sue manifestacionem. Quasi dicat
nunc clarifica tu me pater a-
pud temetipsum claritate quam
habui priusquam mundus fieret
apud te, id est illam claritatem
manifestat ut sicut ab eterno
fui tibi coequalis antequam mundus
fieret apud te, id est illam claritatem
manifestet ut sicut ab eterno
sum tibi coequalis antequam
mundus fieret ita sit aliis ma-
nifestum. Nota quod Infra

eodem dicit Ego clarificabo (?)
[illegible] apostolus quia ipsi cre-
debant ipsum equalem patri. Super
primo nunc credimus quia a deo
existi. Super. Primo verbum erat
apud deum Sequitur Glossa [illegible] et deus
erat verbum. Queritur de hoc quod filius 90
erat quod si orare est indigen-
cium potentis et filius omnipotens
quomodo non decet orare. Item dicitur quod
orat ex eo quod homo hoc ii. est quia
quidquid meruit hoc habuit statim
contemplacionis habuit non ex operibus
orando ex eo quod homo erat enim tamen
quamvis non omnia posset [illegible]
[illegible] peccatum nichil impedie-
bat hoc ipsum mereri per bona opera
vel paciendo et orando meruit
glorificari sed non fuit deum debito
debitum facere sed debito uno modo
facere pluribus debitum est. Item quare
[illegible] ad peticionem patris clarifica
filium tuum. Quasi. Super primo Ego gloriam
meam non quero quare ergo non debebat
petere propriam gloriam vel claritatem
Item racio quia nunc hoc petit ex
[illegible] non quia dicit paulo post
clarifica claritate quam habui prius
quam mundus fieret hoc non potuit
esse ex humana natura. Secundo ad primum
quod ipse claritatem querebat ut
ex illa glorificaret deus unde
addit ut filius tuus clarifi-
cet te et hoc non est querere propriam gloriam
propriam enim gloriam querit qui lau-
dem suam sibi querit non referendo
ad deum vel dominum quod ipse non que-
rebat gloriam ab hominibus quia
vana est sed a deo quod querit
[illegible] quia naturam hoc petit [illegible]
[illegible] quod filius non fuit
[illegible] et enim illam naturam
erat minor patre hoc dicebat
[illegible] sed augustinus dicit [illegible] hoc

intelligitur humanam naturam et est ex-
ponendum claritate quam habui
apud te scilicet per praedestinationem. Unde
Romanos primo praedestinatus est filius
dei in virtute. Aliter dicendum quod dif-
fert cum petit et cum petitur sine
q° [illegible] in hoc quia qui petit al-
terum quod [illegible] inferior
est etiam potius sed cum petitur et
hoc est dupliciter aut petitur sibi in
se aut eius in dignitate supplet-
ur cum ego peto peccator aut
petitur sibi in aliis aut ex gloria
manifestetur. Per hoc ergo possumus [illegible]
quid petere deo. Deus namque te
honorificavit te dico scilicet quod cum
quare eum quem naturam petebat di-
[illegible] quod si quis dicat quod pet-
eum quod petit dico quod eum humanam
si quis eum petebat dico quod
eum divinam. Item inde deinde in
hypostasim divinam equale patri
q° abeterno qua equalitate maior
petebat. Item dicitur de hoc quod dicit
sicut dedisti ei potestatem omnis car-
nis. Glossa ultima dicit quod post
resurrectionem data est. Item si dedit potestatem
omnis carnis et ipse data est ei
quod dedit sibi patri in ultimum ergo
ergo omnes salvantur. Augustinus vero
quod intelligitur illud eum potestatem
dedisti id est plenitudinem datam. Magister
noster dicit quod hoc intelligitur de
natura humana dedisti abeterno ad
illud quod dicit glossa ultima data est
in omnibus partibus non est primo ex-
ponenda sed nunc quod obicitur
omnis carnis distributio est
pro generibus singulorum secundum carne
vel si fiat distributio pro singul-
is tunc facienda est vis in
hoc quod est dedisti quia non
dedit omnem carnem sed potestatem
dedit super omnem carnem sicut
ei dedit praedestinatos ut salvaret

potestatem vel dedit super malos
ut iudicet. Item quaeritur de hoc quod
dicit haec est vita aeterna ut te
cognoscant solum verum deum. Non
solum est cognitio sed etiam dilectio
si tu dicas quod dilectio importat
cognitionem quia non potest diligi
et non cognosci. Item deum aut tenet
essentialiter aut personaliter si personaliter er-
go excluditur spiritus sanctus si essentialiter er-
go frustra addidit quem misisti
Iesum Christum quia cognitio personae
non est de essentia primo sed de dei
dicendum ad primum quod in cognitione quae
est ad faciem dei intelligitur
dilectio. Item tu dicis quod in ipso a
tota ratione non excluditur dilec-
tio magis aut de devisione quod
de dilectione quia nunc distinguit
quod est partire a eo quod
est vie sed dilectio non nunc cum non
in deviis sed tantum diligimus. Quo-
niam quo tenetur deus dicendum
quod si fiat in essentialiter
tunc subiungitur et quem misisti
intelligitur eum humanam naturam eum quam
et si non accidentaliter essentialiter
primo tamen vehementissima est di-
lectio in Christo homine et ita ad-
ditur et quem misisti Iesum Christum
et si tenetur personaliter tunc Iesus
Christus fiat pro filio eum divinam naturam
et non excluditur spiritus sanctus
quia est unio patris et filii
unde haec dictio solum non addit ex-
clusionem personarum ipse hoc quod
[illegible] videt unam personam videt
aliam sed ad exclusionem falso-
rum deorum. Sed manifestavi nomen
hoc est capitulo [illegible] in quo apostolus
petit sanctis confirmationem et pro-
pter eius stabilitatem in bono conservationem
liberationem in malo vel cum essent
cum eis. Ponit ergo primo apostolus

in bono confirmacio et quia peti
tiones exaudiendas dixit esse co
miles promittit caritatis pro
cedit, ergo hoc ordine primo dixit
in apostolis verborum diligens Christi
confirmacio / 2o diuina
electio / tercio dixit priorum de solaci
cionatio in fine ipsa petitio. pro
ergo primo verborum Christi diligens
confirmacio quia habuerunt in doc
trina Christi que manifesta est eis
ideo dicit manifestaui nomen t
uo hominibus quos dedisti mihi de mundo i. quos
de mundo vocasti ad me ad pa
trem iusticia / supra vio nemo venit
ad me nisi pater traxerit eum et
ideo quia traxit eos de mundo
sub tanta aut pelectione etiam
et in eos dedisti et ad audie
dum predicacionem ipsi vio Ecce
ego et pueri mei mecum quos
dedit mihi deus exponit apostolus de
Christo et ipsi congnitione susce
perunt vim dicit et sermonem tuum
conseruauerat de qua conseruacione
supra xiiio qui habet mandata
mea et seruat ea ille est qui di
ligit me et quo verbum vel sermo
patris seruauerunt dicit tamen eum
nunc preciem / an
dierunt vel meruerint quo ser
monem seruare potuerint
aliquis dubitaret ideo dicit
seruauerunt credendo in filium et
nunc cognouerunt quia omnia
que dedisti mihi abs te sunt et io
te cognouerunt cognoscendo
me vim / supra vo non potest filius
a se ipso facere quidquam / supra xiiii
pater in me manens ipse facit
opera et etiam patris sermonem
audierant. ideo dicit quia verba
que dedisti mihi dedi eis supra
xvo omnia quecumque audiui a patre

meo nota feci vobis et ipsi verba
mea que dedi vobis seruauerunt
et ideo sermone tuum ipsi a dedit
et ipsi acceperunt sublimando
intellectum suum et cognouerunt vere
quia a te exiui [illegible] diuina natura
et crediderunt quia tu me mi
sisti in carnem supra et ita
crediderunt et cognouerunt quod
a te exiui vim ipsi dixerunt supra
xvi. nunc cognouimus quia a deo
exiuisti quia presidem quam tale
[illegible] parent ad intellige
[illegible] vnde augustinus
dicit ibi quod illi qui contemp
sunt Jherusalem non mererunt
agnoscere sublimem hec est
[illegible] exaudiendi eos scilicet verborum
Christi confirmacio vim supra xvo si
manseritis in me et verba mea
in vobis manserint et ego pro
eis rogo tunc. hec est ratio ex
audiendi pro apostolis scilicet ipsa di
uina electio quia ipse dominus ut ora
bat pro electis non pro reprobis ideo
dicit ego pro eis rogo quia sunt
electi sunt. ideo dicit non pro mundo
supra rogo quos excecasti sed
pro eis quos dedisti mihi i. premo
stulasti facti xxviiio signa
dem est paulo ecce donauit
tibi deus qui nauigant tecum
ut ergo hoc quod mihi dedisti tibi
abstulisti quia tui sunt et
omnia mea tua sunt / supra xvi
omnia que habet pater mea sunt et
[illegible] ideo dicebat supra vim
mea doctrina non est mea ideo
serui mei et electi mei sunt ela
ti et hec est ratio exaudiendi
pro apostolis scilicet ipsorum electio. ideo supra
xvo non vos me elegistis
Et ego clarificatus [illegible] ter
tia ratio scilicet dixit priorum
de solacio de recessu suo qui
appropinquabat [illegible] appropinquat.

dicit se clarificatum recepisse
quia de proximo erat futurum. Sed
dicit et ego clarificatus sum in
eis quia ipsi eum cognoverunt et
postea cognoscere debebant
et iam non sum in mundo etc. supra
xvii°. Iam non multa loquar
vobiscum et hii in mundo sunt et
ego ad te venio non desolatos
dimitto supra xiiii° vado ad eum
qui misit me sed quia hec locutus
sum vobis tristicia implevit cor
vestrum et hec erat tercia causa ex
audiendi vii supra xiiii° Ego
ad patrem vado et quodcumque pe
cieritis patrem in nomine meo etc. / Pater sancte
postquam promissum est etiam pe
tendi modo subdit in oratione ipsa
petitio qua petit confirmationem
in bono. Et hoc est quod dicit Pater sancte
serva eos in nomine tuo quos
dedisti michi hoc est in virtute tui nominis
supra x° nemo potest rapere de manu
patris mei. Serva inquam in bo
num dicit ut sint unum sicut et
nos unitate concordie et pacis
qua unitate sunt deus in elec
tis sed tamen cum corde sollicite. / Ephesios
iiii° solliciti servare unitatem
spiritus in vinculo pacis. Sed queri
tur quod dominus erat perplexus
quia supra xvi° dicit non dico
vobis quia ego rogabo patrem
de vobis ipse enim pater amat
aliquos filios hic quo fiat qui
nomine etc. contra eius quod dicit
/ Item ipse dominus pro illis orabat
qui predestinati de quibus scie
bat quod deus vellet salva
re eos finaliter sed sine sua oratione
salvarentur ergo frustra ora
bat. / Item quare vocali oratione
oravit quod obicitur quod supra
dominus dixit non dico quod rogabo
non voluit dominus negare quin
oraret patrem cum dicat Ebreos v°

quod apparet vultui dei ad interpella
dum pro nobis sed quod non oraret patrem
tamen sua in vitam sed tamen quam pa
tris a pluribus deum volumus sed ad
quod ille orat. augustinus ut de predestinacione
sanctorum quod non expandatur in
predestinatis et pro illis non frustra
oramus quia fortassis predesti
nati sunt in nostris orationibus conce
dantur. sic et in christo quantum ad hoc
quod dicit pater rogo non pro
mundo contra Iohannis eodem ut
mundus credat quia tu me
misisti. orabat ergo ut mundus
crederet. / Item pater orare debe
bat pro inimicis suis erat et mo
ri debebat sed mortuus est pro
mundo supra iii° sic deus dilexit
mundum ut filium etc. / Item per mun
dum intelliguntur peccatores
sed non egent qui sani sunt me
dico sed male habentes ergo pro ta
libus maxime erat orandum.
videtur quod mundus in hac oratione
accipitur tripliciter et propter hoc quamvis
ambiguitate et supra additur
unus modus dicitur enim mundus
orbis nobis visibilis etc. acci
pitur / Genesis primo a mundus pro
principium sicut est alia dicitur scilicet
mensura quinque pro tempore quod hic
mundum annexum etc. hii sunt
in mundo et ego ad te alio
modo vocatur scilicet quinque
peccatoribus cum culpa et ibi
mundus eos odio habuit alio
modo in pena reprobacionis et
iam etc. accipitur a patribus ro
go non pro mundo secundo modo in
2° etiam et inferius tercio modo
et iniusticiam et culpam quo
iam iniusticiam culpam et
reprobacionem dimicum / Cum esse
tur eis postquam pro peccatis
confirmacionem in bono petit hic

libationem sive exceptionem commu
nicabo et ponitur hic ipsa petitio
vel oratio pertinent modum. Secundo enim
notatur primo necessitas petendi / 2o
vel forma petitionis / tertio non vnico
ex hiis reddi necessitas quo petendi
conservationem eorum venit ex diuturnita
tem ex absentatione conservatoris
tum ex imminentie tribulationis
absentatur ab eis xpc qui eos con
servabat. Unde dicit cum essem cum
eis ego servabam eos in nomine
tuo. ipse servivit discipulos in
nomine patris quia in virtute patris
et quia ad gloriam patris salvat
eos in nomine filii vnde supra xvjo
si quid petieritis patrem in nomine
meo et cetera. vnde servivit illud
dicit quos dedisti mihi ego custo
divi eos tamquam bonus prelatus
cui dicitur iijo reg. xxo custodi
virum istum qui si lapsus fuerit pe
rit pro anima tua prima illius de
hoc custodi in psalmo Ecce non
dormitabit neque dormiet qui
custodit Israel custodivit et
tum custodi nos domine ut pupil
lam oculi. Deutro. xxxijo Cir
cumduxit eum et docuit et
custodivit quasi pupillam
oculi et hic dicit et nemo ex eis
perijt nisi filius perditionis dicitur
quia perijt. i. iudas qui filius
perditionis dicitur quia perijt sunt
ad mortem. ipse enim tradidit
se ipsum temporaliter Mt. xxvijo Abi
biens et laqueo se suspendit per
didit eternaliter vnde Mt. xxvijo Ve
homini illi per quem filius hominis
tradetur. quod non hic non perijt
culpa nostra negligentia sed propria
malicia quae ab eterno fuit
prescitum ideo dicit ut scriptura
impleatur. illius ps. de glande
meum me tradere ita ergo ego

eos servabam et tamen non in di
gebant ut patris protectionem orare
nunc autem ad te venio et eos
dimitto et ideo oro ut ipsi ex mea
oratione fiducia concipient ideo
dicit hec loquor in mundo. i. hanc
orationem facio ipsis audientibus ut
habeant gaudium meum impletum
in semetipsis et per diffidentiam
non turbent sed propter exaudi
tionis in semetipsis gaudeant
secundum illud supra xvjo petite et
accipietis ut gaudium vestrum plenum
sit. ideo ipse petebat ut ipsi con
cipient gaudium plenum hoc est con
servatio necessitas secundum absentiam con
servationis. alia est autem in immen
tis tribulationis que imminebat
erat super eos propter divinum sermonem
observationis propter quem mundus
eos odio habuit habebat ideo dicit
ego dedi eis sermonem tuum supra
xiiijo sermonem quem audistis
non est meus et cetera ex hoc conservati
sunt odium mundi. ideo dicit et mun
dus eos odio habuit et ratio est
quia ipsi reliquerunt mundum. unde
dicit quia non sunt de mundo sicut
ego non sum de mundo. i. mundana
congregatione separati sicut eo
supra xvo si de mundo fuissetis
mundus quod suum erat diligeret
quia non vos elegi propter ea odit
vos mundus. apostoli segregati
erant a mundo ut Romanorum
primo dixit apostolus paulus servus ihesu
christi segregatus. quia galathas vlt
dicit mihi mundus crucifixus est
et ego mundo. tertio non rogo ut
tollas eos et cetera. tertio hic ponitur for
ma petitionis. unde petit eos
removeri a malo sed puro
affectionis orationis petit eos
conservari a pugna affectione ei ad
quam mundus pertrahit unde
consequenter dicit propter ea dico non rogo

ut tollas eos de mundo per mortem
de mundo carnis sicut dicitur de enoch
Gen. v° Ambulavit enoch cum deo
iio et non apparuit quia tulit eum deus
vel spiritus adhuc tulit ut servaret
a malo / sapientie iiii° raptus est ne
malicia mutaret intellectum eius
non sic petebat eos servari sed in
mundo ideo subdit ut serves eos a malo
et nota est quare dicit conservari
in mundo quia de mundo non sunt
sicut ego non sum de mundo scilicet quoniam e-
lo petebat eos salvari et sal-
vare ne cessarent adiuvandi proximo-
rum de qua observatione / apoc.
iii° quia servasti verbum pacientie mee
servabo et ego te ab hora temptacionis
que ventura est in orbem univer-
sum temptare homines habitantes
in terra sic eos servari a malo er-
roris per quod dicit sanctifica eos
in veritate sermo tuus est sine
sanctificare hic est mundare et perfice-
re veritas autem hec est in sermone dei
ideo dicit sermo autem tuus veritas
est veritas et hic sermone dei sanctifi-
cantur discipuli i[d est] ab errore
purgantur sed sanctifica eos in veritate
et audi eos doce veritate vera
cum doctrina sanctificant enim
nomen eorum nomen dei purgare
ideo dicit Jo. xv° / Vos mundi
estote propter sermonem quem locutus
sum vobis / Ephes. v° Christus sanctificat
ecclesiam mundans eam lavacro
aque in verbo vite de sanctificacione
quarto / 2a thimoth. ii° Si quis emundat
se ab istis et eis sanctificatum utile
domino ad omne opus bonum para-
tum / Sicut tu me misisti et ego
hic tangitur ratio exaudiendi
quadruplex est scilicet quinque misericordes offeren-
tes pro eis oblatum sacrificium ratio
commissi officii dicit servari et
sanctificari quia missi erant ut
mundos quod dicit sicut tu me mi-
sisti in mundum et ego ad passio-

sic et ego misi eos in mundum ad
paciendum / supra xx° ait Christus ecce
mitto vos sicut oves in medio lu-
porum. Ratione igitur officii digni erant
ut servaret eos ratione etiam sacrificii
oblati ideo subdit et ego pro eis sancti-
fico meipsum i[d est] hostiam sanctam offero
pro eis hostie sancte omnes dicebantur
Rom. xii° / Exhibeatis corpora vestra
vivam hostiam sanctam deo placen-
tem et sicut dicit Aug. quia autem
quibus sanctificatio erat in omne ut
intus per Christum autem quod non
est intus pro sanctitas in ipsa veritate
ideo dicit ut sint et ipsi sanctificati
in veritate / Hebr. x° / si cuius vitu-
le aspersio et sanguinis vita in qua-
tus sanctificat / quarto de hoc quod
dicit cum essem cum eis ego
servabam eos ut expressit in vene-
ris in potentia quia in ipsa
potentia absentia eos servare
non potest ut expressit quod opa-
trum fuerunt diversa et altera-
tum sunt quia prius filius servat
modo rogat patrem ut servet eos
ratio quod dicitur est servare scilicet eff-
ective et dispositive primo modo
est eius servare cuius est esse dare
2o per esse aliquid primo modo
deus conservat deus hominem in
bono 2o vero homo alium bona
instructione ut prelatos subditos
dicit igitur quod christus loquitur
hic de conservacione que fuit dispositive
primo dispositum scilicet eorum per ex-
ortacione et audicione et hoc
subtrahendo erant eis presencia corpo-
ralis homo servabat ut eis presens
quia deus sed dicta non loquitur
et hanc non subtrahebant sed se
eis presentem exhibebat eventus de
hoc quod dicit quos dedisti mihi custo-
divi et non periit ex eis / Contra supra
vi° omne quod dedit mihi pater ad me ve-
niet etc. et supra x° nemo rapit
oves meas de manibus meis

go nulli debuit de omnibus pri-
mo quos pr dat filio aliquos b-
dr sz etiam pmtia quos pdestinat
et pstituit conformari ymagine
filii sui aliquos dat rm pptem
iusticia cu ibi dr q no pdidit q
qua ex pte loqmt rm pdestinaoz
cu excipit iudam loqmt rm iusti-
ciam pptem cmi de hc quod
petit iusticia discipulos qsmi
reauuabo intet q in ordinate
petat qua ipi erant in caritate
z ex qntula cuz qua nl carite
pt qutecumqz re ptatiom repple
go in abicla qui no pt carite
impi petiti no pt petere iusti no
lens go q vivus q iustiz qfuet
est in libe mie no volunt go sup
fine petit eu ad hc q sicut dt
augi pmtiem a in bono actept
dum est munere et ure solicitis
qua cu qsmat in nos p q tinua
affluencia et io petit a dno
ut qtinue adiuvet dm possimus
sola voluntate deficere misi mene
rat dum subsidii no possimus
pmanere ¶ Non pro eis aut rogo
hic est terra ps capli meu dni
crediturus p aplos petit qformite
qre et hc ordine procedit pmo
ponit peticom 2o exaudiendi
raconi i et ego claritte in peticoe
igitur petit credituris duplice
unitate sz dilectionis et fidei et
ppe unitate dilectionis quam pet
p aplos credituris dt no pro
eis aut ssp p aplis rogo tantum
zetiam pro eis qui credituri sunt
p vbum eorum in me pdlis iniquiz
rogo ut unum sint omnes p con
formitate tu pr in me et ego
inte i sicut nos unum sumus ut
et ipi unum sint in nobis Galath
mo Omnes nos unum estis in xpo
ihu ista unitas est p adherentia
caritatis Ro Corin vio qui ad
heret deo unus spus est cum no
unum inferiem in deo tunt sunt

unum in deo Rma Cor v mo in uno
spu unum corpus bapti sumus Sic pet
eis unitate caritatis petit etiam
eis unitate fidei io ait ut mundus
credat quia tu me misisti mundus
i universitas filiorum dei dispsorum
pmundum quos debebant unire
fidei congregare Jnps xi o dem
est q moreretur morituro aut
ut filios dei qui erant dispsi co
gregaret in unum et hc unio e
in fide nomini sui quia Jnps. pro
det eis potestate filios fieri et
act iiii no est aliud nomen sub
celo Et ego claritte dam hic
rm sz exaudiendi quam i deo
claritate sua quam dabat aplis
ut mundus qverte ad fidem
Tric aut claritate quam dabat eis
sz potentie sapie et bonitatis
potentie in faciendo miracula
pp que qutebant ad fidem in
dei cum signa quam Sapie io
annunciando de cunctis pp que
quia qutent qui quunt sapientiam
pp hanc dnce claritte dicit et
ego claritte qua dedisti m dedi
eis Corf tamquam eam p signa
que pdicamenta dedicacione cla
ritatis signorum Luc xo quo ait
xpo dedit eis ptatem sup omnia
demonia dedicacione claritatis
docuinitorum Luc xxo Ego dabo
vobis os et sapiam cui no po
te det eciacis claritte ppe q pbt
ut sint unum sicut nos unum sumus
p pl pporcom et hc est ppono
ego in eis et tu in me ut sint
qsumati in unum i pfa in unitate
claritis et phc efficiant clari
bm Cors hec est mag gla ut
sint unum et signis minor gla
est sicut cum et dm anima
quam no est contempto et discor
dia apud illum illam et ma
xima est hec gla ita et bm

hunc efficiant. Clarifica me Sup[r]a xiii
In h[oc] cognoscent o[mne]s quod mei
estis discipuli si dilectionem ad inuicem
habueritis et habent claritatem ap[osto]li dedit
et cognoscit mundus quia tu me
misisti propter claritatem istam quam dedi
eis in nomine meo et dilexisti eos
sicut et me dilexisti. Et hec cognos
cunt per unitatem et concordiam
quam uidet in eis. Aug[ustinus] omnes si quo
patrem in unum sit homines posse
inspicere sicut eum contestando dis
solucionem una et constantiam quam
tenta un Act[uum] iiii° Erant perseue
rantes in doctrina ap[osto]lorum et co
municatione et fractione panis
et orationibus eorum. Hic quia si nulla
sint saluati propterea nisi primus orat
et ipse solum orauit pro ap[osto]lis
et credituris per eos ergo illi qui cre
diderunt propter multiloquium eorum
erunt [illegible] orationis et ita salutem
non dedit quia crediturus per ap[osto]los non
tamen dicantur. Qui tamen ad eorum predi
cationem quasi sunt sectati qui eorum
uestigiis adheserunt uel potest dici
quod dominus orabat pro hiis qui
crediderunt unum [illegible] non tamen
40 pro ap[osto]lis. Item quare dicit quod dominus
orauit pro credituris per ap[osto]los ut
essent unum quod multi crediderunt
qui erant diuisi et retrocesserunt
ergo non sunt pro omnibus exauditus
nam quidam sunt deuoto fidei
ut mali etiam quidam uiatores
[illegible] inspicere quidem cognitione
p[ro]fessionis etiam. Sequitur Ut omnes
unum sint dominus qui sunt eius et
pro talibus orat deus pro aliis non
quia Sup[r]a. Non pro mundo rogo sed pro hiis quos dedisti mihi quia tui
sunt sed eo nobis sciant. Item
quare dicit quod dicit sint unum
sicut et nos quid est quod dicit
tu sint unum in essentia homines
autem non possunt esse unum in essentia
Item sicut tu in me et ego in eis
nulla omnino ratio [illegible] Dicit ar
rius quod erant stando et sicut

dicit quia sumus unum non est sed sequitur
quod sumus unum in esse[n]tia. Sed ut cum
filius dicit ego et pater unum sumus
et male dicit quia quando dicit quod
aliqui sint unum sicut dicit Aug[ustinus] uel
necesse est addi determinationem uel
denotantem dicit conformitatem
unum non tamen in uoluntate unum de duobus
hominibus uel pluribus cum se diligunt
sunt unum [illegible] dicit sed de homine et deo
nec magna unum necesse est si filius
uere dicit pater ego et tu unum su
mus quia habent eandem naturam si
aut diuina non est dissimilis
tamen sumus sicut unum quod go
quid dicunt quod simile est inde lo
quitur sicut ibi estote miseri
cordes sicut et pater uester sicut mi
sericordia tua excedit in in sum
tum ita unitas unitatem sed
quare [illegible] multorum non facit unum
sicut [illegible] [illegible] quia si mali
conueniunt in aliqua malicia ex [illegible]
differunt tamen in uoluntate adulteri
differunt inspicere in [illegible] quia
quilibet proprium querit commodum sed
certe conueniunt in uitiis. Pater
quos dedisti mihi. Hic est quarta
pars capituli in qua in hiis quinque
petiit conformitatem secundum petit
perpetue glorie hoc ordine primo ponit
petitio secundo petitionis exaudiendi
ratio petitio est de gloria et quia
gloria est per uisionem diuinam quam uide
bimus in gloria sicut in patria id dicit
pater quos dedisti mihi scilicet pro discipulis
uolo ut ubi ego sum et ibi sint
per gloriam cohabitationem. Sup[r]a xii°
Si quis mihi ministrat me sequatur
ut ubi ego sum illic ubi futurus
sum id est statim communicate al
ubi sum per diuinitatem sint mecum
qui ubique sum. Aug[ustinus] esse cum illo
unde sunt magnum bonum est nam
misericordia esse non sunt ubi ille est qui
ubique est uel non sunt cum illo
quia non proficiendo illi ad

et quid ita intelligendum sit patet per philosophum
sequitur et videant claritatem meam
quam dedisti mihi hec est excellentia
nature ideo dicit quia dilexisti me
ante mundi constitucionem supra v° pater
diligit filium et omnia demonstrat
illi quam claritatem videbunt soli boni
ysa xxvi° tollatur impius
ne videat claritatem dei ad quam
claritatem non confortantur peccatores
2a Corinthiorum iii° nos vero omnes revelata
facie imaginem transformamur
a claritate in claritatem Pater iuste
claritatis hic 2m scilicet ex conditionibus
mundi quare dicit hic iuste peccatores
quia non cognoverunt peccatum mala
non non cognoverunt nec tunc
cognoscerent ideo dicit pater iuste quasi diceret
redde unicuique secundum opera sua mundus
te non cognovit supra primo erat
lux vera que illuminat et non cognovit
primo ego autem te cognovi et
hii cognoverunt quia tu me misisti
et hec me revelavi te ideo dicit et
notum feci eis nomen tuum psalmus narrabo
nomen tuum fratribus meis / Matthei
xi° patrem nemo novit nisi filius
et cui fecit notum ipse et amp-
lius faciet notum per spiritum sanctum
qui est amor patris et filii ideo dicit
ut dilectio qua dilexisti me sit
in ipsis per spiritum sanctum dilectionem
Romanorum quinto caritas dei dif-
fusa est et ego in ipsis / prima Johannis
iiii° qui manet in caritate in deo
manet et ideo dicit ibidem in hoc
cognovimus quoniam ipse in nobis quia
de spiritu suo dedit nobis et qui hec
spiritum et filium scilicet est ut
habeat patrem unde Augustinus dicit quod pater
filium suum dedit in precium redemptionis
spiritum sanctum in pignus adoptionis
se ipsum in hereditatem adoptatis
quia deus quod dicit ubi ego
sum et supra xiiii° in domo patris
mei mansiones multe sunt in dis-
pari claritate par gaudium corone

claritatis dispar est multitudo
corone omnibus gaudium ubi caput
et membra item in lucem habitantem
in accessibilem prima Thimothei vi°
quod inaccessibilem quasi nullo
accessibilem vel difficile vel non
quam invenerit quia divina gloria
item excellentia corporis scilicet clari-
tatis excellentissima
est ubi aspicitur est corporale et
aspectum est ledere item quomodo
dicit quod dicit et mundus id est mundani
non cognovit / Corinthiorum primo
enim cum cognovissent
non sicut in iudeo est noticia
simplex et approbationis ad et ideo
cognoscendo nichil meruit. 40

Hec cum dixisset Ihesus
egit de eius ad
passionem scilicet a fine
capituli hic agit
de his in quibus passio
consistit et quia in pas-
sione consistit est et iudicium
dicitur et sepulchra et ideo divi-
ditur per in quatuor partes in prima
agitur de Christi comprehensione in 2a
de eius condempnacione ibi et
adduxerunt eum ad annam in 3a
de eius passione suscepe-
runt autem ihesum in quarta de sepulture
condicione in fine xix capituli
ibi post hec autem rogavit in prima
igitur parte in qua manifestatur
qualis fuit Christi comprehensio circa quod
primo quod fuit predicta 2o quod nota
tamen ibi ihesus itaque sciens omnia
et quod ignominiosa ibi cohors
ergo et tribunus in prima igitur parte
precedit sic primo de adventu
ad locum ibi Judas ergo cum acce-
pisset ergo dicit dicendum est quod
cum hec dixisset scilicet que predicta
sunt egressus est ihesus cum dis-
cipulis suis trans torrentem Cedron
iste torrens signatus fuit

passio in parasceve

2° Reg. xv° rex quoque transgre-
diebatur torrentem cedron cuius
pluralis est pro cedron .i. torrente(m)
tem cedrorum quia ibi erant arbo-
res ille egressus de cenaculo quia
post comestionem et passus Ezech-
iel x° prius ante passionem passus est
ubi erat ortus in quem introivit
ipse et discipuli eius non timens
fugiens vel abscondens se sed que-
rens quibus Cant. 2° / descendi
in ortum meum ut etc. Ps. in pace
factus est locus eius vel ubi sciebat pre-
bat ante Iudeis qui tradebat
eum locum et non sub(terfugit) quia fre-
quenter convenerat illuc Ihesus cum
discipulis suis Victor ait Iudas
hunc locum noverat eo quod ad
illum dominus sepe veniret conve-
niat locus iste erat in pede
montis Oliveti illuc ibat Ihesus
frequenter Luce xxi° erat diebus
docens in templo noctibus vero
autem exiens morabatur in monte
Oliveti. Iudas ergo. hic nota
advenit proditor cum talibus
qui possent Ihesum capere et tene-
re et ducere. Ideo dicit Iudas ergo
cum accepisset cohortem supple
agentibus et a principibus et phariseis
ministros quia illis eum trade-
bat Luce xxii° dicitur quod abiit ad
principes sacerdotum et dixit illis
quid vultis michi dare et ego etc.
venit illuc quasi ipse esset duc-
tor aliorum cum laternis et facibus
et armis ne posset latere in
nocte quia illi in tenebris
ambulabant non lumen a faci-
bus mendicabant. Iob xxiiii
umbra mortis etc. tamen in tenebris
quia in nocte quam in die ambu-
labant vel se defendere et hoc facie-
bant quia nichil in eo fore
divini credebant et in quantum
humanum et potentiam. Et hic conveni-
hic primo declaratur quod dicitur Ihesus

q°

quod post orationem egressus est trans
torrentem cedron quia sicut
dicit Augustinus de concordia evangelistarum
finito sermone facta est contentio
quis eorum esset maior et dicendum
est quod verbum beati Iohannis non est
intelligendum precise quod statim
post orationem sed quod post orationem et
non ante. Mathei xxvi° dicitur
quod abiit in villam que dicitur
Gethsemani in Luca vero xxii° dicitur
quod egressus ibat in montem
Olivarum. Io. trans torrentem cedron
videtur hic contrarium. videt Augustinus
in libro de concordia evangelista-
rum in pede Olivarum iste locus
est cuius nomen Matheus et Marcus
dixerunt Gethsemani et ibi in-
telligamus fuisse ortum quem
commemorat Iohannes et Victor dicit
quod villa illa sita est in pede
montis Oliveti. Item queritur quare q°
dominus egressus est urbem nocte
videtur quod voluit latitare
videtur Crisostomus quod non tamen fecit
timens sed etiam fecit consuevit sepe
ut a tumultu hominum se subtraheret
et secretius loqueretur. Item cum
Iudas reliquisset eum domi
quid non duxit illuc cohortem
sed ad ortum / videtur Crisostomus quod habi-
turus eum domi quesivissent
ut dormientem invenirent sed scie-
bat eum consuetudinem hic frequent-
er pernoctare. Item queritur cum q°
cohors illa esset militum
gentilium quid sequebantur Iudam
iudeo quod corrupti erant per
pecuniam datam vel promissam
vel Crisostomus dicit erant milites
pecunie gratia omnia facere men-
dicantes. Item queritur quare q°
hodie non venit ad comprehendendum
eum cum habuit tanta cohorte
videtur Crisostomus quod timebant tur-
bas quia hodie eum sequebantur

Ihesus itaque sciens omnia que futura
erant. Hic ostenditur quod compassio-
sio voluntaria fuit ex parte
qua dicitur. Primo in hoc quod cum
posset latitare seipsum obtulit
2o quod se offerendo inimicos pro-
stravit tercio quod se offerendo
solo imperio discipulos liberavit
quarto quod eos resistere non
permisit. Dicitur ergo quod volun-
tarie compassus est quia la-
titare potuit. Unde dicit Ihesus
itaque sciens omnia que futura erant
super eum etc. per hoc volens
declinare antequam venerunt.
Ecclesiastici xxiiio oculi domini multo plus
lucidiores sunt super solem et
tamen seipsum obtulit. Unde dicit processit
et dicit ad eos quem queritis. Ber.
processit i. voluntarie se obtulit
Ysa. liiio oblatus est quia voluit
Ps. Confundantur et revereantur
Augustinus Illi eum querebant ad occi-
dendum sevientes sed querebat nos
ille ad salvandum moriendo
Responderunt ei Ihesum nazarenum. Hic
patet quod non eum agnosce-
bant. Luce iiii. in medio eorum exce-
cavit eos et latere potuit. Dicit
eis Ihesus ego sum. Hic notatur
quod voluntarie compassus est
quia se offerendo illos prostravit
Unde sequitur. Stabat autem et Iudas
qui tradebat eum cum ipsis
scilicet cum illis astantibus. Sed audi-
to verbo non steterunt ymo re-
dierunt ceciderunt. Ipse dicit er-
go eis dixit ego sum abierunt
retrorsum attendendo scilicet scripturam
ab eo vel per aliam retrorsum
et confundantur etc. Et ceciderunt
in terram. Augustinus Una vox turbam
odiis ferocem armis terribilem
sine ullo telo percussit repulit
stravit virtute latentis deitatis.
Quid iudicaturus faciet qui iudi-

candus hoc fecit quid regna-
turus poterit qui moriturus
hoc potuit. Job xxvio Et cum
parvam stillam vix sermonis
eius audierimus quis poterit
etc. Iterum ergo interrogavit eos.
Hic tercio notatur quod volun-
tarie compassus quia seipsum
manifestando discipulos li-
beravit. Manifestavit se ergo iterum
eis cum interrogavit quem queritis
Illi autem dixerunt Ihesum na-
zarenum. Et sicut iterum interro-
gavit ita 2o obtulit et innuitur
videtur eis Ihesus dixi vobis quia
ego sum et quia tunc non cogno-
scitis me iterum dico ut cognoscatis
ne excecati autem erant ne vi-
derent. Luce ultimo oculi eorum
tenebantur ne eum cognoscerent
Sed postquam se obtulit discipulos
liberavit solo imperio. Unde dicit
Si ergo me queritis sinite hos abire
Augustinus inimicos iubet et hii fa-
ciunt quod iubet sinit eos abire
quos noluit perire. Et hoc ostendit
quod hoc ipsa virtute fecit. Unde
dicit quod primo impleretur
que dixit supra xviio quia quos
dedisti mihi non perdam ex eis
quod quia quia solus pati vo-
luit Ysa. lxiiio Torcular calcavi
solus. Sed quid est quod dicit non per-
didi ex eis quemquam. Nonne dicitur
supra xviio Et nemo perdidit nisi filius
perditionis. Exponit Augustinus de perdicione
eterna quia non dum se credebant
eum sicut crediderunt quemcumque
non perirent. Illud autem dictum est de
credentibus postea. Exit Symon Pe-
trus. Hic notatur quod volun-
tarie compassus est quia pe-
tro resistente compescuit
in unitate ergo Simon Petrus in tradendo
dominum in hoc quod habens gladium
eduxit eum qui non potuit
vincere et percussit servum pontificis

quasi non distinctus persona et ab-
scidit auriculam eius dexteram
Et convenit impetum apostoli quia
ad ipsum capiendum impetum fecit
Erat autem nomen servo malchus hoc
nomen interpretatur rex Crisostomus dicit autem in textu
ad maiorem certitudinem quidam petrus
zelo legis accensus percussit illos
malefactores Primo ad Cor. hoc vidit
malchus et doluit et iram et
accensus est furor eius contra iudicium
legis et in scelerius [illegible] cum
super eorum comparuerunt petrum ag-
noscens amputavit auriculam
dexteram i. obedientiam petri hoc scilicet
resistente compescuit christus unde
sequitur Dixit ergo ihesus petro mitte
gladium tuum in vaginam cessit vindicta ex
hybet patientia monstra illud Mathei
v° Ego dico vobis nolite resi-
stere malo sed si quis te percusserit
[illegible] et [illegible] reddit et calicem
quem dedit michi pater non vis ut bibam
illum q.d. si vere sapis necesse est
ut habeas velle quod vult pater
dicit aliter Mathei xxvi° pater si
fieri potest transeat calix iste a me alia
rem filius bibit Mathei xx° potestis
bibere calicem quem ego bibiturus
sum et de hoc loquitur Paulus ad Romanos
viii° proprio filio suo non pepercit
sed pro nobis omnibus tradidit illum
Cohors ergo et tribunus hic con-
tinuatur scilicet quod comprehensio christi
fuit ignominiosa ex parte cohortis
quia ipsum comprehenderunt et li-
gaverunt tamquam latronem
ideo dicit cohors ergo i. multitudo
militum in una societate constituta
et tribunus qui eis preerat et mini-
stri iudeorum comprehenderunt ihesum
et ligaverunt eum Auctor dicit quod
inhos erat in eis ut quem morte
condempnaverunt [illegible] prodi-
derunt et etiam tamquam malefa-
ctorem ideo Mathei xxvi° dicit dominus

eis tamquam ad latronem existis
cum gladiis et fustibus et liga-
verunt eum ne effugeret quia di-
xerat iudas Mathei xxvi° quemcumque
osculatus fuero ipse est tenete eum
et ducite caute sed quomodo hic possit
dici quod dominus se ipsum obtulit
inimicis manifeste quod dedit eis occasionem
malefaciendi videtur Crisostomus ostendit
dominus omnia que passus erat con-
de timendo se virum eorum ut eum
agnoscerent deiciendo eos ad terram
solo verbo quia in malitia nemo
persistebat et nullam habebant
excusationem deinde manibus
eorum tradidit se Item quomodo cum
petrus ita ... eos quod
non detinuerunt eum videtur
Crisostomus quod nullus alius eos
detinuit sed caritas que prius pre-
cessit eos respice ... Item quomodo
cum missum esset quod non haberent
peram quare tunc habebant
gladium dicit videtur mirum quod dominus
mandatum illud dedit eis quod in mi-
sit ad predicandum Item quod non
precantibus ipse precepit ut se-
verent vestem vitam et gladios
emere et accepit hic aliud pro
hoc qui habet sacculum tollat
et peram et qui non habet gladium
vendat tunicam et emat gladium
nec pro dicta quod dominus hoc non pre-
cepit quia vellet se defendere
sed ut ostenderet comprehensionem
patientiam quia cum haberet arma
noluit eis uti Item cum datum
est apostolis Mathei xxvi° dicitur ecce percussit
in unam maxillam ... videtur
quod male fecit petrus in hoc
quod percussit videtur Crisostomus con-
hic non se ipsum nuntiabat sed ingenium
deinde non perfecti quodammodo
et imperfecti erant sicut perfectioni
sunt post adventum spiritus et
tunc impleverunt perfectionem scilicet

p(ro) t(em)p(or)e illo p(re)ceptu(m) istu(m) q(uonia)m
n(oste)r p(re)decessor petri posset gladiu(m)
materialem educere et p(er)cute(re) et q(uo)d
sic intellex(it) ex(em)p(l)o petri. Ad q(uo)d v(idelicet)
b(er)n(ardus) ad Eugeniu(m) papa(m) loq(ue)ns
de materiali gladio tuus est gladius
tuo forsitam nutu etsi no(n) manu
evaginandus alioq(ui)n et si nullo
ad te p(er)tineret ap(osto)lis dicentib(us)
ecce duo gladij hic no(n) r(espon)disset
d(omi)n(u)s satis e(st) s(ed) nimis. ut(er)q(ue) (er)go est eccl(es)ie
s(ed) materialis exercendus p(ro) eccl(esi)a
sp(irit)ualis aut(em) ab eccl(esi)a exercendus
Adduxerunt eum ad annam. hic
incipitur ex(aminati)o p(er) p(ri)ncipales m(agistro)s
iudeus aut(em) dex(tr)e conte(m)p(la)tione
et q(uonia)m conte(m)p(la)tione(m) ei(us) p(re)
cessit multip(le)x examinacio d(omi)ni
(er)go hec p(er) ord(in)em. Primo agit
de examinacione f(ac)ta ab anna
2o a caypha ibi et misit eu(m) an
nas 3o sub pylato ibi adducunt
(er)go ih(esu)m. Primo circa p(ri)mu(m) tangit
de f(ac)tis iudicij de f(ac)tis testiu(m)
illac(i)o quic(um)q(ue) q(uo)d notan(tur) in hac
q(uo)d x(ristu)s p(ri)mo iudici inq(ui)no
p(r)esentat(ur) 2o a petro negat(ur) ibi se
q(ue)bat(ur) eu(m) 3o examinat(ur) ibi
pontifex (er)go interrogavit. Ad p(ri)
mu(m) dicit et adduxerunt eu(m)
s(ed) ih(esu)m ad anna(m) p(ri)mu(m) q(ui)a senior
et antiquior in malicia ut d(icitu)r
dan. xiii. Egressa est iniquitas
a senioribus qui ref(er)t et ideo
ie(sus) dicit. erat aut(em) so
cer caiphe qui erat pontifex
anni illius ideo ad ip(su)m q(ua)ndam
p(er)tinere videbant(ur). inde subi(e)c(i)t
eu(m) p(ri)ncipibus. passus est x(ristu)s
sub q(ui)nq(ue) p(re)dicavit. Iohannis ulti
mo. Sub principib(us) anne et cay
phe factu(m) est verbu(m) d(omi)ni sup(er) Io(hannem)
et notat eu(m) de suspic(i)one q(uonia)m
no(n) ita intrarent q(ui)a socer eo(rum)
erat qui consp(ir)averat morte(m)

p(ro) salute dixit erat aut(em) caypha
as qui consiliu(m) dederat. iudeis
Sup(ra) xi0 Expedit eu(m) nobis ut
vnus moriat(ur). homo vel s(ic)
p(er) p(ro)ph(et)ie meruit q(uia) salus
tribus tunc moreb(a)t eius fuit et
io no(n) debet auditor audiens
b(e) vincla tumultuar(i). Seq(ue)bat(ur)
aut(em) ih(esu)m. hic agit(ur) de petri ne
gatione q(ua)m describit ex ordine
p(ri)mo notat(ur) negandi occ(asi)o
2o ipsa negatio 3o ex negatione
anime resurgatio occ(asi)o nega
di fuit in h(o)c q(uo)d cu(m) esset in
fi(r)mus nolebat d(omi)n(u)m seq(u)i se
quebat(ur) aut(em) ih(esu)m symon petrus
no(n) p(er)fecte. Sup(ra) c(apitulo) xxviio petrus
aut(em) seq(ue)bat(ur) a longe et alio di
cente unu(m) no(n) solus erat ymo
et alius discipul(u)s et hic erat
d(i)ctor (?) discipul(u)s aut(em) ille
erat notus pontifici et io cu(m)
f(a)miliaris erat u(nde) subit et in tro
ivit cu(m) ih(es)u in atriu(m) pontific(is)
q(ui)b(us) iste fuit. s(ed) illo no(n) diffinit
unde t(ame)n fuisse iohannes ut dicit
auctor qui de se ut de alio lo
quebat(ur). q(ua)si no(n) timens pe
trus stabat ad hostiu(m) foris
q(ui)a q(uonia)m no(n) p(er)mittebat(ur). ideo
nec erat illud quod d(ictu)m est
c(ontra) sup(ra) xiiio. quo ego vado no(n)
potes me modo seq(u)i. exivit
(er)go discipul(u)s alius qui erat no
tus pontifici et dixit famu
laritate dixit hostiario et in
troduxit petru(m). 2o manifesti
est q(uod) tenuit diligebat qu(ia)
passu(m) intrabat in q(uo) p(rae)ce(p)t(um)
q(uo)d discipuli sedent in medio
(con)trarie. Sic ul(ti)mo al(ite)r alteri(us)
onera portate. Dixit (er)go petro
ancilla hostiaria. hic describit(ur)
2m s(cilicet) negatio ex in fine pro
cedens et h(ec) p(ro)pt(er) in h(o)c q(uo)d petrus
ad vocem ancille d(omi)n(u)m nega
vit. Sic iudicat (er)go in q(ui)bus(dam) (?)

ancille numquid et tu ex discipu-
lis istius hominis non dicit seduc-
toris sed hominis quasi contemptibiliter
loquitur sed petrus pusillanimitate
metus negavit unde sequitur dicit
ille non sum. Crisostomus quid est petre
antea maiori promptitudine / super xiii
capitulo ergo factum est quod nec hos-
tiarie vocis interrogationem / Sta-
bant autem servi. Hic etiam describi-
tur ex negatione affectus in fri-
giditate quod in mentibus superius
dum non obliquus stabat ad pru-
nas iuxta eum cum servis deso-
latus calore interiori propterea dicit
Stabant autem servi et ministri ad
prunas quia scilicet ceperunt dicit
quia frigus erat et calefacie-
bant se. Augustinus non yemps erat et
frigus erat quia solet etiam
in equinoctio aliquando frigus con-
tingere. Erat autem cum eis et
petrus stans et calefaciens
se perdiderat enim illum ignem
de quo luce xii° ignem veni
mittere in terram quia tepuerat.
Beda. Jam enim pectus apostolorum frigore
infidelitatis ceperat ut notem
unius ancille exspectum confiteri for-
midaret. Pontifex ergo post interro-
gationem petri hic subiungitur ex
amicitia petri in eius examinatione
in quantum non tantum sed pontifex interro-
gando cristo illato in iure
superiori parte pontificis ergo
interrogando tantum ait dicitur pontifex
ergo Ihesum animis interrogabat
igitur de discipulis suis et de doc-
trina eius ut quia non poterat
crimen obicere saltem caperet
eum in sermone non interdiceret
sed caperet / ait textus xxxvi° / ut ait glossa
hic ponitur enim sed primo
quia dominus consistit in tentatione
pontifex habet ergo doctrinam cristi
suspectam ideo de ea interrogatione
ipse ostendit dominus doctrinam suam

non esse suspectam quia non fuit
abscondita sed publica. Ideo dicit ego
palam locutus sum mundo et hoc
probat ego semper docui in synagoga
et in templo quo omnes iudei
conveniunt et quia posset dicere
et in publico docuisti ita et in
abscondito docuisti falsa ideo ad ma-
iorem cautelam dicit et in occulto locutus
sum nichil / ysa xlv° ego dominus et
non est alius non in abscondito
locutus sum in loco terre tene-
broso. Sic amovit suspicionem
de doctrina ratione occultationis
removit deinde interrogationem pertinaciter
unde mittit ad alios nolens hoc
ipse dicere. Ideo ipse dicit quid
me interrogas cum nichil non
credas et ab aliis sine posset
interrogari eos qui audierunt
quod locutus sum ipsis ut eis
credas quia ecce hii sciunt que
dixerim ego enim non audiencium
sunt verba sed consciencie in corde que
dum caruit mente / per hunc modo ita
sunt omnes sermones mei non est
in eis pravum quid neque perversum
Hec cum dixisset / hic ponitur
tamen sed ipse iniuria illata in
iure facto et verbo unus assistens
ministrorum dedit alapam Ihesu. Crisostomus non
dabit percucienti se maxillam
et interrogante quare percucient ma-
xillam iudicet ipse iniuriatus
est in verbo et dictis sic respondes
pontifici qualiter videndum in se
unde dixerunt paulo / actuum xxiii
summum pontificem dei male
dicis hic non tamen ex sed superiore
parte quod in nunc in domini
vero quia malum fuit suspi-
cet unde subiit si male locutus
sum testimonium perhibe de malo
quod dicit patens sum sustinere penam
et cum in sentit unde dicit
si autem bene quid me cedis

q. d. recognoscas te male fecisse
in quo imitatur benignitatis exemplum. Notatur
quod non solum sustinebat sed et
audiebat sicut illud Levitici
xix° Ne oderis fratrem tuum sed pub-
lice argue eum. Crisostomus hic so-
ait xxiii° d. quod iussit tene-
tes ihesum duxerunt ad Caypham
principem sacerdotum. Quod Iohannes dicit
quod ad Annam primum, tamen Annas
pontifex non esset, quare ad ipsum
ductus est, videtur Augustinus quod ad ipsum
sed adductus est sed ait illud bre-
vius recurrere volens. Dicunt
ad Caypham fuisse ductum
quia in domo eius in praetorio
fuit examinatus. Ad illud quod
queritur quare ad Annam primum ex
reddit ratione dignitatis
quia sicut dicit sacerdos tunc
eum emebat [illegible] sacerdotium a
ratione consanguinitatis quia gene-
batur summo sacerdoti quia socer eius
erat ratione opinionis quia homi-
nibus eius erat in sua civita-
te malignitatis ut dicit
doctor et minoris culpe videretur
Cayphas si alterius sacerdotis
damnaret sententiam. Item queritur
quis fuit alius discipulus de quo
dicit quod sequebatur ihesum et
videtur quod Iohannes qui non
suum tacet ratione humilitatis
et tunc est quod quare non omnino
tacet de se verum est quod ideo
se adducit ut ad fidem in his
astruat. Iohannes tacet nomen ut
vitium inanis glorie ostendat.
Item queritur quod dominus dicit in
occulto locutus sum nichil cum
ipse dominus locutus fuerat multa
discipulis suis in secreto. Item
quod de hoc dicit ait supra xiiii in mo-
te Oliveti quod in loco cam-
pestri. Item de hoc quod dicit
ego palam locutus sum mundo

cum dominus in parabolis in sermonibus occulte
loqueretur sicut dicitur ait xiii° ad quem
videtur Augustinus si aliqua dixit solum
discipulis non tamen dixit in occulto
quia illa nolebat per eos in non
tempore multis. Unde ait x° quod dico
vobis in tenebris dicite in
lumine. Crisostomus videtur nichil locutus
sum in occulto quia non ex timo-
re vel dolo sicut hii estimabant
solitarios discipulos docebat
sed ea que alii capere non poterant
ad aliud dicendum quod sepe disserebant
in partibus solempnibus pasca penthe-
costes sceno pegia quando plures
conveniebant ad aliud dicendum
quod palam locutus est non
parata intelligentia sed multi-
tudine audientium. Augustinus non quoda
palam loquebatur quia multi
audiebant modo quodam
non palam loquebatur quia intelli-
gebant. Item queritur cum dominus ait
vi° si quis te percusserit in
unam maxillam prebe ei et
alteram quare dominus non fecit
sed arguit percutientem se. Videtur
Augustinus veraciter mansuete inse-
qui sunt et non solum alteram ma-
xillam iterum percussori preparavit
sed et totum corpus figendum
in ligno et sunt ea precepta
patientie non ostentatione corporis sed
cordis preparatione facienda. Et
misit eum Annas. Hic agitur
de examinatione secunda sub Cay-
pha et dividitur hec pars in duas
quia ostenditur primo quod ad iudicem
adductus secundo ponitur ad discipulo
negacio ibi Erat autem Symon
Petrus. Glossa ad primum breviter
se expedit evangelista et dicit quod
missus est ad Cayphan nichil
agens de examinatione secunda
abeo quia alii evangeliste sufficienter
dixerunt. Et dicit misit eum

no

Annas ligatum ad Caypham
pontificem a quo multa plura
ex crudelitatis sunt et reprobatus sicut
dicitur Matthaei xxvi° et expuerunt
in faciem eius et colaphis eum
ceciderunt. Erat autem hic
primus negatio Petri et primus
negandi occasio in hoc quod erat
quietus in istis. unde dicit Erat autem
Symon Petrus stans et calefaciens
se cum ministris ut fit et ex hoc
quod inter eos erat contingit quod quidam
recentabeo. Dixerunt ergo ei nunquid
quid et tu discipulus eius es et hic
fuit occasio negandi ideo sequitur
negationis initium. negavit autem
ille et dixit non sum. Ex parte
autem Petrus adiunularet etiam
stanti. Et ipso non potes i
simulare tamen ut te in mutatas
in populis. Dixit ei unus etc.
hic ponit negationis confirmatio
et primo ponit inquisitio de
inde negatio Petri. secundo confirmatio
negationis quod est galli
cantus ibi dicit dixit unus
ex servis pontificis cognatus
eius cuius abscidit Petrus auricula
et reddidit quare magis accu
sabat eum in ulcionem fractu
re te. nonne ego te vidi in orto cum
illo duo potes te in occulta
re. Iterum ergo negavit Petrus
hic confirmatur negatio Petri quia
ter iam fuit et in signum confirmatio
nis sibi et statim gallus canta
vit. Augustinus. Ecce medici completa
predictio egroti convicta presumptio
non enim factum est quod ille predi
xerat animam meam pono pro te
sed quod ille dixerat ter me
negabis. Sed queritur Crisostomus est hic
quod evangeliste ita concorditer
scripserunt de Petri negatione
cum videatur quod Petrum socii
debuerunt occultare. Videtur hic

quidem fecerunt non discipulis
accusantes sed nos erudire vo
lentes quantum malum est non
deo omnia credere sed in se ipso
confidere. Iterum queritur de modo
negandi dubium cum sic dixerit Christus
ter me negabis et hoc dicit
beatus Johannes quod semel ne
gavit quando non erat eius disci
pulus videtur. Augustinus. Se in hac ne
gatione Petri debemus advertere
non solum ab eo negari Christum qui dixit
eum non esse Christum sed ab illo etiam
qui cum sit negat se esse Christianum
unde negavit Christum Petrus dum
negavit se eius discipulum. Iterum
queritur de loco negationis Petri
et inveniuntur alii evangeliste dicere
quod fuit in domo Cayphe
sicut dicitur Matthaei xxvi°. Johannes vi
detur dicere quod in domo Anne
ad hunc est questio inter expo
sitores. Nam Beda et Ieronimus
dicunt quod inchoata sunt in do
mo Anne sed consummata sunt in do
mo Cayphe. Illi evangeliste dicunt
finem negationis. Johannes autem
respicit principium. Augustinus vero
dicit quod tota completa
sunt in domo Anne sicut videtur
dicere evangelista et quod alii
dicunt esse factum in domo Cay
phe hoc dicunt quod Cayphas
erat summus pontifex quod erat
Anne erat et Cayphe. Iterum
queritur de tempore negationis. Nam
hic dicit Johannes quod post
tertiam negationem gallus can
tavit sed Marci xiiii° dicitur quod
post primam negationem gallum
cantavit iterum ad litteram sic
fuit sicut dicit Marcus quod dicitur
gallus cantavit ante lucem
et statim post tertiam sed tamen
tantum galli non advertit Pe

s[ed] adduxit et redijt ad cor suum et vo
luntati contrarij deuenit s[ed] ulterius
o[mn]es dicunt Adducunt g[o] ihesum
hic agitur de tercio examinacione
que facta est sub pylato et insi
nuatur malicia iudeorum p[ri]mo quia
volentem pylatum in ducunt
ad iudicandum 2o q[uia] ip[s]i[us] q[uia] no
lentem c[ondempnare] cum[que] in nocentem
liberare et dicunt ad dampnacionem
et cum hec dixisset po[pul]i p[ri]mo
eum ponitur ob[latio] 2o oblati
o in venit eum in hac oblacione
notatur p[ri]mo iudeorum p[er]uersitas
2o falsitas 3o impietas q[uia] do
quo co[n]g[ru]e impletur dum a volu
tas p[er]uersitas quia in nocente
in die festo ad tradep[ro] uocacionibus
locum adducunt ipsum dicit
adducunt ihesum sicut maior cum
p[er]he pontis in p[re]torium qui illuc
venerat ut xpm traderet pyla
to Erat autem mane t[em]p[or]e au
get eorum malicia q[uia] multitu
tum p[ro]curabant mortem et quod
dum no[n] poterant ex p[er]te Erat
etiam t[em]p[u]s festum vn[de] subdit
et ipsi no[n] in troierunt
in p[re]torium ut no[n] contaminaret
s[ed] manducarent pascha q[uia] no[n]
poterant immunditie contamina
ci 2 lui xxx quia immundi sup[er]mun
homines no[n] poterant facere pas
cha Aug[ustinus] ferre p[ro]ya cecitatis
alienigene iudei p[re]torio co
taminari timebant 2 f[ra]tres in
nocente effundere sanguinem
timebant Exiuit g[o] pylatus
ad eos foras et dixit Erat hic
iudeorum falsitas quia eos co
men in ponunt fem adiungam
scdam pylati vn[de] d[icit] quam ac
cusacionem aff[er]tis adu[er]sus hominem
hunc quod sine ca[usa] nolo eum

p[un]ire p[re] Act[uum] xxv[o] c. non est ro
manis consuetudo condempnare
aliquem hominem p[ri]us quam qui
accusatur p[re]sentes habeat accusatores
viderunt iudei quod ca[usa] est ma
lefactam vn[de] subdit dixerunt et viderunt
ei si no[n] esset hic malefactor no[n] t[ibi]
tradidissemus eum volentes
illam legem fruire in nocente
et iustum no[n] iustificabis Exo[di] xx
iij[o] q[uasi] d[icat] hic est malefactor s[ed] hoc
no[n] p[ro]bant s[ed] a[liud] p[ro] se in ponunt
Aug[ustinus] videant ab in mund[is] sp[iri]
tibus liberati languidi sanati
utrum sit malefactor ihesus s[ed] ista di
cebant illi de quibus p[ro]pheta p[re]di
xerat dicens retribuebant mi
mala p[ro] bo[nis] etc Job xxx[o] ca[usa] tua
quasi impij iudicata est Dixit
ergo eis pylatus hic notatur tam
sit iudeorum dolositas quia culpa
in alium volebant refundere
s[ed] pylatus recusat eum iudicare
no[n] iudices eos hic eum debitum
vnde ergo dicit eis pylatus acci
pite eum vos et in lege vestra
iudicate eum quia d[icitur] Exo[di] x
xij[o] maleficos no[n] pacieris vi
uere s[ed] iudei ex hoc ostendunt
q[uod] opus ipsum iudicare quia ca[usa]
est mortis et eis no[n] licebat
quemquam occidere io dicit dixe
runt ergo iudei nobis no[n] licet i
terficere quemquam s[ed] ad te spectat
et hic reus est mortis ideo nec
esse deberes causam cognoscere
dolose noluit palam eum occidere
s[ed] no[n] excusantur vn[de] d[icitur] Act[uum]
vij[o] cuius nos p[ro]ditores et homi
cide fuissetis Vt s[er]mo ihesu impleretur
hic notatur eius scilicet ut compleretur
p[ro] voluntas no[n] volebant eum modi
morte tradere quia iudei occide
bant qualiter io dicit ut impleretur
a. ita factum est s[er]mo ihesu ut impleretur
quem dixit significando sicut eo

altavit moyses serpentem in deserto
sic oportet exaltari filium hominis signum quam molte
esset moriturus quia mortem
crucis Luce xxiij° Tradetur gentibus
ad illudendum et flagellandum
et crucifigendum et hec eligit
dominus tamquam mortem vilissimam
Secunda questio. Dubitatur hic quod adduxerunt
eum ad Caypham ad pretorium
quem sancti dicunt quod non intraverunt
pretorium videtur autem quod pretorium
secundum primo locus ubi habitabat preses
secundo vero secundum locus ubi iudicabat
ideo non intraverunt putabant se in
mundos. Item quidam dubitant quod
dicit mane cum prius dictum sit quod
ad galli cantum miserunt eum
Annas ligatum ad Caypham
tertio in hoc discordant Marcus et
Augustinus dicit quod adduxerunt eum
ad Annam ab Anna ad Caypham
in pretorium et dicit quod hic pretorium
integrum vel quia Pylatus curiam
tenet in domo Cayphe vel
quia Cayphas ad domum Pylati
misisset Marcus quod non adduxerunt
eum primo ab Anna sed in galli
cantu duxerunt ad domum
Cayphe et postmodum mane ad
domum eius adiunctum quod erat ad
locum pretorii. Item quidam dubitant
quod dicit ne contaminarentur
ut manducarent pascha ergo
non dum comederunt pascha ergo
cum Christus comederet die prece-
dente non comedit pascha rectitu-
to ad hoc dicunt greci quod
verum est quod Christus preveniit
pascha propter mortem unde
dicunt quod comedit fermentatum
et ex eo consecrat et ideo ipsi con-
secrant et ex hoc libro actum sunt
etiam contra nos non exponunt
quod pascha idem est quod cibus
paschalis et hec sunt azyma que
comedebant per sex dies

post. Item quidam dubitant de hoc quod dicunt
quod non licet nobis interficere
quemquam secundum enim Exodi xxij°
maleficos non patieris vivere
et lex multotiens contra videtur
Augustinus intendit hoc dixisse propter de-
stitutionem quod iam celebrare cepe-
rant vel secundum quod hec dicunt
propter imperium Romanorum qui eius
abstulerant potestatem occidendi
a quibus etiam timebant sed quarta
Introivit ergo iterum posita tra-
ditione Christi quam iudei dederunt Pylato
ponitur hic eius examinatio facta
a Pylato nunc in ore. In prima tamen ponitur
inquisitio deinde inquisitionis
origo tertio ad inquisitionem responsio
quarto responsionis discussio. Primo
ergo ponitur ipsa inquisitio propter
quod dicit introivit ergo iterum
in pretorium Pylatus quia egressus
fuerat ad iudeos cum ante ipsis
et non in veniat reatum et
ad inferendum tam cito et
vocavit eum Ihesum et dixit ei
Tu es rex iudeorum vere ipse fuit
rex quia ipse de quo Ieremie xxiij
Suscitabo David germen iustum
Ideo de hoc maxime querit dicendum
quod hec maxime intendebat accusare
et quia tunc dominabatur
Romanis. Respondit Ihesus hic ponitur
eius dicti responsio in qua dominus
ipse confitetur primum in intentionem
iudeorum intendebant enim iudei
per hec Pylatum et ceperunt quam ipsum
provocare quia nollet in regno
hic colligitur. Secundo dominus hoc excludit
dominus regnum meum non est de hoc
mundo non impedio dominationem vestram
in hoc mundo quia volunt amplius
et tamen reddit quod regnum
eius non est de hoc mundo et est
sic per sua tarius pro rege ille iniquitas
clamant ne tradatur ad mortem
prius non ministri mei non decertant

go ego non sum rex tirennis et
ponit meliorem hominis racionis sed
ex hoc mundo esset regnum meum
ministri mei utique decertarent ut
non traderer iudeis nunc autem regnum
sed hoc est conclusio quod regnum
meum non est hinc quia nullus me de
fendit et ideo regnum eius non est
de hoc mundo quia sicut dicitur prima
Johannis ultimo mundus totus in ma
ligno positus est ideo petimus ad
veniat regnum tuum sed hoc intelligendum
est de isto ante deo cum fecit et do
cuit unusquisque vocabitur in regno
celorum / dixit ergo ei rex es tu
hic ponitur tercium scilicet dissipacio pro hiis
visionis et quia dixit dominus de
regno se hic arguit pylatus
ex hoc dominus quasi arguendo er
go in quantum rex es tu quasi diceret ex
quo regem te facere intendis in
ex hiis tuis te velle regnare
et dominus quidem videtur conclusionem
pylati concedendo et in tercio
satisfaciendo concedit conclu
sionem pylati cum dicat tu dicis
quia rex sum ego non nego
quod tu dicis sed non ad reg
nandum temporaliter veni ut credebas
vel sibi et quidem in hac natus
sum et ad hoc veni ut testimonium
perhibeam veritati natus scilicet in eterni
tate temporali non ad dominandum
sed ad veritate docendum / supra lxo
ecce testem populis dedi eum ducem
ac preceptorem gentibus et sibi
huius signum omnis qui est ex
veritate audit vocem meam supra
primo cum ex deo est verba dei
audit et quia pylatus non ad
quod plene intelligebat ideo
ad hoc quod iudeis sequitur dicit
ei pylatus quid est veritas quasi
omnis non audivit solutionem
quia non expectavit ad hunc

solvit dominus / supra xiiio ego sum
via veritas et vita sed quantum hic po
dicitur quod dicat regnum meum
non est de hoc mundo contra hoc arguunt
heretici quod mundus iste non pertine
at ad deum lucis sed tenebrarum contra
quod / super primo in propria venit sed di
cas quod mundus non dicitur natura
sed homines mundane viventes
quod ait xiiio / dicitur quod angeli colliget
de regno eius omnia scandala
sed constat quod scandala non sunt in
in hoc mundo videtur consequenter
quod idem est ac si diceret regnum
suum non esse mundanum ac concede
aliter predicti quod regnum dominus
illa in quibus ipse regnat et ei
obediunt non procucia sed per obedien
ciam talebant solum sunt facti
et isti non sunt de mundo supra xvii
non sum de mundo sicut et ego non
sum de mundo tamen sunt in mundo
unde ibidem est non rogo ut tollas
eos de mundo sed ut custodias eos
a malo / circa quintum dicitur quod dicit
omnis qui est ex veritate et audit q°
aut ex dicitur nam et tamen nullus
est ex veritate aut efficiens
et tamen omnes et tamen non omnes
audiunt videtur augustinus quod in hoc
verbo gratiam commendavit quia per
propositum nam si nullum cogitamus
in qua creatus sumus omnis veritas
creavit quis non est ex veritate
sed non omnibus prestatur ex veritate
ut audiant veritate sed quibus
datum est illi audiunt supra
xiio / quod dicitur de hoc quod pylatus q°
non expectavit dominum responsionem in
questione sua videtur augustinus quod
subito venit illi in mentem
consuetudo iudeorum qua solebat
illis unus dimitti in pascha
et quia nolebat eum habere
statim abiit exiit aliter videtur
Crisostomus quod faciebat quod questio

70

illa indigebat tempore et ipse separa
bat ad liberacionem Christi ideo fecit sta
tim exire. Aliter potest dici quod quia
Pylatus iudicium suum a iusticie in
choaverat sed in iusticia consumavit. Ideo
de iusticia eorum increpavit in choan
te non solucionem audire. Et cum hoc
dixisset. Super omnia est malicia iu
deorum et hoc quod Pylatum compellunt
contra examinare. Hic ostenditur in hoc quod
volentem dimittere faciunt con
dempnare et dimittere. Hec patet in dicto
[illegible] tres inter resistunt iudicio
[illegible] ne [illegible] in 2o impetrant
et extorquent iudicium falsitatis ut
condempnaretur. Pylatus autem cum au
disset hos sermones et quia tres
sunt modi iudicandi scilicet benigni
tate severitate et equitate. Hoc
tercio iudicio initiatur Pylatus liberare
Christum et iudei [illegible] resistunt. Ideo
sunt hic tres partes. In prima resistit
iudicio benignitatis. In 2o iudicio
severitatis. Et apprehendit eum Pylatus
In tercia iudicio equitatis. Dicit
ergo Pylatus. Quantum ergo ad primum in
[illegible] allegacio innocencie
in Christo rememoracio clemencie
in iudice [illegible] nequicie
in iudeis. Allegatur ergo innocen
cia in Christo ipse quia debet dimit
ti unde dicit [illegible] hec cum dixi
sset ipse [illegible] [illegible] afferentes
Christum liberare iterum exivit ad iudeos
quia ipse erat extra pretorium ut
allegaret de innocencia. Unde et
dixit eis ego nullam invenio in
eo causam ipse mortis et unde
dixit unde in Ps nec iniquitas
mea nec peccatum meum domine et quia
non sufficiebant allegare in
nocenciam ideo 2o rememoratur
clemencia. Est autem consuetudo vobis
ut unum dimittam vobis in pas
cha. Victor quia in pascha [illegible]
[illegible] liberati sunt in pascha

hec consuetudo dimittendi fuit
illis. Vultis ergo dimittam vobis
regem iudeorum. Augustinus [illegible] ab
eius corde non potuit quod esse re
gem iudeorum [illegible] quod ille scripsit
in titulo [illegible] fixerit [illegible]
[illegible] interrogavit [illegible]
[illegible] in [illegible] malicie in iudeis
qui non sunt flexi [illegible] innocencia
[illegible] ad innocentem clemencia sed potius
[illegible] dicit Clamaverunt ergo rur
sum omnes dicentes non hunc sed
Barrabam ipse hunc innocentem
sed [illegible] nocentem esse unde
[illegible] addit Erat autem Barrabas
latro magno [illegible] malicia ex
[illegible] iudeorum quod latronem
et [illegible] Christo domino prevaluerunt
[illegible] mente non
[illegible] petunt dimitti in non [illegible]
vero crucifigi iubent. Actus 3o
Vos sanctum et iustum negastis et
petistis virum homicidam donari
nobis auctorem vero vite interfeci
stis. Tunc ergo apprehendit Pylatus

Hic intendit eum Pylatus
liberare iudicio severitatis
flagellans innocentem
ut zelum mitigaret iu
deorum et sunt hic tres
[illegible] prima [illegible] signo
[illegible] flagellacio 2o flagellati
ostensio [illegible] exivit iterum Pylatus
[illegible] iudeorum in [illegible] ergo
[illegible] cum pontifices [illegible] signo
[illegible] flagellacio in [illegible]
in eius afflictione [illegible] eius
[illegible] afflictionem [illegible] cum
dicit Tunc ergo apprehendit Pylatus
Ihesum et flagellavit. Cur flagellat
eum Pylatus fortassis [illegible]
volebat mitigare iudeorum
zelum. Unde Lucas 23o dixit
Pylatus emendatum ergo dimittam
id est flagellis afflictum ad ma
gis mitigandum zelum eorum

afflictionem est addita irrisio. Unde
dicit: Et milites plectentes coro-
nam. Et quia reges solent hono-
rari signo habitu et verbo sive salu-
tatione et reverencie exhibicione
ideo quadrupliciter irrident.
Primo in signo corone quod est signum
regale, unde dicit: plectentes et
plicantes coronam de spinis, id est
iunctis iunccis acutis quia pupu-
gerunt, ad modum spinarum imposue-
runt capiti eius. De hac corona-
tione Canticorum iii° Egredimini et videte
filie Syon regem Salomonem
in diademate suo quo coronavit
eum mater sua, id est synagoga. Deinde
illudunt eum habitu et vestitu, unde
dicit: Et veste purpurea circumde-
derunt eum quasi esset rex in signo
significans quod tunc eius caro erat
sanguine purpurata, quod signatum
est Genesis xxxvii° Tulerunt tuni-
cam Joseph in sanguine edi quem
occiderant intinxerunt. Ysaie l-
xiii° Quare rubrum est indumen-
tum. Deinde tercio eius illusio in
salutatione, unde dicit: et veniebat
ad eum et dicebant: Ave rex Iu-
deorum. Et hoc quidam in obprobrium
eius. Threnorum iii° Saturabitur obpro-
briis, non solum verbis sed in verberibus,
quia loco reverencie dabant
ei alapas. Threnorum iii° Dabit percu-
cienti se maxillam. Ysaie l° Corpus
meum dedi percucientibus. Exivit
iterum Pilatus foras. Hic ponitur Christi
flagellati et illusi ostensio ut
moveantur ad pietatem et signum
est quod eius innocencie. Unde dicit:
Ecce adduco eum foras vobis
ut cognoscatis quod nullam causam
in eo invenio. Propter mortem ac af-
flictionis. Et tunc afflicti eum
exivit. Ihesus autem non clam
[illegible] sed plenus obprobriis
unde sequitur portans spineam
coronam et purpureum vestimentum

unguibus illuserant et [illegible]
Mt xxvii° tradidit eum gentibus ad
illudendum. Et dicit eis: Ecce homo.
Ecce ostensio flagellati et vituperati
in hoc quod se regem fecerat.
Augustinus: Spinis coronatus est, sordida
opprobrii veste amictus est, amaris
conviciis illusus est, alapis cesus
fuit, ignominiam sed gestat in vultu.
Cum ergo vidissent eum. Hic ad
Christi ostensionem sequitur vox inordinato
pertinacie iudeorum maxime pon-
tificum, unde dicit: Cum ergo vidissent
eum pontifices et ministri clama-
bant dicentes: Crucifige, crucifige eum.
Ysaie v° Expectavi eum ut faceret
iudicium et ecce iniquitas, et iusticiam
et ecce clamor. Luce dicunt cru-
cifige ad ostendendum mentis per-
tinaciam. Jeremie xii° Facta est michi heredi-
tas mea quasi leo in silva, dedit
contra me vocem, et in hoc apparet
super me ob hoc sicut leo rapiens
et rugiens. Propter clamorem se-
dicit eis Pilatus. Primum est Pilatus
liberare Christum in dicto benignitatis
et secundum hic mitti iudicio equitatis
recurrens ad innocenciam eius
quos equum est dimitti innocentem
et iniquum sine causa occidere. Et
quia inter duo resistunt. Primo
Pilatus accusando et postea ei
comminando. Unde in hac parte ponuntur
primum, primo de iustificacione, 2° sui
accusacio. Videbant inter tercio
accusacionibus in confusio. Cum ergo
vidisset Pilatus. In tercio subiun-
gitur iudeorum comminacio. Videlicet ergo
clamabant. Primo ergo ponitur
de iustificacio. Ipse quidem Pilatus non vult
eum dampnare sed offert eum iu-
deis, unde dicit: Dicit eis Pilatus: Accipite
eum vos et crucifigite. Accipite eum vos
et crucifigite, ego enim non invenio
in eo causam, et ideo sine causa nolo eum
crucifigere. Vere in eo non inveniebat

eum quia summa pietas non dicitur
quem pietas non facit nec in ventis est
dolor in ore eius. Iudei autem ideo
hic ponitur accusacio iudeorum vnde dicit
nos legem habemus quam observamus
deuotissime id est precipuam legem
allegat ipsi cum sit contra se super
vnde noue moyses dedit nobis legem
et nemo ex vobis facit legem
et secundum legem debet mori quia
filium dei se facit et ita blasphe
mauit. Leuitici xxiiijo qui eum blas
phemauit nomen domini morte mo
riatur. vnde supra xo de bono opere non
lapidamus te sed de blasphemia et
quia tu cum homo sis facis te deum
Cum ergo audisset pylatus. hic ponitur
tio accusacionis in quantum [illegible]
igitur pylatus motus ex accusacione
iudeorum vnde dicit Cum ergo audisset
pylatus hos sermones magis timuit
ne si dimitteret eum contra legem faceret
et si non dimitteret filium dei cru
cifigeret non debet bonus iudex
timere vnde Ecclesiastici vijo noli querere
fieri iudex nisi valeas virtute
irrumpere iniquitates. Et ingressus
est in pretorium iterum et dixit ad
ihesum vnde es tu quantum de origine
quia ex [illegible] de hoc accusabant
maxime et super vires quantum ad hoc
vnde ysaie liijo generacionem eius quis
enarrabit et ideo non audita a christo
visionem a christo visionem Ecclesiastici iijo
altiora te ne quesieris vnde dicit
ihesus autem responsum non dedit ei
ut impleretur illud ysaie liijo quasi
agnus coram tondente se ob
mutescet et non aperiet os suum
Augustinus ad hoc data est de agno
similitudo ut in suo silencio non
reus sed innocens habeatur. Tercio
modo ex ore altissimi non egre
dietur bonum neque malum
sic ergo tacentem christum increpat

pylatus ad inducendum ipsum ut diceret
Dicit ergo ei pylatus Mihi non loqueris
quasi dicat cauis quod hominem tam con
temptus cum debes potius michi
captare beniuolenciam quia in
manibus meis positus es et hoc
in fert nescis quia potestatem habeo cru
cifigere te et ideo timendus et ob
secundandus vnde de hoc minabatur
pylatus quod christus in hac necessitate
non captabat eius graciam Ecclesiastici x
xxijo et non vendit ei adulacionem
verbum ita ut inuite ex superbie ne
heant quia pylatus se iactauit de
prudencia vnde ihesus non haberes in
me potestatem ullam nisi datum
fuisset desuper Augustinus desuper ab
eo illud idest Romanorum xiijo non est potestas
nisi a deo sed regalem expositorem
nullam videtur hic conueniencia
quam sequitur propterea qui me tradidit
tibi maius peccatum habet ideo ex
ponit Victor desuper .i. a cesare
et qui eum inuole ex ceres propter
ea qui me tradidit maius peccatum
habet quia magis peccauit quia
ex malicia quam qui ex infirmitate
vel impotencia et quia prudens
viderat pylatus eum liberare
intendebat vnde dicit quam quere
bat pylatus dimittere eum intelli
gens potestate suam subalternis
potestate constitutam nolebat
dimittere eum. Iudei autem clama
bant hic ponitur christi [illegible]
iudeorum et quia non christus [illegible]
participacionem [illegible] se ad cla
morosam [illegible] vnde in po
nit pylatus si eum dimittis non es
amicus cesaris vnde [illegible]
Iudei autem clamabant quia pylatus
sciuit quod vellet dimittere christum
dicentes si hunc dimittis non
es amicus cesaris ymmo proditor
quia dimittis inimicum cesaris
et hoc probant omnis enim qui se

regem facit se dicit Cesari quia
tunc erat Cesar monarcha et
in prius erat potestate dare regnandi
omni ergo se ipsum regem constitue-
bat qui dicebat cesari et hec
cogitacionem pylatum retraxit a
veritate iudicii quia timuit ac-
cusari apud cesarem Prov. xxix
qui timet hominem cito corruet
ipse hic dicit dominus distinct. Mat. x
nolite timere eos qui occidunt
corpus. Pylatus ergo cum audis-
set etc. Ostensa est pervers(itas)
eorum in maligne resistendo iudi-
cio iusticie hic ostenditur eorum perversitas
in extorquendo iudicium perversitatis
de condempnacione xpi describ-
it. Hic iudicium condempnacionis
xpi quod quidem quod quidem
describit hic ordine primo nota-
loca et tempus circumstancia 2o condem-
pnacionis causa tercio vero ipsa
sententia locus notatur cum dicit Pylatus
ergo cum audisset a(?)quo notatur
quod ipse nunc ~~crederet~~ credebat
causam non similiter timore cesaris
quasi dicit timore perterritus adduxit
foras ihesum id est foras ut in con-
spectu omnium condempnaret et sedit
pro tribunali id est in sede iudiciaria
solium est enim regis sed cathedra
doctoris tribunal vero est iudica-
lites dicit sicut dicit victor ...
... iudicium sentencias valet ...
qui pavimentum nomine strati la-
pide in ... loco erat con-
sistorium ubi iudicabat et hic
locus hebraice autem golgatha
id est sublimitas quia solent in-
dices in sublimi loco sedere vel
golgatha id est pretorio vel
polito et signat idem quod
licostratos id est locus iudicialis
pictus vel pollitus. Erat autem
parasceve etc. subiungit tempus
erat enim feria sexta quando dicit

parasceve pasche id est preparacio pasche
quia fiebat preparacio iudeis neces-
sariis pro die sabbati sicut dicit
Exo. xvi. sexta illo die clamabat
cogitabant pro duobus ...
hic tangit tempus speciale et dicit quasi
difficile est tempus horam determinare
et dicit iudeis notatur ea quod prius
... et hic non fuit eius culpa sed
duritia pervers(itatis) in iudeis et ne-
gacio iusticie duritia perversitatis in
hoc quod petiverunt eum dampnari
morte crudelissima unde dicit
Ecce rex vester quasi diceret pylatus non habetis
aliquid aliud obicere quam ipsum
illi autem clamabant tolle tolle
crucifige eum geminacio signat
intencionem affectus ad mortem
Iere. xxvi Locuti sunt sacerdotes
et prophete ad principes et omnem
populum dicentes iudicium mortis
est huic viro et quia non suffi-
ciebat duritia perversitatis in eis
sed eciam negacio iusticie. Ideo sequitur
in quesito pylati unde sequitur
Dicit eis pylatus regem vestrum
crucifigam qui hic ubi eo dotalis
eorum nobilitate perversitatem in hoc
autem tamen quoniam appete-
bant ... regis ... et dividat
in populum et ... ut ...
... ... negavit
ubi ... pontifici non
habemus regem nisi cesarem et
in hoc non est rex ... ignominia
eius est ... et ... causa
condempnavit illum pylatus unde
dicit Tunc ergo tradidit eum illis
ut crucifigeretur. hic tangit tercium
scilicet ipsa sententia qua condempnatus
est pena crucis et luce dicit tra-
didit eis quia ad eorum peticionem
fecit. Act. iii Deus glorificavit
filium suum ihesum quem vos qui-
dem tradidistis et negastis
ante faciem pylati Luc. xxiii

pylatus ad iudicandum sicut pecti
tam ipsorum iudeorum ut fecit ipse py
latus contra legem. Exodo xxiii°
non sequeris turbam ad faciendum
malum. Sed queritur hic de illa con
suetudine quam habebant de remissi
one vincti utrum essent laudabiles
et videtur quod sic quia dominus misericordiam
acceptat magis quam iudicium sicut
patet de muliere adultera Io. viii°. Sed con
tra obicitur quod ex lege precep
tum erat ut malefici occiderentur. Er
go absolvere nocentes erat contra
legem et consuetudo mala. Dicendum
quod consuetudo bona erat dum
tamen liberaretur qui magis conveniet
conveniebat quia si tamen esset
temporis misericordie tamen debebant esse
memores misericordie in eis facte et
future in pascha et ideo quod
in signum hoc erat eis licitum. Quod
obicitur de lege dicendum quod excellen
tia solempnitatis preponderabat
q° auctoritati legis. Item queritur utrum
peccaverunt petendo barrabam quod
secundum videtur actuum iii° imputatur eis
petistis virum homicidam donari
vobis auctorem vero vite interfeci
stis. Sed quod non peccaverunt videtur
quia licebat eis petere quem
volebant sine distinctione
[illegible] quod non peccaverunt in hoc
quod liberaverunt eum qui dignus
erat morte sed magis quod eum in
nocentem persequebantur unde fuit ibi
personarum acceptio. Unde augustinus non
respondendum contra iudeos ut propter pas
cha liberare liberastis nocentem
sed quod occidistis innocentem.
q° Item queritur de hoc quod milites ibi
crucifixerunt christum cum tamen non dicatur
hoc fuisse mandatum a pylato
unde hic fuit iudex. Glossa quod hoc
cum petitione faciebant quia
corrupte erant a principibus sacerdotum.
q° Item de hoc queritur ut ait xxxiiii
dicitur quod milites post condempnatum
illuserunt domino tradidit illis
ihesum ut crucifigeretur et tunc dicitur
quod iniunxit milites illuse
runt ei et expedit dicitur quod hic
factum est ante condempnationem
et post vel aliter hic dicit per reca
pitulationem quia ante factum fuit.
Item queritur quare dominus non res
pondit pylato querenti unde es tu. Vi
detur fuisse arrogancie. Dicendum quod
ideo ad questionem illam non audivit
quia eam capere non poterat
unde discipulis dominus suis dice
bat Io. xvi° multa habeo vobis
dicere sed non potestis modo portare.
Item queritur de hoc quod dicit non q°
haberes in me potestatem. Ergo videtur
quod in hoc non peccaverunt quia christum
crucifixerunt quia hoc sibi a deo
concessum est. Dicendum quod in potestate
duo considerantur scilicet ipsa potestas proceden
tia et executio. Sed prima est a deo
ideo dicit apostolus. Sed executio non semper a deo
unde dominus voluit dicere pylato quod
potestatem a se non habebat ideo de ipsa
non debebat gloriari. Executio
non a deo fuit propter quod sicut dicit
glossa. Item queritur de hoc quod dicit q°
qui tradidit me tibi maius
peccatum habet videtur falsum quia
iudei peccaverunt ex ignorantia
credebant enim eum blasphemum
et dignum morte sed pylatus sciens
occidit innocentem. Dicendum quod utrique
peccaverunt sed iudei magis quia ex
malicia sed pylatus ex timore
mortis cesaris. Et quod obicitur
quod ignorantes dicendum quod ignora
bant ipsum esse deum sed non in
nocentem aut si utrumque ignora
bant ex malicia erat unde
sapientie ii° excecavit eos
malicia eorum. Item queritur de hoc
quod dicit quod vos congregati
fuit hodie in quia ait xvi dicitur

273
138

Erat autem hora tercia quasi tercia
et crucifixerunt eum. Iohannis xix
dicitur: tenebre facte sunt ab hora
vi usque ad horam nonam. Ergo ante
horam vi fuit crucifixus. Videtur au-
gustinus hora tercia crucifixus est
duobus linguis iudeorum. Hoc vi ma-
nibus militum intelligitur horam
vi fuisse crucifixum et aliquid de
vi ceptum fuit quando pylatus sedit
pro tribunali et cetera que
gesta sunt narrantur. Hoc vi con-
pleta est ex quo hora usque ad
nonam sol obscuratus est. Videtur
aliter dictor quod dominus hora media
inter tercia et sextam crucifixus
est et quia ex tercia fuit no-
minata et mane sepe ... nomi-
ne tercie. Ideo dicit Marcus hora
tercia, sed Iohannes vi non simpliciter sed cum
determinacione quasi vi. Item
queritur de hoc quod iudei petierunt
dominum crucifigi quare magis illo
genere mortis quam alio voluerunt
dominum occidi. Iudei ... quia
obprobriosissima erat mors hec
formidantes igitur ne aliqui eius
postea fuit memoria studu-
erunt ad supplicium damnare male-
dictum respicientes quod in ... Deute-
ronomio ... maledictus ex parte dei
est qui pendet in ligno
... ne quis tem-
pore formidaret morte et in-
dictum quia placent deo ... stulti-
cia predicacionis salvos facere
credentes. Suscepit pro illum
dictum est super de eo ... quam sponte
et ... agitur de
... passione et dominus hec ...
in ... primo agit de passione
2o de passionis ... ibi
postea ... Ihesus. ... parte
... eius ... militaris
2o ... dignitatis ... scripsit
autem et titulum ... crucifi-

gentium crudelitatis sine ... tam
militibus ... quatuor compaci-
entium pietatis. Stabant autem
iuxta crucem passionis milites
... in ... noctem
quod ... dicit et ipse
baiulat sibi supplicium ... suscepe-
runt autem ihesum ... suscepe-
runt quasi leo ad predam scilicet milites
et ... maleficium
super eo castra ... Ebreorum
... castra in ...
et baiulans sibi crucem in qua
... impletum
est quod dictum est ... ysaie xxii
dabo clavem domus david super
humerum eius. Et ipsa ...
est principatus eius super humerum eius
quia ... deus. Augustinus
grande spectaculum sed si spectat
impietas grande ludibrium
sed pietas grande misterium. Et venit
in eum qui dicitur calvarie locus.
... militibus a loco
in eo loco passus est ubi ponebantur
latrones et malefici calvaria
enim dicitur ille locus quia ... decol-
labant capita ...
Calvaria enim dicitur testa capitis
... hebraice golgo-
ta id est locus decollacionis. Et ...
crucifixerunt eum non ... militibus
agentes mortem quia ... genus
mortis enim ... morte
turpissima condempnemus eum et
cum eo alios duos ... hinc
et hinc in medio autem ihesum non
... a societate quia
isti duo latrones erant ...
impletum est quod dicitur ysaie liii
Et cum iniquis reputatus est de-
putatus est ... significa-
... qui mediator est in huma-
nitate in medio ... dat
... et in passione in medio
latronum quia ipse est pax nostra
Ephesios ii. Scripsit autem et titulum

Hic notatur primo principale scilicet pa-
tientis dignitas que innuitur in ti-
tulo quia titulus erat regis
et hec titulus hoc ordine descri-
bitur. Primo eius inscripcio / 2o inscrip-
cionis publicacio 3o contradicio quarto
ipsius approbacio. Inscripcio igitur
tituli tangitur cum dicitur scripsit autem
et titulum pylatus et posuit super
crucem. ysa xix° Erit altare
domini in medio terre egipti et
titulus domini iuxta terminum eius
erat et notate quod quidam
est titulus memorialis sicut
mortuorum quidam triumphalis
sicut iste qui in laudem christi et
vituperium iudeorum quia et si cau-
sacio dampnacionis esset non tamen cau-
sacio quia rex et hoc dicebat titulus
erat autem scriptum ihesus nazarenus
rex iudeorum. Habuit titulum ap-
ud scriptum unde in quo ergo con-
stitutus sum rex in hoc titulo
describitur ipse primo a nomine cum
dicit ihesus. Luce primo vocabis nomen
eius ihesum. Secundo a patria nazarenus. Matth. ii
Vocabitur a nazareth. 3o a dignitate
regia cum dicit rex. Jer. xxiii
Suscitabo dauid germen iustum
etc. Titulus dicitur etiam eius. Matth.
xxvii° posuerunt super caput eius
quia in titulo isto innuitur quare
mortuus fuit scilicet ad salvandum
quia ihesus et ad faciendum nos
deo nostro regnum. Apoc. v° Dignus
es domine accipere librum quia occisus
es et redemisti nos sanguine tuo
et fecisti nos deo nostro regnum
Sunt ergo tytulum. Hic ponitur
tituli publicacio unde dicit multi
iudeorum legerunt quia prope ci-
vitatem erat locus ubi crucifi-
xus est ihesus. Jo. xix. Ideo multi
legebant quia multi confluebant
nec solum iudei sed alii
ysa. lxvi° Regnare diligenter

in libro sermonum domini et legite
non unum ex hiis et erat scriptum he-
braice grece et latine ut omnes
possent legere titulum quia omnibus
erat rex futurus sicut dicitur Apoc.
xix° quod ipse est rex regum
sub dominacione sua tribubus lin-
guis quia Deutr. xxviii° dicitur in ore
duorum vel trium. Dicebant ergo pi-
lato pontifices. Hic notatur iudeorum
contradicio quia ipsi nolebant dele-
re cum esset in sua ignominiam
unde dicunt noli scribere rex
iudeorum sed quia dixit rex sum
iudeorum ut scilicet ostenderetur non
dignitas sed presumpcio quasi re-
gem esse diceret quod contra
Hebr. xix° non semetipsum cla-
rificavit ut pontifex fieret.
unde pylatus. Hic ponitur tituli
confirmacio sive approbacio ap-
probacio quia iudeorum malicia unde
pylatus non delevit sed approbat contra
iudeorum maliciam quod scripsi scrip-
si erat scilicet indelebilem tamen
quia unum invenio. Aug. co-
... post quam in cruce dixit
milites ergo cum crucifixissent
eum. Hic notatur tercium principale
scilicet crucifigencium crudelitas in
rapinis in hoc quod ipsum spoli-
averunt et vestimenta eius diviserunt
et nominatur. Hic tria scilicet primo vesti-
mentorum divisio per partes 2o per sortem
tercio tunice confirmacio preterea
ne videatur in mortem ... aliquis
fieri ... Diviserunt ergo per
partes unde dicit acceperunt vesti-
menta eius et fecerunt iiii°r partes
unicuique militi partem. Julius
apparet ut dicit augustinus iiii°r fuisse
milites qui dominum crucifixerant
et tunicam suam acceperunt. Hic
notatur tunice de ipso facta per
sortem et ideo dicitur Erat autem

tunica inconsutilis desuper contexta
totum .i. tota continua et quia
non potuit convenienter dividi ideo
dixerunt ergo ipsi milites ad invi-
cem non scindamus eam sed sorti-
amur cuius illa sit quia subditur
ps xvii° Contradictiones ho-
minum sors et me ponentes contra
dividerent et ne putetur hoc casu
factum ostendit hoc a propheta esse predictum
dicit ut scriptura impleretur dicit
ps xxi° Deus deus meus respice
in me partiti sunt vestimenta mea
sibi quantum ad primum et super vestem
meam miserunt sortem quantum ad
divisionem tunice et ista scriptura
intellecta sunt non de iudeis sed de
militibus ideo dicit Et milites
quidem hec fecerunt. Spiritualiter tunica
christi que indivisa est signat cari-
tatem que est vestis que operit mul-
titudinem peccatorum et ornat unde
dicitur vestis imperialis prime que non
venit ad gratiam imperatorum unde
Mt xxii° Amice quomodo huc intrasti
hec tunica est inconsutilis quia
ipsa non alio ligatur sed est vin-
culum aliorum. Collo. iii° Super omnia
autem caritatem habete quod est
vinculum et talis hec tunica non
est dividenda per scissionem unde
prima Cor primo obsecro vos
fratres ut idipsum dicatis omnes non
sint in vobis scismata. Ad ephe.
iiii° solliciti servare unitatem
spiritus. Hanc tunicam qui dividunt
peiores sunt militibus cruci-
figentibus qui domini vestem in con-
sutilem dividere noluerunt. Sta-
bant autem iuxta crucem. hic notatur
compatientium pietas quod
ex omnibus carnalibus tres eius ad-
herent mulieres inter quas una
erat mater domini cui cordialius
compatiebatur et notatur hic
in [illegible] est mulieri quam ad matrem

compassio 2° domini circa matrem
sollicitudo 3° ex sollicitudine eius
recommendatio et ultimum recommenda-
tionis exceptio. Notatur ergo primo mulie-
rum compassio in hoc quod dicit
Stabant autem iuxta crucem
ihesu id est corporaliter appropinquabant quia
affectus compassionis eos tra-
hebat alii vero longe recesse-
runt pre compassione unde dicit
in ps Et qui iuxta me erant
de longe steterunt iuxta crucem
quem magis diligebant sed mater eius
que super omnes compatiebatur
ei unde luce ii° Tuam ipsius animam per-
transivit gladius et soror ma-
tris eius maria cleophe et
maria mater Jacobi. Et notandum
quod anna dicitur habuisse tres ~~maritos~~ viros .//: anna
~~maritos~~ scilicet ioachim cleopha
et salomee ex quibus tribus viris ge-
nuit tres marias scilicet matrem
domini que fuit ioachim filia
matrem iacobi que fuit cleophe
matrem symonis et iude que
fuit salomee. Magdalena dicta est
a magdalo castro. iste tres
mulieres [illegible] magis compatientes
stabant iuxta crucem domini. Se-
cundo Cum vidisset ergo ihesus. hic notatur
secundum scilicet domini circa matrem sollicitudo ^ erga
in hoc quod respexit eam et cui
posset eam recommendare unde
dicit Cum vidisset ihesus matrem
cum vidisset ut sollicitus
prima Tymotheum v° Si quis autem
suorum et maxime domesticorum
curam hic mulierum dilectionem
monstrat dominus ad matrem et commendat
eam discipulo audientes nos
usque ad ultimam respirationem
erga [illegible] diligentiam eorum qui
nos genuit. Exo. xx° Honora pa-
trem et matrem tuam hoc quod pre-
cepit adimplevit unde dicit
Et discipulum stantem quem diligebat

et non eam sibi familiariter poterat
commendare. Stabat Johannes vir-
ginalis ... quia dicit Luc. xxii
Vos estis qui permansistis mecum
in temptacionibus meis. Dicit matri
sue. Hic nota quod sed diligens reco-
mendacio ... dicit mulier ecce filius
tuus q. d. ita consideres de eo
sicut de filio de ventre. Dicit disci-
pulo ecce mater quasi ita eam custodies
ut matrem tuam. Et ex illa hora
eam accepit discipulus. Hic nota
recommendacionis acceptio in spe-
ciali matrem accepit ut illam
sicut matrem honoraret custodi-
ret et serviret. Sed Aug. dicit
ista in sua ut sit accidens plu-
ralis et quid quo in sua eum
non habet propria et videt in sua sibi
officia ministra et beneficia non
in possessiones quas habebat.
Sed quid? Hic primo de hoc quod
supra dictum est quod exivit in
Calvarie locum crucem quia Matth.
xxvii dicit quod angariaverunt
Symonem quendam ut tolleret cru-
cem postea Jude. Aug. in libro
de concordia evangelistarum quod
portabat crucem cum exiret
Calvariam Symon autem ille
angariatus est in itinere cui da-
ta est crux postea portanda usque
ad locum. Ita utrumque fuit legitur.
Primo illud quod Johannes dicit
deinde Aug. quarto de trinitate
Pylatus scripsit rex non responsio
... quod non Judei plurimum
Judeis petentibus dele noluit
sed dixit quod scripsi scripsi quod autem
... quia ipsum tamquam
[illegible] non tamquam verum regem
deridendo permisit animalibus
quia coronam spineam imposuerunt
et alapas dabant
... quod Pylatus aliqualiter
... quia cognovit
ipsum esse innocentem. Unde

... quod prius vidimus
dixerunt eum Matth. xxvii. Sed
quia certe cognovit ipsum esse
regem Judeis promissum unde
eum ... vocabat regem. Aug.
... Pylati non potuit
... esse regem Judeorum tamquam
in cuius corde ... scriptum
quod obiciebatur quod deridendo permisit
permisit dico quod se permisit de-
ridere regem sicut flagellari
innocentem et Judeos de penis
eius et obprobriis saciaret et
ad misericordiam inclinaret. Sed hic est
questio quid fuit causa eius mor-
te tradere ... quod fuit ti-
more periculi ne acquireret ad
Cesarem et errore deceptus
quia putabat totam culpam
esse Judeorum ... ex quo ad
ipsorum peticionem mittebat in
eum manum. Unde dicit Matth. xxvii
quod accepit aquam et lavit manus
suas et ait innocens ego sum
et Judei totam culpam super
me accipiebant. Unde dixerunt
sanguis eius super nos. Sed erra-
vit quia in mortem innocentis
consentire sine peccato non potest.
Sed eum Matth. xxvii° dicitur divi-
serunt sibi vestimenta sua sor-
tem mittentes ... quod non solum
super tunicam sed super omnia vesti-
menta eius miserunt sortem Johannes
autem dicit solum de tunica illud
idem autem dicitur Marc. xv° diviserunt
vestimenta eius mittentes sortem
quis quid tolleret. Ad hoc dicit
Aug. et dicit quod illud intelligitur
de inter dicto divisione vesti-
mentorum quia quidem partes
invenerunt ad tunicam de qua
miserunt sortem ad illud quod
solum est quod ... est ... divi-
serunt vestimenta sua mitte-
ntes sortem super tunicam

40 que remanserat al' superfuerat
eius tolleret eam. Item quin-
quaginta dies post mortem recomen-
dabat eum tamen prius ipse ita di-
xe vidit Crucis lux est invisi-
bilis Aug' et habetur in glo. que
tunc divina fama que ignotam
replevit matrem iam [illegible] misse
horam quia tunc prædixit in
qua agnoscit deus fuit mor-
talis matrem quia facies affectum
commendat humano et est in sanctis
ut al' a patribus filiis impendatur
tamen parentibus vero aut esse ea
quam dat. Johannem ex parte divina tamen
in hac quia [illegible] spiritus diligebat
sed ex parte sua tacebat tacet
et dicunt sancti quod fuit ut virgo
virginem custodiret. Postea sci-
ens Ihesus. Prius egit Ihesus de
passione. hic agit de passionis
eius consumatione et primo hic tres
partes primo ostenditur eius consumatio
quanta ad scripture testimonium secundo quan-
tum ad ipsum factum ibi Et inclinato
capite tercio quantum ad effectum ibi
Videre ergo consumatio igitur passionis
quantum ad scripture testimonium
attendit. in hoc quod cum ipsum omnia
fecerent que per prophetas prædicta
erant et in simul. ipsa hoc or-
dine primo consumandi ostenditur in tanto
et ipsa consumatio et consumationis
affectio consumandi in aceto in tunc
in hoc quod dicit Postea sciens
Ihesus quia iam omnia consumata sunt
scilicet que scripta sunt de filio hominis
sed non plene vero dixit ut consumaretur
nobis perfecte consumatio scriptura
que dicitur in psalmo. Et in siti mea
potaverunt me aceto dicit sitio
et hoc fuit signum in fine et assump-
te et naturalis nature contra illos hereti-
cos qui dicebant quod non erat
vere passus et hoc quidem non tam
dixit scilicet in dignitatem sed ad

supplendum scripturam. Vas ergo
erat positum hic ponitur ipsa
consumatio quia potaverunt eum a-
ceto quod quidem ad manum
habebant unde dicit Vas ergo
erat positum aceto plenum illi
autem spongiam plenam aceto ysso-
po circumponentes i. ponentes
spongiam circa ysopum ysopum
ligatam obtulerunt ori eius per
annuntiatione sicut dicit Mat. xxvii. Et con-
tinuo currens unus ex eis acceptam
spongiam implevit aceto et
imposuit arundini et dabat ei
bibere. Cum ergo accepisset hic
ponitur consumationis affectio unde
dicit Cum accepisset Ihesus ace-
tum dixit consumatum est scilicet quod
scriptum erat de me aut [illegible]
[illegible] debat consumatione Luc.
xviii. Consumabuntur omnia que
scripta sunt per prophetas de filio
hominis. Hebr. x. Consumatus
factus est omnibus obtemperantibus
sibi causa salutis æterne. Et in-
clinato capite posita consumatione
in scripture testimonio hic po-
nitur consumatio in facto et hec consumatio
fuit in morte quia finis paro-
parcium malis est unde dicit Et
inclinato capite tradidit spiritum
Aug' tradidit spiritum tranquilla
qui potestate habebat ponendi
animam suam et iterum sumendi
eam et hec inclinato capite
quibus ita dormit quando voluit ex-
spirat, quod quando voluit moriturus
est unde spiritum obtulit sicut dicitur Hebr.
v. Cum clamore valido et
lacrimis offerens spiritum et hec fuit
consumatio predictorum sicut Hebr. x.
dicitur una oblatione consumavit
in sempiternum et idem secundo docebat
cum qui multos filios
adduxerat in gloriam per passionem
consumare. Iudei ergo hic po-
nitur consumatio in passionis effectu que
quidem fuit in apertione lateris
[illegible] eo exivit sanguis et

aqua Dominus efficaciam quam fidem
ut dicit Glosa et notatur. Gregorius
super petrus de posicionibus cruci
fixorum crurifragium latronum
apertio lateris et confirmatio te
stimonii petrus deposicionis
crucifixorum sed iudeis sunt
et ideo iudei quia erat in die
septima magnus dies sabbati
ideo quod dicit. Iudei ergo quoniam pa
sceve erat. i. dies proximus an
sabbatum ut non remanerent in cruce
corpora sabbato propter solempnitatem
azimorum ideo rogaverunt pylatum
ut frangerent crura eorum ut tol
lerentur. Augustinus ideo eorum frangerentur
crura ut morerentur et auferrentur
ex ligno ne pendentes in cru
cibus magnum diem festum
suo cruciatu horrore fe
darent / Deuteronomii xxi qui peccavit
quod morte plectendus
est et adiudicatus morti appen
sus fuerit patibulo non permanebit
cadaver eius in ligno
sed in eadem die sepelietur. Ve
nerunt ergo milites. Hic notatur
crurifragium latronum. Ve
nerunt ergo milites ad petitionem
iudeorum scilicet et ad quem primo
venerunt illi fregerunt crura
quia vivebat adhuc et alte
rius qui crucifixus erat cum
eo ideo quia fregerunt et ex
spiraverunt ut scirent ipsi distin
guerentur. A lagno cum ossa de
bebant integra conservari qui
solus integer fuit a peccato
illi poterant dicere illud ps. Sa
na me domine et / Ad ihesum autem
cum venissent. Hic notatur apertio
lateris christi et primo dicit
quare non fregerunt crura
eius quia mortuus erat
et hoc est quod dicit ut vide
rent eum iam mortuum non
fregerunt eius crura quia
ipse hoc faciebant ut accele
rarent eius mortem et sub
latus eius aperto unde dicit scilicet
Unus militum lancea latus
aperuit. Augustinus de hoc dicit quod
vigilanter sed aperuit ut illic
quedam modo hostium panderetur
in sacramenta ecclesie manaverunt
et ideo subiungit Et continuo exivit
sanguis et aqua. Augustinus iste san
guis in remissionem fusus est pe
ccatorum aqua ista salutarem
postulat poculum hec et lava
crum prestat et potum. Apocalypsis
primo lavit nos a peccatis nostris
in sanguine suo / Ephesios v° christus
dilexit ecclesiam mundans eam
lavacro / Et qui vidit hic in
ducitur christi testimonium confir
matio et hoc confirmat testo
suo quia ipse vidit et pre
sens fuit. Unde dicit et qui vidit
testimonium perhibuit et approbat te
stimonium quia verum et verum
est testimonium eius et quia certum
est et ille scit quia vera dicit
et ideo dicit ut vos credatis
quia certius fides accomoda
tur qui vidit quam qui relatione
cognovit / Proverbiorum xii° eam quod
novit loquitur index iustitie
est qui autem mentitur testis est
fraudulentus / Prima Johannis primo
quod fuit ab inicio quod audivimus
quod vidimus oculis nostris
et non solum hoc confirmat suo
testimonio sed etiam scripture
unde dicit Facta enim sunt hec
ut scriptura impleretur Os non
comminuetis ex eo / Exodi xii°
et ideo eius non fregerunt crura
et iterum alia scriptura dicit
videbunt in quem transfixerunt
Zacharie xii aspicient ad me
quem confixerunt et ideo unum
est quod miles latus eius

apparet hec scriptura non dum im-
pleta est sed in die iudicii compl-
ebitur. Unde post Iohannes dicitur videbit
eum omnis oculus et qui eum
pupugerunt. Tercio nullas di-
scordat neque necessitudines di-
spiciat que cum meliorum ex
probabilissima videtur esse quod
sunt fundamenta morum bonorum
10 Quarto queritur hic primo de hoc quod dicit
quod ut consumaretur scriptura pe-
cyt potum unde videtur ordo preposte-
rus quia non dum dictus est propter
legem sed lex et scriptura propter
dominum unde finis legis est christus ad
Romanos quod ut non est causale sed
consecutivum non ut sit sensus quod propter
scripturam implendam hec dixit
fecit sed hoc consecutum est ad factum
dicti impleto scripture que hoc
predixerat sed tunc est quod quare
magis dicitur deus consumasse scriptu-
ram in potum aceti quam in
aliis unde verum est quod deus in omnibus
membris passus fuit ut totum
patet non restabat nisi os et
lingua ideo quia tunc quasi omnia
membra sunt passa tunc dicitur
passio quodammodo consumata et
40 per quos scripture. Item queritur de
hoc quod statim sequitur habuerunt acetum
paratum quod hec fuit iniquitas sci-
ebant quod ipse potum peteret
Ad hoc dicunt quidam quod hoc
vinum ad bibendum pertinet
propter calorem qui nimis fuit
in aceto tum. Alii dicunt quod
erat vinum mirratum quod erat
amarissimum et ratione mirre sicut aceti
ad magis cruciandum eum ratione
cruciationis. Unde dicunt etiam im-
40 pleta scriptura dederunt in escam
meam fel. Item queritur de hoc
quod dicit Iohannes quod dixit
hoc consumatum est et inclinato
capite emisit spiritum. Luce

xxiij dicit quod clamavit pater
in manus tuas etc. Mathei et Marci
quod clamavit Hely Hely. Et in-
telligendum quod omnia ista dixit sed primum
dixit sitio deinde dominum illud acce-
tum preceperit clamavit Hely et
ad hanc vocem quidam parabat ac-
celerare sic acetum et apponere
aceto dixit consumatum est et tunc
inclinato capite cum clamore
valido emisit spiritum. Decimum
tertium. Item queritur quare latus
eius apertum sive vulneratum fuit
post mortem et non ante et videtur
quod nulla causa fuit certa enim in-
quit deus congrua ratione perfecit
quamquam autem reddit ratio allegori-
ca et litteralis allegorica quia
sicut de latere ade dormientis
formata est eva ita de latere
christi dormientis in cruce formata
est ecclesia unde Augustinus ob hoc adam
in cruce dormivit ut inde for-
maretur ei coniux que de latere
eius effluxit litteralis non ratio
est quia deus voluit et sic ostendere
quam mirabiliter volebat simul dam-
natis ordine nature unde hic ot-
cium passionis in sua compassione
et in sua passione in tenebris
hoc post mortem ostenditur in effu-
sione aque et sanguinis unde
Ambrosius hoc corpus christi fuit natura
mortalis dissoluta tamen quam sicut
in post mortem sanguinis in
nostris corporibus contrahebescit
et illo autem in corrupto corpore
cum vita manavit aqua et
sanguis exivit illa quod ablueat
ista que redundabat bibitumque
pretium ut bibendo redim-
datur. Post autem rogavit pi-
latum est et decimum compassione hic
agitur in modo de sepulture eius
condicione et hoc ordine agitur
primo ponitur suspensi corporis

deposicio. Secundo deposita conditio ibi
venit autem et Nicodemus. Tercio con-
diti in sepulcro collacio vel Erat
autem in loco ubi crucifixus est. Ioseph
et Nicodemus etiam abluti ... Io-
seph ergo deposuit corpus Ihesu et
quia non poterat nisi placentibus
eo petiit et petitum obtinuit
et obtentum deposuit. Petiit quia
discipulus erat Ihesu occultus
propter metum. Dicit post hec, hoc est post
passionis consummacionem rogavit
Pylatum Ioseph ab Arimathia
idem est quod Ramatha villa Helcane
Samuelis et Anne de qua primo Regum
primo. Ioseph rogavit eo co-
quod esset discipulus sed occultus propter me-
tum Iudeorum quia sicut dicitur supra
ix°. iam enim conspiraverant Iudei
ut si quis eum confiteretur et licet esset
occultus tamen venit quia non tantum vi-
vum sed etiam mortuum dilexit. Diligit
vivos. Dum ipse diligit qui amicus
est rogavit ergo ut tolleret
corpus Ihesu i. de cruce deponeret
et obtinuit eo dicit et permisit
Pylatus ut ipse sepeliret. Venit ergo
et tulit corpus Ihesu. Venit ipse
ad locum ubi erat Pylatus ad crucem
et deposuit. Venit autem et Nico-
demus. Hic agitur de condicione ex aro-
matibus facta a Nicodemo. Et tangitur
devocio Nicodemi in apposicione
multorum aromatum et in condi-
cione corporis. Venit autem et Nicodemus
qui ipse venerat et nocte ad
Ihesum primo supra iii°. Agitur de hoc
adventu [illegible]
ad veniendum quia erat etiam
discipulus quamvis occultus propter
metum Iudeorum et allucens
i. ungentum ex hiis confectum
i. quod servabat corpus a putre-
faccione non dum enim credebat
vivum sicut nec discipuli qui re-
surrectionem non intelligebant
adhuc quod in libro dicitur
non dabis sanctum tuum videre cor-

Acceperunt ergo. Hic tangitur devocio
Nicodemi in corporis devocione
dicit. Acceperunt ergo ipse Nicodemus et Ioseph
corpus Ihesu et ligaverunt linteis et
cum aromatibus perunxerunt
ipsum sicut mos est Iudeis sepelire
scilicet honorifice. Quam ubi sepelitur
scilicet modis suis medicis, ut aromatibus
induerent prius quam sepelirent,
non ut contemptum sed ut consuetudo
est Iudeis multum honorifice et
magnum quidem et mirabile fecerunt.
Erat autem in loco. Hic ponitur locus
scilicet in sepulcro collacio et racio
quare in loco illo collocabatur,
dux(?) in mitte scilicet loci convenientibus
temporibus brevitatis qui proximum
et novum. Unde dicit Erat autem in
loco ubi crucifixus et in orto monu-
mentum et in novum in quo non-
dum quisquam positus erat. Tale
monumentum Domino conveniebat ut non
alterius esset sicut verbo qui-
dem Domini(?) nec(?) Augustinus dicit quod
sicut Marie virginis utero nemo ante
illum nemo post illum conceptus
sunt ita in hoc monumento nemo ante
illum et post illum sepultus est.
Vel quod propter parasceve Iudeorum et illa
sollempnitas imminebat propter qua
ut longe eum ferre licebat quia
iuxta erat monumentum i. presens ubi
posuerunt eum ipsum Ihesum accelerata
est nimis sepulturam ne ad
vesperas et in ista propter parasceve
qua cena pueri noscimus sicut 90
tale aliquid non licebat. Sed queritur
hic quare nullus discipulorum Domini
accessit ad sepeliendum ipsum.
Si dicitis quod timore Iudeorum non
audebant, sed Ioseph multo ma-
gis tenebat quod multo magis
debebat ipse dimittere. Primo non
sunt et sua et divina sua quia
et si discipuli et iste timeret
Iudeos tamen iste erat nobilis

persona sicut dicitur Marci xvº. Et ideo
confidebat de impetracione quia
notus erat pylato racione divicia-
rum quia si discipuli sepelissent forte
debile argumentum habuissent
iudei quod corpus eius postmodum
qo furati essent. Item queritur de hono-
re Ioseph nec quamdiu vixerat quod ut
quod magis est amanda salus
propria quam consilio mundana hoc
quippe non videbat nomini quod constituto
propter metum malus erat metus
secundum quem dicitur Luce xxiiiº. Ex erat
vir bonus et iustus. Unde timor
ille non erat magnus sed angus-
tialis in fortitudine quia homo ti-
met pudorem ut sunt culpa quod
non timuit ut negaret ut Petrus
sed ut publice predicaret et hic non
erat timor mundanus sed personis tan-
tum quod minus sic occultatur sicut
tunc occultabant apostoli in sepulcro
qo Item queritur de devocione Nicode-
mi quod petivit quia sicut petitum
est de ancilla sic petitum est in super-
flua effusione sed superflua fuit
unguenti effusio quia nullius
utilitatis nec utilitatis et similiter
non erat opus tum / unde quod lau-
datur devocio in eodem ut fuit
in predicto sed devocio sicut dicitur Ier.
xviº et patet non sic homo fuit
dignitatis nimium sic corpori quod pro nobis
crucifixo nullus sic superflum im-
pendere obsequium et ideo si super-
fluitatis fuisset circa alium non
tamen circa corpus illud corpus sanctissimum
quod obicit quod non indigebat
dicendum quod ipse credebat indigere
et hoc quidem non erat laudis
sed ignorancie sed in hoc quod digne in
magno honore credebat et ille
impendebat devocio quid ait
sed queritur quare de dum camem pedis
ocum secundum debuerunt nobis dare
personis et ipse docerat et

contemptibilem sepulturam videtur
quod pia disposicione in loco vili
et contemptibiliter debuit se facere
sepeliri sed noluit pati vere quod
nobis contempnenda est sepultu-
ra propter fidem quam omnes credimus
quod ubicumque sint pulveres di-
spersi a deo in unum colligentur
nec effugient divine cognicionis
et virtutis potenciam sed sepultura
quod erat ad fidem quod omnes apostoli
credam in hoc enim quod credimus
caput nostrum resurrexisse et nos
credamus resurrecturos et ideo
ut ideo esset certa debuit in loco
patenti et honorabili sepeliri
et militibus custodiri ad sus-
picionem tollendam quod ergo
obicit quod exemplum dare debuit
quod non curaremus de vilitate se-
pulture dicendum quod sic debuit
dare exemplum morum ut tamen fidei non
preiudicaret ut sic curat humilitas
simul et in talibus nichilominus tamen
sciatis debet exemplum quod non est curandum
de sepultura si enim dum vivit
de penis et ignominia corporis non
curavit quanto post mortem multo
minus esse curandum de vilitate
corporis examinibus. Cum autem sabbati

V esper egit supra tra-
ctatus que spectant ad
dominum incarnacionem et
passionem ab hoc loco ·c·20· Iniciatur
usque in finem agit
de hiis que spectant ad eius
resurrectionem agitur hoc in hac parte de
manifestacione resurrectionis Christi et quia hanc
manifestacionem fuit discipulorum
sollicitudo et secuta est mira in-
struccio pure fidei certitudo ideo in
hac parte sunt tres partes in quarum
prima describitur sollicitudo discipulorum
et mulierum quibus se manifestavit
In 2ª describitur ipsa manifestacio
ibi abierunt ergo discipuli. In tercia
nostre fidei confirmacio

v. Hic est discipulus ille primo pre-
dicitur quia cum duobus utriusque sexum
redimebat et utrique se manifesta-
re volebat premittit non tantum solli-
citudo virorum sed etiam mulierum ideo
primo ponitur sollicitudo mulie-
rum deinde discipulorum v. Exijt ergo pe-
sollicitudo mulieris ponitur in vigi-
lantia ad requirendum et dili-
gentia ad renunciandum. Vigilan-
tia quippe ad requirendum
fuit quia primo diluculo venit
Jo dicit Una autem sabbati scilicet die
dominica que est una id est prima dies
sabbati id est septimane. Unde illud
Luce xviii Jeiuno bis in sabbato
sabbatum autem dicitur unus dierum Exo.
xxo Memento ut diem sabbati sancti-
fices. Maria Magdalene venit mane
tenebris solicita inferre domini corpus
et ideo non expectavit diem Jo. di-
cit cum adhuc tenebre essent
ad monumentum. Quasi maria omnino erat
inquieta amicabiliter se quod sabbatum
non potuit quiescere sed venit dilu-
culo primo ad monumentum a loco
in regione quadam in via movere
volens et venit mane Jo. vi et
Marci xvi cum mane vigilanter
ad me inveniet me. Et invenit la-
pidem. Hic notatur diligentia ad
renunciandum in hoc quod ipsa est
nunciatrix apostolorum et refert discipuli
sunt et videt lapidem revolutum
a monumento. Ipsa revoluto lapide
significata fuit Judicio vero ubi dicitur
quod ipsum apostolis ambabus fo-
res cum postibus et seris. Currit
ergo ad venit ad Symonem Pe-
trum qui prepositus inter alios ipsum di-
ligebat et ad alium discipulum
quem diligebat Jhesus id est ad Johannem
qui se non nominat propter humilitatem
et dicit eis tulerunt dominum meum
de monumento. In greco additur
meum ad expressionem affectus
ut videtur tulerunt vel custodes
nescio ubi posuerunt enim quod

erat et causa maioris doloris
quia eum tunc adhuc carnaliter
cognoscebat et amabat. Ideo
etiam eius subtractum sibi nulla
consolatio et remanebat. Exijt
ergo Petrus. Hic notatur sollicitudo
discipulorum et in velocitate cur-
rendi et in curiositate consi-
derandi. v. Et cum inclinasset sol-
licitudo igitur fuit quia audito quod
sublatus esset velociter venie-
bant dicit Exijt ergo Petrus
et ille alius discipulus et ve-
nerunt ad monumentum. Hoc dictum est per
anticipationem hoc est arripuit
iter ut venirent ad monumentum et
velociter veniebant unde dicitur cur-
rebant autem duo simul velociter
sed in hac velocitate discipulus
sunt et ille alius discipulus pre-
cucurrit citius Petro et venit
prior ad monumentum ideo velocius
quia respondere volebant. Pro-
verbiorum xo qui in studio currunt
omnes quidem currunt sed unus
accipit bravium vel quia iunior erat et
citius currere potuit vel quia mundi-
cior fuerat sed tamen Petrus fuit
hic diligentior in considerando unde
sequitur. Discipulorum in diligentia con-
siderationis nam et cum se inclinasset
vidit linteamina posita
non tamen introivit et in quo
fuit velox sed in consideratione
remissus Petrus autem egregius unde
dicit venit autem Symon Petrus
sequens eum et introivit in
monumentum non contentus tamen
extra aspicere sed intus ut
Jhesus et ut significatum est illud Actuum
xiiio Erunt primi novissimi
et vidit linteamina posita
separatim seorsum et sudarium quod
fuerat super caput eius non cum
linteaminibus positum tamen quasi
hoc resumptum esset per festinationem
sed separatim involutum in unum
locum linteamina ad corpus

corpus ihesu et ligaverunt illud
linteaminibus sudarium ad [illegible]
faciem supra xx° et facies eius
involuta erat sudario et sic omnia
diligenter respexit aliqua Johannes
qui eum precesserat sed tamen indiligenti
consideracione sequitur enim Johannes
xx dicit tunc ergo introivit et
ille alius discipulus qui venerat
prior ad monumentum scilicet ex quo petrus et vi
dit scilicet quod predicta sunt et credi
dit istud exponitur 3m Cri alle
2m augustinum primum Cris exponit
credidit eum scilicet resurrexisse
et argumentum habuit ex hoc quod
si aliquis [illegible] non sic omnia
ordinate reliquisset que erant
magis utilia quam corpus augustinus
autem aliter exponit credidit scilicet
corpus esse sublatum sicut mulier
dixerat et hoc probat per illud sequitur
nondum enim sciebant scripturam
quia oportebat eum a mortuis
resurgere ergo non credidit eum
resurrexisse sed sublatum esse tamen
[illegible] tenet expositionem Crisostomi
litera sequens sic continuatur vidit
et credidit quia ante non crede
bat nondum enim sciebant Secunda
queritur hic primo cum alie mulieres
cum magdalena venissent ad
monumentum scilicet quod tamen de tali lo
quitur augustinus in tercio libro de con
cordia ewangelistarum maria magdalene
magis ceteris mulieribus que
domino ministrabant plurimum fervencior erat
scilicet quod solam non immerito quem
memorant tacitis aliis que cum
ea fuerant sicut alii testantur Item
queritur de hoc quod dicit maria venit
ad monumentum quando ... quod vespere ve
nit mulieres sepulcrum secundum augustinum
quod vespere sabbati vere est quod
nocte sabbati et hoc probat quia
ita debet intelligi per illud sequitur
que lucescit in prima sabbati quod
fieri non potest nisi solum nocte

initium intelligimus sed vespera per
modo noctem dat intelligi
luce incipit tenuari aliqui videntur
quia illud dictum est quando vesperascere
venit se emendo aromata sed ma
xime diluculo venerunt sicut dicit
Johannes Item quid est quod dicit
cum adhuc tenebre essent quod
marci xvi dicitur orto iam sole vero
sicut dicit augustinus in libro de concor
dia ewangelistarum bis venit maria pro
antequam noctaret discipulos
et postea iterum rediit et primo venit
cum adhuc essent tenebre post
cum sol lucesceret Item queritur de hoc
quod dicit vidit lapidem remo
tum non ne maioris virtutis fuisset
eo clauso exire videtur quod sic dominus
quod dominus surrexit clauso mo
numento et illud apertum est post
modum ab angelo dominus surrexit
quidem et lapide et signaculis
in [illegible] Ihesus quia vero
oportebat alios testificari apertum mo
numentum post [illegible] et ita creditum
quod factum est Item queritur hic
quod ipsa sola cucurrerit et alii
non [illegible] quod istud [illegible] solum
relatum est sicut dicit gregorius
illi pre ceteris cucurrerunt qui pre
ceteris amaverunt Item cum lucas di
cat [illegible] quod petrus ivit ad
monumentum tamen de petro loquitur
quid est quod Johannes hic duos
cucurrisse dicit Item queritur
erat quod Johannes hic de se facit
mencionem videtur quod melius fecisset
tacendo videtur augustinus in tercio libro
de concordia ewangelistarum quod lucas petrum
solum commemoravit quia ei maria
magdalena nunciavit primo
et tamen ipse lucas quod commemorat
in cleophas dixit venerunt quidam
ex nostris ad monumentum Ad aliquid
dicitur quod [illegible] de se facit mencionem
supra ~~dictum~~ est ratio talis scilicet
quia volebat per eum plenum ponere

ut petrus laudaret se ipsum humilia-
ret quia seipsum cum ipse prior ve-
nisset posterior introivit. Allegorice
vero quia prophetiam populus iudaicus
petrus per morem populus gentilis
Johannes prius cucurrit sed non intro-
ivit quia iudeus prius legem susce-
pit sed non credidit gentilis non
tardius veniens credidit. Sequitur
Abierunt ergo. Deinde agit. De-
solacione hic agit de mulieris et
quia mansit agitur circa mulierem
hoc ordine describitur primo in summa
materie desolacio secundo desolate
ostenditur consolacio ibi dum ergo vel
tertio volenti consolari ostenditur
manifestacio ibi cum hec dixis-
set quarto de manifestacione
publicanda sermo datur. Tercio parte
ibi dicit ei ihesus quinto in memoris
pie apparicionis relacio ibi venit
maria magdalena in summa. Sequitur ergo ne
tenemus marie desolacio que ipsa
in quietum non sinebat recedere
a sepultura aliis discipulis
recedentibus ideo dicit Abierunt
ergo discipuli ad semetipsos id est insi-
stebant prius quia ad monumentum
venerant quia aliquam recepe-
runt consolacionem. Maria autem
stabat ad monumentum foris id est ante
illum saxum sepulcri locum et per-
sonam intuebatur ideo non invenit
Luce x°. Illa se presentavit pre-
dictum nobis. Collo. 11° Orioni
in statu vigilantes in contem-
placione plorans. Augustinus ceteri
qui dominum quesierant et non in-
venerunt iam lacrimis vacabant
et plus dolet nimis quod fuit
dominus ablatus de monumento quam
quod fuit occisus in ligno. Et tota
dominum quia maria flevit compassione
Luce viii° flevit compassione per-
petui x°. Ihesus ergo ut vidit eam
plorantem flevit devocione
ut hic dicit in verbo Affuit in la-

et dominum ergo fleret hic desolate
consolacio ostenditur in visu et in affa-
tu sed ipsa in neutro consolatur.
In visu consolatur in aspectu angelorum
unde dicitur ergo fleret quod desolata
inclinavit se et prospexit in
monumentum ut saltem ex aspectu loci
consolacionem aliquam reciperet sed
maiorem recepit desolacionem in-
clinavit se per humilitate. Job xxii
eum humiliatus fuerit erit in gloria
et qui inclinaverit oculos suos
salvabitur. Unde et vidit duos an-
gelos in albis sedentes ideo in al-
bis quia in itinere venerunt sple-
ndore mentis similiter solempnitatis
sed unum ad caput et unum
ad pedes ubi positum fuerat
corpus ihesu. Gregorius exponit quare
sic positi erant ille inquit ex
passione annunciandus erat
qui deus est ante secula et sine
seculorum quasi ad caput sedet
angelus dum paulus predicatur
quia in principio erat verbum quod ad
pedes cum dicitur verbum caro factum
est et sic fit ei consolacio ex
visu. Sequitur. Augustinus ex mulie-
ribus que dicunt consolanti
consolator eam deus in visu sed
eciam in affatu angelorum. Unde
dicit dicunt ei illi mulier quid
ploras quasi diceret noli flere non enim
erat tempus fletus sed gaudii domino
resurgente sed illa consolari
renuit cum sui doloris recolens
dicit eis quia tulerunt dominum meum
id est corpus domini per ymno de ethere dicit et nescio
ubi posuerunt eum. Augustinus hec erat
maior eius doloris quia nesciebat
quo iret ad consolandum dolorem
suum unde potuit dicere illud per-
renuit consolari anima mea. Jeremie
Jo ... eos plorans et oculis
meis deducens aquas quia recessit
sic sequitur. Hec cum dixisset ...

me Sic dolenti consolatur. sicut dominus
et primo se manifestavit sororibus cor
suum passum et auditum per colloquium
aspectu. ergo primo etc. Unde dicit
Hec cum dixisset per que ostenderet
se nolle consolari conversa est retror
sum et vidit illum stantem Ideo conversa
est quia amor non sinebat ymmo
quasi non illuc respiciebat unde
sicut dicit Origenes silent pre primum
aspectus obstupescit angelos
et illi motu et signo ostenderunt
se aliquid magnum vidisse et
hec mulierem convertit retrorsum et
vidit ihesum stantem oculis corporis
et non cordis Unde nesciebat quia
ihesus esset. 2o manifestat se per
aspectum manifestavit se etiam ei
per colloquium Unde dicit ihesus mulier
quid ploras q. d. noli plora
re quem queris illum querebat
que 2 sponsus Cantica iijo In lectu
lo meo quesivi per noctem quem
diligit anima mea q. d. eo deus eum
ut mortuus querere quem resur
gens a mortuis iam non mo
ritur mors illi ultra non domina
bitur Romanos vjo Sed nondum per col
loquium recognoscit. Unde dicit
illa existimans quia ortulanus
esset quia sic diluculo veniat
in ortum dicit ei domine si tu sustu
listi eum. i. ihesum non fecit mentionem
de ihesu xpo cum quo loquebatur et tamen
dicebat eum quia sicut dicit Gregorius
hec agere solet in animo vis amoris
ut quem ille semper cogitat nullum
alium ignorare credat dicito mihi
ubi posuisti eum et ego eum
tollam non ei sufficiebat nisi
ipsa eum tolleret. Unde illud Cantica
iijo Tenui eum nec dimittam do
nec introducam in domum matris
mee et in cubiculum genitricis
mee et ideo tollere eum volebat
Nota Dicit ei ihesus Manifestavit se
sensui eius ex tunc hic se 2
manifestavit interiori ipsam

nominatim nominando Unde dicit
ei ihesus Maria Gregorius postquam
eam communi vocabulo vocavit et
sexu agnita non est vocat eam
ex nomine ut recognoscat a quo
cognoscitur Gregorius illa semper per intellectum
captiva communis Apostolus primo Corinthios
sunt ut audivi vocem qua loque
batur magistrum dicit ei rabbi quod
dicitur magister Gregorius non est corpore quia
prius erat Gregorius sed corde Unde Augustinus
Tunc inquit Gregorius corpore quod
non erat putavit autem corde
Gregorius quod erat agnovit reco
gnoscens autem eum vocat eum
magistrum quia sic conveniat eum
vocare Johannis xjo dixit martha
Maria magister adest et vocat
te Dicit ei ihesus. hic mulieri et
agnoscenti in magistrum munus
publicationis et primo eam cor
rigit 2o ad annunciandum mittit
corrigit in hoc quod dicit noli
me tangere et verum reddit non
dum enim ascendi ad patrem meum
sed hec littera videtur que falsitate
et dubietate quia alii evangeliste
dicunt quod accesserunt mulieres
et tenuerunt pedes eius et in hoc
volunt ipsam indignam ad tan
gendum ostendere tamquam
non recte credentem vel plane
et hec approbat per causam sequentem
nondum enim ascendi ad patrem
meum in corde tuo tunc enim
ihesus ascendit ad patrem cum equalis
credetur patri Unde Augustinus intelligitur detectat
tu carnalis sed dominus non prohibet
se tangi sed innuit se cum reve
rentia magis quam eum credit pos
sibile esse tangendum et hec indicat
ratio sequens magna dominus dicit
nondum enim ascendi sed tamen propero
me ad ascendendum et ideo non sum
nobiscum ut prius sed etiam aliter
ex parte quia mulieria fuerat
erat mittere domini Unde diligentissime

que sperat volebat in osculla
pedum viuere et tamen non dimit
tet sed dominus eam redarguit quando
dubitat non esse locum sanctificatio
nis tactus sed tamen prius vnde dicit
noli me tangere. i. tangendo
me sic sanctum velle non dum enim
ascendi vbi est locus sanctificationis
vbi nunquam fraudabatur sed tunc
oportet sequestrari corporaliter item
et statim quintum et ad imitationem
quod iuberat vade dicit ad fratres
meos scilicet apostolos deinde in processu
narrabo nomen tercium et dicit eis i.
annuncia eis veritatem de resurrectione
que consistit in dignitate glorifi
cationis quia enim erat idonea
ut mereretur id dicit et dic eis
ascendo Episcopus innocencius dicit
ipse est quia ascendit super omnes
celos consistit et veritas nobis
in excellencia dominationis vnde dicit
ad patrem meum et patrem vestrum
non eodem modo ergo velut quoniam
vnde gregorius patrem meum per
gratiam vero consistit etiam in
eis ...omnibus in excellencia huma
nitatis et hanc tamen etiam dicit
deum meum et deum vestrum augustinus
deum meum sub quo et ego sum
homo deum vestrum inter quos et
ipsum mediator sum Venit ergo
maria magdalena sic notatur enim sit
manifestationibus relatio sancta a
maria magdalena vnde dicit annuncians
discipulis quia vidit dominum et
hec dixit michi scilicet que predicta sunt
circa annunciacionem et visum et verba
ut in utroque credientur sed quare
hic de visione et verbis michi vobis p
cum discipuli digniores erant
mulieribus ideo primo deus eis appa
rere debeat et non discipulis. Vnde
mulieres quia mulieres discipulos
vero quod hoc factum est ordine
diuine dispensationis propter
quod dicit gregorius quod in paradi
so mulier viro propinavit mulier
a sepulchro mulier viris annunciat
mortem et dicta vivificationis
narrat que mortifera prius
verba narraverat ne totum humane
...onis ... discipulis
recedentibus mulier remansit
afflicta et desolata et ideo contig
merunt apparitione domini consolari
et refici item quintum eam petrus
dominum tamen fuerit diliget quare
non remansit ad monumentum plo
rans ut maria sed recessit dicit
Crisostomus compassibile quod autem
est muliebre genus et ideo non
mirum quod maria amare
flebat ad sepulchrum petrus non
nichil tali compassus est alii
sumunt rationem aperte filii quia
cum mulier magis devocione spirabat
ideo magis sublato corpore dole
bat petrus autem et si non plene
tamen aliquomodo considerabat
unde dicit in luca quod abiit secum
mirans alii sumunt rationem
aperte amoris sed quia propter illo
vehementius discipulis ardebat
bat et suietor erat ideo et so
licitor existebat. item quintum decimo
quod dicit quod dum ma
ria flet inclinauit se et pros
pexit in monumentum ad quod res
piciebat ex quo ipsum ibi non
esse sciebat vnde gregorius amanti
semel conspexisse non sufficit
quia vis amoris intentionem mul
tiplicat inquisitionibus et augustinus
dicit quod quia vehementer ama
bat ideo non suis ut illorum oculis
putauit fabule esse credendum
Item quintum decimo quod dicit 90
quod post recessum discipulorum
vidit angelos quia dicit lucas
uel quod mulieres recolunt

apostolis quod viderent angelos
et tamen dicitur quod discipuli intraverunt
ad monumentum videt angelos Matheo
de contra ordinem quod lucas
dicit illud per recapitulationem
tunc enim intraverunt ad monumentum
quando eis mulieres annunciatum fuit de corpore
ablato | Et postea fuit de visi
one angelorum quam post monumentum
retulerunt | Item dubitatur quia
xxiiij dicitur de uno solo angelo
introeuntes in monumentum viderunt
iuvenem sedentem in dextris. Item
ibi dicitur maria mansit cum in sepe
pisse videt angelos Matheo de con
cordia ordinum prima mulieres
sabbati die dominica diluculo
venerunt mulieres ad monumentum
sicut omnes evangeliste narrant et
ut viderunt lapidem sublatum
antequam diligenter respicerent
intraverunt et nunciaverunt pe
tro et iohanni qui intraverunt
ad monumentum et postea recesserunt
Maria autem cum aliis stabat ad
monumentum foris plorans i. ante
in saxo sepulcri locum scilicet cum
nota illud spacium quo intro in
gressi fuerunt tunc viderunt
angelum sedentem in dextris super
lapidem revolutum a monumento
de quo angelo narrat matheus et marcus
tunc dixit eis nolite timere
que dixit matheus et marcus Ad hec verba
domini flevit maria inclinavit
se et prospexit in monumentum sicut
hic dicitur ubi vidit duos angelos
in albis sedentes quorum (?) qui di
cunt ei mulier quid ploras et que
queris et tamen lucas (?) quia angeli
surrexerunt et steterunt sicut dicit
lucas quod duo viri steterunt
iuxta illos in veste fulgenti
vel solvitur contrarietas ergo quia
unus dicit hoc quod alter obmittebat

et ergo hoc quod utrique non erat monumentum
illud spacium an sepulcrum maria
commemorantibus non ipsum locum
in quo erat corpus ihesu | Item quare
quod dominus se statim manifestavit
mulieri in ipsa effigie scilicet vivus
est quasi ortulanus videtur quia sicut
quod intrinsecus erat in cordibus que
rendi mariae quia cum maria
amabat et dubitabat videbat
et non cognoscebat. Ad hoc autem
reddit rationem quod hoc erat ad
misterium attendendum enim unde dicit
ergo delectabile prebet spectaculum
ipse qui queritur et desideratum
occultat se et manifestat occul
tat ut ardentius requiratur
et requisitus cum gaudio inveniatur
et inventus cum sollicitudine teneatur
et retentus non dimittatur | Item
quare maria christum crederet
esse ortulanum et quod videretur sic
quia super xxvi dixit martha (?)
des christus filius dei vivi et
etiam quod fuissent et peccata sua
sibi remissa scilicet quia videtur dicendum quod sicut
et angelus super illud non dominum eum
ascendi ad patrem meum sicut
expositum est videtur quod maria
cum passionem christi dominum esse cre
debat et cum vehementissime eum
in carne amabat et ideo in pas
sione eius dolorem concepit
etiam absorbebat non nisi de hu
manitate et morte cogitaret
et recolet opera immense scilicet peccatum
quaerentem | Item quid est quod dicit
ascendo ad patrem cum pater sit ubique
videtur quod talis intelligatur quia maria
sic credebat vel fuerit erat se crede
equalem patri ponitur ideo dicitur
ascende al locum ubi pater
manifestabit in suis operibus vel
de sedere a dextris i. potioribus
bonis Cum ergo semper esset
super egit demum hoc dum facta

Fa

de mulieribus hic agit de mani
festacione eius factis discipulis
et fiunt in hac parte tres particule
in tres manifestaciones que
sufficiunt quantum ad modum mani
festandi et quantum ad racionem et quan
tum ad racionem ... primum est per
apparicionem ... per tactum tantum per quis
tu primo cum se ostendit 2o palpa
bilem se exhibuit tercio concedit
quantum ad racionem eciam manifesta
di ... primo manifestat se ad
removendum in ... credulitate
thome tercio ad confirmacionem
dilectionis in petro et incipit
21 capitulo et post dies octo
etc. ibi postea manifestat se
in principio ultimi capituli
prima manifestacione circa declar
manifestacio primum est ipsa manifestacio
2m ad manifestacionem quibus disci
pulorum missio i. ibi ergo dicit
eis etc. in [illegible] aliis ma
nifestacionibus [illegible] que fiunt
in absencia thome i. thomas
autem. Prima ergo manifestacio
hoc ordine describitur. ponitur enim
quinque que ipsam declarant
primum discipulorum congregacio
2m christi apparicio tantum apparuit
allocucio quartum post allocu
cionem sui ostensio vulnerum post
quintum discipulorum congratulacio
primo ergo discipulorum erant congregati
[illegible] et propter [illegible] quia sero
et propter metum qui eos persequebantur
ideo dicit Cum ergo sero esset
die illa post die dominico in quo

dominica prima post resurrectionem

apparuit magdalene una
sabbatorum quia illis diebus
sabbati [illegible] iudei comede
bant azima et fores essent
clause ad [illegible] vii ubi
erant discipuli congregati propter
metum iudeorum ideo simul [illegible]

clausis ianuis quod venerant
et per hoc dignum erat quod in
dubio apparet 2m illud capitulo vii 18
ubi sunt duo vel tres etc. in medio
eorum esset venit ihesus et stetit
in medio discipulorum. hic notatur 2m
scilicet domini apparicio quod stetit in medio
ut se mediatorem et reconcili
atorem esse ostenderet [illegible]
ad ephesios [illegible] quod stetit quod
nos necessitas dum est mediatoris
ipse enim sicut dicitur Ephesios ii est
pax nostra qui fecit utraque unum
ideo sequitur Et dixit eis pax
vobis hic notatur tercium scilicet be
nigna allocucio in qua allocucione
ipsos confortat unde luce ultimo
dixit eis pax vobis nolite
timere Crisostomus voce firmat pertur
batam mentem dicens pax vobis
hec est ne timeatis philip
penses pax dei que exsuperat
omnem sensum et cum hec dixisset
hic notatur 4m scilicet sui ostensio in
qua [illegible] ostendit se eundem esse qui
passus fuerat non tamen spiritum sed in cor
pore et ideo ostendit manus et latus in
quibus fuerunt vulnera et cicatrices
remanserunt unde luce ultimo
videte manus meas et pedes
meos quia ego ipse sum etc. Gavisi
sunt ergo discipuli viso do
mino hic tangitur quintum scilicet discipulorum con
gratulacio ex aspectu domini quod
eis promittit eis dominus supra xvi
iterum videbo vos et gaudebit
cor vestrum Dixit ergo eis iterum hic
tangitur 2m scilicet ad manifestacionem
consequens discipulorum missio i.
quod circa in [illegible]
dominus mittendis discipulis con
tulit scilicet ydoneitatem auctoritatis et
potestatem ydoneitatem tamen potestatem
tribuit unde dicit Dixit ergo eis
iterum [illegible] quod sunt qua
[illegible] ad persecuciones [illegible]

est redemens vim culpe quam plenum
in expugnabile habebat ad uide
os in dicit hec pax vobis
ad ipsum dans filio consolacionem
tribuit etiam auctoritatem cum eos mit
tit sicut misit me pater et ego
mitto vos. i. sicut ego auctoritate
pro non veni sed missus a deo auctoritate
veni. sic ego mitto vos dans
vobis auctoritatem Ier. xxiii. xx° quod
predicabant nisi mittantur. Ysa.
vi° petebant habere auctoritatem te
cum dicebat ecce ego domine mitte
me contra de malis prophetis Ier.
xxiii° currebant et ego non
mittebam eos non loquebar ad
eos et ipsi prophetabant tribuit
etiam potestatem cum spiritum sanctum con
tulit eis unde et dicit hec cum
dixisset insufflavit in eos
anhelitus in sufflamento significat spiritum
sanctum non solum patris esse sed et
filii et dixit eis accipite spiritum
sanctum non ad omnia sed ad remit
tendum peccata etiam hic contulit
eis potestatem clavium eo dicit quorum
remiseritis peccata remittuntur eis
i. quos solveritis soluta sunt
et quorum retinueritis retenta
sunt et quos ligaveritis liga
ti sunt Mt. xviii° exemplum liga
tis Thomas autem unus et cetera hic
tangit tercium scilicet incredens 3e. memorie ostendo
que hic describuntur quantum ad tria
primo quantum ad Thome absen
tacionem 2° quantum ad discipulorum
relacionem tercio quantum ad ipsius
inductionem tangitur eius absentacio
cum dicitur Thomas autem unus ex
xii unus ex xii electis Supra
vi° nonne xii vos elegi Luce
vi° elegit xii quos et apostolos
nominavit qui dicitur didimus quia
dubius erat non erat cum eis
quando venit Ihesus et ita dimi
nuente non vidit quia a con
gregacione recessit Gregorius. Cum

alii discipuli et cetera hic 2m scilicet
discipulorum relacio referunt
ei quod viderunt vidimus dominum
eo hic referebant quod audierat
testimonium in dicentem credat libro
sed insufficiens est illud Sapientie quam sicut
scriptum est in° ex ore duorum testium
et testimonium meum non accipitis unde
sequitur tertium scilicet Thome inductio
ille autem dixit eis nisi videro
in manibus fixuras clavorum et cetera
omnium in hoc quod non credit pren
dicta nisi ipse videat in manibus
eius fixuram clavorum dimicans
etiam omnium in hoc quod non tamen non
credebat credere premunitum sed etiam
etiam prius nisi adesset con
tactus et eo dicit et mittam di
gitum meum in locum clavorum et
mittam manum meam in latus eius
quod sunt supplementa probacionum
non credam in hoc dum sunt vim
culpe sicut sumptus credere contingit
et ut contingit facilitatis est
ita eum sequitur et multum
in vestigare grossitie mentis
indicat 2m hec diuisa dispensa
cione in apostolo permissa est ad
tollendam nostram vim culpe magis
nunc profuit Maria magdalena que
citius credidit quam Thomas
qui diu dubitavit ille enim du
in tangendo vulnera pulsavit carnis
in nobis vulnera sanavit in fide
litatis. sed quia hic de potestate dis
cipulis collata dicitur cum quorum
re. pe. contra Ysa. xliii° ego sum
qui deleo iniquitates tuas propter
me ergo solius dei est peccata re
mittere. Item ait xxx° in autem
sciatis quia filius hominis habet potestatem
in terra remittendi peccata ait
paralitico surgere ergo eiusdem
potestatis est remittendi peccata et
curare in curabilem sed illud
est potentie infinite et solius

40 et hominis et dei ideo et remittere
peccatum creditur ideo quod differunt sicut
dei et hominis et sacerdotis. Item decretum
quorum sub[veniunt] quorum retinueritis
ideo videtur quod sacerdotes possunt no-
bis clauibus in gressum legimus
vero quod in peccato duo considerantur
scilicet culpe et reatus pene culpam
dimittere solius dei est quantum
quia solius eius est dare gratiam
cum que debet culpa in tonem
in hominis dispositione nos-
sacerdotis quia sciat quo facto deus
remittit offenso sed sacerdotis. Est
autem alia remissio quantum ad pe-
nam et super hanc potestate habent sa-
cerdotes sed remissione culpe et
ex homo sed potestatis ex homo est
excellentie et humilis potestas non
sacerdotis est ministerialis et particularis
et sunt hee potestates ordinate
quia sacerdos non habet effectum in
remittendo peccatum nisi per passionem
christi in cuius passione aliter
confitetur tibi nisi deus remit-
tit culpam quod obicitur
quod solius una est in nullum sacerdotis
dicendum quod potestas ita intellectu est excel-
lentie plene non ordinate tunc autem
hortatur quod solvit quod deus mi-
nisterat vel quod nunc ligavit quod
sic ligaverit in glossa. Lazarum dis-
cipuli viventem solvunt quem
magister resuscitavit mortuum
si eum discipuli solverent mortuum
fetorem magis ostenderent quam
vite. Item quod dicit quod dicit
accipite spiritum sanctum. Quaestio supra
xvi dicendum si non abiero paraclitus
non veniet ad vos ideo si non
dum ascenderat non dum debue-
runt dare spiritum sanctum vel quod
spiritus sanctus dicendum accipi vel dari
non ratione essentie sed effectus
habuerunt ideo discipuli spiritum sanctum
ante passionem sed ad solvendum

operationem que est perfectam
habuerunt post passionem ante
ascensionem ad peccatorum remissionem
habuerunt post ascensionem ad fi-
dei publicationem tunc
confirmati sunt et in linguis
igneis spiritus sanctus descendit. Item
obicitur quare dicitur pluraliter ac-
cipite spiritum sanctum videtur quod pluribus
conceditur Matthei xvi dicitur tibi dabo claves
dixit dominus Petro ideo videtur quod
potestas relaxandi peccata fuit
spiritualiter in Petro hic autem videtur
quod in omnibus dicendum quod potestas
dimittendi sive potestas solven-
di data est omnibus apostolis
tamen specialiter Petro data est
plenitudo potestatis et eius plenitudinis
sortibus tamquam principi et
capiti apostolorum qui ideo tacuit
eum dicitur Matthei tibi dabo quia
non alii sive potestas erant par-
ticipes ideo dicitur accipite. Item
cum dominus non dixit nisi xi ac-
cipite spiritum sanctum quorum remiseritis peccata
videtur quod non omnes sacerdotes habent
potestatem sed solum illi qui tenent
locum apostolorum quales sunt episcopi
non simplices sacerdotes. Item vi-
detur hoc dicere quod solvendi et
ligandi auctoritatem acceperunt qui
locum regiminis sortiuntur ad
hoc dicendum quod duplex est ligare et sol-
vere vel in foro penitentiali vel in foro
iudiciali primo modo quantum
presbiteris et ratione dignitatis. Item
Hugo de sancto Victore alia est
ligatio qua ligant ministri eccle-
siastici penitentes debite
in ~~[illegible]~~ in iniuncte satis-
factionis et alia qua ligantur
incorrigibiles delinquentes vin-
culo anathematis. Item obi-
citur glossa decretum quod prius
dicit accipite spiritum sanctum

et post quod remisit peccata
quod nullus sacerdos habet potestatem
ligandi et solvendi nisi habeat
spiritum sanctum in hac intentione ergo multi
sacerdotes non absolvunt nec etiam
summus pontifex si malus est quia si
hoc tunc in periculo esset nostra salus
ad hoc multipliciter videtur quidam enim
dicunt quod prius datur spiritus sanctus
et post expectando potestas solvendi
quia sola voluntas et remissio non
fit nisi in caritate ecclesie alii dicunt
quod non est necesse quod sacerdos
habeat caritatem sed sufficit quod
saltem sit in ecclesia alii videtur
quod duplex est solutio scilicet nutu
et officio tamen ad hoc quod nutu sol-
vat necesse est quod habeat spiritum
sanctum sed ad hoc quod solvat officio
non oportet *quod ergo dominus dat*
spiritum sanctum hoc est ut digne ex-
erceant. alii ad significandum
quod sine gratia spiritus sancti non datur
remissio peccatorum sed non oportet quod
illa gratia sit in sacerdote sed in sacra-
mentis sicut ante et alii dicunt quod
spiritus sanctus dicitur dari quando dantur
dona sua sunt scilicet quedam dona
que dantur cum spiritu sancto et cum spiritu
sancto et antequam sine spiritu sancto
ut caritas sunt et alia que sunt
cum spiritu sancto et numquam cum spiritu sancto
ut timor servilis sunt et alia que
sunt cum spiritu sancto et possunt esse cum
spiritu sancto et sine et talia sunt ca-
racteres et sic potestas conficiendi
ligandi et solvendi sunt tales
manent et in iustis et in iniustis
et hec dicta disputatione actum
est ut patet per prelati subdito-
rum [illegible] quantum de hoc
quod dicitur quod thomas non
erat cum discipulis quando venit
ihesus quia [illegible]
bus discipulis [illegible]

que regressi sunt in ierusalem et in-
venerunt congregatos xi et dum
ipsi narrarent que viderunt
dixit quod stetit ihesus in medio
eorum ergo si non aderant xi nisi cum
thoma videtur quod thomas tunc ibi
esset ad hoc videtur *augustinus* de
concordia evangelistarum intelligendum est in-
quit thomas inde exiisse antequam
eis loquentibus appareret
[illegible] est quod discipuli illi in re-
versi thoma sed dum illi in ser-
mone persisterent thomas exiit
et dominus intravit. *Et post dies viii*
hic agitur de secunda manifestatione domini facta
ad removendum incredulitatem
thome et duo in hac parte no-
tantur primo manifestatio secundo commendatio et con-
sequens fidei edificatio. Prima *est*
thomas in ista manifestatione plurimi nobis
insinuantur scilicet discipulorum con-
gregatio domini apparitio eiusdem
allocutio et sui ad se palpan-
dum exhibitio sive ad thomam
[illegible] discipulorum congre-
gatio tangitur cum dicitur et post dies
viii. scilicet post primam et secundam
apparitionem iterum erant discipuli
eius intus in eadem domo [illegible]
[illegible] et thomas cum eis
[illegible] quia simul erant [illegible] illud
ait psalmista ubi sunt duo vel tres
venit ihesus ianuis
clausis et stetit in medio hic tan-
gitur scilicet domini apparitio veniens
stetit in medio ut vix nullus sit
qui non videat eum *et dixit*
eis pax vobis. hic notatur
scilicet domini allocutio [illegible] allo-
quendi ipsum manifestabat quod
sic salutare conveniat pacem
optando et nos discipulos
sic docuit salutare. *Ait vo-*
[illegible] in [illegible]
[illegible] dicite et deinde dicit tho-
me hic notatur [illegible] scilicet sui ad

ad palpandum exhibuit quia
cum thomas dixerat nisi mittam meum
digitum digitum meum in locum
clavorum ideo dominus dicit ei et offer
manum tuam et mitte in latus meum
et quia etiam dixerat nisi hoc fecero
non credam ideo dominus dicit et noli
esse incredulus sed fidelis ex quo
potuit satis fit eius voluntati
unde glossa quia disputatione ges-
tum est ut electus discipulus et
deesset cum dominus aliis apparuit post
autem veniens audiret audiens
dubitaret dubitans palparet
palpans crederet. Gregorius. Non
enim amplius incredulus est ut erat
animam eius ita in semetipso
Respondit ei thomas. Hic notatur fidei
edificatio ex divina manifestatione pro-
cedens quia aut astrume-
nta fides ex divina manifestatione aut
per presentia sive per visum aut
per absentia sive per auditum aut
per scripture testimonium. Primo modo edi-
ficata est fides in thoma qui
credebat sed omnino in aliis qui
referentibus crediderant. Tercio
in hiis qui scripturis crediderunt
... Primo ergo notatur fides
thome credentis per visum. Secundo
commendatur fides aliorum crede-
ntium per auditum. Tercio illorum qui
crediderunt per scripture te-
stimonium. Primo ergo fides thome in
tacta eius confessione ubi
dicit Respondit thomas et dixit ei dominus
meus et deus meus quam
cum dominus ...
nos creavit ideo dominus quia nos
comparavit ut sumus. Petrus
primo recepti est ...
... agnum in ...
... hic commendatur fides
eorum qui edificati sunt per au-
ditum et ... fides thome

que sunt spiritualium et visum et
ideo dicit quia vidisti me thoma
et credidisti beati qui non viderunt
et crediderunt quia minus sunt liberati
et plenius habent de fide non tales si-
cut ... cum quibus dicit nunc
nolle esse ... et videntibus
... exco cogitet
quam beati qui non viderunt et crediderunt. Prima
petri primo que cum non vide-
ritis diligitis in quem nunc quoque
non videntes creditis. Multa qui-
dem et alia signa. Hic tertio fi-
des credentium per scripture testimonium
manifestatur ideo dicit dominus
Multa quidem et alia signa
fecit ihesus in conspectu discipulorum
que non sunt scripta in libro hoc
quia non est scriptum omnia mi-
racula sed fidem edificatione sub-
hec autem scripta sunt ut credatis
... ... que tamen scripta
sunt ... ideo dicit primo manifes-
tationis scripture esse ad ...
eandem fidem eorum qui eos vi-
dere non potuit et ideo non omnia
scripta sunt sed que sufficiunt ad
fidem nostram. Ideo dicit multa
quidem et alia etc. Hic dicit sequi-
tur ... usque sic ... crede-
ditis in quam quia ihesus est filius
dei ... Quia est primo
nobis nomen ... hic erit
magnus et filius altissimi. Prima Johannis
v° eius autem qui vincit mundum
nisi qui credit quoniam ihesus est filius
dei et quia non est salus nisi fide
ideo finem ... ordinat ad
ultimum et ut credentes vitam
habeatis quia sicut dicitur Ebreorum xi
sine fide impossibile est deo placere
sed credentes vitam possident
primi petri primo credentes
exultabitis leticia inenarrabili
et glorificata reportantes fidem
fidei vestre salutem animarum vestrarum

in nomine eius .i. in fide nominis
eius Actuum iiii° non est aliud
nomen sub celo datum hominibus
prima Johannis ult° hec scribo vobis
ut sciatis quia vitam eternam
habetis qui creditis in nomine filii
dei Sed queritur de hoc quod dicitur venit
ihesus ianuis clausis sed etiam ad
quod veniebat ut per tactum thome
cognosceretur videtur quod inpro-
mo veniendi fidem quam astru-
ebat in similiter quia sicut spiritus
non potest tangi sic nec potest tangi
clausis per ianuis in errore re-
videri putarent eum fantasticum
videtur quidam quod christus
debuit ostendere non solummodo se
habere corpus in quo passus est habere
corpus et dimensionem continuum
et ut ostenderet dominum esse ianuis
clausis venit ianuis virg aug
in sermone corpus ubi dimensiones erant
hostia clausa non obstiterunt
ille quippe non eis apertis intra-
re potuit quo nascenti virgi-
nitas matris inviolata permansit
sicut alias non videtur quod per hoc non
dicit se corpus habere dominum secundum
glosam quia hoc non erat propri-
um omni corpori glorificatorum et verum
augustini inter dictum est plorum ani-
noie et ita exponit id est gregorius
quando intra sed clausis ianuis pergi
rorem suum intulit qui ante
ea non aperto utero natus exiit et
ita plorum amicor argumentum
videtur ergo eorum quod sic
debebat probare idem esse corpus
ut etiam ostenderet gloriosum
Item queritur de hoc quod dominus in feri
digitum tuum huc et mitte ma-
num tuam in latus meum ex
hoc videtur quod corpus christi esset vul-
neratum et si hoc tunc non erat
gloriosum Item si dicas quod cicatri-
ces remanserunt videtur quod non

plenam gloriam haberet quia perfec-
cio erit in quo nulla permanent
imperfectionis vestigia ergo videtur
quod corpus christi non sit perfecte glorifi-
catum si dicas quod remanse-
runt ipse discipulos tamen nec
videtur quod non nisi falsi-
cicatrices essent videtur Aug.
in libro de consolationibus ipse quod pa-
ganos sciunt inquit qui has
homines ipso sunt christum non voluisse
sed cicatrices discipulis demo-
strasse que tunc false essent
si nulla vulnera precessissent nec
ex impotentia fuit quia divina
dispositione et arte optima ne
dici sunt reservate eo ponit
Aug. de civitate dei libro quod non
vero similiter invenerit quod signa
vulnerum remaneant in eo cum
quo ire fuerunt sunt corpora sunt
sicut dicit victor sed in omnibus
cicatrices vulnerum non ex impoten-
tia curandi fuerunt sed ut ipse
tum victorie sue conferret tri-
umphum et ad fidem resurrectionis
astruendam ut idem corpus
quod mortuum resurrexisse demo-
straret et ut sua morte re-
dempti quam misericorditer sunt ad
memoriam posset et omnibus cuntem
mortem innumerat iudiciis posset
quam iuste reddi ad confusi-
onem dampnatorum vii apocalipsis et
videbit eum omnis oculus et
qui eum pupugerunt Item queritur
de hoc quod dicit et mitte ma-
num ergo corpus christi erat palpabile
secundum quod dicit gregorius omne palpabile
est corruptibile ergo corpus illud
erat corruptibile si dicis sicut gregorius
quod hoc erat condescensionis
quod fiebat tunc obicitur quia
si palpatum est quod vivum corpus glori-
ficatum ergo verum est quod in hoc
non ostendebat se habere corpus
glorificatum ut videtur christo quod

no videt quia intrando ianuis
clausis et glorificum sed pertractum
ostendit esse idem quod fuit passum
potest tamen aliter dici quod sicut dicit
aliquid esse impossibile dupliciter vno modo
quia impossibile latere posset potest esse
in materia Secundo est quodammodo in
firmitatis et hec est in corpore non
glorioso sic tangi quia tactu non
potest refugere est infirmitatis quodam
et ~~corporis~~ corruptibilis non glorificati tangi
non quia formatur in perfectum
magis ut solidum quod quidem
potest sua virtute vitrum penetrare
hoc est magne virtutis et hec fuit
in corpore glorioso et maxime in
corpore Christi. Item queritur de hoc quod dicit
noli esse incredulus sed fidelis
opponit glossa. Cum paulus di
cit hebr. xi. fides est argumentum
fides est illarum rerum que apparere
non possunt quomodo ergo apparuit fidem non
habuit sed agnitionem ergo si thomas
vidit dominum non videtur habuisse fidem
sed scientiam videtur glossa et augustinus quod
aliquid vidit aliud et aliud cre
didit vidit hominem et deum con
fessus est vnde dicit dominus meus et
deus meus. Sed tunc obicitur quod salte
videtur quod hunc viderat ante
mortem ergo sciebat hominem et non
credebat. Item thomas non impl
qui videbat ergo quia non fide sup
plebat ex parte ergo fides sua
non habebat meritum. Dicitur quod quia
apostoli sciebant ludificationes
demonum poterant estimare totum
illud quod sciebat potest esse
aspectu aliquo in assumpto ~~corpore~~ cor
pore et inde erat quod etiam aliqui
dubitabant et propterea dico quod
visionem illam non fuit certa co
gnitionem nec habuit pillas (?) oste
siones varias cogitares (?) que
sufficient fidei vitium sed solu

inducentes que ad miraculum
tum et non dum in fide vitum sed
solum inducentes quod admirat
ionem et non dum in fide stabilita
Item queritur de hoc quod dicit quia
vidisti me thoma et credidisti
videtur quod debuisset dicere quia te
tigisti me non enim sufficeret ut
videret augustinus videtur addi dum per
al quia iste visus interior tactus ex
terius dicitur quia sensus alius quia thomas
tangere non fuit ausus vnde dicit
non ait tetigisti sed vidisti quia ge
neralis quodammodo est sensus
visus quoniam dici possit non
ausum fuisse discipulum tangere
Postea manifestauit

P

Hic agitur de manifestatione
que facta est ad petri
confirmationem et de
hec partes in duo. Primo
agitur de manifestatione
Secundo de petri confirma
tione ibi. Cum ergo prandissent
prima in duo quia de sua manifestatione
manifestationis notae est de
scribere circa adiacentia. Secundo po
tunguntur (?) illa. Secundo ipsa manifestatio ibi
manifestauit autem sic. Circa adiacentia manifestationis
manifestationis sunt locus in quo
manifestatur et persone quibus ma
nifestauit et actus suis negotiatio
tione cuius manifestauit. Primo
agitur de primo locus in quo facta est
hec manifestatio. Cum dicit postea
manifestauit se iterum ihesus ad
mare tyberiadis. Idem est quod
stagnum genezareth et idem
quod mare galilee. Dicitur autem
tyberiadis a tyberiade ciuitate
que iuxta illud stagnum sita
est. Dicitur autem mare galilee a re
gione in qua est. Dicitur etiam stagnum
genezareth ab illa parte ipsius
stagni que dicitur Genezareth
quod autem quibus manifestauit
erit se sic hic tangitur persone
quibus manifestauit. Vbi dicit

Feria tercia post resurrectionem

Erant simul petrus symon thomas
qui dicitur didimus et nathanael qui
erat a cana galilee et filii zebedei
et alii ex discipulis eius duo et
ita erant quod numerus talis est
conveniens et sufficiens ad omne
genus testimonii et in hoc quidam
septiformis gratia spiritus sancti que
debet esse in hiis congregatis de
quo septenario dicitur ysa xi° ap-
prehendent septem mulieres virum unum sub
hiis nisi non sit perfectio spiritualis
et ysa xi° requiescet super eum
spiritus domini Dicit eis symon petrus
hic tamen actus sive officii occasione
eius manifestatur et hoc quidem
fuit actus piscationis in quo ob-
convenerunt secundum petrum secundum petrum erat prin-
cipalis quia sibi ipsi specialiter hec nacio
facta est unde dicit symon petrus
vado piscari tamquam principalis
quia piscator erat Astenso autem
lucarius ihesus non intrare galilee
et alii quitterant eum unde dicit
Dicunt ei venimus et nos tecum
ideo concordes in unum et exierunt
et ascendunt navem ut piscarentur
et illa nocte nichil prendiderunt
et ita in vanum laboraverunt luce vero
preceptor per totam noctem laborantes
nichil cepimus gregorius factum est disci-
pulis piscationibus magna diffi-
cultas ut magistro veniente fieret
annunciationis sublimitas seque-
batur autem facto hic agitur de domini
manifestatione et dicitur hec pars in duas
quia primo describitur ipsa manifestacio domini
ad precedentes manifestaciones comparatur
ibi hec iam tercio in prima manifestacione
duplicem se manifestat et quo addi-
nam unam primam in operacione
et quo ad quandam premonitione
ideo sunt due parabole in prima
describitur manifestacio facta ipsis piscatoribus
in 2° premonstratur ut ergo des-
cenderet manifestacio ergo quo

ad mirabilem piscium comprehensionem
hic ordine describitur primo enim
notatur apparicio 2° eius allocucio
tercio mirabilis piscium comprehensio
quarto domini cognicio quinto quanto
fuerit petri dileccio domini ergo
apparicio tamen eum dicitur mane autem
iam facto stetit ihesus in littore ad
literam mane stetit quia nocte ipsum
videre non potuissent et spiritualem
intellectum quia mane tempus gratie
signat in quo xpc apparuit cum
ideo xiiii° nox precessit dies
autem appropinquavit et latet eis appa-
ret eum discipuli eum non cogno-
scebant ideo dicit non tamen discipuli
cognoverunt quia ihesus est non
mox ante se ipsum ut primitus
quod fuerit erat enim cognosce-
rent Dicit ergo eis ihesus hic nota-
tur secundum domini allocucio et querit ab
eis tamen tanti laboris premium
magnus pulmentarium habetis pulmen-
tarium vocat hic esse illud quod
panis condit sive piscis quod
aliquid quod nos quare dicimus
pulmentum quasi quare abeis dub nos
pisces habeant vel ceperunt ex quo
bus aliquem sumere condire possit
ut panis illi admiccio sapiat
Responderunt ei non quasi dicat ad hec la-
boravimus quia non dominum habemus
Dixit eis mittite in dexteram
navis rethe et invenietis hic
notatur tercium scilicet mirabilis piscium
comprehensio et fuit mirabilis
quia cum nichil possent capere ad
dominum imperium multos ceperunt
ipsi obtemperando unde misserunt ergo
rethe iuxta mandatum domini
et iam non valebant illud trahere
pre multitudine piscium simile accidit
luce v° Cumque hec fecissent con-
cluserunt multitudinem piscium copio-
sam ideo in magna copia
ut ostenderet domini largitatis quasi paulo dicit
iaco. primo dat omnibus affluenter

et no apparat / Dicit ergo discipulus
hic notatur quantum secundum dominum cognitio
Iohannis xxi. Dicit ergo discipulus ille
quem diligebat ihesus .i. Iohannes petro
dominus est. Ideo dominum notat quia se po
tente ostendit et cui omnia obediunt
et pisces et ideo timendus contra id
marc. primo si ergo dabo ubi tior
ms notabat eum discipulus. Alius psalmus
xxiiio nos notavit me magister et
domine et bene dicitis / Symon ergo
petrus / hic notatur quanta secundum fer
vens petri dilectio in hoc quod
non potuit se continere quin statim
curreret ad xpistum. Ideo dicit symon
autem petrus cum audisset quia
dominus esset tunica succinxit se
ne nudus appareret coram domino
erat enim nudus et misit se in
mare ad natandum simile / ad hoc
fecit / Mt xiiiio domine si tu es iu
be me venire ad te alii autem
discipuli navigio venerunt quia non
erant ita fervientes nec audientes
mare intrare / Sapientia xiiiio exi
guo ligno credunt homines
animas suas et ideo non enim lo
ge erant a terra et ideo cito venire
potuerunt secundum quod tribus dicentes
trahentes rethe piscium secundum spiritua
lem intelligentiam piscatores
nocte piscantes nichil prendiderunt
mane. Postea apparuit ihesus et retia
impleverunt et tribus dicentes
discantes retia traxerunt retia
piscatores sunt predicatores
Iere. xvio. Ecce ego mittam pis
catores multos et piscabuntur
eos / Mt iiiio Venite post me tribus
nocte est tempus legis pro umbra
lis figuris legis / Hebr. xo umbram
enim habens lex futurorum bonorum
quod nocte .i. tempore legis piscatores
nichil acceperunt quia sicut dicitur
Hebr. viio lex neminem ad perfectum
duxit secundum mane facto .i. tempus gratie
apparet xpistus ii. Cor. iiio usque

hodie ut cum est cor unum retia
implentur quia post adventum xpisti
in carne multis manifestatur et pis
ces in rethe ecclesie concluduntur iuxta
quod dominus dicebat supra xvio si
exaltatus fuero etc. hos pisces scilicet
fideles piscatores predicatores
trahunt quia per verba eorum ad multa
perveniunt de quo modo trahendi dicitur
Cantica primo trahe me post te et
hoc discantes dicentes tribus in
quo innuitur duplex perfectio que debet
esse in predicatore scilicet vite et doc
trine de quibus Act. primo cepit facere
et docere hic primo cum strigium
genezareth sit aqua dicitur retis et
prima etiam in respectu maris quem re
vertuntur appellat mare. Secundum quod
in prima morem hebreorum fecit qui ma
gnam congregationem aquarum mare
appellant / Contra illud Gen. primo con
gregationes aquarum appellavit
maria / Item cum scribatur Lucas Vo
Remo multos inanem etc. quid
est quod petrus retia relinquerat
reversus ad piscandum revertitur
videtur Gregorius quod negotium
quod ante conversionem sine peccato
extitit post hoc post conversionem repetere
culpa non fuit. Unde augustinus ante dicitur
est discipulos non fuisse perpetua
tos arte sua licita et concessa
victum vitamque si ad quem non vene
rant non habent. Item quomodo dicitur
quod dicitur stetit ihesus in littore quia
quasi cum dominus ante passionem coram
discipulis in fluctibus maris ambu
lavit / Supra vio Crisostomus est quod post
mortem sua discipulis in mari la
borantibus in littore stetit beatus
Gregorius. Primo parus significatur
stabilis per soliditatem littoris perpetuitatis
eterne quietis signatur quia ergo
redemptor noster iam corruptionem
carnis excesserit post resurrectionem

sua in littore stabat. Item cum
dñs an passionem suam iussit rethe
mitti in mare (Luce v°) non distinguens
partem quid est quod post resurrectionem iu-
bet mitti ad dextram innuit quia
partem iubet quia illa piscatio
significat ecclesiam presentem quia pisces mitti de-
bent rethe non iubet. Parte etiam
designavit que bonos et malos
colligit. Secunda piscatio in sola
dextera missa est quia ad videndum
claritatem eius gloriam sola electorum ecclesia
pertingit que de sinistro opere nil
habet. Item queritur quid est quod Jo-
hannes docet petrum cum dicat petro dominus
est nomine petrus ita dominum bene cog-
noscebat ut iohannes videtur Christus
quod petrus erat fervencior Jo-
hannes mente excellencior et perspicacior
ideo citius cognovit sed non
citius occurrit vel potuit esse
eo quod petrus in piscatione con-
solicitus erat. Ut ergo descenderunt
in terram hic incipit manifestacio tunc
primariam piscium expositione
mirabili. Hic incipit quantitatem pro
comestione et in hac quidem pro-
ceditur hoc ordine. Primo ponitur
providencia ad cibos parandos
2° eius benignitas ad invitandum
tercio discipulorum allocutio ad cognos-
cendum quanto dominus magnificus
ad cibaria distribuenda providet
circa igitur ad cibos parandum in-
nuitur in ciborum preparatione que est
facta miraculose unde dicitur ut ergo
descenderunt in terram viderunt pru-
nas positas et piscem suppo-
situm et panem et ita prandium
ad quod invitabat eos paratum erat.
(Luce xiiij°) Ecce prandium paravi
et omnia parata sunt ex hoc quod
miraculose erant. Christus non adhuc
apparuerat extrinseca supposita
operatur sed invisibiliter dicit glosa
cum quam quia tunc extrinseca subiecta
faciebat per quendam dis-
pensacionem faciebat. Willelmus dicit ex
crimine huius factus est ille piscis
ut tum panis miraculo sed etiam
operatio facta est petri missio ad
dominum precepto unde sequitur dicit
eis Jhesus afferte de piscibus quos
prendidistis nunc ut miraculum in
tribus comprobetur. Ascendit autem Symon
petrus tamquam diligencior inter
alios et traxit rethe in terram plenum
plenum magnis piscibus c l
tribus in quo ostenditur miraculum magnitu-
dinis et in numero et qualitate per
magnos pisces intelligimus
bonos qui magni sunt celi.
(Mt v°) Erit maior est in regno ce-
lorum maior est et ad maiorem
miraculi expressionem addidit quod
sequitur est circa rethe unde dicit et
cum tanti essent non esset scissum
rethe. (quo glo l dicitur Luce v°) opposita
dicit autem piscium multitudine copio-
sam rumpebatur autem rethe eorum
cum tanti essent numero et quantitate
miraculi numero sunt sunt significant
vel quia numerus ille perfectionem significat
considerata proportione miraculi
vel quia universitate quia sicut
dicit ysydorus tot genera piscium
in mari esse asseverant de sorte cu
esse legimus. Dicit eis Jhesus
hic notatur 2m scilicet domini benignitas
ad invitandum discipulos ad
cibum unde sequitur dicit eis Jhesus
venite prandete invitat ad
prandium sed in futura visione invitat
et illud (Apoc. xix°) Beati qui
ad cenam agni nupcias vocati
sunt invitat nunc ad cibum
corporalem quod in invitat quod invitat
ad spiritualem (Cant. v°) Come-
dite amici et bibite (ysaie lv°) Omnes
sicientes venite et nemo disci-
pulorum hic est ad comedendum
recipientium audebat enim in-
terrogare. (Augustinus et Bernardus)
Dominum silencio et reverencia multa

sedebant attendentes in eum stu-
pentes quia dominus est i. christus ca. non interro-
gabant tu quis es. Chrysostomus ultra
Omnium discipulorum pluralitates cum
metu et reverentia. Theophilus cum
metu et timore salutem divinam
operatam et venit Ihesus hic notatur
quietum scilicet dominum munificentia ad
cibaria distribuendum. unde dicit
accepit panem et dabat illis
et piscem similiter dabat illis ut
comederent et similiter est intelligendum quod ipse
cum eis comedit. unde Augustinus hic
quamvis non dicit quod comedit cum
eis lucas alibi ait. Lucas ultimo
Cum manducasset cum eis sumens
reliquias dedit eis. unde gregorius dicit
assum piscem dominus comedit
et panem. christus dabat in quo di-
stributorem significabat. Augustinus XXV
Dominumque dedit in illam tertiam
secundum eis secundum eis posita
manifestatione. ponitur manifestationis
ad precedentes comparatio et computa-
tio precedens non quia plures non
fuerunt sed quia sufficiat istas
tres scribere ad credendum eum
illud Deuteronomio XIX. In ore duorum
duorum vel trium testium stet. hic
iam tercio manifestatus est ihesus
discipulis suis cum resurrexisset
a mortuis. quia sufficiens
sit tria manifestationem ex
plicasse. Augustinus XXX. Ambrosius XXX. Sed de
eum manifestum fieri creditur
hic primo de hoc quod dicitur tamen
essent non est scissum rethe cum
in prima piscatione. Lucas ultimo
dicitur quod rumpebatur rethe
prae multitudine copiosum quod
est quod nunc integrum permanet
videtur Gregorius in illa piscatione
prae multitudine piscium rethe rumpitur
quia nunc ad congregationem fidelium
electi et reprobi intrant quod
ipsam ecclesiam heresibus scindunt

In hac vero piscatione rethe non
rumpitur quia sancta electorum ecclesia in con-
tinua pace requiescens in illis
dissensionibus caret. Item queritur q°
de hoc quod dominus comedit piscem et panem
cum suis. Lucas ultimo. sit enim corpus
immortalis ergo aut vere comedit corpus
animale quod aut fantastice loquitur
comedit videtur. quod est contra
dicere ex veritate et hoc est corporis mortal-
ium et est comedere ex potestate et
hoc non erat actualis sed gloriosus et spiritualis
quod pure ex potestate comedit cor-
poribus enim glorificatis non aufertur
potestas sed necessitas. Item queritur quid q°
fiebat de illo cibo cum enim corpus
glorificatum non indiget videtur quod hoc
in consumptum non conversum. videtur quod
sicut aqua in igne proiecta statim
ab igne absorbetur sic cibus a cor-
pore glorificato susceptus statim consumi-
tur virtute quadam spirituali. unde Augustinus
de ... quoniam aliter absor-
bet aquam terra sitiens aliter solis
radius ardens illa indigentia
iste potentia sumitur ergo omnis
corporis in perfectione felicitatis est ci-
bos sumere non potest et ... quando
est quia in primo indigens in
secundo in potestate. Item queritur de hoc quod
dicit hic iam tercio manifestavit se
ihesus christus quod dominus
discipulis se manifestavit et non
tantum eis continue insuper ad ascen-
sionem. videtur Augustinus quia subtraxit
se aspectui illorum aliter ut audivit
quererent et conspectum amitteret et amaret
in ... alia ratio quod
discipuli qui diu fuerunt cum eis
dominus carnali amore diligebant
et ut eos disponeret ad spiritua-
lem amorem et post adventum
spiritus sancti in presentia corporalem absentiam
subtrahebat paulatim quo insuper
plene subtraxit in ascensionem
et tunc periret amor corporalis cum

spiritualis sicut ea septima est supra
xxi c. ysi ego abiero paraclitus
Cum ergo prandissent etc. Supra
descripta est resurgentis manifestacio
describitur in dileccione et confirmacio
petri et quia qui confirmatur ad per-
feccionem tendit ideo prescripta dicun-
tur duabus primo cum petrus in di-
leccione solidatur 2o ad confirmacionem
dileccionis que est per passionem invi-
tatur ibi Cum hec dixisset confirmacio
et petri in dileccione sit expressa
trina ~~[illegible]~~ interrogacione
propter quod sunt hic tres partes. In prima
parte 2m tres interrogaciones sunt
ibi cum ergo prandissent 2a ibi dicit
ei iterum symon tercia ibi dicit ei symon
tercium et hoc ordine describitur. Item
primo ponitur inquisicio 2o petri
responsio tercio domini additur exhortacio
inquisicio igitur facta est post ma-
nifestacionem que sunt post convescio
ideo dicit Cum ergo prandisset atten-
dendum est in principio non confirmat
de dileccione quia sicut dicitur Eccli.
vi. Est amicus socius mense et
non permanet in die necessitatis. Et post
quam dicit symon petro ihesus Symon
Johannis diligis me plus hiis ideo
de dileccione querit quod gregem
suum non vult committere nisi
de maiori dileccione quia ma-
gis amanti vult committere unde
[illegible] qui caritatem non habet per dileccionem
officium intelligens suscipere dignitatem
etc. multo minus placidius quia
sicut dicit Christus Jo. x. Bonus pastor
dat animam pro ovibus suis sequitur
Dicit ei etiam domine. Hic ponitur
petri responsio in qua videtur quod a-
met sed non quod plus amet quia
amorem ~~[illegible]~~ nesciebat aliorum
unde Aug. quod dicit petrus amo
te ut plus hiis videtur quod de se repro-
mittebat non enim quantum ab alio

diligeretur scire poterat quia cor
alterius videre non poterat tu scis
quia amo te. Inhesit virtus et pe-
no se videre adulacionem sed vere
[illegible] ipsum vocat teste qui in-
sit oculta sicut vocabat famu-
las tua domine Jac. xviii. dic homines
non testetur tu scis dicit ei hic
notatur post responsionem adoptacionem
eius exhortacio quia probacio di-
leccionis exhibicio est operis ideo
dicit pasce agnos meos inquantum
[illegible] dileccio sicut ad oves exprimitur
quia hec sapiencia in talia signum
sue dileccionis ostendit et hec quidem
petrus implevit et implevit mo-
nuit prima petri v. seniores pa-
scite que in vobis etc. Dicit ei iterum
hic ponitur 2a inquisicio que supra-
prescribit ut prius ponitur enim prior
et inquisicio 2o petri responsio tercio
exhortacio inquit ergo dicit ut post
de dileccione symon Johannis diligis
symon Johannis dicit quia filius erat
Johannis et videt petrus articulo
eciam domine tu scis quia amo te
Beda conquia fidelis et pura
anima que conditori suo cuius
oculis omnia nuda et aperta noscit
dicere domine tu scis quia amo te
dicit ei ihesus hic ponitur exhortacio
ut prius pasce agnos meos ex-
hortacionem prout iterat unde Beda
hoc est sola virtutis probacio integritatem
[illegible] integri amoris si erga
fratres studiose cura sollicite
laboret pascere sicut Christus ille de
quo in Ps. pascit eos in innocencia
Dicit ei tercio hic ponitur tercio in-
quisicio illo ordine quo prius
sed quod tercio exhortacio querit ergo
dicens tercio eodem symon Johannis
amas me exprobat [illegible] quod ama-
re accipitur in bono ut diligere
contristatus est petrus. Hic notatur
tercio petri sed tunc videtur tu scis [illegible]

quia sicut dicit Aug. timebat pe-
ne simile ei accideret sicut accidit
ei quando dixit animam meam ponam pro
te et ideo contristatus est quia dixit
ei tercio amas me. Sed tamen non respondit
ymmo se humiliavit ut dicit idem Aug. addit
et dicit ei domine tu omnia scis tamquam
diceret tu scis quia amo te etiam
melius nosti quam ego sciebat enim
quod ille erat qui dicebat Jere. xvii
ego dominus scrutans corda et re-
nes id est cogitaciones et affecciones
Dicit ei pasce oves meas hic non
ex hortacione ponens intelliguntur pre-
diti pastores. Notandum est quod
dominus sepius pasce oves non to-
dere quia pastor non se ipsum pa-
scere scripit amore suo sed oves.
Ezech. xxxiiii de pastoribus
qui pascebant semetipsos non
greges id est oves pascuntur a pas-
toribus lac comedebant et la-
90 nis operiebant. Ex quibus patet
cum ceteri apostoli extiterint qui
deum diligebant specialiter quod apostolo
petro committit commissum est de dilectione
id est una causa sibi erat cura
gregis specialiter committenda inter ali-
os id est ab eo specialiter de dilectione
querit. Unde Aug. eximius apostolorum
erat petrus et ob discipulorum et
aliorum collegii presencia presidens et
ministeriis quando de talibus loquitur
preter alia racio assignatur quia
petrus enim notabiliter negaverat
et ideo videbatur non esse dignus
in ceteris apostolis preferri ideo querit
ut ostendat eum curare preter
excellentem et pastorale officium
quod dederat confirmaret. Item
cum petrus non posset ad hanc
questionem utrum diligis me plus quam
te alijs respondebat quamvis dominus
querit tunc quod hoc dominus querit ut oste-
deret eius excellenciam in confessione
et conversionem in iudicio. Unde

Aug. quod petrus plus deum
alijs dilexit hoc evidenter apparet
ubi enim interrogamus an diligeret
me plus hijs quod utique sciebat
et tamen interrogavit ut et nos amo-
rem eius erga deum nossemus
et petrus correctus ostendit in hoc quod
non audet se alijs preferre ut semper
in passione crediderit et si omnes
scandalizati fuerint sed tunc est quod querit
dominus ter quando petre dilig-
is me. Unde Aug. ideo ter querit ut
redderetur negacioni trina confessione
minus amori lingua serviat quam
timori alia ideo redditur quia ideo
querebat ut gregem suum commendaret
et quia per gregem commendare
volebat ideo ter de dilectione
requirit. Sed tunc est quod querere
dicit ei ter pasce pasce pasce. Unde
quod oves suas triplicatur debent
pasci scilicet verbo exemplo et temporali sub-
sidio. Unde Beda super illud pastoralis
officij exigit ut rector ecclesie in
plebi temporalia desint subsidia
diligenter provideat et eadem exempli
ostendat atque verba predica-
tionis sollicitus impendit. Sed tunc
querit quare dicit bis dicit pascendos
agnos et semel oves videtur
quod per agnos in parvula et nella in
fide intelliguntur et hij am-
pliori pascua id est cura sollicitate
indigent pontes non quia se ma-
levit regere et hij non tanta cura
indigent. Amen amen dico tibi
postquam facta est petri in dilectione
confirmacio sic hic petrus addi-
lectionis confirmacionem in initio con-
fessionis aut dilectionis est ut hoc
ponat animam suam pro eo et ideo
fit hic ad passionem invitanda
in initio et procedit hic per hunc
ordinem. Primo petrus in initia-
tur et dispositur de genere mortis sue

2o patitur et significatur de genere mortis
Johannis vero videtur et Johanni non esse
passurus quod ideo corrigitur intellectus
credentium Johannem non esse moriturum
et significat. Hic petrus audivit de ge-
nere sue mortis seu passionis et
amorem tamen verum reddit dicens
Amen amen dico tibi et hec est passio
quod in senio suo crucifigendus
esset pro domino dicens Cum esses iu-
nior cingebas te et ambulabas
ubi volebas id est faciebas voluntatem
tuam. Cum senueris senilis post tempus
et teneritas tuas non erit et a
voluntate tua auferre cum autem
senueris extendes manus tuas
scilicet in cruce et alius te cinget
scilicet vinculis et ducet te
quo tu non vis id est ad mortem quam
sentiendo. 2o Cor. vo nolumus ex-
spoliari sed supervestiri et raro
unquam reddit. Ephes. vo quia nemo
unquam carnem suam odio habuit
cinctus fuit petrus vinculis Act.
xii o erat petrus dormiens inter
duos milites vinctus cathenis
duabus et quod hec ad litteram
extendebat non ponitur expositio
sua ab aliis. Hec autem scilicet extendes
manus tuas dixit significans qua morte
esset clarificaturus deum quod morte
crucis que prius erat vilipende-
ba erat postmodum extitit gloriosa
et hac petrus gloriosus effectus est
Vel aliter ille negator presumendo
elatus negando prostratus post
flendo purgatus confitendo probatus
patiendo est coronatus ac petrus
deum de clarificavit sicut pau-
lus qui dicebat Philipp. primo
magnificabitur Christus in corpore meo
sive per mortem et quia passio
bona non est nisi voluntaria ideo
dicit hortatur petrus pati voluntarie
et ideo dicit et cum hoc dixisset dicit

ei scilicet petro sequere me scilicet ad passionem
crucis voluntarie bonum enim quod ipse
petrus dicit prima petri ii Christus
passus est pro nobis nobis relinquens
exemplum. De hac consecratione vel sequela
supra xiii o dixit dominus petro quo
ego vado tu non potes venire
modo sequeris autem postea. Conversus petrus
hic ergo sciens petrus mortem
suam quia de morte Johannis cupiebat
eum ut cum eo fuit in vita pe-
culiarem dilectionem [illegible] in morte
[illegible] et quia petrus sciebat quod dominus
Johannem diligebat volebat scire
qua morte moriretur volebat
ideo dicit Conversus petrus vidit illum discipulum
quem diligebat ihesus sequentem
scilicet Johannem et signum dilectionis ex-
primit cum dicitur qui et recu-
buit in cena supra pectus eius supra
xiii o et dixit domine quis est qui
tradet te que fuit ab eo quod
secretum erat et hoc signum erat di-
lectionis quia sibi revelatum
est secundum dictum supra xiii o hoc signum
est amicicie secundum dictum supra xv o
vos dixi amicos quia omnia quecunque au-
divi a patre etc. Hunc ergo cum vidisset
petrus quem sciebat specialiter dilectum
dixit ad ihesum domine hic autem quid ipse
patet ut ad [illegible] Crisostomus valde
de amabat petrus quod ergo magis
[illegible] dominus predixit petrus volens
et hunc accipere comitatorem ait domine
hic autem quid dicit ei ihesus sic eum
[illegible] per Johannem non esse passurum
[illegible] [illegible] nequaquam revelat in te
ut satisfaciat [illegible] et arguit
curiositate ut corrigat [illegible]
[illegible] [illegible] dicit dicit ei ihesus
sic eum volo manere donec veniam
Beda sic id est absque violentia per-
secutionis diem expectare non
[illegible] videbit et [illegible] cum dicit
quid ad te tu me sequere arguit
etiam eum de curiositate quomodo

Johannes

sim eris quid ad te. Sed sic eum vo
lo manere tu ergo tu ipsum sequeris at
tende de aliis solicitus sis. Eccli. iij
in pluribus operibus eius non eris curiosus
sed que precepit tibi cogita illa semper et ideo
repetit tu me sequere q. d. de hoc cogi
tes et solicitus sis. Exivit ergo sermo
iste inter fratres. Hic modo corrigit
intellectum credentium Johannem non esse
moriturum simpliciter. Non dixit ei Jesus
quod non moritur q. d. Psalmus quis est ho
mo qui vivet et non videbit mortem. Et non dixit
ei Jesus. Hic ponitur illius correctio
quia hoc non dixit Jesus quod non moreretur
non dixit non moritur quia secundum
Eccles. viij nemo est qui semper vi
vat sed sic eum volo manere donec venio. quid
ad te reinvissime est loquendum et
exponendum ut supra. Sed queritur de hoc
quod dicit alius augustinus textus dicitur
de quo non videtur. Dicit glossa quod passio
petri fuit involuntaria ergo non
fuit meritoria. Ad quod dicendum quod duplex est vo
luntas rationis et nature. Volens pas
sus est voluntate rationis sed nolens
voluntate nature vel sensualitatis nec
mirum quia sic fuit in capite. Vide
Luc. xxij. pater si fieri potest. Unde
Augustinus petrus nolens ad mortem
venit nolens mortem vicit et re
liquit hanc vitam in senectute affectum ergo
nemo vult mori usque adeo mihi
ut enim beato petro nec senectus
90 auferre potuit. Item queritur de hoc
quod dicit significans qua morte. Supra
eodem. Ego claritatem ab hominibus non
accipio ergo cum petrus esset homo
non clarificavit deum. Dicendum quod si
deus non clarificetur in se clari
ficatur tamen nobis in sanctis predicatoribus
suis ad eius gloriam et per hoc no
bis innotescit quia pauci amore
dei nobis patefacta. Sed secundo sequitur
Item queritur de hoc quod dicit Dominus
tu me sequere petro quod si intelligitur
per viam passionis mihi sit sequeretur

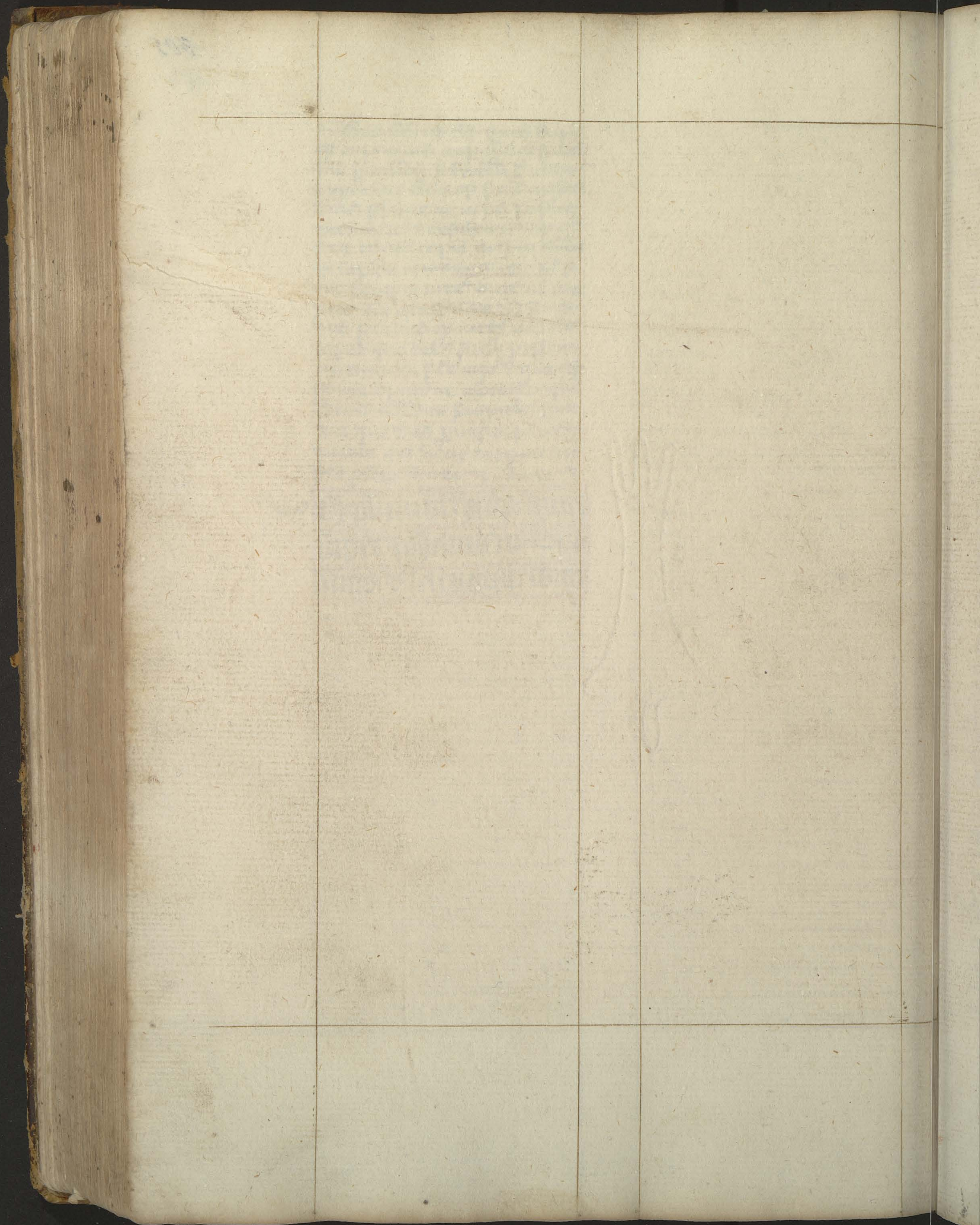
sed per viam passionis similiter sequeretur
mortem sequutus est andreas et om
nes alii quos quod tamen non dicitur
vel dilectionem simpliciter. Sed solum Johannes
de quo erat sermo vel dicendum quod tu de
vel magis significatur quia discre
tionem quam cum petrus erat rector ecclesie
et pastor prelatus sed extollebat
in prelatione sic eos debebat ex
cellere in imitatione. Item queritur
de hoc quod dicit discipulus ille quem
diligebat Jesus quod fuit amplius
hoc dicere cum dicatur Eccle. ix nemo
scit utrum amore an odio dignus
sit. Item cum Christus omnes diligeret quare
quod hoc Johannes sibi attribuerat
sed quia magis diligebatur ut plurimum
quia petrus magis diligebat ergo
melior erat sed deus magis diligit
meliores ergo magis diligebat
petrum quam Johannem. Ad hoc videtur
sed quod Johannes revelatione vel certis
signis novit se amari ad primum
videtur dicendum magis quod Johannes magis
diligebatur sed petrus magis
diligebat et ideo quis melior
et ideo dicit quod petrus melior
sed Johannes felicior et ideo quia
verba hec ad allegoriam dicit quia
per Johannem contemplativa per petrum
activa vita significatur. Dicitur hoc
magis augetur quam ... Evangelium
dicit quod latet hoc misterium et appro
ximatio per eam dedit quod magis dilige
hoc est dicere simpliciter vel quia ad minus
ferventer diligebat Jesus petrum
hoc intellexit quod magis se dilexit
petrum petrus dominum alios magis
diligere est quantum ad maiorem
exhibitionem quia plura ostendebat
signa dilectionis et magis
diligebat Joh. Sed tunc est vel
tenuis quidam quare magis

se exhibebat. Iohanni quia plus
diligebat petrus quam iohannes dicit
quod sicco esset in domino adhuc videtur
quod licet petrus maius signum
ostendit tamen convenientius erat christum
maiorem familiaritatem exhibere
Iohanni quia iohannes erat iuvenis
et castus ergo et in moribus et in
sanctitate miro modo et in conspectu dei
et hominum fuerat hominem amabilem
et glosa dicit Beda dicit quod specialis
prerogativa castitatis ampliori
dilectione fecit dignum et glo.
Dicit quod iohannes familiarior fuit
quia tenerior erat. Sequitur de
hoc quod dicit sic eum volo manere
donec veniam ergo videtur quod saltem
usque ad diem adventus anima
ipsius a corpore non sit separata. Iste
oppositum non habetur et contra ergo dicit
quod iohannes non dum sit mortuus
fuerunt vel argumentum est quod corpus
eius non invenitur. In quo quod propter
expositionem predictam discipulorum qui
fecerunt quod argumentum ipse christus
quod non dum moreretur. Ideo fuerunt alie
expositiones. Prima est quod non est
mortuus sed manet in adventum
domini sed vivo in sopore est sub terra
et ideo corpus eius non habetur. sed ista
ratio est improbabilis quia non est
credendum quod dominus discipulo
quem amabat tam diu differret
suam remunerationem gloriam quam cupi
ebat. Philippi primo cupio dissolvi
et esse cum christo. Alia est opinio quod
dominus ipsum assumpsit in corpore et anima
et nulla assumptione abiit et veni
xit et sed ista opinio non potest tamen
reprobari tamen quia non habet auctoritatem
eiusdem sacre scripture quod tempore quod probabiliter
tertia opinio dicit quod iohannes est mor
tuus et de corpore eius nichil as
serit quia nichil certum invenitur

quod autem dictum est sic eum volo
eo manere donec veniam id est diem expectare
non inspicere non sibi sed morti. Sic qui
ipse veniens eum mereretur beatus
mansione recipere. Hic est di
scipulus potissimus discipulorum soli
dato et se magnus hic ponitur fidei
nostre confirmande ideo hic autem
confirmat in nobis certitudinem duplicem
certificando in veritate et solidando
in humilitate. certificat in veritate dum
se dicit testem verum et se eum
solidat in humilitate dum se dicit
omnia non posse omnia scire scribere
ad plenum. Sunt et alia multa dicit
ergo hic est discipulus ille qui
testimonium perhibet de hiis et scripsit
hec cui est credendum omni dubio
postposito et scimus quia verum est
testimonium eius. Crisostomus quia multa con
tinue scripsit non reputat sui
ipsius testimonium in medium sicut pro
certus bonum quoque examinatur et
scimus quoque sanctus fuit quod presbiteri
nobis est tunc valde necessarium dicimus
in uno testimonio denegare verum
Actus dicit sunt apud testes
sermo horum et verborum sunt autem et
alia multa que fecit ihesus ostendit
se non omnia scripsisse ad plenum
insinuat in illam mundum ne
credamus nos ad omnia scienda
capaces. Ideo dicit se non scripsisse omnia
unde dicit que si scribantur per sin
gula nec ipsum mundum arbitror
posse capere eos qui scribendi
sunt libros. Glosa dicit sic id est ca
pere eos libros qui scribendi sunt
quia prima est una capacitatis
unum scilicet? Augustinus? multa hec non bene
dicit sed quod est quod dicit
quod pagina hec non possent capi in
toto mundo cum non sola acta
sua sed omnia que gesta sunt
ab initio seculi si scribantur capit

mundus libros &c. quod duplex
est capacitas corporalis et spiritualis
que pertinet. Si secundo dicitur
yperbolem. Dicendum est sicud in aliis
locis scripture ut in ps. Posuerunt
in celum os suum. Et 3 de Salomone quod
fecit tantam copiam argenti quanta
est lapidum in ierusalem iiio regum xo. Si
autem secundo modo dicitur vel acci
pitur dicendum est ad literam. Ideo Augustinus
nos sentientes quod mundus non
caperet que de Christo scribi possent
tunc vera fide mereamur. que semper
sit vera opinione crescendo que
ducunt ad bona sempiterna pre
mia que deus promisit ipso ad
iuvante qui vivit et regnat in
secula seculorum amen et amen.

Expliciunt dicta Grue
super Johannem sub
anno nativitatis domini

Paravit rectas dominum semitas facite vias eius

Paravit (?) vias
Parate viam domi
ni et rectas
facite semitas
semitas et

Cum principium evangelii ihesu xpi
filii dei sicut reverendi pa
tres et dni pluries sti evan
gelii principio notatum est
nobis invocandi sti spiritus
gra sine qua utique deo
placere non possumus ad hoc
evidenter monet verbum
eum dm ewangelii in principio positum
quod dicit parate viam dni rectas
facite semitas eius exemplo
aut via sit probat venerabilis
beda sic dicens via dni
qua ad homines ingreditur prima
est per quam deus ad nos des
cendit et nos ad eum ascen
dimus semitas vero rectas
facere est viam mandatorum
dei pro amore dei et proximi
sine defectu ambulare unde
beatus bernhardus et alle
gatur in glo. precipit ut re
cta via eunte proximos ut
nos et nos et proximos diliga
mus qui se diligit et non
proximum ad dexteram de
clinat et qui proximum et non
se ad sinistram hec ille ex
quibus videre possumus viam
non pro timore sed pro amore
nam que nos ipsos humiliando

paulatim consurgimus quia
inicium sapientie timor dni sed
pro amore conservam humiles
ergo coram omnipotenti deo mag
mas humiliemus ut ipsius con
solacionem experiri possi
mus siquidem respexit in
oracionem humilium superbis re
sistit humilibus autem dat graciam
Jacobi iiii humiliemus autem
nos inter ipsos nostros defec
tus confitentes et de nobis
humiliter senciendo ut sic
viam dno in cordibus nostris
preparemus diligamus quoque
in omnibus laudem dni pro
ponentes ut semitas rectas
incedamus ut sui sti ewangelii
dicta intelligere et proximis ca
vere valeamus hoc autem
dum cum munere et quoniam ex nostris
non valemus viribus labo
remus saltem ut humili pre
ce petamus et ut optineamus
facilius ipsam matrem gracie
devote salutemus dicentes
Ave maria gracia plena dns te
cum. Dividitur autem illud ewangelium
prima sui divisione in duas
partes s. in prohemium et execucio
nem seu intencionem 2a ibi
fuit iohannes quantum ad primam describit
illius ewangelii dignitatem et
excellenciam et primo ostendit
ipsius ad testimonium iohannis
duplici testimonio scripturarum et pro
tangit ipsius quantum ad inicium
veritatem quia ewangelii quod prius
dicavit iohannes quantum ad eius
principium 2o quantum ad inicia ti

CAp

desiderabilem bonitatem quia
ihu xpi qui fuit desideratus
omnibus sctis patribus ut patz
luc vi[illegible] quia in ordine ad
principale principiu tangit ipi9
excellenciam 7 dignitatem
qz filij dei Supponit eciam ino
generacionem eternus et
amathco tradita et subli-
mitate tangit generacionem diuinam
et quia an 9u[illegible]sionem suam
ad fidem xpi erat instruc
tus in lege et pphetis 7 ideo
9firmat dicta sua p duo
dicta pphetarum eriorum p[illegible] scribit
malachi iij° et legitur de
adventu in carnem qua vi
sibiliter apparuit Secundo scribit
ysa° xl et legitur de adventu
spuali in mentem qua men
tibus fidelium illabitur et ipe
solum nominat ysaiam quia
ut d° glo Sed de eadem
sña invenitur in ysaia et eciam
quia omnes pphete in vno spu
sco locuti sunt Dicitur autem Jo
angelus non nature societate sed
officij dignitate ut d° glosa
quia inscriptum est sacerdotes an
geli dicuntur ut p3 xijº malachie
ij Dicitur eciam Joh vox
quia sicut vox pcedit vbm
in mente 9ceptu sic Joh p
cessit xpm Erunt Johes hic
incipit tractatus sine nar-
racio in qua omne narracio
ne intendit reparacionem hu
mi gñis pponim mediatoris
2° reduccionis pctoris ibi

7 secundum primum ondit trip
liciter primo testimonio pen-
sonis in quo ad huc primo tan
git singulari eius officium
quia fuit pdicans 7 in hoc
intelligitur eius fidelitas 2°
quo ad inpositum quia erat ves
titus pellibus in quo austi
tas vite designatur 3° quo ad
victu qz locustas comedit 9
mistas cum c[illegible]ant tibus in quo
eius humilitas 7 9tinencie puritas
intelligitur Deinde ponitur eius
testimonium quia dixit venit
fortior me est 7 in hoc vi
tavit arrogantiam quem ut p3
Joh primo xpt ee videbatur sed
ipe senciebat se esse indignum
ut eciam pste ministerium incar-
nacionis revelet 7 intelli
git Venit ibi 7 sequitur 2° ponitur
testimonium dei pris 7 primo
tangit locum qz anazareth vbi
nutritus fuit ut p3 luce ij°
et tunc in [illegible] pris ponit
tria s celorum aparacionem quia
baptismus est ianua ad sa
lutem nam sine ipo nullus
salvari potest ut d° Joh iij
2° spt sci apparicionem ad
ondendum qz spt sctus datur
baptisatis et quia ibi 9fertur
tres psone apparuerunt ideo
9firmatur baptismum in nomine
pris 7 filij 7 spt sci Tercio tan
git pris approbacionem ad fi
lium dum quia pri in solo filio

possimus reconciliari etc. et statim expulit. Hic describitur reductio peccatoris in deum et primo per primam predicationem 2o per passionem in xiiij ca. Primum fuit parum per predicando et miracula faciendo 2o ptimo rem videtur communiter dicendo c. xvo capitulo primo ponitur predicatio Christi solum secundo cum discipulis circa medium primo ponitur predicatio 2o iudeorum emulatio in principio 2i ca. Circa primum primo tangit predicationis debitam dispositionem 2o predicationem ibi. Postquam autem traditus est 3o aliquorum conversionem ibi et preteriens. Quarto quorundam conversionem ibi et ingrediebantur. Primum tangit ad abstinentiam ieiunii et ista fuit occasio temptationis et quo a spiritu sancto fuit ductus in desertum ut dicit glossa et tunc de elusione illius qui exivit et temptabat. Mons autem ponitur in mathei iiij. ca. de inde tangit predicatio primo quo ad tempus quia postquam autem traditus est Iohannes et causa fuit Iohannes fuit eius precursor ita eius predicatio debuit precedere deinde tangit locum quia in galilea quia in capharnaum et vicina loca causa autem causa voluit publicam predicationem venire per nazareth in alia loca fuit quia illi iam reddiderant se indignos

predicatione sua quia voluerunt eum precipitare de supercilio montis ut patet luce iiij. Sequitur Et preteriens etc. Hic describitur aliquorum conversio primo petri et andree deinde Ioh. et iacobi. preteriens etc. et est intelligendum quia illa vocatio non fuit prima vocatio quia illa non fuit prima vocatio quia vocati fuit ad Christum secunda ultima et completa unde ter vocati fuit primo occasione predicationis Io. bap. ut patet Io. primo. Secundo ex piscatione petri ut hic luce v. et his duobus modis vocati fuit ad quandam familiaritatem Christi et non perfecte ad apostolatum sed ad futurum prelatum hic vocati et prelatura non fuit ad primam nunc si et quo dicitur hic relictis retibus et etc. et mathei iiij. ubi de eadem scribitur ista vocatio. Sequitur Et ingrediebantur. Hic ponitur quorum conversio per miracula et fuit hic tria miracula primo de demoniaco et illius ponit duplicem occasionem prima fuit impropria Christi doctrina quia publice in synagoga docuit et in sabbato quia multitudo solebat convenire et hoc fuit signum veritatis doctrine quia non docuit in angulo Io. xviij. ego palam locutus sum et stupebant et mirabantur causa subiungit quia erat docens sicut potestatem habens quia docuit virtutibus applicavit dicitur etc. ad hunc est prelatos

et doctrina qui predicator hoc agit
in facto quod docet in verbo et sic non
fecerunt sibi ymmo illi et qui-
libet mali predicatores plus
destruunt facto quam edificant
verbo et quoniam non fortificant
doctrinam sed dubitant. Secunda
occasio magis propinqua fuit
ipsis innuendam hominis miseri
possessio a dyabolo et quia ipse
prelocutor fuit ideo salvare
voluit et hoc dyabolus statim
timuit et exclamavit. Quid
nobis et tibi ihesu nazarene. glosa
non est voluntatis confessio
sed necessitatis extorsio sicut servus
fugitivus videns dominum ti-
met et precibus deprecatur
sic demones dum inva-
ca venientes se continuo iudi-
candos esse credebant. Scio
quia sis sanctus dei non quia
haberet perfectam certitudinem sed
magnam coniecturam et suspi-
cionis et ex factis. Deinde po-
nitur miraculi operatio et quo-
ad hoc primo imponit dyabolo
silencium refutando eius testi-
monium ne det malignis occasionem
confirmandi suum errorem qui
sepe in ponunt et sibi imposu-
erunt quod in belzebub princi-
pe demoniorum eiceret demonia
et etiam si in bonis admitteretur
eius testimonium homines sibi
credentes crederent eis in
erroribus quos suggererent
sibi. sibi credendum putarent
et discerpens eum spiritus

cap.

quia forte discerpsit membris
proiciat in terram quod dicitur luce iiii
proiecit eum et hoc fecit
sub dissimulatione sanitatis et non
dicit lucas quod nichil ei nocuit
sed in aliqualiter lesit. Et du-
bitaverunt omnes unde nam est hoc
et cetera. mirabantur de doc-
trina quia ipse non litteras di-
dicit et ita sapienter docuit
et etiam in operatione miraculi quod
tam imperiose demonium
solo verbo expulit et ideo di-
latavit fama eius per omnem
regionem. Sequitur. Sep-
timus [illegible] hic po-
nitur secundum miraculum et habet tres
particulas. primo ponitur miraculi
operatio et in secunda eius publicatio
sive quedam fructificatio ibi vespere
autem. tercio exemplaris christi
instructio ibi et diluculo. Circa
primum quod est curatio febricitantis
describitur primo adventus me-
dicantis christi quia primus
egredientes sed post predicatio-
nem in merito precedenti eum
miraculo venerunt in quo
patet medici sollicitudo secundo tan-
gitur dispositio infirmantis vi-
delicet socrus petri erat
detinebatur febribus in quo
patet infirmitatis magnitudo
tercio ponitur discipulorum interces-
sio quia statim dicunt illi
de illa. Et ergo quia rogaverunt
pro illa et hoc ideo ut ostende-
retur quod intercessiones sanctorum impe-

trent nobis ineternam salutem
que exponit. Ubi tangitur
cio in quo tangitur similitudo
ex actis pietas excellens
uit optimitas ex caus[a] cu
racionis qualitas quia op
pretium manum non quin sine tac
tu non possit sed ut ostenderet
humanitatem suam esse orga
num dei. Concluditur sani
tatis velocitas quia continuo
ad tactum domini sanantur velo
citas quia ministrabat eis p[ro]
num si non poterant saltem
tam subito. Sed ubi desper
tangitur illius miraculi sincere
tificacio quia ad illud mira
culum duo visitatum sunt et
multi visitaverunt eum et multipli
cavit miracula. Cum sol occu
buisset idem ait adducebant
sicut dicit theophilus quia
credebant dicere non licere quia
sabbatum erat et tangitur afferen
cium seu educencium similitudo
quia offerebant oblatorum
utilitas ex homines male ha
bentes et erat omnis civitas
i. multi decimitate et subditur
medicantis pietas quia tandem
non sinebat et postea cum imp
redditum miraculo demoniaco
datur, cum sinebat et ibidem
expositum est. Cum ut in 3a clau
sula sub particula ponitur decim
plus xpi infirmitatem in eo quod
docuit nos aliquod obtinuisse
adquisicione ipsi fuge adso

licitatem contemplacionis et
circa hoc primo ponitur adquisi
nem domini consignum ex diluculo
et ideo diluculo ex dicit
multitudo non dimisisset eum ora
bat non ut esset sibi necesse sed
ut nobis daret exemplum de me
ntinmarum sibi ipsi desiderium
quia discipuli sequebantur
eum et ministraverunt. Secundo
pz in lita et ad dit dominum circa
tio in quo ostendit quod non solum
propter illos sed eciam propter salutem
omnium et hoc est Exivimus
in proximos vicos et civit
predicans glo. d. quia in hac
predicacione intelligitur sermo
que refert ostachius quod de
clarat exposita in miraculo dicitur
et venit ad eum ponitur
3m miraculum de leproso mun
dato. Primo praeceptum dominum 2o mani
festacio nominis xpi et tangitur
infirmantis despeccio ex leprosi
devocio ex deprecans similitu
tio ex genu flecto fidei mag
nitudo ex si vis et subditur
curacio Ihesus autem extendens
manum ipse tetigit dicitque et cetera
ut ostendit se non esse sub
lege volo ibi dicitur per
tus mundare vim in patrem
est ut ostendat preparam
curatur infirmitatis et predicu
go fieri sunt et hoc e quod statim
discessit 2o ponitur preceptum
dominum quo precepit non ut ma
nifestet sed ut cum oblacione

in lege paptu in plicat ne
videat legi contrarius et cap
dotz emittat arrogantiam
Et hoc est quod dicit Et quinatis
est et deus referri ad illud
quod prius dicit vide ne nemini dixe
ris statim gauderet cum abba
ne cum sequentes fuit prius
fecit secundum legis paptu quod dicit
leuitici xiiii et 3o addit ba
de et onde in quo etiam spaliter
in mit quod licet deus dimi
mittat prius culpam peccato
rem tamen tenetur peccator qui
plerumque designat se putat
sacerdoti per confessionem in testi
monium illius ne peccata he
rent eum ipsum de templo re
pellendi qui prius acceptationem ob
lationem ipsum mundum esse pu
tauerint deinde tangit pub
licatio nominis christi et hoc est
quod dicit At ille egressus est prius
qua obtulerit et in hoc non
fecit contra mandatum ita ut
non posset et per multitudinem
quencientium ipsum Sed inde ostensum
tot esse et in hoc datur intelli
gi quod non omnibus manifestat
se sed solum hiis qui exierunt
tumultu et petunt deum etc

Et iterum intrauit
capitulum secundum sup
posuit euidenter christi predi
cationem hic ponit autem
in deorum emulationem et hoc
fecit in quattuor temporibus primo
in paralitici curatione secundo in
mathei vocatione ibi Et cum
preteriret tertio in discipulorum
argumentatione ibi Et erant discipu
li quarto in manus aride sana
tione in principio tertii capituli primo
in tres primo ponit emula
tionis occassio secundo emulatio
ibi erant autem tertio emulan
tium confutatio ibi quo statim
cognito tangit quo occassio
nem que fuit paralitici cu
ratio et primo quo ad hoc po
nit tempus et locum quod predicto
octo quo ad tempus predictus
in capharnaum in qua multa
miracula fecit et conuene
runt multi alii ut curarentur
alii ut informarentur quia
loquebatur eis verbum de regno
dei et per hoc eis venit ut
patuit in precedenti capitulo deinde
inde subiungit curandi mo
dum quia tecto deposito
dimiserunt eum cum lecto
et quo ad hoc efficientem
tangit humilitatem quod venerunt
tamquam sani ad deum tamquam
indigentes ad magnificum
benefactorem secundo ondit uel
tangit eorum pietatem quia
proximo qui ambulare non
potuit exhibuerunt opus
pietatis et hoc est ferentes
eum etc tertio tangit efficien
tiam sollicitudinis ibi et cum non pos
sent ubi aduertendum quod do
mus illius regionis habe
rent tecta plana ita quod

homines ad recipiendum aerem
poterant superius quoniam
de vna domo super aliam transire
et in cuiuslibet domus tecto vna
erat apertura vbi erat hostium
et poterat aperiri et claudi
et sic dimiserunt illum parali-
ticum in hoc notatur spiritualiter
quod paraliticus spiritualis non potest
per turbam cogitacionum in men-
te venire ad christum oportet
eum per doctrinam confessoris
per tectum deponendo tectum
i. scalam spiritum et capiendo
misericordiam venire ad christum. Dicit
vnus cum hoc tangit christi cle-
menciam et pietatem quia
respexit eum oculo miseri-
cordie delendo peccata sua
et hoc ibi Cum autem vidisset
Ihesus fidem etc. Et vocauit
eum filium quia per graciam adop-
cionis fecit eum filium dei
Dimittuntur tibi peccata tua
quia infirmitas fuit sibi in-
flicta propter peccata et ideo christus
vt bonus medicus voluit
amputare radicem infirmitatis
primum tollendo peccata. Deinde cum
hoc quantum ad primum ponitur e-
mulacio quia cum hoc quod dicit
Dimittuntur etc. ipsi non re-
preuenerunt eum nisi purum
hominem ideo crediderunt eum
blasphemum eo quia honorem
dei deo abstrahere et homini
sibi attribuere est blasphe-
mare et hoc videbatur

eis esse in verbis christi et
ideo dicunt quis potest dimittere
peccata. Secundo ponitur visio diuina in
qua per eorum cogitacionem cogni-
tum ad 3um sine diuisionis
ostendit sic dicens ex duobus
primo cordium reuelacione
et hoc est quo cognito etc. Et
ex hoc debebant cognoscere di-
uinitatem quia solus deus
scrutatur secreta cordium. Quid
est facilius q. d. ita facile est
peccata dimittere sicut tam miracu-
lose solo verbo curare et ideo
ostendit hoc secundo in effectu cu-
rando paraliticum et hoc ibi tibi
dico surge recipiendo sani-
tatem tolle ad sanitatis pro-
bacionem occasionem et quod dicit
et fecit sic hoc est quod dicitur et
statim surrexit. Subdit
postea quantum miraculi signi-
ficacio duplex primo quia homines
illi videntes magnificabant
deum secundo quia christum transeun-
tem ad alia loca sequebantur
Sequitur. Et cum transiret hic
ponitur emulacio in vocacione
mathei primo ergo ponitur voca-
cio mathei et hoc ibi et cum preter-
iret predicando cum mane vi-
dit oculo benignitatis quo
eum ad primam conuertit leui
s. et describit eum quia nomine
leui sic eum ante conuersionem
vocabatur cum cognacione quia
alphei cuius filius erat ex par-
te nomi consuetudine quia se dabat

intelligencia quod de beato viro
dicitur et in via pestilencie non
sedit contrarium condicione quia
in theolonio quod erat publicum
officium quod vix vel nunquam sine
peccato potest exerceri ut dicit glosa
Et subditur vocacio sequere
me per imitacionem operum et
subditur obediens imitacio
et secutus est Christum cum solo
verbo vocatus potuit multitu
dinem convertere sic per Joh. xviij
sic potuit quos voluit at
trahere et dicitur secundo convivium
et dicitur ibi Et factum est et quia
illum pavit exterius qui
ipsum refovebat interius et
multi publicani qui fuerunt so
cij contrarij et dicitur arcebat
occasio iudeis qui malignabantur
contra hoc arcebat
occasio iudeis qui maligna
bantur contra hoc qui se ipsos
reputabant iustos et ideo spre
verunt peccatores sicud publica
nos et contra illud quod Christus non
fugit eos reputaverunt Christum
conformem eis in sicientes quod
Christus non diligit peccatores sed
vicia et tamen non dubitabant
publice Christo hoc obicere sed
ad discipulos et dicitur ibi qui
cum publicanis et quasi dicitur factum est quod
non dictum magistrum vestrum qui
peccatores diligit sed magis debet
vos separari et sic intendebant
ipsos Christo subtrahere et ideo sub

dit eorum confutacio per dominum ibi
ponendo non est opus
quasi dicitur vos reputatis vos sanos
et ideo non indigetis medico sed
isti consitentur infirmitatem eorum
et ideo ego qui sum medicus
veni sanare eos Et non assi
gnat quare venit et dicitur ibi non ve
nit et quare non venit vocare
iustos sed peccatores Lucas addit
ad penitenciam sic enim iustos non vo
cat sed ad augmentum gratie
Et erant discipuli ponitur
secundo emulacio facta in discipulos per
reprehensionem primo in ieiunando
sive ieiunando secundo de sabbato iusto
dicendo ibi Et factum iterum cum
primo tangitur reprehensionis
causa sive occasio que fuit quod sui
sic frequenter ieiunabant et
dicitur ibi et erant discipuli
secundo quia illi contra doctrinam magistri
sui scilicet Johannis baptiste sic phari
seis sociaverunt secundo ponitur
reprehensio et quantum fecerunt lo
quendo Christo de eius discipu
lorum ut eis videbatur et ut sic
in Christum retorquerent calumpniam
et dicitur ibi quare discipuli tui
et quasi dicitur si essent religiosi et sancti viri sicut
facerent sicud isti qui sunt sicut
in conceptu eorum Et ait secundo ponitur
conversio domini in qua ostendit quod
non sunt quemadmodum discipulis
eius imponere tales observancias
pro isto statu in quo sunt quia
adhuc non sunt solidati

sunt debiles et hoc declarat per
talem similitudinem quia sponso
imperatoris qui est tempore leticie
non convenit filiis imperatoris
efficere tristiciam. Sed tunc
a principio discipuli fuerunt cris
ti qui est sponsus, erant filii
spirituales et ideo non statim convenit
eis apponere ea que sunt mag
ne perfectionis quale est verum
et perfectum ieiunium quod non solum
est in abstinencia ciborum
sed etiam omnium spiritualium viciorum
et inordinatarum cogitacionum et
locucionum quia oportet homines doce
re secundum exigenciam sui status. Et
ad hoc adducit duo exempla.
Primum est quia non convenit quod
commissio novi panni et recentis
conformetur cum panno veteri
quia sutura non est firma sed cito
corrumpitur. Sic etiam non convenit
novam doctrinam que est perfec
tionis addere statim in summo
gradu in homines veteris
conversacionis sed paulatim
augeri via meliori. Secundum
exemplum est quia non convenit novum
vinum mittere in antiqua vasa
nisi renoventur. Sic etiam simi
liter sunt de apostolis quia adhuc
non erant totaliter innovati
et ideo debuerunt prius per adimplemen
tum sancti spiritus confirmari ut superius dictum
[illegible] sic dicitur. Et sunt e hic
ponitur reprehensio phariseorum
quia reprehenderunt discipulos
de violacione sabbati. Et primo

ponitur reprehensionis occasio
quia sabbato evellebant spi
cas et manducabant et quia
illi solum de lege littere gloriantes
tes reputabant hoc non licere
et ideo secundo subiungitur reprehensio
et non loquebantur discipulis
sed christo ut per eum discipulorum
in ipsum retorquerent et hoc
dicunt ei etc. Et subditur
magistrum excusacio repre
hensione in qua ondit eos
male arguere quod discipulos
primo exemplo. Sic dicitur quia david
tempore necessitatis comedit panes
propositionis quos alias non
fuit licitum comedere et ille
fuit apud eos excusatus
et similiter discipuli tempore necessitatis
poterant excusari. Additur
in alia lectione sicut abiathar
p.a Regum xxi. dicitur quod fuit ab
ymelech. Sed intelligendum
est quod abiathar fuit filius
eius et etiam sacerdos et ideo prin
cipalis exprimitur quia interfecto patre
a saule ipse fugit ad david
et mansit cum eo socius in labori
bus et ideo magis notatus fuit.
Deinde declarat hoc dupliciter
racione. Prima est quia sabbatum
ordinatur propter hominem et non
econverso et ideo inconvenienter
arguunt eos quod in sabbato
compulsi necessitate evel
lebant spicas et manducabant
quod non advertebant eos quod

cavillerunt sp(eci)alit(er) q(uia) in sab-
bato fecerunt. Na(m) in lege c-
o(n)cessum fuit q(uod) homo posset
intr(ar)e segetem p(ro)ximi (et) co-
medere, s(ed) no(n) intr(ar)e falce(m) ut
p(atet) Deut(eronomii) xxiij°. Secundo
q(uia) ip(s)i c(um) dispensacione su-
perioris fecerunt hoc, ergo no(n)
peccaverunt assumptu(m) in mi(n)or(e) in-
tia qu(ia) d(icitu)r q(uod) filius ho(min)is i(d est) (Christus)
e(st) d(omi)n(u)s sabbati. Sequitur ca(pitulum) iij.

Et introivit iter(um)

Hic ponit(ur) emulacio
in q(ua) ca(usa) s(cilicet) in manus
aride sanacione (et) circa hoc p(rim)o
tangit(ur) iudeor(um) emulacio
2° emulancium obstinacio ibi
Expone(n)tes. 3° tangit(ur) aut(em)
tangit(ur) q(uod) p(rim)o adveniens
d(omi)n(u)m q(uia) venit iter(um) in sina-
gogam (Christ)us cum p(ro)p(r)ius dictam
2° materia curandi s(cilicet) puta-
cio hominis infirmi q(uia) h(ab)uit
manu(m) aridam (et) in h(oc) not(atur)
q(ua)ntitatem infirmitatis q(uia) talis
infirmitas e(st) difficul(ter) curabi-
lis. Tercio tangit(ur) iudeor(um)
in simulacio q(uia) observabat
eu(m). Et ut emendarentur me-
s(ed) ut accusarent. 4to tangit(ur)
circa infirmum (Christ)i c(on)solacio q(ua)
q(uia) c(on)silendo d(i)x(it) i(d est) firmo
surge, adveniendu(m) sanitatem
sta in medio ad evidentem
ostensionem curacionis. 5to
tangit(ur) h(ic) q(uod) maligna(n)tes
in dignacio ex quo p(atet) eor(um)

confutacio (et) hoc facit p(er) modu(m)
interrogacionis. Si lic(et) sabbato
b(e)n(e)f(acere) (et)c. (et) magis sp(eci)alit(er) exp(ri)mit
v(idelicet) lic(et) a(n)i(m)am (et) hominem salvu(m)
facere. Hoc est opus pietatis
et hoc licebat fieri sabbato.
Et adv(er)tendu(m) q(uod) d(omi)n(u)s dicit h(oc)
respondendo cogitac(ionibus) eor(um) q(uia) ip(s)i
interrogaverunt eu(m) ut p(atet) Ma(tthei) xij°
et ergo iam interrogat respondendo
eis (et) p(er) hoc q(uod) d(omi)n(u)s p(re)misit
si lic(et) b(e)n(e) facere (et)c. sufficient(er)
innuebat q(uod) erat opus pietatis
(et) q(uod) no(n) violavit sabbatu(m) et
ergo videre no(n) poterant (et) ideo
tacebant (et) cu(m) sp(iritu)i(s) eos
cu(m) ira (et) no(n) ta(men) sint oculis
mentis exp(er)ientiis t(ame)n ba(n)tis sicut
in nobis sit q(uod) qu(ando) in ira po-
tencia aie circa su(u)m obiectu(m)
occupat(ur) q(uod) tunc alie cogitac(ion)e aie
potencie minus in suis operacio-
nibus possunt sortiri effectu(m)
s(ed) in (Christ)o sp(eci)ali p(ri)vilegio c(on)tinue
aie cu(m) v(er)a c(on)t(ra)rio nich(i)l fuit mi-
nutu(m) (et) ergo neq(ue) ... c(on)tinue circa
c(on)sideracione(m) oculos mentis
potuit observari. Extende
r(e)s. (Christ)us eu(m) dictam q(uia) p(ro)b(lema)
hic sanari voluit. Extendit
ex quo p(atet) obediencia (et) ergo sa-
nari meruit (et) hoc ibi restitu-
ta sanitati pristina. Exeuntes
q(uia) describit(ur) malignancium obsti-
nacio ex eo q(uod) visis (Christ)i op(er)ibus
no(n) fuerunt emendati s(ed) magis
in diviciis indurati. Et tangitur
in hoc p(rim)o cu(m) aliis maligna-

associatio quia consilium inierunt
inierunt cum herodianis et hoc
dupliciter intelligitur quia secundum ali
quos isti herodiani fuerunt in dei
devina speciali secta que repu
tavit quod herodes ascolanita
esset christus promissus in lege et
hoc argumentabant prophetia posita
genesis xlix ubi dicitur non auferetur
sceptrum et ipsi illi fuerunt obla
tium quod fuit alienigena ut
dicunt josephus et alii. Alii
dicunt quod fuerunt milites alterius
herodis antipe qui fuit filius
illius sed ut ubique peccaverunt quia
cogitaverunt eum perdere qui venit
vos salvare. Secundo tamen hoc tangitur
prudens christi ab eis elon
gatio et hoc ubi secessit ad
mare non propter timorem sed quia
non dum venit hora eius et ex
illo recessu dominum sequebatur mag
nus populus quia magna multi
tudo sequebatur et hoc est secessit
ad mare et per hoc secundum glo. sig
nat transitus ad gentes et
magnitudo status in predica
cione potuit quia inminet conculca
tudinem duci non potuit et
ideo naviculam intravit ut sic commo
dius posset duci et hec ibi
et dixit ut navicula deserviat
ei turbis filius quetuando
dixit sicut patris dextera est secundo
et ascendens superius describi
tur predicatio domini ipsi cum hoc
describit predicatos per ipsum christum

ad apostolorum collegium et quia non
sunt idonei predicatores nisi
vocentur ideo primo ponitur electio
apostolorum ratione electionis et postea
traditur instructio primitiva vi
rilis ibi et vocavit eos. Primo
ergo ponitur electio et electorum
instructio ibi venerunt ad eum
circa primum sic procedit primo ponit
electionis congruens institu
cio quia ascenderunt in mon
tem ad significandum quod in mon
te virtutum debet consistere qui aliis
debent preesse et ideo dicit glossa
quod in hoc monet ad celestia
erigi sicut et legem in mon
te dedit. Secundo tangitur ipsa elec
cio quia vocavit specialiter quos
prius elegit eternaliter quos
voluit quod non meriti sed divine gracie
est ut dicit glo. pusillimus ergo dicitur
Jo. xv. Non vos me elegistis
tercio tangitur officii determinacio
quia eos predicare non determinans
congruenter quarto ponitur potestatis
collacio ut nova facerent
qui nova predicarent ut dicit glo.
quia aliter eis homines non
credidissent cum essent homines
ydiote sine litteris et vulgaliter aut
ecce potestas in unum quidem dicitur cu
randum infirmitates non possi
dendi prebendas et dignitates
et eiciendi demonia non super
civitates et regna. Electorum po
nitur electorum ab aliis distinctio

nominatim eos describendo et
in primis simoni petrus
non primo prius sed tamen adducto
andrea dixit tu vocaberis
cephas ut dicitur Joh. i. et jacobum
zebedei qui maior dicitur quia prius
vocatus et prior in martirio
et est ad maiora secreta domini vo
catus quem eciam Barjona quasi ipse
electum erat exponit i. filius
tonitrui eciam ut dicit glo. unus
eorum s. Joh. tam alte vocem
evangelii emisit quod si aliquantulo
plus intonare voluisset nec
ipsum mundus capere potuisset
et andream qui primus in primo
fuit vocatus et philippus de quibus
prius Joh. primo. Jacobum alphei ad
differenciam prioris thadeum i.
fratrem jacobi minoris et simonem cha
naneum non quia esset de gente cha
naan sed de cana galilee in
qua dominus fecit aquam vinum
judam scharioth ad differentiam al
terius et dicitur a vico a quo
natus fuit ut dicit glo. sequitur
et veniunt hic quantum ponitur
electorum instruccio qua incitat
eos incitando ad functionem pre
dicacionis verbo in principio
capituli primo ondit quod predicacio
debet esse facienda ex duobus
quod videlicet non debet incipi propter propriam
utilitatem neque propter commodum
propinquitatis 2° ibi Et veniunt
ecce primo tamen facit quod non ponitur
facienda tempore predicacio secundo facta

quorundam opinio ibi et cum audissent
3° facte opinionis reprehensio
ibi et convocatis eis facienda
predicacio tangitur dicendo quia tam
diligenter predicacionem insiste
bat quod nec tempus haberent ad man
ducandum et ideo quia in audita
predicabat forte conveniencia
dignitatis faciens in unitatem appa
ruit et ex hoc sequebatur opinio
primo discipulorum qui ad hunc
timebant eum esse furiosum
et ideo voluerunt eum tenere et ligare
ne aliquis offenderet et hoc bona
intencione fecerunt glo. quia
capere eius altitudinem ca
pere non poterant alieno sensu
locutum putabant et ideo eciam dominus
non reprehendebat specialiter Secunda alia
fuit facta opinio iudeorum phari
seorum qui sola ex malicia
non obstantibus signis virtu
tibus quas fecit **dixerunt quia
demonium habet** beelzebub videlicet tamen quasi
vir muscarum qui idolum habitato
rium vocatur beel et propter sordes
et nomen qui sibi immolabantur multe
musce congregabantur ideo yronia
modi vocaverunt eum belzebub
i. viro vel deum muscarum quem
ipsi lig. multum cruorem offere
bat cum templum in altari holo
caustorum tamen numquam ibi musce
convenerunt quod eis fuit ex
sum ex speciali gracia quia verum deum
colebant sed postquam vacuitatem
amiserunt et superbiam ut dicunt

m

doctores et dicunt esse princi
pem demoniorum illum dyabolum
qui primo ydolatrie descendit quia
Ninus rex Ninive cum de
functo patri suo fecit ymagi
nem et attribuit sibi honorem
dei et illius similitudinem
diverse gentes receperunt et
diversimode nominaverunt
aliqui Baal alii Bel et tan
git eos aggravando penam
eorum ex parte eminentia
quia scilicet qui magis debuerunt
scripturas intelligere et ideo non de
buerunt tenere defectus aliorum
imitari 2o colori meritum scien
cia quia prophetas quos scilicet dominus propter
legem et prophetas quos mito de
buerunt imitari 3o ex parte ma[illegible] quia
dixerunt in cordibus Beelzebub
Sequitur et quoniam hic fit ista opi
nionis reprehensio ponitur et
quo ad hoc duo facit primo
tangit ipsorum confutationem
2o ondit eorum iustam dampna
cionem ibi amen dico vobis
circa primum confutat eos ondendo
se non dyabolica sed divina virtute
eicere demonia per similitudinem
duplicem rationem primo quia in isto
reperitur regnum et totum desiderium
dyabolorum ut in cordibus hominum
regnent si ergo unus alium ex
pelleret tunc bellarent inter se et
sic cessaret regnum eorum in hominibus
et hoc sed presertim debuit esse preter
ipsum ergo ipse fuit verus apostolus sta
re etiam causa ista opinione ipsorum

2a ratio est debilior non potest fur
tum virtute vincere fortiorem sed quia
ego vici dyabolum ergo sum maioris
virtutis et per consequens non fecio virtute
dyabolica sed divina et ista tangitur
ibi nemo potest etc. ibi amen
dico vobis ondit illorum iustam
dampnationem quia penam eorum
fuit inexcusabile quia fuit
in pugnatorio veritatis cognite
unde dicit glossa super illud Ostendit
hic est heres in dei cognoverunt
primo ex parte ipsum esse Christum
sed quia redduntur invidia malicia
eorum tunc ex invidia contra
ipsum tam inflammati sunt ut apo
ri notitia in actitatem errorum
caderent et tale peccatum non est
excusatione ergo dicitur irre
missibile non quod nullo modo posset re
mitti sed difficile contra est
in se et dicitur in spiritum sanctum quia
ex certa malicia que opponitur
bonitati que principaliter attribuitur
spiritui sancto unde peccatum in spiritum sanctum
sunt ista desperacio presumpcio ob
stinatio obstinatio finalis in penitencia
in videntia fraterne gratie impugna
tio veritatis cognite Sequitur
et venerunt hic ponit doctor quod
non propter promissionem amicorum de
berent intermitti sermo predica
cionis et hinc doctrine ponitur
duplex occasio primo ex parte amicorum
suorum de ipso in quisicio ibi ve
nerunt etc. et hic venerunt
cognati unde 2a ad eundem sed aliqui

fra sibi revelatione 4 hoc ibi dicunt ei ipsi aliqui ipsorum 7 sicut dicunt aliqui quod hoc fecerunt ad temptandum eum sicut ex carnali affectu amatores monent 7 subiungit instructio prusionem suum s. que est un[?] mea non ut refutet obsequium maternum ut dicit glossa respondit se plus doce[re?] pri[m]us misterijs quam m[atr]is et etiam spiritus in discipulos dicit cecilium 7h et subiungit omnem eum qui fecerit voluntatem 7h glossa soror 7 sicut credendo mater predicando qui predicatio nem ipse 10 sine dubio xpi in corde generat secundum cap. xiij

Et iterum cepit.

Et post quam instruxit discipulos hortando ad sermonem predicationis ex. prio hic facit idem magis spaliter condicionis verbo 7 primo describit ipsa predicatio 2o consequens cumulatio in principio vj. cap. item primo ponit predicationis modum secundo fructum ibi simile est regnum dei 3o confirmat principaliter ibi 7 aijt illis primo ponit predicatio secundo predicationis expositio ibi exijt qui in primum sic procedit quia primo predicationis continuatio quia iterum cepit loqui ad turbas ad mare ipsi audientes devotionem quia turba multa et ut credentes et

manifestius audiret et hic tangit audientium devotio 7 humilitas quia super terram manserunt 7 humiliter audiendo de inde ponit sub similitudine predicationem ubi ostendit eos ad attentionem cum dicat audite non solum exterius audite sed interius sentiendo suscipiendo secundum ut ponit doctrinam predicationis descriptio quod est verbi dei ut in expositione patebit 7 ipse xpistus seminans ipse est seminator consilij qui exijt primo a sinu patris et utero virginis per incarnationem exijt secundo de thalamo virginali utero per nativitatem 3o exijt in mundum per manifestam predicationem. glo. exijt de domo de mora dictus est hec et ponit 4or gradus audientium verbum dei primi sunt quorum corda sunt temptationibus exposita et hij sunt secus viam qui in differenter cum temptationi succumbunt glo. via mens mea tu cogitationum carnalium crea cum 29 quidem dus hec corda super ba 7 in durata 7 hoc intelli git quod petram que non habet terram id est lenitatem animi obedientis ut dicit i[n]ferius non habe bat altitudinem id est probitatem animi celestis tibi modicum de terra id est desideriis salutaris cum celesti disciplina constituti 7 adole

iiij

dicentiam regularit insti
tuti Ortus est sol .i. fer
vor persecutionis estus quia
non solum adeptus delectamentum
dictus quidem est corda sol
licitudinibus secularium divicia
et intelligitur persecutiones et spinas
eciam quia deserunt cum incipiunt
fructus facere hoc a sollicitudi
nibus suffocantur Ceciderunt
quidem est corda devota et
humilia et illud semen quod ...
gendus facit multitudinem
fructuum quia aliud centesimum
etc. Et ille triplex fructus signat
triplicem statum in ecclesia .xxx.
fructus coniugatos .lx. vidu
as Centesimum virgines Et quia
utilis misterijs plena sunt
predicationi ideo monet ad
attencionem dicens Qui habet aures
audiendi non solum corporis
suscepcionem sed cordis credendo
et passionem etc. faciendo // Et
cum esset singularis Hic ponitur
parabole predicacionis exposicio
et circa hoc primo declarat eius
intellectum 2o invitat eos ad
publice predicandum Et dicitur
tractat unde circa primum sic procedit
primo ponitur discipulorum discreta
interrogatio quia non coram tur
ba sed seorsum interrogant
et hoc ibi cum esset simul discipulis
ad turba ut dicitur in illius 2o pro
sionem dominus ponitur discipulorum
commendacio quia eos ultra

quos quos hoc primo ubi
scribis quemadmodum et hoc ibi
vobis datum est etc. Circa prae
sepcionem et in illis regno
foris est nantem ut et quod
qui noluerunt ad primum accede
sibi credendo omnia quae exte
riora ut videant exteriora
et non interius et ibi verum non
tenetur aliud sed consecutum sit
et quod sequitur ne quando convertantur ideo
quia numquam convertuntur non dimit
tuntur eis peccata sed ne cogni
tacione sua in meditacione credant
temperavit eorum concludendo quod ad
sunt non erant omnes sufficien
tes et propter et ergo ponitur circa
pre opinionis repressio et hoc
ibi nescitis parabolam etc. quasi dicit
non debetis extolli quia ad
sunt multa desunt nobis demum
3o ponitur parabole exposicio et
est plana sua sumitur quidem
primus expositos in sua perdenti
Et dicebant magister in vitat
eos ad publice predicandum
ad hoc primo adducit unum
verum tale quia lucerna corpo
ralis non accenditur ideo ut po
natur in loco occulto sed publico
ut omnes videant et ideo si
appliciet ad propositum ibi non est
enim et dicitur quod doctrina eorum ...
sit eis quae est lucerna ut dicitur
in psalmo lucerna pedibus non de
bent ergo opera eorum esse occulta
sed pedes publicari quia amore

prius dite et carnalis illuc
re occultat verum dei qui sub
modio vel sub lecto lucernam
capit Secunda eius carnis concupis
centiam subponit Et hoc p
tendit ibi non est abscondi
tum ab aliis in doctrina nos
specialiter declarata quo ma
nifestetur post christi ascensio
nem et non est occultum i. occul
te nobis datum 3o monet ad
attendendum Si quis habet au
res sensus spirituales spirituales ad
intelligendum ad percipi
endum audiat intellectus vel non
se subtrahat ut auditu ad
fabulas convertit fabulas quas
memorie retinere mandat et
ideo etiam addit videte quid
audiatis q. d. estote pruden
tes et nolite omni spiritui credere
4to promittit laboris premium
et hoc ibi in qua mensura
etc. i. sicut fideliter officium p
dicationis exercetis sic da
bitur vobis ea que ad hoc
sunt necessaria et adiacietur vobis
etiam remuneratio glorie in
presenti spiritus intelligentie et
effectus operandi et in futuro
dona etiam retributionis ad
dicientur et dat rationem
Secunda quia licet amonem ubi
debitur spiritus intelligendi quod
carnit et ergo Secunda non licet

amorem audiendi quod licet s.
spiritualem ingenium vel per ex
ercitium auferetur quia nulla
nulla vere sapie dulcedine
gaudebit ymo totum erit
in prorium Sequitur Et dice
bat Sup dud hortatus est
ad publicam predicationem
hic ondit publice predica
tionis utilitatem quo adstra
tum etiam sub duplici pa
bola Quia prima que est de
iaciente semine in terram
ingerit magnam utilitatem
qua consistit etiam s. ex predica
tione quia sequitur 3es status
electorum s. incipientium profi
cientium et perfectorum et hoc sic
quia primo per auditum predicatio
nis incipiunt habere timorem
dei et convertuntur et sic oriuntur
primo in terram et hoc signatur
per hoc quod dicitur primo est in her
bam quia timendo compungimur
et monentur ad penitentiam et penitentiam
per quam hic dicitur herbis et hoc
signatur per spicam in qua iam
spirat fructus Tercio perfectum
pervenit ad caritatem que
signatur per frumentum plenum quare
ut dicit apostolus plenitudo legis
est caritas et non solum etiam
consequitur talem fructum in
membris sed hic in presenti sed et pre
mium in futuro et hoc est quod

qui mittit falcem in messem vel mittitur quod est messis .i. consummacio seculi cum retribuet unicuique secundum opera sua seminator quod est xpistus semen verbum suum dei ita eorum quando dormivit autem qui nos ignorare facit qualem actum sunt opera mea sed semen germinat nocte et die .i. tam in adversitate quam in prosperitate sed possent forte discipuli timere ideo quia simplices erant et abiecti ut scire quod in magnum possent tamen in hominibus proficere ideo dominus adducit hanc parabolam que est de grano sinapis per quam ostenditur quod licet eorum predicacio appareat humilis et abiecta tamen post fidei constancia tribulacionibus adtantum devenient ut quod aves celi et magni principes requiescunt et sic doctrina eorum erit maior et omnibus pre falsis et vanis doctrinis et concludit evangelista quod sic loquitur eis sed quod poterant intelligere sed non sine parabolacio quod nichil docuerit sine parabolis ymmo specialiter docuit apostolos sicut etiam dicitur alibi in quo ad verba que non sunt per parabolas aliorum et quod loquebatur parabolice ut retinerent specialiter magis placentem sequitur Et ait illis die eo firmat per miracula primum fuit factum in mari aliud vero de quo in principio vi. capituli circa principium precedit primo tangitur domini et discipulorum a turbis separacio quia navigavit per aquas et alie naves erant propter evidenciam maioris miraculi 2o tangitur per ventum aque turbacio atque ita ut mergerentur ut dicit alius evangelista tercio tangitur xpisti dormicio quia corporaliter quievit cervicali dormientis excitacio Et quarto ponitur discipulorum exclamacio quia desiderabant ut salvaret eos sexto tangitur tempestatis admiratio xpisti sedacio quia imperavit ventis et mari septimo ponitur dubitancium increpacio quando dixit quid timidi estis octavo populi assistentis admiracio quia timuerunt et loquebantur ad alterutrum et glo. dicit quod non sit intelligendum de apostolis sed de aliis ibi existentibus in hoc autem ostendit se deum esse corporalium et spiritualium quia et mare et ventus obediunt ei

Et venerunt trans

capitulum quintum in quo adducit miracula sua in terra

7 principaliter sunt duo primo
manifestatur demoniaci curatio
2um est manifestatur puelle
defuncte resuscitatione ibi
cum Cum ascendisset primum
in duo ponitur miraculi operatio
2o ipsius devulgatio
ibi qui autem pas. primo ponitur
determinatio loci quantum ad re-
gionem gerasenorum gerasa
namque civitas non est longe
distans a civitate tiberiadis
que alio nomine appellatur genezareth
2o ponitur occursus demonia-
ci in quo notat occurrentis
qualitates conditionem quia scilicet
fragiles et miserabiles 3o
diaboli possiderunt malignam
vexationem et illam describit
primo ab habitatione quia do-
micilium habebat in monumentis
et ideo diabolus habitavit quia
ibi isti sepulti erant super
quorum animas potestatem habuit secundo
ex fortitudine quia nemo catenis
et sic serviens fortissimum exhibuit
ut iam nemo audebat ex timore
accedere et sibi quamvis exterior
quia die ac nocte erat quod non
sinebat eum quiescere et tamen
hoc totum agebat a demonio
in deserto ex illo instincto do-
tore quia clamabat et concidens
glossa quod ille demoniacus significat
gentilem populum prius a diabo-
lo possessum et ille non compedibus
non catenis id est divinis et humanis
legibus arceri vinculis retineri
potuit sic etiam gentes malam conswe-
tudinem in diversis erroribus
et ydolatrias nondum et spiritualiter
habebant. applicatur ad peccatores qui
primo diabolus qui cum eius possideret
fuerat habitare in sepulcris id est in
immunditia peccatorum 2o legitur ha-
bitavit dum per consuetudinem
peccandi necessitate addicat per
hoc indicatur ita quod non posset
per ea non valenda vincula
et ultimo finalem desperationem
inducat et hoc satis in multis
per hoc quod se ipsum lapidibus
concidit demonibus sequitur dig-
na primo diaboli quod fuit
ex impietate christi et quo ad
hoc diaboli timent christi pre-
sentiam exclamant et
hoc ibi videns autem Ihesum christum
a longe et bene diabolus a lon-
ge quia sibi non est spes rever-
di et longe cum peccatoribus
salus viri in Corpus eius quod
pro se adhibebat adoravit
id est inclinavit corpus quod possi-
debat voce magna quia
dolore magno torquebantur
Quid michi et tibi q. d. sussi-
ciat quod in finali iudicio aufe-
res a me potestatem nocendi
hominibus ex magno namque
odio quod habet salutem hominum licet magno
sit sine pena et est dampnatio

hominem sit sibi in penam tunc
meo delectatur. Hic deus confutat
presumptionem iudeorum qui dixe-
runt eum in belzebub eicere
demones. Fine contumeliosus
ut etiam prius est confutatur etiam
eorum errores qui negant christum
esse filium dei. Sed tunc diabolus
hoc facit ut demonis possideat
et ideo se humiliavit. 2o quia ex
ardore divinitatis fuit stimu-
latus quia quae conventio christi
ad belial sicut supra subdit
diaboli ex compulsione et quod
ad hoc permittit mandata dei
et precepit christi et hoc ponitur
notificatio diaboli quia determi-
natur unus et hoc proprie mero
generationem et diaboli invasio-
nem ut plane patet in litera le-
gio est 6666 deus non ut
exigit quod dubius ut dicit glossa
Beda. Hic ut confessa publica
peste qua simul tolerat
vitus curantis gratia appa-
reat. Subditur maligna
petitio quia cognoverunt non
potuit nocere hominibus quo ad
animam voluit tamen nocere quantum
ad exteriorem substantiam eorum
sicut patet in Job. Et ideo petunt ut
mitteret eos in porcos in quo
notatur quod diabolus non habet virtutem
quamcumque modicam super homines
nisi in quantum deus permittit. Sub-
ditur occulta dispensatio christi
qua concessit petitionem eorum
et sic intraverunt in porcos p[re]-

cipitaverunt. Hoc enim facit deus
quo in porcino more viven-
tes homines diabolus potestatem
recipit. Unde glossa: porci signant
homines immundos qui nocte
et rationis expertes in monte super-
bie pascuntur et huiusmodi acti-
bus oblectantur qui cum
periculum in dolorem per demo-
nes ducunt nam nisi quis
more porci vixerit in eum diabolus
potestatem non accipit nisi forte
ad probandum non autem ad perden-
dum. Hic autem confutatur error
manichei dicentes animas
hominum et bestiarum eiusdem
esse nature. Cum propter unius ani-
malis salutem 2000 porcorum sunt
submersi. Sequitur. Erant autem
pascebant. Ponitur miraculi
promulgatio per nuntios ad pastores
porcorum. 2o per ipsum a demonio
curatum ibi et cum ascenderet tamen
est. Ideo publicatio a pastoribus
facta quia visio miraculo fue-
runt territi et fugerunt et
signant prelatos non prius scelera
ipsi annunciantes donec viderint
abire in interitum et tunc faciunt
fugere. Subditur applausio veneran-
tium christo exhibita et primo po-
nitur ibi de miraculo certifica-
tio quia vident et sedentem
quem inquietudine quia prius
agebatur in deserto et vestitum
qui prius vestibus non indue-
batur ut dicitur Luc viii. Et paue-

mentis qui prius furiosus
erat et timuerunt. Sed tu ad
hanc legem Christi non suscepe-
runt et glossa ut vos antiqua
consuetudine delectati hono-
rari se velle sed pati nolle
propter legem dicit. Sed eam
implere non possunt admirantes
cum fidei in ipsorum conversione pa-
rum. Et rogaverunt. Scilicet apostoli
et alii parentes deinde ponitur
ipsorum petitio quia rogaverunt
ut discederet quia contemplatione se-
cernunt se indignos. Sicut petrus
Luce v. dixit Christo exi a me domine
quia homo peccator ego sum vel forte
timuerunt se maiora dampna
incurrere. Sed hic est dubium
cum alibi dicit duos fuisse quo-
tunc hic solum unus et lucas
loquitur de uno. Dicendum secundum
beatum augustinum de concordia evangelistarum
quod duo fuerunt sed unus fuit fa-
mosior et de illis fecerunt et
lucas et marcus mencionem.
Sequitur Cum ascendisset
hic ponitur publicatio sanationis per
ipsum admonitio curatum et primo
ponit tria primo eius devo-
tam petitionem quia amor Christi
sic eum sub [illegible] dissolvi
et esse cum ipso et ergo petivit ut
esset cum eo. Sed Christus alios mi-
nus meliorem est utilem ergo sub-
iungit secundo petitionis negationem

nem et hoc ibi non admisit
tercio ponitur ipsius ad gentes ac-
tiones in vita ibi vade
in domum scilicet consuetudine tue bu-
ntia tibi sed nuntiat mediam
deo et concluditur prius et
abiit in decapolim quod est
nomen provincie et dicitur a deca quod
est decem et polis quod est civitas
quia provincia habuit decem civi-
tates. Sed dubitatur quare
deus illi volenti se sequi prohi-
buit et alibi discipulo ad
moriendum se absentando adpro-
pinquandum se innuit ut patet
Luce ix. Sequere me. Vi[illegible] invenit
omnes homines permittens
eis restitutionem sed ille in-
dignus restitutione ergo non de-
buit eum prohibere. Et dicitur
quod multiplicitas eum prohibuit
ne sequeretur corporaliter
propter ne miracula que fecit
imputarentur dyabolo 2o ut dis-
ceret quod solum impia Christi
alios instruerent qui
apte in similitudinem Christi non
poterant sustinere sed de dis-
cipulis suis. De quo dicitur Luce
ix. aliquid fuit quod ad hoc
movebatur carnali affectu. 3o
tamen quod adducitur de ostensione
non intelligitur solum de cor-
porali presentia sed de spirituali
quia deus est ubique et presentia
in bona voluntate. Sequitur

Cum ascendisset hic describit
secundum miraculum de puelle mor
tue resuscitatione et dividitur
in 3a primo ponitur miraculi
petitio 2o cuiusdam alterius
interpositio ibi et mulier 3o opera
tio ibi adhuc eo loquente
Circa primum sic procedit quia
primo ponitur determinatio loci
quia circa mare 2o adventus
archisinagogi quia venit ar
chisinagogus et describitur ex
nomine yairus ex quo patet eum
fuisse nominatum 3o eius consulti
quia procedit 3o devotionis
magnitudine quia deprecatur
multum expetendi necessitati
quia filia mea que unica fuit
ut dicit luc. viii exponendi
qualitate quia veni et impone
et subditur xpi benignitas
quia dignatus est eum visitare
et hoc est ibi abiit Et hic
est dubium cum ille non
habuit perfectam fidem quare
dominus eum non increpat sicut
dixit regulo et similiter
ad aliud de quo lucas qui
dixit Glosa super et
respondetur quod hoc fuit occulta
providentissima dei dispositione
quia quamvis advenientes simul fuerint
alterius conditionis quam alio
tempore et ideo sic diversitatem audi
entium tempus pertinet nomine ex
pedire sic videtur quod fecit est

quod voluit cum preter miraculum
quem vero fecit per dispositionem sed
ad hoc dubium est hic dicit quod
filius meus in extremis est
et matthei ix dicit filia mea modo
defuncta est Respondetur Aug. de
concordantia evangeliorum quod non
sunt contraria referendo dicta aliorum
timebat pater verba ponit
secundum sensum quia ista fuit ita prope
propinqua in morte quod in vita
desperabat in vita eo quo
ad estimationem patris qui
reputavit eam sibi esse
mortuam ideo dicit modo de
functa est quia matthei et lucas di
cunt sicut in textu Et mu
lier incidentaliter ponit aliud
miraculum de muliere curata
a fluxu sanguinis et primo in
hoc notificatur infirmitatis condi
tio quia xii annis nullo
potuit quia tam difficile curari
potuit per humanum 2o tangitur fidei
magnitudo ibi cum audisset
quia tante fidei fuit quod non petiit
cum iterum tangeret vel extra
dicit sed ex solo tactu vesti
mentorum curari posse veniret
retro quia pre verecundia eam
accedere non audebat 3o ponitur
curatio ibi et confestim et ut
quod patuit quod non fuit vel 4o
subiungitur miraculi publica
tio et circa hoc ponitur domini
interrogatio ibi quod licet non

dubitat sed ut interrogacione
miraculum manifestum fiat
Sexto ponitur discipulorum eius
admiracione unde sequitur videns
turbam q. d. mirabile est
quod interrogas cum tanta multi
tudo te comprimat Sexto
ponitur mulieris confessio et eius
occasio fuit respectus domini quia
respexit mulierem et ad hoc
mulier mota fuit ad confes
sionem confusa timens
corde et tremens corpore pro
cidens in quo patet humilitatis
magnitudo dixit omnem
veritatem in quo patet bene
ficiorum gratitudo ecce primo
corde credidit ad iusticiam
deinde confessa est ore ad
salutem Septimo concluditur
christi benignitas tribuendo
consolacionem filia per adopcio
nis graciam fides tua tibi
adeo gratuita confessa salua
fecit te. Ecce ipsa dat auxilium
affluenter qui petunt in fide
nichil hesitantes etc. // Vade
ubi ostenditur sibi proficiendi
oportunitas vade de vir
tute in virtutem proficiendi
modum sine qualitas in pace
s. mundana respuendo de
hac pace Ioh. xiiii. Pacem
relinquo vobis datur operandi fa
cultas esto purus exterius
et interius et bene operandi victus

a plaga tua enim plus do
nat plus diligere debet Luc.
vii. et in hoc est quod deus in via
docuit et fecit miracula de
dit nobis exemplum ut nos solum
in tuo semper in via de bonis
bonis operibus occupari
Adhuc eo loquente. Hic
iam ponitur primi miraculi
consummacio circa ad hoc pri
mo de filie predictum primo ad
hoc ponitur nunciancium solli
citudo quia venit mortis
intimacio quod filia tua et in
timacionis ro enim ultra
vexans quia xpm eo qui fama
celebrem iam reputabat et ideo
non debet amplius occupari et ideo quia
fuit et est mestorum consolator
et misit per consolacionem di
cens noli timere et quod nota
enim ideo pax et securitas am
bulat et totius languoris
medicina tantum Ioh. xi. si
credideris videbis gloriam dei de
inde ibi quod venit cum hiis quod
ponitur ut in ore duorum vel
trium stet omne verbum ad
ostendendum quod nos a spirituali morte
resuscitari non possumus nisi
fidem spem et caritatem habeamus
per petrum fides intelligitur quia
agnoscens interpretatur per iacobum
spes quia supplantator dicitur quod oportet
terrena supplantari et spe ad
eterna erigi per Ioh. caritas quia

gratia dei dicatur. Et cum esset et vi-
dit concurrentem turbam
et quo ad hoc ponitur triplex con-
dicio quia erant flentes et
hoc fuit tumultus propter voces
et sonorum discordiam quibus
erant tibicines ut dicit glossa
Subditur corrigendo Recedi-
te enim quasi dicit non sit plan-
gendum de morte corporis
sed potius de peccatis est dolen-
dum non est mortua glossa in
meam dispositionem puella sus-
cepta vivit et caro suscitando
quiescit. Unde mos est christia-
nis ut qui resurgere non dubi-
tantur dormientes vocentur
Deinde subiungitur christi derisio
ibi irridebant eum quia scie-
bant quod mortua esset ut
dicit Luce viii. Deinde ibi ipse
vero ponitur operacio miraculi
et quo ad hoc ponitur medi-
corum expulsio ibi Eiectis
omnibus quia non erant
digni videre et ideo ut dicit glossa
blasphemis et derisoribus
non sunt revelanda misteria
sed fidelibus et in hoc mo-
raliter datur intelligi secundum
glossam quod nisi secularium
turbarum multitudo a corde eiciatur
anima que intus iacet mor-
tua non resuscitatur. Deinde u-

se per iniquas cogitaciones
spargit ad consideracionem
sui se in illativis colligit
Assumit patrem propter consolacio-
nem et qui secum erant ad testi-
ficacionem et subiungitur testi-
ficacionis modus sive qua-
litas quia preterito et presenti
Thabita tumi dicit. Dictio-
nes sunt quorum prima est nomen
puelle secundum Albertum in exponen-
do ponit nomen quarum scilicet
puelle. Secunda scilicet tumi est
verbum et valet residuam partem
interpretacionis scilicet surge. Et con-
festim quia omnia que vo-
luit fecit ut dicit in psalmo. Sub-
iungitur suscitacionis veritas
ex duobus scilicet primo quia sta-
tim ambulavit quod non potest
esse in inanimatione naturali. 2o quod
comedit quia ambulacio
potuit esse fantastica sive fan-
tastica at non potest manduca-
cio. De hoc autem quod interpo-
nitur erat annorum xii notat
glossa quod tunc sicut incipit
in adventu christi recepit genti-
litas et generatio christi recepta
est tunc mortua est synago-
ga et ideo puella xii annorum
describitur et similiter mulier quia
sicut etiam generatio post annis
infirmitatem habentem et ideo eo-
dem tempore et puella nata fuit

7 illa infirmam cepit. Et p(ro)ce
pit etc. ad dandu(m) eor(um) evi
tandi vanam gl(ori)am et eg
ressus inde abiit in patriam .i. in
nazareth ubi nutritus fuit.

Et facto sabbato

Superius a(utem) c(apitu)lo
descripta e(st) xpi p(re)di
catio 7 p(re)dicationis fructifica-
tio. Hic describit(ur) quorundam emu
latio 7 emulationis livor
ex doctrina 7 miraculis 7
quo ad hoc in eo p(ri)mitt(itu)r
doctrina d(omi)ni qua s(u)p(er)bavo
p(ro)p(ter) eam p(ri)us dictam p(ro)-
tangit(ur) emulatio p(ro)ut s(u)p(er)pl
eius p(ro)ponit(ur) admiratio
de eius sapiencia eius p(ro)ut
d(icitu)r Joh. vij. Quo hic scri(pturas)
scit cum tamen non didicit 7 ter-
minat(ur) de eius potencia
7 que virtutes s(cilicet) curandi
infirmos 7 expellendi demo(n)es
subditur obstinacio admi
rancium q(uia) licet tantas vir
tutes in eo cognoscerent
tamen p(ro)p(ter) noticiam 7 sp(ecia)lit(er)
p(ro)p(ter) invidiam excecati fuit
q(uod) eum penitus contempserunt
7 hoc e(st) q(uod) d(icitu)r Nonne hic
e(st) fabri. hoc dixerunt ideo
quia reputabant ipsum filium
Joseph q(uia) fabri lignarius fuisse
d(icitu)r 7 fr(atr)i Jacobi q(ui) non de
maria essent geniti ut d(icitu)r

Elidius helvius ponens
beatam virginem post natiuitatem
tamen d(omi)ni esse cognitam a Jo-
seph. Sed quia erant eius cognati
humi(les) s(ecundu)m obscuris paupertatis
scandalizabant(ur) in eo. Glo(sa)
mira cecitas in factis 7 dictis
xpm cognoscere possunt obscura
g(e)n(er)is noticiam contempnunt
et subditur eor(um) correptio
p(ri)mo cum racione quia nemo
reputat(ur) p(ro)ph(et)a ut d(icitu)r Os(tenditur) q(uia)
non e(st) p(ro)ph(et)a sine honore 7
racione quare h(ec) minus reputat(ur)
int(er) suos in p(at)ria p(otes)t esse
quia invidia est tristicia
de excellencia alterius et
contra reprehendit(ur) ut p(ro)p(ri)i
bona dampna sed hoc non
h(abe)t eum locum in extraneis 7
distantibus 7 g(ene)ra(liter) est artis
ex cunctis operis plus
odiunt se cum d(ivers)orum. 2o po
nit(ur) eor(um) correptio in bene
ficiorum subtractione 7 hoc
est non poterat 7 hoc non
fuit p(ro)p(ter) sui impotenciam
sed quia non erat congruum p(ro)p(ter)
eor(um) incredulitatem mirabat(ur)
7 hoc non int(elligitu)r se q(uia) nichil
sibi mirabile fuit sed aliis
ostendit mirabile magis .i. ui
tendum q(uia) isti non crediderunt
q(uia) conspexerunt 7 factis cum cognos
cere potuerunt qua alii qui

vi

talia a deo non quesierunt et ideo
dominus properavit se ab aliis
quia ipsi se indignos iudi
caverunt sicut eis fecerunt apostoli
ut patet actuum xiii. et ideo dicitur et
circuibat etc. non solum mag
nis civitatibus et ubi habe
bat magnum populum sed castel
la et docuit etc. Conve
catis autem xii. capitulum ix. primo describitur
est discipulorum electio hic
describitur electorum missio ad
predicandum 2o. ipsorum reversio
ad eum ibi convenientes apostoli
primo facit quod dictum est 2o. audi
vit etc. ostendit multiplex opinio
et audivit primo ponitur missio
quo ad modum quia misit
binos in ore duorum vel trium
propter geminam caritatem
et quia predicatio ipsorum fuis
set contemptibilis sine potesta
te et ideo contulit eis potestatem
faciendi miracula et hoc ibi
precepit 2o. subditur eorum instruc
tio et primo quantum ad modum
itinerandi ibi nichil tolle
ritis nisi parum i. potestatem vivendi
di de elemosina ut dicitur Jacobi etc. et
ideo aliter accipitur hic quam in
capitulo Luce ubi precipitur quod nichil
virgam habent etc. et intendit quod
non debent inniti temporali subsidio
non parum ad congregandum
aliquid ab hominibus neque panem
i. victualia neque in zonis
es i. pecuniam et hoc excludi
tur generaliter omne temporalium
sollicitudo divina tota fiducia
debet esse in deo sed calciatos
sandaliis hoc non contrariatur
quod dicitur hic et ostenditur neque calcia
menta quia sandaliorum
non reputantur calciamenta et
glossa trahit ad spiritualem in
tellectum quia sandalia superius
sunt aperta et inferius pes
est tamen tectus ad signandum
quod predicatio debet esse aperta supe
rioribus et inferius non
debet tacens ad terrena propter
affectum duabus tunicis i. super
fluis vestibus glossa praeli etc.
ne alia in deum alteram
instructio fuerit non quod in
locis glacialibus contenti esse
debeant demum ponitur in
structio vivendi quo ad
recipientes quo debent
esse stabiles et hoc ibi mane
te in domo etc. Beda aliena
est prodiri per domos discurrere
et hospitii iura mutare sub
ditur sic vivendi modus quo
ad non recipientes excuti
te pulverem etc. quod apud
eos fuerit in signum fidelis
exortationis et iuste sue damp
nationis vel sit excussio pul

ad credendum quod in talibus est
que nimii valoris sunt verite
non velit subiungit fideles
secundum preceptum domini discipulorum
excitatos Et exeuntes predi-
cabant penitenciam quia illa est
prima via salutis ut dicit philosophus
et quia doctrina simplici homi-
nes non credidissent communia
tulis confirmabat et hoc ibi
Et demonia &c. Et ungebant
oleo ex quo patet unctionem ex-
tremam esse institutam a
Christo Et audivit ponitur
occasio exclusus multiplex
opinio et dividitur in duo
in principalem et accidentalem
aut rex Herodes &c. circa eum
ad primum dicit et audivit rex
Herodes id est tetrarcha et sic dicit quod
quod ipse Johannem quam prius
interfecit illa eum dimissa sunt
in resurrectionem superbiam
in dorso manifestum nos
et predicacionem et miraculorum
operacionem Johannis et circa
illi crediderunt resurrectionem
mortuorum et crediderunt prius
ex maiori virtute quam prius
et sunt hic et quo dicit apparuit
virtutes regem Johannes baptista non legitur
fecisse miracula sed alii ali-
prinbant Helyam a paradiso
translatum esse alii autem unum
ex antiquis prophetis sed omnes
illas opiniones firmius

adherebant illi et hic ibi
quem ego decollavi Ipse autem
Herodes hic est post incidenta-
lis quod circa volens principa-
palis Christi facti exponere sunt
mencionem de Herodis opini-
one de Christo ubi tetigit aliquid
de decollatione Johannis igitur hic
utramque decollationem describit
et dividitur in tres partes
primo tangitur ipsius incarcera-
tio 2° dolosa in mortem ipsius
machinatio ibi Herodias 3° ipsius
decollatio ibi et quoniam tristatus
est rex primum tangitur incarce-
racio in ista quod timuit
et incarceracionis causam quod
Johannes corripuit eum propter hoc
quod vivente fratre duxit uxo-
rem eius et hoc est Dicebat
enim Johannes &c. dicit quod maluit
periculum apud regem quam
propter adulacionem et in me-
moria preceptorum Et 3 contra mali-
ciosos predicatores loquentur placencia
et quorum incipiunt propter prophetam vo-
dum Ezechielis xiij° ubi dicitur vi-
nificabant homines animas eorum
et violabant animas eorum propter
pugillum ordei et fragmentum
panis ut interficerent animas
que non moriuntur et vivificarent
animas que non vivunt mencientes
populo meo Dicit ibi Herodias
ponitur dolositas in morte

vi

ipsius machinacio et primo nu-
merat tum tangit duplicem
maliciam primo interius in
corde quia insidiabatur
ei propter invidiam 2o exterius
in opere quia volebat occi-
dere quia timebat ne quis Hero-
des propter predicacionem Johannis res-
piceret et eam fratri suo phi-
lippo traderet et sic in periculo
maneret deinde cum tangitur
machinacio dolosa Herodis
et primo circa hoc tangitur simu-
lata bonitas et hec est Hero-
des enim metuit et hec sunt quo
ad apparenciam quo ad omnia
quo hic dicuntur secundum patet
Matthei xiiij ubi dicitur quod volebat
eum occidere sed timebat populum
2o circa hoc tangitur mali-
gnitatis celebritas quia cele-
bravit diem nativitatis sue
cum melius esset memorare
diem mortis iuxta illud Sapiencie
memorare novissima tua
et in eternum non peccabis diem
nativitatis de nullo legitur
celebrasse nisi de pharao-
ne et Herode 3o ponitur
puelle tripudium et hoc ibi
cumque intrasset. Et saltasset i. tripu-
diasset et placuisset in quo patet
quod preordinatum erat inter eos
in necem Johannis subiungitur
promissum malignum et ait

rex puelle pete a me maligna fuit
peticio quia non est verisimile si
petivisset mortem patris quod
dedisset ei et 2o dicit Jeronimus quia
si repudiatum fuit contempne-
re debuit in promissa et non fuit vi-
lis quia pro saltu unius puelle
dare dimidium regni sui [illegible]
subdit malignum in petendo
consilium et circa hoc ponitur
primo petendi inquisicio quia
inquisivit a matre quid peteret
2o matris iussio At illa dixit
ingressa est in [illegible] ab anti-
quitatibus ut patet Danielis
xiiijo 3o ponitur ipsius peticio
circa quam ponitur sollicitudo
maligna quia valde timebat
ne aliqua mala [illegible]
ne interveniente rex posset
mutare propositum et 2o monet
cum festinacione 2o ponitur
capta malicia nec eum suffi-
ciebat quod mortuum faceret sed
eo [illegible] caput
exegit. Et contristatus
hic describitur ipsius Johannis de-
colacio et circa hoc primo tan-
gitur ipsius Herodis tristicie
simulacio et hec est contristatus
quo ad apparenciam distin-
ctum ut dicit Beda 2o malig-
ne peticionis concessio quia
propter discumbentes [illegible]
cupivit quia sit in mortem

Christus iusti consenserit sed et
misso spiculatore etc. malig-
na sua persuasione mala tri-
buens tunc eam expersit in
milicieum amorem libidi-
nis ut non timeret de mor-
te innocentis 3o ponitur ipsa
decollacio decollavit et decollati
ludibriosa presentacio quia
dedit puelle et illa dedit ma-
tri sue etc. quo non fuit ipsi p-
parcitur in vita sed etiam in mor-
te quia sicut ipse dives fuit
sic et ille qui morte nimis
et illusus 4o ponitur trium
lacio que facta fuit per suos
discipulos et hoc ibi quo au-
dito et Convenientes de-
scribitur discipulorum ad Ihesum ap-
dicacione missio et ita hoc
duo facit primo describitur la-
borancium recreacio doctrina
spirituali 2o refectio cibo corpo-
rali etc. Et cum iam hora
multa fit pt dimidio primo reficit
eos doctrina verbo 2o confir-
mat operacionem miraculo
ibi et cum iam etc. primum duo
notat primo recreat apostolorum co-
legium 2o quorum populum ibi Et
viderunt eos etc. primum primo
ponitur exercenti officii relacio
et hoc ibi renunciaverunt ei omnia
que egerant et docuerant

quo ad primum 2o ponitur eorum
recreacio quia vocavit eos seorsum
ad locum quietis in contemplacio-
nis post labores et hoc ibi ve-
nite seorsum ut scilicet ipsi dis-
uerint amatorum consorcio [illegible]
Dicunt boni sunt ducendi
ad domus secundum glo. requi-
escite etc. glosa pusillum
hic requies sed longus labor
sed pre dicere illis et requiescat
a laboribus suis et quo volebat
eos ad contemplacionem pro-
movere segregavit eos ab tur-
bis et hoc segregacionis ponitur
primo occassio quia multi vene-
runt ad audiendum verbum aliqui
propter infirmitates et ne credent
tota multitudo fuisse bona ad
deum et recedebant Joh. vi. po-
nitur ille quod discipuli omnes
abierunt retro et iam non am-
bulabant cum eo subiungitur
2o ipsorum a turba segregacio et
hoc est discumbentes etc.
non ut sit quiescencium ab
actione etc. Et viderunt hic
ponitur recreacio omnibus populi et
quo ad hoc primitte populi se-
quela que preveniebant dominum
preveniunt quod nos scilicet veniant
ante quam ipsi cum iam venirent
in desertum subiungitur ipsi doctrina

ad quem motus fuit ex una
quia multi erant dispositi ad re
cipiendum pabulum vite sed
nemo dabat eis quia doctores
eorum toto quam verbo edificare
poterant exemplo destruxerunt
et hoc est sicut oues non habentes
et ponitur in quantum doctrina quia
cepit eos docere multa tamen ibi
erudicione quam miraculorum
operacione quia ipse curauit
infirmos eorum ut dicit Mathei xiiii
Sed hic est dubium Luce x
quod dominus correxit discipulos
post hec quod cum gaudio retule
runt sibi qualia fecerunt et
hic ostenditur ponit quod est eis con
latus videtur quod utrumque consonet
quia correxit ne in hoc gloriantur
quod dedit eis tantam potestatem
et post intulit consolacionem et
sic consonat communio communio
que Luce x dicit s. gaudete quia
nomina vestra et ibidem beati oculi
qui vident etc. Et iam cum multa
hic in describitur refectio tibi spiritua
lis ut confirmacio precedentis doctri
ne per miracula et primo miracu
lorum operacio 2o ex hoc videorum
correctio in sequenti capitulo prima
in duo 2m a morte liberacio
ibi statim coegit Circa primum sic
procedit primo ponitur occasio
prima quia tunc de fuit et hoc
est cum in hoc multa etc. et Mathei
dicit vespere facto 2a fuit victualium
carencia et hoc est defectus
q. d. s. diutius retinuerit eos
et hic non inuenient et tunc de
ficient subditur miraculi operacio
et circa ad hoc primo per destinati
discipulorum defectus et hec primum
frequenciam dominus dicit ergo date
3o prouisionem hoc 2m glosam
ideo dixit dixit ut illis non habe
tibus magnitudo sig
ni innotescet et ergo statim ad
dicitur discipulorum confessio quia
indicauit se nichil habere
pro tanta multitudine et hoc
est emitte emamus q. d. si
debemus eos cibare oportet nos
eme de denariis et
tunc hoc parum non habemus quia
pauperes sumus hic est dubium
Johannis vi dicit quod dominus interrogauit
philippum unde emamus panes
et tunc phillippus respondit quod hic
dicitur hoc subaliis verbis videtur
quod nos est scripture separatur
quicunque dictum dominus et mihi
si non solum discipuli sed per quantitate lo
cutus est et sic fuit de phillippo
Et hic dicitur quod discipuli dixerunt
dimitte et Johannis dicit philli
ppum interrogasse dicit Augustinus de con
cordia ewangelistarum utrumque esse fieri
ita quod primus dominus apostolorum et post dominus
suscipiens verbum dixit quod hic
Johannis dicit et quia discipuli confessi sunt

defcm sim̄ & insufficienciam
ideo admiracionem euidenciam
miraculi ad hec̄ pmittit̃ dn̄i
interrogacio & hoc est quot pa
nes h̄z & viderunt quinq̄ et
duos pisces ut xp̄s magis
clarefieret miraculum. dicit ibi
Et precepit ponit̃ iam mira
culi modus qui describit̃ ex
tribus. p̄mo diuisione populi
q̄r p̄m contubernia i. p̄ui̇sos or-
dines ut d̄r glo. per contubernia uos
& signi̇ficauit distinctos ordines
qui vnam ecclesiam catolicam
efficiunt & per quinquagenos sig
nat̃ iubilei vel requies nā
quinquagenarius hic ceptus sign̄
ecundum & sign̄ duplicem requiem
mentis & corporis qui cum re-
quiescit ab actibus malis vel
prauis requiem h̄z corporis cum
vero a cogitacionibus prauis
requiem h̄z mentis 2o quo ad
disposicionem loci q̄r supra vi-
ride fenum & per viri de fenum
cuius cotinencie designat̃ & hoc
totum d̄r glo. tercio describit̃ quantum
ad disposicionem xp̄i & quo
ad hoc p̄m tangit̃ ad sign
ificacionem panum per manus
dn̄i multitudo in oculos in
celum benedixit ad dandum xp̄ianis
ut sine graciarum actione cibum
non sumamus 2o sic distribuendo
& hoc per discipulos & ipsi tur
bis eorum humilitas q̄r non verecun
debant̃ aliis simplicioribus

ministrare xp̄s enim inquit dicens
ego in medio vestri sum sicut
qui ministrat Luc xxii. 3o ou
dit̃ opercio miraculi q̄r non
fuit fantasticum sed verum ostendit
primo commanducacione & sa
turitate eorum 2o in sublacione
fragmentorum allegorice 2m glo.
ille quinque panes 2m glo. v. libros
moysi signant duo pisces psalmos
& quos dn̄s fregit & ipso fuit
illis 2m Luc vltimo & omnium
i. apostoli sunt repleti fragmentis
secretioribus misteriis que tur-
bis non poterant capere Et statim
coegit hic ponit̃ p̄m miraculi
factum in mari discipulorum libe-
racio 2o ondit̃ xp̄s quibus
multorum infirmorum curacio et
cum transfretassent. circa p̄m sic
procedit p̄o tangit̃ discipulorum
dimissio igit̃ statim coegit et
precepit causa que dimisit dis
cipulos discessit se a populo
pz. s. q̄r futurum erat ut vellent
eum capere regem & & fugit
dando nobis exemplum ut in omnibus
bonis que agimus humanum
fauorem vitemus 2o ponit̃ ora-
cio sua quia ascendit in mon
tem qui deum orando quilibet
cum arcanis ad superna
gradiens deinde cum sub
limioris ascendit cum vero
de diviciis aut de honore secu
li aut morte inimici sollicitus
obsecrat ipse in infimis vilis

ad dominum preces mittit ex quo
patet quod cura eius notanda est merito
resistenda. Tercium autem erat
dominus non posse secundum quod ut dicit
Beda. 2o ponitur discipulorum
periclitacio que fuit propter absen-
ciam Christi navicule scilicet patet ibi
erat ventus contrarius dicitur iacta-
batur fluctibus quia quanto a Christo
recedimus tanto malis
cogitacionibus et temptacio-
nibus recedimus et periculis.
Quarto ponitur domini apparicio
et tempus circa vigiliam id est circa et
ultima parte noctis venit am-
bulans in quo ostendebat se
dominum elementorum et volebat id est si-
mulabat vere sed finxit se
longius ire non tamen fuit men-
dacium secundum discipulorum perturbacio.
Quinto ponitur discipulorum falsa
opinio quia putabant esse fan-
tasma quia nulli nec unquam fuit
in memoria quod dominus sic pos-
set ambulare et quia ex ipsis omnibus
posse non fuit [illegible]
ergo dixerunt esse fantasma.
Sexto ponitur eorum consolacio
quia locutus est eis et consequenter appo-
nit Petrum dixisse domine si tu
es. Septimo ponitur tempestatis
sedacio quia cessavit ventus
quia virtus corporalis solis
quietare ventos dicit 2o.
[illegible] et ille verum psalmista
tollere ventos septentrionum

Octavo ponitur ipsorum admira-
cio quia stupebant de tanto
miraculo scilicet quod super mare am-
bulavit et quod post sedacionem tam
valide tempestatis quievit. Glo-
sa mistice scilicet domino ascendente in
navim ventus cessat quia in quo-
cumque corde pervenerit sui amoris
ad est mox universi viciorum
et adversitates mundi et malorum
spirituum bella quiescunt et illa
fuit admiracio infinitatis
et quod addit non intellexissent
de temporalibus que dicitur tamen mira-
bilia fuit pro factum in multiplica-
cione panum quod si habuissent in
memoria de illo non tamen ad-
mirarentur. Erat enim cor eorum
obcecatum scilicet quod non actualiter
cogitaverunt de magnitudine
dei. Et cum transfretassent. Hic
quid describitur Christus per dictum miraculorum
infirmorum curacio. Et primo tangitur
adventus domini ibi cum transfre-
tassent scilicet mare Tiberiadis seu Ge-
nazareth. 2o ponitur cognicio
seu congregacio populi quia cognove-
runt enim glossa animo vel fama
vel magnitudine in vultu
pluribus notus erat. 3o subiungitur
virtutis Christi publicacio per circuitus
universa in quo secundum glossam iustificatur
pagina ipsorum fidei quia non pu-
tavit tamen salute contenti mittunt
ad illos pertinentes ut currant
ad medicum omnes ut vel fim-
briam hoc facere exoptarunt

cap.

mulieris fluxus sanitate recipit ut
et quia in fide non deficientibus
dominus copiose tribuit ut dicit Ios.
primo ostenditur alteri ipsorum in
fimbriarum tactione et quot tangebant
eum scilicet in medietate fimbriarum
hoc enim fuit eis preceptum Numeri xv.
Ex quo aliqui elicunt quod pertinentiam
in quantitibus lignum
pallium quod solum in palliis
conveniunt esse fimbrie que ad
vestimenta virorum et idem mani
feste est per translationem illo quod
dicit Ios. viii quod fimbria cum singulis
deposuit vestimenta et ubi quod
est visibile quod unde cum discipulos
sunt per fimbriam secundum glosam potest in
telligi assumpto carnis per quam
venimus ad unum deum in usu Christi

Et convenerunt
post quam posita est
doctrina Christi per miraculorum
confirmationem consequenter describitur
iudeorum correctio sive confutatio
et hoc secundum quod sunt primo in suis cerimoniis
ostendit eorum superstitiosam opera
tionem secundo signis et miraculis
ostendit eorum occultam malitiam
non longe post in principio capituli
ibi et exigerunt pharisei tertio eorum
tinue ostendit eorum falsam intel
ligentiam in x. capitulo quarto malitie
ostendit eorum pertinacem obstinationem
in xxii capitulo primo dicit in duo primo
describitur iudeorum redargutio secundo
populi simpliciter cogitatio ibi et in
surgens primo in duo primo ponitur
eorum redargutio secundo cum hoc sepa-

ratis ... in structione ibi et ad
vocatis primo ponitur redarguitio
nis occasio secundo ipsa redarguitio
ibi Ait illis Videbis occasio re-
darguitionis fuit quam iudei
presumpserunt de sua iustitia et
quod reputabant omnes errare qui
non observabant observantias suas
ipsi et in hoc etiam putabant Christum
cum discipulis errare quia non
laudabat laudabat quod manu
ducabat ~~...~~ quam discipuli sicut
ipsi et quod interrogabant dicentes quare
discipuli sui non servabant traditio
nes seniorum scilicet ad detestandum
aut contra interrogationem malig
nam unam ponitur primo interrogan-
tium conditio et illorum primum aggra
vat conditionis expositus conditi
one quod pharisei et quidem de scribis
quorum primi debebant esse sancti
et scribi doctores et quod nimis ma
lum proximi malignum et non te
mere iudicare et dicto aggravat
peccatum collocati statim quod ab Ierosolimis
ubi viguit lex propter quorum doctri
nis debuit dicere esse se sentire et
proximi defectus tollere filii
non monerent eos qui propterea
venerunt in tentationem sed proximi
nec ipsi semper et in primis intel
tendo et quod secundo ponitur ipsorum presum
ptio quod discipulos tuos cum po-
nitur cum dicitur quibus non licet
nunc semper inspirare que quia
erit gentibus a quibus iudei
separantur in cibis aliquibus discipuli
reputantes illicitum quod ipsi tamquam
vanam observantiam vitiam reputa

tamen et ideo ipsorum subiungitur
una superstitio quia nisi crebro
lavant manus glo. frustra
baptisma vasorum fuerunt quia
cordium suorum et corporum sordes
neglexerunt nec cum hoc de materia-
libus dictum est sed perpetuam
emendacione et operum castigacio-
ne et carnis testimonium et salute
nam sicut dicit Beda errorem
sunt ipsi accipiunt ex illos Jeroni-
mo lavamini et mundi estote et
exposuerunt de corporalibus
solum et ideo tamquam preceptum est.
tamen ad legem addiderunt licet
moyses hoc eis mandasset quod
nichil adderent nec minuerent
3o ponitur interrogacio quia interro-
gavit non ad discendum sed ad
incredulitatem cooperandum quare
discipuli volentes petrum sunt
eis apparuit discipulorum re-
torquere in magistrum tunc ibi At
ille videns tangit ipsorum redar-
gucio in quo ondit eos non esse
dignos corrigere discipulos suos
et hic facit prophete testimonium
unde bene prophetavit et cetera et hoc
sunt precipue in eis quia tantum ad-
heserunt propriis observanciis quod
ceteram legem in aliquibus reliquerunt
runt labiis et cetera quod vere fuit ypo-
crite aliud simulabant doctrinas
Tunc applicat ad propositum relin-
quentes et cetera et commemorat dicta
quo observant observancias
humanas et deinde infert in
speciali quo transgrediuntur per observan-
cias mandatum dei et patris in

uno mandatum cum sit honora
patrem et cetera et dicitur tamen benedictionem
additam circa honorem parentum sit ut
sis longevus super terram Exo. xx
Et per contrarium ipsorum addu-
cit maledictionem ad vitam qui
maledixerit et cetera Et ostendit sic
arguere Si ille debet mori qui
solo verbo maledicit et non et non
reddit honorem parentibus multo
forcius vos qui non solo verbo
sed facto subtrahitis eis beneficia et
honorem et quod ipsi hoc faciunt
ondit vos autem et cetera Corban
i. munus quodcumque ex me est i. quod
de bonis meis est tibi proderit et
ideo non debes sumere nec sis reus
sacrilegii unde filii sunt obliti
in necessitate quantum possunt parentibus
providere ipsi propter avariciam propter suo
sentiunt ut filius si vovit dona
sua deo ita quod sacerdotibus per-
venirent non esse obligatum parentibus
providere et sic eos a mandato re-
traxerunt Et advocatis hic
ponitur specialiter turbarum instructio
2o expositionis instruccio ibi
et cum intrasset post quo instruccio
in qua dominus docet superstitionem
phariseorum observanciis comparatur
primo circa hoc monet attendendum
ibi audite auribus corporis
intelligencie interius in corde
et tunc 2o subdit documentum
m. et cetera dummodo voluntas intencio
mea recta sit corporis vel loco
manum non inquinat et cetera nisi in quantum
hoc prebent occasionaliter inordi-
nate ad recipiendum cibum efficitur

Et hic turbabitur contra mundatum
legis ubi multa animalia sunt prohi
bita ut patet Levitici xi. Et dicit
Beda anglicus quod animalia ista non sunt
prohibita tamquam mala sed quia
signabant aliqua vicia vitan
da sicut porcus immundus
luxuriosus et que procedunt sunt
vitia malorum que in corde sunt signi
ficata et quia non leviter fuit quod dixit
Ideo iterum signum attencionis
apponit. Qui habet aures exterio
res suscipiendo audiat interi
us retinendo et sine dubio vel
de interiori est nobis in hoc dist
inccione sepe cum de superfluitate ciborum
et potum magnam vim facimus
sed de superfluis vanis et in
utilibus locucionibus penitus
non curamus. Sunt ibi Cum intro
isset ponitur instructionis expo
sicio et quantum ad hoc premittitur
discipulorum interrogacio quia
non comprehenderunt verbis sed in secreto
interrogaverunt et hoc est Cum in
troisset. 2o ponitur ipsa exposicio
in qua ruditatem eorum primo
vos reprehendit sic et vos impru
dentes estis dicit sine intellectu
estis q.d. dum audivistis predi
cacionem et tamen ad huc non
intellexistis. 2o doctrinam suam
explanat et ondit primo quod re
ra que ab exterius intrant non
coinquinant hominem quia nichil fa
cit hominem immundum quo ad
animam nisi ipsa mala voluntas
seu malus consensus voluntatis

et ideo si non est pura delectacio
ipsi cibi diversitates dicit non
possunt coinquinari et hoc est Omne
quod intrinsecus etc. et est dicitur pessimo
dictum quod non totum intrat per
pessimum quod per os mittitur halitus
pus deinde ondit quomodo ea
que procedunt de homine coinquinant
et intendit quod ideo quia ipsa
sunt signa prave delectacionis
in corde et hoc innuitur ibi
Ab intus enim de corde hominum
procedunt multa mala procedunt et
primo ponit causam omnium malorum
generaliter quando dicit male cogita
ciones ex hoc quod malis co
gitacionibus non resistimus
sepe ad pravum sensum inclinamur
et ideo subiungit mala manifeste
procedencia scilicet adulteria contra
personam coniunctam proximi contra preceptum
non concupisces uxorem proximi
fornicaciones contra privatam personam
contra preceptum non mechaberis homi
cidia contra proximum in ipsa persona
contra preceptum non occides furta
contra rationem substantie eius contra prec
eptum non furtum facies. Et subdit
mala interiora avaricie quantum
ad inordinatum appetitum exteriorum
nequicie contra publicam iusticiam
in qua dolus contra bonum proximi
in speciali ipsum defraudando in
pudicicia contra bonos mores verbis
vel factis vel consensu actibus malis
vel mala concupiscencia blasphe
mie contra dei gloriam superbia in

vii

perscriptione et proximo contemp-
nendo proximum stulticia que est
consumatio malorum qui iam ex
consuetudine peccandi homo
multum saporem bonorum percipit
et hoc est maxime malum
quia intellectui opponitur et sequitur
per philosophum vii° ethicorum bestialitas
Et inde surgens. Primum positum
est phariseorum redargutio hic
ponitur simpliciter populi consolatio
primo gentilium et specialiter chana-
neorum et galileorum ibi et iterum
exiens. Primum est examinatio
filie mulieris chananee et circa
hoc ponitur primo domini intineratio
et egressus inde dimittens
iudeos propter suam maliciam
in fines tyri et sydonis ubi
erant gentiles ad audiendum
quia eorum peregrinatione gentium
erat fundata. Neminem voluit
scire id est noluit publicare presen-
ciam suam vel populos addendum exemplum
apostolis ut in bonis suis operibus
humani favoris gloriam quantum pos-
sent declinarent ut dicit glossa
et non potuit latere non semper resi-
dendo ad suam potenciam sed non
congruebat ut medicus lateat
infirmis. Subditur mulieris peti-
tio primo in mundum non nisi secundum
maliciam perdidit exhibuit hic
syrophenissa id est de syria fenicis
unde syria est nomen provincie
generale fenix est speciale nomen
contrate illius provincie et fuit
mulier chananea. Chananea quia
chananei non fuerunt totaliter deleti
in permissionibus expulsi et sub-
ditur eius petitio ut demonium
expelleret et in hoc patet eius fides
quia credidit quod posset si vellet
et subiungitur domini responsio que sonabat
quasi negativa non quia negaret sed
fidei sue magnitudinem ostenderet
et hoc est Sine prius id est per-
mitte me prius predicare iudeis
ad quos missus sum non est
bonum etc. scilicet predicacionem et mira-
cula in iudeis occultare et suam
gentilibus revelare et hic in-
venit dubium quod cognicio debeat
secundum glossam dicit capitulo xv. Ubi explanans
ponitur non sum missus nisi ad
oves etc. gentiles canes vocat
propter ydolatriam et canum sagacitatem
et subiungitur humilis mulieris confes-
sio etiam et catelli q. d. et si non
sum digna integros panes
accipere reliquiis contenta sum
et veniam ad panem integrum
ut dicit glossa. Subditur curatio dicit
illi propter hunc sermonem id est fidem
tuam sermonis ypa n. co. de
credidit ad iusticiam ore autem
confessa fuit ad salutem et sub-
ditur curationis probatio quia
sic dicit v. et cum invenit et
hoc cum abiisset. Sed hic est dubium
quia dicit hic esse filiam in via et quia
dicit hic quod mulier invenit filiam do-
mi iacentem quia petitio ipsius primo
fuit in domo et tunc deus non
videt vi et sic in silencio ex-

init et tunc sequebatur spiritum et religionis
fuit sicut in vita in curatione et
illius secundum glossa dat exemplum bathe=
tizandi et baptizandi pue=
ros quando ipsa fides parentum
et patronorum liberant de malo
Et iterum exiens hic ponitur
consolatio galileorum in duobus
primo in infirmorum curatione 2o in
corporum refectione in principio
sequentis capituli tamen primo primo po=
nitur loci descriptio ad mare ga=
lilee quod est inter medios et de
fines et decapoleos ut dicit glossa
est provincia decem civitates
et illius religionis una pars
est circa partem religionis
Jordanis et altera ex alia et
ibi Jordanis fluit circa mare
galilee et circa talem dominus fecit
miraculum de quo hic loquitur
2o ponitur infirmorum curatio sive
oblatio **Adducunt et** et hic quod
non facit mentionem nisi de
uno cum plures fuerunt ut patet
Mt xv. et sic patet quod in fine libri
dicit in plurali plurali quod ipsi predica
bant 3o ponitur offerentium
petitio deprecabantur et ut sic
sanaretur et sic petunt fidem
corporum 4to ponitur curatio et modus
quia primo ad duxit a turba
2o digitos in auriculas misit 3o
sputo sive salivam linguam
tetigit et in hoc 2a glossa ostendit
quo spiritualiter surdi et muti
sanantur et dicit glossa de turba
educit dominus infirmum cum

mentem prius languidam
visitando illustrat et assue=
tudine conversationis moribus
ad nos et ad sequendum pap
ta convertit digitos in auricu
las mittit cum per dona spiritus
sancti aures cordis ad in
telligendum et suscipiendum
verba salutis aperit Sed cum
sputo linguam tangit cum
ora dicti muta ad verba sapie
preferenda conversatione sue pietatis
informat **et loquebatur recte** glossa
ille solus loquitur recte qui
debitum confitendo vel aliis predi
cando tunc auditu ceteris sibus
observandum possit mandatis
divina gratia reserat cum lingua
dominus tangit sapientie que est ipse
ad loquendum instruit in hoc
ante quod magis predicabant sicut
Chrysostomus vult pigris predica
toribus unde quanto studio
sunt quanto frequentius vel
frequentius predicare debeant
quibus iubet ut predicent
quando illi qui prohibentur tacere non
poterant etsi ipsi predicationem
que eis fuit commissa laudant
dominum quanto plus nos quibus preceptum
est dominum laudare dicit non quod dominus
in hoc uno tria signa fecit 1o
quod audivit 2o quod loquebatur 3o
quod scivit ydioma ebraicum vulgare
dicit loquitur recte despicitur et

In diebus illis Secundum

viii

Supposita est galileorum
consolatio et infirmorum sana
tio hic ponitur eorum consolatio
in tali ponitur refectione scilicet in
cibatione iiii milia hominum
de quinque panibus et paucis
pisciculis et quantum ad hoc sic
procedit in littera primo ponitur
instabile operandi scilicet cum duobus
scilicet consuetudinem populi quia turba
multa esset et eo deserto ubi
quia non haberent 2o tangitur
christi pietas qua respexit
indigentiam pauperum misere
or super turbam quia iam triduo
quo pro eorum devotione quantum
in predicatione vel suspensi fuerunt
quod etiam eo deserto cibi non erant
manducare 3o tangitur discipulorum
infirmitas quia licet prius consi
mili miraculo interfuerunt tamen in hoc quod
dominus dubitaverunt et hoc est
unde illos q. d. ipsi cum sint
in numero quod si etiam aliquis haberemus
de cibo non sufficeret et locus
desertus ita quod etiam non possit
emere residuum totum simile
exponitur sicut fuit in simili
miraculo expositum in vi. capitulo et
solum in hoc est differentia quod hic
de vii panibus et paucis pisci=
bus satiantur 4000 et ibi
de quinque panibus quinque milia
et in hoc notatur 2m glossam differentia pro 4
novi testamenti et veteris quia
ibi 4000 per quinque panes significantur
qui nutriti sunt per quinque libros
moysi secundum perceptum intelliguntur

tum qui per doctrinas iiii evangeliorum
perceptis formis gratiam spiritus sancti
adepti sunt statim dedimittentur
Et statim super vi. capitulo dominus
reprehendit suspicionem indeorum
obstinatam hic reprehendit
occultam eorum maliciam et primo
ponitur hoc idem 2o cum hoc po
nitur discipulorum instructio ibi
et dimittens Circa primum ponitur
occassio que fuit petitio signi
non ut se ipsos emendarent
sed ut temptarent unde post eorum
prauam intentio Unale aut
signum petebant de glo qui aut
de celo sit elias aut tonitrua
sicut samuel manna sicut moyses
et subditur ipsorum reprehensio dominus
ostendit quod non sunt digni ut detur
eis signum et hoc est cum Si dabitur
et ibi sic capitur provi si
dans de mercede et ibi sic incibunt
ita quod per hoc vult dominus ostendere
quod non sit eis spirituale signum ostendi
tum non venerunt ad credendum
sed ad temptandum spirituale signum
debent habere ondet glossa nisi
signum ione prophete qui per hoc
quod fuit tribus diebus et tribus
noctibus in utero ceti significat
christum qui fuit in triduo sepultus
et hoc debet esse eis signum sufficiens
tamen in persona crediderunt
penitentiam Et dimittens hic po
nitur eorum discipulorum instructio
per qua vult ostendere quo recto in
telligere debent ne pravis doctrinis

phariseorum seducantur primo re
monet discipulorum ignorantiam
2o ostendit impotentiam non lon
ge post mittam ix. ca. Et venientes
ad discipulos prima in duo
primo docet ne seducantur per primam
cogitationem quaestionum 2o
ut imitentur suam passionem
ibi Et ingressus primo in duo
primo ponitur instructio 2o mi
raculum caeci illumina
tio ibi Et ingressus venerunt
Bethsaidam Circa primum ponitur dis
cipulorum devotio et hic quod non
fuerunt solliciti de portatione ciborum
ad viam quia tantum unum panem
habebant secum ad viam 2o tan
gitur eorum instructio ibi videte
diligenter considerando et videte
caute a fermento phariseorum caven
tes intelligite per fermentum
doctrinam. Ubi ponitur quod est
ypocrisis a fermento herodiano
hereticis 3o ponitur eorum ex dictis
domini falsa opinio quia intel
lexerunt de pane corporali
quia panem habemus q. d. ha
bemus quod a phariseis panem
non recipimus 4o ponitur ipsorum
correctio per quam amonitur
ignorantia eorum quod dominus ostendit
quod non intellexerunt de pane
sed magis de quaestione et arguit
eos ex miraculis praecedentibus
quia si diligenter inspexissent
et memoriter retinuerint mira
cula duo praecedentia miraculum
quo cibavit paucis panibus

multos homines satis intellige
rent quod non faceret hoc de corpora
libus cibis et sic plane patet
in littera. Et venit ponit miracu
lum caeci cum de caeco illuminatio
quia ex hoc dominus ibi perambula
vit tunc obtulerunt ei caecum
et curatio eius describitur quae confor
mis sicut curatio muti et sur
di in praecedenti capitulo in fine
et hec conformiter exponitur sed
in hoc quod primo videt homines
quasi arbores per hoc non figu
ratur quia quidam non possunt se ipsos regere
sed in parte sunt instructi et parti
in parte et oportet eos alios in
spirare cum non sufficiant ratione distinc
tionis per quam per gratiam eradicati et
perfecte illuminati sunt et tunc et
possunt per opera gratiae adiuvari
et se ipsos gubernare Et ingres
sus hic invitat eos admini
strationem sue passionis et
primo praedicat eis ignorantiam
passionis 2o ostendit gloriam
resurrectionis in sequenti capitulo
praedicat quod primo passionem 2o in
vitat administrationem et nota
turba Circa primum primo ponitur
discipulorum de Christo vera confessio
per quem modum quod per interrogationem
domini discutitur per falsa opinio
quia diversae opiniones fuerunt
de Christo Quidam enim credebant
quod Jo. surrexisset sicut patet cap.
vi. et de aliis ut dicitur in littera et
3o ad remanendum ipsi in

vii

indesignet opinionem discipu
lorum et ad hoc inducit petrus
tanquam caput et princeps apostolorum
pro omnibus tu es christus et cetera ait
filius dei vivi in quo ostendit
quod fides apostolorum fuit quod esset hic
deus et homo et quamvis non
quod simpliciter non dixerunt sed quod eo
genere tunc fuerunt. Si cum
cum passionem suam predixisset
puplice dominum ipsi viderent
eum morte suspensum scan
dalizati fuissent et a fide reces
sissent subditur passionis predi
catio quam eum predicat ut ve
nientem passionem in fide manerent
et non desperarent sicut ut dicit glossa
Jacula que previdentur minus
feriunt. Assumens predicatoribus
quod assumens fuit quasi qui reprimit
temporalia et quia hic durum videbatur
apostolus et principe petrus cepit
quia deus erat debebat pati quod
contempsit et hoc est quod dixit
cepit increpare et quasi increpabat
quasi propitius tibi calo domine non hoc
erit tibi et hoc licet bona
intencione diceret tamen quia
aliud fuit de divinitate christus
dominus corripuit eum et quasi vo
cavit eum sathanam i. ad
versarium quia videbatur contrarius
voluntati dei. Vade retro me
tuam voluntatem mee conforman
do non sapis sed que hominum
quia carnali affectu movebatur.
Et vocata turba dicit ad

sue passionis imitacionem
et circa hoc primo determinat
modum imitandi dicens si quis
vult in quo tangit paucitatem
ipsum sequencium non eum qui
operantur iniquitatem in viis
eius ambulaverunt et libertatem
arbitrii quia dicit vult abneget
i. consideretur nichil unquam habere in
se sed totum quod boni habet deo
tribuat. Et tollat crucem hoc duobus
modis fit secundum glossam aut per af
flictionem sui aut per compassio
nem proximi ubi sit tunc crucem
tollit post christum qui ex hoc
intenditur in corde quod eius tamen
in mos et malignis blasphemiis
digne recipere non possumus et
continue sui desiderium habeant
et illa est sua de psalmi de
mensuracione textus. Et addit
racionem quare semper debemus
pati ad comparandum propter
quia ipse est vera vita quam glori
antur amore puto cum noctibus vere
et hoc est eternam amat animam
suam i. vitam eternam diligit
semper in hoc mundo ponendo
spem in me et reputando eam
bonam vitam ille perdit eam
eternaliter quia sicut dicit in soli
loquiis nemo potest hic et in
futuro gaudere eternam aut perdi
derit s. delectabilia cordis
subtrahendo propter me in quo
vere delectandum est et eterna
liter et propter evangelium glossa i. confessionem

vitabit non propter eius vanam
gloriam et subiungitur Eciam
prodit bonum ubi precipit sic at-
que nullus debet premium
luctum querere et magnum dimittere
sed quere temporalem vitam et vel-
prim ymo nichil est eterne vite
et ideo potius est querenda vita
eterna quam temporalis et confir-
mat quia anima corporaliter
excedit alia temporalia et ideo
potius est querendum bonum
anime quam vite i. bona corporis
et hoc innuit ibi quam commutacio-
nem Dubium contra commutacionem das
pro anima tua qui pro nichilo das
eam et quia incitavit ad
imitacionem sue passionis
promittitur vero innocentibus confiten-
tibus premium confessionis
s. ut velit et eum confiteri in
gloria cum angelis qui appa-
rebit in dextera virorum et mar-
tirorum et hoc est qui me con-
fessus in generatione adul-
tera i. corporalibus hominibus et
post exponit spiritualiter de iudeis que
dicitur generacio adultera propter
hoc quia sepe per ydolatriam
a deo recesserunt vel generaliter
de omnibus quod qui per peccatum ad
qui animas suas precioso sanguine
suo sibi desponsavit deli-
nquunt sunt adulterantes
sed patet per ezechielem [illegible]

Et dicebat dicit
Superius predixit dominus

cognicionem sue passionis hic
memoris discipuli turbabantur
post consolacionem ostendit glorie
diuine resurreccionis et divi-
ditur in tres partes primo ponitur
huius ostensionis promissio secundo
implecio ibi et post dies sex
3° ex hoc quedam que ibi et inter-
rogabant promissio ostenditur cum
dicit sunt quidam s. petrus iacobus
et johannes qui non gustabunt mortem
quod sic non moriuntur simpliciter sed
solum ad tempus gustant et ideo mors
est sepe tenue mortem sanctorum gusta-
cionem vel dormicionem vocatur
Sed econtrario mali moriuntur
et sepeliuntur in inferno ut dicitur
in te dicit Luc. xvi. Regnum
dei i. gloriam in qua premi-
um apparebit omnibus sanctis et
illam etc in hac vita volun-
tatibus eorum ostendit hoc dicit ut re-
dens promittit quod in paradiso
celo in fine facit mencionem
de gloria sua quod promisit pro
nunc consentientibus promisit quem
et ideo magis spiritualiter vel illa ostenditur
Et post dies sex ponit promissio-
nis implecio secundum modum quo
factum fuit in transfiguracione
domini et primo ponitur transfiguran-
di modum 2° transfiguracionis
testimonium ibi et apparuit
illis helyas Circa primum primo ponitur
temporis oportunitas s. post dies sex
ut est dicitur transfiguracionis
et sic transfiguracio comprehenda

m

a die qua pdixit passionem
fuit octaua et sic d. luc. xo. co.
Et hoc bn fuit opportunu in
hoc cum signet quod in octaua
etate sci resurgent in gloria
ut ptr. sex etates mundi qui-
ter- positus quare prima e
ab adam usque ad noe 2a a
noe usque ad abraham 3a ad
moysen 4ta ad dauid quinta
ad transmigracionem babilo-
nis sexta ad xpm septima
ad finem mundi assignant
ad hec dui quatuor uariis=
cum mars in paradiso et in
cepit ab ascensione dni
Et octaua est in die resurre-
tionis nouissimo hinc glo-
uat glo. dicens octaua die
resurrectionis gloriam mani-
festat et ondit a bestis bite
dulcedinem auctorum cordi
qui hic audiuit prout resonent
in octenario mo ventu tpe re-
surrectionis gaudebit dicitur
et uenturus ipse cum post septem
sabbati qua cenam ascendit
et septima qua in sepulcro quie=
uit a mortuis resurrexit et
nos post hanc sexti sex etates
in quibus pdiuo pati debemus
et septima mors que itera in
alia vita agitur Octaua erit
te resurgemus 2o tangit co-
nenientis potestas s. ps et
Jo. Omne aut tot solu recepit

glo. Ita d. d. vel quia pauci electi
vel quia fidem sce trinitatis incor=
ruptam seruauit tut et unadi
sione cuius membra sunt hic al
3o tangit loci congruitas quia
in monte fuit glo. docens eos
qui fructu visionis capiunt
qui ignem sunt in dictore de-
siderant montem in excelsis
hic contimuis pribus incumbe
4o ponitur transfiguracionis
modus sive qualitas transfi=
gurationis et non quod mutata esset
humanitas corporis sed quia mutata
fuit gloria ut ait xpi que ab
instanti sue conceptionis
fuit in perfecta visione diuinitatis
et pfruicione et spali dispensa-
tione fuit quod gloria eius non
redundabat in corpus sed
nunc gloria transiuit in corpus
decorem non tamen pmodum glorificatis
pmanentis sed pmodum passio=
nis transeuntis et ideo non debet
comprehendi p dote corporis appareuit
p vestimenta una quod candida cla-
ritatem vestium eius nullius
artifex posset facere hoc est Et
vestimenta eius et apparuit
illi tangit transfiguracionis
testimonium et hic duplex po-
nitur quia apparuit moyses
cum helia ad perhibendum testimo-
nium s. quod non erat contrarius
pmoysen et quod non erat blasphe=
mus p eliam qui fuit

magnus zelator pro nomine
dei ut habetur 3o Reg. xix
et sic ut ostenderetur iudex vivi=
norum et mortuorum et mundi
quod non fantastice sed realiter
apparuit quia helias fuit
ductus de paradiso et anima
moysi de limbo patrum
non quod corpus suum sumpsisset
sed subito sicut angeli solent
in corporali apparere sic
apparuit in corpore sed anima rea-
liter ibi fuit. Loquebatur ihesus de
quo loquuntur dicit Luc. quia
quod de excessu quem completu-
rus erat in ierusalem subditur
discipulorum timentium de
fidelium. Rabanus. magister bo-
num est. audivit de passio-
ne et libenter remansisset
cum illo volebat ibi ma-
nere sed angeli ideo quod ex
devotione et admiratione ita
ex gloria extensus fuit ita
quod libenter ibi perpetue perman-
sisset et ideo petiuit sibi et
sociis spiritualibus tabernacu-
lum quod volebat manere cum
christo sed in hoc petrus non
perfecte intellexit quod non est prin-
cipaliter beatitudo in gloria
humanitatis christi sed magis
in fruitione divinitatis et ideo
addit ewangelista quod non sciebat
quid diceret et facta est nubes

obumbrans. glossa. quia que-
sivit materiale tabernaculum
nubis accepit obumbraculum
ut discat in visione non in
requirere domorum sed spiritus sancti
gratia suos tunc protegendos.
sed ponitur testimonium domini
scilicet dei patris quia vox divina
venit de nube perhibens te=
stimonium hic est filius in
quo describit eternali consue-
tudine quod filius meus uni-
genitus et naturalis quia omnes
alii ad optimi comparationis la-
titudine quia dilectus et
ideo addit in quo michi complacuit.
sed ad redimendum
genus humanum in hoc describitur
expressius magnitudine
miraculi viderunt et ecce
illa duo fuit in loco resti-
tuto subditur christi preceptum
necnon quae vidissent nun=
ciarent non cum exprediebat
gloriam suam predicare ipsis
rudibus post hoc diceret tantum
esse ignominia sue passionis
et ideo voluit ad tempus congruum
Continuavit ponitur ex
predictis certa quo quod discipuli
super audiunt et cum rex de hoc
parte dicitur messiam et illud
traxerunt ex multo capitulo
malachie ut dicit glossa. et ideo
viderunt eliam esse dixerunt
quod de tali adventu intelligitur

iiii

Pz quia elyas cum xpo non
permansit. Ad interrogacionem eorum
quid ergo est. Et dixit audit
quod duplex est adventus xpi
primus in carne et infirmitate secundus
in maiestate. 2us precedet elyas
et restituet omnia. Omnia quia
omnes iudei qui pertinent conver-
tentur. Sed primum adven-
tum precessit elyas non quidem
in persona sed officio et effectu
Jo. baptiste etc. Et fecerunt etc.
quia spreverunt et occiderunt
eum sicut patet 14 vi mathei // Et
veniens post dominus ad quos
mandavit discipulos a monte
abiens quoniam (?) hic ad
mutacionem fidei corroboracionem
ostendit eos propter fidei defectum
ipsorum impotentiam et hoc fa-
cit in quodam miraculo et
dividitur in 3es partes primo
ponitur miraculi occasio 2o
operacio ibi afferte illum 3o in-
firmitas discipulorum conclusio
et cum intrasset. Occasio miraculi
[illegible] describitur quia sedem (?)
discipuli quos dominus non as-
sumpsit in monte transfigura-
tionis sue quia forte sicut
aliqui dicunt de hoc quidam
non tam boni fuerunt quam alii 3es
[illegible] erant recepti et ideo non
potuerunt curare demoniacum
et hoc fuit quo eorum cum ipso
sicut plane patet in littera et primo

ponitur xpi exhibita reve-
rencia quia salutabat eum
2o arguitur discipulorum im-
potencia circa quod ponitur
interrogacio domini Et ait inter
vos non dubitat secundum glo.
ut confessio precedat salutem
quod opus nos primo confiteri inf-
firmitatem si volumus misericordiam
et ponitur discipulorum quo
ad impotenciam. Et in facto
congregare attuli etc. glo. latent
[illegible] obliquant in discipulos
cum sepe curacio non tamen
secundum [illegible] vicio impeditur
Habentem spiritum i. habentem dia-
bolum facientem ipsum mu-
tum et ubicumque apprehenderit
hoc apponit ad exprimendum
gravitatem infirmitatis 3o in-
crepat a domino infirmorum dif-
fidencia quod non poterat credi de-
cent. O generacio qui dominus
vero qua dominus nos paciencia
malicia et infinitatem vestram
glo. non habebis increpat secundum
vicio non tedio affectus hoc
dicit sed ut medicus contra peccatum
agenti et per unum arguit in
dolos incredulos. Afferte illum
primo ponitur operacio miracu-
li in qua ponitur benignitas
christi afferte oblacionem infirmi
quod obtulerunt malicia diaboli
turbavit illum et ad maiorem

euidenciam miraculi sub
iungit de duratione xpi incre
dulitate et hec est quantum spec
tat ad. ut diminucionis infirmi
tatis ostensa curatione generis
actione reddat et ad diminu
cionem absurdiciam et ideo dif
ficilius eum dyabolus relin
quere voluit sequitur iungere
quia quantum in ipso essent
omnes homines infideles
et maxime in petro apostolo
tentaret et subdit patris ex
teriorem sed neque si quid diem
potes non est posse credidit
subditur infirmi in fide cor
roboracio si potes credere cre
dere et quo patet quod homo
quasi credit deum posse sic
etiam curacionis dicit in colla
cionibus patrum quod hic quando
meretur pervenire quantum se in
spiritu adeo ut deum credit pos
se prestare deinde ponitur humilis
et devota confessio Credo ad
iuua et quod deo sine nichil
boni possum sed quod in me congruens
actus deprecor dignetur supplere
pietate prestare subditur con
firmacio sum dicit quantum ad per
ceptorum inobedienciam et
mundi quod admirabilis co
munitam ego precipio in quo
patet quod in principio compellit
et adiungit ampliat dyaboli
expulsio et clamans quia

multum doluit quod recedere
debuit Et factus est sicut mor
tuus ad maius miraculum
et est quod ab infirmitate sua eum
vexavit quia non potuit mag
norum vicium esse et tunc subiun
ditur perfecta restitucio Jhesus autem
tenens et sic eum trahendo et
surrexit in signum sanitatis
Et cum introisset ponit autem infirmi
tas discipulorum quare et primo
discipulorum interrogacio quare
nos quia quodammodo presump
serunt quod per se ipsorum aliquid
vel saltem aliorum seu aliorum
deficeret et ideo non interrogaverunt
verba sed secretum et ponitur
curacionem hoc genus unde
forte ille merebat talem
infirmitatem propter nimiam
curam et delectacionem tempora
lium contra quam valet oracio et
etiam contra carnalem concupis
cenciam et contra quam va
let jeiunium quia macerat
carnem et reprimit superbia
Et contra proponit cum quia
non potuerunt eicere quia propter
incredulitatem ut patet de contemptu
In isto lunatico curato patet
spiritualis possessio quam pos
sidet peccator sed spiritualem profecturam
Stridet peccatum et aliquando
pignoracio appinquitur sed
dum dyabolus discerpit quia

c.
iiii

quanti volentes convinces in
sistit Et inde profecti discipu-
lus ad confirmandum insi-
de discipulos primo amovit
ab eis ignoranciam 2o ob
defectum fidei ondit eis
eorum impotenciam hic
iam profecti solidacione re-
movet superbiam hoc autem
inducendo ad humilitatem per
exemplum 2o determinat humilitatis
premium ibi quanto complexus
primum in duo 2um dupliciter exemplo
inducit exemplo inducit exemplo
passionis. sic 2o exemplo puerilis
innocencie ibi. Et accio
nes eum transpositus primo ponit
innuencio dominum in profectum s.
a loco in quo predicavit mi-
racula faciendo per quod dubitat
in galilea quia nolebat esse
aliis predicationem 2o ponitur
passionis predictio ibi quam
filius hominis tradetur et
passionis tristiciam nimis
dicitur submisit resolu-
cionem de resurreccione
et tercia die resurget
de inde tercio tangit quo
ad dicta discipulorum igno
ranciam quia ignorabant
et quia semper dominus loquebatur
parabolis et quo credebant eum
parabolice loqui Quarto
ponitur doctrina ad humili-
tatis conservacionem et tamen
hoc premittitur xpi interrogacio

tio Quid tractabatis in via
non quia dubitavit sed ut
superbiam reprimeret et hoc
est Si quid in via etc. Sub
iungitur instructio primo in
verbo Si quis vult etc. ille
est deo acceptior qui est
humilior et consimilis sunt
pro Luce ix. 2o ponitur eadem
instructio in exemplo et hoc exemplo
puerilis innocencie Et
accipiens puerum eruditio
autem humilis exempli ponitur
manifestius ubi dicitur ost. pum
zrisi efficacem puerili non in
tribuit in regnum celorum et
non intelligit de puericia
etatis sed quoad similem pueri-
li malicia Et accipiens complexus
hic determinat humilitatis premium
et primo in generali 2o in speciali
ibi quis quis unum potum primo
in quo promittitur premium 2o remo
vetur dubium ibi et audit illi
Johannes. primum determinat hoc quod qui
cumque propter bonum homo vel
intencio facit propter deum non
erit sine mercede ymo magnam
mercedem habebit quia
deum pro mercede et dicitur eum
qui me misit quia eo quod
ad exemplum xpi apparuit ho
minibus talis modicum apparuisse
quod dicitur me recipit qui re
cipit parvulum etc. Sic inca-
pit discipuli dubitare

aliquem liber facientem in nomine christi aliquid debe-
rent recipere et hic ideo quia
illi quidam facientes miracula
in nomine christi prohibuerunt quia
non sequebantur christum et hic vo-
luerunt scire an bene an
male fecissent et hic Et re-
dit illi Joh. 9. Magister vidimus
quendam in nomine tuo eicien-
tem demonia glo. putat eum
excludendum ab officio et
subditur christi responsio in quo
docet quod nichil mali desperat
proximorum presumamus nisi
manifeste malum aliquod
appareat Quod bono modo
fieri nequid et hoc est hic
ait illi nolite prohibere
illum Et est additum quia
nemo faciens virtutem in
nomine christi statim male
loquitur ymo quantum in nomine
eius honorat ipsum qui non
est adversum vos pro vobis
est q. d. dum modo non scandalizat
fidei contrarium tunc est sustinendus cum
tolerandus Quicumque enim aut hic de-
terminat premium humilis christo minis-
trantium magis in speciali et
primo ponit bonorum premium
2o malorum supplicium ibi et quicumque
et primo determinat premium bonorum
humiliter christo ministrantium nisi
quod non bonum quantumcumque premium
manebit irremuneratum et
hoc est Quicumque enim potum dederit
vobis aque in nomine meo quia christi
estis amen dico vobis non

perdet mercedem suam
glo. ne paupertate et penuria
ab hoc se excuset ex quo pars
multum ab operibus pietatis
excusatum 2o ut ibi Et
quicumque unum de pusillis istis
credentibus in me scandalizaverit ostendit
malorum supplicium propter quod instruit
ut aliis occasione mali sive
mali exempli et primo scanda-
lum activum quia melius est ut
hic non sumpserit morte corporali
moriatur quam ut alios per
malum exemplum corrumpat et hoc
est bonum magis si circumdaretur
mola asinaria in collo eius
et in mare mitteretur et ad literam
de consuetudine provincie pa-
lestine ubi illa fuit quibus
dampnatorum sumi et scola
pendet in collo suspenso in aquis
mergentur de medio ibi Si
scandalizaverit docet etiam vitare
scandalum passivum ita quod quantum
possumus debemus a nobis
occasiones malorum rescin-
dere et hoc intelligit per tria
exempla que adducit unde et si scan-
dalizaverit te manus tua abscinde eam
bonum est tibi debilem introire ad
vitam quam duas manus haben-
tem ire in gehennam ubi vermis
eorum non moritur et ignis non
extinguitur et hic ad literam verum
sic quod potius homo debet manca-
tum perdere quam peccatum committere non
tamen per dampnum propter quod ideo mem-
bra corporis abscindamus quia
possumus per bene occasionem mali

460
x

s intelligit sibi tn̄ etc. ad illum
intellectu itaque primam i[n]te
ligitur amplianos sicut sunt
familiares proprios tamquam p[er]
manum opam[ur] et p[er] pedes intel-
ligitur amicus per que sustentat
tat[ur] sit parentes et consangui-
nei per oculi intelligitur platum
vel recta q[uod] nobis debet viam
in moribus et vitam ou[m] d[icit] W.
go qualis quantum ce[re]uisia sit
nobis tn̄ pecam[ur] debemus
nos ab eis abscindere quam propter
eos in peccatum incid[imus] et ad q[ue]
libet adiungit penam correspondentem
po dentem in Fini vini i. co-
siciam redeus propter ma-
nebit et illa erit magna pe-
na dampnatorum et adiungit
regula necessaria s. q[uod] in omnibus
est discretio habenda et hoc
intelligitur per sal et loquitur ma[r]-
cus que precipit in omni sac-
ficio offerre sal et h[oc] e[st] omnis
volens vitam ingredi salietur
igne s. probacionis et omnis victi-
ma i. actio deo placita salietur
sale discretionis q[uia] si sal in
sulsum fuit in quo illud condietis
q. d. discrete fueris quomodo aliis
dirige[re] cum discrecione carue-
rit magnus error quia ipse
ab aliis non corrigitur ut W. alios
dirige[re] et quia non potest esse discretio
si non fuit tranquilitas ideo dicit
habete in vobis sal et pacem habete
in t[er] vos glo. habere sal sine pa-
ce non virtus est argumentum

quo enim quisque melius sapit
deterius delinquit be[ne] etc. r[ati]o.

E[xi]t. ecclesiasticus:
Egressus ihesus redar-
guit phariseos p[ri]mo de
eorum superstitiosa observancia
2o arguit eorum maliciam de
curiositate superflua h[ic] 3o ar-
guit eorum dolositatem neglecta
scripturarum intelligencia et
dividitur in duo p[ri]mo ponitur
exprobracio seu redargucio phari-
seorum et sacerdotum in scriptura
ti eorum p[ri]ma in duo p[rim]o ponitur
redargucio 2o discipulorum instruc-
cio ibi et offerebant etc. p[ri]us p[ri]mo
determinatur locus ubi d[icit] Et de
surgens venit in fines iude-
ultra jor-danem quia hic omnis
iudeorum regio iudea dicta
sit ad distinctionem aliorum gencium
tn̄ spir[itu]aliter ad meridionalem pla-
gam iudea d[icitu]r ad differentiam gali-
lee et aliarum provinciarum ut
d[icit] glo. 2o ponitur turbarum confluxus
et conveniunt iterum turbe ad
eum ut consuetudo iterum docebat eos
propter devotionem ad d[icit] s[ed] non
omnes quia solum simplices
quia pharisei nolebant doctri-
nam capere sed redarguere
et 3o et[iam] eius ponitur eorum malig-
na interrogacio ibi et accedentes
interrogabant eum Si licet
viro uxorem dimittere Et
contra . . . qualiter ponitur ubi
addit[ur] . . . et dicit

est solum interrogaverunt ad
accusandum et ad calumpni
andum et hoc est temptan
tes eum ipsi enim credebant
sic Christum posse capi quod in
solucione quod si diceret licitum esse
vir iret contra legem moysi sub
ditur in eius temptacionis responsione et pre
dit pri modum interrogacionis
ut fflum eorum intellectum
corrigit et videns eum quid
vobis precepit moyses precepit
libellum repudii scribere et dimi
ttere dando scriptum suum et
de hoc habetur deutronomii xxiiij
quod cui viro uxor displicuit
poterit eam dimittere dando
scriptum suum ut libere posset
alteri nubere nubere et
ponitur quantum in qua uxore
dotem gravio in quo ondit quod
solum propter duritiam eorum
moyses permisit hoc alias
quia propter displicenciam uxorem
ipsi eas occidissent sed volens
divina et naturali hoc non potuit
ab uxore quantum ad vinculum
matrimonii licet quo ad separacionem
thori et hoc est et videns
iste cum ad duriciam cordis
vestri scripsit moyses vobis precep
tum istud ab inicio autem creature
masculum et feminam fecit eos
deus et textus allegatur genesis
quarto propter quod dicitur propter hoc relinquet
homo patrem et matrem et
adherebit uxori et erunt duo
in carne una non debet mo
vere quod illa fuerunt verba dei
quia adam spiritu prophetie locu
tus est et sic verba dei et
hoc hic inserit evangelista verba
dei eius quod dicens deus coniunxit
homo non separet quantum ad vin
culum matrimonii ita quod nullo
vivente alteri nubere pos
sit communiter ponitur specialiter dis
cipulorum de hoc interroga
cio et in domo iterum disci
puli eius interrogaverunt eum
scilicet qualiter deberent intelligere
verba predicta et ait eis
quicumque dimiserit uxorem
scilicet et aliam duxerit adulterium
commisit super eam et communiter ple
nius dicitur ad dictus excepta
causa fornicacionis quia propter
illam poterat dimittere sed in
non poterat alteram ducere
quia licet quo ad separacionem
thori et debiti reddicionem sepe
rari possunt tamen semper
ambobus viventibus vin
culum remanebit Et offe
rebant hic ponitur disci
pulorum instruccio 2o instruc
cionis confirmacio ibi et venerunt
circa primum tres primo instruit
eos ad humilitatem servandam
2o ad paupertatem amplec
tendam ibi et cum ingressus
3o ad paciencie tollerandam

x

ibi erant autem in domo
quo ad similitudinem ... parvulos
sicut in precedenti capitulo dic-
tum est et circa hoc primo ponitur
parvulorum oblacio ibi Et of-
ferebant ei parvulos et tangeret
eos et hoc ex devocione fe-
cerunt ut eis benediceret et
in hoc patet eorum fides 2o po-
nitur discipulorum prohibicio
quia prohibuerunt eos et hoc
discipuli autem comminabantur
offerentibus et hoc ideo fece-
runt quia nollent quod dominus eis
benediceret et eos infirmitate esse
bant quod posset nimis impor-
tunitate lassari 3o ponitur dis-
cipulorum reprehensio Christi cor-
reccio Quod cum vidisset ihesus
indigne tulit et ait Sinite
parvulos venire ad me et
ne prohibueritis eos talium est enim regnum
dei et notatur dicit talium non istorum
quia modo regnant et non
[illegible] et per hoc designatur
quod oportet nos habere condiciones
parvulorum scilicet simplicitatem et in-
nocenciam ita quod simus non
parvuli sensibus sed malicia
et hoc dicit glossa et quoniam finem eandem
sententiam concluditur Amen dico vobis non
receperit regnum dei velud
parvulus ille non intrabit in
illud Et 4o parvulorum id est humili-
um qui dicuntur parvi pre se
ipsis est regnum celorum ut patet
Mt. v. Et complexans eos et im-

ponens manus super eos
benedicebat eos glossa melius
ut significaret eos sua dilec-
cione esse dignos et gra-
cie benediccione Et ingressus
fuit instruit eos ad nouum
tue perfeccionem amplec-
tendam et circa hoc primo mo-
netur quo 2o ponitur solu-
cio ibi Jesus autem [illegible]
exposicione omnium dubiorum
ibi [illegible] autem questio
quam ponit in principio sic
glossa dicit certum est quod hoc
dicit quod dominus dixit qui non re-
ceperit regnum dei velud parvulus
et quo nollet magis dicere eti-
am Et primo ponitur ipsius humilia-
cio cum dicit Et cum ingressus
esset in viam procurrens quidam
genuflexo rogabat eum
ut in peticione impleret domino
respectu ad bonum doctorem primo
quod possent in doctrina et quo dicit
[illegible] 2o quod sit evidens in vita
et quo dicit bone [illegible] faciam
ut vitam eternam possideam
quia non dicendo sed faciendo
potest promereri ut Mt. vii. non
omnis qui dicit domine domine intrabit
ibi Jesus autem subiungitur Christi
visio qui invidit ad illius
fidem et in tentacionem pium
diligendo et primo ondit quod
sunt necessaria 2o quod sunt ma-
ioris perfeccionis ibi At ille

i-ndens p° g° vidit primo
dum coi-nctionis bn d° credi
me dic bonum Nemo bonus
nisi solus deus qui e sup°
bonus per essentiam s aly solu
per participationem t ita vidit
ad qom et e ts viso q sum
do mandata pt regnum dei
perspicit et enumerat preceptum aliq
secunde tabule per que homo or-
dinatur ad proximum t in illis
presupponit preceptum qbz ho or-
dinatur ad deum vn d° precepta
s. nosti no adulteres no occi-
no furtu ne fal. testi. di ne
fraudem feceris honora pre
t mre t in hoc intelligit om
opa pietatis ad proximum ad
ille vndens ib. tur ondit
que sunt maioris perfectionis
t primo ondit hmo perfectionis
statu s° determinat eius primum
ib. t p° cepit et hmo dott
ne omissio fuit s simplicitate
sicut vixit ita retulit po
g° de observatione vite que
est in observatione consiliorum xpi
doctrinam Jhesus aut intuitus
eum dixit ei vnum deest tibi
no pruu s magnum s. volun
taria paupertas g° addit va
de t vende que hes t non
sufficit om qualitercumque vn
relinque g° determinat modu
da pauperibus no pcit inimic
sicut de socrate d° e t adhuc
no sufficit ad perfectionem nisi
in bonis seruitat t g° ad

dit sequere me p in imitatione
operum subditur contristatus ille
tristicia contristatus in vbo
abijt merens t tristicia ea qe
dicitur mundus passiones t g°
ondit dns periculum de perfectionis
quantitate dns quam difficile
qui pe. ha. int. in regnum dei
no d° impossibile t g° discipuli
tur bant discipuli quia dnie
sonuit t g° dns determinat
exponit ita q hoc q dixit
eam pecuniam hz debet intelli
gi no simp° s q confidit in
eam t illi sine dubio male
stabit t g° d° pholiquam
difficile e confidentes i pecuniis
regnum dei intrare facilius
e camelum per foramen acus
transire qui diuitem i regnum
dei intrare hic pt p° intelligi
ad literam t ad hoc no vid
tanta repugnancia de camelo
q no e repugnancia ppter quantitatem
et illa pt ita diuidi in ptes
q est totu possit ptransire
foramen acus quantacumque
pue sit diuicie vel considerata
in diuicijs impedit q ho sal
tem no statim intret in regnum
celorum Aliquis exponitur s glo.
q p camelum intelligitur x° p fo
ramen acus arcitudo passionis
et e sensus q facilius e xm pati
p dilectoribus suis q vos
posse ad x° conuti vel p camelu
intelligitur gentiles h quibus
bm peccatorum foramen acus

c vita cita pnc dicitur ad
vitam nō facilius conti
bes quasi sūt ad pmaz qūi
md'i reputantes sic dimites
in lege 7 pphetis gloriantes
quidam magis admirabant'
eam q dictis orit' maior
dubitacio quia iam mult
liberavit q nō solū dns dspi
de passione exteriori diuiciaz
sed de affectu interiori sed
quia nec quitur' homines multu
inclinant' ad diuicias vide
bat' vald' dur vm q h hoc
valde pauci salvarentur -
7 hoc est qd pt saluus fieri
7 q hec quodammodo capiunt dis
pacione dns mitigat ad
biorem admiracione 7 timo
rem ipsorum q licet ipi ex se ipis
nō put illū appetitū dimitte
tamen pass hoc per gram dei que
pt eos ad viam veritatis re
ducere et ihc ait illis apud
homines impossibile e sed nō apud
deū Omnia enim apud deum
sūt possibilia glo. apud deū
qui cupiditatem terrenorum ad
caritatem et terrenorum contēptum et
superbos facit humiles dicit ibi
Et p' capit ei petrus dicens q
ondit 7 invitauit pfectionis sta-
tu hic determinat sūm pfectionis
premiū 7 circa hoc po' ponit nō dispo
interrogacio Ecce nos dimisimus
om̄ia 7 secuti sumus te q.d. vi in
vitans homines ad voluntariam

viām paupertatem et q iam
apti re dimisimus omnia qualē
premium dabis nobis 7 dicit cir
q licet in effectu modicū re
linquerant q modicū habe
bant tn nichil retinuerunt
7 sic licet sic habeant 7 haberent
quasi multa temporalia tn quia
illa nō reputant bona vera
ideo reputantur' nō habere hoc
sequidem in facto sed nō in de
siderio 7 hoc est pfectionis
relinquere dimde dns re
spondo quorum ipsorum determinat
premio uni quo ad presentem
vitam q vel in illa recipiet
plus quam centuplum q hō
recipit grām gratum facien
tem que plus quam centies
tam valet quam omnia que
relinquerat qui prius dimi
naliter ess sicut solum
bonum seu mundanum sed si spna
liter in re vivit habebit tot homines
fres q sūt sci in mundo
et religionem intrans qui
prius solum unam habuit domum
pus habebit in uno monasterio
unde dicit amen dico vobis ne-
mo est qui dimisit domum
aut fratrem 7 q nō attentans
in tpi hoc domus et ipe
addit unam conditionem cum
persecucionibus q omnes qui
volunt pie vivere in xpo ihu p
s. pa. 7 hec e spualis 7 magnum
meritum q hec e signum pfecte di
lectionis 7 gl. de aptis legitur'
q ibant gaudentes a conspectu

grilis subdit et ostendendo
primum quo ad futuram vitam
et in secularibus futuris vitam et
natam et licet non sit solum
contemplatiua sed sine compositione
naturis omnibus qui relinque-
runt quod non sunt condigne pas
siones huius temporis ad futuram
gloriam Ro. viii Et reliquis
reddit quod de omnibus dictum
sit simpliciter qui relinquunt con-
tinentia propter deum unde dicit quod
solum de hiis qui perseuerant
quod non sufficiat incipere sed bene
determinare dicit glo. quia multi
autem erunt primi glo. quia
multi incipiunt sed non perseuerant
primi nouissimi sicut latro
ut dicit glo. Iudas Erant autem
in via hic instruit discipu
los ad aduersitatem tollerandam
et primo ponitur instruc-
tio 2o [illegible] reprimit disci
pulorum ambicio ibi et accedunt
quantum ad primum inuitat eos ad
tollerandum aduersitatem
exemplo suo quod ipse pro nobis tam
pati voluit et quo ponitur pas
sionis predictio et circumstancia
primo determinat locum ascenden
tes Ierosolimam ad alteram re
spectu aliorum locorum in alto
erat posita precedebat eos glo.
Iudas ad mortem properabat
quod tamen compunctus et alacer iuit
ad urbem ubi tot machinatores
ad mortem eius erant et seque
tes timebant ne ut dicit glo. ne [illegible]

ipsi tunc comitarentur insiste
tunc virum et magistro quem
debat occidere et subditur passio
nis predictio Et assumens
xii quia omnis sunt secreta
misteria reuelanda Ioh. xv
Vos autem dixi amicos
quia quecumque audiui a patre meo au-
diui nota feci vobis et ex
predicit sic primus dum erat
deum pati cum essent fu-
turum apparerent ut dicit glo.
Beda deinde tangit modum
veniendi ad passionem
Ecce Ierosolimam ascendimus
et filius hominis tradetur prin-
cipibus sacerdotum et scribis et
senioribus tradetur in quam
primum unum verum quod ad hunc
non manifestauit sed in cena ut
patet Io. xiii. de hoc et dicitur
scribit Mt. xxvi. Et quid vultis mi
dare et ego vobis eum tradam et condempna-
bunt i. iudicabunt eum dignum
vii Mt. xxvi. dixerunt reus est
mortis Et tradent s. pontifices
gentibus quod pilato et tan-
git xpo in quibus contra xpm
peccauerunt primo peccauerunt contra
eius sapientiam illudebant ei tamquam
fatuo 2o contra eius potentiam
et clementiam seu contra dig-
nitatem regiam quod tamquam vilem
conspuerunt et conspuent in eum
quia faciem eius [illegible] alapis
[illegible] 3o eius in
nocentiam flagellabant

x

quia petitum non fecit ut d. p.
pet. 2o 9co gl. dignitatis ex-
cellenciam et insufficient cum
morte turpissima matris suspen-
dendo et tercia die resurgeret o-
ratione qua prius sepe namque
dns suae passionis memoriam
fecit ut in sua passione non scan-
dalisarentur et ecce apud nos
qui hec nimis eius oblivis-
cimur Et accedunt hic quod re-
primitur discipulorum ambicio
primo aliquorum spiritualis 2o generalit
ibi aduenientes primo ergo re-
primit ambicionem ja. et jo. cu-
pientes sedem pre aliis regnare
temporaliter et primo ponitur eorum
peticio et accedunt primo qui
intendunt de resurrectione putantes
eum temporaliter regnaturum sicut
dicit glo. et ponitur primo peticio
in generali ergo volumus ut
quodcumque voluerimus fiat nobis
assumpta et postea specialis peti-
cio insipientes quod non totum
expedire dubitat. quod volebat et ideo
quo ad intencionem ipsorum ob-
tinuerunt subditur peticionis
expressa distinctio primo regnan-
tem dicit quid vultis ut faciam
vobis non dubitat sed ut ap-
te errorem ipsorum reprehendat
ipsi enim sicut iudei crediderunt
quod messias deberet eis regnum
temporale restituere et sic ecce credi-
derunt quod post resurrectionem suam xpus
deberet regnare 2o tunc voluit
esse potenciores propter hoc

et hoc est da nobis ut unus
ad dexteram et alius ad si-
nistram tuam sedeamus in
gloria tua et ideo subditur illius
ambicionis repressio dicens eis
nescitis quid petatis glo. nes-
citis vultis quod non meruistis
culmine honoris excercicio la-
boris et quia petiverunt excel-
lenciorem statum quam mino-
ritas co ondit eis eius
modum per quem oportet ad talem
statum pervenire potestis bibere
calicem i. passionem quem
ego bibiturus sum vii q. i. ca.
vi. Si possibile est transfer a me
calicem ante aut baptismo
quod ergo bap. idem est quod calix
per glo. quod passio ita quod tinctura
eorum sanguinis sui vomit pas-
sionem quod in eo datur nobis
baptisma unde luc. xii. bap-
tismo habeo baptizari et cetera qui
adhuc in fine fuit crediderunt
se posse pati cum xpo ideo
responderunt possumus et quod peti-
verunt consolacionem dns fi-
naliter ondit quibus debetur
calicem quidem bibetis quem
ego bibo et bap. quo bap. i. pa-
ciendi primo sic ja. fuit decol-
latus act. xii. et jo. i. fervens
dolium fuit missus quod sicud
dicit glo. etsi non fundit sanguinem
tamen quodammodo ad martirium
promptus fuit sedere autem a
dextris et a sinistris non est
meum dare vobis non dixit

q. non habet dare vitam sem
piternam. Cum Jo. iijo. dicitur pater
diligit filium et omnia dedit in
manu eius et qui credit in fi
lium habet vitam eternam. Secundum solum
ad opiniones et intenciones
ipsorum dicit qui voluerint sedere
hoc est potiores quia consue
verunt. Sed deus volunt eis
ondere quod datur regnum suum sine
acceptionem personarum et quod non
consuevimus vel aliis habitibus
qui merentur et hoc est secundum quibus
paratum est. Et ibi audientes
hec repruit ambicio qualiter
et tunc primo ponitur occasio quia
illi decem quodammodo commoti
fuerunt contra illos duos qui se
voluerunt preferre et hoc est
indignati sunt de Ja. et Jo. et
subditur benigna Christi instructio
in qua ondit quod placio regni
sui non potest acquiri nisi per humili
tatem contrario sicut acquiruntur
placiones temporalium quemadmodum
et hoc est scitis quia hij qui
videntur principes gencium dominantur
eis et principes eorum potestatem habent. Ipsorum
non autem est ita in vobis et dicit
notantur qui videntur quia non
est nisi apparens principatus
et dominium in istis temporalibus modicum
durans et quod oportet humilitatem
imitare ondit exemplo suo quia filius
hominis non venit ut ministretur
ei sed ut ministret et daret ani
mam suam redemptionem pro multis quia per humilitatem
in forma servi apparuit sed

humilis deus dedignatur servi
re superbum et quod si volumus sui
esse oportet nos humiliari. Et
venerunt Jericho. Posita est
discipulorum instructio hic
ponitur instructionis confirma
tio et hoc per miraculum ma
ni illuminatoris et circa hoc primo po
nit determinacionem loci quia
persistente in Jericho et discipuli
eius et plurima multitudine
quia non solum in domibus sed
in via pro salute nostra laboravit
dans exemplum prelatis ut semper
sint soliciti de omnibus suis
deinde tangit condicionem in
firmi et hoc ex proprietate nominis
quia filius thimei bartholomeus
ex defectu corporis cecus ex
carencia substancie exterioris
mendicans deinde subiungitur
eius peticio in qua tangit
sex condiciones vere oracionis quia
debet esse continua cepit au
diens cepit q. semper de novo
incipere ut illud ps. Semper
te deo canticum novum 2o. debet
esse devota quia clamat ex
intimo corde 3o. debet esse
vera et quod credidit corde
ad iusticiam oro confitetur ad salu
tem 4o. debet esse dulcis ihesu
in cuius nomine debet petere quoniam
debet esse humilis fili dei confiten
do eum regem et deum et ad
huc esse cecus sicut et qua
liter iudei speraverunt messiam

de semine david advenit xpus
d3 esse spiritualis misereri non
d3 pett aurum et argentum
subiungit caeci in spacio et
clamabat cum multi qui prehe-
monerent eius non poterant
predicacionem audire ille
aut multo magis clamabat
Jhesu fili david miserere mei
cum sentiret sibi medici de-
pulsati et appareret vocis
subiungit eius curacio circa
qua tangit primo magnam
xpi dignacionem stans ihesus
iussit eum vocari qui circa de spe
lationem stare non dedignabat
et vocabat eum dicentes
animequior esto i. magis tranquil-
lus es quia appropinquat visita-
cio tua qui proiecto veste s. in
qua apparet vitalem scorum
eo apparere nolebat dicens
tibi vis ut faciam ut magis
affectum ad confessionem excitet
cecus dixit ei raboni ut vi-
deam non ut magnas divicias
habeam sed ut in beneficia
possideam Jhesus dixit vade
fides tua te salvum fecit et
exponit sicut supra predicto expo-
situm est superius et quod festinum
vidit et quod non potuit esse a
natura quia tam subito agere non potuit
et sequebatur eum per imitacionem
operum et fructum glorificans deum in
tangit gentilis populus qui
tunc illuminatur qui sibi via veritatis

aperitur et predicatur et perit ver
timentum qui deponit veterem
vite conversacionem sed capitulum xxi

Et cum appropinquassent

ostquam positum est re-
dargucio phariseorum hic que
ponitur redargucio sacerdotum
et primo ponitur redargucionis
occasio 2o ipsa redargucio ibi
alia dicitur occasio reprobacionis
ut et honesta suscepcione et
adventus sui in templum et
ad illum describendum premittit
in templum et ad primum veniendi
locus quia ierosolimis et be-
thanie unde mons oliveti
medius inter bethaniam et ierusalem
2o ponitur veniendi modus quia
venit super asinum et quo ad
hoc ponitur discipulorum missio
et mittit duos ex discipulis suis
d. Ite in castellum s. ierusalem quia
muratum erat muro et propugnaculis
quod contra vos i. ex opposito vestri est
et invenietis pullum alligatum
quod dicitur et invenietis asinam
et pullum cum ea et utrumque illorum
invenerunt et ideo de absen-
tibus dicit quia omnia nuda et aperta
sunt oculis eius Ebreorum
et quia ipse fuit tempore passionis
supra ondit figura divinitatis ut
per eorum memoriam confirmentur
et tempore passionis non deficiant
et ad literam planum est totum
secundum allegoriam secundum glosam per asinam
quia domita fuit intelligitur

populus indomitus qui sub servi-
tute legis fuit. per pullum gen-
tilis populus qui indomitus erat
quia sine lege dei erat. Unde
dicitur Solvite et adducite
mihi. non adducunt nobis sicut
omnes mali predicatores et
confessores faciunt qui magis
applausum hominum quam gloriam
dei querunt. isti adducunt
sibi non christo quia non honorem
dei sed suum querunt. Solvite
dicit per peccatorum remissionem et ad-
ducite per penitentie incorporationem
ligatam i. eam ianuam i. fidem
secundum glossam quia illa est ianua
regni celorum cum sine ipsa im-
possibile est placere deo. Ebr.
xi. In bivio quia adhuc non
erat in via veritatis s. medio
itineris constitutus sed decli-
nabat ad dexteram per prosperitatem
vel sinistram per adversitatem
et quidam de astantibus di-
cunt Quid facitis Luce dicitur quod
fuerunt domini sui eciam tales
nam asinus erat proximi usu
propter quod immunda ipsa
non habebant [illegible] que habe-
bat cum dabat sibi pabulum
et sic illi fuerunt custodes eius
vel alii et secundum glossam intelliguntur
demoniaci qui vel de questione
quam dolebant et dixerunt
illis sicut preceperat eis ihesus
dominus necesse est ut eis

preceptum fuit a christo et adduxe-
runt pullum ad ihesum et in-
posuerunt eis vestimenta et
sedit super eum ad literam per in-
venerunt christi et etiam asina
cum pulla a lapidibus offen-
derentur et in hoc ostenditur ho-
nesta christi susceptio quia primo
ostenditur insignis reverencia
quia straverunt secundo in verbis be-
nedictionis quia et qui preibant et qui
sequebantur clamabant osanna
quod secundum glossam componitur ex cor-
rupto et integro s. ab osi
quod est unum quod significat salva et ana
interiectio vel adverbium et valet
tantum quantum sit salva vel obsecro
sed quidam osanna idem tantum quantum sit
salva obsecro. et in hac suscep-
tione primo ostenditur christi pietatem
osanna quia salvare
potentem crediderunt sibi
benedictus qui venit in nomine domini
Unde ego mali veniunt non
in nomine domini sed diaboli de quibus
dicitur Currebant et non misi eos
Jeremie xxiii. Tertiam dignitatem
benedictum regnum patris nostri david
et hoc tamen ut plurimum decipie-
bantur quia crediderunt quod tempora-
liter debet regnum esse restitutum
sed sic non fuit quia dixit coram pi-
lato Regnum meum non est de hoc
mundo Jo. xviii. dicunt osanna
in excelsis non enim solum corpo-
raliter sed et spiritualiter salvat

XI

q ad solu deu spectat
7 9cludit^z tpli visitatio
Et intrauit Jerosolimam
dans nobis ex^m ut pa
regnu dei sz 2^m glorie
dans nobis ex^m ut primo
regnu dei s. ciuitatem visitimus
et conspectis omnibus ut sor
magis nonet^z qr bene fuit
nobis q tota ciu eos de
cuit et honorifice eum
susceperunt et nullus eu
ad hospiciu inuitauit et
hoc ideo qr paupes et de=
uoti qui libent^r eum sus
cepissent ppijs hospicijs
ibi deum carnerunt et si qui
in potentes in eum credi
derunt tu ppt metu iudeor
no audebant publice qr iam
9spirauerant ut quicuq 9fi
teret^z xpm extra synagogam
fieret ut d^r Jo. 10. Exiuit
in bethaniam cu xij. adfi
deles 7 obedientes Betha
nia namq domus obedien
tie d^r. In hoc etc s glo.
no^z q ipe inspicit omnia
corda i(n)mgt dicentibus
vitati no in uenit ubi ca
put suu reclinet e(x)pua^r
possimus hic non sepe 9di
tiones ad hoc requisitas
qr suscipe habitum Et p^o
cauor in tenero s. q ppt
eam 7 hoc e appinqne
Jerosolimis que licet pacis
visione est que sursu e im
mea 2° est mons oliueto

p qua eleuet in deu 7 hoc
p monte oliueti 3° e cautus
proximi 7 hoc p duas quos misit
binatos ad precepta 9ema ca=
ritatem. ex p(re)mendam ponit
primo mortificatio viciorum 7 hoc
p vestimenta qua euertere terrenam
aternam 7 in dne nomen eius
fructus bonorum oper 7 hoc p
frondes de ipso vana 9fessio
e deundorum ut q in corde credit
ad iusticiam ore 9fitetur ad sa
lutem 7 hoc intelligit p hoc
clamabant osanna Et alia
die hic ponit^z ipsorum sacerdo
tum redarguicio p^o in vo
2° in fco ibi 7 veniunt p^a in
duo primo ponit^z redarguicio
2° ex hoc incidentaliter instruc
tio discipulorum ibi 7 cu vespa
p^a in d. p^o ponit^z ondit instam
reprobacionem exaltans quo dam
signo 2° redarguit eos ma=
nifeste in fco ibi et cu intrasset
p^o tangit in hoc q deus ma=
ledixit cu boni fructus no q
cu bon in se mala est 7 ma
maledicenda s q p hoc designat
uauit q iudei qui debebant
habere fructu iusticie 7 dulcedi
nis fuerunt sine fructu tam
in verbis legis gloriantes 7 sic
solum habuerunt folia a longe
vidit qr longe a patribus salus
s p^o volunt habere fructu ppt
illu esuriit et d^r glo. tu quoq
si no vis audire in iudicio a
xpo discedite aine 7 e(tc)

7 no est arbor sterilis esse
maneto sed potius p° esuri
enti fructu prestitit quo
in diget effecta dut ibi Et
cu introisset ponitur redar
guacio manifesta in facto quia
sicut prius ondit eos rep=
hendos quia no fecerunt fruc=
tu iusticie q debebant facere
sic iam in facto redarguit quia
fecerunt q no debebant s. ven
de in templo 7 q° ad hoc
p° ponitur vendicacio creacio
nis pmittebatur ad iu te
deum quia preceptu erat eis in
cer temporibus anni debent appa=
rere in templo i eo solemnis
et quia alongiquo veni=
ent ita q no possent secu
oblaciones ducere 7 gen
tiles dispensarent se de obl
acionibus sacerdotes consulen
tes sue auaricie statuerunt
circa templum q in mercato habe=
rent que offerri apta
erent poterant ut in pa
to in venirent Et quia alij
no habuerunt parat pecunias
ideo iterum posuerunt campso=
res qui sibi mutuo eis co=
ferrent quia apte no au=
debant vsuram permittentes
recipere aliqua tamen munera
recipiebant Et hoc est Cepit
eicere vendentes 7 ementes
de templo. 7 no sinebat ut quis
quis transferret p templum
2° subiungit redarguicio quia
redarguit testimonia ppe=
hete no ne scriptum est. Ps. Do=
mus mea domus oracionis
vocabitur cunctis gentibus q.d. hic
deberetis esse deuoti no cupidi
vbi tamen ad intendum q no fuit
in vero templo in quo fuit
sca scorum et aliud quod vo=
cabitur scm quia ibi nullus q=
cumque homo poterat ingredi
nec est locus cui templum
vbi fuit altare holocausti
sed fuit in loco vbi erat de=
prehensus porticus que fuit
iuxta templum duo loca sicut dicit
p lira vnus locus pruis
7 alius prelacionibus 7 hic est
vocatur templum 7 de isto in
telligit hic vos autem fecistis
eam speluncam latronum p simi
litudinem quia in speluncam latro
num colliguntur ea que ab
hominibus rapiuntur sic fuit isti
in templo 3° ponitur indignacio
sumario quia hic vt reuerteretur di
cit emendati tamen no fuerunt
s p eorum effecti de morte sua
cogitabant 7 hoc est quo aut
pn. sac. 7 scribe querebant quo. m
perderent 7 ea quare non
apprehenderunt fuit vna quia
timuerunt populum vnde d. timebant
eum omnis qui vniuersa turba ad
mirabatur super doctrina eius
Alia ratio fuit veritas sue
diuinitatis que plenarie tam
resplendiuit qua patuit

xi

cos qui volunt. Allego-
ria secundum glo. vendentes
columbas sunt qui de posicio-
ne manuum manus recipiunt
per quem spiritus sanctus datur qui
per columbam significatur. Mo-
raliter autem quibus que templum
dei est spiritus sancti est fornica-
latorum qui per se cogitat
de lesione christi ut dicit glo.
Nunc sit prostibulum qui delec-
tatur in immundicia carnalium
viciorum. Et cum vespere esset
ponitur discipulorum instructio
qua instruit eos in fide
et oratione ostendens eis fidei
orationis virtutem et huius occa-
sio fuit quod pridie dominus ma-
ledixit arbori ficus et
statim commandato suo aruit
et radicitus et sic fuit to-
taliter facta sterilis et de hoc
mirabantur discipuli et petrus dixit
rabbi ecce ficus cui ma-
ledixisti aruit q.d. quanta
virtus fuit verbi tui et de hoc
dominus ostendit quod non solum
verbi christi immissum sed etiam per eos
virtute fidei similiter verba
erant magne virtutis et
efficacie et hoc quando cum quis dixerit
huic monti tolle et mitte te
in mare et non hesitaverit in
corde suo sed crediderit et licet
ad literam legatur per fidem in gre-
gorii [illegible]

latius tamen secundum glo. intelligitur
magis de spirituali scilicet dyabolo qui
est mons superbie quia excellencie
dyabolus cum maioris autem superbie quam
de qua montem celsum cum
istud fieri possit per homines illud
non sola dei virtute et per hoc
intencio requiritur oracio per quam
mens elevatur in deum et ideo
instruit ad orandum et primo
tangit orationis virtutem quia
quecumque petieritis orando
credite et accipietis et vobis
intelligendo tamen de eo quod illud
fuit necessarium ad salutem et conse-
quenter est firmiter et constanter
petit deum et ostendit quali-
tatem et ponit vero con-
diciones vel orationis quia
primo quod fides sit summa in talibus
quod dicit credite quia accipietis
tamen quibus in oratione mentis
accipere quam sine hesitatione
credidit deum posse prestare
ut dicitur in collacionibus. 2o quod debi-
ta habeatur intencio cordis
et hoc est cum tu stabitis ad
orandum non qui in lecto iacetis
vel ambulatis vel huiusmodi in deum
3o scilicet quod sit mentis tranquillitas
et hoc est dimittite scilicet quid
habetis adversus aliquem et non
solum dimittere offensam ymmo
a nobis prave omnes conatus
occupaciones. 4o quod sit cordis
humilitas et hoc ut patet v.

qui e in celis dimittet vobis
omnia peccata. In hac cum mag-
na cu(m) humilitate deberemus hec
que nobis precepit non sequimur
sed cum omni malo noiamus
et quod unus non debet alteri
persolvere quia precepit c. xvi. oratio-
nem magis docuit pater in-
quit si non dimiseritis vestri pa-
ter qui in celis est dimittet
peccata vestra quia si non optemperamus
mandatis suis non poterimus
esse filii et de electis suis
primo inimici quia qui non di-
ligit fratrem quem videt quo-
modo potest diligere deum quem non videt
q. d. nullo modo ut patet per io. ioh. Et
veniunt vinum hic ponitur
ipsorum predictum conformatio
in verbo. quia deus eos pru-
denti sua visione ad eorum
petitione sua compescit Et
quo ad hoc primo ponitur
ipsorum malignitas quo nomine
tenent autem duplicem opi-
nionem primo querunt de pota-
te in se de qua potestate hoc
facis et in hoc dicit glo. sub-
intelligunt diaboli potestate facit
ea que facit scilicet doctrinam
predicando et in fines civitatum
do et ideo ad duxit fuit ut
ipse de dit tibi potestatem hanc
ut hec facis dicit hec diparuit
eum videri operatum reputa-
tantes cum presumpcionem
et sub imagine christi ponebant
visio in qua non dubitatio ven-
dit ad intelligentiam hec
interrogat de baptismo Johannis de
celo erat an ex hominibus hec
fecit ex duplici causa primo quia
voluit simpliciter revelare ad
veritatem quia obstinati fuerunt
et indigni ut c. vii. Nolite
margaritas spargere ante porcos
2o ut ostenderet quod licet per cautelam
et dolum cautelis ad
responsum reprimere sicut et pau-
lus fecit divisionem ipsorum
actorum. Sub dicit ipsorum mendacitas
cogitatio et dolosa co-
gitatio ne visione cogitaverunt
et quia evenire evasionem non
poterant manifeste contra veri-
tatem et contra mentem propriam
dixerunt nescimus quia si verita-
tem dixissent aperte fuisset
contra eos ex solutione et quod vo-
luerunt potius negare veritatem
quam modicam pati confusio-
nem et quod quia gloriam suam
plus quam dei considerant nec
ad eorum gloriam et veritatem ex-
pectatione pervenire meruerunt
et dicit neque ego dico vobis in qua
potestate hoc facio quia si non credi-
derunt Joh. et multis magnis
signis approbatum et dicta de christo
sic nec mihi credidissent et sic nec apparet
indissipabile

Q

Capitulum xxi

xij

Super in Mathei xxj° capitulo po-
situm est evangelium contra phariseorum
et aliorum primo insufficientiam ob-
stinancia 2° in crudelitate
superflua 3° a falsa scriptu-
rarum intelligencia hic mo-
ponitur eorum confutacio et ob-
stinata eorum malicia et di-
viditur in duo primo ponitur
confutacio sacerdotum quo ad
se ipsos 2° quo ad illos
alios prophetas missos ibi et
mittitur ad eum primum facit
sub parabola de vinea cuius
litteralis intellectus planus
est. Sed mistice primum
intelligitur sinagoga et per
agricolas sacerdotes debu-
tos eam colere doctrinis et exemplis
et quia non coluerunt ideo misse
sunt eis auferenda auctoritas
et ad hoc describendum primo
premittitur magna dei pietas
et clemencia et hoc exemplif-
primo quia populum suum honori-
per specialem cultum sui nominis
plantavit et hoc est vineam
pastinavit hoc quod venit a pas-
tus pasta tamen quod est quintum in
fine mittere proprium et sic
deus specialiter illum populum presentem
circumspectionem sibi tamquam vi-
neam electam. Et planta-
vit sicut dicitur psalmo vineam
de Egipto transtulisti 2° ange-
lorum custodiam et hoc est et

circumdedit sepem ipsi enim sunt
montes in circuitu eius ut
dicit Augustinus in prologo et edi-
ficavit turrim id est templum dicit glo-
sa interlinearis et locavit eam
agricolis id est sacerdotibus et peregre
profectus est non locum mutando
sed eos proprio arbitrio dimit-
tendo ut dicit glosa. 2° tangit
dei qui principalis est potencia
plantacio clemencia et in
hoc quod tam salubriter erudi-
vit quia sufficientes doctores
misit et hoc est et misit ad
agricolas scilicet tempore vindemie et di-
citur xx. quod debuerant fructum
reddere quia sicut ... non am-
bulaverunt illius primi servi scilicet
moysi doctrinis non adhese-
runt sed ceciderunt et sine
fide in lege ut dicit in psalmo
irritatus est moyses propter
eos et dimiserunt eum vacuum
quia ab eis fructum extorquere
non potuit et iterum misit alium
servum et illum capite vulneraverunt
et illis unum servum alium misit
et illum occiderunt et plures
alios etc. et per illos intelli-
gitur totus cetus prophetarum qui
omnes servati sunt 3° per suos
quanti voluerint ut omnino
non perirent 3° gravius clemen-
ciam voluit potius exposita
pietate per filium unigenitum
ab eius ... totum malum liberare
ad hunc 3° huius filium

cca singularis dilectio filium
karissimum circa domini mag-
nitudo qui filium non servum misit
pro eorum vocacione etc. Quia for-
te verebuntur filium meum hoc
dubitando dicit quia omnia novit
sed ut libera voluntas homi-
nis ducitur ut dicit glosa Cum videssent
coloni autem ponitur tercio loco de bene-
ficiis vinearum magnitudo malicie
quia tantis beneficiis ingrati qui
non ad filii adventum bene operari
voluerunt ymmo occiderunt et sic
hic est heres venite occidamus
eum et concludit glosa quo
solum ex ignorancia Christum occi-
derunt sed malicia occecati
sunt et ira erit hereditas
timuerunt eum ne per ipsum
perderent sacerdocium et principatum
sicut patet Johannis xi. Venient Romani et
auferent nostrum locum et gentem. Iusto
iudicio dei utraque perdiderunt
et apprehendentes eum extra
vineam proiecerunt et occiderunt
in ligno suspensum. Cum ergo venerit
quarto concludit contra malignantes
sua quia iuste dampnandi sunt
et cultura vinee ab eis aufe-
renda et sic est veniet et perdet
colonos et dabit vineam aliis scilicet qui red-
dant ei fructum Matthei xxi. Re-
ddunt Matthei dicit quod ipse videt ma-
los male perdet et Matthei dicit hec
illa verba videtur fecisse per astantes
sacerdotes et alios
aliqui non intellexerunt sensum

parabole et alii dixerunt malos
esse ut dicit Matthei aliqui vero
dixerunt qui intellexerunt absit
ut dicit Luce xx et quia aliqui
dixerunt sententiam dicens respondendo
verbi eorum confirmat testimonio
scripture scilicet quod cultura vinee ab
eis auferri debuit et aliis
dari et dicit nunquam legistis lapidem
quem reprobaverunt edificantes hic factus est in caput anguli
a domino factum est istud et est mira-
bile in oculis nostris quia scilicet duos parietes
scilicet gentiles et iudeos coniunxit
a domino et non potentia humana genti
spiritualiter factus est et hoc et est mira-
bile in oculis quia excedit omnem
humanam rationem et concluditur eorum
obstinata malicia quia audita
predicatione non emendati sed
peiores effecti sunt et hoc est et
querebant eum tenere sed qualiter
non tenuerunt subiungit quia
timuerunt turbam etc. credo
propheta quia ipsi debuerunt magis
deum timere et plus turbas eos timere sed quia
non crediderunt dimiserunt malum
propter populum sic quod non solum
sunt sicut populus sic sacerdotes
Ezechielis vii dicit peiores sunt
sacerdotes et relicto eo abierunt
quia confusi valde sunt. Et miserunt
ad eum Hic ponitur confusio
eorum per alios ab eis missos
et primo per phariseos et herodia-
nos secundo per saduceos ibi Et ve-
nerunt ut ipsorum missorum tangit

xij

ocultam maliciam quam tenebant
non ut discerent sed ut ca-
perent & hec est et mittunt
ad eum quosdam ex phariseis
ut sub specie sanctitatis deciperent cum
herodianis .i. seruitoribus herodis
et si contra romanum imperium
diceret cum apprehenderent et
sicut morte sua viderent
innocentes & hoc dicit glosa Sub
dit eorum interrogacionem ma-
lignam in qua captant be-
niuolenciam laudando eum
ab auctoritate magister . eum ma-
gistrum noluerunt esse discipuli
[illegible] Jo. x. dixerunt tu
discipulus eius sis nos dis
cipuli moysi sumus 2o a veri-
tate similiter scimus quia verax
es 3o a iusticionis equitate
et non curas quicquam nec vides
in faciem hominis i. non accipis
personas hominum 4o a dogma-
tum suorum vtilitate .i. in-
struendo viam dei doces
Licet tributum dare cesari an non
aliquem cum dixerunt quia propter
quendam cumacionem patres multo
deberent romanis tributum
soluere sed pharisei volentes
magis in sanctitate apparere noluerunt
quod non liceret cum quo soli deo
essent subiecti & hec totum dice-
bant ut eum caperent & ergo
dicit glosa [illegible] sermonibus
tendant sicut aues portan-
tes mel in ore aculeum in dor-
so subdit [illegible] deum in

qua eos cognouit et ait quid me temp-
tatis q.d. cogitaciones vestras
considero & ideo debetis timere a tali
malicia desistere Afferte michi
denarium [illegible] dicebatur quia vsua-
les valuit ut in decem non de-
nario [illegible] faciendo sed apertius
maliciam vestram detegendo
& sic eos intelligit Cuius est
ymago hec & in scripto dicunt ei
Cesaris quia solet ymago prin-
cipis & titulus poni in mo-
neta & concludit diffinitiuam
suam Reddite que sunt cesaris
cesari et que sunt dei deo q.
d. [illegible] cesaris
reddite quia ei tributum [illegible]
hec non sunt obligati a dei
seruicio ideo addit & que sunt dei
deo .i. decimas oblaciones et
mirabantur omnes super quod
tam sapienter eos repulisset
Et venerunt ad eum hic po-
nitur quaestio [illegible] saduceorum
& primo ponitur eorum [illegible] 2o [illegible]
hoc incidentaliter ponitur [illegible]
dubii remocio et accessit unus
[illegible] primum aduertendum quod due
erant principales secte apud
iudeos phariseorum qui dice-
bant [illegible] esse sed [illegible] erant
contra hoc quia [illegible] homines
[illegible] victuros & ad mille
annos in voluptatibus Alia fuit
secta saduceorum qui simpliciter
negabant resurrectionem mor-
tuorum sed dixerunt quod anima
humana similiter cum corpore

moveret et illos propone
sua et ad ampliandum opinionem
phariseorum movit quod quondam
permitteret quod de muliere illa
a septem viris quae potuit
una esse secundum vel preceptum
supposuerunt hoc de lege deu-
teronomii xxv ubi hoc preceptum
sunt quod si aliquis decederet sine
herede tunc frater eius vel propin-
quior debet ducere uxorem
relictam et suscitare semen
fratri suo noluerunt quod illi ar-
guere de quo secundum opinionem
phariseorum post resurrectionem homines
habeant uxores suas vel quod
omnes isti vii habebant eam
quod numquam fuit licitum in aliqua
lege vel nullus quod quando
ne unius eadem tempore alle
et in hoc posset arguerunt quod
pharisei credebat quod resurge-
rent sic habere habitus uxores
in corporales voluptates
sed cum argumentum illud
non probet non sunt mortuorum mor-
tuorum et subiungitur et ipso
in qua primo redarguit errorem
phariseorum et eorum simpliciter vix
putes erant non ideo erat
non scientes scripturas ubi de-
hoc nulla restio neque vir-
tutem dei q. d. si perspiceretis
virtutem dei qui omnia ponit
de nichilo tunc vel fieri videritis

est quod possit mortuos sus-
citare et tunc ad dimittere
talem hominis prius viros post
in mortalibus quod tunc non
esset necessarium generationem
quod patet ex eo de causa quia
propter hoc quod ista in [illegible] non
sunt in divinis perpetuari
deus dedit virtutem genera-
tivam ut saltem in specie possit
perpetuari et si non essent gene-
rationes non oporteret habere
uxores et hoc necesse nubunt
quod ad viros neque nubent
i. maritantur quam in adulteris
et oppositum argumentum patet
quod tunc erunt conformes an-
gelis in gloria et in maxima
claritate de inde spiritus destruit
et errorem ipsorum sadduceorum
auctoritate scripture quod deus dixit
ad moysen in apparitione
quam apparuit in flamma ig-
nis in rubo ut patet exodi
iii. ego sum deus abraham
sed ipse non dicitur sic deus
illorum que nichil sunt et que
numquam erunt vel numquam possunt fieri
quod illi aliquando fuerunt et quo
ad animas vixerunt et insuper
tunc erunt quo ad corpora
quia hoc exigit communicatio
quod hic in quacumque [illegible]-
dam esset post. Sed iusti
merentur in suis corporibus

xii

et hoc est in eis incipiunt
primum et lex dicitur habent
evidenciora testimonia et
multa apertiora in scripturis
sicut in prophetis cum illa non
admiserunt sed saducei soli
receperunt quinque libros moysi
et nomine prophetarum. Et accessit
unus ponitur conveniendi
talis unius dubii remocio
propter quo adveniendum sicut pa-
tuit in capitulo precedenti
sacerdotes et scribe videntes
debat avaricie et quia aliqui
ipsorum dixerunt inter omnia precepta
est preceptum de oblacionibus
in templo alii autem dixe-
runt contra quod mandatum de
dileccione est maius et quia
christus temptaverunt omnes
adversarios suos in predicatio-
nibus eum capere volentes
confusi sunt et prudenter respon-
dit ex ille scriba dicens quod hic
est dicitur movet quoniam quis dicitur
quod omnium est primum mandatum
id est principale et maius et
quia dicitur xxii quod est mandatum
magnum subiungit conclusionis
solucio diliges dominum deum
tuum ex ubi ponit quatuor in quibus
consistit adimplecio illius
mandati primo in voluntate
ita ut voluntatem magis
sit in omnibus conformemus
et hoc quantum ad actus electos

sive manifestos voluntatis
et quantum est in actibus imperatis
id est quod appetitus sensitivus volun-
tati et racioni obediat et sic ex
tota anima id est vita animali sicut
Gen. 3o dicitur sanguis est loco anime
vivunt tercio ex tota mente
esse sine errore et hoc est ex tota
mente tua debent 4 tu ex
omnia membra esse prompta
in quod omnia opera ad laudem
dei et prompte faciamus et
hoc est ex tota virtute tua et
hoc primum non simpliciter in ordine
sed dignitate quod in tali et in
sibi opposito dependet
lex et prophete ut dicitur xxii
et diliges proximum tuum
sicut te ipsum ibi est nota si-
militudinis non equalitatis
quia non aliter debemus nos
diligere nisi ad dei laudem sic
et proximum subditur approbacio
responsionis quia totam responsio-
nem resumendo approbavit
et in hoc est videtur quod ipse
prius fuit de opinione illa
quod maius est illud mandatum
quam de oblacionibus et quia ad
dit magis est omnibus obla-
cionibus et sacrificiis ex quo
mandabatur dicebatur holocausti
sacrificium bonum est quod ad ob-
latam et subditur illius scribe
commendacio et hoc est quod dicit
non longe es a regno dei

Sed tunc dubium est de hoc
quod non longe es a regno
dei. Sed tunc dubium est de
hoc quod non longe fuit cum ipse
prius intencione interrogauit
vt patet dicto quod accessit temptans
eum. Respondeo secundum glossam quod hoc
potest dupliciter intelligi primo
sic in malo recepimus temptare
ad decipiendum vnde tamen postea
penituit et conuersus ad deum
per verbum quod fuit vel aliter temp-
tare potest accipi non in malo
sed quod homo non vult leuiter
credere sed magis investigare
et sic iste potuit esse iste.
Et nemo audebat eum inter-
rogare quia omnes eum capere
volentes insufficientes erant.
Et respondens ihesus hic ponitur
specialiter confusio quantum ad opi-
nionem de messia quam credi-
derunt quod solum debet esse
homo et est expressius tangit
totam hystoriam vt patet Mathei
xxii quod primo ihesus interrogauit
Quid vobis videtur de christo cuius
filius sit et tunc dixerunt
dauid et vocat quod solum erat
filius dauid et non dei et hoc
redarguit ihesus per auctoritatem
scripture scilicet psalmi cix. Dixit dominus
domino meo quomodo dauid vocat eum
dominum quando dicit dixit dominus scilicet deus
pater domino scilicet filio sede ad dexteris
meis id est in equalitate quantum
ad deitatem vel in potioribus
bonis quantum ad humanitatem
donec non ponitur exclusiue
sed continuatiue ponat eos
subpedibus eius. Sed tamen
non obseruabatur. Deus fuit tante
sanctitatis et dignitatis quod nul-
lus regum vero fuit
eo excellencior et ergo vltimum
talem qui esset peior quam iste
ipse vocat dominum. Subditur
eius instructio et primo explicat eius
ne scribarum ypocrisi imitentur
et arguit eos primo ex scelere
ne scitis et ergo dicit Cauete
ab his qui volunt in stolis
ambulare et stole fuerunt longe
vestes per quas se religiosi
simulabant 2o ex desiderio
humane laudis et salutari
in foro 3o ex appetitu digni-
tatis quod nullus regum vero
fuit eo excellencior et ergo
vltimum talem qui esset peior
homo ipse vocauit dominum. Sub-
ditur instructionem in sermone
faciendis. 4o ex vicio cor-
poralis voluptatis per hos recubitos
in cenis vbi vbi queritur darentur
delicaciora. Quinto ex vicio
cupiditatis qui deuorant domos
viduarum quia tales deuotio-
nes sunt et ergo faciliter ad
dandum inclinantur. Sexto
ex prolixa oratione in verba

& bieni in affectu qui accepe-
runt plurimis iudicari iustius
quam illi qui stant in angu-
lis platearum orantes quia
illi solum querunt laudem
hominum isti cum hoc primam sub-
dit instructionem discipu-
lorum specialem ubi aduertendum
quod scribe & sacerdotes cum multi
aucupabant ad hoc ut ha-
berent multas oblationes ab
hominibus ergo dixerunt quod
quis plura offert tanto est
deo acceptior & sit magis
attenderunt ad dati quantitatem
quam ad dantis deuocionem &
simulacionem. Sed quia deus
econtrario iudicat ergo volunt
in hoc dispositis instruere et
tamen instructionis ponitur
occasio scilicet respectus offerenci-
um ut dicitur Et sedens iesus
contra gazophilacium aspiciebat
quo turba iacta est & ponitur
in generali quod speciali scilicet pecunia in
gazophilacium in repositorium
pecunie pecuniam quam dabant
presumcione templi & aliis
necessariis & multi diuites
iactabant multa & aliquam de ostencione
ut magis deo accepti vide-
rentur. Cum autem venisset vi-
dua tangitur eius commiserabi-
lis condicione quam tales liberius
exaudit et exigencia quam
pauper & illas deus specialiter respi-
cit. Amen dico vobis quia vidua
hec pauper plus omnibus misit est
sit quia maior affectu & deuo-
cione & est plus in comparacione
quia totum quod habuit dedit quod deus ne-
cessitate sua & substraxit sed
alii solum de illo quod eis ha-
bundauit dederunt & hoc
est omnibus cum expedit quod tum ha-
bundabit illis miserunt hec
vero de penuria sua omnia que
habuit misit totum victum suum
Allegorice secundum glosam diuites
sunt iudei de lege gloriantes
Sed vidua pauper est ecclesia
cuius maritus mortuus est mortuus
post alios ascendit duo minuta
sunt dilectio dei et proximi

Et cum ingrederetur Supius deus primo
docuit primam amoris
signa & miracula faciendo hic
est docet primam timoris tronum
iudicii nunciendo & ad hoc
ondit signa precedencia iudi-
cium 2o ondit iudicis aduen-
tum ibi & tunc videbunt primo
in duos primo ondit desolacionem
templi et iudaici populi 2o totius
mundi Cum autem diceret primo
ondit exordium in generali secundo
magis in speciali ibi Et cum sedet
primo premittit predicandi occasionem
scilicet narracio de preciositate templi

et hec est cons. aspice qua-
les lapides et structure non
admireteris forte quod dominus
in mediate predixit, videre
plus erat deo acceptam pul
critudo cordis quam precio
sitas et magnitudo exterioris
operis et subiungit visionem
dicens peccatum predicit excidium
templi et ut videns hos lapides
omnes mag. edifi non relin
lapides qui non des. non est
intelligendum quod simpliciter omnimo-
di essent ut lapides ubi
supra elongati in viam sed
solum pro modo quem in nim
vehemencia destructionis
et cum sederet hic incipit specialius
predicuntur signa que fienda sunt
excidio templi et totius
iudaici populi et primo ponitur
occasio scilicet discipulorum
interrogacio et in hoc tangit
duplicem questionem primum de tempore
et hoc est dic nobis quando hec
fient scilicet quando templum destructur
scilicet deinde de signis temporis et hoc
est et quod signum quando hec omnia
incipient consumari scilicet quo possit
cognosci quod erit sicut templi et
excidium persequendis populi iudaici
deinde sequitur visio capitis
in qua predicit mala ventura
tribus generaliter et primo ea que

ventura erant in urbibus sive
periculosis doctrinis quibus
inducuntur homines in er-
rorem et hoc est videte ne
quis vos seducat et non ad
dit et multi enim venient
in nomine meo dicentes
quia ego sum sed nolite
ire quia sicut dicit iosephus
et allegatur quod iminente ex-
cidio ierusalem multi fuerunt
qui dixerunt se esse christos
et tempore libertatis in minore
secundo tangit mala ventura in
factis quibus homines inducuntur
in errorem et hoc est cum au-
dieritis vel quod ante dominice
passionis in populo iudeorum
factum seditiosum elegerunt
et christum salvatorem occide-
runt vel bella hominum vel sedi-
ciones cessarunt et opinio-
nes bellorum quia varia sig-
na sicut dicit iosephus fuerunt
ante excidium et illa aliqui
interpretabantur quod essent signa
pacis aliqui quod magis erant
signa consumacionis et ideo pre-
dicit apostolus et premunit eorum
sicut dicit gregorius tercia que
previdentur minus feriunt oportet
vel hec fieri non simpliciter necessarie sed
malicia hominum exigente sed
non dum statim finis quam

xiiij

illa sunt signa inceptatio-
nis et sunt que in generali
premisit explicat in speciali
ubi tangitur primo guerram t. ba-
tionem hominum consurget
enim gens super gentem primo
turbationes scilicet principum quia reg-
num super regnum 3o turbatio-
nes elementorum et erunt terre-
motus per loca 4to defectum
ad victum necessariorum et fames
et illa omnia passerunt deso-
lationem vel hiis et quarto addit
initium dolorum deinde tan-
git mala ventura apostolis
specialiter videte autem vos ipsos
et tangit primo violentam comprehen-
sionem Tradent enim vos
in concilio 2o tangit corporalem
afflictionem et in synagogis
vapulabitis 3o tangit mun-
danam confusionem Et ante re-
ges et presides stabitis propter
me et testimonium illis scilicet an quod
totaliter fiet finis et ne propter
predicta tanta mala terreantur sub-
infert consolationem quia po-
terant dicere sumus simplices
non audebimus coram regibus
et toto mundo apparere et ideo
dicit nolite premeditari quomodo loqua-
mini dominus dabit vobis etc.
Luc. xxi dicit ego dabo vobis
os et sapientiam cui non pote-
runt resistere omnes adver-

sarii vestri et in tradit predica-
toribus quod non debeant soliciti esse
de ornato modo loquendi
et non soli passi erant
ab extraneis sed etiam a consan-
guineis et hoc est tradet frater fratrem
in mortem et pater filium et con-
surgent filii in parentes quod
multotiens legitur in hystoriis
sanctorum et eritis odio omnibus
propter nomen meum glossa multi enim
non cum pena martirium faciunt
sed causa Matthei v dicit beati qui perse-
cutionem patiuntur propter
iusticiam et ut credant quod suf-
ficit pugna in principio ad-
dit Qui autem perseveraverit usque in fi-
nem hic salvus erit glossa
sine finis non pugna coronat
et Luc. ix dicit si quis mittens
manum ad aratrum et respiciens retro
non est aptus regno celorum
et quia iam premisit signa incep-
tationis addit signa consu-
mationis et primum est prophetie
impletio et hoc est cum videritis
abhominationem desolationis
quia ydolum fuit ibi positum
ubi prius erat sanctum sanctorum sicut
glossa dicit ymago vel cesaris adriani
et hoc fuit prophetatum danielis
nono vel destructa civitate
in templo ponitur abhominatio
in desolationem et illam septu-
aginta commemorant quod dicit Qui
legit intelligat tunc est

In deorum dispsio tunc qui i
in iudea sunt fu. i montany
qr p9 hoc no heuerit sit
ptinem in hitudint pns
uldzm gdo in religione desi de
libus qui mortui sunt pan
ge bu 7 au bellu 7 obsessio
nem romanor auelin fugie
rint 7 qui sup tectu ne des
cendat in domum q. d. tam
vehemens erit tribulatio
q ets vix potuerit se so
los abscond. Ve aut preg
nantibus quo ad hentes
in utero 7 nutrientibus quo ad
eos qui eam sepant illis
diebus 7 qr piculu om
dit quis ponit remediu
Orate go ut i hieme no fiat
quia tunc breve latere ponit
Erant aut tunc ondut
signa pascencia magis p
pinq s. exidiu totius mundi
et pi'n erit ceia antixpi ad
ventu 7 hoc erunt aut dies
tales tribulaciones quales
no fuunt ab inicio creature
q condidit deus usq nunc
neq fient quia ipse anxpr
cu suis discipulis facient
signa cu pmissione diuina
sed tn illud tpt anx. no
diu durabit ne ppt vehe
mencia psecucionis electi
putant 7 hc e Et nisi bre
viasset dns dies 7 go d. in
pg no relinquat dns vir
gam peccor sup sortem ius
torum no fuissi salvus omnis
iustorum caro .i. homo ppt
magnitudinem tribulacionis
7 go dns expiectur bremia
bit qr no durabit ultra 3es
cu dimidio ut pz danielis
xij. quia durabit p tpt 7
tpa 7 dimidiu tpis Etc
nunc qr si quis vobis dixerit
ecce hic xpc aut illic quia
discipuli anxpi pdicabunt
eum vero ee xpm Exurgent
em pseudo 7 pphete 7 dabunt
signa 7 pdigia cu pmissio
ne dei ad seducendos si
fieri pt electos .i. ipi
temptabunt si possint
eos decipe de inde tangit
sim s mutaciones corporu ce
lestiu ecce pdixi vobis om
ecce in illis diebus sol co
tinebit no q pdat lu
men sed ad hom apparem
7 et sic de luna 7 stelle
celi erunt cadentes no q
cadent sed qr in psones ap
parebunt cadere in modu stel
lar 7 virtutes que sunt i celo
movebunt sicut angeli q
venient ad congregandu omnes
ad iudicium Et tunc videbunt
hic ondit iudicii adventum
ter quo ps ondit adveniendi
di modu seu qualitatem 2o tpis
incititudinem ibi de die aut 3o
excitat in aplis diligentem
consideracionem ibi videte

et vigilate. Etiam primo ponit
modum medii veniendi quo
ad se ipsum et veniet in
magestate et gloria ad differentiam
primi adventus in quo ve
nit in infirmitate et penuria
Tunc videbunt non longe post
persecucionem autem H...
tulum tempus erit ut de captivis
parvulum possent quantum et
penitere sed illud non erit
longum filium hominis quia
humana natura apparebit in medio
maxime reprobis qui solum
humanitatem videbunt in nubi
bus virtute divina forma
tus ut dicitur Actuum i. Hic iste
qui assumptus est a vobis
in celum sic veniet cum virtu
te magna ut dictum est prius
ad differentiam primi adventus
2° tangit adventum suum quantum
quantum ad misericordiam angelorum
et congregabunt electos a quatuor
ventibus i. a quatuor partibus
mundi a quibus veniunt quatuor
venti principales a summo terre
usque ad summum celi quia vo
mebit celum de sursum et terra
deorsum propter ipsum quia medi
nabit omnes et spirituales et
corporales creaturas de
inde declarat adventum
suum in quo sanctos assumet ad
veram pacem et gloriam
per similitudinem quia sicut
in arbore fici et aliis ar
boribus colligat cum viderimus

quod producit folia indicamus
quod iam cito cessat frigus
hiemis reprimunt vires naturales
adhuc sic per tribulationem per
secucionum non poterit mani
feste apparere iusticiam sanctorum
sed adventus apparebit et
postquam latebit Amen dico vobis
non preteribit generacio ista
donec omnia fiant hoc potest in
telligi de iudeis quia non fiaret
ante consumacionem seculi reliquie
iste salvi fient ut dicit apostolus
vel etiam de iustis quia deus deus
non derelinquet sanctos suos
in eternum et continuabuntur celum
et terra transibunt verba autem
mea non transibunt possibilius
est celum et terram transire quia
verbo domini celi formati sunt et
spiritu oris etc. et 2° verum domini in sua
virtute et veritate firmius est
vel sit celum et terra non quo
ad esse sed quantum ad eternita
tem quia corpora celestia
sunt eterna. De die autem
illa hic et hora temporis certi
tudinem quia codicis posset
aliquis credere quia certitudinaliter
possumus scire dicens in veritate
habetur quod non quia nullus an
gelis et revelatum neque neque
filius dicit Hylarius quod filius
non cognoscit a se sed solus
pater quia solus pater habet esse a se
et hec allegat in glossa. ut hic
aliam glossam filius dicitur nescire
non simpliciter quo ad se sed
quo ad nos quia nobis re

vide te vigilate hic excitat
diligentem considerationem
vigilate diligenter deum pen-
sando omnem mentem in deo
elevando quia sola consideratio
cio predictorum quia omnia sunt
terribilia propter in durac dispe-
rationem et quo notam c oro
que sittendit in amore
dei nescitis enim quando tempus
sit quia angeli nesciunt in-
dem est quo debemus esse
esse paratos declarat per
similitudinem quia si dominus temporalis qui-
tet suis suis bona sua
diligenter debent respi-
re ut vigilarent in suis
domum sit et nos in bonis op-
ibus nobilibus et continuis
nobis commissis debemus vigi-
lare et per illam parabolam con-
pressius ponit consideratione per
ianitorem possumus intelligere eum
in homine et intellectum que
debent omnia considerare et custo-
dire et addit vigilate vos
nescitis enim quando dominus veniet
an sero hoc est in iuventute
de an media nocte id est in
quiete et aetate perfecta con-
galli cantu id est ad decrepita-
tem qui intrant homines an ma-
ne id est statim post eorum nativitate
nem aut quandoque post statim op-
tionem vel potest in hoc significari
quod sicut hominis puericia
iuventus puerilis etas et
finis vite et nec dat hoc
solum propter se dictum ad

dit quod autem dico vobis
omnibus dico quia omnibus
necessarium vigilate ter dicit propter
triplicem vigiliam necessario re-
tinendam scilicet cordis oris et
operis Sequitur capitulum

Erat autem pascha

Ab initio evangelii usque
hic ostendit evangelista
qualiter peccator reducitur in deum
predicationis scilicet ihesu christi domi-
ni fructuosissima predicatione
hic ostendit qualiter reductus
est per eius dignissime salvatoris a-
cerbissimam passionem et quia
predixit dominus passionem suam
a iudeis inchoandam et a
gentilibus consummandam ideo
primo hoc dividitur in duo partes
primo ostendit qualiter sit a iudeis
inchoata secundo qualiter sit a gen-
tilibus consumata in textu alio prima
pars scilicet prius in iiii dividitur primo
primo describitur venditio secundo
venditi traditio ibi et primo die
tertio traditi violata comprehensio
ibi et adhuc eo loquente
quarto comprehensi iniusta condemp-
natio ibi Summi vero sacerdotes
prima in duo primo ponit ven-
ditionis occasio secundo ipsa ven-
ditio ibi et iudas scilicet In prima
parte ponit duplicem occa-
sionem prima fuit sacerdotum
invidia quia propter excellen-
tiam scientie et doctrine opi-
nionem perdere timuerant
et predicatum ut patet Io. vi.

et 3º tota sollicitudine qua
poterant machinabantur
in mortem suam et hoc vo-
lens designare ewangelista dicit //
Erat autem pascha et azi-
ma post biduum. ibi advertendum
est quod prima (Exod xii et le-
vit xxiii) luna xv luna fuit
mensis sollempnitas paschalis
que incipit xiiii die
ad vesperas quando ymolabatur ag-
nus paschalis et quod duo pre-
dixit tradicionem suam per
duos dies s. ante festum sicut
ut patet (Matth. xxvi) Dicit quia
post biduum pascha fiet et
Marcus similiter dicit hic Erat autem
pascha i. sollempnitas paschalis
et azima quia tunc per vii dies
non comedebant fermentum
ut predictis locis patet fuit
et aggravant per eorum malitiam
principaliter devotissimo
fratre operis quia pascha in quo
non licebat quidquam servilis
operis facere et 3º nimis inor-
dinate mittere 2º cumulacionem
sollicitudinis et querebant
subtiles occasiones quomodo eum cap-
tabant 3º confirmatione sta-
tus seu dignitatis summi
sacerdotis et scribe quorum primi
debuerunt esse socii predi-
catores et quantum ad primos
mos expressa est iniquitas
a senioribus Daniel xiii
quantum ad 2º vero inordi-
nata operatus est scilicet me-

dacia scribarum scilicet (Jer. xiiii) Quomodo
eum dolo tenuerunt et oc-
ciderent et consilium quod tunc
sunt operibus eorum Sap. ii
Conveniamus cum operibus inoris
ubi subditur Morte turpissi-
ma condempnemus eum et ideo
de sola malicia cordis
qua solum populum timebant
non deum et dicebant non in die festo
ne forte tumultus fieret
in populo hoc tamen postea mutaverunt
in permissione et tradicione
ne inde quia ipsum ov-
lima in ligno suspenderunt
Et cum esset Bethanie ponitur hic
occasio sue tradicionis
s. amicicia inde et illam
occupacionem debet christi
convivio quod in Bethania da-
tum est et maria magdalena
unxit dominum unguento et quo
ad hoc hic tangitur illud con-
vivium Et cum esset Beth. in domo
Symonis leprosi glo. primus lep-
rosus fuit sed curatus a domino cum
tunc erat et vocabatur barso
hoc videtur esse quod dicitur Joh. xii
quod martha ministrabat sunt
convenientia christi Et Origenes
expositor dicit quod convivium esset in
domo Marthe videtur quod
sunt in domo Symonis sed dicit ori.
sed quod Martha ministrabat sunt
convenientia christi et tunc quia
domus Symonis fuit forte vi-
cina domui Marthe et Marie

magdalene sicut sepe ving
vicinus solet sepe propter ami
citiam alterius ministrare
2o tangitur obsequium venit
michi · et illa fuit maria magdalena
ut dicit glo · habens alabastrum un-
guenti nardi spicati quod non
solum de radice illius arbo-
ris et foliis et spicis compositum
et illud fuit preciosius ut dicit
glo · Et fracto alabastro quod
marmor candidum quod fuit in
corrupta effudit super caput
ad refrigerium sicut tunc apud
eos erat consuetudo 3o tangitur
commendacio in digitacio s. inde
quia dolent quod pecunia per qua
unguentum emptum erat non
fuit sibi tradita et aliqua de
ipsa furari posset et hoc est Videntes
autem quidam indigne ferentes
inter se et ponitur pluralis pro sin-
gulari per sinodochen ut dicit glo ·
quod solus iudas hoc dixit ut
expresse ponit Jo · ut quid per-
dicio hec potuit enim venun-
dari plus quam ccc denariis
et dari pauperibus non respec-
tum dixit sed cupiditate quod
ut dicit Jo · xii · non erat quia
de egenis pertineret ad eum
sed quia fur erat et loculos
habens 4to ponitur huius commen-
dacionis expressio per rursum
dominum Quid molestiam quid illi
molesti estis q. d. nolite pre
opus pietatis michi exhibi-
tum in cause reprobare quia

non solum est in unctione sed
in significacione quia per hoc de-
signabat cito post hoc corpus
Christi beatissimum ungendum et
sepeliendum esse et hoc est dicit Bonum
opus operata est in me quia
opus pietatis quod si fieri debent
aliis cum debent esse tum fieri precipue
mo et hoc addit Semper pau-
peres habetis vobiscum q. d. interim
quod habetis me presencialiter de-
betis fieri opera pietatis nolite
homines a bono et devoto opere
prohibere quia cum ego corporaliter
recedam a vobis ad quem
satis habebitis de pauperibus
quibus poteritis beneficia pie-
tatis impendere me autem non
semper habebitis quo ad presenciam
corporalem ut dicit glo · Sed
quo ad protectionem et gratie col-
lacionem semper est electis prius
vn Matt. ultimo Ecce ego vobis-
cum sum omnibus diebus pervenit
cum operibus meum in sepultu-
ram quia per aliquem non valebat
ungere tunc non potuit ut pa-
tebit ulterius cito et concludit
devoti obsequii commendacio
quod eo devoto servicio quod Christo
exhibuit meruit gloriam in
universo mundo et hoc est Amen
dico vobis ubicumque predicatum
fuerit evangelium hoc in universo
mundo et quod hec fecit narrabitur
in memoriam eius et sicut ipsa
ex hoc gloriam sic iudas
imperpetuam gloriam sibi de spe
tatis dubis quia est ad mortem

quum ad vindictam. Et judas
scarioth Hic ponit ipsa ven-
ditio que fuit iiiia causa qua prin-
cipes congregati fuerunt unde prius
congregati fuerunt ut eum perderent
nunc autem dicitur Jo. xi. Et hic
tractant de modo quo conve-
nienter facerent et primo tangit
unde recessit et describit eum
a nomine Et judas scarioth ag-
nomine ad differentiam alterius
jude qui fuit frater jacobi et ag-
gravat peccatum suum cum dicit quia
constitutus in dignitate cum dicit unus
de duodecim Glo. unus numero
non merito non mente sed corpore
2o ex voluntaria presumptione et
abiit non coactus sed libere tamen
ex maligna societate quia
se associavit malignis ad
summos sacerdotes non ad virtutes
illud ps. [illegible] presumptio prima-
teret [illegible] ex maligna sol-
licitudine ut eum perderet
et ad hoc ponebat totum
conatum suum sicut patet in
fine huius lectionis ubi dicitur et quere-
bat quomodo oportune eum tra-
deret deinde subdit pontificum
et scribarum malignum effectum
quia cum desiderio venditionem
susceperunt et tangit eorum
malicia primo in corde interius
et hoc est Qui gavisi sunt ipsi cum
sunt de illis qui letantur cum
male fecerint 2o in verbo exterius
et hoc est et promiserunt ei pe-
cuniam se daturos Et prima
die azimorum describit traditoris

traditio et hoc quantum ad loci
temporis opportunitatem et dividitur in 2o
primo ponit paschale convivium
ad proditoris revocationem 2o
instituit eucharistie sacramentum
ad cenantes unionem ibi man-
ducantibus 2o describit ipsorum
scandalum ad eorum confirmatio-
nem ibi et ait illis 1o 2o
describit ipsi desiderium ad
nostram redemptionem ibi et
venit quantum ad primum primo tan-
git discipulorum sollicitudo sol-
licitati cum erat circa passio [illegible]
quantum ad observationem cerimonia-
lium pasche et hoc est Et primo die
azimorum i. xiiii luna ad vesperam
quando pascha immolabatur dicunt ei
discipuli et subiungit discipulorum
missio Et mittit duos ex dis-
cipulis s. petrum et johannem contin-
tem quia caritas non est soli-
us dicitur Et missionis
modus subditur Ite in civitatem
[illegible] et predicit eis absentia
tamen personam ad eorum confirmatio-
nem et hoc est Et occurret vobis
homo la. aque vas et sequimini eum
et dicite domino domus ubi re-
fectio mea ubi pascha cum
discipulis meis manducem
tunc ubi est diversorium ex illo
colligitur quod ille fuit discipulus
christi licet occultus et ipse de-
monstrabit vobis grande ce-
naculum deinde ipsi pascha et la-
verunt pascha petrus [illegible]
[illegible] et ibi receperunt [illegible]
[illegible] 3o ponit missionis

expletio quia sicut manda-
uit ita factum est 7 hoc est 7
abierunt discipuli eius 7
venerunt ad ciuitatem et
inuenerunt sicut dixit eis
Quo addit eorum confortatio con-
ex ponitur consueta t dicto-
nis manifestatio Amen dico
vobis quia vnus ex vobis
me tradet s. xiii. ex illa vna
dixerunt sicut ut dicitur Jo. xiii. 7
ex hoc sequebatur discipulorum
turbatio 7 hoc est Et illi ce-
perunt tristari 7 dicere sin-
gulatim numquid ego domine 7
dominus specialius expressit non
tamen descendit publice ad
dicendum Qui intingit ma-
num mecum in catino hic catinus
erat vas ex quo comede-
runt lactucas agrestes 7
allegat dominus beneficia iude
collata propter que merito po-
tuisset desistere ab ex dominus
assumpsit eum ad apostolatum
principaliter 7 hoc est vnus ex vo-
bis 2o in familiarem conuictum
7 hoc est Qui intingit etc
et quia ista non proficerent
comminatur penam gehenna-
lem ve autem homini illi per
quem filius hominis tradetur
Et non per traditionem ex quo-
modo committebatur bonum erat
ei. si natus non fuisset ex
quo traxit aliquid quod semper.

melius est non esse quam in
tormentis esse 7 hoc videtur
velle iustitia Alii dicunt
ad spiritualem intellectum quod me-
lius fuisset spiritualiter si non
fuisset renatus 7 factus christi
discipulus Cenantibus autem
illis hic instituitur
eukaristie sacramentum ad
celebrandum vnionem 7 dominice pas-
sionis recordationem 7 primo
ponitur instructio ad hoc
quantum ad sacramentum corporis
7 manducantibus illis etc
gloriosum conuiuium in quo pri-
mitus plus quam signum fuit
tamen datum abraham Accepit
panem quantum ad materialia
sacramentum ad dandum ei
formam 7 benedicens et conse-
crans sit per verba ponitur
7 subiungitur verba que ponitur
7 subiungit verba que sunt
de substantia consecrationis hoc
est corpus meum etc. ad dic-
tum quod licet non sit de forma consecrationis
tamen nullo modo est obmittendum
deinde tangitur instructio sacramenti
sanguinis et ponit vnum hoc
hic est sanguis noui testamenti
qui pro multis effundetur etc
ad efficaciam hiis ponitur
quo ad sufficientiam 7 ideo non
dicitur pro omnibus Quo addit in
mortalitatis sue predictio

XIIII

sine permissio Amen dico
vobis quia non bibam de
genimine vitis usque in diem
illum bibam novum in reg-
no dei quia tunc omnia le-
galia fiunt in spiritualia co-
mutata sicut dicit glosa
Regnum vocat 7 regnum
immortalitatis in quo resur-
gens a mortuis gloriosus
victus victor apparuit
et concludit gratiarum actio
et ympno dicto 7 legitur
dominus ter gratias egisse circa
cenam ultimam primo in con-
sumacione veteris sacrificii 2o
in institucione novi de quo sic
patet Luc xxii 3o in consumacione
novi sacramenti de quo hic
et capitulo xxvi ad notandum
dum quod in principio medio
et fine omnium operacionum
nostrarum debemus deo gratias agere
exierunt in montem olive-
ti quia ibi capiendus erat
7 in hoc spiritualiter glosa ostenditur quod
post sacramentorum recepcionem
debemus adiutorium al-
ciora conscendere Sed tunc
est dubium quare ewangelista ap-
ponit plura verba quam ewangeliste
scilicet quare etiam non fuerat
omnino consecracionem sicut apparet
quod deinceps post alios cibos
instituit summo stoma-
cho celebrandum tra-
ditur ad primum quod ewangeliste non
enarraverunt precise forme
verba Christi sed summa sed
apostoli qui immediate nar-
raverunt a Christo illi tradiderunt
complete sicut sancti fuerat certa
ad 2um videtur Et notandum circa sacra-
menta plura considerantur ali-
qua substancialia sicut
sunt species panis 7 vini
forma sic sunt verba consecracionis
alia sunt accidentalia secundum
tempus 7 locus 7 alia huiusmodi
eodem quod sunt substancialia mutare non
licet quod non licet sub aliis spe-
ciebus nec aliis verbis consecrare
sed accidentalia pro necessitate
sacramenti possunt salva
fide et veritate sacramentorum
mutari et ita est de hoc et
ut illis usus hic predicit
discipulorum scandalum ad
ipsorum confirmacionem 7 primo
in genere quo ad totum dispersionem apostolorum
collegium 2o specialiter quo ad
petrum ibi petrus autem respondens
ad primum Primo predicit futurorum
scandalum Omnes vos
scandalum patiemini in nocte
ista quia quod scandalizantur
in nocte scandalizati id est in mente
obscurati ut dicit glosa 7 hic ideo
predicit ut cum passi fuerint
non desperent sed peniteant
ut dicit glosa 2o ad hec ad

ad ducit septimum testimo=
nium et sequitur xiiij. Conmutat
verba licet monent summa
quia ibi ponitur verba christi
ad deum patrem percute
pastorem .i. filium mon-
itum sed hic ponit tamquam
vos omnes pius pax percutiam pas-
torem et dispergentur oves conversus 3o quod
predicta sunt testimonia sub
dit verbum consolacionis. Sed
postquam surrexero ne de tribu-
lacione in memorie dispa=
rerit precedam vos in ga=
lileam propter maiorem conso
lacionem quia non solum promit=
tit se surrecturum in immor=
talitate sed etiam quod velit se
in loco in quo manifestare et ideo
dicit Jo. xiiij. vos videbitis
quia ego vivo et vos vivetis
Dicit ibi petrus cum predicit
eum spaciis futurum pati scan=
dalum et quo ad hoc primit-
titur per presumcio Et si omnes
scandalizati fuerint sed non
ego non est temeritas ut vide=
batur ut dicit iulius sed
ex devotus affectus quod credebat
se posse stare ut dicit Jero.
allegatur in glo. tamen sine
premiis volens mentis et ideo
quod plus dixit se presumpsit dub
eum convincit eadem premisit

2o ponitur presumpcionis repres=
sio per predictionem dum per quam
predicit sibi ruinam de sua
fragilitate omnem quam ad
dicens vere in hac nocte
quia iam nox in qua manibus
peccatorum tradendus erat
antequam gallus vocem dedit
ter me negabis quod evi=
dentius et quod alii tres dicunt
simpliciter antequam gallus cantet
Sed lucas antequam ... co= no
cordia edicit dicit quod omnes
3es negaciones fuerint fac-
te antequam gallus primo cantet
Sed tamen non fuit similiter nisi
post 2m gallicantum quod tamen tamen
fuit multa verba et longa
disputacio ut patebit quod
ex loquela sua cognoscebat
ipsum esse de discipulis illius et
sicut dicit glo. licet tamen nega=
cio non fuit completa ante primum
cantum in verbo exterius tamen
completa fuit in intimo cordis
interius ponitur presumpcionis
petri multiplicacio quia non
solum dicit se negaturum sed
etiam continuis libere summa
passurum Et hic est Si oportu=
erit me mori tecum non te
negabo Simile dicit Jo. xiij. animam
animam meam pono pro te. 4to po=
nitur ... presumpcionis per alios
probacio et hoc est Similiter omnes

VIII

dicebant ex amore et in doce
ut dicit Judicis quia oculus
infirmitate qua patres sunt
gravati sed filii dixerunt sed
non mendacium quam nunc crede-
runt Et venit in predium qui
describitur vel desideravit ad nos-
tram redempcionem et hic primo
describitur contristacia et angustiis
se stimulat Et quo ad hoc de-
terminat locum et veniunt ad
predium seu villam ut dicit
glosa cui nomen Gessamani
et illa erat ad radicem mon-
tis oliveti et Luc. xxii. quod
venit ad montem oliveti
et in fine illius ville erat
ortus contemplacioni aptus
et hoc est quod Jo. xviii dicit Egres-
sus Jhesus trans torrentem Cedron
ubi erat ortus in loco quod
[illegible] nominatur tamen idem
sunt 2o determinat aptum conso-
rcium quia paucos inter alios
assumpsit et ait discipulis
suis aliis viii quod nam Judas
recesserat assumpsit Petrum Jaco-
bum et Johannem qui ipsi magis ad secreta
dei mittebantur sicut patuit
in transfiguracione et aliquorum
mortuorum suscitacione 3o tan-
git Christi timorem magnum Et
cepit pavere id est timere quantum
ad sensitivas potencias et
hoc secundum glosam ut veritatem
assumpti probaret et tedere

id est tristari non timore mortis
ut dicit glosa sed propter infelicem
Judam et scandalum apostolorum
et in hoc secundum glosam docemur quod de-
bemus pavere et tristari circa
iudicium mortis quod non pos-
sumus nisi per illum dicit venit
princeps mundi et in me non
habet quidquam et tristicia Christi fuit
maxima Tristis est anima mea
usque ad mortem hoc dupliciter
intelligitur primo usque capitur
[illegible] fuit quia tristicia
mortis sic extensive usque
ad mortem 2o [illegible] desi-
derium vel in forma orationis
quia tota vita [illegible]
erat et quo ad hoc ponitur
discipulorum [illegible] exhor-
tacio Sustinete hic for-
titer pondus tribulacionis
et vigilate non solum corpore
sed mente et 9o dicit glosa non
actum orationis precipit ap-
petitus sed sompno mentis [illegible]
et corpore mentis et hoc dicit
mentem enim eius cum Christo
non vigilat non dormit sed
mortuus est 2o ponitur
Christi oracio que describitur primo
ex loci congruitate quia locus
solitarius valet ad oracio-
nem glosa vi. Cum oraret [illegible]
Et progressus pusillum id est quo
significatur quod cito erat abiit

viam separandi et ideo dicit
Ieronimus et allegatur in glosa
separatur in oratione qui separa-
tur in passione 2o dicitur
cum cepit pavere quia
procedit super terram glosa per
humilitatem mentis ostendit qui-
tum corporis et cecidit ut
si fieri posset transiret ab eo
hora i. passionis sicut ple-
nius sequitur 3o ostenditur
oracio sua devota et dixit ab-
ba pater et idem significat et verba
que duo dicunt unum sunt
grecum aliud ebraicum
ad ostendendum quod iam non
debuit esse distinctio inter
iudeos et gentes dicit glosa Ieronimi
omnia possibilia sunt tibi transfer a
me hunc calicem et hec verba
possunt exponi primo quod ra-
cio i. Christus orat pro se contra ad
omnes infirmitates quia caro
vel virtus sensitiva naturaliter
fugit suum corruptivum vel suf-
ferre non quod veniat sed quod cito
transeat vel est oratio pro membris
transfer calicem a me i. a meis
membris ne timore mortis
cadant in peccatum infideli-
tatis sed quod permaneant 4o
ostenditur oracio recta et hoc
fit cum humana voluntas
divine conformatur non quod ego
volo sed quod tu quantum ad volu-
ntatem potencie sensitive
seu carnis desiderium

et in hoc sicut dicit Ieronimus con-
futatur errorem qui dicunt
tantum unam operationem et tantum
unam voluntatem hic autem osten-
dit humanam perfectionem
carnis resistentem passioni
divinam quod promptum est spiritus dis-
pensationem subditur dis-
cipulorum visitacio Et veni-
t et invenit eos dormientes glosa
sicut dormierunt mente
ita corpore et non mirum quia
ubi venit lux presentia oportet quod
sint tenebre et specialiter corri-
puit excipiendo temporem
Petri Simon dormis non
potuisti una hora vigilare mecum quod
promisisti et non sentis presentia et
specialiter ipsum corripit quod ipse
debuit esse generalis pastor omnium
ad quem magis spectat vi-
gilare vigilate per intellectum
diligenter considerando et orate
passionem mentis in deum elevando
ut non intretis in temptationem
glosa dicit non ut temptari
sed ut non intretis in tempta-
tionem i. ut temptacio non
nos superet Spiritus quidem
promptus est pro hoc respondit
presumptionem qua presumpserunt
qui possent fortiter stare
tu dico vel spiritus promptus est
ad dicendum quod velles pro me
mori caro autem infirma ad
paciendum deinde ponitur
orationis iteratio quia omnino sit
perseverans ad ostendendum

quod oro dicit ex continua et hoc
est Et iterum abiens eundem
sermonem oravit. 3º ex hoc vi-
sitat discipulos quod operari con-
traria debent ex continua oratio-
ni et hoc est Et reversus denuo
et invenit eos dormientes
erant enim eorum oculi
eorum gravati scilicet interius quam
exterius et unde gravati essent
dicit Luc. xxii. Ubi apposuit quod
tristitia eam implevit cor ipsorum
ut eos perderet dicit Joh. xvi.
et sicut ex nimia crapula sopitur
corpus quod est legitimus somnus
sic ex tristitia prius negligentia
et corporum fit ligatio mem-
brorum deinde 3º implicatur eos
ut nos liberet captivitatis pre-
niam capitibus primitus
et a futuris periculis et sub-
dit discipulorum excitatio
Dormite iam et requiescite
In hoc ostendit eorum infir-
mitati quod per illa verba ut dicit glo-
sa innuit periculum et tunc quod eve-
nerit Sufficit. In hoc signat
quod non restat iam quiescere et
ideo subditur Venit hora et
filius hominis tradetur in manus
peccatorum et tunc etiam principaliter
ostendit se desiderium [illegible]
proditoris in hoc quod non solum
expectavit sed ei sibi occurrit
et hoc est Surgite eamus quod
cavendo non est apti ad pug-
nam eamus obviam inde et
suis complicibus est ecce qui tradet
me prope est qui me tradet
scilicet Judas et tunc ostenditur eis
sicut patet Joh. xviii. Jesus pro-
cessit et dixit quem queritis
Et adhuc eo loquente
2ª pars in qua describitur Christi
comprehensio et 3ª facit plus
ponitur proditoris vel traditoris
comprehendentium impietas et
Christi benignitas ibi Unus autem
et 3º discipulorum timiditas
ibi Tunc discipuli eius omnes
Primo praemittitur traditoris
adventus Adhuc eo
loquente scilicet discipulis ut dicitur
est quod pro tristitia dormi-
erunt et describit illius
adventum proditoris nomine
Judas cognomine Scarioth
et officii dignitate unus de xii
[illegible] Et turba multa
et hec turba quod [illegible] turba
erant non enim est pax impiis
Ysay. lvii. et transmittentium
autem a summis sacerdotibus
et ab omnibus legis [illegible]
[illegible]
qui [illegible] debuit [illegible]
quod ne dolose tradetur cog-
nomine est quod Scarioth dicitur
qui mercedem accepit vel
mercedis et quo modo debuit
[illegible] retributione [illegible]
ut non dominum suum [illegible]
precio venderet [illegible] dig-
nitate [illegible] quod [illegible]
[illegible]

quiquendo se pro male dic-
tus e 7 go. g. Exod. y. In-
iqui derelinquerunt vias
rectas 7 diuiserunt in vias
prauas. Des de hoc quod conue-
nit summis sacerdotibus vende-
ndum e precium suum quia cu-
dant ipsi cognouit quod solum
in media quod ipsum monebatur
2o ponitur tradicionis mo-
dus quod osculum sub signo
pacis et post ordinis tradi-
tionis signum et hoc est
dedit eis traditor eius
signum. Aue osculatus
fuerit ipse est tenete eum quod
aperte tradere non audebat
7 dixit Aue ne perplexus
sibi crederetur animalibus
impetitur vestis deinde sub-
ditur statim et cum venisset statim
accedens statim ad
eum ait Aue rabbi specialiter
verbis propriis aggrauat peccatum
de occulta mortis procuracione
Aue dixit dux sine ver
pro hoc ipsum operabatur sibi ma-
ximum ve quod grauissimam mor-
tem [illegible] magna
ingratitudine Rabbi fuit
enim verbo magnum 7 sed vocat
se discipulum 3o [illegible]
[illegible] et osculatus est eum
7 dux sustinet osculum non
ut approbaret [illegible] et ut
uisitaret de se ad eum

spiritu eum hijs eam obedient
pacem cum prelatis 3o
apprehenditur [illegible] voluntarie qui
noluit non poterant ymo
primus retro acciderunt ut
patet Joh. xviii 7 hoc est ad illi
in terram mei dominum ibi
vincas consuetudinibus [illegible] xpi
benignitas 4o hoc quod cum
se defendere potuisset noluit
sed voluntarie se probis ob-
tulit 7 tamen hoc primo ponitur
zelus petri in hoc quod ampu-
tauit seruo principis auricu-
lam 7 hoc est vnum aut de circum-
stantibus s. Petrus educens
gladium percussit seruum summi
sacerdotis quod forte primus manum
in xpm miserat 7 ampu-
tauit illi auriculam et secun-
dum Jeronimum [illegible] se ampu-
tare caput 7 hoc fecit ut
dicit glo. ex zelo quo [illegible]
[illegible]
ut patet in [illegible] xxv [illegible]
benigna xpi in ipso quia
[illegible] corpus
[illegible]
[illegible]
lupi veniunt contra agnum 7 hoc
est [illegible]
[illegible] 7 [illegible]
[illegible] magnam
diligentiam fecerunt in [illegible]
ipsum nocte [illegible]

cis publice et hec e contra dic
cit apud vos eram et non me
tenuistis sed ut impleantur
scripture s. que tamquam malefactor
reputatus est ysa. liii. Tunc dis-
cipuli hic ponitur discipu-
lorum timiditas in hoc quod dominum
solum derelinquentes et post fu-
giunt discipulorum recessus
in quo quia relinquentes eum
omnes fugierunt Tunc impletum
est ut dicitur psalmo Elongasti
a me proximum et amicum et hoc
est quod dominus predixit omnes
scandalum patiemini dicit glosa
2o ostendit idem magis in
speciali de uno qui relicto
syndone fugit hic. est adoles-
cens autem quidam sequebatur
eum amictus syndone et
tenuerunt illum at ille
fuit manifeste non habetur sed
aliqui dicunt quod fuit Jacobus
sed alii aliqui dicunt quod
fuit [illegible] de domo ubi
comederunt pascha alii
quod fuit Jo. ewangelista qui tunc
fuit adolescens et ad
hoc plus sonat glosa de-
inde subditur malignus
contra xpm adventus et
hoc est quod dicitur Et adduxe-
runt ihesum ad summum sacer-
dotem s. Chayapham qui
fuit anni illius Joh. xi.
dicitur primus tamen ad Annam ut
dicitur Joh. xviii. et convenerunt

in unum omnes et magistratus
[illegible] qui comprehende-
runt conspiraverunt pon-
tifices propter dignitatem scribe
propter scientiam seniores
propter magnitudinem [illegible]
et prudentiam iste fuit
[illegible] malignantium et
multitudo [illegible]
sapientes in malum sed
bonum facere nescierunt Jer. iiii.
Subdit Petri affectus
qui et [illegible] compassione
[illegible] sequebatur et
hoc est Petrus autem a longe
sequebatur eum quia non [illegible]
[illegible] in
atrium summi sacerdotis et fuit
quedam platea vel curia
sub domo ante [illegible]
[illegible] ubi intraverunt et locum
ubi xpm cum esset tamquam
ludibrium [illegible] et ca-
lefaciebat se ad ignem
quia frigus erat ut dicitur Joh.
xviii. et non solum exterius
sed et incipit [illegible]
Summi vero
sacerdotes [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

sollicitudo maligna querendo
falsum testimonium et hoc est que-
rebant testimonium ut eum mor-
ti traderent sed deficerent
sententiis sententiis et ideo
dicit et non inveniebant
et tangit aliquorum ma-
nifestum defectum consultin-
fal. testi. dixerunt et qua-
venia testimonia non erat
quia mali falsum dixerunt
sicut et prius coram pilato
ubi in personis fuerunt sibi multa
contrariis sicut in veritatem
subintrantem generum et et
prelibantem causam danc
ter Luce xxiii deinde
subdit aliorum apparens
testimonium sed erant adversus
eum dicit falsi sunt glo-
sa falsus est qui non eo-
sensu dicta allegat quo di-
cuntur sic isti non intelligentes
dixerunt super verba
que Jo. ii dominus non dixit
ego dissolvam templum hoc
manu factum et post triduum
reedificabo sed solvite id est sol-
veretis et non dixit de materia-
li sed dixit de templo cor-
poris sui ut ibidem dicitur
et ideo in fine subdit et non
erat conveniens testimonium illorum
quia falsum Deinde subditur quia tamen in
eis fuit condempnacio in-
iusta et primo condempnacio
nationis accusacio sacerdotum

in medium tamen magis quiete
inducere debuit sed nimi-
sua fecit hoc quia testimonium
quale libet homines non in-
venit et ideo quia testibus non
potuit acquirere temptavit verbis
exprimere suis quia in multi-
loquio homo circumdecipiatur
sed fuisse creditur ut talia contra
peccatorum ideo 2o subiungitur
xpi prudencia quia tace-
bat et nichil respondit quia
dicta sua non fuerunt responsione
digna et spacium veniret p-
pretia s. Ysaie liii sicut
ovis ad occisionem ducetur
ut dicitur Mathei et quia simpliciter
verbo non potuit obtinere prin-
ceps sacerdotum interrogacio-
nem tunc eo scilicet filius dei
benedicti et interrogatione po-
nitur et ideo magis expresse
ponitur Mt xxvi adiuro
te per deum et subditur
benigna et humilis xpi respon-
sio in qua primo simpliciter respon-
dit ad quem ego sum
in quo ostendit quod quod tota
dei non est tacenda sed mani-
festanda et ideo prius in
hiis que videbantur tan-
gere humanitatem tacuit sed
quia ipsi non credebant huma-
nitatem esse unitam divini-
tati ideo subdit et videbitis

filiu hominis qz in illa appa
rebit in pcedenti capitulo
fuit dictu sedentez a dextris
.i. inequalit pre quantum
ad diuinitatez uel ad dexteraz
.i. in potioribz bonis quantu ad
humanitatez cu nubibz celi
sic eciam pdixerunt angeli in
ascensione dni Act p° Sub
ditur in mstra suma in hoc qd
summus sacerdos 7 alij qui si
ue ea indicauit f eu reu
esse mortis et pmo desig
nat ipam suam in signo
quia summus sacerdos scidit
uesti sua s extima sicut d
glo. mos est iudeis quali
cumqz blasphemie uel contra
deu audiunt audiunt scindere
uestia ro ponitur in uba 7 po
quo ad hoc ponitur malignia
ad iudicandu psuasio Quid
ad hoc egemus testibz q.d.
ipse ipso ore cumat se ipm
audistis blasphemiaz quia
blasphemare e hmoi soli
deo debitu tribuere ab hmo
7 sic accanti in malicia xpm
solum hominez 7 no deu re
putauerunt Quid vobis vi
detur q.d. ad uos spectat de
iusticia legis diffinire Et con
cluditur condempnacio 7 pmo
describitur commaligna concordia
Et illi omnes condempnauerunt
eum ibi eius perceps que
rerunt in lbum adu sibi
dum ps y. 2° conueniunt
pacum cum reu esse mortis
in qua penam no fuit ut
inuentus est dolus in ore
eius ut d. P.a. pet y. Tunc
Et ceperunt conducit illam
contumelia quedam no noia
tur. qz non cor no sunt
scripta in lib° bite 7 condit
illa contumelia p° ignomio
sa qz conspuerunt in eu s. fa
ciem desiderabile oculis bo
q dno facinorosa velare
facie tamqua fur 7 latronis
despectuosa 7 colaphis eum
ceciderunt tanqz seruone uel
despectu 3° ridiculosa 7 d
propheticiza nobis qz no sufficit
eis qd sibi in fructu illusserat
qu eciam in ubis obbrobiosa
dicerent Quinto iniuriosa
qz nimis aliquem eu cede
bat 7 colaphis cegerunt qui eciam
ipi seniores 7 pontifices sibi
contumelias hmodi fecerunt 7
alias no sunt mencione
de iusticia hic in plote sunt
pheta quantu ad pma dno
illud ysa. 1° faciam meam
no auti ab increpantibus eum
ad illa dedit percucienti se
maxillaz uolui eum do
minus conspuit ut nos a poll
lucione mentis corporis ab
lueret uolui velamen
cecitatis 7 ignorancie ab

no.

et ignorantie ab oculis eorum
auferat colaphis cedi in vul-
nus capitis capiti ad inflic-
tum sauciat verbis derideri
ut in risum tepaciet et pecca-
tum verborum satis facit manibus
in faciem percuti ut ora nostra
in laudem aperiat et ita est pa-
tet cosma glo. Et cum esset
petrus hic describitur petri trina
negacio et primo facit hec 2o negaci-
onis deploracio ibi et recor-
datus est ponitur ergo primo occa-
sio negacionis petri per ancillam que
cognovit eum quam aliis decentiam
dior in hostia religiosior et hec
est Et cum esset petrus in atrio
deorsum quia in aula seorsum sed
superius in pallacio interim
dum ipsi seniores et maiores vi-
ciose tractaverunt Una ancil-
lis in hoc notatur petri infirmitas quia
ad statum eius sequentem negacionem
ex duobus primo expugnacionis
quia una non inter se decepitatis
singularitate quia ancilla non de inimicis
qui magis timentur Aspiciens
luc dicit ea fuisse cum ihesu
ad hunc et tu cum ihesu eras c-
tertnatim dixit quia vidit eum
alterum et interrogatum subditur
negacio nescio s. deprehendit neque
novi deprehenditur xiiij hic patet mag-
nitudo timoris non solum negat
se ipsi discipulum sed et negat
se habere persone noticiam vel
Et statim gallus cantavit et
hic d' hic tacuit aliqui sed non negat
ut dicunt alique exposicio quare ... imi-
monuit petrus negandum ... hoc
apparens sicut ... concludit glo. ...
ideo quia est ... videat ...

dum petisse et pernis passionem re-
demptus esse Est sunt cum quia petrus
quam vix dum nimis volunt de-
se ipso presumere et quod est tam le-
vi motivo dum promisit cum eadem
subditur 2a negacio cuius occasio
fuit notificacio petri apud minis-
tros et hec procedit ancille et hic
est Cum vidisset eum alia ... se dicit
quia hic videtur luc xxij capitulo
quia unus de ministris quia dicit alius
videns et hic videtur quod ancilla
non loquebatur petro sed unus et unus
unus ministrorum dixit petro Tu unus
ex illis es luc. et subditur nega-
cio At ille negavit dicens homo non
sum ut dicit luc negavit quod
se esse ipsi discipulum et qui-
cumque hoc facit negat hoc ut
dicit glo. et est dictum augustini de impo-
3a negacio cuius occasio fuit iterata
allocucio ministrorum Et post pusil-
lum quia facto intervallo quasi unius hore
ut dicit luc. qui astabant dicebant
petro et dolor augebat timo-
rem quia plures et non ancilla sed
viri tu vere ex illis es et probant
illis hic nam et galileus es hic
cognoscunt in loquela et quod dicit ost-
endit nam et loquela tua ma-
ni facit glo dicit quod eadem lingua
est galileis et ierosolimitis sed que-
libet provincia habet specialem et proprium lo-
quendi usum sicut in villis sicut
videmus quod quamquam parum distant
parvo accentu et subditur negacio
tercia gravior est prioribus quia qua
prius simpliciter negavit sed iam sibi in-
ipsa coepit maledicere At ille cepit
anathematizare id est detestari sicut dicit est
et cum hoc sequitur presumit iuramentum
timore quia nescio hominem istum
quem dicitis et hic patet quod dicit crisostomus

xv.

qua notitia fuit puerorum colloquia
quia christi solum verbo negavit
se nosse christum quem professus est dei
filium et aliis negantibus non legitur
in domo principis negasse et
non creditur quod ibi semper non ne-
gat veritas sed negatur et statim
iterum gallus cantavit ad im-
plendum quod sibi dominus predixit et
ibi Et recordatus est petrus
verbi quod sibi predixerat ihesus cum
ea fuit unde tunc quo christus eum
respexit ut patet luce xxii et
cepit flere penitus tunc exivit foras
quia in domo caiphe penitere
non potuit ut dicit glossa quoniam
qui tangit picem inquina-
bitur ab ea ut dicitur ecci. xiii ista
tria negationes petri ad literam continue
implentur quia vel corde vel opere
vel ore negatur ut ibi luce xxii
sicut et ista est negatio cordis
secundo negavit se esse eius
discipulum et ista est operis tercio in
telligitur verbum et ista est oris equ.

Et confestim mane
capitulum quintum cuius descriptio
est passio christi pri-
mo in inchoata hic dicit similiter
que est per gentiles consumata et di-
viditur in quinque primo coram pilato
condempnatio secundo condempnatio iniusta
comparatio ibi pylatus autem
iniuste condempnatio ibi dedit
accusatio ibi postquam illuserunt quarto
crudeliter accusatio devota tu-
mulatio ibi et cum iam sero esset
Circa primum primo ponitur ad iudicium
putatio secundo condempnatio et inter-
rogaverunt tercio innocentie ipsius
allegatio ibi pylatus dicens fecisti glossa.

iudicio vide quantum fuit solli-
citi in malo tota nocte vigi-
laverunt ut facerent homici-
dium contra iusto impii quia
iustum tamquam furem ligaverunt
et hoc est vinctis duxerunt
quia dicit glossa mos erat ut quem
morti adiudicassent vinctum
iudici traderent tercio in ma-
licia obstinata non eis suf-
fecit ut cum tota nocte et
opprobriis in occulto quam esset
eum publice traderent ut
possent et exhiberent ut traderent
ut pylato quia iam iudicium
sanguinis fuit eis oblatum
per romanos ut esset ut sic
viderentur in innocentes apud omnes
ibi Et interrogavit ponitur
christi coram pylato condempnatio
primo quarto primo pylati interrogatio
in hoc quod interrogavit eum non ex
se nec iudeorum quia sic videbatur
esse contra romanos qui eum
fuerunt pro maiori parte mundi
principatum ut aliquis contra preceptum
et sine precepto eorum sibi usur-
paret non regni secundo ponitur christi
unio Et ille dicit dicit deles
assumendo quod dixit interrogando
tercio ponitur maligna sacerdotum
accusatio Et accusabant eum
sacerdotes in multis et principalius in
tribus ut patet luce xxiii primo
quia subvertisset populum secundo quia prohibuit
cesari dare tributum tercio quia
dixit se esse regem et christum
in lege promissum Et dixit primo
pylatus non timuit quod sibi
manifeste fuit falsum Et una vice

audivit quod dicit redite que
sit causa cesari et ut sup
paratur vij ca° et ideo solum
de ultimo interrogavit ut iam
dictum est et ideo subditur accu-
sacionis diffusio Pilatus
autem rursus interrogavit eum
dicens non respondes quicquam vi-
des in quantis te accusant quasi
dicat hos aliquid obiecta quia illis erat
consuetudo Romanorum ut nullum
condempnarent nisi audirent utram-
que partem et ideo pilatus vole-
bat discutere an sit reus et
subiungitur accusatis conticacio
patratur virtutis domini et hoc
est Jesus autem amplius
nichil respondit quia nimis fiet
erat erant maxime admira-
cionem ipsorum et in hoc adi-
plevit propheciam ysa. liiiº
Sicut ovis ad occisionem
ducetur etc. Ita ut miraretur
pilatus quod tam paciens fuisset
ut tacuit etc. dicens ut primus
supplens locucionibus sat-
isfecit. Per diem autem festum ponitur
innocencie christi allegacio per
quam pilatus voluit eum libe-
rare et circa hoc primo ponitur pilati
clemencia ubi advertendum quod
in memoriam liberacionis iudeorum
de egypto omni anno dimise-
runt unum captivum de vinculis
in solempnitate paschali et ta-
lem consuetudinem non de iure
sed ex pietate etc. pilatus pilatum
omni anno consuevit observare
et hoc primo tangit evvangelista ad

memoriam consuetudinis predicte
autem festum solebat eis di-
mittere ex aliis temporibus non fecit
et ipsi in hoc non peccaverunt quia
ex pietate et similiter ut con-
dolo omni anno captivitatem
recognoscerent sunt introductum
sed hic graviter peccaverunt quia
iustum condempnaverunt et iniustum
liberaverunt Et cum ascendisset
turba cepit rogare sicut semper
faciebat illis et hoc per
quod non de iure sed magis ex consuetu-
dine fecit tamen complacuit
Subditur ideo huius clemencie
memoria quod pilatus proposuit
quod nullo petente barrabam
propter eius maliciam et ideo ait
Iudeos victos solum illum
nominavit et hoc est Vultis di-
mittam vobis regem iudeorum
et quare sit temptavit eum libe-
rare sunt Christi innocencia et ideo
addit Sciebat enim quod per invi-
diam tradidissent eum et in hoc reparavit in-
deos et sic ipsum Subditur pon-
tificum instigata malicia quia
in zelo invidie contra eum ac-
censi fuerant quem vivum vi-
dere non poterant et ideo concita-
verunt turbam ut magis bar-
dimitteret eis et in hoc gra-
vius peccaverunt quia non suffe-
cit propria malicia sed etiam in alios
effuderunt non adiunctos
illud Ost. xxxvij. Exemplum
scandalizavit etc. duplicat ideo
peccaverunt quia innocentem condemp-
naverunt et reum absolverunt
et quia pilatus fecit in invidiam
eorum contra christum et ideo ad hoc ut

multe liberare & ideo iterat in-
terrogationem Quid ergo vultis
faciam regi iudeorum q. d. po-
tius deberetis absolvere istum
quam barrabam Sed quia in-
vidia michi aliud qua mortem
eius quesierunt & hoc principaliter
propter honorem temporalem in patria
quam timuerunt ne auferretur
ab eis regnum & sacerdotium ut
patet Johannis xi propter suam famam
propter laudem & cupiditatem lucra
ut dicit Josephus annas & cay-
phas fuerunt alternatim vicibus
pro precium summi sacerdotium conduce-
bant & hoc est At illi clamabant
crucifige crucifige eum & in hoc
patet magna eorum malicia quia
magis ignominiosa morte eum
condempnari petebant & sicut
illos corrupit avaricia & huma-
ne laudis appetitus Sic
adhuc corrumpit totum clerum
in ecclesia dei ut heu iam quasi
videmus Sed quia non erat inven-
tum apud iudeos quod tunc
homo dampnaretur sine causa ideo iterum
dicta interrogat Quid enim ma-
li fecit vere nichil quia non est in-
ventus dolus in ore eius ut
dicitur primo petri ii Subdit importu-
nitatem & obstinatam peticionem
At illi magis clamabant crucifige
eum ibi sic fuit glo. impleta
fuit prophecia david psalmo Circum-
dederunt me canes multi con-
cilium malignantium obsedit me Et ysayas
expectavi ut faceret iudi-
cium fecit autem iniquitatem et
iniusticiam & ecce clamor et

illud Jeremie facta est hereditas
mea in silva leo ipsi dicas de-
derunt super me vocem suam
Pylatus autem pontius ex-
clamati in iusta condempnacione ubi
arguitur pylatus de tribus primo
quia plus timuit homines quam
deum & ideo peticioni eorum con-
sensit & hoc est volens satis-
facere populo ut dicit textus quod ad-
iudicavit fieri peticionem eorum
& totum fuit propter timorem quia ipsi
ne eum accusarent sicut dicitur
Jo. xix Si hunc dimittis non
es amicus cesaris 2o quia ab-
solvit reum & sine causa & hoc
est dimisit illis barrabam
3o quia dampnavit innocentem
& tradidit eis ihesum flagellatum
ipsi & hoc fecit secundum glo.
Beda ut sic satiati eius
obprobriis morte vel non
sitirent & illa flagellacio
processit finaliter suam ut
Jo. xix ut crucifigeretur hoc
cum fuit eorum unicum desiderium
Subdit condempnati illusio
& non occulta sed publica & hoc
est milites autem duxerunt eum
in atrium pretorium & convocaverunt totam
cohortem ut magis publica-
ta fieret eius confusio ubi
verificatum est illud opprobrium sum
obprobrium hominum & omnes qui
viderunt me deriserunt me
Ponitur illusio primo regalibus
insigniis & primo in vestitu Et
induerunt eum purpura qua
non utebantur nisi reges & sacer-
dotes 2o specialis insignio capam

s. regali signo et imponunt
ei plectentes spineam co-
ronam et illa non sunt de
spinis sicut nos tenemus sed
de iuncis marinis qui tamen pu-
gnunt intensive vel quamvis
de spinis alio est signo il-
luserunt sibi s. ponendo sibi
arundinem ad manum loco
sceptri ut dicitur capitulo xxvi. Deinde
ponitur illusio in regalibus
principiis et ceperunt eum sa-
lutare dicentes Ave rex
iudeorum q. d. satis voluisti
regnare sed non potuisti et
percuciebant caput eius arun-
dine ad illudendum et ad
fortius coronam imprimendum quia
in festo quando gemma ponen-
tes adornant eum et genu-
bus assimilant expectat qui
non in intencione orandi sed magis
propter honorem flectunt genua
in terra quod signando faciunt re-
verenciam sed non festo dicere est
quod vestes omnibus vestibus sacer-
dotalibus illusi sunt qua-
rum in derisione capitis alba
in veste herodis et purpura a-
militibus pylati presidis sacer-
dotis s. quia sine festo et solo
signo tria portat xpo simul
et si non equaliter illudunt et
per quem illuserunt hec de stabit
huiusmodi [illegible] candelis
occasio quod tamen malefactorum
in ligno suspenderunt de sibi
ab circumcisione secundum tercia illusio
ibi. Et fecit horam sexta dicta

[illegible] tangit lamentabilem
dum passionem d. Et educunt
eum purpura in qua et illu-
serunt tamquam regi et induc-
unt vestimentis suis et sic
ut magis publice ne sciret
ad eius iudiciorum in faciem
et in hoc per maligna corpo-
ra suis quod non sufficit eis
quod minime impia et multa mala
irrogaverunt educunt ut cru-
cifigerent extra quo non codem
[illegible] ultima primus
impleta passio eum impiis
tenuit suscepcius eum ut
[illegible] solemniter educetur sicut
ut dicitur glossa educitur abel in agrum
a fratre ut premeret ad eum ysaac
cum lignis. Et ioseph in tabu-
ta licita sanguine Et an-
gariaverunt quemdam pretereuntem
Symonem cyreneum venien-
tem de villa et hoc non ex pie-
tate ut eum revelaret vel levaret
sed ut citius crucifigere pos-
sent. De quo hec dicit Ioh.
[illegible] Baulanus [illegible] [illegible]
uit Vidit glossa quod dominus portabat
crucem quamquam [illegible]
mus vexatus erat tota nocte
et die ut citius venient et
pro deum est et hec vero fuit
lamentabile quod de tota civi-
tate nullum erat qui in
aliquo suos labores mitti-
garet sed solum de villa
venientem et similiter et in hoc
est festo significabat quod a sio
gentilium et recto ordine sed

eadem duo pueri portant
crucem 7 eadem ille post
q(uia) p(ro)pt(er) passus ē pro nobis nob(is)
relinquens exe(m)plu(m) ut d(icitu)r
p(rim)o pet(ri) ii(o) prim(u)m alexan
dri 7 ruffi hoc p(ro)pt(er) famo=
sitate(m) ponit filiorum suorum
qui erant disc(ipu)li (christ)i deinde
tangit despectum 7 lamenta=
bilem (con)dicio(n)em p(rim)o loci vi=
litate q(uia) in hoc loco (con)dempna=
torum 7 h(oc) ē Et perducunt
eum in golgatha qui locus
dicit(ur) calvarie locus no(n) q(uia)
ibi sepulta sit calvaria a=
de ut quidam dicunt quia
ille ē sepultus in ebron ut
p(atet) Josue xiiii. S(ed) q(uia) capita
dampnatorum decalvabantur
ibi deinde tangit crucifige=
ntium impietate(m) quia ip(su)m ace=
to 7 felle potaverunt 7 h(oc) est
dabant ei bibere vinum mi=
rratum q(uia) mixtum fuit felle
7 aceto 7 illud accepit 7 g(ustavit)
o(bi)c(itur) d(icitu)r 7 noluit bibere s(ed) solu(m)
degustavit ad impletione(m)
illius scripture p(salmi) 9 7 in siti
mea(m) potaverunt aceto ut d(icitu)r
glo. Jero(nimi) hoc aceto succus
letalis pomi absterg(itur) de=
inde tangit militum nimiam
cupiditate(m) q(uia) ip(su)m denudaverunt
michil de indumentis reliquendo
q(uo)d nulli aliorum dampnatorum
fiunt (con)sueverunt et h(oc) ē Et
crucifigentes eu(m) diviserunt

sibi vestimenta sua ad im=
plendum scripturam dicentem
diviserunt s(ibi) vesti(menta) 7 sui te=
tes sortem sup(er) tunicam in
(con)sutilem ut d(icitu)r Jo. xix. de=
inde tangit passionem ex
publicatione quantum ad inscrip=
tionem tituli 7 ad hoc ponit
t(e)xt(us) Erat aut(em) 3a hora q(ua)
vi crud(elitat)e glo. q(uia) i(de)o q(uod) sex=
ta d(icitu)r intelligitur de crucifixione
q(ue) iudei linguis crucifixerunt
quia magis dicendi sunt
eum crucifixisse q(uam) milites
mitantur disp(osi)ti milites qui mili=
tes q(ui) s(ecundu)m officium suum parue(n)
dui suo alet pt iudei q(uia)
fuit in medio int(er) terram 7 spo=
tam? lhorum modo medium
p(ro)p(ter) denominari abusiue ext(ra)
more ut p(atet) 7o ph(ilosoph)orum ergo
unus d(icitu)r 3o alius no(n) simp(liciter)
v(er)o S(ed) q(uia) subdit(ur) modo
publicatio Erat aut(em) titulus
inthac? pplale tamen causa
inscriptus Jhesus nazarenus
rex iudeorum d(icitu)r glo. titulus
ondit ut q(uia) occidendo potuit
efficere q(uo)d no(n) erat eius rex 7
talis titulus scriptus erat tp=
tici lingua greca ebrayca
7 latina ro d(icitu)r glo ut omnis
lingwa (con)venienter p(re)dicatum
iudeorum deinde tangit aliam
(con)dicionem detestabilem in
passionem s(cilicet) famiosam societate(m)
Et cu(m) eo crucifixerunt duos

latrones unum a dextris et
alium a sinistris et ideo cum in
medio ut tamquam magis capitaneus
et sceleratior reputaretur. In
hoc autem secundum glo. iam incipit
ond' sui iudicium quia illum
a dextris deputavit volunt
et duos impios pati mor-
tis supplicium in cuius medio
nationis fuit statuentes
publicatur et in hoc impleta
est tunc scriptura ysaie liii
que aliter in luce est cum in-
iquis deputatus est. Et pre-
tereuntes hic ponitur tertia
illusio seu irrisio et hoc
triplex. primo quantum ad simpli-
citatem et illi duplicat vi-
debat enim primo in signo fine
in sto et hoc est moventes
capita sua et in hoc simpliciter depu-
tantur omnes qui specialibus
signis deridunt proximos
suos 2o in verbo dicebant et est
interim insultantes et vindicantes
qui destruis templum dei et
in tribus diebus reedificas
illud et semper imponebant
sibi secundum prius dictum salvum fac
te ipsum et descende de cruce
q.d. si potes sic destruere templum
et reedificare eius quod vis tunc
etiam potes descendere signum
est quod non potes dixisti vero 3o
ponitur irrisio sacerdotum similiter
et summi sacerdotes illudentes
cum ad alterum in hoc primo quod

magnam derisionem ipsum irride-
bant alios salvos fecit se ipsum sal-
vum non potest in hoc simpliciter ipsos dap-
nat ut dicit glo. quod etiam nolen-
tes fatentur quod alios salvos
fecit et semper dicunt miseri quod
magis fuit lazarum suscitare
et a cunabulis illuminare quam
de cruce descendere. et non ipse
descendat nunc de cruce et
q.d. si ipse talis est tunc descen-
dat quia alii reges non pos-
sunt hoc facere videamus ut
et credamus et cum nulla magistra
sed immo ut dicit glo. secundum hier.
et est bede fraudulenta sunt
promissio immo non credidissent
quod glo. prius est et mayus sunt a
mortuis resurgere et non credi-
derunt 3o ponitur confusio latro-
num et qui cum eo crucifixi erant
conviciabantur ei sed contra hoc videtur
luc. xxiii capitulo. Cum unus
dixit memento mei domine
et unum latronum alium blasphe-
mantem videt glo. intelligitur
quod hic ponitur plurale pro singu-
lari. Sed potest quod dicimus una
pro alia (?) nam aliquando fe-
cisse quivis (?) socius est in
eo aliter videtur potest quod in princi-
pio ambo blasphemaverunt
sed postquam ille a dextris vidisset
christi patientiam immo suam simpliciter
primo dixit memento
mei domine sicut dicit luc. et
sunt in hoc tertia hic describitur

vi

cristi et illusi expiracio cru-
cis. Hic primo ponit circumstancias quantum ad
corpora superiora in morte com-
passio quia sol obscuratus fuit et ista
est tenebre facte sunt super terram
usque ad horam nonam. Jeronimus dicit quod
sol retraxit radios suos significans quod
nubes densa fuit interposita. Di-
onisius se vidisse lunam interpo-
sitam et hoc sufficienter probat quod
non fuit naturalis quia luna fuit
plena quia xv luna et interpo-
sita erat celo quod diurno dem fuit
2° ostendit angustie et magni-
tudo quia hora ix clama-
uit voce magna quia dolore
magno dicens hely hely lamaza-
batani quod est deus meus ut quid
illud dereliquisti non fuit simpliciter
sed solum tantum passionibus
exponitur et glossa iustificat et dicit
quod illud quod apud nos in principio
xxi psalmi scriptum est respice in me non
sit de textu quia in ebreo non habetur
ergo dominus etc non dixit hoc
sed solum deus deus meus
quare me dereliquisti. 3° ponitur
crucifigencium de verbo Christi du-
bitacio quia ipsorum aliqui non
bene intellexerunt ebraycum
et crediderunt quod deus helyam
vocaret et hoc est Eliam
vocat iste. Judei pro consue-
tudine sua verba Christi depravan-
tes sic dixerunt et utrumque ponit
glossa. Et continuo currens unus et cetera
plenius ponitur Jo. xix. Implentes
spongiam aceto et ysopo ponentes quod
in calamo i. arundineo baculo
ut patet Ps. xxviii quia tam alte
fuit in cruce leuatus ut

stantes inferius non possent attin-
gere. Sinite videamus an ve-
niat Helias ad deponendum
eum. Hic ... fuit non
dixerunt ... simpliciter
sed in derisione ... pu-
ra et ... simpliciter in omnibus
... resisterunt. Deinde 4° Christi
expiratio. Jhesus autem emissa
voce magna expirauit quod
virtute ... dicit iste Joh.
x° potestatem habeo ponendi animam
tuam dicit cum tunc dixisse
pater in manus tuas commendo
spiritum meum. Subiungitur mortis
Christi testimonio. 5° primo manifesta-
cionem sacramentorum et velum
templi scissum est in duo a summo
usque deorsum et in hoc antiqui
testamenti et omnia legis sacra-
menti apparuerunt in signum
quod legalia deberent cessare
et ... transire ad gentes
et patet ex glossa. Et quidam dicunt
quod fuit velum in anteriori parte
templi. Alii dicunt quod fuit
velum ante sancta sanctorum et potest
utrumque intelligi sicut patet
ex glossa. Et quamvis predictiones in-
telligitur de velo quod fuit ante
sancta sanctorum 2° ponitur centurionis
testimonium qui ex hoc quod vidit
eum in tanta virtute expi-
rasse ... confiteba-
tur filium dei quia ... hoc
non potest vocem debilem
emittere in instanti mortis et
hoc est vere hic filius dei erat et
... aliquam ...
devotio quia ... devocione

pius sequebantur cum ipse sua
doctrinam et iam in morte
post suam passionem. Erant
autem mulieres de longe aspi-
cientes inter quas erat maria
magdalena de qua eiecerat
vii demonia et maria iacobi
minoris et ioseph mater et ad
differenciam iacobi zebedei
cuius filius maior frater domini
et ioseph ... qui communiba-
ntur ut patet act. v. et maria
salome cum erat in galilea
sequebantur cum glo ... dicitur
do erat ut mulieres suis facul-
tatibus de qua sibi ministra-
rent. Et cum iam sero esset in
quo principaliter ... sepul-
turas devota tumulacio
cum qua tanguntur primo
corporis christi peticio. Et cum
iam sero factum esset quia post
horam nonam usque ad vesperas
pependit. Et quia sequens dies
fuit magnus quo ad solem-
nitatem et ideo non debebant ma-
ne corpora suspendencium in
cruce pendere et ideo precedente
die deposuerunt et hoc est
quia erat parasceve in greco
latine preparatio ut dicit glossa
et ideo vocatur sexta feria parasceve
quia ibi preparantur que necessaria e-
runt pro sabbato. Et venit
ioseph. Secundo ponitur quia
nobilis erat ab arimathia
de qua fuit elcana et sa-
muel de quo patet. Decurio. Primo
nobilis. Nobilis decurio
principalis vel quia specialem curam
populi habuit et ipse erat ex-
pectans regnum dei quia discipulus
erat occultus propter metum
iudeorum ut dicitur Jo. xix. Et
audacter introivit ad pilatum
quia iam fortificatus fuit ex
hiis que circa passionem
vidit et ideo iam audacter ut prius
homines timuit. Secundo ponitur
hic peticionis concessio. Pi-
latus autem mirabatur si iam
obiisset mirabile sibi fuit quod
de homine ymmo potius deberet
mirari quomodo tam diu vivere
potuit propter tam continuos
et tam acerbos sibi inflictos
dolores et ideo quesivit cen-
turionem sicut plane patet in
littera. Et donavit corpus ihesu Io-
seph. Ideo quia ioseph sibi
fuit carus quia nobilis de-
curio et forte etiam quia sciuit
quod sic iniuste crucifixus fuit.
Tercio ponitur devota et honesta
tumulacio quia licet dominus igno-
miniose passus fuit tamen fuit
honorifice sepultus quia ioseph
et nicodemus solempniter unxe-
runt eum ut patet Jo. xix. Et de
hoc ysa. prophetisat de quo
una passionis ysa. liii. Erit
sepulcrum eius reputatum de glo-
riosum vero tumulacionis
ubi dicitur erit sepulcrum eius

xvj

que sunt in signum preciosorum ipm
conites depictaverant et circa
sepulcrum eius gloriosum Joseph
mundissima sindone i. linteum
purissimum involvit glo. Ex sumi-
sepultura dni ambicio divitum
condempnatur qui nec in tumu-
lis parcunt carere diviciis ex
illius quod corpus xpi non auro
nec gemmis nec serico obvolutum
est volt mos eccle quod corpus
xpi super panno lineo conficiatur
Et posuit illud scilicet positum in
monumento novo et illud
fuit novum in quo nullus pro-
positus fuerat ut dr Jo. xix et
hoc ideo quia si aliquis prius
ibi iacuisset mali dixissent quod
ille surrexisset et non xpus et si
et corpus non fuisset in solido
lapide dixissent quod subterra
esset subtractus furtive et ideo
enim dicere non poterant et ad-
volvit lapidem ad hostium
monumenti quia apud circumlati
fuit clausura ante sepulcrum per
quam fuit clausura ante sepulcrum
per quam fuit introitus et concluditur
mulierum devocio. Maria mag-
dalena scilicet et altera maria iacobi
sedens mistico et maria Joseph i. que
erat mater Joseph aspiciebat
ubi poneretur ideo ut post
venirent ungere eum et sepul-
cro involvit in sindone dr
glo. in syndone munda i. in
involvit quod eum puramente suscepit

E tam tenet:
post hec in precedentibus

causa est reductio peccatorum in
domum pestilentie ... predica-
cionem ... acerbissima passio-
ne Xpi iam finaliter concluditur
eadem reductio per ipsius glo-
riosam resurreccionem et ascensionem
et primo describit eius resur-
reccionem ~~secundum resurrectionem~~ 2o
eius ascensionem ibi et dixit eis
primo quod describit manifestacio
eius per demonstratorem angeli. 2o per
apparicionem dni i. Surgens autem Ihc
mane. Circa primum ponitur
quod post sepultam visitatio pietatis
facta 2o manifestatio ibi per
angelum nunciata ibi Et intro-
euntes. Circa primum premittitur visi-
tancium devotio circa hoc tangit
tempus congruum Et cum transis-
set sabbatum quia scilicet ut Luc
xxiii sabbato siluerunt propter
mandatum non quod non liceat sab-
bato facere opera pietatis sed
quia superiores eorum sicut
scribe et pontifices reputabant
hoc esse contra legem si fieret
sabbato ut in precedentibus
patuit Maria magdalene que
prior ponitur quia devoci-
tas tres designat triplicem
statum animarum quem ... inci-
pientium sive penitencium per
mariam magdalenam proficientium
per mariam Jacobi perfectorum per mariam
salome emerunt aromata
ut ... devote quia que vivum
dilexerunt et mortuo pietatis

Cap

opus ondit ut venientes
ungerent Ihesum. Ad literam ut
corpus a putrefactione servaret
et in hoc patet quod hec fuit in
perfecte non intelligentes illud
S no. preceptum non dabis sanctum tuum
videre corruptionem. [illegible]
mulierum sollicitudinem liberalita-
q audita [illegible] tem quia emerunt rei emp-
te utilitatem. Quod venientes
per se non per alios perciperent (?) unge-
rent corpus eius cum [illegible]
impediret [illegible] Ihesum volue-
runt et ad hoc indigebant (?)
ut ipse primum [illegible] ant
2m glo. per unguenta significantur ac-
ciones que considerantes pa-
singulariter quanto se singulares
conspiciunt tanto magis in amore
dei [illegible]
[illegible] et que debent [illegible] ungen-
quibus ungere debemus dominum ondit
Beda [illegible] ponens triplex
unguentum contricionis devocio-
nis et compassionis. Primum ex
pungitivis [illegible] et fit ex
amarissimis speciebus quia
ex consideratione peccatorum. Secundum
ad superna erigit et fit ex
bonis speciebus quia ex beneficiis
a deo collatis. 3m fit ex pijs spe-
ciebus quia [illegible] proximorum
2o 2o tangitur visitancium sollicitu-
do et valde mane etc. solli-
citudo patet quia pre amoris
magnitudine diem expectare
non poterant [illegible] mane
querentes [illegible] non ad ultimum

expectare [illegible] sic pig-
ri quos sol semper suo ortu
preveniunt et dormientes et ocio-
sos invenit et tales [illegible] non
valde mane querunt. Ideo
non invenerunt. Una sabba-
torum i. prima die post sabba-
tum et iam est dies dominica
et dicitur pluraliter sabbatorum quia
omnes dies azimorum sunt
sabbata. Veniunt ad monumentum
et dicitur quia mortes mortuorum ut
prius inspiciendo mortis recor-
dentur. Orto iam sole i. dilu-
culo qui iam radij solis res
incipit apparere et ibi fuit apud
doctores est varietas quia ali-
qui dicunt quod surrexit in media
nocte aliqui quod diluculo in
medio inter medium noctis et
diem et hanc scribit beatus Augustinus
et quibus tenere. 3o tangitur vi- 3
sitancium timorosa collocucio
et dicebant ad invicem quis
revolvet nobis ab hostio
lapidem q. d. mulieribus viribus
non valemus et tamen post ea dicitur
quia erat magnus valde et
quia [illegible]
audiunt [illegible] subditur de
[illegible] et respicien-
tes viderunt revolutum lapi-
dem. Et modo ante revolucio
facta sit patet Matthei xxviii ubi dicitur
quod angelus domini descendit de
celo et revolvit lapidem
non quod [illegible]

sed ipse clausis lapidibus signatis
exiuit sepulcro sicut in
natiuitate non glorificato cor=
pore exiuit virginis vtero
clauso et cum reuolucio sed et re=
surrectio facta sunt ante mulierum ad
uentum. Et introeuntes. Signatur
de intrando in corde per euangelium
mentem. Et introeuntes monumen=
tum. iuxta hic i. in domum rotun=
dam que erat excisa in petra
viderunt iuuenem i. angelum
in specie iuuenis sedentem ad dex=
tris ad designandam inmor=
talitatem et perpetuitatem vite
in qua Christus resurrexit ut dicit
glo. gg. coopertum stola candi=
da. per stolam splendidam
candidam splendor futurae
claritatis et verum gaudium
designatur. Et obstupuerunt pro=
pter angelum et etiam custodi=
bus. Et in Luca xxiiii. dicit apparue=
runt duo angeli et Johannes dicit angeli
quod sunt tres angeli primus
super lapidem foris in loco circa
sepulcrum alii duo intus et
quia propter bonorum angelorum
consolacionem subditur consolacio. Noli
expauescere q. d. iam non est
timendum vobis sed gaudendum
glo. gg. q. d. expauescant
illi qui non amant aduen=
tum domini ut superiorum ciuium
qui viciis pressi de superna eorum
societate desperant. Vos
autem quid timetis. Ihesum queritis
Nazarenum hoc ideo addit

ut dicit gg. quia plures alii
hoc nomine vocabantur. Sed
alii solum nuncupative iste voca=
batur crucifixum ideo in annun=
ciando gloriam resurrectionis re=
duxit in memoriam pas=
sionis ignominiam. Recordatur
quod passionem Christi semper debemus
in corde portare. Surrexit
de mortalitate i. immortali=
tatem ideo talis Christi status
simul cum ut intelligamus
quod sumus in fine et quam
quod eramus erimus ut dicit glo.
non est propriam diuinitatis ut
dicit gg. Subditur annunciacio
ostendo. Ecce locus ubi po=
suerunt eum in quo cum dili=
genti custodia fuit inclusus
quod primum homines recipi non
posset nisi apertis locis et
precipue custodibus. Et consequitur
deinde precipit mulieribus
huius visionis publicacio. Sed
ite et dicite discipulis eius
ideo per mulieres primo annuncia=
batur ut sicut mulier fuit pro=
nuncia mortis sic etiam sit
vite resurgentis ut dicit in textu
et Petro. glo. ne desperet ex
negacione nisi eum angelus
eum nominatim exprimeret quod
negauit ter negauit inter dis=
cipulos venire non auderet
quia precedet vos in Galileam
ibi eum videbitis sicut dixit

Cap

vobis dixi. Et tamen apparitio-
nem non exposuit sed quod dixit
discipulos mittere in gali-
leam, non fuit ista prima appa-
ritio domini qua discipulis
apparuit. Per hoc designatur
quod gratia que erat in iudeis
erat migratura ad gentes,
quia galilea transmigratio
interpretatur. Est conclusio visionis
et angelice visionis predica-
tionis demonstratio. At ille exe-
untes fugerunt de monu-
mento. Tremor enim subierat invase-
rat eas ex completa visio-
ne et allocutione. Et est
... custodum pavor
quo admirantur intus et
tremor quo ad membra
exterius. Et nemini quicquam
dixerunt. Et quod videtur
dicere quod dixerunt nemi-
ni discipulis ... glo-
... dixerunt idem et
ea que ab angelo audiere-
runt et viderunt ... nemi-
ni dixerunt ex custodibus
sed currebant nuntiare
discipulis que viderant
et audierant; timebant enim
... Surgens
autem. Hic iam describitur
manifestatio visionis per appa-
ritionem domini. Et sunt tres
partes. Primo tres apparitiones
quas marcus describit. Secundo
ibi post hec. Tertio ibi novis-
sime autem etc. Prima dicit: Surgens
autem mane prima
sabbati. Glo. mane surrexit
sepultus est ... ut impleretur
quod dictum est: ad vesperam
demorabitur fletus et ad matu-
tinum leticia. Apparuit
primo marie magda-
lene, quia illa maiori dili-
gentia ... que fuit
... autem talis apparitio et
ubi sit facta patet Jo. xx. De
qua eiecerat septem de-
monia. Ob hoc aliqui dixe-
runt quod non fuisset soror lazari,
quia de illa non legitur quod fuerat
a demonibus obsessa. Sed
per demonia intelliguntur
vitia universalia et universitas
viciorum ... fuit
et ... tenent
et sic ... quod fuit soror lazari
et marthe. Illa vadit nuntia-
vit his qui cum eo erant lugen-
tibus interius et flentibus
exterius et addit discipulorum
...dulitas. At illi audi-
entes quia viveret et visus
esset ab ea non crediderunt, quia
talia erant inaudita quod
mortuus aliquis propria potestate
resurgeret. Post hec autem
describitur secunda apparitio quod duo-
bus ... castellum
euntibus ut et ambulantibus
apparuit ... post hec
duobus ambulantibus

xvi

corpus ostensus est in alia
effigie que tercia apparitio
proximus ponitur Marc. ultimo
et illi euntes nunciaverunt
aliis .s. xi. quos una cum
aliis congregatos invenerunt
nec illis crediderunt et hoc
ut dicit Gregorius fuit ad nostram con-
firmationem quia ex quo
tarde crediderunt resurrectio-
nem domini per multa argumen-
ta probatum est per que nos
firmius solidamur Novis-
sime autem ponitur tercia apparitio
qua undecim simul apparuit
et talis apparitio fuit facta in
die ascensionis et valde breviter
tangit et hoc est Recum-
bentibus undecim apparuit
illis ihesus et exprobravit in-
credulitatem eorum et quia aliqui
dicunt quod illa apparitio non
fuit facta in die ascensionis
quia tunc iam ipsis fuit per
multa argumenta probatum
quod tunc non erant incredu-
li dicendum textus ostendit quod
fuit in die ascensionis
et dicit novissime similiter
post dicat postquam locutus
est eis assumptus est et ideo ar-
gumentum illorum patet dupliciter
dicendum primo quod non increpavit
apostolos sed alios qui ibi cum
eis erant vel si eos increpavit
de incredulitate que tunc erat
sed que ante fuit in signum
ut et ipsi alios non credentes

possent increpare Et dixit illis
etc. per principalis ... qui credi-
derit salvabitur ... in alia
... ascensio et quia ipse fuit et est
et erit semper perpetuus ...
... ad patrem suum suis
filiis et discipulis fidelissimis
et omni devocione ...
testamentum relinquit ... dicit quod
sit ... quod primo ponit ascen-
sionem domini testamentum et ascensionem
... et dominus quidem Et dominus quidem
3o ascensionis fructum
illi autem profecti ... quod
primo describitur fructus primus salutis
in initio predicationis ... predi-
cavere per quod ... ponit eis offi-
cium et tangit condiciones vere
predicationis quod predicatores
vere volentes predicare debent
esse laboriosi contra eos qui ociosos
debent esse communes in mundum contra eos
pigros debent esse solliciti contra
negligentes debent esse fructu-
osi contra eos qui vanos et inutiles
debent esse affectuosi omni crea-
ture contra invidos et parcos accep-
tores debent esse de medio sub-
dit predicandi formam ubi mo-
dum primo tangendo fructum creden-
tium Qui crediderit fide infor-
mata caritate que per dilectionem
operatur quia ut dicit Iac. fides
sine operibus ociosa est Et bap-
tizatus fuerit baptismo fluminis
sic oportet vel fluminis
vel sanguinis que in necessitate
sufficiunt et quod opposita iuxta
se posita magis apparent ad-
dit penam incredulorum Qui
autem non crediderit ut dicitur est

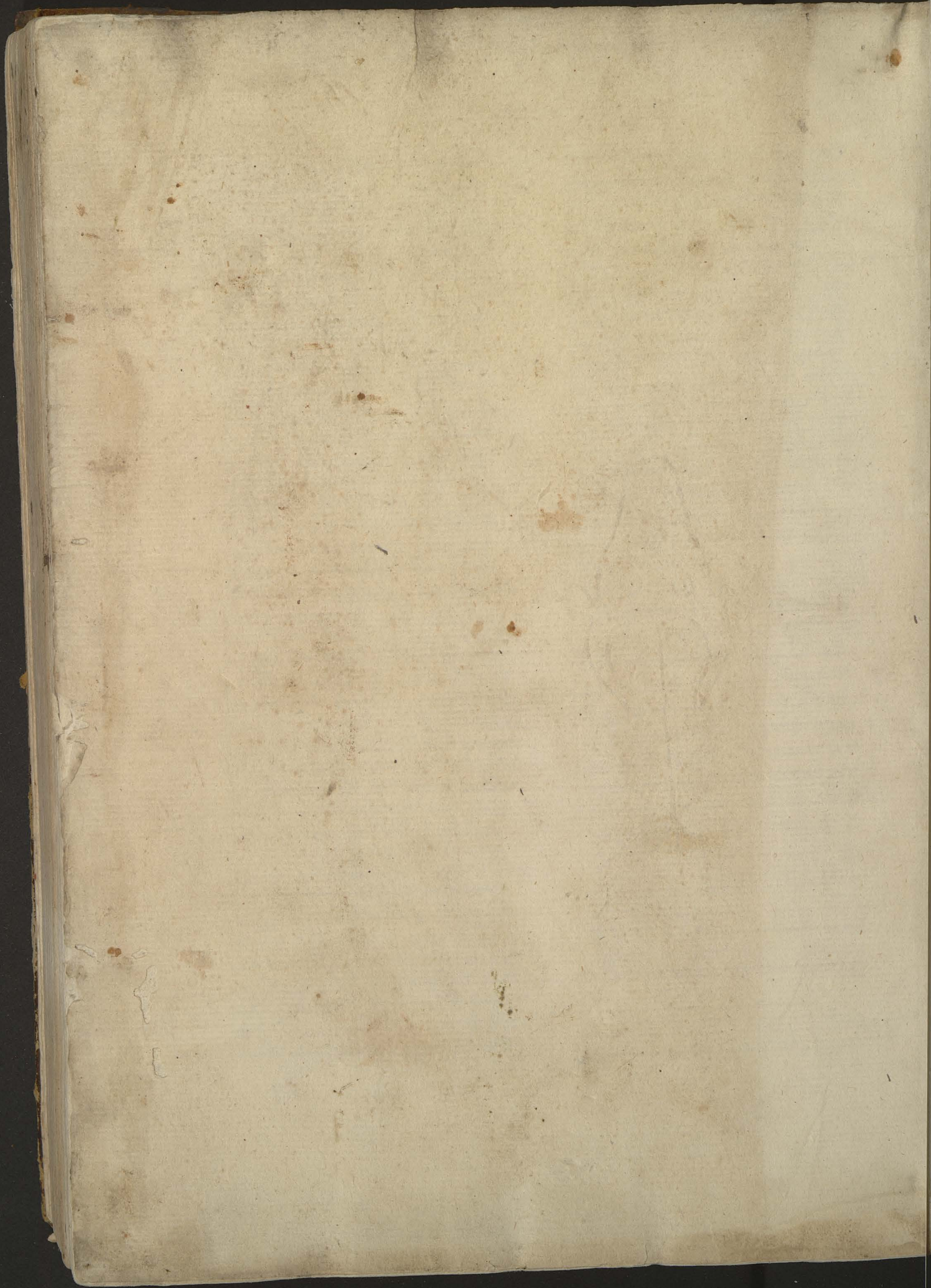
laboriosi contra
communes contra
contra predicatores

invidos et pre-
parcos

fide que ex dilectione operatur
condempnabitur quia sine fide
tali impossibile est placere
deo Ebreorum xi. Et quia dis-
cipuli qui adhuc quodammodo
rudes erant quia non erant
plene instructi et confirmati
poterant de tali officio et
dignitate desperare ideo
dominus subdit auctoritatis signum
Signa autem eos qui crediderint
hec sequentur etc. ponit plura
in nomine meo demonia eicient
quod quantum de omnibus legitur lin-
guis loquentur novis non quod
aliquod ydyoma sciverint dominus sed
in uno ydyomate unicuique lingue
apparuerunt ut patet Actuum ii et
serpentes tollent hoc patet de
paulo Actuum ultimo non eis no-
cebit ut patet de Johanne evangelista in
vita sua sumpto aquos magnum
impotum et bene habebunt hoc etiam
patet de omnibus qui infirmos
curaverunt sunt ibi. Et dominus qui-
dem tangit ascensum domini in regia ma-
iestate dominus cum ineffabili pietate
post se exsequenda ordine post-
quam locutus est eis non enim voluit
dominus in celum ascendere nisi suos
informaret quod illos quamvis
ut cum net per promotionem
suam ad dignitates ecclesiasticas non-
tur predicationibus insistere
quod ex ascendendi modo seu quali-
tate assumptus est quo ad huma-
nitatem et similia etiam hoc sunt
patet Actuum primo in celo quo ad conditionis
corruptibilitate in celum quo ad costa-
tus in immutabilitate. Et sedet a
dextris dei gloriae et gaudiorum

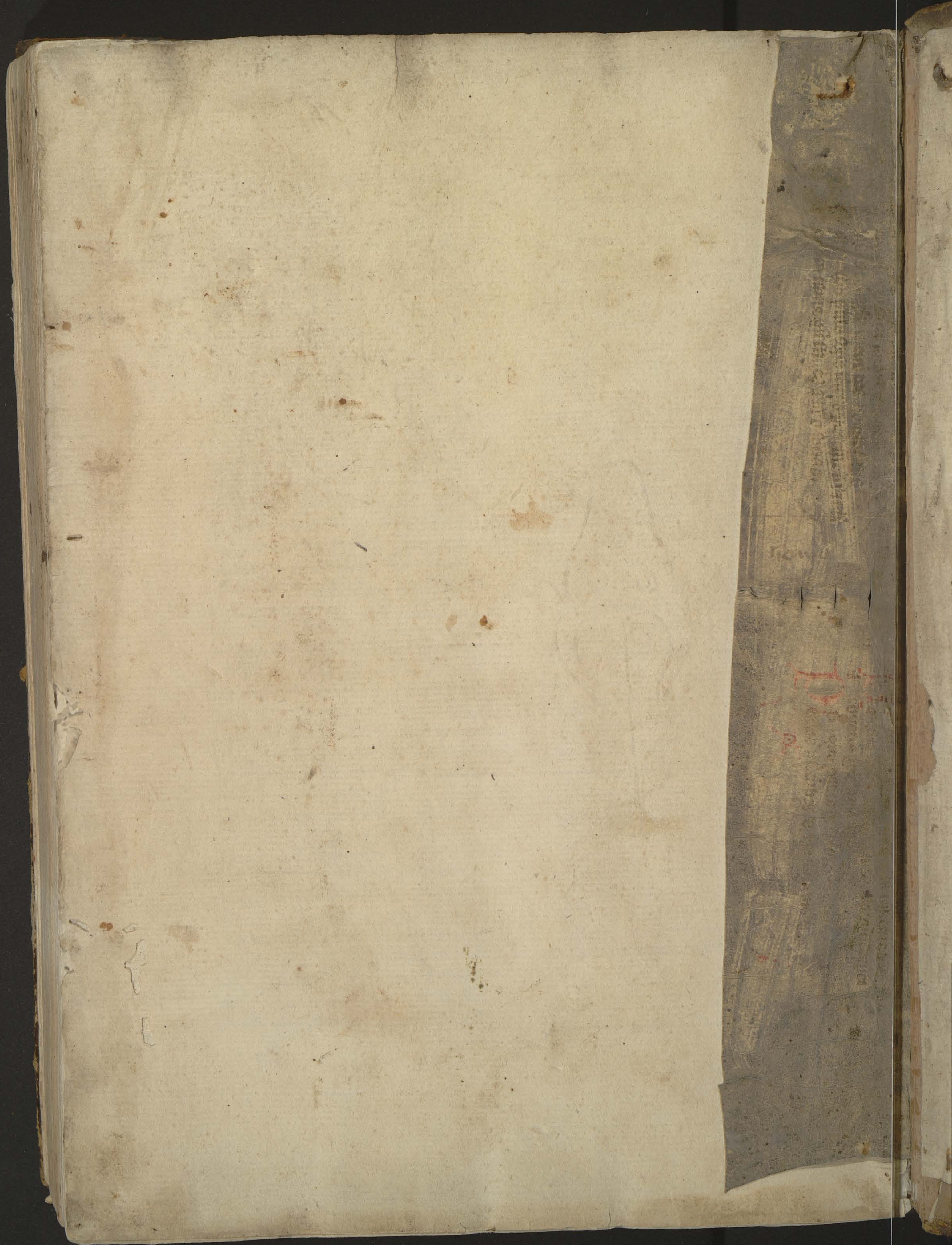
copiosissime a dextris dei id est ad
equalitatem patris secundum divinitatem
vel in bonis potioribus quo
ad humanitatem sunt ibi. Illi autem
profecti ut crederent quod fuerant
prius viribus addit. Illi autem
profecti predicaverunt ubique domino coop-
erante sicut et in capitulo et sermo-
nem confirmante sequentibus
signis et hoc etiam notandum quo
ad ipsum esse alias cum apostolis
qui simplices status apparebant
non credidissent esse quod magis
actu meo salvatoris pertractavit
et determinavit alias in sine
perdurat quia in ascensione domini
tradimus alias consummavit prope
xpt dominus sicut primum tractatores
prius in mundum caput expressus
est sic etiam de mundo regressus
ad patrem sedet interpellans
pro nobis ut ibi nos perducat
ubi nobis locum preparavit ad
quem nos dirigere dignetur
et perducere quem idem dominus
et dominus noster ihesus xpistus cum
cum patre et spiritu sancto vivit et
regnat in secula seculorum
amen dicant omnia alleluia

Explicit postilla
super evangelia
Mri reverendi ma
gistri henrici ewta

[illegible]
[illegible] [illegible] t [illegible]lis
[illegible] [illegible] [illegible] aña [illegible]
[illegible] par [illegible] [illegible] [illegible] gts
[illegible] aliis tab' quarte aut' capabit
it quitus tea' [illegible] terminate latino

b [illegible] [illegible] [illegible] pom
uot sit [illegible] i uiar notiu subbit eame
longas teneas sin par p3 l'e ponas
ulatat sit termas i sin p3 l'e ponas
uod fit i as longa gemle p3 l'e ponam

IV

